

להגדיל תורה ולהאדירה

ספר
שערי תורה

חלק שלישי

כולל שאלות ותשובות וחידושים וביאורים בדברי
רבתינו דל. ופלפול חברים של תלמידי חכמים
הנחמים זה לזה בחלכה.

ה'ה גאוני וגדולי דורנו שלימ"א.

וכמה כתי' מגאוני קשושאי וצ"ל.

גוסד ע"י כבוד הרב הגאון המפורסם וכו'
מתוריר יצחק הבהן פייגענבוים שלימ"א.
עין הערה ברת והוראה דפה ווארשא.

ויו"ל בעזהש"ח בהתעוררת אוהבי תורה ושוחרי'
ע"י האחים ס' יעקב שלמה נ"י. ומ' ישראל איסר נ"י
בני כבוד הרב הגאון הג"ל שלימ"א.

בעזיה

רברי הסלביה ד. הגה כאשר בעזיה נשלם ונגמר הספר
שערי תורה חלק שלישי וח"ל כי נהגלגל הזכות על ידנו לחביא
לביה"ד כמה חידושים יקרים וביאורים ברברי רז"ל במקומות הצריכים
ביאור לכן כאשר נשאר הגליון חלק נציג כאן עוד ביאור ופי' במאמר
רז"ל חסות אשר שמענו ספי כבוד אאמ"ו הרב הגאון הצדיק מו"ה
יצחק הכהן פיינענברג שלימ"א רב כמה קהלתנו יע"א . וזה הוא

אירא נגמ' כ"מ (פ"ו.) כתיב קמח וכתיב סולת א"ר יצחק מכאן שאשה לרס
עיניה באורחים ע"כ וגמ' זו סמיה דקשה טובא דמהיכן למד ר' יצחק
דבר זה מזה הפסוק וכבר הרגיש רש"י ז"ל בזה ופירש דהיא אמרה קמח והוא
אמר סולת . וגם עס פרש"י הכ"ל קשה להולמו . א' דבתורה לא מלינו שום רמז
בזה ששרה אמנו אמרה מאומה רק מפורש שאאע"ה לבד אמר זה הליווי מהרי
שלש סאים קמח סולת . ב' קשה דהיכן ששרה אמנו חשבה מאמרו של אאע"ה
ומלכד זה אינו מובן איזה דין או ענה למד ר' יצחק מזה הפסוק שאמר מכאן
שאשה לרס עיניה באורחים :

ונלעד לומר פי' בזה המאמר דהנה איתא בתם' חלה פ"ב מ"ו שיעור
החלה אחד מעשרים וארבעה העושה עיניה לעלמו כו' נחתום
שהוא עושה למכור בשוק כו' אחד מארבעים ושמונה . ובפיה"מ . להרמב"ם ז"ל
שם כתב וז"ל ועוד נחנו טעם אחר מפני מה נחנו שיעור לבעל הבית אחד מעשרים
וארבעה לפי שעיני הולאת החלה נתון לאשה והאשה עיניה רע וכשמטריחין אותה
למלא חלק מעשרים וארבעה ולואי שתולא חלק מארבעים ושמונה עכ"ל . ומלינו
למדן מזה דעיקר מלות חלה היא רק אחד מארבעים ושמונה . והטעם דאפי' בדבר
מטעם לריך לילך בדרך הממולע כמו שכתב הרמב"ם ז"ל בפ"א מהל' דיעות . אך
בשמונים לאשה שחפריש חלה לריך ללוות לה שחפריש יותר מכפי דרך הממולע .
כדי שחפשה עכ"פ דרך הממולע . וכן דין גבי שאר מלוות כמו הכנסת אורחים
וכדומה וא"כ לפי מיושב קושית הגמ' דב"מ הכ"ל על הפסוק כתיב קמח וכתיב סולת
די"ל דכוונת אאע"ה היה ליתן להאורחים קמח דהיינו בדרך הממולע שהיה היה
דרך אאע"ה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל שם . אך הליווי לשרה היה ליתן סולת דהיינו
יותר מכפי דרך הממולע כדי שחפשה עכ"פ דרך הממולע והפסוק בפסוק ויאמר
כו' קמח סולת היינו דבלבו היה קמח (דמלינו אמירה בלב כידוע) והליווי בפה
היה סולת . ונראה דזהו נמי כוונת ר' יצחק בתירומו מכאן שאשה לרס עיניה
באורחים הלכך אע"פ שבלבו היה ליתן קמח מ"מ היה לריך ללוות בפה לשרה
שתתן סולת בכדי שתתן עכ"פ קמח ולכך שפיר כתיב קמח סולת :

ולפ"ן מיושב ג"כ מה שקשה עוד ע"ז הגמ' דהיכן ששרה אמנו דאאע"ה
היה עפל לה בנביאות ההא עיניה לרס באורחים ולפי מה שפירשתי
לא קשה כלל שאע"פ ששרה אמנו הייתה לדיקה גדולה ולא היה עיניה לרס
באורחים מ"מ מחויב היה אאע"ה ללוות לה שתתן ביותר כי כך הוא דין
דאפי' לדיקה גדולה ליווי חז"ל שחפריש אחד מעשרים וארבעה כדי שתתן עכ"פ
אחד מארבעים ושמונה : ודפח"מ.

תוכן הענינים

אנצמאים כספר הזה בבל סימן וסימן וגם לשוכת הסעיינים הוספנו לציין תחת שם „מראה פקוסה“
הסימנים כספר הזה אשר נחברו ונתלכנו בהם חברים שנית :

קונפירם א.

ס' א' שפ"ת ח"א סי' (א). (ג). (פ). ח"ב
(ט). זכרון מרדכי דף (כח) :
ב כ"ב (ט) תודים מכלל : ג מח"א ס'ל'
טלומין : ד בדין מלחם : ה ח"ב (י) :
ו נסחפיקי בצרכות (מג) : ז שו"ת
צמח וממכר : ח שו"ת במכירת
טרפה לעכו"ם :

קונסרס ב.

ס' פ ח"ב (נח) י" קידושין (מב) ח'
כתובות (ב) מולין (ב) מוד"ה טמא.
שו"ע או"ח (רכח) ח"ג (א): י שו"ת בד"ן
חמין ופרעון וועקסלין בשבט: יא זכ"ר
בקידושין: יב ח"ג (א): יג גיטין פ"ה:
יד שו"ת למול שלא בזמנה: שו"מולין (עב):

קונצרט ג.

ס' מו ח"ג (ט). (ט). (יד). (זיר (נו).
סנהדרין (פב). מג"א (תרלה).
ספודות נו"ב (נ"ה). זכרון מרדכי
(כז). שבוטות (כג). להשביע עדים ע"ד
ז"ר. ח"ג (ט). מקואות פושרין בשב':
יו"כ בשבת ט' של ד' ראשים: ית ח"א (סח)
ימ קושיה הכחר כהונה על הריטב"א.
ח"ב (כ). (כד). (כו). רדב"ז (תר"ס):

קונפדרם ד.

סי' כ גט שמתלא פסול בשם אבי המגרש.
 ז"מ(סא): בא ח"נ(יא): כב שבת
 (מד): כב חוכ"ד במקדש ומגרש: בד ח"כ
 (ל): כה פסחים (כט): י"א : בו ביאור
 פסוקי דמגילת :

קונטרס ה'.

ס' ב'ז שו"ת נשחטת. רמב"ם הל' זכאי
(פ"ד ה"ו). חו"כ פ' (בסר). ח"ג (ט):
ב'ח בדיון מלחמה: ב'ח שו"ת בדיון שליחו:
ר' ע"ד מנכס בקריעה: לא נדס (נכ).
חש' ח"ס יו"ד (נכ). א"ח החדש (שג):
לב שו"ת נשחטת:

קונמרם ו .

ס' ל' יבמות (פ"ז):¹⁷ ח"ג (ט). מס' רפ"א (קכד) קושים הגרמ"מ מליבאוויטש ז"ל על המדרכי בשו"ע אור"ח (רכג). ח"ג (ט): ל' שו"ת בנחטערב חלמון ב"ה שו"ת ב' סיפת דס במילוי של דג"ס: לה ח"ג (ד). (ו)¹⁸. (ז) (ח)¹⁹. (ב): ל' רמב"ם הל' כלי המקדש שו"ל: ל' שו"ת בספי"ן של שחיטה : לח המשך (כה) :

קונטרס ז' .

סי' לט' כתובות (סג.) (סד.) שו"ע אשכנזי
(קנד.) שו"ת בנש שחטפו שוללים
אחד הנש המטות שהי' מושלש ביד השליש
מידי המבורש עבור המגרש. מ"ח"א (מה)
מא חולין (יא.) שם מור"ה אחיאי. קידושין
(מא.): שב מזונה ע"י עבדו"ס^ל. חפירת
ב' קברים ע"י ב' קברנים בב"א. בשולי
עבדו"ס בחמי סבירא. ירושלמי ברכות פ'
כילד מברכין ה"א י"ח. בב"ח יו"ד (קנג):
מב שו"ת בלדקה לאר"י^ל. תשור"ע א"ח (נד)
תשור"ב בית הלוי (מד). במשנה א' דיבמות :

קונצרט ח.

ס'ימד ח'ג (לפ) ^כ(מב) ^{כא}(ח'ג) (לג) בשמנו
 ח'סין ודודס לו בשמורין: מ'ח ח'ג (מב):
 מ'ר בפי א'ח'פ' תש'פ' מחל'י' מוס יומת.
 ח'ג (לפ) : מ'ז ש'ח' ב'ב'מ'ה לול'ס ^{כא}
 מ'ח ה'ג'ל : מ'מ ח'ג (מב). (מג) : ג ח'ח'
 (כח). ח'ב'פ'. מ'ס' במחזור של סוכות :
 ג'א ש'ח' ח'ס מחורבין במעש'ה להסיר
 מ'כשול וס'כנ'ס. פ'ס'ח'ס ח'ב'ות כ'ש'כ'ר'ה :

קונמרם פֿ.

ס' נב בכורות (מס). שבועות (מ). ח'ג
(מד): נב המשך (לו)¹²: נד ח'א
(מו): נה שו"ת ש"מחפלא בימים נורא'
שם אס בנו יורש חוקו: נו ח'ג (כח):
קונטרס ' .
ס' נו סוכה (מה): (מו). ח'ג (מ"ד):

כי

[illegible]

תוכן הענינים

<p>נח ח"א (נח) : גמ ח"ג (נח) כ"י שו"ת שונות בעיפח דס בבליס. חטובו' מעגלי טריפות בין הכשרות. לוואת רי"ח חסן בחמיו וכלה בחמותה. נדס יו. בדיון מליחה. קושי מש"א קונט' רוב וספק. ס חידושי סוכה : קונטרס יא. סי' סא יומא (מח.) סוכה (ת.). סב במי שחלתה אשתו ורולה לפטרה בגט: סג שו"ת בגט מעושה ע"י עכורס : סד בי'</p>	<p>יו"ד (קל"ג). בי"ח חו"מ (כא). בי"ס (יג) שאג"א (ל). ר"ה (ז). ח"ב (ע"ג) : סה נהספקתי בפקדון : קונטרס יב. סר שמיטה. בס' חו"ה בענין ס"ס. ח"ג (מד). שו"ת בשכירי דירה. סז המשך (יג). סח ח"א (ג). (כו). (כד). (עו). ח"ב (ל) (מג) (נח). (עא). (עב). (לג). (לד) (זו) : סט ח"ג (נע) : ע חולין : * *</p>
---	--

זכרון של צדיקים.

הגנו מצויים פה לזכרון ולזכר עולם שמות גדולי ישראל אנשי
 שם נוחי נפש אשר החזיקו בידנו בהוצאת ספר, שיערי תורה.
 הס"ק מו"ר (שמחה) בוגם ז"ל ה"ה הרב הלדיק הק' המפורסם עטרת
 תפארת ישראל אדמו"ר מווארקא זי"ע ועכ"י אשר בסוף ימיו העתיק אהלו לאה"ק
 חובב"א וסם מנו"כ ונה נפשי' דמר ביום ב' שבט תרס"ז.
 הג"מ הלל ארי' לייב ז"ל ליבשיץ ה"ה הרב הגאון הלדיק המפורסם האבד"ק
 לובלין מח"ס בית הלל על שו"ע חו"מ בהגה"ל מ' דוב זאב ז"ל מח"ס מעין חיים
 באר חיים וכפי שנודע לנו (ע"י בנו הרב הגאון המפורסם בדורנו מ' יחזקאל ליבשיץ
 שליט"א אבד"ק קאליש) נשאר ממנו י"ב ספרים בכת"י. ונה נפשי' דמר כשעה אחרי
 סיומו מסכת ר"ה ורשמו חידושי—אור ליום י"ג מרחשון תרס"ח.
 הג"מ חיים חזק' מודינא ז"ל ה"ה הגאון הלדיק קדוש ישראל אבד"ק קראסאוו.
 באזאר מח"ס הגפלא סד"ת ובסוף ימיו נחקבל לאב"ד בחברון עה"ק וסם מנו"כ.
 הג"מ חיים יהושע ז"ל בידעראמאן ה"ה הגאון החסיד האבד"ק לענטשנא בהגה"ק
 מו"ה יעקב דוד ז"ל אבד"ק ווישאגראד בעהמח"ס הגהות מוהרי"ד על הת"כ.
 וכפי שנודע לנו (ע"י חתנו ה"ה חו"ב המפורסם מ' חנוך העניך דוד גרינגלסאס נ"י
 האבד"ק לענטשנא) היגין ונכד להג' פנ"י וכמה גאוני' זי"ע ונפטר ביום ג' יג השרי תרס"ז
 הג"מ טוב"ה הכהן ראהטלעווי ז"ל ה"ה הרב הג' המה"ג החסיד המפורסם
 מגדולי המו"ל בווארשא והשאר אחריו בכחוצים חיבור על החכמה אדם.
 הג"מ יחזקאל ז"ל בידעראמאן הג' החסיד אבד"ק ווישאגראד בהגה"ק מוהרי"ד ז"ל הגו'
 הג"מ ירחמיאל ישעי' ז"ל מינלבערג ה"ה הגאון החריף החסיד המפורסם
 האבד"ק לוקוואה חדונסקוואלי ובפסק מנו"כ.
 הג"מ משה יהודא לייב ז"ל ה"ה הרב הלדיק חסידא ופרישא אבד"ק עלקיש
 בן בנו של הגאון ה"ר מאיר אייזעשיץ אבד"ק טארנעגראד ז"ל אחיו של הגה"ל
 ר' ארי' לייב חריף אבד"ק פלאק והי' אחד מחלמידי המקורבים אלל הגאוני' הק' אדמו"ר
 מוהר"מ ז"ל מקאלק אדמו"ר מהרי"ם זללה"ה מגור. ונפטר ביום י"א שבט שג' תרס"ט
 הג"מ שלמה הכהן ז"ל ה"ה הגאון הנודע מגדולי מו"ל בווינא מח"ס חשק שלמה
 הנהות הש"ס וש"ת עלי ברוס.
 הג"מ שלמה ז"ל אויערבאך ה"ה הרב הגה"ל המפורסם אבד"ק לינסשיץ בהג'
 הנודע ר' מאיר אויערבאך אבד"ק קאליש וק"ק אשכנזים בירושלם עה"ק חובב"א מח"ס
 אמרי בינה ונה נפשי' דמר ביום ד' ה' שבט תרס"ה. חג צב"ה

סימן א'

פסוקי תורה פה וזוהר א.

(א) **בשעית** (ח"א סי' א' אות א')
הבאתי ראיה מדברי
הרא"ש ז"ל דס"ל במלות פשה שהז"ג
והמלות אינה אלא פסח אחת ביום לא
תחלת היום גורם החיוב ואם בתחילת
היום היה פסח טוב לא חל עליו חיוב
באותו יום. וזו הסברה יישובתי שיטת
רש"י ז"ל פי"ט. מ"מ כ"ל דלענין הלכה
אינו כן דהרי קי"ל בש"ע יו"ד סי' שמ"א
סעיף ב' דלא כהרא"ש אלא כדעת מהר"ם
מרוטנברג דאם היה אונן בתחלת מולד
יבדיל אחר קבורה אף שבתחילת מולד
היה פסח הרי דקי"ל בזה כמסקנת מורי
אכן שם :

(ב) **שם** (אות ג') כתבתי תי' על
קשיא הרא"ש על הכה"ג
מהא דרב נחמן דאמר מאן דלית ליה
מוקלה לית ליה נולד. טוב מלאהי כלל"ח
ריש בילה ובתאכזה נחייב חיים לאו"ח סי'
תק"ה ישוב נכון על קושי' הרא"ש הנ"ל
דפירושו כהא דאמר ר' נחמן מאן דלית
ליה מוקלה וכו' היינו דמאן דל"ל מוקלה
לית ליה דבילה קרי נולד מטעם דאי בעי
שחיי ואכיל כל מה דבגוה בקושיא
דמהרש"א שם אבל טלד גמור אינו לי' ע"ש :
(ג) **שם** (אות ט') כתבתי לתרץ דברי
הש"מ דסובר דאם הפדים
אומרים שהמלה או הלוח עמט סי' אף
דלא נקרא הומה לפנין השלומין מ"מ
כיון דפס אינם מחייבים גוף המעשה.
דמעשה יכולה להיות אחת במקום אחר
נקרא לענין זה הומה שהפדים אחרונים
נאמנים ופדות הראשונים בטילה כמו
בהומה ע"ש :

שוב ראיתי שהוספתא מפורשת הוא
בפ"ק דמכות וז"ל מעידין אנו
באיש פלוני וכו' וכל אחרים ואמרנו להן
האיך אחס מעידין שהרי המלה או הלוח
סי' עמט אותו היום במקום פלוני אין

אלו זוממין אבל עוזקן בטילה אבל אמרו
לכס היאך אחס מעידין שהרי אחס
הייסס במקום פלוני הרי אלו זוממין
ומשלמין על פיהם טכ"ל. אך זה ז"ל
דכא דאיסא בפוספתא ובש"מ דהמלה
או הלוח סי' עמט היינו שאומרים שזה
יודעים בבירור שהמלה או הלוח היה
עמט במקום אחר אבל יכול להיות
ששניהם היו שם וא"כ המעשה יכולה
להיות אחת במקום אחר. אבל אם
אומרים שידועים בבירור שרק אחד מהם
היה שם ולא בשני אינם נאמנים שאין
המעשה יכולה להיות אחת והיו הדין כמו
בהכחשה והבן :

(ד) **שם** (סי' ג' אות ו') מובא קשיא
ע"ד רש"י ז"ל בסוכה דאם
אין בו שיה פרוסה לכל חד וחד אין לו
בה שותפות. א"כ האיך ששכחה קרבן
לבור דבמד כל ישראל הוא וביזמא (נא :)
[מה שנדפס נ"ח הוא ט"ס] איסא דאי
לאו דקנו בגויה היכי מכפר להו :

וְגַל ליישב ד"ל דבאמת רש"י ז"ל מורה
דאפי' אם יש לו בה פחות משו"פ
מקרי נמי שהוא שלו. אלא דרש"י ז"ל
סובר דבמטה דבסי' לכס בפי שיה' ט'
בה שיעור שלם היינו שיה פרוסה דבפחות
משו"פ מקרי ח"ש כמ"ס בה"מ בפ"א
מהל' גניבה הל' ב' מש"ס בפי' שיה'
לכא"ל חלק בה שו"פ כרי שיה' לכא"ל
בה שיעור שלם. א"כ י"ל דזאת היא רק
היכי דהמלה היא על כל יחיד ויחיד
אבל היכי דהמלה היא על הבור יש
לומר דכני אם יש לכל הבור ביחד
במלה זאת שו"פ דהוי שיעור שלם לכל
הבור ביחד. והנה באמת חילוק זה בין
אם המלה היא על כא"ל או על כל
הבור כבר נזכר בשע"ת שם סי' קכ"ו
אות ב' אך לא ביאר דפחות משו"פ נמי
מקרי יס לו בה שותפות בגויה א"כ תירונו
אינו עולה יפה דעדין הקושא הנ"ל
במקומה עומדת כמוכן :

ולפמ"ש י"ל ליישב קשיא השולס
המנכא

המובא שם אלה ג' לשיטת רש"י ז"ל הכ"ל.
דאך יולאין בערבה כיון דאינו שו"פ ולא
מקרי לבס. ולפי הכ"ל י"ל כיון דד'
מינים שבלולב מלה אחת היא כדאיתא
במשנה מנחות ד' מינים שבלולב מעבדין
זה את זה א"כ בני אדם יש בכל הד'
מינים ביחד שיפור שלם דהיינו שזה
פרוטת כנ"ל:

ה) שם (סי' ג' אות ט') הובא קושית
על דעת הש"מ בכחובות
שהביא ראיה מגמ' דשם דקאמרי טבא
עליה באשם תלוי קאי דחייב אשם תלוי
אף דאכל במזיד בספק. והקשה שהרי
מפורש בכריתות אכל ראשונה במזיד
פטור ופי' רש"י ז"ל בספק במזיד פטור
מאשם תלוי ע"כ. וז"ל הא דהולך
להקשות מדברי רש"י ז"ל ולא הקשה
מדברי הכרייתות עלמה שמפורש דבמזיד
פטור. והוא דבכרייתות יכולין לפרש
דבמזיד היינו שזודע שודאי איכור הוא
ואכלו כגון שהעידו עדים שחלב הוא
ואח"כ נודע לו שספק חלב הוא כגון
שבאו עדים והכחישו עדים הראשונים
ואמרו דשומן הוא והוי ספק דתרי ותרי
ולפי שהי' מזיד גמור ולכך פטור מאשם
תלוי אבל כשזודע שהוא ספק איכור
ואכלו באמת חייב אשם תלוי כיון דלא
הי' מזיד גמור. אבל מפי' רש"י ז"ל
קשה על הש"מ. ושם כתיב נ"ח אות ד'
הביא דגם דעת רש"י ז"ל בזכיר כדעת
הש"מ וכן דעת החת"ם בפשיטות מסבירה
עלמו בזודע שהוא ספק ואכלו חייב באשם
תלוי ע"כ:

ולענין הלכה נ"ל עיקר כדעת רש"י
ז"ל בכריתות דבזודע שהוא
ספק ואכלו פטור מאשם תלוי דכן משמעות
הכרייתות דשם בזודע שהוא ספק ואכלו נמיקרוי
מזיד וכן משמעות הגמ' דנזיר שם דקאמרי
על חייב אשם תלוי ומה מי שנחכוון לאכול
בשר טלה. ועלה בידו בשר חזיר כגון
חתיכה ספק של שומן ספק של חלב אמר
קרא ונשא פוטו מי שנחכוון לאכול בשר

חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה
וכמה הרי חזיון דהגמרא קורא לספק
שומן ספק חלב בשר חזיר א"כ הא
דאמרו שם נחכוון לאכול בשר טלה היינו
דאפילו. ספק איכור לא הי' יודע אלא
היה חושב דהוא ודאי היתר. ועל ראיות
הש"מ מכחובות י"ל דהגמרא שם דאמרו
טבא עליה באשם תלוי קאי אלא על
ר' מנחם בר' יוסי דאמר בנישאת ואח"כ
באו עדים לא תלא דהבא עליה קודם
שבאו עדים דאמרו לא מס חייב אשם
תלוי אם אח"כ באו עדים ואמרו לא
מס דבשעת ביאה הי' סובר דהיא ודאי
היתר דהא שני עדים אמרו דמס ואח"כ
נודע לו דהיא ספק איכור מחמת שני
עדים דאמרו לא מס. ועל באו עדים
ואח"כ נשאת הקושית היא באיכור אשם
תלוי קאי כמו שכתבו החת"ם דשם דהמור
איכורו דאין לו כפרה באשם תלוי דחשבינן
אותו למזיד כנ"ל כדעת רש"י ז"ל בכריתות
וכן כתב רש"י ז"ל בפי' על ההורה
בפרשת ויקרא ה' בפרשת אשם תלוי
דחייב אשם תלוי הוא כגון חלב ושומן
לפניו וכסבור שהיה היתר ואח"כ נודע
לו דספק הוא וכן כתב רש"י והרע"ב
ז"ל במשנה דכריתות שם דבזודע דספק
הוא פטור מאשם תלוי דמזיד הוא וכן
מוכח מפשטות לשון קראי דשם שבחמלא
כתיב חטא בשגגה ובאשם תלוי נמי
כתיב על שגגתו. ובחמלא מייירי שזודע
לו שודאי חטא ובשעת מעשה לא היה
יודע מזה שודאי חטא הוא א"כ באשם
תלוי דמייירי שזודע לו שספק חטא הוא
ג"כ מייירי דבשעת מעשה לא הי' יודע
מזה שספק חטא הוא ואז קרוי שוגג אבל
בזודע מזה שספק חטא הוא אינו קרוי
שוגג אלא מזיד:

אך ספק זה יש להסתפק גבי חמלא
דבשעת הבאת החמלא לריק שהיה
נודע לו שודאי חטא הוא אז יש לומר
דאם בשעת מעשה היה יודע שספק חטא
הוא נמי קרוי שוגג. אך מן הסברה
נראה

דאפילו יסא אסור לישן תחתיו מותר
לישן תחת הסכך הכשר דהא אפילו חויר
פחות מג' דאין ישינים תחתיו מ"מ מלטרף
לשכלים לשיעור ומותר לישן תחת הסכך
הכשר. ועוד דאפי' נימא דסכך פסול
שאינו מאויר דאי אין ישינים תחתיו גם
איןטרופי לא מלטרף ג"כ קשה אמאי
באמת מלטרף הא יכול להניח במקום
סכך פסול סכך כשר ואין דומה כלל לדין
הניל כמובן :

(ז) **שם** (ח"ב סימן ז"ט אות א')
סבאמי מלפול הרבנים
בדברי ס"י שכתב אף דק"ל כאביו דרשע
דאינו דחמם ג"כ פסול לעדות. אינו
מטעם משקר רק דגזירת סבאמי היא
דאל תשם רשע עד. ולכך באיסורין ולא
שייך עדות דאפילו עד אחד כשר בכן
ואפילו אשה ליכא למפסליה לרשע דאינו
דחמם. ופלפלו בזה אי רשע דאינו של
חמם כשר להעיד על אשה שמה בעלה
אם היא בכלל איסורין או לא :

ול"ב דבזה פליגי הרב הט"ו והש"ך.
דהנה הט"ו ביו"ד סי' ז"ח ס"ק
ב' כתב בהדיא דבעדות אשה בעינן
עדות משא"כ באיסורין דלא בעינן עדות
גמורה אלא באם יש לט סוכה סני. הרי
דס"ל דבעדות אשה בעינן עדות ובאיסורין
לא בעינן עדות. אך מהש"ך ביו"ד סי'
ק"ט ס"ק י"ט משמע דסוכה דעדות
אשה דמי בזה לאיסורין דשם כתב הש"ך
ג"כ בדברי ס"י לחלק בין איסורין
למזון וכחך על זה והא דאיחא באהע"ז
ס"ט מ"ב דחשוד על עריות פסול לעדות
אשה ט' פ"ט. ולכאורה אינו מובן כלל
דבריו בזה שפקסה מהא דאהע"ז דהא
שם איחא בהדיא דהפירוש דעדות אשה
היא לענין קידושין וגירושין זכאן ילפינן
דבר דבר ממזון ולריך בזה עדות גמורה
כמו במזון. וע"כ ל"ל דהש"ך סוכה
כפירוש החמיה שם בשם רש"י ז"ל דהא
דעדות אשה דשם היינו לענין שמה
בעלה א"כ איכא ראייה ברורה מדברי
הש"ך

נראה שמתאמת דמי בזה לאשם חלוי כשם
דבאשם חלוי אינו קרוי שוגג ה"ה דבמתאמת
אינו קרוי שוגג ובפרט לבפוסקים דספיקא
דאורייתא מה"ס לחומרא ודאי אינו קרוי
שוגג. אך לשיטת הרמב"ם ז"ל דספיקא
דאורייתא רק מדרבנן לחומרא יש לומר
במתאמת אפילו יודע שהוא ספק איסור
נמי קרוי שוגג ואינו דומה בזה לאשם
חלוי משום דשם מיירי בספק דאיקבע
איסורא ובספק דאיקבע איסורא כתבו
הפוסקים דמורה הרמב"ם ז"ל דאסור
מה"ס מדחייב עליה אשם חלוי ודו"ק:
(ו) **שם** (סימן פ' אות ז') סבאמי
מה שחדשתי סברא בענין

ביטול ברוב בסימן ס' אות ד'
וכתבתי דחסר שם וכל"ל טוב מלאמי
סברא זו בתשובת הרי"ם למו"ר הגאון
הקדוש מגור זללה"ה הענין מה דחסר
שם הוא לפי דעתם שחדשתי וכתבתי
סברא זו עדיין לא נדפסו ספרי דמו"ר
הגאון הקדוש זללה"ה. ודלמא להא מלתא
בר מולי' אגא כמו דאמר רב אשי בב"ב
י"ב נגד רבי עקיבא (והא דאמר רב
אשי לשון דלמא דהוא לשון ספק היינו
לחפוקי מרבא סבאמי ראייה דהיא מכה
נבואה ס"ז אמר דלמא לאו נבואה היא
דלמא להא מלתא בר מולי' הוא)
והמסתיק הענין כמו שכתבתי בראשונה
ושם בס' ס' חדשתי דין חדש ע"פ סברא
הנ"ל דאפילו היכא דניכר כאיסור המיעוט
באופן דאם לא יפסול האיסור ברוב
יאסור גם ההיחור המרובה שפיר בטל
ברוב גם איסור הניכר ונהפך איסור
להיחור כמו הרוב. וסבאמי ראיות ע"ז
מחולין לג' ומחגיגה כ' : ומעירובין כד
וראייתו למחבר אחד סבאמי אותו דין
וראייתו הנ"ל (ולא סוכה שמי עליהם
וכן לא יפסד) והירץ בזה דברי סלבוש
באו"ח סי' תרל"ב אבל לא טועיל כלל
בחירוש סכרי דברי סלבוש אמרים לענין
סכך פסול פחות מג' בסוכה קמנס דהדין
הוא דישנים תחתיו והתם כוס דדין

ה"ך דסוכר דעדות אשה דומה בזה
לאיסורין :

ולבאורה מדברי הנ"י שכתב .

באיסורין דלא שייך עדות
דאפילו עד אחד כשר כהן ואפי' אשה .
מוכה בדברי ה"ך דהא בעדות אשה
נמי כשר בה אפילו עד אחד ואפילו
אשה א"כ מוכח דגם שם לא שייך עדות .
אך ראייתו ב"י שם שהוא כתב גם כן
הוכחה זו דבאיסורין לא בעינן עדות
מהא דע"א נאמן כהן להסיר ואע"פ כן
סוכר דבעדות אשה בעינן עדות אף
שע"א נאמן בה . ולריבין לטוב לבאר
דברי ה"י לדברי החו"ד שם שמונה
ה"י היא דבאיסורין לא בעינן עדות
דע"א נאמן כהן אפילו חוץ לב"ד דהא
דע"א נאמן כהן ילפינן מן וספרה לה
סרי דלא בעינן כלל הגדה לפני ב"ד
משא"כ בעדות אשה ע"א איט נאמן בה
אלא כשהגיד לפני ב"ד . אף דעד מפי
עד כשר בה ועד הראשון לא העיד לפני
ב"ד מ"מ בעינן שהעד השני יעיד לפני
ב"ד . משא"כ באיסורין דלא בעינן כלל
הגדה לפני ב"ד ע"כ . אי"כ פירוש זה
יכולין לפרש גם בדברי הנ"י :

ול"ב לבאר דברי ה"י בפשיטות דהביא
ראיה דבאיסורין לא בעינן עדות
מדע"א נאמן כהן להסיר . היינו להמכין
רק על נאמנות של העד משא"כ בעדות
אשה אף דע"א נאמן בה לא סמכין על
נאמנות של עד אחד רק בזירוף הטעם
דאשה דייקא ומנסבא או מלתא דעבירה
לאגלוי לא משקר כדאיתא ביבמות (ג:)
ושם (דף קמז:) סרי דכלא טעמים אלו
ע"א איט נאמן בה . ופי' זה יכולין לפרש
גם בדברי הנ"י :

אך זה נ"ל ברור דאפילו לשיטת ה"ך
דעדות אשה דמי לאיסורין מ"מ
בעדות אשה אס' יש קטטה בינו לבינה
דהאשה בעלמה אינה נאמנת לומר מה
בעלי ואבעיא היא בגמרא דגם ע"א איט
נאמן בה ולריבין בה שני עדים דרשמים

דאינן של חמם פסולין להעיד דכיון
דלריבין שני עדים אס' כן דומה למחן
דהלכה כאב"י דרשע דאינו של חמם
פסול להעיד . אך לפ"ז לריב' לבאר מ"ש
באות הנ"ל דיש לזרז להכשיר אוכל
נבילות לתיאבון בעדות אשה אפי' במקום
דיש חשש דסקיל זוזי ומססיד . דאין
כוונתי ביש קטטה בינו לבינה . דבזה
אפילו אוכלי נבילות להכשיר פסולין
לאותו זר אבעיא דע"א אינו נאמן בה .
רק כוונתי ביש אחת מה' נשים שאינן
נאמנות לומר מה בעלה של זו לאותו זר
השפק שכתבתי למעלה באות זה . דחיישי'
בה שמסכר עדים לקלקלהוק"ל :

(ח) **שם** באות הנ"ל כתבתי דהא דקי"ל
כרשב"ג דחשוד על הדבר דנו
ומעידו היינו דוקא היכא שהבעלים בעלמם
נאמנים רק דמיידי שהבעלים אינם יורשים
אס' זה חשוד אס' לא . אבל היכא שהבעלים
בעלמם אינם נאמנים החשוד על הדבר
אינו דנו ומעורר משום דחיישי' דהבעלים
יבזו ליה זוזי להעיד ולדון שקר :

ולבאורה יש הסירה לזה מהא
דרשב"ג דסוכר דבכורות

(לה) דכהן מעיד לבעלים כהנים על
הבכור שנפל מאליו מום אף שהבעלים
אינם נאמנים ואעפ"כ כהן מעיד לו ולא
חשדינן שהבעלים יבזו ליה זוזי להעיד
שקר אף דעד שהוא כהן נמי הוא חשוד .
אך י"ל דכהנים אינם חשודים להטיל
מום בבכור רק בשביל טרחה דגופיה
כמ"ש הטור יו"ד בריש סי' שי"ד אבל
לא בשביל ריוח ממון . אף דבפסחים (ד:)
אמר אביי לא מיבעיא כו' דמשמע מדבריו
דריוח ממון הוא יותר נגיפה מטרחה
דגופיה . יש לחלק בין טרחה דגופיה
דבדיקת חמץ דהוא על זמן מוטט ובין
טירחה דגופי' דבכור דהוא על זמן מרובה
דכור יותר נגיפה מריוח ממון :

אך י"ל דגבי כהנים כיון דלא נחבר
על כהן זה שהוא חשוד להטיל
מום בבכור משום טירחה אף שהכמים
מאליהם

הפוסקים. ונ"ל דכונתו לדעת הרמב"ם ו"ל שפוסק שאפי' בודאי חשוד דנו ומעידו. ולפמ"ש א"ש דנ"ל דהרמב"ם ו"ל מיירי היכא שבבעלים אינם חשודים אז אפי' בודאי חשוד דנו ומעידו כנ"ל :

אך קשה עמ"ש מדברי הש"ך ביו"ד סי' קי"ט ס"ק י"ח ארדרי הש"ע דשם שכחז ובשל אחרים נאמן אפי' לאותו דבר לומר מותר הוא ר"ל דקי"ל כרשב"ג הנ"ל דחשוד על הדבר דנו ומעידו. כחז ע"ז הש"ך דוקא לענין איסורא אמרינן הכי אבל לענין ממונא כו' פסול להעיד אפי' בשל אחרים כו' דלענין ממונא כחזיב אל תשת רשע עד עכ"ל. ואי אמרינן סברא הנ"ל למה ליה להש"ך לומר הטעם בממון משום אל תשת רשע עד תיפוק ליה דגבי ממון סבבעלים אינם נאמנים ואיכא חששא דשמא שכרם. אך י"ל דהש"ך נקט הטעם דאל תשת כו' משום דהש"ך מיירי שם גס בחשוד לדבר אחר כגון באוכל נבלות דאינו חשוד להטעם שער אפי' יתבאר ליה זוזי ולכך נקט הטעם משום דאל תשת כו'. ועו"ל דלפעמים גם בממון נאמנים הבעלים דלא יתבאר לעדים ממון כגון בטוען אינו יודע אם פרעתי ומביא עדים חשודים שפרע דנאמן לומר דלא שכרם בטעו דאי כפי סו' טען פרעתי או אינו יודע אם סלויחתי לכך נ"ל דפסולים מטעם אל תשת כו' :

טו' שם באות הנ"ל דכתבתי הגם דאביי ורבא סברי דמחמת טיאאבון אמרינן מדחשוד על הקל חשוד גס על החמור מ"מ מסקנת גמרא דידן חולקת עלייהו וסברא דאפי' מחמת טיאאבון חשוד על קל אינו חשוד על חמור. ומדברי הדרישה והש"ך נראה דפסקו כסברת מסקנת גמרא דידן :

שוב ראיתי בראב"ן סנהדרין ד' קי"ב דגרים אוכל נבילות לטיאבון ד"ה כשר. א"כ לפי גרסתו גס אביי ורבא לא סבירא לכו סך סברא דבטיאבון אמרינן

מאליהם חשדו לכהנים דאולי משום טירחא מטילים מוס בצבור ולכך לא חשדו אותם אלא היכא דאיכא ודאי נגיפה ולא מטעם ספק נגיפה שמא יתבאר ליה זוזי אבל היכא דהוא ודאי חשוד מטעם נגיפה שפיר חשדינן אותו גס מטעם ספק נגיפה דאולי יתבאר ליה זוזי. והוי הדין כמו בפירי ממון היכא דחזינן דהם כוננים סבולים לעדות אבל אין פוסלים לעדים מטעם ספק נגיפה שמא יתבאר ליה זוזי כיון דלא נחזרר עליהם שום חשד. אבל היכא דהוא ודאי חשוד מטעם נגיפה אלא דאחא צא להכשיר אוהו לעדות מטעם חזקה אין אדם חוטא כדי שיטעו אחרים שפיר חשדינן אותו גס מטעם ספק נגיפה. וטור דאי חכמים יפסלו לכהן להיות עד על הכבוד של כהן מטעם ספק דלמא סבכה יתבאר ליה זוזי אף דלא ידענו שום חשד אם כן ישראל נמי יתבאר פסול להיות עד לכהן מטעם ספק זה כדי לכהנים חשדינן יותר מישראל א"כ לא יושיל לכהן שום עד על הכבוד שלו וזה לא רלו חכמים לחקן לכך הכשירו גס לכהן להיות עד בספק נגיפה אבל היכא דידענו שהוא חשוד פסול להיות עד לבעלים חשודים מטעם ספק ובעלים חשודים לריכים להביא עד שאין יודעים בו שום חשד. ולפ"ז יש לומר דהמשנה בצבורים (ל:) דאיתא שם החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו. דאיתא אפי' אליבא דרשב"ג רק שם מיירי בודאי חשוד וגם הבעלים אינם נאמנים ולכך לא דנו ולא מעידו מטעם דחשדינן דלמא סבבעלים יתבאר ליה זוזי. עיין בחו"מ פ"ה משנה ד' :

שוב מלאמי ברי"ט אלגוי פ"ד שכחז ג"כ כחילוק הנ"ל בין ודאי חשוד דהוי דיין דלא דנו ולא מעידו. לבין כהנים דלא סו' רק ספק חשודים דהוי דיין דדנו ומעידו. והביא שרי"ב דרשב"א ו"ל בחשובס כחילוק הנ"ל. אך אח"ז דחם דרשב"א חילוק כנ"ל משום דעם

לר' יוחנן דקי"ל כותיה ואף שלא נקרא
בזה קיום מזה כיון שהם אינם מזוין
על מזה מילה כמו שכתבתי שם. וכן
הסכמתי לזה שם בהשמות אות י'. וכן
נראה מלשון הרמב"ם ז"ל בפ"א מהל'
מילה ה"א שכתב עבר האב ולא מל וכו'
ב"ד מניס למול אותו הבן וכו' ולא יימנו
ערל בישראל משמע בהדיא מלשנו שאינם
מזוים אלא שלא להניח ערל בישראל אבל
לא שתקיים מזה מילה. ובזה יובן מה
שכתב הרמב"ם ז"ל שם בפ"ג ה"א דאבי
הבן מדרך להכניסו וכו' מזה על האב
למול את בנו יתר על מזה שמזוין ישראל
שימולו כל ערל שביניהן ע"כ דאינו מובן
מה יתרון מזה יש על האב יותר מכלל
ישראל דע"ז הוא מחויב לדרך להכניסו
וכו' ואם אין שם אביו אין מברכין ברכה
זו הא אינה רק קדימה שהאב קודם לכל
אדם. ובזה נראה דעל האב מוטל שתקיים
מזה מילה ולא ימול ע"י אשה וקטן.
אבל כלל ישראל יכולים למול ע"י אשה
וקטן כיון דשוב לא יאב נקרא ערל.
וכבר הרמב"ם ז"ל דע"י קיום מזה מילה
נכנס הטימוק בביתו של א"א (דראה)
תוספת קדושה) אבל היבא דליבא קיום
מזה אף דלא נקרא ערל מ"מ אינו נכנס
בברית. ולפ"ז הראב"ד ז"ל המולק שם
וכבר דאפי' דליבא אב מברכין להכניסו
וכו' כובר דגם על כלל ישראל מוטל
שתקיים מזה מילה :

יצחק ברי"א ז"ל הבין פיינענבוים
תורה פה ווארשא

סימן ב'

ביה פה ווארשא.

ב"ב ס"ז חוס' ד"ה מכלל דשאיבה
דאורייתא כתבו רש"ס ור"ם
בברי דכולו שאוב הוי דאורייתא ולר"י
אפילו כולו שאוב הוא רק מדרבנן. והקשו
דאי כולי שאוב מה"ת למה אמר ר"ש
פסחים

אמרין מחדשוד על קל חשוד כמי על
חמור. אך לפי גרסת הראב"ן ה"ל קשה
להבין סברת אב"י אמאי מכשיר אוכל
נבילות להיאבדן לעדות כיון דפוסל אוכל
נבילות להכעיס אף דאינו רשע דחמס
ואינו רע לבדיות מ"עם אל תשת רשע
עד. א"כ מטעם זה יהא גם אוכל נבילות
להיאבדן פסול כיון דנקרא כמי רשע.
וראינו לראב"ן שם שכתב דלכך מכשיר
אוכל נבילות להיאבדן משום דלאו רשע
הוא דלהשיב נפשו קא עבד. ותמוהין
מאוד דבריו לומר דאוכל נבילות להיאבדן
לא יהא מיקרי רשע :

לכך

כ"ל מדנקט הראב"ן הלשון
דלהשיב נפשו קא עבד אותו
פלגן דאיתא במשנה בזומא פ"ב עוברה
שהריסה מאכילין אותה עד שתשיב נפשה.
דלכך מכשירין אותו לעדות משום דאין
תלינן דלהשיב נפשו קא עבד והדבר
נוגע לו לפקוח נפש אם לא יאכל
מהנבילות ולכך לא מיקרי רשע. ומכאן
ראוי למ"ש חת"ם בפסוקה אהע"ז ח"ב
סי' פ"ב דאף דמבואר הדין באו"ח סי'
תרי"ז דאדם בריא שאמר לריך אני
לאכול ביום"כ אין מאכילין אותו אם לא
נשתט פניו. דמ"מ אדם בעלמו היודע
מדת נפשו יכול ליקח לאכול בין ביום"כ
בין בשאר איסורים דהא דרכיה דרכי
נועם כתיב פ"כ ולכך מכשירין אותו
לעדות אם אכל נבילות להיאבדן דאולי
הרגיש בנפשו שהדבר נוגע לפקוח נפש
אם לא יאכל. אבל באוכל נבילות להיאבדן
יודע שאינו נוגע לפק"כ דהא לאב"י
פסול לעדות שהוא בכלל להכעיס ולרצא
תרווייהו כשר :

(י) בזכרון מרדכי (קונטרס ג'
ד"כ"ח ע"ב)

כתבתי דאפשר דעל סב"ד ועל כלל
ישראל לבד מהאב אינו מוטל עליהם
שתקיים מזה מילה. רק שלא להיות
ביניהם ערל. ונ"מ בזה שיכולין למולו
ע"י אשה וקטן דשוב לא יאב נקרא ערל

טעמא דקרא ול"ע. (ועי' בשו"ת ח"ס חיו"ד סי' רי"ג מזה):

ובזה י"ל הטעם דשאיבה דרבנן אי מה"ט כולו שאיב כשר למה גזרו [ובחס' הקשו על ג' לוגין] ולהג"ל י"ל למאי דפסק הרמב"ם פי"ד מה' אבות הטומאה ה"ז דטומאת משקה לטמא אחרים הוא דרבנן. וע' בגמ' פסחים שם ולפ"ז ממילא המים שאובין מטמא לו מדרבנן כיון דנעשה טמא. וי"ל דלכך מטמא השאיבה מה"ט כיון דרק טומאת עלמו יש לו אבל לא מטמא לאחרים ולכך מהני טבילה כיון דהוא לא מטמא מהמים משא"כ לאחר דאמר רבנן דמשקה מטמא לאחרים ולכן ל"מ טבילה במים שאובין כ"ל:

ובן י"ל ג"כ דלר"מ דסובר דטומאת משקין ל"מ לטמא אחרים ממילא מים שאובין רק דרבנן משא"כ ר"ע דסובר דטומאת משקין לטמא אחרים מה"ט ממילא מים שאובין מה"ט:

ור"י דבריו אחיא למאי דקיי"ל דטבילת נדה וכדומה מהני במים סרוחין עי' מסכת ידים פ"א מ"ג ועיין בש"ע א"ח סי' ק"ם ס"ט דהנסה הרמב"ם בפ"ב מה' טומאת אוכלין הי"ד פסק דמשקה שנכנס ונפסד משחית אדם לא מקבל טומאה כדרך שאינו מכשיר עש"ה ולפ"ז אם טובל במים שאובין שבקרקע לכ"ע כשר מה"ט למ"ש דעיקר דלא מהני מים שאובין בקרקע משום דמים מקבלים טומאה מן האדם משא"כ מים סרוחין ועי' שם דהיו טובלין במים סרוחין וכו'. וי"ל בדרך לחוס דמשמע דהיו טובלין דוקא במים סרוחין ולמה כן. ולדבריו י"ל דכך הפירוש דהיו טובלין במים סרוחין דוקא משום דהיו כל המים מים שאובין ולכך טבלו במים סרוחין דוקא וכמוכר דלא מקבלו טומא' א"כ הי' מוכיח מיד שאובין עליהם וכו' ולכך גזרו (ועי' זכחים ל"ג ובתוס' שם דף ק"ה ד"ה מחוסר ובירושלמי חגיגה פ"ב ט"ל ס'):

ודע

פסחים דף י"ז בכלים טמאין בקרקע טהורין דומיא דכלים דשאובין ומ"מ בקרקע כשר עיי"ש מה שחירלו. וכ"כ הר"ש פ"ב דמקואות משנה ג'. ולולא דבריהם הקדושים נלענ"ד ליישב מפסחים ד"ל דר"ש לשיטתו ז"מ (ד' קט"ו.) דדריש טעמא דקרא (ועי' בתוי"ט פ"ג דפרה מ"ז ובלח"מ פ"ג מה' מלוה ולוה ה"א) ולפ"ז י"ל הטעם דטלו שאוב אסור מה"ט משום דנה"כ דטמא הטובל במים דנעשה משא"כ אי המים הללו נטמאו מהאדם זה בשום אופן אינם יכולים לטהר את האדם. ולכך שפיר במים אשר הם מחוברים ועודם בקרקע לא מקבלים טומאה מהאדם ושפיר יכול לטהר את האדם משא"כ מים שהיו חלושין בכלי א"פ דין משקה יש להם אף שהם עתה בארץ ומקבלין טומאה מן האדם וממילא לא מיבעי למ"ד דטומאת משקין מטמא לאחרים פשיטא דלא נעשה האדם ואפי' למ"ד דטומאת משקין ליטמא ולא לטמא אחרים מה"ט וכן פסק הרמב"ם פי"ד מה' אה"ט ע"ש מ"מ לא יוכל לטהר לאדם כיון דמקבל טומאה. ועיין ברש"י פסחים דף ט"ז ע"א ד"ס אך מעיין וכו' וכו':

ולפ"ז שפיר כ"ז שי"ך במים דעלמא משא"כ במשקין בית מטבחים דאמר ר"פ שם ד"ז דאפי' למ"ד טומאת משקין דאורייתא מ"מ משקה בית מטבחים הלכתא גמירי לה דטהור וכן פסק הרמב"ם פ"י מה' טומאת אוכלין ס' ט"ז דכל המשקין אפילו מים דבית מטבחים טהורים הלכה מפי הקבלה ע"ש ולפ"ז שפיר מים דבית מטבחים אפילו כולו שאוב כוס כלא שאוב כיון דאין מקבל טומאה ושפיר קאמר ר"ש בכלים טמאים בקרקע טהורים דאפילו כולו שאוב כשר להטביל בו מחטים ולטורים דהוא כלא שאוב משא"כ בכלים ודו"ק. וע' ברמב"ם פט"ו מה' טו"א הלכה א'. ולפ"ז י"ל דהא דטלו שאוב מה"ט אסור תליא אי דרשינן

ודע

דעמוד איז כעס ברמב"ם פ"י
מה' טומאה אוכלין הלכה ט"ז
דכחב דמסקה בית מטבחיים טהור
וכחב סכ"מ סס דפסק כרב דרבנן ממש
דהלכתא כרב באיסורי ט"ס ולא ידעמי
לסבין שהרי לרב אמר' סס בפסחים דף
ט"ז רב אמר דכן ממש דסבר טומאה
משקין אפילו לטמא עלמו היא רק דרבנן
פ"ס והרי הרמב"ם פסק דמסקה מים
לטומאה עלמו היא דאורייתא בפ"ו מה'
אבות הטומאה הלכה א' וכן בפ"ד ה"ו
סס והי' לו לפסוק כרב באיסורי דכל
המשקין טהורין מלקבל אפילו טומאה
עלמס ול"ט :

ולולא

דמסתפינא הייתי יכול לחדש
ג"כ לפי הנ"ל דלכך ל"מ טבילה
במים שכולו שאוב מה"ס משהו דהמים
מיטמאין מן האדם כיון דהס תלושין ואין
סברא שיטהרו את האדם כגזר ממילא
למאי דרקי' דגדה שנאנסה ונצלה
טהורה לביטה כגון דנפלה מן הגשר ע'
חולין ל"א וביו"ד סי' קנ"ח סמ"ח מזה.
והנה ברמב"ם פס"ו מה' טומאה אוכלין
ה"א פסק דמס שגפיל למים אפילו במים
שאינן אין המים נטמאים ממנו כיון שהוא
שלא לרנון ע"ס וע' במשנה דמקואות
פ"א הלכה ד' מזה ממילא טוב טולו שאוב
מה"ס מותר וטהורה לביטה ואפשר דגם
מדרבנן מהני כיון דהוא דבר דלא שכיח
לא גזרו רבנן ומיושב בזה סרבה דברים
אך כחבתי כ"ו רק לפיפול ולא להלכה
למעשה דהרי אוכלין ומשקין אין מטמאין
כלל לאדם ורק דכוונתי דאי אפשר שמים
שאינן דמקבלין טומאה מהאדם ומטמאין
לאחרים ג"כ דיטהרו לאדם. ובל"ז כיון
דמקבלין טומאה אף אי אין מטמאין
לאחרים [וע' בשו"ת חת"ם סומ"ט רי"ג
מזה] ולפ"ז הא דגדה שטבלה באונס
המשקין אין מקבלין טומאה דשלא לרנון
כלל ול"ל דמהני מים שאובין. אך ז"ע
דמאי ענין טומאה נדה לטומאת נגיעה
אפו אם אשה נוגע לטומאה אכורה

לכעלה ומה ענין זלז' אך מ"מ י"ל כך
ולכאורה יש לומר ג"כ הטעם דרבנן גזרו
בשאינן למשיכ דלכך מהני טבילה מה"ס
במים שאובין ג"כ דלא מטמא לאחרים
והיינו דלא מטמא לאדם דאין מקבל
טומאה רק מאב הטומאה משא"כ לאחר
י"ח נזירות דגזרו לפסול את הנזיר אף
אדם ממסקה לכך פסול לטבול בכולו
שאיב כיון דנטמא יטמא לאדם ג"כ ולא
כחבתי רק להעיר. ויש לפלפל בזה הרבה
בעה"י :

פתחי' הארענבלאם דוב"צ בווארשא.

סימן ג'

ב"ח פרעמישלא (גאליציע).

המחנה אפרים

בהלכות טהורין
הקשה אמאי
לריך קרא דאשכנז"ע הרי הוי ל"מ טביר
וכל היכא דל"מ טביר ל"מ משוי טליה
ועפ"ז ילא לחלק דכל היכא דבדיעבד
כשר ל"א כ"מ דל"מ טביר ובדיעבד אין
המעשה בטל ובדבריו הנעימים אמרתי
לישב מה שהקשיתי עפ"י הרשב"א קדושין
כ"צ שמחרן קו' החוס' אהא דקאמר
ר"ה בר"י דר"י הני כהני שלוחי דרחמנא
נינהו דאי ס"ד שלוחי דידן נינהו מי
איכא מידי דאנן לא מלינן למיעבד ושליח
מזי משוי דהרי בגדרים ל"ס מצטיא לו
הני כהני שד"ר נינהו או ש"ד ואמאי לא
פסטינן לה מדר"ה דע"כ שד"ר נינהו
מכא מי איכא מידי ומחרן דהאיכביא
סס בגדרים היא על שחיטה וע"כ שפיר
בעי הס"ס אי יכול להיות ש"ד כיון
דשחיטה כשרה בזר א"כ הוי מזי טביר
ובקידושין מ"ב משמע דשחיטה קדשים
בעיקן שלוחות וע"כ שפיר בעי אי ש"ד
או אף דהוי מזי טביר ויכול להיות ש"ד
עכ"ז י"ל דשד"ר נינהו :

ועפ"י ק"ל קו' נפלאה דאיכא מאי
מקשי סס"ס בגדרים דבעי

למיפסא

למפסע דכאס שריר נינו מממני
 דחנ מקריב עליו קיז זבין ואי אמר
 ש"ד הא קא מהני ליה מפ ראיס יס
 מממני דש"ר נינו הא י"ל דלפולס
 ש"ד הוי והא דמקריב עליו קיני זבין
 איירי בשאר עבודות כגון הקטרה דפסול
 בזר וע"כ הוי ליה עבד וספיר הוי
 ש"ר מכה דל"מ עבד אבל האבטיא
 דס דמיירי בשחיטה כתי' ברש"א ע"כ
 הוי מני עבד ויכול להיות ש"ד ואי
 מדקאמר מקריב עליו קיני זבין סהס
 ע"כ מיירי גם בשחיטה וע"כ הוי ש"ר
 ז"א דהא קיני זבין הוי מליקס ומליקס
 בעי כהן וא"כ הוי ל"מ עבד וע"כ שפיר
 ש"ר נינו ואין לומר דסוכתה ש"ס
 מהא דמטאות ואשמוס דקאני שס בממני
 עכ"ז קש א"ך מוכה מהא דקיני זבין
 וברש"א בקידושין שס הקשה ג"כ מהא
 דמקריב עליו קיני זבין א"ך ק"ו הא רק
 על כך סידולא שמביא שס לחלק בין כהן
 לישראל ובין כהן לכהן כמו שיראה
 המטין שס ובפשיטות אמרתי לישב עפ"י
 הריב"א שמתרן קו' הסוס' דהאבטיא
 היא בכהן לכהן דאז הוי מני עבד וע"כ
 שפיר בעי אי ש"ד וסקשה הריב"א
 לפלוג ג"כ מהא דמקסי ש"ס ממקריב
 קיני זבין דהא י"ל דשס מיירי בכהן
 לישראל וא"כ ליה מני עבד וע"כ הוי
 ש"ר א"ך מתרן כיון דקאני סהס מקריב
 עליו דמשמע דגם בכהן מיירי וע"כ
 שפיר פשיט דש"ר נינו וא"כ מיושבת
 סקו' דליכא למימר דמחא כך דמקריב
 עליו קיני זבין דמיירי במליקס דהא
 ל"מ עבד אבל אי הוי מ"ע שפיר הוי
 ש"ר ד"א דהא אי מיירי בכהן לכהן
 לפי"ד הריב"א א"כ שוב חזיק דאף
 דהא מ"ע הוי ש"ר כיון דחזיק דאף
 בכהן לכהן דהא מ"ע אף במליקס ויכול
 להיות ש"ר ואמרינן דהוי ש"ר מכה
 דאל"כ הא קמהני ל' אמנס עור סקשיתי
 רידוע קו' ספיקס מאירות דהקשה אחאי
 לא פשיט ש"ס דש"ר דאי ש"ר אחאי

נכרים מורין מ"כ כישראל הא אי ש"ד
 אין שליחות לנכרים ומירך דהיכא דא"א
 להיות ש"ד הוי ש"ר וא"כ א"ך מוכה
 מהא דמקריב עליו דש"ר מכה דאי
 ש"ד הא קמהני ל' לפי"ד ה"ע הידוע
 בסי' ע"ה דאי אשלי"ע גם המעשה בטל
 כמ"ס הסוס' בב"מ פ"י וא"כ י"ל דבעלמא
 הוי ש"ד ורק כהא ימן דא"א להיות ש"ד
 דמי לעבד"ס וע"כ שפיר הוי ש"ר ועל
 ש"ר ועל ש"ר ל"א אשלי"ע כמ"ס
 הגאון מהמבורג בריב שס אבל בעלמא
 שפיר י"ל דהוי ש"ד ועל הג"י נופא
 דקאמר שס בנדרים דנ"מ למודר הנאה
 ל"ק הא אשלי"ע כ"ל דו"ל דל"ד כ"ד
 לגידון כהא דרק בעבד"ס דליכא שוס
 לד להיות ש"ד וע"כ שפיר י"ל דהוי
 ש"ר אבל במודר הנאה אפשר בכהן
 אחר שלא סדיר הישראל אבל כהא
 במקריב עליו קיני זבין סקש סהס'
 דלמא לעולם ש"ד ורק כהא מיירי דאמר
 כל כרולה להקריב יבוא יקריב דכתיב'
 לא מהני ל' א"ך סירנו סהס' כגון דגדר
 חכל הכהנים ואס כן שפיר דמי לגידון
 הפמ"א כיון דהכא ג"כ איא להיות ש"ד
 בשוס לד כיון דא"א בכהן אחר וא"כ
 קשה קו' כ"ל ואי דשאי מחסר כטורים
 דל"ס אשלי"ע כיון דל"ב דעת בעלים
 ולי"ב שליחות דז"א דהס"ד לא ידע זאה
 דאל"כ מאי ראיס ממנו"כ א"ך י"ל כישוב
 הקו' דגם בס"ד ידעין דמח"כ לי"ב דעת
 בעלים ואי דל"ס סך דקמהני ל' דז"א
 ימן דקאמר סהס מקריב עליו קיני זבין
 א"כ משמע אפי' בעלים אומרים לו לך
 וקרב עבד קרבנוס ועכ"ז מותר וא"כ
 קשה הא קמהני ליה דס"ד דהמקשן כמו
 כהא דמלמדו מדרש דל"ב שליחות ועכ"ז
 דעת המחבר ביו"ד סי' רכ"א דלא יאמר
 האוסר להנאמר שילמדנו אף דל"ב דעת
 בעלים כמו כן כהא אי הוי ש"ד הוי
 אסור ועכ"ז קאני סהס וא"כ קשה הא
 קמהני ל' וכתרנן חידושין דל"ב דעת
 בעלים ואין צו סורס שליחות ע"כ אף

שם ד"ה מליקת דלר"ש קאי ולא לר"י
דכונר דשמיטה לילה חרד א"כ גם גבי
מליקת זר חרד ואכתי לא ניחא די"ל
דמסני' דמקריב עליו קיני זבין אחי' כר"י
וא"כ ל"ה מ"י עבד יען דלר"י גם מליקת
זר חרד אך זה ניחא דשם ל"ל דקאי
לר"ש דאעיקר אבעיא אי שד"ר או ש"ד
קשה הרי אקדשה לאו ידיד' ודמי להא
דזבחים קי"ד לענין א"א דש"א ש"א לר"ש
ניחא דס"ל קדשים שחייב באחריותן ממון
בעלים מכה דגורס לממון כממון דמי
וחייב דו"ה ע"כ ניחא דמיירי בקדשים
שחייב באחריותן וע"כ ניחא דלר"ש לא
חרדומה גם דכלח"מ פ"ג מהפס"מ הט"ו
כתב דהרמב"ם אינו כונר כסדרת המו'
הנ"ל וגם לר"י לא חרד ועיין בתוס'
זבחים דפ"ד ד"ה מוליד אחד תירוצא
דר"י לא יעמיד המיעוטין בעוף דבעוף
גם ר"י מודה דלא חרד אס גם לר"י ניחא:
הק' משה מייזילש בהגמוריה' וצ"ל
האברפ"ק הנ"ל.

סימן ד' י'

ב"ח ברעיון.

ע"ד שאלנו בבשר שנכבש במים קודם
מליחה וספק אם נכבש מעל"פ
שנחלקו הפרמ"ג והמ"ד אם דם שנכבש
מדאורייתא או דרבנן והמ"ד הביא בשם
א"י"ה שהוא רק מדרבנן וסביא מהקטנו"ד
מ"ק סי' קמ"א וסמ"ח מ' קמ"ח ויד
יהודה סי' ס"ט סק"ד שדחה ד' הס"ד
והביא מהשו"ת רמ"כ סי' כ"ד וגא"י סי'
ל"ב ובשו"ת עמודי אש דיני א"י"ה סי'
י"ב הביא מהשע"ד שער ז' ורש"ל בהגש"ד
דמבואר דהוי מדאורייתא וכ"ס ביש"ס
פכ"ס סי' כ'. והנה הפרמ"ג בסי' ק"ה
הוכיח מאו"ה דכונר דכבש מה"ח.
אבל במחכמ"ס דבריו סמוכים דהתם
בבשר שנכבש בדם כמ"ס בשו"ת ר"מ
שיק סי' כ"ד לסעיף ע"ד הפמ"ג בזה
והנה מה שהקטן בסמ"ח שם מהא דפרין
(*) הגי' לרש"י ע"י השו"ל הרב וכו' מ' יחזקת אייבעשימן בקאלאשין וכו'.

שעשה הכהן בשליחותו עכ"ל מותר כיון
דל"ב דעת בעלים ול"ב תורת שליחות
מותר וס"ל באמת כדעת הרמ"א שם
שכתב דיש מחזיקין אפי' אחר לו שילמדנו
דרך דבר שדרך שליחות אסור ולא בזה
דל"ש תורת שליחות וכן משמע מלשון
הר"ן דהר"ן כתב כיון שא"ל דעת בעלים
ודאי כהן לאו שליחות' קעבד וכונתו
כדעת הרמ"א וע"כ מפרש דלא כפרש"י
שפירש דמיירי שהי' מקריב בלי דעתו
דזה דוחק כיון דקחתי סתם מקריב עליו
וע"כ ל"ק הא אשל"י יען בס"ד דש"ס
ידע דל"ב ד"ב במח"כ וא"כ ל"ש אשל"י
כמו שדוחה הו"כ שם דברי הגאון
מהמבורג דהיכא דל"ב דעת בעלים ל"ש
אשל"י ע"י ולפ"ז מיושב קו' הר"ן שהקשה
דנפשוט לאידך גיסא דס"ד מדנקט קיני
זבין ולא כל הקרבנות והשתא ניחא
דבאמת ל"מ בשאר קרבנות דבעינן דעת
בעלים וא"כ י"ל אשל"י ע"כ מותר
ובקיני זבין הוא לרבות דל"ב דעת בעלים
וע"כ ל"ש אשל"י ע"כ מותר יען דלאו
שליחותא קעבד. וע"פ דברי המח"א
שהבאחי דהיכא דבדיעבד כשר שפיר הוי
מ"ע דהוא ל"ס כהנו"כ דבאשל"י ע
המעשה בעל א"ש הקו' שהקשינו דמאי
פשיט מקיני זבין הא שם הוי מליקה
ע"כ הוי שד"ר דיש לומר דרך היכא
שפסול בזר כ"כ דאמרינן סרד אז ל"ה
מ"ע וצ"ל דשד"ר נינהו אבל היכא דאס
עלמה לא חרד ל"ה ל"מ עבד ובש"ס
זבחים ס"ט א"ר יצחק שמעתי שחיס אחת
קמינת זר ואחת מליקה זר אחת חרד
ואחת לא חרד אמר חזקי' מהסברא קמינה
חרד מליקה לא חרד וא"כ טוב י"ל
דבמליקה אף דפסולה בזר עכ"ל כיון
דפסול דמליקה ל"ה פסול כ"כ כיון שלא
חרד אז ל"ה ל"מ עבד דרך היכא דבזר
חרד הוי ל"מ עבד ודמי לדברי המח"א
אף שיש לפקפק בזה דהא דלא ירדו הוא
רק משום דכל הפסולין מונח מקדש עכ"ל
יש להטיר כן ואין לדחות לפי"ד התוס'

שילא ע"י ביטול יש לומר דאיתו עובר עליו. והנה עוד הארכתי בענינים אלו בפלפול רב בשם"א' ואכמ"ל :

ולדינא נראה כיון דיש מחלוקה פוסקים גם בדיון כבוס א"כ בספק כבוס יש לומר דהוי ס"ס בדאורי' וספק א' בדרבנן כמ"ס כה"ג הש"כ בסי' פ"ג גבי ליר דניס ועוד בכמה מקומות ובפרט שהרי לש' כמה פוסקים גם בשר הנכבס מעל"ע מהני לי' מליחה אם אינו מלוכלך בדם בעין דכבוס רק מפליט ומזליט ולא מבטל ועס' ס"ט סמ"ו וכן יד יהודא שס' ס"ק ס"ה לכן עכ"פ בספק יש להקל. והנה ידיו הד"ס :

הק' שלום מרדכי רבהן אבדיק ברעזאן (גאליציען).

סימן ה'

ב"ח מה קובץ גאליציען יע"א.

בשעית [ח"ב סי' י'] תמה ע"ד החק יעקב סי' הרי"ז סק"י שכבד דהיכא דאכיל להעיסה ונשאר לו חלה חמץ אין עובר ב"י דליכא למימר דמיחשיל טלה כיון שכבר אכל חמץ ונמלא שאכל עכל למפרע. דא"כ אמאי מחיר ר"א לאפוחה דהא איכא תקנה להפריש חלה ולאכול מעט מהמחוקנים דשוב א"א לו למיחשיל. וגם על טעם סברתו חמה דאם נאמר דהיכא דיעשה איסור בהשאלה לא אמרינן הואיל שיעבור ב"י א"כ אמאי עובר לרי"א בחלה ב"י משום הואיל הלא כשיהי' חמץ בודאי לא ישאל כרי שלא יעבור על ב"י. א"ו פשוט דכל סברות הואיל היא כיון שיש ילוירי שאל יעבור וישאל ע"י פתח ותרעה שילד ט' יהי' מהני השאלה חשוב כאילו היא עדיין ברשותו ועבר ב"י וא"כ ה"ד באכל להעיסה אלו טו"ד :

דברי ר"מ נכונים אכל כפי הנראה נמשך החק יעקב בזה אחר דברי הדרכי משה ביו"ד סי' שכ"ג ע"ש וסביו גס

והרי דס וכו' יולא לנגנן וכו' והתם סא נחערב במים ואפ"ה סוי מה"ס כבר כתבתי במק"א דכל טעמא דדס שנשלו א"ע משום דא"ר להקדמה עכשיו כמ"ס האו"ה שם לסדיא והרי מבואר ברש"י ע"ז מ"ו דבאיה"ג ל"מ שינוי א"כ לפי הס"ד דדס אסור בהנאה גם כנשתנה אסור לכן דייק שפיר דדס שרי בהנאה ולפי האמת דדס מותר בהנאה י"ל דכנשתנה מותר ועמ"ס דע"ת ס"ס סק"ה :

ועי"ד לפמ"ס בנה"כ רס"י פ"ו דדוקא בדם בעין שנכבס י"ל דעובר עליו אכל בדם שילא מן הכשר ע"י ביטול שהי' מקודם היתר דדס שלא פירש מותר א"כ א"ע עליו גם כשילא ע"י ביטול ולא חל עליו איסור דס ע"ש וא"כ ה"ג ככבוס דפת אריה דהיולא ע"י כביסה הוא מדרבנן דכל זמן שהי' בבשר הי' מותר וכשילא חיבב נחערב בהמים אכל התם שהי' דס בעין ונחערב אח"כ במים שבאמה סוי מה"ס. וכוה מיושב מה שסקסס בחי' הר"ן לחולין קי"ד ותשו' רדב"ז ח"א סי' קל"ט בהא דקמני חומר בחלב מדס וכו' ואמאי לא קמני חומר בחלב כנכבסל דחייב ונדס פטור ולפמ"ס ניהא דבגוונא שהדס הי' בעין קודם שנכבסל כמו החלב חייב גם על הדס :

ובזה מיושב מהשעמטסי בשם הנאכדיק בריסק שהקסס בהא דשבת ע"א זכו חומר במין א' מבשני מינים אכל חלב וחלב כהעלס א' פטור אכל חלב ודס וכו' חייב על כל אחד ואחד ובש"ס מוקי לה התם כר"י דתמחויין מחלקין ופירש"י ללי וסליק ולפ"ז הא דחלב ודס הא בע"כ מיירי בחלב מבטל דחלב חי פטור ונדס בע"כ מיירי בחי דמבטל פטור א"כ הס ב' תמחויין וגם במין א' חייב כס"ג ותמו החומר של ב' מינים תמחין א' ולפמ"ס ניהא דהתם הרי מיירי בדם בעין דבדם האכרים הא ליכא כרס וקרנן ובע"כ דמיירי בדם הנפש ונכס"ג קי"ל דדס שנשלו טנ"ל עליו משא"כ בדם האכרים

גם הש"ך שם סק"ו שכתב כן דבנאכל
העיסה ח"א לשאול על החלה דא"כ כבר
אכל למפרע טבל. ובס' חתם לחם סימן
ב' ס"ק י"ג הניח בתמיה לפ"ו הא דר"א
מסיר לאפות החלה בפסחים דף מ"ז משום
דאל"כ יעבור בכל יראה הואיל ואי בעי
מיתשיל והרי איכא חקנה להפריש חלה
ולאפות ולאכול מעט דשוב ח"א לו למיתשיל
[הקושיות ר"מ] והניח בל"ע ובאמת לק"מ
על הדרכי משה שאין כוונה הדרכי משה
לומר דבנאכל מהעיסה לא מהני שאלה
על החלה אלא שכוונתו מבוארת דכלפי
מ"ש שם דבנחתכרה החלה בעיסה יש
חקנה ע"י שישאל על החלה וע"ז כתב
דבנאכל מהעיסה המעורבת עם החלה שוב
ח"א לחקן ע"י שאלה דא"כ כבר אכל
למפרע טבל ועדיף טפי איסורא דכבר
עביר כמה שאכל מהמדומע משיאכל טבל
כמו שהסביר הש"ך שם. אבל זה ודאי
שאלם ישאל ולא יחוש למע דאכל טבל מהני
השאלה. ולזה לענין ב"י שפיר תמה ר"מ
על הח"י כיון דיש יאזייר שיהי' החלה
חוזרת לטבלי' ע"י שאלה גם אחר שאכל
חלה מהעיסה מיקרי עדיין שלו ועובר
עליו לר"א בבי' כמו בכל חלה.
איברא דקשה בש"ס נדרים דף נ"ט ע"א
דקשו שם על הא דתנן דפרומ' שמתערב'
בחולין בטלה והא הוי דשיל"מ דאי בעי
מיתשיל עלי' ונדחקו לאוקמי באופנים
שונים דא"א בשאלה ודחי לי'. ואמאי לא
מוקי ש"ס דמייירי כשכבר נאכל קלח
מהמדומע דשוב טב"פ אסור לשאול
עלי' ולא הוי דשיל"מ. וראיתי גם בשו"ת
שאל ומשיב מהדורא ח' ח"ג סימן ס"ו
שנתקשה בזה. ונדחק הרבה בישובו.
ובל באמת לק"מ דקודם דאסיק הש"ס
לתרן דרך בנדרים דמזה לשאול היא
דחשיב דשיל"מ הוי ס"ל דכל דיאזייר בו
שאלה חשיב דשיל"מ ממילא לפ"ו לא הוי
אפשר לבו לאוקמי הא דפרומ' בטלה מיירי
כשכבר נאכל מהמדומע דאסור למיתשיל.
דמה בכך הרי מ"מ יהי' מהני השאלה אם

ישאול ולזה מסרן דלענין דשיל מ לא מהני
היכא דאפשר' בשאלה אלא דבעינן שיהי'
המסיר עמיד לכא' בודאי ושוב ממילא
לא חשיב דשיל"מ ע"י שאלה אלא דומיא
דנדרים דמזה דליתשילי עלי' אבל לא
היכא דליכא מזה בהשאלה וכה"ג אמרינן
ג"כ בש"ס מחוה דף ק"ג סוף ע"ב לפנין
העומד לפדות כפרוי דמי וע' חוס' סוטה
כ"ה ע"ב ד"ה לאו. וממילא ח"ל מעסה
לאיקמי הא מחני' דפרומה שנתערבה
דמייירי דוקא היכא דנאכל מהמדומע
דבאמת בכל גווי לא מיקרי חרומה
דשיל"מ כיון דעכ"פ ליכא מזה לאיתשילי
עלי' אמרינן דמסתמא לא ישאול וזה
ברור ונכון. אך כל זה לענין שיהי' מקרי
דשיל"מ אבל אם דנין על הדבר אי מקרי
חזי' לי' בזה כל דמהגי בי' עדיין שאלה
[אף שיוגרס לו פ"י השאלה איזו איסור
אחר] כיון דעכ"פ לגוף הדבר מהני שאלה
מיקרי חזי' לי' פש"ס מירובין ל' ע"ב ומ"ס
בספרי עתים לבינה בהשמות כטף הס'.
והכי אמרינן בש"ס שבה קכ"ז ע"ב לענין
מפנין חרומה בשבת להנירסא שהביא בחי'
מאירי שם. ולזה גם לענין חלה שיהי'
חשוב עדיין שלו לעבור עליו בבי' ס"ל
לר"א כל דיאזייר שיהי' מהני בו שאלה
אף דבאמת לא ישאול כדי שלא יעבור
בבי' מ"מ כיון שאלם ישאול יהי' מהני
השאלה עבר בכל יראה גם קודם ששאל'
דכיון דיש לו בהחמץ עוד כח שאלה אכתי
לא גפיק מעולם מרשותי' לגמרי ומיקרי
דידי' וממילא שאין הדרל ג"כ בין אם אכל
העיסה או לא :

אבל יקשה דלפי הבראז דכיון דמהני
חזרה ע"י שאלה חשוב כשלו
לעבור עליו בבי' ח"כ איך מהני ביטול
בחמץ שלו כדי שלא יעבור בבי' לפמ"ש
התוס' יו"ט רפ"א דפסחים לפרש הא
דאמרינן דסקנות בדיק' שמא ימלא גלוסקא
יפס וימלך על ביטולו דכשיחזור מהביטול
הוי חזרה דכיון דהביטול היא רק במחשב'
ס"ג במחשבה בעלמא חזר מביטולו
דמחשבה

של הקדש חס לא מהני לענין ב"י דעדיין גס
ממון ידי' איקרי ככ"ל נכון למחזק בו :
ועב"פ פשוט שאין כדל לענין חלה בין
אם כבר נאכל מהעיסה או לא
דלעולם שייך סברות האיל לעבור עליו
בב"י כשיחמץ חלה. וכלא"ה אני חמה
על הח"י דגם לפי סברתו לא שייך זה
בחלת חו"ל דהא קי"ל דחלת חו"ל אוכל
והא"ך ואח"כ מפרש וא"כ גם כשישאל
לא אכל טבל למפרע דהא יכול אח"כ
להפריש מקלה לשם חלה מאותו חלה
ששאל מקודם עליו. ודברי הח"י בד"ז
אין לו פנים בכללם :
יעקב שור אבר"ק קאמב והגרי"ז.

סימן ו'

ב"ה אונגווער.

ראיתי בכתיבי בני מחמד בני
המנוח הרה"ח מו"ה חיים
משה ליב ז"ל מליפנא בברכת מ"ג
אר"י הא' מאן דנפיק ביומי דניסן וחזי
אילני דקא מלכלני אומר ברוך שלא
חיסר בו' לסתנאות בהן ז"א וכ"פ באו"ח
(סי' רכ"ו). ונסתפקתו איך הדין באילן
של ערלה אם מברך ג"כ משום דחזי
ליהנות ממנו אחר ג"ש או דאזי מברך
כיון דהשתא לא חזי ליהנות ממנו. ולכא"ה
חשכתי דדין זה תלי בפלוגתא סמ"א
וסב"י (סי' תרמ"ט סק"כ) לענין אחרונ
של ערלה ח"ל דמכשיר המג"א משום
דיכול להאכילו לחזירו שאיט מכיר בו
ומש"ה מיקרי סיחא אילנה א"כ בד"ד
נמי רשאי לברך ברכת אילנות בשל ערלה
משום דחזי למי שאיט מכיר בו שהוא
ערלה ואף זה שיועב ג"כ יכול לברך. נהי
דלדידי' אסור ליהנות סוף סוף חזי ליהנות
בהם ז"א (וזו דוחק לומר דבעי שיהי'
חזי לכל אדם) ולש"י הב"י (יו"ד סי' רנ"ד)
שסב"א המג"א שם דאף בח"ל אסור
להאכיל של ערלה למי שאיט מכיר בו.
אפשר דא"ר לברך משום דל"ה ליהנות
בו בני אדם. טוב ראיתי בחידושי כרעק"א

צ"ע

דמחשבה מבטלת מחשבה ע"ש וכיון דמהני
חזרה לעקור הביטול מתיקרא גס קודם
החזרה מה מהני הביטול לשיטות ר"א
נימא הואיל דאי בעי חוזר מביטולו השתא
נמי ידי' הוי ופשו"ת תפארת לבי מאו"ח
סוף סי' כ"ה וסירטו נכון כפי סב"י קושיות
השאל נימא הואיל אי בעי זכא דזה ודאי
לק"מ ולא דמי לשאלה דגני הואיל
דשאלס הסקס דידי' למפרע שלו וכל
שלא נסתלק האפשרות להיות מתיקרא
שלו עוד לא ילא מרשותו לגמרי משא"כ
בזביה דידי' קנין חדש מהשתא. אבל לפי
דברי התו"י"ט הכ"ל דמהני חזרה ביטולו
משום דמחשבה מבטלת מחשבה א"כ חזר
לסיום למפרע שלו שפיר יקשה דא"כ מה
מהני הביטול לחודי' גס קודם חזרה.
אמנם נראה דבאמת לריך להדין כל ענין
הביטול דמהני מה"ס שלא יעבור בב"י
והרי כל ענין הביטול היא דמחשבה
להחמך שאינו שלו והרי גם בלא הביטול
לאחר זמן האיסור ממילא אין הסמך שלו
וא"כ מה יוסיף הביטול סת כח שרק
ע"י הביטול אין עובר בב"י. ובע"כ ל"ל
דאף דבלאו ביטולו לאו ידידי' היא מ"מ
לענין שלא יעבור בב"י הריכה תורה
גילוי דעתו לחושבו כעפרא ועיין ר"ן פ"ק
דפסחים ולזה לא שייך לומר שלא יסי'
מהני משום האיל דאי בעי חזר דסברות
הואיל לא מהני אלא אם דין אם נתבטל
זכות ממוט או לא אבל לענין נו"ד כל
עוד שלא חזר הרי עומד הניטוי דעת
שגילה בביטולו שמחשבו כעפר. משא"כ
גבי חלה מה שאט רוזין לדון שלא יעבור
בב"י היא מלד דאמרינן דלא משון ידידי'
היא אלא ממון של הקדש וכיון דאי בעי
מיתסיל עלי' נמלא דמעולם לא פקע
לגמרי זכס ממוט מחלה ו ועדיין היא
שלו כקודם הפרשה וכשיחמץ יהי' עובר
עליו כמו בכל חמץ שלו דעובר עליו
כשלא ביטלו שהרי לא גילה דעתו שמחשבו
כעפר אדרבא גילה דעתו בהפרשה לשם
חלה שחפלו שיהי' ממון אלא שיהי' ממון

מ"מ לא נעשו הערלים שלוחיו של הלוקח כ"א של המוכר דער שבא לרשות המורשה ברשות המוכר קאי לכ"ד. גם א"ל בין כד"ד להא דמוהרי"ט דהתם שלוחו של הלוקח פרע ממעותיו ועוד שלוחו לו להתפטר משא"כ כ"א דו"א דהמעין בדברי מהרי"ט יראה דגם בפרע שלא ע"ד פשר דינא הכי וגם אין טעם למש"כ לחלק בין כהן מעותיו בין א"ל שיתן מעותיו של השליח כיון שצריך לחזור ולפרוע לשלוח הי' נראה שזכה הלוקח ומ"מ צריך הממונה לקבל בזה"ח שלא הי' יוסר מכפי אשר נרשם בפנקס שלו :
נאום ידירו ישראל יהושע הופ"ק קושנא יצ"ו.

סימן ח' *

טחי' כה"י הרב. הגאון הצדיק
בקש"ת מוה"ר נתן וצ"ל הנקרא
ר' נתקי ט"מ הרב דפח ווארשא.

שאלה בענין טריפות הניכר דמבואר ביו"ד סי' נ"ו בהג"ה דמוהר למכור לעכו"ם אי מותר גם בפרה חולבת משום החלב דאינו כיכר לישראל [אולי אפשר לומר בחלב בלא"ה אין לחוש דהא אסור לאכול החלב אם אינו רואה החליבה אם כן ממילא כשיראה החליבה יראה הטריפות בבהמה נ"כ אך עדיין יש לחוש במקום שאוכלין החמאה של עכו"ם דיעשה חמאה וק"ל] :

ובן יש לספק בזה. ולת טריפה שמטלה בנים אם מותר למכור לעכו"ם דהא מבואר ביו"ד סי' פ"ו דאסור למכור בנים טריפות לעכו"ם רק באם הם טרופות מותר מחמת דאסור ליקח בנים בטרופות מעכו"ם א"כ לפי"ז יש לחוש בהרנגולת טריפה שמטלה בנים שמה ימכור הבנים לישראל ושמעתי שהעטורר בזה וילא לידון בדבר החדש הנ"ל הרב הנאון המר"ק המפורסם

(*) הגיע לדפוס פ"י נכדו המו"ב מוה"ר נתן נ"י בהגביר הנדיב מוה"ר יחזקאל נ"י שפינעלגליאש.

פנקסו דהפועלים טעמו כרי' שלא כחפרטו אבל כאן שמעון המלוה אינו בא בטענת כרי' כ"א פ"פ מורשה שלו ומה חזית דאזליה בחר מורשה דמלוה ניזיל בחר מורשה דלוה ולמה יהא חשיב טענת מורשה דמלוה ככרי' לגבי טענת המלוה ולא נחשב טענת מורשה דלוה ככרי' לגבי לוח אמנם אחר העיון נראה דכרי' מוהרי"ט וראוין למי שאמרן דודאי מסתבר דטענת כרי' דאחר לא נחשב כטענת כרי' ואע"פ שעשאו הלוקח שליח שהרי יאמר לו המלוה לאו בע"ד ידיי את ולא כ"כ דלוה להאמין את השליח שלו שיהא נחשב כאלו טען בעלמו כרי' אבל המלוה כשמינה מורשה שלו ע"ד כן שיהא נחשב כרי' של השליח כאלו הי' הוא בעלמו טען כרי' ואין ללוה לומר מה לו בכך שאתה ממנה שליח שיהא נחשב ככרי' שלו כאלו טענת אתה כרי' ז"א שהרי אין הלוקח נפטר עד שיגיע לרשות המלוה או שליח נמצא שמה שנפטר הלוקח בהגיע ליד השליח הוא רק ע"י שמינה המלוה אותו לשליח ואין הלוקח נפטר אלא לפי שעשאו המלוה שליח א"כ בע"כ הוא צריך להסכמתו של המלוה על השליח וע"ד כן עשאו שליח שיהא דיבורו והכרי' שלו כאלו בעלמו טען וא"ל א"כ גם בהאי דסי' קכ"א בעשאו שליח לקבל מעות דמקרי טענה דמלוה כשמה חדרא דהתם כיון דטעין הלוקח כרי' ממש לא נחשב טענ' דמלוה ככרי' ממש משא"כ לגבי שליח דלוה. ועוד דהתם כיון שא"ל שלח לי ע"י פלוני נעשה הלוקח כשלוחו שהרי ע"פ דיבורו של המלוה עשה א"כ מלי למימר ליה הלא עשיתי שליחותך והו"ל כהכונני על פנקסו משא"כ כאן שהרי הערלים המביאים את התבואה אינם שלוחיו של המלוה ואם נאנם באחריות הלוקח קאי וכמבואר בפ' השואל ואין לחלק בין כד"ד לנדון מוהרי"ט דהתם לא ידע המלוה שהלוקח יעשה שליח משא"כ כאן שידע שהמוכר ישלח לו ע"י הערלים ז"א דהא

המפורסם כק"ס מ' אברהם זל"ל אב"ד דק"ק טשעכנאווע ומחמם שלא ראיתי טהגין כן וכן לא נמצא חידוש דין זה בשום מחבר שחסי אל לבי לחפש אחר היתרא ושריוסא דהאי שאלה :

תשובה הגה בעיקר הטעם דאסור למכור לעכו"ם בטריפות

שאינו ניכר נראה לע"ד כיון וישר דבר בזה הרב מליסא בספרו מקור חיים סימן תס"ז סק"א דהוא מטעם מבטל איסור לכתחילה אם כן נלע"ד כמו שמבאר ביו"ד סי' ק"ב ובאו"ח סי' ש"כ סעיף ב' במקום עדיין לא ניכר האיסור מעולם כמו גבי יין בניגית שינא מן העכבים בשבח דמוחר ואינו אסור מ"טס דבר שיש לו מחירין והובא בפרי מגדים בסימן ס"ט בט"ז סק"ל וספ"ק"ב בשם האו"ח בכל האסורים אשר החמירו חז"ל דלא נכתלו ג"כ אמרינן קולא זו כיון בדבר חשוב דאם לא ניכר האיסור מעולם דבטל א"כ נראה לכאורה ג"כ להשתמש בקולא זאת לענין אין מבטלין איסור לכתחילה ג"כ כיון דלענין מכירת הפרה והסתנוולת אין איסור של מבטל איסור לכתחילה א"כ לענין החלב והבצים אשר עדין לא נראו ולא ניכר מקודם הביטול דלא שייך לומר מבטל איסור לכתחילה :

[ויר"ר נראה לע"ד לס"מ שהרכתי במקום אחר דעיקר הטעם דבר שיל"מ הוא רק מטעם דהוא מבטל איסור לכתחילה כיון דיכול לאכול בהיתר בלא ביטול והספ"ק נכונה א"כ נמי אמרינן זו ההיתר שלא ניכר מעולם האיסור לענין דבר שיש לו מחירין דהוא אסור מטעם דאין מבטלין איסור לכתחילה : ואין להקשות על זו הסברה מש"ס בזה בעצם שנפלו לתוך התנור דמרבא עליהם ומבטלם דהקשה שם הש"ס הא אין מבטלין איסור לכתחילה ומירנו דרבנן מבטלין ואח"כ הקשה הש"ס הא הוי דבר שיל"מ ולפי סברא הנ"ל דעיקר איסור דשיל"מ הוא רק מטעם מבטלין איסור לכתחילה א"כ כיון דכדרבנן מבטלין שוב לא שייך דשיל"מ וכבר הארכתי בזה בס' ק"ב ביו"ד דזה לא קשה מידי דהא הרמב"ם מוסק דהנ"ל דדרכנן מבטלין דוקא כשהוא כבר מעורב

מוחר להוסיף עד ס' א"כ שכ"ס צריך להיות בטל קצת מקודם אבל לכתחילה לבטל בלא שום עירוב אסור ולפי"ז מקשה הש"ס שפיר הא הוי דבר שיש לו מחירין ואם נמתין למחר לא צריך לבא לידי שום עירוב דכל סברת הרמב"ם דצריך להיות דוקא נמערב מבשר היינו דכיון דנעשה בקלקול קצת לכן מותר להוסיף אבל בדשיל"מ דיש ענה להמתין למחר ש"כ לא נעשה בו קלקול כלל וא"כ אף שנמערב הוי כאלו לא נמערב ודוק דע"כ ז"ל כן דשיל"מ לאו"ה לגמור קולא זאת לכל המקומות וז"ל לדעתו דבמקום שלא ניכר עדיין האיסור לא מקרי ביטול כלל וכן מבאר בס"ד בה"פ ספ"ה סי' תמ"ו דמוחר לערב קודם פסח לכתחילה כיון דאין כאן עדיין שם איסור מכש"כ במקום דלית כאן איסור כלל. והגם דדעת המ"א בס' הנ"ל בסופו בשם הב"ח להחמיר דמ"מ שמו עליו והו' כשהדבר כבר בשין אבל במקום שהדבר עדיין אינו כלל בשולם לב"ע מותר ולא דמי לדם האביבים דמוחר עדיין ומ"מ אסרו האחרונים לערב שומן ששרה ג' ימים בלא מליחה עם שומן אחר ע' פ"ר סי' ס"ט וכבר האריך בזה הגאון המפורסם הישיב רע"א בתשובתו דהם הדם כבר הוא בשין באברים ודמי לחמץ קודם פסח שהחיר הב"ח לערב רק להטהות אבל לא לאכול אבל ההלכ בהפדה עדיין לא הוי אף לס"ו היה מקום לאסור בהתרנוולת שכבר הביאם המה נגמרים קצת כחוכה ואובשם בצים עליהם. אמנם עוד נראה לע"ד לומר דמבואר בסימן ס"ד לענין דבש שמעורבים עם רגלי דבורים דמוחר לבטל דאין כונתו לבטל ומלא מזה כל הפוסקי' דכאין כונתו לבטל מותר ולכא"ו תיקשי ע' ומכמה מקומות ולדונמא אציין דהנה החוס' בפסחים דף ל' הקשו בהא דקאמר הש"ס ולעבד להו שלא בנימם ומקשי הא הוי מבטל איסור לכתחילה ע"ש ולכאורה מאי קשה הא אין כונתו לבטל. ומבואר בנוב"י חיו"ד סי' ק"ו לחלק דלא אמרינן סברא זו רק במקום דאיסור עם המבטל כבר מעורב ביחד כמו בדבש דהדבש כבר הוא מעורב ברגלי דבורים אבל בדברי החוס' לבטל בקדירות הבש דאיסור הוא מעורב בקדירה מ"מ הביטול שהוא המבטל כעת עדיין אינו מעורב אסור לבטל לכתחילה וא"כ במחילה י"ל לשנין ד"ד כיון דההתרנוולת עריסה בעצמ' מותר למכור וכן הפרה הסריסה ואין לאסור רק מטעם הביט' והחלב שהמה מעורב' בתוך הפר' והתרנוול' ואין כונתו לבטל הביט' והחלב רק למכור הפרה והתרנוולת ואי מחמת הביט' והחלב הא כבר מעורבים כחוכה ודוק :

נתן במח"ה דוב בער ז"ל.

סימן ט

בעוה"ש"ח מה ווארשא.

(א) בשעת (חלק ב' סי' נ"ח אות ב') בהאמתי דברי הגמ' דנדרים בקדשה זמן דלאחר זמן נמי לריכה גט מטעם דקדושה הנוף לא פקע בכדי וכתבתי שם הא דלאחר זמן לריכה גט היינו דאיסור א"א לא נפקע בכדי אבל קנין הבעל בהאשה נפקע לאחר זמן ע"ש א"כ י"ל דדוקא גט לריכה לאחר זמן משום דאיסור א"א שכבר חל לא פקע בכדי אבל אם מה הבעל לאחר זמן לא חל עלי' מזה ייבום כיון שכבר פקע קנין הבעל ולא נקראת אשת המת מחיים ומזה ייבום פדיון לא חל עליה דאפילו למ"ד (יבמות יג) דנשואים הראשונים מפילים מ"מ מזה ייבום עדיין לא חל עליה ולפי' מוכן שפיר פלוגתא ר' אליעזר ורבנן בגיטין (פ"ב:) על הדרש מפסוק ואשה גרושה מאישה לא יקחו דאפי' לא נהגרשה אלא מאישה נפסלה מן ההכונה (ר"ל באומר הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם כדפי' רש"י ז"ל שם) דר' אליעזר סובר דאלמא הוי גיטא ורבנן סברי דאיסור כהונה שאני (ר"ל דלא הוי גט אלא לפסול מכהונה וזהו ריח הגט דפסול ככהונה כדאיתא בבבליהא יבמות נב). ואינו מוכן דברי ר"א דלא חזיז פנין הוי גט מלבד איסור כהונה כיון דלא הוירע לשום אדם ובזה ניחא דלענין זה הוי גט דפקע קנין הבעל בהאשה בזה שאמר הרי את מגורשת ממני ומחילא לא חל עליה מזה ייבום כיון שאינה אשת המת מחיים ורבנן סברי דאפילו קנין הבעל בהאשה לא פקע דאין זה כריתות דהא שייך בגט שלא הוירע לכל אדם ואינו גט כלל ואיכא עליה מזה ייבום ולא דמי להא דסיוס את אשתי ולמחר אי את אשתי דהסס לא פקע קנין הבעל מחמת

גט אלא מחמת קידושין שלא קדשה אלא עד אותה זמן וק"ל:

ובזה

שכתבתי בהיום את אשתי וכו' דפקע קנין הבעל רק דלריכה גט מטעם דאיסור א"א שכבר חל לא פקע בכדי מחמת קדושה הנוף לא נפקע ע"ש מ' על סוגיא דנדרים הכ"ל מהא דאיתא בקידושין דף ז' בהאומר חלייך מקודשת לי לריכה מקודשת ופריך ונפשו לא קדושה כולה מי לא חזי' האומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה ודמי מי דמי ה"ס בהמה הכא דעת אחרת ופרש"י וזו לא נהרס אלא לחי' ע"ש וא"כ ה"ל האשה לא נהרסה אלא עד אותו זמן ונבאמת כבר דמתי על קושי' זו בשע"ת שם במש"כ דנכ היא לא נהרסה אלא עד אותו זמן) ובזה ניחא דבאמת הקנין של האשה היא רק עד אותו זמן והא דלריכה גט היא ממש שהאיסור אשת איש שכבר חל לא נפקע בכדי אבל בהא דחלייך מקודשת לי בלא קנין כל הבעל בהאשה לא התחיל לחול כלל האיסור אשת איש:

ובזה

יש ליישב קושית האבני מלואים באבהש"ז סימן מ"ד על הפני יהושע שכ' דבא"א לא משכחת קידושין אחר קידושין אפילו היכא דליכא אלא חייבי לאוין דכיון שפסול קידושין דראובן סרי היא ברשותו ואין לה יד לקבל קידושין מאחר והקדשה עליו שם מסוגי' דפ' האומר דשקיל וטרי מנלן בא"א דלא פסלי קידושין ואמרינן סעסם משום דטוקשו כל העריות דחייבי כריתות אסודי אלמא דאי לאו שפסול משום דהו חייבי כריתות הוי חפסי קידושין בא"א ובזה ניחא דמשכחת לס בהיום את אשתי ולמחר אי את אשתי דלאחר זמן פקע רשות הבעל ואז סי' יכול אחר לקדשה אי לאו דאיסור א"א לא פקע בכדי ומטעם טיקס הכ"ל:

אך

לכאורה יש סתירה לסברתי מדברי פד"ן בנדרים שם שכ' דסעסם דקידושין

דקדושין לא פקע בכדי אי דהא דלא קני אלא לזמן לא מקרי רק קנין פירות וקנין פירות באשה לא אשכחן משמע מדבריו דקנין הבטל לא פקע. אך יש לומר דהר"ן לא הלריך זה הטעם רק אליבא דאב"י דאמר דקדישה הגוף פקע בכדי אלמא דס"ל דהאיסור יכול לפקע בכדי ולריבין לומר דבאשה הוי הטעם דלא פקע בכדי דה"ל כקנין פירות אבל אכן דק"ל כדבא דקדושה הגוף לא פקע בכדי כמש"כ הרמב"ם ז"ל בפט"ו מהל' מעשה הקרבנות ה"ו הוי באמת הטעם דאיסור אשת איש לא פקע בכדי אבל קנין הבטל באמת פקע לאחר זמן כנ"ל :

ב) איתא בקידושין (מ"ב.) מנין שזכין לאדם שלא בפניו שנאמר ונשיא אחד נשיא אחד. קשה לי הא ודאי חלוקת ארץ ישראל נקרא ממונא כמו דנקרא חלוקת עבר הירדן ממונא בשבועות (ל"ו.) ושם מחלק הגמרא בין ממונא לאיסורא א"כ לענין זכיה גמי יש לחלק בין ממונא לאיסורא. וביבמות קי"ח : משמע דבאיסורי גמי מהני זכי' מדאיבעיא לן שם המזכה גט לאשתו במקום יבם או במקום קטטה מהו דהאיבעי' הו' אי הו' זכות אי לא משמע להדיא דאי הו' זכות הו' מהני הזכי' אף שהיא לענין איסורא. הגם דממזכה גט לאשתו במקום יבם י"ל דשם נקרא ממון לפמש"כ לעיל באות הקדום דהיכי דפקע קנין הבטל שוב ליכא מלות יבום א"כ י"ל דזוכתה הגט מהני לענין זה שתזכה בעלמה ותלא מרשות הבטל וממילא לא יהא מלות יבום ומה שתזכה בעלמה וילתה מרשות הבטל נקרא ממון דאשה נקראת קנין כספו של בעל כדאיתא בכתובות (נ"ו :) לענין תרומה. אך עדיין תקשה מהאיבעי' השני' שם מהמזכה גט לאשתו במקום קטטה דשם מיירי לענין איסורא דאשת איש ועוד דאף באיבעי' לענין במקום יבם גמי לא א"ש לפי"מ דק"ל כדבבן בנימין (פ"ב :) :

דהיכי דאין מחירה לכל אדם לא נפקע ג"כ קנין הבטל ואי נימא דהזכי' לא מהני לענין איסור ממילא גס קנין הבטל לא פקע. הגם דיש לחלק בין הא דניטין להא דיבמות דשם בניטין הבטל לא רגה להחירה לכל אדם ועשה שויר בגט לכך לא מהני הגט כלל אבל כהא דיבמות הבטל רגה להחירה לכל אדם אלא דאמרינן דהזכי' אינו מועיל לענין איסור אפשר דעכ"פ לענין קנין הבטל מהני הגט מ"מ חילוק זה דוחק בעיני כיון דהטעם דלא מהני הגט הוא משום דלא הוי כריתות א"כ מה לי דהא דאין מותרת לכל אדם משום דלא רגה להחירה לכל אדם. או מלך דאין מועיל הזכי' לענין להחירה לכל אדם משום דהוי לענין איסורא סוף כל סוף לא הוי כריתות : **ונראה** לי לתרן דהנה בשבועות שם איתא דאיסורא דאית בה ממון ילפינן מממונא. א"כ בגט הוי ג"כ איסורא דאית בה ממנוא כמ"ס לעיל מטעם דהא דזכתה בעלמה ע"י הגט נקרא ממנוא. ובפרט למש"כ רש"י ז"ל שם דבטטה מקרי איסורא דאית ביה ממנוא מלך שמתפסדת הכתובה א"כ גבי גט שזכתה בכתובה ע"י הגט ודאי מקרי איסורא דאית ביה ממנוא. ולכך מהני הזכי' אפי' לענין איסור שבה : **ורפ"ז** יש לומר דהא דגבי גט שחרור מהני זכי' כדאיתא במתניתין בנימין (י"ב.) דלא מהני רק לענין שזכה העבד בעלמו וילא לחרות אבל לא לענין איסור להחירו בבת חורין וטעמא דמלתא דהא דגבי עבד לא נקרא איסורא דאית ביה ממנוא כמו גבי גט יש לומר דגבי גט תליא ממנוא באיסורא דאי לא יהי' הזכי' לענין איסור לא יהי' אף לענין ממון כיון דלא הוי כריתות כנ"ל ומש"ה מהני אף לענין איסור אבל גבי עבד דאפי' אס לא יהי' הזכי' לענין איסור להחירו בבת חורין מ"מ יהא מהני לענין ממון שפעבד יזכה בעלמו ויהא משוחרר כמש"כ בקל"ח (סי' ר' סק"ה) לענין אס

כתב גט שחרור שלא לשמה דנכי דלא מהני לענין להחירו בבת חורין מ"מ מהני לענין קנין והעבד ילא לחזק ע"י שטר זה וכיון דהממון לא עליא באיסור א"כ טוב חיקס כל חדא אדוכתא דלענין קנין העבד מהני הזכי' ולא לענין איסור : **ובזה** מובן דברי הקלס"ח שם שכתב אח"י שכ' מקורם דשלא לשמה מהני לענין קנין העבד ולא לענין איסור כתב דלפ"ז בשטר ע"י אחרים קנה נפשיה הלא שאסור בבת חורין ומדסתם משמע אפי' נכתב לשמה ואינו מובן מה שתלם זה בזה ובהנ"ל מובן דהיא מטעם זה. כיון דלא מהני זכיה באיסורא ולא נקרא איסורא דאית ביה ממונא מטעם דהממונא לא עליא באיסורא : **ונ"ל** דהא דלא קתני במתני' דגיטין שם דהעבד אסור בבת חורין הוא. משום דהמשנה סוברת אף דקי"ל כל האומר תנו כאומר זכי דמי מ"מ הוי נמי שליח להולכה להוליך השטר שחרור להעבד דהא אומר בהדיא תנו שטר שחרור זה לעבדי והא דאמרו בגמ' כאומר זכי דמי סיינו מה שיטל לזכות עבד העבד יזכה אבל לענין איסור דלא מהני זכי' עשאו באמת שליח להולכה ואינו מותר בבת חורין עד שיגיע השטר שחרור ליד העבד מהשליח הנ"ל : **אך** לפי"ז ז"ל דהא דקתני במתני' שם דאינו יכול לחזור ספי' דאינו יכול לחזור לגמרי סיינו אף מסקנין כיון שכבר זכה השליח עבד העבד אבל יכול לחזור מהשליחות להולכה שעשה לענין איסור להחירו בבת חורין כמו בשאר שליח להולכה דדין היא דיכול לבטל. אמנם לפמש"כ בשפ"ט שם סי' נ"ח דאם אין להעבד קנין בהאשם אין יכול לבטל את השליח א"כ טפי דאין יכול לחזור כלל אפילו לענין איסור כיון דאין לו קנין בהעבד אינו יכול לבטל את השליח שעשה להחירו בבת חורין. אך מהשו' הר"מ מהאדכס הוכח בפ"ט אבהע"ז

סי' קמ"א שכ' דאפי' שליח ראשון יכול לבטל את השליח שני מבואר דלא ס"ל כן דהא השליח נמי אין לו קנין בהאשם ואעפ"כ יכול לבטל את השליח שני מטעם דהוא עשאו שליח מכש"כ העבד דיכול לבטל את השליחות אף סיכי דאין לו קנין בהאשם כמובן :

ג) בריש כתובות אומר רב יוסף אומר רב יוסדא אומר שמואל מפני מה אמרו בטולס נשאת ליום הרביעי לפי ששנינו הניע זמן ולא נשאו אובלת משלו וכו' יכול הגיע זמן באחד בשבת יסא מעלה לה מזנות לכך שנינו בטולס נשאת. וסקסא רב יוסף הלי תניא דמפרש טעמא בדתניא דלא מפרש טעמא וכו' הלא מטעם שנקדו חכמים על מקנת כנות ישראל שיהא טורח בסעודה ג' ימים וכו' ע"פ כל הסוגיא ובתוס' שם ד"ה מפני מה אמרו שכתבו אין שואל הטעם למה נשאת בד' (ר"ל ולא באחד בשבת) דא"כ לא הוי משני מידי הלא הכי פירושו מאי נ"מ שתיקנו שנשאת ברביעי :

והנה סאוגיא זאת לרי"ך ביאור דמנ"ג אי הוי ידע הגמ' הטעם מה שלא נשאת באחד בשבת א"כ אמאי שואל למאי נ"מ הא היא גופא היא נפקותא גדולה שלא תנשא באחד בשבת ואי לא הוי ידע הגמ' הטעם אמאי לא פריך באמת מ"ט אין נשאת באחד בשבת וגם קושית רב יוסף אין לו ביאור כלל וכבר האריכו בזה המפרשים. ולי נראה בביאור הגמ' דבאמת הוי ידע הגמ' הטעם מה שלא נשאת באחד בשבת רק ברביעי בשבת היא משום דכרס להניס כדליתא בברייתא לקמן דף ס'. אך דגמ' הוי' סוברת דטעמא דברכה אינוס הלא פליט טובס כמ"ס סתום שם בד"ס ותינשא ולא נאמרה לתיובתא שיהא אסור לישא באחד בשבת מטעם זה מש"ס סי' קסא להגמ' למאי נ"מ קבעו זאת במתני' כיון דאינוס רק

והתקדשם והייחס קדושים אזהרה לבני ישראל שיאכלו חולין בטהרה מ"מ ויכל לטמאות ולאכלן בימי טומאתו. והנה מלשון תוס' משמע דאיסור גמור הוא לאכול חולין טמאין בימי טהרתו. וכן נראה מלשון תוס' פסחים (קט"ו.) ד"ה כל דכחו שלא יטמא המשקין להיות טמא ויהא אסור לשחותן עכ"ל :

אך רש"י ז"ל במשנה חגיגה (י"ח:) בהא דבגדי ע"ה מדרם לפרושין כחב דפרושין נקראו שאוכלין חולין בטהרה משמע דפרישות בעלמא היא ולא איסור גמור. וז"ל רש"י ז"ל הו"א זה מניטין (ס"א.) דאיתא שם איזהו ע"ה כל שאינו אוכל חולין בטהרה דר"מ. הרי דמי שאינו אוכל חולין בטהרה נקרא רק ע"ה ממילא פרושין נקראו כל שאוכלין חולין בטהרה. אך מגמ' גיטין (כ"ג.) משמע כדברי תוס' דאיתא שם דמטמא חולין של חבירו במזיד חייב לשלם לו משמע דאיסור גמור הוא לאכול חולין טמאין דאי פרישות בעלמא מן הסברא לא ה"י מחויב לשלם (וע' חו"מ סי' ש"ו בעוף ה') :

והנה בכדי שלא לשווא פלוגתא בין רש"י ותו' וגם שלא יהיה סחירה בנמ'. ר"ל די"ל לפמש"כ תוס' בפסחים שם ז"ל דיהא אסור לשחותן ולפסול את גופו ולשון תוס' לעיל לטמאות גופו משמע דכל האיסור שאסור לאכול חולין טמאין היא אחרי שגזרו חכמים זי"ח דבר שהאוכל אוכל טמא נפסל מחרומו. ומה שלא גזרו רק על אכילת חולין טמאים ולא גזרו גם על מגע שרץ וכדומה כדי שלא יהא נפסל גופו מלאכול בחרומוה כבר הארכתי בזה במ"א שלא גזרו רק שלא יהא נפסל גופו מחרומוה על ידי אכילה ושחיה. ואכ"מ. וא"כ הו"א איסור רק בכביה לשיטת ר"ת ז"ל ולשיטת הרמב"ם ז"ל פ"ח מה' אבות"ט הו"א היא בכביה ומחלה וע' בכ"מ שם. ובפחות מכשיעור זה ליכא איסור כלל ופרושים האוכלים חולין

רק עלה טובה ואין דרך המשנה לשנות ענות טובות שהלוא בקפידא של אדם דאם יקפיד בברכה ממילא מעלמו לא ישא בלאה בשבת ואם אין נבדל דמקפיד הלא באמת מותר לישא בלאה בשבת כמו דמשמע מדברי רש"י ז"ל דף ה' דר"ה טעמא משום ברכה ומחרן הגמ' דנ"מ לדינא לפנין אס הניע הזמן בלאה בשבת ואי לא הו' נשנית במחני' לא ה"י מוטיל בלאה דעתו מה שהוא מקפיד בברכה וה"י מחויב במצוות רק עכשיו שנשנית זאת במחני' שגבון הדבר שלא לישא בלאה בשבת משום ברכה ממילא מועילה טענתו אס הוא מקפיד בברכה לפיכך ממוזנות כשיגיע הזמן בלאה בשבת. וע"ז תמה רב יוסף דא"ר אפשר לומר דהטעם הוא משום ברכה דהא חזינן דבמחני' קאמר הטעם משום טענת בחולים ואמאי לא קחני גם טעם זה משום ברכה לכך אסיק רב יוסף דמה שלא נשאת בלאה בשבת היא מטעם אחר משום שסקרו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא טורה בסעודה שלשה ימים. ולכאורה אינו מוכן איזה תקנה היא להם בזה שיטריחו בסעודה שלשה ימים. אכן נראה דהתקנה הוא עבור בנות ישראל ע"פ מה דקאמר רבא לקמן דלכך נאמן לומר פ"פ מלאתי להפסיד כחובתה משום תזקה אין אדם טורה בסעודה ומפסידה וא"כ במה שיטריח יותר יש תזקה יותר שלא יפסידה ולא יסיק עלי' עלילת דברים בשקר. וטעם זה מרומן בהמשנה בזה שאמרו שאם יו"ב לו ט"ב ישיבים לב"ד היינו אס יו"ב לו באמת ט"ב ישיבים לב"ד ואס לא יו"ב לו ט"ב לא ישים עלי' עלילת דברים בשקר דהם הוא על הסעודה שטרה בה שלשה ימים. וקלת מזה מלאתי אח"כ בריטב"א :

ד) בתוס' חולין (ב' :) ד"ה טמא
כתבו אפי' יהיה אסור לטמאות גופו באוכלין טמאים כדדרשין

עלין כהורה אינס אוכלים חולין טמאים
אפי' פחות מכשיעור זה :

אך ראוי להרחיב ו"ל פט"ו מה' טומאת אוכלין ה"ח שכ' אכל חולין אין בזה איסור כלל אלא מותר לאכול חולין טמאין ולשתות משקין טמאין. וס' בהלכה י"ב כתב אף ע"פ שמוסר לאכול אוכלין טמאין ולשתות משקין טמאין חסידים הראשונים היו אוכלין חולין כהרה"ט משמע מדבריו שאין בזה איסור כלל אפי' כשיעור הג' :

לכך נ"ל ד"ל דתוס' קאי נמי על פרושין אלא שחידשו דלגבי פרושין הוי איסור גמור. ואפשר דתוס' סבירי דכל מילי דפרישות הוו לגבי פרושין איסור גמור. ולפ"ו ניחא הנמ' דמטמא חולין של חבירו לריך לשלם לו משום דאפשרי לגבי פרושין. הנס דאין פרושין אוכלין חולין טמאים מי"מ הוי כפסד דמונן ליה בזול כמו במדמע דלריך לשלם אף שההננים אוכלין אוחו. אך לפי"ו יש ראי' מדברי תוס' פסחים הנ"ל דפרושין לא היו נזהרין לאכול חולין כהרה"ט אלא ככשיעור הג' :

ולפי' מיושב קושיית הרש"ש שהקשה בהנחותיו לחולין שס' בדברי תוס' הנ"ל לפמ"ש כ"ס ד"ו סי' קי"ו דאין כח ביד חכמים לאסור דבר המפורש להחזיר בתורה והלא בפירוש אמרה תורה בפסח"ק הטמא והטמא יחדיו יאכלנו ואמר' מלמד כו' אוכלין בקערס אחס : **ולפמשיב** לק"מ דקודם שגזרו חכמים צ"ח דבר ה'

באמת מותר לאכול אוכלין טמאין אך אחרי שגזרו חכמים צ"ח דבר שהאוכל אוכלין טמאין נפסל מלאכל פירומם וגזירה זו ה' יכולין חכמים לגזור דלא מצינו מפורש בתורה לסיפך ספיר אסור עי"ו לאכול חולין טמאין כדי שלא יפסול מתרומה וקדשים. והנה ברש"ש תי' דתורה מיירי בכשיעור אכילה [בכזית] ורבנן אסרו בכבינה או חצי פרס וליין טוס'

שבת י"ד ד"ה זמנין. ולא אדע מה ראוי משם דשם מיירי לענין נפסל גופו מלאכול בהרומה לריך להצט' שיעור בכבינה או חצי פרס אכל אין ראייה משם דאיסור לאכול אוכלין טמאין הוא דוקא בכבינה או חצי פרס כיון שלא הביא דברי תוס' פסחים וחולין שכ' שלא יבא נפסל גופו ולפמשיב' ה' ה' ראייה ברורה כנ"ל :

ה' בשע' א"ח סימן רכ"ח כ' ועל סיס הגדול והוא סיס שטוברים זו לא"י ולמזרים אומרים עושה סיס הגדול. ובא"ס"ט ס"ק ב' הביא דברי הלחם חמדות שהוכיח שאין מברכין רק על סיס אוקיטוס. המקיף העולם עי"ש. ולענ"ד נראה דהנכון כפסח"ס"ע דהנה במ"ד בראש' סוף פרשה כ"ג אית' שבדור אמש עלה סיס אוקיטוס וסליף את העולם עד עכו ועד יפו. א"כ זה סיס שטוברין זו לא"י ולמזרים (שקורין מיטלענדישער מעער) הוא באמת מי' סיס אוקיטוס. ולכך נקרא בתורה יס הגדול. שוב מלאתי במ"ד בראשית פרשה ה' אות ח' בפירוש 'כמז"ו שכתב כן :

ו' לכבוד סרב וכו' מה שביא כ"ח דברי ירושלמי דהרומה פ"ו הלכה א' דאיתא שם במזיר בספיקו בשוגג נזלאו א"ר יוסי דאז אמרה השב מדיעסה חייב על שנגסה. ופי' כמראה פנים דקרוי שב מדיעסו ומייב דאלו סיס יודע שהוא ודאי איסור ה' פורש ולא אכל. והביא כ"ח זה הירושלמי לחזק שיטת החת"ס הובא בשע"ת חלק ג' סי' א' אות ס' שכתב ביודע שהוא ספק איסור ואכלו חייב באשם חלו. הנה נראה מדברי כ"ח דלא ס"ל הילוק מחלקתי שם בין חטאת לאשם חלו א"כ לא ה' לז"ת להפס פ' המס"פ ולעמוד פ' סמו' שכתבו בהדיא בכריתות בר"פ ספק אכל. דבאשם חלו אי יודע שהוא ספק ואכלו לא הוי שב מדיעסו. אכל באמת מחילוק מחלקתי שם הוא ברור ואין ראיה כלל לשיטת סת"ם

הח"ס ופי' מה"פ הוא אמת ואין סתירה כלל מדברי חוס' הנ"ל. והספק שלי לענין חטאת נפשו מירושלמי זה דשם מובאר בידוע שחטא ספק איסור ואכלו קרוי שוגג למנין חטאת. ומה שכתבתי שם דלהפוסקים דספיקא דאורייתא מה"ס לחומרא ודאי אינו קרוי שוגג כ"ל כעת דליתא כיון דליכא לאו וברת על ספק איסור קרוי שוגג בין לרבי יוחנן ובין לר"ל דמסתמך שבת (ס"ט.) ועיין חוס' סוטה (כ"ח.) בד"ה מה:

יצחק ברי"א ז"ל הכהן פייגענבוים
חונה פה ווארשא

סימן י'

בעזש"י פה ראדום.

לאשר זה שנים רבות נכשלים בחילול ש"ק אנשים ישרים ואין דורש ומבקש לעמוד בפרץ ער כי נפרץ לגמרי ונעשה כהיתר בעיניהם ונתפשט גם לעיירות אחרות. וכאשר כתבתי להם מדוע עושים כן, השיב לי אחד מהם בכתב כי שאל לכמה רבנים ואמרו כי אין שום איסור בזה, לזאת הנני בזה להעתיק מכתב קדוש ישראל אדמו"ר הגאון הקדוש מאור הנולה מסאכאמשאב שליט"א אשר השיב לי בזה ונקיטנא רשותא מפ"ק לדפוס המכתב בשערי תורה וז"ל המהור.

שלום לכבוד הרב החריף הבקי בחרי תורה מוה' מנחם מענדל נ"י חיינגארם מו"צ דק"ק ראדום

מכתבו הניענו באיזה דברים שנכשלו באיסור שבת. ולדקו כל דבריו:

(א) הן מש"כ שאסור לשפוך מים מבושלים לחוץ הקעסעל שעל

האש דהיינו חזרה באיזה גרופה. ואפי' אם היה גרופה הואיל ונטל המים מהכירה מע"ש אסור בהעמדה ע"ג קרקע. וע"כ אפי' לא נלטן לגמרי אסור. אך אם נלטן לגמרי יש חשש ביטול דאורייתא. ואפילו בדיעבד אסור לשמות בשבת: **(ב) להעמיד** רוטב זונגה בש"ק לחוץ חנוך של אופיס אסור ואפילו בדיעבד. הואיל ונלטן לגמרי פעם אחת אף אם העמידה אח"כ מקודם במקום חס קלף לא מהני ויש בו חשש ביטול דאורייתא שהרמ"א הכריע לאיסור. וכל אלה מי שהתירם הוא טועה בהלכה. וכד נ"ס ושכיב התיר דברים המפורשים בפוסקים לאיסור. וכל אלה הם התרים של שטות:

(ג) אך אחרון הכביד מש"כ שגרפן היתר לטלטל מעות לפדות וועכסלי'

ופראכטען בשבת. שזה לבד האיסור מוקלה הוא משא ומתן בשבת ומילי דפרהסיא. וכמעט שכל לטלטל מ"ע של שביעת שבת לגמרי. וידועים דברי הרמב"ן בפי' האורח [כוונתו הקדושה להרמב"ן פ' אמור בפסוק יהי' לכם שבתון ע"ש] ולא אלאמין שיתיר זה שום ישראל זולת מי שאינו מתלמידו של משה ח"ו ע' יומא ד"ד. וראוי לקרוע על זה:

ויען שהוא שבת הדחק בהניע זמ"פ של הוועכסל בשבת. חפשתי אופן היתר שיהי' המנחת מוכן מע"ש. וכאשר יבא הרייענט לשאל אם יפרע ושיב לו שהמעות מונחיות. אם ירלם יקח המעות ויניח הוועכסל במקום שיראנו הלוה. וזה מלבד שגילל מאיסור מוקלה. אך גם איסור מו"מ ע"י עכו"ם יש בו היתר לומר דבכה"ג לאו שליח הישראל הוא. ואף דגבי תרומה נתינת רשות חשיב שליחות וכן בקדושין. הא הרמב"ם כתב ב' מעילה במפקד מעות אלל חנוני והוליו החנוני גם בעה"כ לא מעל שהרי לא אמר לו השתמש בו. הכה אף שהחנוני מותר להשתמש בו לא חשיב בהכי

לכאורה יש סתירה ע"ז ממכות דפ"ו גבי אונס שגירס דקאמר בגמרא בטלו משכחת שקיבל לה קדושין מאחר. ומקשה היכי דמי אי שלא מדעתה לאו מידי הוא ואי מדעתה איכי מבטלה לה ע"ש. והא משכחת לה שנחנה לו רשות לקדשה. חס י"ל בלא חשיב שהיא עשה רק הוא עושה והוי מבטל בידים. וי"ל דכשעשה שליח לקדשה יהי' איך שיבי' הרי מחלס לו החיוב שעליו. דכיון שקדשה אחר הרי א"ל להנשא לו עוד אף אם ימות או יגרשנה דהוי מחזיר גרושתו ונחבטל העשה ע"י מחילה שלה מ"מ אין בזה כדי שביעה. דכשעת מינוי השליחם עוד אינו ברור שתקדש ועדיין לא תל המחילה עד שיקבל עברה קידושין והוי איהו המבטל. אלא ודאי אפי' בגמינה רשות חשיב המשלח הפוסק מעשה וימנול. מיכו י"ל דהא ברייתא דפ' המפקיד הוי תיובתא דהרמב"ם. אלא שהרמב"ם דחאה מכא הדין שפ"ו כמ"כ הכ"מ שם בשם הר"י קורקוס ע"ש. וה"כ דוחה משום הא' הסוגיא דמכות ואזולא הא דמכות וברייתא דהמפקיד ועדיין ל"ע. ודע דהא דהרמב"ם רש"י ז"ל בגמרא שם כתב להדיא לסיפור. וכן לשיטת ההוס' בהמפקיד שם בהמוכר אסור להשתמש בהמעות שקיבל. אזולא ההוכחא מהא דפ"ו שכתב הר"י קורקוס וק"ל. ואיך כ"ד סליא במחלוקת הרמב"ם ואיך שסוקים. דלהרמב"ם נתינת רשות לא משוי שליח ממש להחשב שהמשלח עשה. וה"כ לא חשיב העכו"ם שליח וליכא שבות: **ועוד** יש להחיר משום שבות דשבות במקום הפסד. אף שהמג"א לא החיר שבות דשבות רק במקום הפסד גדול עכ"פ סניף הוא להחיר. האמנם כי מדברי הנהגות מיימני פ"ו משבת אוח ב' בנתן מצות לעט"ם כ"ז"ש לקנות לו מחר ביום השוק אסור משום דיש שליחות לעט"ם **לחומר** י"ל דהוי אסור יותר משאר

בהכי שלוחו. ומדקדוק לשון הרמב"ם שכתב שהרי לא אמר השתמש בו. ולא כתב שהרי לא אמר מותר או יכול אתה להשתמש בו. נראה דאף כה"ג לאו שלוחו הוא כיון שלא זכרו רק שהחיר לו להשתמש בו. ולא דמי לתרומה וקדושין שהם מידי דהקנאה יכול ליתן לו רשות והרשאה על כך. אבל מעילה מידי דעבירה אין איסור רק אם נחשב כאלו עשה בעצמו. ובמלוה במה שזריך שליחות כמו בפסח וכדומה ג"כ לא מלינו לשון נתינת רשות רק לשון טווי לא ושמוט עלי הפסח. **ובגדרים** דל"ה בבעיה אי כהני שלוחא דידן אסור במודר הנאה ע"ש. אף שלא עשאו שליח בפירוש. רק שהדין הוא שסוי שלוחא. וקשה לכאורה מהא דדף ל"ז שם ע"ב בתורם תרומתו לדעתו. דמקשה לדעתו דמאן אי לדעתו דבעל הכרי הא מהני לי' ומוקי באומר כל הרוזה לתרום יבא ויתרום. הרי דאף שנחשב שלוחו מדמועיל בתרומה מ"מ כיון שאינו אומר לו בפירוש שיתרום מותר במודר הנאה. ה"כ בכהנים אף שהדין שהוא שליח מ"מ כיון שלא אמר לו בפירוש שיקריב יבא מותר במודר הנאה. ואם אמר לו בפירוש שיקריב לו אפילו אם שלוחא דרחמנא הוא מ"מ הא עושה טווי ואסור. אך לפי האמור ניחא. דדווקא במידי דהקנאה מועיל נתינת רשות אבל לא במלוה. [דהא נריך לעשות הוא המלוה] ע"כ אי שלוחא דידן דהמלוה על הכעלים וכהן שלוחו לא מהני נתינת רשות רק שליח ממש כאלו זכרו ואסור גם במודר הנאה. וגבי תרומה כשאמר כל הרוזה לתרום שחלה הדבר ברזוט הוא נתינת רשות בלבד ומהני בתרומה ומ"מ מותר במודר הנאה ודו"ק. מעשה כיון שבמלוה לא מהני נתינת רשות כמו כן בעבירה לא עבר המשלח ע"י נתינת רשות. וע"כ לא מעל המפקד במה שהרשהו להשתמש בו ואפי' נתן לו רשות בפירוש:

רנ"ג. וכן הסכים לזה ידידי הגאון
אבד"ק קינצק שליט"א ואם יש לאחר
מהמורים מה להשיב יכתוב להגאון מקינצק
שליט"א וישיג תשובה :
מנחם מענדל וויינגארט מו"צ דפד"ק
ראדום .

סימן יא

ב"ה פה קינצק.

אירע למני שאלה בענין זכיי' בקדושין
שקידש אחד אשה לחבירו בלא
שליחות המקדש והי' כראה שהוא זכות
גמור לו ואמרתי לעיין בזה :
דהנה הרשב"א ז"ל גבי הילך מנה
והתקדשי לפלוני הקשה למה
לא יוכל ראובן לקדש אשה לשמעון
במקום שהוא זכות והוא מרובה אח"כ
למה לא הוי זכות והרי אם לא ירלה
בה יכול לגרשה בע"כ בזמן הש"ס.
וחי'ן בכמה טעמים דל"ה זכות דשנא
לא ניחא ליה לאסור בקרובותי'. וגם
שנא לא ניחא ליה שילא עליו שם שמגרש
נשיו. וגם שנא לא ניחא ליה להפסיד
שכר כופר. אבל ק"ט דמה נטשו אם כבר
אסור בקרובותי' שהי' נשוי אחותה ומתה.
וגם גירש ג' נשא שכבר ילא עליו שם
שמגרש נשיו. וגם הטעם של שכר כופר
קשה דהרי תקנו חז"ל דאשה נותנת שכר.
וגם בכלל הדבר קשה דמ"ש מסחורה
בזול דהוי זכות אף שגריף ליתן דמים.
וגם בחוס' יבמות ריש פ' חרש גבי ר'
מלכו כתבו דהוי זכות. ובפרט היכי
שהי' שידוכין עמה מקודם למה לא
יועיל. וגם באב שקידש אשה לבנו הקטן
כולם חלקו על הר"י הבדלילי ועדיין לא
נחברר היטב מ"ש זכיי' זו מכל זכות.
וגם בחשו' הר"מ ז"ל סימן כ"ו פילפל
הרבה בזה :

והנראה לפענ"ד דלא מהני זכיי'
כלל בקידושי אשה דהרי
ודאי להסוכרים דזכיי' לאו מטעם שליחות
ודאי

משאר אמירה לעכו"ם. אך הרב מלאדי
ז"ל כתב דכל אמירה לעכו"ם שבות אסור
משום דלחומר'א יש שליחות לעכו"ם ע"ש :
ורענין אם למחות ביד האנשים אשר
ברור שלא ישמעו בכל פרטים
הנוגעים לאיסור דבישול. י"ל דמוטב
שיהי' שוגגים. הגם שבענין לשפך מים
לונגים לחוך הקטעטל אשר פ"א נל"נו
לגמרי לדעת הפוסקים דכל'א יש בישול
אחר בישול הוא מה"ס. והרמ"א פסק
כמותם. אך המנחת כהן כתב דהרמ"א
לא אסר רק מדרבנן ומש"ס מיקל בלא
נלטנן לגמרי ע"ש. אך בענין לטלטל
מעות לפדות וועכסלין ופראכטען הגם
שאינו רק מדרבנן מ"מ המבין דבר
לאסורו ורואה את הנוגד יודע מה יוכל
למחות מה חלילה וחלילה. מחויב למחות
מי שבידו למחות. והי' יטע בלבינו אהבתו
ויראהו אמן :

ודע שבשמירת שבת מלבד שכר עוה"ב
עין לא ראתה וגומר עוד הוא
מסוגל למנוחה בעוה"ז ויש עוד הרבה
לדבר בזה אבל לא יתכן בכתב כי אם
למסור בסוד למי שראוי למסור לו סוד
דברי ידיו דו"ש וס"ת. (ע"כ לשון קדשו) :
והנה דברי רבינו הגה"ק שליט"א
הנאמרים ממעמקי לבו הנהור
סן הן הדברים שנאמרו למרע"ה בסיני
וכל המשנה ידו על התחטונה ועמיד ליתן
את הדין. ולענין דיעבד בדבר הקטעטל
והרוטב הנ"ל כפי מה שנהגו עד כה
בשנה. אפ"ל דהוי שוגג בדרבנן דמותר
בדיעבד אפילו בו ביום כמש"כ הפוסקים.
וגם בעשה ע"פ הוראת חכם חשיב שוגג
כמש"כ המנ"א סי' שי"ח. אך מהיום
והלאה שנתפרסם דפוס דברי גדול
הדור כ"ק אדמו"ר שליט"א לאסור. שוב
לא חשיבי שוגגים רק מזידים. כמש"כ
הגאון מברעזאן בהגהותיו לאו"ח סימן
שי"ח בשם הר"מ באה"ע סי' י' ע"ש
ואסור גם בדיעבד. ועיין בהשמיות
שבספר אגלי טל ובהגהות רעק"א סוס י

והא' דלא מהני כיון דבעינן כי יקח
ולא כי סקח מה לי אם הקידושין בזה
מכא האשה דלא מהני ומה לי אם הקדושין
בזה מכא אחר דלא מהני סוף סוף
הקידושין אינו בזה מכא הבעל רק מכא
אחר ובמורה אמרה כי יקח שהקידושין
יבואו מכא הבעל. אך אף אם נאמר
דזכייה מטעם שליחות והוי כאלו הבעל
קידש אותה מ"מ כראש לי דעדיין ל"ה
כי יקח דברי מבואר בש"ס קידושין י"ח
דאין אדם יכול למכור את בתו לשפוח
אחר אישות דזה רק בקידושין ידידי. אבל
הא דאלמנה לכיג מיירי בקידושין דידה
דכיניו בקדושי יעוד ואליבא דר"י ברי'
יסודה וק"ט כיון דטעמו של ריב"ז דהוי
כאלו אמר לה לאי וקבלי קידושך ולרא"ש
סוף מטעם שליחות ומופיל בקצנה יטן
דכוא לזכרה ולטובה א"כ עדיין הוי
בקידושין ידידי וכדמוכח בש"ס מכות דף
ט"ז. דקאמר אי דשית' שליח איבי
קמבטלה והיינו דתמיד מייחסין המעשה
במשלח. וא"כ גם בקידושי יעוד הוי
בקידושין ידידי. ואף דמש"ס מכות יש
לדמות ולומר דטונת הש"ס כיון דאינה
רזית בו אין עליו חיוב לנשואה. ולכך
בא הביטול מחמתה. אבל מ"מ מש"ס
גופא מוכח מדלא מוקי הש"ס דאמר לה
לאי וקבלי קידושך. ופ"כ דזה מיקרי
דהקידושין באו מכא האב. כיון דהאב
עושה אותה שליח ולכך אוקי הש"ס רק
בקידושי יעוד דכוא רק גזכ"כ כמש"כ
הסוס' קידושין י"ט דלא הוי לא כאומר
לו ולא כאומר לה רק דכוא גזכ"כ כאלו
אמר ולכך לא מיקרי הקידושין דאב
וממילא ס"י בזכייה דהבעל לא ליוחס
מבולס רק דגזכ"כ דנעשה כאוכה שליח
לחברו מחליו ואיכ הרי לא קרינן ביה
כי יקח ודוקא שהבעל עושה אותו שליח
מיקרי הקידושין מחמת הבעל ופירי אי
כי יקח משא"כ כשהשליחות בא מחמת
גזכ"כ שפיר דמי לקידושי יעוד דמיקרי
קידושין דידה דלא מהני בקדושין דבעינן

כי יקח דוקא ופ"כ לא מהני זכייה
בקידושין. אך מש"כ הרא"ש בגילס דעתו
לשדכן דמוטיל היינו דהגילוי דעת הוי
כאלו עושה אותו שליח ואף דבזכאי לריך
שיתרסה הבעל אח"כ מ"מ לא נקרא
מכא זה קידושין ידידי' כיון דא"ל שיאמר
סך רק שלא יתחזקטין שכתב הר"ן נדרים
דבמה שהאשה מנחת טלמא להקדש
ואינה מוחית לא מיקרי כי יקח וה"ג
בבעל שריך רק ריניו נדויה אבל עיקר
הקידושין באו מכא אחר. ולכך אף
בשדך לא יועיל זכייה דמורה זכאי' לא
מהני בקידושין וכן מוכח מש"ס נזיר
דף י"ב דעושה שליח לקדש א"א לאחר
שחגגה לא מהני מטעם כל מה דאינו
לא מלי עביר השתא כו' דקשה מ"מ
יועיל מטעם זכייה ופ"כ כיון דשליחות
ל"ש ואמירה שלו מחמילה לא מהני כלל
רק מטעם זכאי' וזכאי' בקידושין לא מהני.
וכן בקידושין ריש האומר קאמר הש"ס
חבירו סוף דקידשה במקום אחר אינו
מקודשת דטביר לא טרח כרי דמטעם
זכאי' אינו מועיל. פ"כ אין לחוש בזכאי'
בקידושין ומכש"כ האידנה אחר חזד"ג
ודאי דל"ה זכות כלל. ובעינן קידושי
יעוד יש לי להאריך ועוד חזון למועד
אי"ס. אך אליין מה דקשה לי על הסוס'
קידושין דף כ' דבמחפה שאחר יעוד
לריך רלונו דוקא א"כ איך רולה יעוד
דף י"ט לאוקמי סך קרא. דאיש אשר
ינאף"ו בקידושי יעוד וסוף כיון דיעוד
רק אינוסין עושה וא"כ ודאי לריך להיות
גדול בשעת נשואין כיון דנשואין לאו
יעוד הוא וא"כ קשה וסוף סך קרא
כאמר מות יומת דכוא בחנק ואיך שייך
למעט אשם קטן ע"י יעוד והרי ארוסה
סוף בסקילה אף בקטנה לרבנן ואיך
אפשר לאוקמי סך קרא בקידושי יעוד
והרי נשואין קטן או חרש לא מהני
כמבואר בש"ס יבמות כ"ז דפיקח שקידש
ואח"כ נמחרש א"א לו לגמור לו הנשואין
מש"ס. וא"ל דהקרא ממעט דכא על

אשת קטן בקידושי יעוד והגדיל אח"כ
ונכנס עמה לחופה. דו"א דהרי בנוב"י
הניינא סי' נ"ד ד"ה וזרחה פשיטא ליה
דאשת קטן שהגדיל ואח"כ זינקה דחייבין
עלי' מיתה כיון שעכשיו היא אשת גדול.
אך קשה לי על הנוב"י דבש"ס נדה מ"ה
מבאר דדוקא כשבעל מהגדיל דהוי
קידושין מחדש אז הוי אשת גדול וגם
במשנה דסוף אשה רבה דף ל"ו ע"ב
בלא ידעה מהגדיל עדיין יבומי ראשונים
עלי' וא"א לי להאריך כעת יותר. ואי"ה
אכתוב עוד בזה:

יואב יהושע חופ"ק קינצק.

סימן יב

ב"ה לאקאמאש (פלך וואחלין).

בשעית

ח"ג סימן א' אות ה'
כתב כ"ג שליט"א
להלכה ר"ל עיקר כדעת רש"י בדריעות
י"ח. דביודע שהוא ספק ואכל פטור
מאש"ס וסביא ראייה מממשעות לשון
הברייתא דכריעות וש"ס דגזיר וכו'.
ופלא בעיני שלא זכר שר שכ"כ חוס'
להדיא בדריעות ר"פ ספק אכל ע"ש
שכתבו דאם יודע שהוא ספק חלב היכי
מייטי קרבן הא לא הוי שב מידיעהו.
וכן מלאתי מבואר בשאלות פ' ויקרא
ח"ל. שאלתא דאסור כו' למיכל ספק
איסורא. ה"ד כנון חתי' חלב וחתי'
שומן דאיערבו בהדדי ולא ידיע כו'.
ואשכחן דאחמר קוב"ה בספק טפי מן
ודאי דאילו ודאי כו' מביא קח"ט אפי'
בדנקא. ואילו שגג ואכל ספק מביא
אשם בכסף שקלים כו' ע"ש. הרי מבואר
דדוקא שגג. (ואגב אעיר דמבואר בדבריו
דלא כהפ"ת בס' ל"ט וס' ק"ט שכתב
דחערובות חד צחד גמי לאו מה"ת
להרמב"ם יעו"ש. ולדבריו אש"ת ע"כ
לא משכח"ל כי אם כשהחתיכות הוי
ניכרות כ"א צפ"ע ולא מעורבות. אלא
שאחר שאל א' מהנה שוב אין ידוע.

שהיו ניכרות ע"י ערכן זל"ז דוקא. או
שנאבדה השנית. וכמו שלייר הרמב"ם
בסהמ"ל מלות עשה ע". וז"ל: והוא
שיהי' לפניו ב"ה כו' ואכל א' משתיכן
ונאבדה האחרת כו'. ומשמע ק"ס
כהפ"ת ודו"ק. אבל בשאלות כתב
דאיערבו בהדדי. ובסהמ"ל להרמב"ם
ז"ל מ"ע ע' כתב ואם התאמת לו אח"כ
כו' היתה חלב כו' הנה נתאמתה
השגגה ויקריב ק"ח קבועה. ומהו אין
הכרח כ"כ. דו"ל דמש"ס כתב כן כדי
לסיים שיביא ק"ח קבועה. אבל אה"נ
באש"ס אפשר מביא גם אם לא שגג.
אכן ברמב"ם רפ"ח מה' שגגות כתב
ח"ל. ומהו לא נודע אם נסתפק לו אם
שגג בד"ז או לא שגג הר"ז כו' ע"ש.
והרי הוא כמבואר. ועל ראיית השטמ"ק
בכתובות כ"ב: יפה השיב כ"ג שליט"א.
וגם מה שהביא בשע"ת ח"א סי' ז"ח
אות ד' בשם השו"מ דברש"י גזיר כ"ג
מבואר כהשטמ"ק. לעג"ד אינו כן. כי
קשה לייחס אליו דבר כזה. ולכן מוטב
שנדחק ק"ס לפרש לשונו (כמו שז"ר)
לדחוק ברוב לשונות המפרש הזה בנדריים
ובגזיר כידוע. כמו שאבאר בס"ד:
דהנה בלחמה קשה טובא מה דקאמר
הש"ס שם ואי איחמר הוי
תרחי כו"א כו' אבל ב"ח כו' דאיקבע
איסורא לא סגי ליה בכפרה. דאטו גרע
מודאי אכל חלב דו"ל כפרה בחטאת
קבועה. אש"כ ז"ל כמ"ס בשאלות הג"ל
דספק חמור מודאי. והטעם כמ"ס חר"י
בריש ברכות והובא בד"מ או"ח סי' תר"ב
וברמ"א שם תר"ג משום שעל הודאי
מתחרט ושב בחטובה יותר מעל הספק
כו' ע"ש ולכן סד"א דדוקא ספק דלא
איקבע י"ל כפרה. אבל ספק דאיקבע
דאיכא תרחי לריעותא דאיקבע. ובכ"ז
ספק הוא ואינו שב עליו כראוי. לא
תיהוי ליה כפרה בקרבן. וזהו כונן
רש"י דאיקבע איסורא. דהא מיהא הוה
ידע. כלומר השתא מיהא אכן נודע
הדבר

ולא פירש הרי אינו שם מדיעטו. וע' בכריעות י"ח: וכשנזכר י"ט: דק"ל כר' יוחנן ידיעת ספק אינה מחלקת. ואף שמוה אין ראיה כ"כ. אבל באמת כ"ה דפ"ג אפילו הוי קי"ל ידיעת ספק מחלקת. מ"מ אפשר אס בשעת מעשה ידע ידיעת ספק. אינו מויד. דהכי אשכחן בחלי שיטור דקי"ל כרבנן בשבת ק"ה. דיש ידיעה לח"ש. ואפ"ה פשיטא דאס ידע וסבור שהוא חלי שיטור הוי שוגג. וע' מ"ש במל"מ פ"ב מה' שגגות ה"ב ומתבאר מדבריו כן. ופשוט וכ"ש דקי"ל ידיעת ספק אינה מחלקת. דלא משויא ליה מויד בתחלה:

שלום יוסף הלוי פיינענבוים וזפ"ק הג"ל.

סימן יג

ב"ה פה ווארשא.

במסכת גיטין דף פ"ה ע"ב. רבי יהודה אומר ודן ופירש"י שלריך להוכיח בתוכו ש"י ספר זה היא מגרשה. ועי' בגמ' דפליגי בידים שאין מוכיחות. ולענ"ד כ' לולי דברי הש"ס דפליגי אי לריך כוונת לשם גירושין בנט זה או לשם גירושין בעלמא ומחילא יגרש בנט זה. ושורש הפלגותא חלוי בזה [ועיין חוספא ריש זבחים דגס בכוסה לעומדת להפגוש מ"מ אינה עומדת להפגוש בנט זה. וזה שייך רק לרבי יהודה דלריך לשם גירושין בנט זה אבל לח"ק דרבי יהודה דפגי בלשם גירושין והרי עומדת להפגוש והוי כקדשים דסמחא לשמן. ולפ"ז יל"ע לעיל כ"ג ע"א חדיה אימא דהש"ס רלה להטמיד מפני' דכל גט גס כר"מ והרי אי אפשר לאוקמי כר"מ דהא לר"מ ח"ק דרבי יהודה לא לריך לשם גירושין בנט זה וא"כ סמס כשר כמ בקדשים]. דהנה ראיתי בכתי"ק לאדמו"ר רבב סגאון הקדוש שר החורה שלי"א מסאכמטשאב שפ"ק במאי דקי"ל באו"ה דגל למר ומחזין

הדבר. דמחא מימיהו של חלב ואימא ל"ס ליה בכפרה כו' דכמויד דמי (כלומר שבא לחרץ מהכ"ח דל"ס ליה בכפרה וכי גרע מאכל ודאי חלב אלמא דחטא זה י"ל כפרה לו"א דהא אשכחן אכל במויד ש"ל כפרה בקרבן) קמ"ל דלא שגא ידע כולו. כלומר כדכחא דידע דמחא ודאי של חלב. ול"ש ידע מקלחו. פי' בחתי' א' ספק חלב ספק שומן. מביא אש"ת ומתכפר. ול"א דבראיקבע גרע טפי מכח תר"ל כנ"ל ודו"ק:

ומ"ש כ"ג שליט"א דיש להסתפק נבי חטאת אס בשעת החטא היה יודע וסבור שספק הוא כו' וכתב דמסתברא דאינו קרוי שוגג כו'. לענ"ד אינו כן. דהא קי"ל בשבת ס"ט. דשגג בכרת אפי' הויד בלאו שמיא שוגג. וכאן אס סבור שהוא ספק הרי שגג בכרת. דהא בספק אינו ענוש כרת אף דכלפי שמיא גליא. וכמ"ש בתוי"ט פ"ב דבכורים מ"י לדעת הרמב"ם והר"ש ע"ס. וכן מתבאר להדיא מדברי הרמב"ם והר"מ בפ"ד מ"ה ביאהמ"ק הלכה י"ג ע"ש דמספיקא ליכא לחיובי לאותן שדחקו ונכנסו להיכל ע"ש. והיינו כרת. ודו"ק. ומ"ש התוי"ט שם דלדעת הר"ב שכתב שם דכוי אח"ע כרת פי' לחייב קרבן ומלקות. אבל כרת כלפי שמיא גליא. אינו מוכרח לענ"ד. אלא די"ל שנחטין למש שאמרו שם בירושלמי דמתני' כר"א (כ"ל ולא כגי') שלפנינו ופי' הפ"מ שם חמוה למעיין ואכמ"ל. וכן מלאחי בפי' מלאכה שלמה שם וז"ל. ואח"ע כרת. פי' להביא עליו חטאת קבועה. ודייק בירושלמי הא אש"ת מביא ומתני' כר"א כו' ע"ש). ודוקא ח"ק אינו מביא אבל אש"ת מביא. ואפי' לר"ל דס"ל שגג בלאו נמי בעינן. כאן שכסבור שהוא ספק גס עונש מלקות דלא ליכא מספיקא. ולכן שפיר הוי שוגג ושג מדיעתו קרינן ביה. דאילו ידע שהוא ודאי לא היה אכל. ושאי אש"ת דעל הספק הוא בא. ואס ידע שהוא ספק

וטואן לשם זיית דיואל ולא הוה
מלוא הבאה בעבירה משום דקנה ליה
קודם המלוא. והרי בגנב והקדש אי
יאות כדי לא קני ורק פס שינוי רשות
הוי מלוא הבאה בעבירה כיון דלא
קנה קודם ההקדש והרי קנה קודם
הקדשה וע"כ כיון דלריך שיקדים הקדשו
להקדשתו כמבואר בחו"כ ריש ויקרא
ע"כ אמרינן דהקדש אחתלחא דהקדשה
ולריך שיהיה קנין קודם הקדש ואם כן
ה"ל בליזית דלריך טוויי' לשמה ודמי
לקזירת סעומר דמלוא משום דאם מלא
קנור קולר. וה"ל אם מלא טווי לריך
ג"כ לטוות לשמה והוי אחתלחא דמלוא
זיית ויפסל משום מהב"ב. וסירן
דדוקא בהקדש דלריך שיקדים שיהיה
הקדשה בקרבן זה וכן בעומר לריך
קזירה לשמה שיקרב עומר זה ע"כ
הוי אחתלחא דהקדשה עומר זה משא"כ
בליזית נהי דלריך טוויי' לשמה היינו
שיהיה כשר לזיית אבל אין לריך לשם
אזיה בגד מבזרר. וכן אין לריך לשם
אזיה הראש שילבשה. וע"כ לא הוי
אחתלחא דמלוא זיית כמובן. ושפיר
לא הוי מלוא הבאה בעבירה המלוא
זיית. ולפי זה בגט אי נימא דלשם
גירושין היינו שגירש בגט זה וע"כ הוי
כתיבה אחתלחא דנתינה משא"כ אי
הני בלשם גירושין דעלמא לא הוי
אחתלחא דגירושין. וי"ל דפליגי בזה אי
כתיבה אחתלחא דגירושין ונ"מ לפלוגתא
רב ושמואל לעיל י"ח ע"א אי הכחנה
משעת נתינה או משעת כתיבה וכן
בריש גיטין דעדות הכשר הגט הוי
במקום חוקת א"א חלוי אי כתיבה
אחתלחא דגירושין דאם לא כן הוי
כאשתמורעינכו דאחיה דמיחנה ביבמות
דף ל"ט ע"ב. ועי' כנהדרין פ' גמרא
הדין דאי הזמנה מילבא לריך עיבוד
לשמה כדי שיתקדש העור. וע' פ' שחי
הלחם דאי תנור מקדש לריך אפייתן
בפנים כדי שיתקדש וה"ל אי כתיבה

אחתלחא דגירושין לריך שיהיה לשם
גירושין בגט זה כדי שיהיה אחתלחא
והבן. ולבאורה יש לומר דגם אי לא
הוי לשם גירושין בגט זה גם כן הוי
אחתלחא כיון דלריך לשמו ולשמה ולא
דמי לזיית דלא לריך לשם הלובש ולא
לשם בגד זה. וי"ל למש"כ הסופות
סוכה מ"ו ע"א בשם הירושלמי דלר"א
דסוכה לריך לכס ולשמה לריך שיעשה
הסוכה לשם סיוע בזה ע"ש ובמהרש"א
ז"ל. ואם כן נהי דאין קי"ל דסוכה
ל"ל לשמה ולא לכס מ"מ מדר"א נשמע
לדין בהני דלריך לשמה ולכס דלריך
לשם המקיים ואם כן טוויית זיית לריך
לשם הלובש ומימ ליה מהב"ב כיון דלא
לריך לשם בגד זה. וע"כ ה"ל בגט אי
ל"ל לשם גירושין בגט זה ליה אחתלחא
וכנ"ל. ולפי זה מיושב מה דקי"ל בגזל
זיית ועשאן בבגד דהוי מהב"ב דהוי
שינוי סחור לכרייתו והרי שייך חקנת
מרים כמו גזל עזים וסיכך בהן. ולהנ"ל
נימא דבזה אמרינן שוב דהוי אחתלחא
דמלוא זיית דהא עשה לשם בגד זה
ולשם אדם זה. וא"ל דאם כן גם בגזל
עזים וסיכך למע לר"ה יולא והיינו אף
לר"א והרי לר"א הוי מהב"ב כיון דלריך
עשייה לשמה ולשם אדם זה ובודאי
גם לזאת בסוכה זו כיון דלריך לכס
כמובן. וי"ל כמש"כ המנ"ח דל"ש בסוכה
ענין מהב"ב עיי"ש. והוא באמת דין
חדש דזיית לשמה לריך לשם הלובש וכן
י"ל במלוא דלריך לשמה ולכס דלריך לשם
האוכלו. וא"ל דמבואר להיפוך בש"ס
דין פסחים ל"ח גבי עשאן למכור בשוק
דכל לשוק אימלוכי אימלך עיי"ש דהא
שם ק' בלא"ה דהא ברלא' אין ברירה
ול"ה מבזרר לשם מלוא פסח וכן הק'
בישועות ישראל סי' ס"א. וי"ל דהוי כמו
ע"ש שלא ימחה אבא דלא חלוי בביריה
כיון דהתנאי בשוא"ת וכמו שהיה השתא
החלות מבזרר וע"כ שוב הוי לשמו כל זמן
שלא יזרבן וישאר בידו ודו"ק:

ישראל אסורה מיד וע'. ו"ל בזה הרמב"ם
הטעם במנעך דיש חילוק בין שונג בטיסוך
למזיד וממנו הא ח"מ שונגין ג"כ פוער
וגם הא אמרי' מדאגבי' קניא. ולהכ"ל
י"ל דהא באמת מסתבר דרב ושמואל פליגי
ג"כ אי אמרינן בהכחה אחתלא דנירושין
ואזלו לשיטתן בכהיבה אחתלא דנירושין
ככ"ל רק יקשה לשמואל הא כמו בטעם
ע"ז אמרי' מסתמא לא יעבור כ"כ במגבי'
לגבך מהתמא לא ינכר וז"ל דהא ידוע
מש"כ הפוסקים דאם בלא"ה עושה איסור
ל"ש חזקה כשרות וא"כ הכי בלא"ה עבר
על לא תעשון ועל לא תפלו אל האלילים
במפנה דעתו לע"ז וז"ל דמי' לגבי גוף
ע"ז דהוי' כמומר לכה"ה לזה יש לו
חזקה כשרות דהא בלאזין של ע"ז ל"ה
מומר כמו בלאזין דשבת כטדע. וע"כ
שמואל לשיטתו בריש חולין דמומר לע"ז
ל"ה מומר לכה"ה ע"כ גם לע"ז אין
לו חזקה כשרות משא"כ לרידן שפיר כ'
הרמב"ם דמשכחת מנכך ממס דחייב
לשלם שהיה שונג על הניסוך דאמרינן
מדאגבי' קנייה וז"ל לומר דגם שחייב
ע"ז הוי' אז דהא ל"ש דהוי' כמזיד דאילו
היה מזיד היה אמרינן דודאי לא יעשה
וע"כ חייב היזק טיף חזק מלד דכופו
להזיק אבל כמזיד דידע איסור ע"ז ל"ש
לדון חייב היזק טיף וקנין גזילה ליכא
כמוכין :

רפאל זאב חתן הרב הגאון סקניצק.
ריש בישיבת הגביר הגריב הטענה ר'
מרדכי ז"ל הייטלער.

סימן יד

חשובה מהרב הגאון שר התורה
מה"ר שניאור זלמן וצ"ל אבד"ק
לובלין בעהמיה שו"ת תורת חסד
ש"כ לחכם אחד.

ע"י שאלתו שא"ש חשוב א' מאתנו

(*) הגיע לידנו יחד עם סי' פ"ה הרמ"ג וכו' מה' רפאל זאב נ"י, נחמס

ובזה נראה דבר נכון למחן קו' הטעם
י"ט למה לא פליג רבי יהודה
על גט שחרור דלריך ודן ע"ש. ונ' כיון
דכל טעמא דרבי יהודה משום דע"י
שיחטין לשם גירושין בגט זה יהי' כחיבה
אחתלא דנירושין ע"כ י"ל להמבואר
בע"א בטעמא דע"א של ישראל אינו
נאסר עד שיעבר משום דודאי לא יעבור
וא"כ ה"ג בשחרור דיש איסור תורה א"כ
ל"ש כחיבה אחתלא דשחרור דכ"ז שלא
שחרר אמרי' דלא ישחרר וכיון דבלא"ה
לא הוי' אחתלא שוב ל"ל לשם שחרור
בשטר זה. וי"ל בזה דבר נכון דר"מ
[דהוא ח"ק דר"י] ור"י לשיטתן דזה דין
מוסרס דבשחרור ל"ל ודן. וק' הא לא לה
מאשה וז"ל דיש כבדא לחלק ביניהם כנ"ל
ודמי לויאלה והיתה בקדושין מ"ה להלכה
כר' יוחנן שם ע"ש וחבין וע"כ זה רק
לר"י לא לר"מ דהנה"כ ברור דבמשחרר
עבדו עובר בעשה פליגי ר"מ ור"י אי
חובה לעבד או זכות דוקא לדין דזכות
הוא לעבד ע"כ הוא בכלל לא תחנם
וע"כ איסור לשחרר משא"כ לר"מ ומיושב
הא דאש"ל ע"ל מדהוי' שליח האדון וכמוכין
וא"כ לר"י [דב"פ דר"מ הוא ר"י] דאיסור
לשחרר שפיר י"ל בגט לריך ודן ול"ק
משיחרור משא"כ לר"מ דמוחר לשחרר
מכח מדל"ל ודן בשחרור דכ"כ ל"ל בגט
משום דל"ל כחיבה אחתלא דנירושין ומה
נחמד בזה למחן ליטנא דכהובות ול"א
דדוק' זורק דלא מלי' לאהדורי ולא כמעבד
ולמה לא נימא דעקירה אחתלא דהנחה
ולהכ"ל א"ש דלא מיבעיא כמזיד דל"ש
אחתלא כיון דודאי לא יעשה הנחה רק
אפי' בשונג מ"מ כיון דהא דח"מ שונגין
פוער משום דהוי' שם חייב מיסה אי' אסרו
בי' והרי אס' הוי' מזיד בשעת עקירה ל"ה
שם חייב אז כיון דאמרי' דבדודאי לא יעשה
הנחה א"כ ל"ש בשונג שם חייב מיסה אז
ולכך דוקא בזורק הוי' אז אחתלא דחייב
מיסה כיון דל"מ לאהדורי ודו"ק וליטנא
דעקירה לורך הנחה י"ל כמ"ד דע"ז של

נחפס במאסר בווארשא ונקלצ זמנו
ללאת ממאסרו ביום ו' עש"ק אמר
הבע"ל ואשתו המליטה זכר ביום ה'
קדושים העבר וביום ה' הבע"ל זמן הבע"מ
שלו ואביו הבע"ל א"א לו לידע כלל מזה
עד יום ו' עש"ק אמר הבע"ל ושאל
כחה"ר כרת מה לעשות אם יש להמחין
על אביו שלא למולו עד למחרתו יום
ו' עש"ק הבע"ל ואביו הוא ג"כ מוהל
מומחה. והביא מגמ' דיבמות דף ע"א :
רבא אמר כנון סהיו אריא חבושין
בבהא"ם ופירש"י דמלות מילה מוטלת
עליהם ולא על אחרים ובתשו' תשב"ץ
ח"ג סוף סי' ח' כ' ע"ו שאם ה' האב
חבוש בבהא"ם אינו נימול ביום ח' שחל
בו ע"פ והביא מהרמב"ם ריש ה' מילה
דאין מלין בנו של אדם שלא מדעתו
אח"כ עבר ונמנע בו' ודייק מזה שאם
לא עבר ונמנע אלא שהוא מחטל בה
אין חייבין לעשותה בזמנו אבל ב"ד
חייבין לכופו בו' עכ"ד ואף שבתשב"ץ
גופיה כ' שם מקורס כשאין אביו בכלא
המלוה מוטלת על הבע"ד רולה רו"מ
לפרש בכוונתו דהיינו רק היכי שמת
האב או שיתסה הרבה דחיישין למיתה
הולד משא"כ כשיבא האב בעוד יום או
יומים יש להמחין עכ"ד בת"ס :

הנה אין דבריו ללעג"ד אלא דבוראי
כל שאין האב בכלא החיוב על
הבע"ד למולו ביום ח' דוק ואין להמחין
עד למחר וכמובאר ברמ"א ריש סימן
רס"ה דאם אין אבי הבן אלא המילה
אחר מברך ברכה זו משום דהרי הבע"ד
מלוים למולו ומשמע דאין חילוק בזה בין
אם האב ישתהה הרבה בו' וע' ברא"ש
פ"ק דהולין סס"ה ע"ש וע' בתשוב'
הרשב"א ס"ס רמ"ה ובסו' טע"ב (ואף
להב"מ שהשיג על הט"ו בסי' שמ"א
היינו רק באונן שאחר הקבורה באותו
יום נפיה יח' האב מלוה ועושה בו'
משא"כ אם אין אביו בכלא אף שיבא

למחר בדוראי הכל חייבים למולו בזמנו
דוקא) ומגמ' דיבמות הנ"ל ליכא שום
ראי' להיפוך. דהתם בגמ' דע"א סוף
ע"א אמר רבא ותסבירא המול לי כל
זכר א"ר ואז יקרב לעשותו והאי לאו
בר מהילא הוא [וע' בתוס' ריש דף
ע"ב דבמדבר שלא נשבה להם רוח
לפניה ולא מלו ל"ה מעבד בפסח
מה"ט] וגרסה לומר דמה"ט כל שאין
ביד האב למולו משום דאיכור רביע
עלי' שאכור למולו או בכה"ג אינו מעבד
אכילת פסחו דלא גלי רחמנא דמילת
זכרים מעבד הפסח אלא בשהי' ראוי
למולו. ובהו יחא דלא תקשי על הגמ'
שם דקאמר זכרים דאיתנהו בשעת
אכילה וליתנהו בשעת עשי' המ"ל וע"ו
אמרו כמה אוקימתות והא לפ"מ דאיתא
בירושלמי פו"ט דשבת לענין הבע"א
דמהו לבוכו בשמן של חרומה בו' דאמר
שם אין ערלה אלא מיום השמיני ולהלן
וקאמר התם ליל שמיני מה את עבד לי'
כמה דחני ליל ח' נכנס לדיר להעטער
הדא אמרה ליל שמיני כשמיני. ולפ"ו
משכח"ל הכא בפשיטות זכרים דאיתנהו
בשעת אכילה וליתנהו בשעת עשייה
דבשעת אכילה בלילה הוא ליל ח' דחשוב
אז ערלה בזמנה משא"כ בשעת עשייה
בע"פ דהוי יום ז' הוי ערלות שלא בזמנו
דלא מעבדא ומאי מקשה הגמ' אם לא
נימא דהגמ' פליג בזה על הירושלמי
וס"ל דליל ח' אינו כח' לענין זה [וע'
זבחים דף י"ב : ובמנחות ד"ק סוף ע"א
וברמב"ם ואכמ"ל] ולפי הנ"ל ניחא דהא
פשיטא דאם בשעת אכילה הוי ליל ח'
דא"א למולו או בלילה ממילא לא מעבד
כלל אכילת פסחים דלא קרינא ביה ואז
יקרב לעשותו וכנ"ל וספיר מקשה הגמ'.
ולפ"ו ז"ל דכל סינויי דהגמ' הכא שחלתו
חמה או דכאיב ליה עיני' ואיתפח היינו
הכל דאיתפח קודם הלילה והי' בירו
למולו אז ולא מל אותו מש"ה מעבד
אכילת

אכילת פסחו אח"כ. וכן לרבא דאמר שהיו חבושים בבה"ס היינו ג"כ שילאו מבה"ס קודם הלילה אבל אם נמשך האונס עד הלילה ממש י"ל דלא מעכב אכילת פסחו כלל כיון דבליה אסור למולו לדין דמילה שלב"ז ג"כ אינה אלא ביום ואף לראב"ש דשלב"ז נימול ג"כ בליה מ"מ אסור למולו ביו"ט דמשלב"ז א"ד יו"ט וא"כ לא קרינא ביה ואזי יקרב לעשותו ככ"ל [ומ"ש ברש"י שם שאם ילא בשעת אכילה ל"ד נקט אלא קודם אכילה בין עשיה לאכילה] וכיון שהוכחנו דלאוקימתא דרבא שהיו חבושים בבה"ס מיירי שילאו ביום קודם הלילה א"כ א"ש בפשיטות דבכה"ג אין חיוב על הב"ד למולו כשיחזע שבאותו יום ילא אביו מבה"ס ועלי' רמיא למוהלו אבל היכי שלא יבא אביו באותו יום החיוב על הב"ד למולו ביום הב"ד וכנ"ל. ומלבד זה בלא"ה י"ל דאין ראיה מגמ' דיבמות כלל דבהא דאמרין שהיו אב"א חבושין בבה"ס פירש"י ומזות מילה מוטלת עליהם ולא על אחרים ולכאורה הא אמו אינה מזויה כלל למולו וכדדרשו מאותו ולא אותה בקדושין (דף כ"ט.) וראיתי במהרש"א שפי' כדעת רש"י דכיון דחייבה לעשות פסח מטה עלי' למול את בנה דמילת זכרים מעכבת נמי זה כדמשמע דמילת עבדים מעכבת זה מהא דיבמות דמ"ח עבד איש ולא עבד אשה ע"ס. והגם דלכאורה י"ל לחלק דמאותו ולא אותה ממעמי' רק דאינה חייבת למול את בנה אבל ממזות מילת עבדים לא נחמטתה מיהו לפי' הסו' קידושין שם דקרא דאותו ולא אותה אינטריך רק לראב"ש דס"ל דמשלב"ז נוהגת בין ביום בין בלילה אבל לרבנן דמשלב"ז א"כ אלא ביום בלא"ה נשים פטורות משום דהוי מ"ע שה"ג ממילא מה"ט היא פטורה נמי ממילת עבדים ג"כ [מיהו לשאר סידורים שכי' פס

הראשונים דלא מיפטרא משום מעשה"ג שפיר י"ל כנ"ל] ומכאן מוכח דאף ע"ג דלא רמיא עליה חובת מ"מ מעכב אותה מלעשות הפסח [וע' בשא"א סי' נ"ג מ"ס כה"ג בדעת הרמב"מ לענין טבילת אמהותיו] וזה ניחא הא דפריך הגמ' בקידושין שם ולדורות מנלן [דאביו חייב למולו] והקשה שם בם' המקנה דלמה לא יליף הגמ' מקרא דמילת זכרים מעכבתו מלאכול הפסח ומה מוכח דהחיוב על האב למול את בנו לדורות. ולהנ"ל ניחא דמכאן אין ראיה דהו"א דמ"מ מעכבו מלאכול הפסח אף דלא רמיא חיובא עלי' חמיר וכמו באמו אמרי' כן למסקנא וכנ"ל. היולא מדברינו דהא דפרש"י שהמזוה מוטלת עליהם ולא על אחרים אינו לענין עלם החיוב למולו דהך חיובא לא רמיא על אמו כלל ג"כ רק מיירי לענין מה שמעכב אכילת הפסח באביו ובאמו ולא באחרים. לפ"ז אין מכאן ראיה כלל לומר דבכה"ג אין חיוב על הב"ד למולו אלא דמיירי כשנחמטלמו הב"ד מלמולו אז שלא נודע להב"ד באותו יום וכה"ג דכאן לא נחיה כלל להשמיטנו חיוב הב"ד כו' וכמבואר. מיהו לולי דברי רש"י ז"ל היינו אומרים בפשט דהא דוקא שהיו אב"א חבושים כו' אשיגרת לישנא הוא הכא אנב שאר דוכתי [בבבלין דייא: וביבמות דס"ט: דהתם אביו ואמו דוקא] וכמש"כ כן התום' לענין חליה דנקט בב"ד אנב גרועה (במכות דיי"ג סע"א וס"ד) וכירושלמי בפ"ב דמגילה לית כאן חרש באשיגרת לשון הוא. ושוב ראיתי באו"ז הגדול ריש הל' מילה שכ"כ דאמו אנב שיטפא דלישנא נקט ולא כפרש"י ע"ס. ומפאת נחילת הזמן להחיש חסובתי חיבף ע"כ בהכרח לקנר וסיומא דפיסקא למול ביום הב"ד בזמנו כהלכתו (ע"כ מחמ"ק):

סימן טו

תשובה שהגאון הצדיק מהר"ר
אביגדור יהודא סג"ל זצ"ל אבד"ק
קויל וצלה"ה מסש"ב לחכם אחד.

ער קו' כח"ס יחי' בחולין דף ע"ב .

בתד"ס כי קאמר דבה דכולי מילתא
דרש דבה כו' ונוגעת בטומאה שבמעו'
והרי דמי לכהן שסך בשמן ש"ס דכן בתו
זר מתעגל משום דכבר נתחלל וה"ל
נתחלל באכילתו :

לענין דחוס' לשיטתו ביומא (ד' ע"ז).

ד"ס דתנן מניין לסיכה כו'
שהעלו דסיכה רק מדרבנן והוכיחו מהא
דכריתות (ז') דכהן שסך בשמן ש"ס ב"ב
ישראל מתעגל בו ואי הוי דאורייתא הוי
איסור בכל ענין מבואר דהיתר רק
להתעגל דהוי ג"כ סיכה. אך בעיקר
דבריהם הקשה הכפ"ס מהך סוגיא
דכריתות דמקשה הנמ' מהך דכ"ג
שנעל שמן המשחה שעל ראשו ונתן על
בני מעיו מניין שהיה חייב וכו' וסיכה
דהתם הוי דאורייתא ובכפ"ס הניח בל"ע :
ורבאורה נראה עפ"ם שיש להקשות
הלא מהך קרא דמי
יחללוהו אי' בחולין קי"ג : דאמר שמואל

משום דבי אלעזר מנין לכהן טמא שאכל
תרומה טמאה שאינו במיתה שנאמר
ומתו בו כי יחללוהו ושיטת הרמב"ם פ"ג
מה"ס משום שאינה קודש ועכ"ז מבואר
שם בכ"מ דאיסור יש ונראה פשוט דהוי
איסור דאורייתא ובלח"מ פ"ט מהל'
סנהדרין מקשה על הרמב"ם דנגמרא
ממעט רק ממיתה לא ממלקות וע"ס
מבואר דאיסור דאורייתא בודאי יש וקשה
למה בכריתות דתמעט ג"כ מהך קרא
דמחולל ועומד ושם מותר לכתחלה ומאי
שנא מהך מיטוטא דחולין קי"ג ג' ולזה
שיטת החוס' דהיתר לכתחלה היא משום
דסיכה רק מדרבנן דאי ל"ה דרבנן נהי
דאסתעט מדין מיתה אבל לא להיתר
לכתחלה :

ומיזשב קושים הכפ"ס דהגמ' מקשה

מהא דנבי שמן המשחה
חייב מיתה דלזה לא בעי קולא דסיכה
אינה אלא מדרבנן דלענין חייב מיתה
גם באיסור דאורייתא פטור וי"ל דהחוס'
כאן ס"ל ג"כ שיטת החוס' ישנים יומא
דף פ"א ד"ה זר שבלע שופין :

וניחא ג"כ קושיא כ"ס דמוכח דטהרה

בלועה אינה מטמאה דהיתר
דנתחללה לא מופיל רק לפטור ממיתה
ומלקות לא מאי' דאורייתא וע"כ דטהרה
בלועה אינה מטמאה ואף להסוברים
דסא דנתחללה מופיל אף לכתחלה אפי'
לענין דאורייתא נכון ראיית החוס' מהך
קרא דהאכל כבילה דכמו דתורה
התירו לאכל בחרומה התירו תורה
לאכל בקדשים. ומבואר בזבחים ק"י
ובחולין ק"א דטמא שאכל קדש בין קדש
טהור בין קדש טמא חייב הרי דבקודש
לא דרשינן סך דרשא דומתו בו כי
יחללוהו כמו דפטרינן טמא שאכל תרומה
ובטמא שאכל קדש חייב וכ"כ הרמב"ם
פי"ח מ"ה פס"מ א"כ ממילא מוכח
מקודש דטהרה בלועה אינה מטמאה :

אך ל"ע לענין קושים הגמ' בכריתות
מהך דשמן המשחה דהוי קודש
דמה מקשה הגמ' מקודש לתרומה הלא
נוכל לומר כמו דשאיני דינא דקודש לענין
טמא שאכל קודש טמא ולא דרשינן בו
שמחולל' אף שדרשינן כן לענין תרומה א"כ
דלמא גם לענין נתחללה באכילה לא דרשינ'
כיון שמחד קרא ילפינן כל סכ"ל ושיטת
הראשונים בפר' דחולין קי"ג משום
אחזע"א י"ל דשאיני מהך דכריתות אך
לשיטת הרמב"ם ז"ע ולבאור קל"ה יש
להוכיח מהא דפרה ששחטה מי חטאת
בשרה טמא וכל הפלפול דמסכת פסחים
דף י"ח דל"א בקודש דנתחללה באכילה
ולא ידעתי מה לחלק בין אכילה בהמה
לאכילה אדם דפרט להסוברים דאף
בנתחלל באיסורא הוי נתחלל :

הק' אביגדור יהודא סג"ל חו"ק קויל .

סימן טז

בעזה"ש"ה פה ווארשא.

(א) בשעית ח"ג (סימן ט' אות א')
הבאתי ראיה מדברי ר'

אליעזר בניטין פ"ב דהיכא דפקע קנין
הבעל מחיים שוב ליכא מלות ייבום ע"ש
ובאמת ידעתי דהתוספות שם סוברים
דאפילו לר"א היכא דלא נתגרשה אלא
מאישה היכא מלות ייבום אך חשבתי
דהתוס' אינם מפרשים הפי' שפרשתי שם

דפקע קנין הבעל בהאשה בזה שאמר
הרי את מגורשת ממני אבל אי הו
מפרשים פי' הנ"ל הו מודים דליכא
מלות ייבום וגם הפי' שם חולק על דברי
התוס' בזה עי"ש אבל באמת אפילו אנו
מפרשים פי' הנ"ל ליכא ראיה מדברי ר'

אליעזר דאמר דאלמא הו גיטא דכוונתו
לענין מלות ייבום די"ל דלענין זה הו
גיטא דפקע קנין הבעל ויש נפקותא
בזה לבד מלות ייבום לענין הרבה דברים
כמו שאבאר א' לפי מ"ש בשע"ת חלק

ב' סימן נ"ח אות ב' דאם הבעל אין לו
קנין בהאשה אינו יכול לבטל את השליח
א"כ יש נפקותא דלרבי אליעזר דס"ל
דפקע קנין הבעל בהאשה בנט זה אם
אח"כ ישלח לה גט להחירה לכל אדם
שוב אינו יכול לבטל את השליח ולרבנן

דבברי דהנט אינו כלום משום דלא הו
כריחות ולא פקע גם קנין הבעל יהי'
יכול לבטל את השליח אם ישלח לה גט
להחירה לכל אדם (ב) לפי מ"ש בשע"ת
ח"ב כו' מ"א אות ב' דהיכא דבאים
עדים להעיד להורגה לריכים להעיד בפני

בעלה כיון דהאשה היא קנין כספו של
בעל א"כ כיון דלר א פקע קנינו של
הבעל בנט זה שוב אין לריכים להעיד
בפני בעלה. (ג) אם אשת כהן היא אם
אוכלת בתרומה דלר"א אינה אוכלת נמי
מהאי טעמא כיון דאינה קנין כספו של

בעל אך ג"ל דחלי בהאבטיא דניטין
מ"ב אם מסוכב גט שיסרור אוכל

בתרומה דלאוהו לר'. דאוכל בתרומה אף
דהאדון אין לו קנין בהעבד נראה דה"ה
אשה לרבי אליעזר אף שהבעל אין לו
קנין בהאשה כיון שהאשה מחוברה גט
להחירה לעלמא אוכלת בתרומה אך
הרמב"ם ז"ל פוסק שם דאינו אוכל
בתרומה. (ד) והיא העיקר בעיני דלרבי
אליעזר אם רוצה לדור עמה לריכה
קידושין מחדש ואם לא הו בעילת זונה
לגביה ולרבנן דס"ל דאינו גט כלל לא
לריכה קידושין מחדש :

(ב) שם (ח"ג סי' ט' אות ב') כתבתי
דזכיה בשיחרור העבד לא

מהני רק שיוכה בעלמו ויאל לחרות אבל
אינו מותר בבת חורין עד שיגיע השטר
שיחרור ליד העבד מהשליח להולכה שאמר
לו חן שחרור זה לעבדי ובוז מיושב המשנה
בניטין יג.) דשם אי' האומר חנו שחרור זה

לעבדי ומת לא לא יתנו לאחר מישה והקשו
הראשונים ז"ל הא אמרינן כל האומר חנו
כאומר זכי דמי א"כ הו העבד משוחרר
עוד מחיים בקבלת השליח ובהוס' דחקו
מחמת קוש' זו דמהני' אחיא כר"מ

דאמר חוב הוא לעבד ור"ת ז"ל מגיה
המחני' ורב אלפס ז"ל מחלק דלחזרה
היא דזכין לו לעבד אבל מישק לחרות
לא נפיק עד דמטי גיטא לידי' ולא זכינו
להבין סברתו דאי לא נפיק לחרות בזכי'

זו אמאי אין יכול לחזור. ובוז נראה דלא יתנו
לאחר מישה להחירו בבת חורין דכיון שמת
הבעל שליחתו להולכה כדאי' בניטין כ"ט:
והנה חיון זה לא א"ש אלא אליבא
דרבינא בניטין (מ'). וקי"ל כותי'

דס"ל דאיסורא מורית לברי' כפירש"י
ז"ל שם ולכך לא הו כנר דדין הוא
דעבדיו משתלחים בלא גט כשמת הגר
כדאימת בניטין (ל"ט.) משום דכאן איכא
יורשים דמוריש לכו איסורא כמש"כ
הרא"ש ז"ל שם אבל אליבא דאמימר
דס"ל שם דאיסורא לא מורית לברי' א"כ
אין כאן יורשים ודמי לגבי א"כ במיתה
האדון מותר לו בבת חורין ואמאי לא
יתנו

יחנו לו לאחר מיתה בכדי להחירו בבת חורין הא באמת מותר בבת חורין משעת מיתה הארון וכל דהתי' הנ"ל אינו עולה יפה אלא לפמ"כ שם מקודם דהארון יכול לבטל השליח להולכה וכיון שמה ממילא בטל השליחות אכל לפמ"כ שם בסוף דאפשר דארון אינו יכול לבטל השליח להולכה כיון שאין לו קנין בהעבד אפשר דאפי' מת לא בטל ממילא השליחות כיון שנעשה כמותו לגמרי ע' קנה"מ סי' קפ"ח :

ורבאורה יש להקשות על סברא הנ"ל מניטין שם דאמרו אליביה דרבנן אדרבה הרי הוא מחירו בבת חורין משמע דע"י זכיה מותר בבת חורין אך עיין במלחמות מה שתי' לשיטת הרב אלפס ז"ל הנ"ל וע' בהשו' הרי"מ חאה"ע סי' ל"ז :

אך קשה לי על סברא הנ"ל מהא דאיתא בקידושין (כ"ד.) חנא עבד יולא בשן ועין ובחוס' שם ד"ה חנא כתבו וחנא דידן דלא חנא לכו משום דסבר דלריך גט שחרור וכן איתא בירושלמי שם ורש"י ז"ל שם בע"ב פי' דהא דלריך גט שחרור היינו להתירו בבת חורין וכן משמע (בניטין מ"ב :) משמע דמתני' שם לא חשיב אלא דברים שהעבד יולא בהן לחרות וגם מותר בבת חורין וחשב שם ובשטר ע"י אחרים דהיא מטעם זכיה אלמא דהזכיה מהני להחירו בבת חורין אך יש לומר דחנא דמתני' דסבר ובשטר ע"י אחרים ולא ע"י עצמו הוא משום דס"ל דיר עבד כיד רבו ולא סבירא ליה גיטו וידו באין כאחד כדאי' בגמ' שם א"כ יכולין לפרש ובשטר ע"י אחרים היינו דלריך לאחרים שיקבלו גט שחרור בשבילו אבל אין מותר בבת חורין עד שיגיע ששטר שחרור לידו דכיון דכבר זכי אחרים בשבילו גוף העבד שוב אין לומר ידו כיד רבו ויוכל אח"כ בעלמו לקבל גט שחרור בכדי שיבא מותר בבת חורין :

ג) בענין איך הוי הדין אם הצעל יכול לבטל השליח להולכה ששלח להוליך גט לאשתו אם אין לו קנין בהאשה אחרי רואי דאם נאמר דאינו יכול לבטל יתיישב היטב סוגיה הגמרא דגיטין כמ"ס בשע"מ ח"ב סי' כ"ח ואם נאמר דיוכל לבטל יתיישב היטב בזה משנה דגיטין כמ"ס לעיל אות ב' וגם מדברי מהר"ם מפאדבה נראה דיוכל לבטל כמ"ס כ"כ בשע"מ חלק ג' סימן ט' אות ב' כ"ל להכריע דמן התורה אינו יכול לבטל ומדרכנן לחומרא יכול לבטל ובזה הכל יבא על מקומו בשלוש :

ד) שם סי' י"ד מובא קושיא בגמ' יבמות על הא דאיתא שם זכריו דאיתנהו בשעת אכילה וליאנהו בשעת עשייה היכי משכחת לה לאו דאיתלוד בין עשייה לאכילה ש"מ ערלות שלא בזמנה הויא ערלות וסקשה לפי"מ דאיתא בירושלמי דאין ערלה אלא מיום השמיני ולהלן וקאמר הסם ליל שמיני מה את עבד ליה כמה דתני ליל ח' ככנס לדיר להעשיר דהא אמרה ליל שמיני כשמיני ולפ"ז משכחת לה הכא בפשיטות זכרים דאיתנהו בשעת אכילה וליאנהו בשעת עשייה דבשעת אכילה היא ליל ח' דחשוב אז ערלה בזמנה משא"כ בשעת עשייה בע"פ דהוי יוס' הוי ערלות שלא בזמנה דלא מעבכא ומה מקשי הגמ' ע"כ ואירן דאם בשעת אכילה הוי ליל ח' דא"א למולו אז בלילה ממילא לא מעבכ כלל אכילת פסח דלא קרינא ביה המול לו כל זכר דהאי לאו בר מהילא הוא וספיר מקשה הגמ' עכ"ד :

ורבנה במחכסה"ר אינו מובן כלל תירוטו ז"ל דהא ר' זירא מוקי לה כגון דאיתלוד בין עשי' לאכילה ומקשה עלה דבא וחסכרה המול לו כל זכר אמר רחמנא ואז יקרב לעשוהו והאי לאו בר מהילא הוא אלמא ר' זירא ס"ל דערלות שלא בזמנה דהוי ערלה אפי'

קחשיב ש"מ. ולריך ציחור דהא נחום
הלבלר חשיב טובא מלטי ומה ראה יט
דמלטי לא אמרינן ועוד כלל מאי
עבידתיה דהא :

לפיכך כ"ל דהא דאמרו בנמ' מלטי
לא אמרינן היינו דליכא
חיובא לחשוב מלטי מזד דכל האומר
דבר בשם אומר מביא גאולה לעולם
אבל אם ירצה יכול לחשוב גם מלטי
ונחום הלבלר רצה לחשוב מלטי וראיות
רבי נחמן דר יצחק דליכא חיובא לחשוב
מלטי היא מן הזוגות שאמרו שקבלו מן
הנביאים הללמ"ס הא במשנה אבות פ"א
חשבו משה קבל תורה מכינו ומסרה
ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים
וגביאים מסרו לאנשי כנה"ג והנמ'
חשבו הזוגות שהם בכלל אנשי כנה"ג
[וזה כוונת רש"י ז"ל שם שכן ומן הנביאים
ואילך קחשיב כוליה כהדא מפני שהיו
מבית שני ואילך ר"ל דנחשבים כולם
אנשי כנה"ג] ואיך אמרו שקיבלו מן
הנביאים הללמ"ס הא הנביאים גופיהו
לא קבלו ממשה רבנו ע"ה רק ע"י
זקנים ויהושע אמאי לא חשבו אותם
הזוגות ש"מ דמלטי לא אמרינן היינו
דליכא חיובא להזכיר מלטי ומאי דנקטי
הנמ' כלל לפי שהי' ידוע להם דכלל הי'
בכלל הזקנים האומר במשנה אבות שם
והיו כאלו אמרו ואילו יהושע וזקנים
לא קחשיב :

ו סנהדרין (פ"ב.) כי אחא רבין
אמר ב"ד של חשמונאי
גזרו דהא על הכותית חייב עליה משום
נשג"ז נדה שפחה כותית. וזנה וכן איתא
בפ"ז לו ופירשו רש"י ותוס' ז"ל דהא
דווקא קאי רק על כהן ובאמת קשה
בטיני טובא לפרש דווקא קאי רק על
כהן ונשג"ז קאי גם על ישראל ולולא
דמסאפינא לחלוק על פירושם ז"ל הי'
כ"ל לפרש דווקא קאי גם על ישראל ע"פ
שיטת הראב"ד ז"ל דהרמב"ם ז"ל סובר
במ"א מס' אישות ה"ד דהבא על הפנוי
בדרך

אפילו לאו בר מהילא הוא נמי מעכבת
מעשיית הפסח ואם כן הקושי' עדיין
במקומה עומדת :

והנה באמת קושי' זו כבר כתבתי
בזכרון מרדכי דף כ' : וכתבתי
שם הי' ע"ז דהא קשה על רבי זירא
דמוקי לה דאחיליד בין עשייה לאכילה
קושיא רבא הא לאו בר מהילא הוא אך
הארכתי שם עפי"מ דפסק הרמ"א ז"ל
ביו"ד סי' רס"ב דאם מל חור' ח' ילא
ובלילה לא ילא ולכך סובר ר"ז דנקרא
בר מהילא לפי שאם מל בדיעבד ילא (וע'
מש"כ בשע"ת ח"ב סימן ל"א אות ה')
ורבי זירא סובר דהא דאם מל חור'
ח' ילא תליא בהא אי ערלות שלא בזמנה
שמי' ערלות אי לא דאי שמי' ערלות ילא
אבל אי ערלות שלא בזמנה לא שמי'
ערלות בודאי לא ילא דהא הוי כאלו לא
נימול כלל ולכך פשיט ר"ז דשלא בזמנה
שמי' ערלות ומיירי הקרא כגון דאחיליד
בין עשיי' לאכילה ולפי שאם מל בדיעבד
ילא לכך מררי בר מהילא ומעכבתו
מאכילת פסח אבל אי מוקי לה דלא
שמי' ערלות כקושי' הנ"ל ומיירי דיוס ז'
מלידתו הי' בע"פ והא דלא מעכבת
עשיי' הפסח משום דערלות שלא בזמנה
לא שמי' ערלות א"כ מל בדיעבד בע"פ
נמי לא ילא א"כ אמאי מעכבת האכילה
הא לאו בר מהילא הוא כנ"ל :

ומה שהביא ז"ל בס' הנ"ל דברי
השאג"א לענין טבילת אמהותיו
ע' מש"כ בזה בשע"ת ח"א סימן ק"ח
אות ג' ושם איתא ובתוס' שם דאי הוא
ע"ס ול"ל ובתוס' שם משמע דאי :

זה **בזיר** כ"ו אמרו ש"מ (ממתני') כל
שמעתיא דמתאמרס בבי
חלתא קדמאי ובתראי אמרינן מלטי
לא אמרינן אמר רבי נחמן דר יצחק אף
אין נמי חנינא אמר נחום הלבלר כן
מקובלני מרבי מיאשא שקיבל מאבא
שקיבל מן הזוגות שקבלו מן הנביאים
הללמ"ס וכו' ואילו יהושע וכלל לא

גם קרבן תמיד של שבת לקרבן שבת
א"כ י"ל נמי בכונת הגמ' דשבת כיון
דאיכא קרבן מוסף ממילא יש גם חפלת
מוסף מוטיל י"ח גם לחפלת שחרית
להחשיב אותו לחפלת ר"ח ולכך הוי הדין
דאם לא הזכיר של ר"ח מחזירין אותו
משא"כ לענין ימים שאין בהן קרבן מוסף
דממילא ליכא גם חפלת מוספים נחשבים
כחפלת של חול דאם לא הזכיר היום אין
מחזירין אותו :

יא"ב לענין סעודת פורים כיון שמחויב
בסעודה והחויב היא רק מחמת
פורים שפיר הוי הדין אס לא הזכיר של
פורים בבהמ"ז מחזירין אותו ודינו כמו
אס לא הזכיר ר"ח בשחרית של ר"ח
דמחזירין אותו :

יז **בנו"ב** סימן כ"ס כתב דלכאורה
לספק דסברו וסחוט דרבנן
קמה כנגדם כחומה אזהרה דוהורחם
וגו' דילפינ מיניה אזהרה לבני ישראל
שיפרשו עונה סמוך לוסתן והרי עיקר
הוסת דרבנן ואיך הוהיה החורה עליו
והראב"ד באמת ראה לומר שזה אסמכתא
וכן כתבו הר"ן והרשב"א הובא בב"י סי'
קפ"ד אמנם החוס' ביבמות ס"ב כתבו
דסמוך לוסתן דאורייתא וכן שטתה לשון
הרמב"ם בפ"ד מה' א"ב הי"ב משמע
שהיא מן החורה עכ"ד ז"ל :

יז"ר בפשיטות דיש לומר ע"פ מש"כ
רש"י ז"ל בנדה ט"ז. בהא דוסתות
דאורייתא דאורח בזמנו בא ודס חזאי
ונפל לקרקע ע"ס והא דלא ארגישה דהא
אשה מרגשת בעלמה כדאיחא ס"ג ז"ל
דחוששין להא דאיחא בנמ' ס"א"כ י"ל
למ"ד וסחוט דרבנן ס"ל דמה"ט אין
חוששין להני חששות ומרע לחוקה דאורח
בזמנו בא ואעפ"כ בסמוך לוסתה הוי
מה"ט משום דשמא בשעת חשמים תראה
דס וגם חס' בהרגשה ופשוט :

ט **בזכרון** מרדכי (כב:) הכאמי
בברייתא בשבת ק"ה
דקורע בשבת אע"ס שחילל שבת יגא
ידי

בדרך זנות לוקה משום לא חס' קדשה
והראב"ד ז"ל סס חולק וסובר דלאו דלא
חס' קדשה אינו אלא במופקרת א"כ
יכולין לפרש לשיטתו ז"ל דב"ד של
השמונאי גזרו דסתם כותית היא מופקרת
וישראל הבא עליה דרך זנות עובר עלי'
משום לא חס' קדשה והא דנקיט הגמ'
משום זונה ולא משום לא חס' קדשה
יש ראייה מזה לשיטת הר' יחיאל המוכא
בדרכי משה אבהע"ז סי' כ"ז אות א'
דהלכה כר"ע דמופקרת היא בכלל זונה
האמורה בחורה לענין כהן וכן מובא
בהנפח דו"פ סס והחילוק בין כהן לישראל
הוא דלגבי כהן איכא לאו במופקרת
אפילו דרך נשואין ולגבי ישראל בדרך
נשואין מותר לישא מופקרת ואינו עובר
עלי' בלאו רק דרך זנות וא"כ א"ש הא
דגזרו על ישראל נמי משום זונה סיינו
בדרך זנות וכן כתב רש"י ז"ל בעלזמו
בסנהדרין סס בחפלת עמוד על זונה
מופקרת :

ז **במג"א** א"ח סימן תרל"ה ס"ק
ט' הביא בשם הפוסקים
האחרונים דאם שבת על הנשים בפורים
מחזירין אותו דלא סגי דלא אכל וכתב
ט"ז המג"א ומ"מ דבריהם ז"ע דאטו מי
עדיף מהפלה בפורים דחובה היא ואפ"ה
אין מחזירין אותו וכ"ס בבהמ"ז ליישב
ט"פ הגמ' בשבת דף כ"ד. דתני רבי
אושטיא ימים שיש בהן קרבן מוסף כגון
ר"ח אומר מעין סמאורע בעבודת ואס
לא אמר מחזירין אותו וכו' ימים שאין
בהן קרבן מוסף וכו' אס לא אמר אין
מחזירין אותו ולכאורה נריכין להבין
הטעם מה תלוי זה בקרבן מוסף אך יש
לומר דהטעם היא ע"פ סגמ' זכחים ז"א
דרגה הגמ' לפשוט דתדיר קורס למקודם
מהא דמיידין קודמין למוספין ואף ע"ג
דמוספין קדימי דחיי אבו שבת למוספין
ההגא' לתמידין לא אהגא' ספי' כיון
דחיינן דמוטיל השבת למוסף עוד קרבן
מש"ה מוטיל גם קדושת שבת להחשיב

ידי קריעה ובתבתי שם לפימש"כ הנרע"א
בשם הירושלמי דהא דקורע בשבת לא
הוי מלהב"ע הוי כיון דיומא דשבת גרס
העבירה לא מיקרי מלהב"ע מיירי הבריית'
היכא שמת קודם השבת ונתחייב בקריעה
קודם השבת אז אין כח בעבירה הסלוי'
בזמן לבטל המנוה שנתחייב קודם הזמן
אבל אם מת בשבת דלא התחיל כלל
החיוב קריעה בשבת מטעם עבירה א"כ
אין זמן מנוה בשבת כלל ואפילו אם
קרע בדיעבד לא ילא ידי קריעה והבאתי
ראיה לזו מחוס' יבמות שנראה מדבריהם
דבנוחר בק"פ כיון שאסור לשורפו ביו"ט
לא הוי אז זמן מנוה שריפה כלל דהוא
מטעם זה דלא חל מנוה שריפה קודם
הפסח ובתבתי זאת ליישב בזה שיטה
הרמ"א ז"ל ע"ש ובתבתי שם עוד ישובים
אחרים :

אבל באמת לשון הברייתא ולשון
הש"ע שם משמע אפילו מת
בשבת ילא ידי קריעה וראיה שהבאתי
מחוס' יבמות נ"ל כפה דאיתו ראיה כלל
דהחוס' לא כתבו רק לענין קרבן פסח
דנותר בפסח לא משכחת לה רק בנ"ו
בניסן שהיא יו"ט ולכך ביום שנעשה נותר
לא הוי זמן מנוה שריפה כלל עד למחר
אבל לענין קריעה דמשכחת לה חיוב
קריעה ביום שמת היכא דמת בחול ולכן
אפילו מת בשבת נמי הוא זמן קריעה
ביום המיתה לענין זה שאם קרע בדיעבד
ילא ידי קריעה :

וראיה לזו הסברא נראה לי מחוס'
חגיגה ב' שהקשו שם למ"ד
חיגר ביום ראשון ונתפשט בשני פטור מן
הראי' מטעם דכיון דלא חזי בראשון לא
חזי בשני א"כ אי חל יום ראשון בשבת
נמי לא חזי בראשון ואמאי קרב בשני
ואם לא נאמר חילוק סג"ל אינו מוכן
קושיות החוס' כלל דבשלמא בחיגר
ונתפשט דפל כל ישראל ה' חל החיוב
בראשון והתחיל אז הזמן חיוב רא' לכך
פטור החיגר פטור בשני כיון דבפת

התחלת זמן החיוב ה' פטור שוב לא חל
עוד עליו חיוב עוד אם תשלומין דראשון
היא משא"כ לענין אם חל יום ראשון
בשבת דלא כל ישראל אסורין להקריב
קרבן בשבת לא התחיל כלל חיוב ביום
ראשון רק בשני אלא ע"כ דחוס' סברי
כיון דאלו לא חל יום ראשון של יו"ט
בשבת סיה אז זמן חיוב לכן אפילו אם
חל בשבת שאסור להקריב מקרי נמי זמן
חיוב כחילוק הכ"ל :

ונ"ל דאף לפימש"כ דאם הגיע זמן
מנוה בשבת ויו"ט ואסור לעשותה
מטעם איסור שבת או יו"ט אף שמתה
לא חל קודם שבת ויו"ט רק אם משכחת
לה שיהי' הזמן בחול דהדין הוא דאף
בשבת ויו"ט מקרי זמן מנוה לענין אם
עשה בדיעבד ילא ידי מנוה דלא כמו
שכתבתי שם מ"מ לענין כתותי מכתה
שיעורי' דין הוא כמו שכתבתי שם שאם
אירע זמן מנוה שריפה בשבת ויו"ט
שאסור לשורפו אז ולא חל מנוה שריפה
קודם שבת ויו"ט לא הוי בשבת ויו"ט
כתותי' מכתה שיעורי' מטעם שאסור
לשורפו אז :

ומיושב בזה קושיות החוס' בסוכה
(נ"א:) ד"ה אשרם שהקשו
דהאיך יולאין ביו"ט ראשון כלולב של ע"ז
דעכו"ם נהי דע"ז של עכו"ם יש לה
ביטול ולא הוי מכתה שיעורי' מ"מ ביו"ט
ראשון לריך לזכר בו ישראל שיהא
נקרא לכס איב נעשה ע"ז של ישראל
ולא מהני ביטול והוי כתותי' מכתה
שיעורי' וכזה ניהא דאם זכר בו ביו"ט
דאסור לשורפו אז לא הוי כתותי' מכתה
שיעורי' כנ"ל משא"כ בע"ז של ישראל
נעשה כתותי' מיכתה שיעורי' קודם יו"ט
שהוא זמן מנוה שריפה :

לכבוד הרב וכו'. מ"ש כ"ח
בשבוטות כ"ג בדברי
ר"ל דס"ל דלא אמרינן איסור כולל רק
באיסור הבא מאליו אבל באיסור הבא
ע"י ענינו לא אמרינן דקעמא דר"ל הוא
ע"פ

כל יחל ליבא מטעם דאין איסור חל על
איסור וא"כ לפי"ו עולה סברתו יפה :
ולבאורה קשה ממחני' דשבוטות שם
דאיחא שבוטות שלא אוכל
ואכל נבילות ועריות חייב ור"ש פוטר
ור"י מוקי לס' בכולל דברים המותרים
עם דברים האסורים ולכך מחייב הס"ק
ור"ש דפוטר אויל לשיעוריה דל"ל כולל
ולשון המחני' משמע דר"ש פוטר רק
מנבילות ועריות ואי אמרינן הך סברא
דכשלא חל על מקצתו לא חל על כולו
א"כ הו"ל לר"ש לפטור באכל שחיטות
לר"י דמוקי לה בעולל :

אך יש לומר דבזה פליגי ר"י ור"ל
דר"י דס"ל אפילו באיסור הבא
ע"י עזמו אמרינן כולל ס"ל דלא אמרינן
בנדריים דכשלא חל על מקצתו לא חל
על כולו רק דוקא הותר מקצתו הותר
כולו אמרינן וספיר הוי פולל אפילו
באיסור הבא ע"י עזמו ולא שייך סברה
הרמב"ם הנ"ל דיש לומר להיפך כיון
שלא חל על נבילות לא חל על שחיטות
כיון שס"ל בנדריים לא אמרינן כיון דלא
חל על מקצתו לא חל על כולו. ור"ל
דס"ל באיסור הבא ע"י עזמו לא אמרינן
כולל ס"ל דאמרינן בנדריים כיון שלא
חל על מקצתו לא חל על כולו ולכך לא
אמרינן כולל באיסור הבא ע"י עזמו
די"ל בזה סברה הרמב"ם הנ"ל ומר"ש
ליכא ראייה דהא ר"ל לא מוקי לה בכולל :
לכבוד הרב וכו'. ע"ד שאלתו
במעשה שבא לידו שיש
לורך שעה להשביע העדים כמ"ס הרמ"א
בח"מ סימן כ"ח סעיף ב' וכו'. ירא
לנפשו שמה יתבטו העדים בשקר ויהא
הוא הנורס לזה והמציא עזה ע"י
להשביעם על דעת ב"ד דהיינו אף אם
לדעת העדים השבוטות היא בשקר מ"מ
לפי דעת ב"ד נחשוב אופן שלא יבא
שבוטות שקר והביא ראיה דמועיל לפי
דעת ב"ד מהא דאיחא בגמרא שבוטות
(ל"ט.) וכשמשיבין אותו אומרים לו הוי

ע"פ מה שהסביר הרמב"ם ז"ל בפה"מ
פ"ג דכריתות (הובא בשע"ת ח"א סימן
מ') בטעמא דהנאה לא הוי איסור מוסף
כיון דהאיסור הנאה בא רק מכה איסור
אכילה וא"כ לא שייך לומר כיון שחל
עליה איסור הנאה יחול ג"כ על אכילה
אלא אדרבה אמרינן להיפך כיון דאינו
חל על אכילה אינו חל על הנאה ע"ש
ואותו סברה יכולין לומר באיסור הבא
ע"י עזמו דכיון דק"ל בנדריים (כ"ז.)
דנדר שבוטות מקצתו הותר כולו א"כ
מסתמא דה"ה אם לא חל על מקצתו
לא חל על כולו א"כ איך שייך לומר
כולל באיסור הבא ע"י עזמו לומר כיון
שחל על שחיטות חל נמי על נבילות
אדרבה אמרינן להיפך כיון שלא חל על
נבילות לא חל נמי על שחיטות עכ"ד.
סברא זו שמעתי מפי הרב הגאון מוהר"ר
דובעריש מייזלס ז"ל אבד"ס ווארשא :
והנה מה דפשיטא ליה לכ"ת דאמרינן
כיון שלא חל הנדר על מקצתו
לא חל נמי על כולו מספקא ליה
להשעיה"מ ש"כ בפ"ב מה' נדרים בשם
הספר קול יעקב די"ל דוקא הותר מקצתו
הותר כולו אמרינן יסן שחל הנדר והותר
אבל אם לא חל על מקצתו אפשר דלא
אמרינן דלא חל על כולו. ועוד אפילו
אם יתיבנא ליה סברתו דאמרינן כיון
דלא חל על מקצתו לא חל על כולו מ"מ
י"ל בנשבע שלא לאכול נבילות ושחיטות
לא שייך לומר כיון שלא חל על נבילות
לא חל על שחיטות דהא כתב הר"ן
בנדריים (ח.) דהא דאין שבוטות חלה
לקיים דבר מצוה היא דוקא לענין קרבן
אבל לאו כל יחל חייל א"כ לא שייך
לומר כיון שלא חל על מקצתו לא חל
על כולו כיון דעכ"פ חייל לענין כל יחל.
אך יש לתרץ דברי כ"מ עפ"מס"כ בהגהת
הגרע"א ביו"ד סימן רל"ח דהא דכ'
הר"ן דכל יחל חייל היא דוקא בענין
נשבע לקיים מ"ע אבל לענין שבוטות
שלא יאכל נבילות כיון דהיא ל"ת אפילו

והא הוי לענין איסורא לחוד אפי"כ מהני זכיה. כ"ל די"ל דהא גמי הוי איסורא דאית ביה ממונא דהא בכתובות (פ"ו:) אמרו שם בנא' דיש חילוק בין ישראל לעכו"ם לענין להחזיר לו אכירה ולענין נזיקין א"כ יש חילוק בין נר לעכו"ם לענין ממון והממון תליא באיסורא כמובן ולכן מהני הוכי' אפי' לענין איסור: (יג) **לכבוד** הרב וכו'. ע"ד מה שתמה על המנהג בעירנו לטבול בשבת במקואות פושרין שנעשו ע"ז האופן שמחילה טוחן בהמקוה בשבת מים לונגין ואח"כ שופכין לחוכה חמין שהחמו מע"ש להפסיד המים הלונגין ותמה כ"ת הא בשבת (מ:) משמע דאסור לרחוץ בשבת במים לונגין שהפסידו בשבת אפי' הפסיד בהיחר דאיחא שם שלא ישתקף בלונגין ויהחמם כנגד המדירה מפני שמפסיד מים שטליו ע' בחוס' שם בד"ה מפני ובמג"א סי' שכ"ו סק"ו ובפמ"ג שם:

כ"ל ליישב המנהג די"ל דבתערובות חמין צונגין לענין שבת הוי הדין כמו בתערובות איסור בהיחר דקי"ל ביו"ד דהין הנאסר חמור מן האוסר לענין דברים שאין מתבטלים בהם א"כ לענין שבת נמי אמרינן כן כיון דהלונגין נפשרים בשבת ע"י המים החמין וממילא נעשו המים חמים ג"כ פושרין וצאוקן המים מותר לרחוץ דהוי חמין שהחמו מע"ש ובשבת נעשה פושרין אינו מן הדין שיאסור המים לונגין שנעשו פושרין על ידיהן שיאסור לרחוץ בהם בשבת ולא דמי להא דשבת שם דהא המים לונגין נעשו פושרין בשבת ע"י המדירה כנלע"ד:

יצחק ברי"א ז"ל הכהן פיינענבוים
חינה פה ווארשא

סימן יז

ב"ה פה אלאפאליא (פלך פודולסק).
להתריף מוה' יהושע גארבאנסקי
ג"י מסטאניסלאוויצק.

ע"ד שאלתו אס כתב בשבת שין של
ד'

יודע שלא על דעתך אנו משביעין אותך
אלא ע"ד המקום ועל דעת ב"ד אלמא
דמועיל בשבועה ע"ד ב"ד עכ"ד:

קרי אין נראה טלה זו מכמה טעמים
חדא דהא לא מלינו דמועיל על
דעת ב"ד רק להחמיר ולא להקל. ועוד
דהא דעת ב"ד היא דעת כל אדם
ודעתו בטלה אלל כל אדם והנא דעת
ב"ד אינס דעת כל אדם ואדרבה נראה
לי ראייה מדברי חוס' ב"ב (ק"כ:) בד"ה
דחק דאין מועיל לפי דעת ב"ד להקל
לענין שבועה דהנה החוס' שם הקשו
בהא דב"ש אומרים הקדש טעות הקדש
חייב אדרבה מכאן יש להוכיח שיש שאלה
בהקדש דהא מוקמינן החס מילתייהו
דב"ש דכי אמר שור שחור שילא מביתו
יהא קדוש וילא לבן כגון דאמר אילו
הייתי יודע שילא לבן לא הייתי אומר
שחור אלל לבן ואומרים ב"ש הקדש
משום דדעתו ומחשבתו מבטלת אמירתו
וה"נ כי נשאל על הקדש כי אמר אדעתא
דהכי לא קדשי נהיר לו כיון דאזלו ב"ש
בחר מחשבתו וסירן ר"ת כיון דאמר
ב"ש מחשבתו מבטלת אמירתו למיהוי
הקדש כ"ש שבתל אמירתו את מחשבתו
שאומו אדעתא דהכי לא נדר עכ"ל
ע"ש ואם כן ה"ה נמי לענין שבועה
יש לומר כן דהא חזיק דמועיל לפי
דעת ב"ד לבטל דעתו שיהא נקרא
שבועה שקר אף שלפי דעתו הוא נשבע
באמת כ"ש היכא שלפי דעתו הוא נשבע
בשקר צודאי הוי שבועה שקר ומבטלת
דעת ב"ד שלא תפסא שבועה שקר:

(יב) **לכבוד** הרב וכו'. מה שהקשה
כ"ה עמ"ש בשע"ת ח"ג

סימן ט' אות ב' דזכיה לא מהני אלל
בממון או באיסורי דאית בו ממונא
ותליא ממונא באיסורא אבל לא באיסורי
לחוד א"כ קשה מהא דכתובות (י"א.)
אמר רב הונא גר קטן מטבילין אותו
על דעת ב"ד ובנא' שם השעם משום
דזכות הוא לו וזין לארס שלא בפניו

ד' ראשים אי חייב. ע' מג"א סימן ל"ב
ט"ק נ"ט דשנין של תפילין לריבין ליגע
למטה דלא כהקדנן ע"ש. גם לפער"י כן
דאל"כ הוי ככתב ליבונאש שלמ"ש הוס'
כנהררין כ"א אינו כתב כחק סוכו. ובפר"ח
אה"ע סימן קכ"ה ס"ח חלק עם הריק"ש
בזה אי מקרי שין כשכתבו ד' ראשין
לשנין גט ע"ש ובפר"מ כאלס ס"י ל"ב
בזורת השין מ"ש בזה וגפ"מ לכמה
ענינים. ולפער"י שאין ללמוד בזה
מהלל"מ ע"י רש"י שכתב קל"ב ואף
שנע"ג ממכות י"א לסלכותיו לא איתקש
ע' רש"י ולמה דקימ"ל דס"ת שחפרה
בפשתן פסולה הרי למדין מהלל"מ ע'י
תשו" יד אליהו החדש סי' כ"ד מ"ש ליטב
ואכמ"ל ואם כן דוקא בשין ש"ס הוי שין
ביד ראשים ולענין שכתב י"ל כשכבר
נגמר השין בשלש ראשים מקודם ע"כ
הראש הרביעי הוי אות השני לחיבו אך
אם כתבו אח"כ באמצע הראשים י"ל
כמ"ש בירושלמי שכתב פי"ב ה"ה מהו כתב
ע"ג כתב חד לעיל מן חד ועי' מפרשי
הירושלמי מ"ש שכתב אות אחת בחללו
של אות השני שאין זה כתב ועי' חוס'
גיטין כ' ד"ה ל"ז ויש עוד פרושים
בירושלמי הוה והארכתי בחבורי דברי
חכמים וחידושים כו' לענין אם כתב אות
החת אות בגט אם הוא בטל מה"ס או
פסול דרבנן ועוד י"ל חד לעיל מן חד
בגון שכתב אות ל' שזרתה בכתב אשורית
כו' ולמעלה ו' והוי אחינא כי ערס שחיבר
סו"ו לכ"ק כבר גמר ב' אותיות קמ"ל
דפטור :

ובזה יש להשיב על ההעלאת ישראל
שכתב פי"ב ח"י א' שמביא ראה
משכתב ע"ה כתב אות אחת גדולה כשתיס
פטורי דמשמע ה' בכתב אא חייב ומלכד
ש"ל דעיקרו ב' לאשמשנין דבמחק כה"ג
חייב ע"ש עוד י"ל [ע"פ מ"ש במכילתא
פ' יתרו וכן אחת מולא במרה הוסיפו
לה אות אחת גדולה שהפירוש גדולה
בכתב] דאולי היפוך גדולה כשתיס

דסיינו ל או ה או מם פתוחה וכדומה
שאות אחד מהם מורכב משנים [ולע"ג
משכתב ק"ד הא דלא בעי זיוני שהרמב"ם
הסמיטו ואולי מפרש הא דקתני חייב
דבעי זיוני שהספר לרי"ך לשם שני זיינין]
וכן ראייתו ממ"ש הירושלמי אפילו אלף
אלפא דכ"ש אא דחייב י"ל דהפי'
בירושלמי אות א' עברית וא' למשל
רוהים כזה א א אף שהוא תמורתה
וכ"ש אף שאות רוהים תמורת ב' או
כ"ש גג רר שהוא תיבה שלימה :

וראיתי בס' בית יואל על פחד יחזק
אות א' בשם יד המלך ה"ש
פי"א דבאות אחת של זיפער שהסמיטו
עלי' האומות חייב בכתב דהקפידא הוא
רק בשם שלם ולא במספר האותיות רק
בכתב ישראל לא מליטו תיבה מאות אחת
לכדה והוראת המספר המקובל לנו רמו
בהאותיות אין זה ענין גמור מן התורה
ובגט כשכתב כן בהזמן פסול ובספירת
העומר לא ילא יד"ח ולפע"ד במחכ"ת
כל דבריו תמוהין עי' הויו"ט וחפא"י
שכתב פי"ב דרק בשני אותיות של זיפער
יש לחייב ג"כ ואם נדייק בזה להחמיר
י"ל קל"ה דבזה חמור זיפער דאף בשני
זיפרטם שוות וחד לעיל מן חד חייב דחזי
לאגטרופי בחשבון חיבור הנהוג משא"כ
בשאר אותיות וכן י"ל דדוקא בשני
אותיות שוות לרי"ך שיהיה שם שלם כמו
גג רר וגפ"מ בכתבם א' ישר וא' הפוך
כזה ג ג או ר ל ש"ל דפטור זולת אם
הם בהפכים המדינים לסימן דהוי ככתב
בשני סמיות עי' מגיד משנה ס"ש פי"א
ומהר"מ ש"ף שכתב קט"ו שפי' דזהו כמו
מאמר מוסגר כזה [] וזהו בעלמא בם
שלם ואף בשני דפי פנקס המרוחקים כיון
שהם כהנין זה עם זה [ולפירוש הזה
נהנין מלשון מנהג אכל לפי' רש"י ורמב"ם
נהנין מלשון קריאה כמו והניח בם]
משא"כ בשני אותיות שאינם שוות חייב
אף בכתב אחת ישר ואחת הפוך כזה א צ
אם סמוכים ודמי לכתב אות אחת או
וכדמוקים

דקדק ולא ירד באמת לסוף דעתו של
אח"י ז"ל ש' דהוא דבר היולא מן החי
והיינו דנהי דבדס מן החי לילא איסור
משום אמ"ה מלך עלמו מ"מ הרי לא
גרע מליד ורועב היולא מאמ"ה דאסור
משום הדרשא דהעמאין לרבות לירן
ורועבן כיון שבא מאמ"ה. וכבר כתבו
כן גם הרבה אחרונים דבדס מן החי
יהי' עכ"פ איסור יולא מהחי וכמו חלב
דרלח הש"ס בצורות ד"ו לאסור משום
יולא מהחי ועי' בפלתי בוי"ב והדברים
נודעים ופשוטים :

דן אמת דכפי הנראה מדברי הש"ך
סי' פ"א סק"ב דאחר שנלחה
החורה דחלב מותר אי גס ליר אמ"ה
מוהר משום דאמרינן דרק בשר מהחי
שהוא גופו של חי אסור ולא לירו ועי"ס
בפרמ"ג ש"כ להדיא דלהמסקנא אמרי'
דררשא דהעמאין לא נאמר כלל על
אי' אמ"ה משום דיש לה תקנתא בשחיטה
אך מלבד שכבר תמה עליה בפלתי שס
וגם בדברי הפרמ"ג יש לדבר הרבה אך
מלבד זה מוכח עוד מכ"ד דליר אמ"ה
אסור עי' בש"ס מולין ד"ח דמדרש ליר
אמ"ה לליר טריפה ומקשה דהחירא נמי
בלעה אמ"ה ועי' בטו"ז יו"ד סי' יו"ד
סק"י ועי' עוד בספר האשכול דיני
כריפות סי' כ"א מוכח ג"כ בהאחרונים
דהיתיר דגילתה החורה לענין חלב וביולא
דאחי מהחי ושרי הוא משום דהמה מירי
דפרשי ממילא ולכן הותרה בכן האי'
דאמ"ה עי"ס ומבואר מזה ג"כ דמירי
דלא פרשי ממילא לא הותרה הסורה
היולא מהס כלל והגם כי דברי הש"ך
יש ליישב שטונתו ג"כ רק לענין מי חלב
אך עכ"פ אי"ל לומר דליר אמ"ה מותר
מה"ת ועי"ס בפרמ"ג שמיך ג"כ להלכה
דליר אמ"ה אסור מה"ת וז"ב :

ולמען כי דברינו הנ"ל פשוטים לכן
הנני להגיע בקילור מה שעלה
ברעיוני איזה הערות ולה"ר לדברי אח"י
ז"ל הנ"ל דבדס מן החי גס בבישל
אסור

ובחוקים הארכתי בחבורי שס ובשני
מגילות אף שרחוקים חייב כיון שיכול
לקרבם ולהעמידם ישר זה אלל זה בלא
קליפה. עי' מגיד משנה שס הי"ב
ובאחרונים בא"ח סימן ש"מ ואכמ"ל ומ"ס
דמספר המרומז בהאחריות אינס מה"ת
לע"ג מלימוד ל' יום לגזירות מתיבת
יהיה בנימנריא ול"ט מלאכות מאלה
הדברים וכדומה ועי' בל"ב מדות מדה
כ"ט והרי באה"ע סי' קכ"ו סעיף ד'
וסעיף כ"ה מפורש דכשר הגט אי כחב
בי"ב לירח ועי' ג"פ שס אף דהומן
אלמוה כשל תורה ועי' בשאלת יעב"ץ
סי' קל"ט לענין ספירת העומר [ומש"ס
לענין הזאת אי מנה א' ב' עי' בספרי
האולה גרש על גיטין דף י"ד דילא אף
שלא מנה כלל אי לא טעה ועי' בס'
נחל אשכול על ס' האשכול ה' חפלה
וק"ס סי' ו' ואכמ"ל] ומ"ס שלא מלינו
תיבה מאות א' ל"ע מסוכה ה' קרש ל'
למטה 'ועי' ירושלמי מגילה פ"א ה"ט
בקרא הליד תנמלו זאת ובמנחת סי'
אחינו ואכמ"ל :

הק' אלי' פורבך אבד"ק הנ"ל בעמ"ס
סור ואהלות וש"ס :

סימן יח

בעזרה"י מה סאבטשאב .

בשע"ת ח"א קונטרס ו' סי' ס"ח
הביא דברי כ"ק אח"י מאור
הגולה האבד"ק טעמנאוי וזלה"ה במש"כ
דבדס הקזה גם בבשלו עובר מה"ת
משום דכלא האי דס אסור הדס משום
דבר היולא מן החי וכחב עליו והוא דבר
פלא ולא אוכל לירד לבוק דעתו הרמה
הלא ש"ס ערוך הוא בסנהדרין דכ"ח
פלוגתא דרח"ג ורבנן לענין איסור דס מן
החי לכ"ג וברש"י שם מבואר דפלוגתא
גם לישראל אס"י בו איסור משום חיות
ולרבנן דקי"ל כותיה אין בזה איסור עכ"ד :
אורם באמת דברי כ"ק אח"י ז"ל
נכונים ופשוטים והכותב לא

אסור מה"ת ואם כי בכל פרט ופרט מדברינו הארכתי הרבה בעזה"י בחיבורי הנחמד השי"ת ייזכני להוילאו לאור אך צפה בהקונטרס שע"ת הגני מוכרח לקלר ורק כמסיר במה שיש לדבר בדברי החוס' מולין דל"ו ע"א בד"ה סד"א שכתבו ולהכי ה"י הו"א דידן דפסולי המוקדשין בעי קבורה משום דמי לחלב דדרשינן ואכלת בשר ולא חלב וה"ה דם ואע"ג דאין הדרשה מיושבת על דם כמו על חלב דשרי באכילה מ"מ דם גמי בר אכילה הוא עי"ש בחוס' וכבר המה בזה הגאון רע"א בלקוטים למסכת פסחים לפי דעת החוס' בעלמם בכ"ד דבדם שביטלו ליכא אי' רק מדרבנן א"כ הרי שפיר יש לדרוש גם גבי דם ואכלת כמו גבי חלב כיון דגם דם שרי באכילה עי"י ביטול אולם לפי דברי כ"ק אה"י ז"ל דבדם מן החי גם על ידי ביטול אסור מטעם יולא מהחי לק"מ דהרי הו"א דדמן של פה"מ לבני קבורה ע"כ דקאי על דם שינא ממנו קודם שחיטת הרוז דאם על לאחר שחיטת הרי בחלב נופיה שלאחר שחיטת ג"כ מותר וכ"כ החוס' להדיא בבכורות דכ"ה ד"ה שער. וכיון דבדם שינא ממנה קודם שחיטת יש איסור אף בביטול שפיר כחב החוס' דליכא למידרש ואכלת גבי דם כמו בחלב כיון דאף בביטול אסור מה"ת וז"ב לבאורה :

אד י"ל דמה שכתבו החוס' דדם גמי בר אכילה הוא דכוונתם באמת כן משום דכשיבטלו דם בר אכילה הוא משום דבדם שביטלו ליכא אי' מה"ת וכדברי הגאון רע"א הנ"ל ובזה י"ל על מה שעמדו האחרונים ובשו"ת הרי"מ ז"ל סימן ז' על גוף הדין דדם שביטלו דא"ע עלי' דהוא משום דאינו ראוי לכפרה מנ"ל דהקפידה התורה דבשעת אכילה הדם יהי' דם הראוי לכפרה דילמא כיון דאי' מקודם הביטול ראוי לכפרה אף דעת שכתבש"ל מ"מ לא פקע איסורו

ע"י שנעשה אינו ראוי [ובש"ס ע"ז דס"ז לענין נבילה הראוי לגר דאף דבשעת אכילה א"כ מ"מ כיון דהי' פעם אחד ראוי טוב לא פקע וגם ר"ש לא ס"ל כן רק משום דסרוחה מעיקרא ל"ל קרא ועוד כ"ד דקרא אינו קאי על שעת אכילה רק אם הי' ראוי פעם אחד לא משגיחין על שעת אכילה] ועי"ש בשו"ת הרי"מ שכ' דע"כ יש להגמ' איזה לימוד דקפידת התורה דבעינן דם הראוי לכפרה קאי על שעת אכילה. אולם לפי הג"ל י"ל דהלימוד דקפידת התורה דבעינן דם הראוי לכפרה בשעת אכילה הוא מדאילנותיך קרא להחיר דמן דפה"מ בהגהה כדי שלא נדרוש ואכלת בשר ולא דם אף דדם בלא"ה הרי אסור באכילה וע"כ משום דדם גמי בר אכילה הוא הוא לכשיבטל דם וא"כ שפיר מוכרח מזה דקפידת התורה דבעינן דם הראוי לכפרה קאי על שעת אכילה ולכן בביטול דם וא"כ לכפרה בשעת אכילה ליכא איסור ולהכי חשיב דם גמי בר אכילה הוא כמו בחלב וכדברי חוס' הנ"ל :

ובזה אמרתי ליישב קו' האחרונים על ש"י הסוברי' דדם שביטול א"ע עלי' א"כ מאי הוכיחו הש"ס בכורות ד"ו דחלב לחודי' שרי מדאסרה התורה בב"מ הא לחודי' שריא הרי י"ל כיון דבב"מ דרך ביטול אסרה תורה וא"כ בביטול הרי פקע אי' דם ולהכי טוב אסרה התורה משום בב"מ ובמק"א הארכתי הרבה לתרץ קו' זו המפורסמת בספרן של האחרונים אולם לפי דברינו הג"ל יש ליישב בפשיטות דרך השתא דידעינן דחלב מותר באכילה א"כ אם דרשינן ואכלת בשר ולא חלב ולא דם שפיר ע"כ מוכרח מזה דדם שביטול אי"ע עלי' ולהכי חשיב דם בר אכילה הוא לכשיבטל כמו חלב דשרי באכילה כמבואר בחוס' להדיא דמדמה דם לחלב אולם לפי הו"א דדם בבכורות דחלב ג"כ אסור באכילה א"כ ע"כ מוכרח או דלא ידע הש"ס כלל

מדיין

עדיין הדרש דרשין ואכלת בשר ולא חלב או דרזה הש"ס לומר אף דחלב אכור באכילה מ"מ שייך הדרש ואכלת בשר ולא חלב לענין הגאון וכמו דמסיק שם בצבורות וא"כ ממ"כ לא נשמע כלל דרש בר אכילה הוא בצעלו מחמת הקרא דואכלת בשר ולא דם דהרי אף דמי לחלב מ"מ הרי חלב ג"כ אכור באכילה ואעפ"כ דרשין ואכלת בשר ולא חלב וא"כ ממילא לא מוכח כלל דרש שבישלו א"ע עלי' ולכן שפיר הוכיח הש"ס מב"ח דעי"כ חלב לחודי' שרי באכילה ורק השתא דנקטינן דחלב מותר באכילה וא"כ קאי הדרש ואכלת בשר ולא חלב גם לענין אכילה שפיר נשמע מזה דרש ג"כ בר אכילה הוא לכשיבשל כמו חלב דשרי באכילה וא"ש :

ועפ"י אמרתי ליישב קו' הסו' חולין שם דל"ז ד"ה למישרי דלרבי אבהו דס"ל דלא האכלו משמע א"ה למה קאמר הש"ס דקרא דעל הארץ תשפכנו כמים אחי למשרי דמן דפה"מ בהגאון משום דקס"ד ואכלת בשר ולא דם הרי ליריד' בלא"ה אינעריך הקרא למשרי כל דם אפילו דחולין בהגאון כמבואר בש"ס פסחים דכ"ב [ומה שחירלו בתום' משום דחזיקה פליג עליה כבר תמהו בזה האחרונים להמבואר בתום' פסחים דכ"ב ד"ה ור"ש דר"ש ע"כ אינו סובר כחזקיס וכאן בחולין הרי קאי שם"ס לר"ש :

אך נראה ויתיישב בזה גם דברי הסו' פסחים דכ"ב ד"ה והרי דהקשו דמאי מקשה הש"ס על רבי אבהו מהא דכתיב כל נפש מכם לא תאכל דם ואף ע"פ כן דם מותר בהגאון דילמא שאני גבי דם דאמרינן דכיון שהותרה נבילה היא ודמה הותרה וכמו דמשי' הש"ס לענין ג"ה. ועל תי' הסו' דרש ל"ה בכלל בשר יש לדבר הרבה וע"י גם כס' אכן העוזר שם אמנם בלא"ה שם כ' ליישב קו' הסו' דאף אם נימא דרש הוא בכלל

הסותר דמכירה לגכרי אעפ"כ אין ראי' דרש מותר בהגאון דילמא היתה כוונת התורה שבישלו תחילה ואח"כ ימכרו כיון דרש שבישלו א"ע עליה א"כ לית ביה עוד משום איסור דם ולהכי מותר בהגאון עכ"ד. ויש להבין דעת הסו' בזה דהרי דעת הסו' בעלמס ככ"ד דרש שבישלו א"ע עלי' וא"כ שייך לומר כשהותרה נבילה היא ודמה הותרה :

אולם לפי דרכיו הנ"ל הדבר נכון מאוד דהרי כל הילפותא דרש שבישלו א"ע עלי' דקפידת התורה היה דבעינן דם הראוי לכפרה בשעת אכילה הוא רק מדאחי קרא דעל הארץ תשפכנו כמים להחיר דמן דפה"מ בהגאון משום דלא נדרוש ואכלת בשר ולא דם ולכן מוכיח מזה דרש בר אכילה הוא משום דרש שבישלו א"ע עלי' אולם בזהו שם בפסחים כפי שטלה על דעת המקשה שהקשה דלמה דם מותר בהגאון ולא ידע עוד הדרש דעל הארץ תשפכנו כמים דאחי להיחיר הגאון כלל מטעם דרש איתקש למי' וא"כ שוב לא ידעינן כלל דרש שבישלו א"ע עלי'. וא"כ שפיר מקשה הסו' דנימא כשהותרה נבילה היא ודמה הותרה וליכא למימר דכוונת התורה להחיר הדם במכירה ע"י ביטול כיון דלפי ס"ד דהמקשה לא אמרינן כלל דרש שבישלו א"ע עלי' וז"ל ונכון :

ועפ"י ממילא מיושב גם תמיהת המנ"ח מלוא קמ"ח להמבואר בלא"ה מוכח בחו"ד סי' ע' דרש כבש אינו אכור מה"ת משום דמעורב במים וא"ר להקדמה כמבואר בפ' הסעודות דאם נפל דם לתוך המים א"ר לזריקה [ודברי הפרמ"ג סי' ק"ה בשם אור"ה דרש כבש הוא מה"ת קאי היכא שנכבש בתיכת בשר בתוך הדם דלא מעורב במים כלל ודברי אור"ה כאן קאים היכא דנכבש בתיכה קודם מליחה בתוך המים דהוא רק מדרבנן וז"ל] א"כ מאי מקשה הש"ס בפסחים בסוגיא הג"ל וסרי דם דרחמנא

ז"א דהרי השתא נקטינן דגם דם שבשלו עובר עלי'. ולהכי שפיר קאמר הש"ס בחולין דהקרא אחי רק להחיר דמן דפה"מ בהנאה [וכיון דהקרא אחי להחיר רק דמן דפה"מ בהנאה ממילא נשמע להחיר בהנאה כל דם כמו דם דפה"מ ודו"ק]:

ואם כנים אנוהו בדגרינו אלה דהלימוד דדם שבשלו א"ע עלי' הוא מדאילנותין קרא דעל הארץ תשפכנו כמים להורות דדם פה"מ מותר בהנאה וכנ"ל א"כ ימלא להמבואר בש"ס חולין הכ"ל דזהו מחלוקת ר"ש ורבנן דלרבנן דם"ל דדם שמיטה מכשיר לא נשמע כלל מהקרא הכ"ל דדם פה"מ מותר בהנאה וא"כ ממילא לרבנן ליכא לימוד כלל על דם שבשלו דא"ע עליה ויחייב בזה כמה קושיות וגם דברי הר"מ א"ש דפסק דדם שבשלו עובר עליה וכו' הב"י סימן פ"ז משום דהוא דמנחת דכ"א ראמרין דם שבשלו א"ע עליה הוא שלא אליבא דהילכתא. ולפי הכ"ל י"ל משום דהלימוד הוא רק לר"ש אבל לרבנן בחולין הכ"ל דקיימא לן כוותיהו ליכא שום לימוד ע"ז ולהכי גם בבשלו דדם עובר עליה:

ויתיישב בזה גם דברי הר"מ הטועים דפסק דאין בגידין בנו"ט ופסק דג"ה מותר בהנאה ותמהו עליה דהרי בש"ס פסחים הכ"ל מנואר דלר"ש דם"ל דאין בגידין בנו"ט ס"ל דג"ה אב"ה משום דליכא למימר כשהותרה נבילה היא וגידה הותרה וכבר אמרתי כמה פלפולים ליישב דברי הר"מ הכ"ל אולם ע"פ דברינו הכ"ל הדבר נכון בפשיטות דהרי בחוס' פסחים דג"ע"ב ד"ה ומה הקשו דנימא לר"ש סותר הנאה בגיד מק"ז מדם דענוש כרת וכו' וכו' הכר"י ליישב משום ד"ל דשאינו דם דים היתר לאיסורו ע"י ביטול דדם שבשלו א"ע עליה ולפי הכ"ל י"ל דזהו רק לר"ש לשיטתיה דדם שבשלו א"ע עליה להכי ליכא ק"ו מדם אמנס הר"מ דפסק כרבנן דגם

דרחמנא אמר לא תאכל דם ומנן אלו ואלו מתעבדין בזהמה וגמכרין לגננין ומוכח דמותר בהנאה ולדברי או"ה הכ"ל מא' קושית דהרי כיון דנתערב בזהמה שהוא אחת המים פקע אי' דם כיון דא"ר לכפרה וא"כ להכי מותר בהנאה עי"ש שהניח בקו' אולם לפי דרכיו הכ"ל לק"מ דהרי לפי דעת המקשה דלא ידע עדיין דדם שבשלו א"ע עלי' משום דבעינן שיהיה ראוי לכפרה בשעת אכילה א"כ אף דנתערב במים וא"ר לכפרה ג"כ אסור מדא' כיון דהי' פעם אחד ראוי לכפרה וא"ש. [אך בנוף קו' המנ"ח הניל כתבתי במק"א דבלא"ה לק"מ דרק לענין איסור אכילה שפיר ס"ל לאו"ה דכיון דמערוב במים ואוכל שניהם ביחד במה דא"ר לכפרה להכי א"ע עלי' אולם אם נימא דדם אב"ה א"כ אף דנתערב בהמים מ"מ כיון דההנאה בזה לו רק מן הדם לחוד שיש בחוץ המים והרי גוף הדם שיש בהמים ראוי לכפרה לכן אף דמערוב במים אב"ה כיון דההנאה בזה לו מן הדם גרידא דבר הראוי לכפרה ודו"ק ואכמיל]:

ובזה ממילא מיושב קו' החוס' חולין שהבאתי דלר"א דם"ל דל"ת משמע א"ה למה ל"א דקרא דעל הארץ תשפכנו כמים אחי להחיר כל דם בהנאה אולם לפי דרכנו הדברים נכונים מאוד דרק השתא ראמרין דהקרא הכ"ל קאי להחיר דמן דפה"מ כדי שלא נדרוש ואכלת בשר ולא דם לכן שפיר מוכרח דדם בר אכילה הוא דדם שבשלו א"ע עלי' וכנ"ל אולם אם נימא דהקרא לא אחי להחיר דמן דפה"מ כלל רק דאחי להחיר כל דם א"כ ליכא הכרח כלל דדם שבשלו א"ע עלי' וא"כ שוב יקשה קו' החוס' בפסחים דלמה בעינן כלל הקרא להחיר דם בהנאה הרי ממילא נשמע מדוהורה נבילה היא ודמה הותרה וליכא למימר דכוונת החורה להחיר במכירה אחר שיבשל הדם כחי' הל"ח

דנס דס שבשלו עובר עליה שוב איכא ק"ו דניד מותר בהנאה מדם ולהכי שפיר פסק דנ"ה מותר בהנאה אף דפסק דאין בנידין בנו"ט מכה הקל וחומר וא"ש : **ועפ"ז** יש ליישב גם קו' התוספות בזכאים דמ"ה למ"ד אין איסור חל על אי' ל"ל קרא למעוטי דם קדשים נותר וטומאה ח"ל דבלא"ה אין איסור נותר וטומאה חל על אי' דם ותיירו דמשכחת לה בהביא שתי שערות אח"כ דהו"ל איסור בת אחת אך שוב הקשו לר"ס דס"ל דאפילו בב"א אלאחע"א ל"ל קרא חולס ע"פ דברינו הכ"ל הדבר נכון דהרי בנוף קו' התוספות דטיפוק ליה דאחע"א יש ליישב דהרי נפ"מ כשיבשל הדם דאז פקע אי' דם כיון דדם שבשלו א"ע עליה וממילא חל אי' נותר וטומאה ולהכי אינטריך קרא למעוטי דם מותר וטומאה אף לאחר הניסול וכבר כ' כן בהנהגות הגאון רע"א ז"ל אך קו' התוס' יקשה לדעת הסוברים דדם שבשלו עובר עליה וא"כ לפי דברינו דלר"ס ע"כ דם שבשלו א"ע עליה ממ"כ לק"מ דלרבנן דס"ל דם שבשלו עובר עליה כרי נפ"מ בהביא שתי שערות אח"כ דהו"ל אי' ב"א כתי' התוס' ואי דלר"ס דס"ל דנס בב"א אלאחע"א הרי לדידיה בלא"ה ל"ק כיון דלדידיה דם שבשלו א"ע עליה איכא נפ"מ לכשיבשל דם דאי' הדם פקע וחל עליה איסור נותר וטומאה להכי אינטריך קרא וז"ב [אך בנוף דברי האחרונים הכ"ל שכתבו על קו' התוס' ח"ל דאחע"א דנפ"מ בבישול הדם לא נהירא כלל דהרי כל הלימוד דאין אי' נותר חל על אי' דם הוא מן הקרא ואני נתתי לכם הדם לכפר וא"כ כיון דכל הטעם דדם שבשלו א"ע עליה הוא משום דחלתה התורה בראוי לכפר להוא מהך קרא א"כ הרי ע"כ א"א לאוקמי הקרא דמייירי בבישול כיון דדם שבשלו הרי א"ר לכפרה ובקרא כתיב ואני נתתי לכם לכפר וע"כ דהקרא קאי רק על דם הראוי לכפרה באופן דין

אי' דם א"כ שפיר הקשו התוס' ח"ל דבלא"ה אלאחע"א וכן מובאר להדיא בירושלמי פ"ה דיומא לענין הלימוד מהקרא הכ"ל דבדם אין בו מעילה דאם הדם אינו ראוי לכפר שוב יש בו משום מעילה ואם כי בדברי הירושלמי הלז יש לדבר הרבה במש"כ דם שקדש עי"ש בפני משה וגם מה שמחלק בין אי' כרה לראוי לכפר והארכנו בזה במק"א ויען כי אין עיקר ענינו מזה קלרחי : **בהזור** לענינינו לדברי כ"ק אא"ז ז"ל דבדם מן החי גם בבישול אסור לפ"מ שכתבנו בכוונת התוספות שכתבו דדם נמי בר אכילה הוא דכוונתם הוא משום דכשיבשלו הדם בר אכילה הוא א"כ יהי' ראיה מדהתוס' להיפוך מדברי אא"ז ז"ל רק דנס דם מן החי מותר בבישול. אך י"ל לפ"מ דמבואר בש"ס חולין דק"כ דלהכי אינטריך הטמאים לאסור לירן ורובטן ולא ילפינן מחלב וחמץ ונבילה משום דאיכא למימר מה התם דאיכא כוית וכו' עי"ש וא"כ לר"ס דעובר כ"ש למכות שוב הו"ל ב' כחובין וא"א למילף דליר של אמה' אסור מה"ת מחמת הדרשא דהטמאים וא"כ לדידיה שפיר ליכא אי' דם מן החי לאחר ניסול מחמת הדרשא דהטמאים ולכן שפ"ד כתבו התוס' לר"ס לשיטתיה דם נמי בר אכילה הוא אחר הבישול : **והנה** כ"ק אא"ז ז"ל רמו בדבריו דברי התוס' חולין וכן דברי הש"ס שם כוף אלו טריפות גבי דרני דבישרא דאסורי דכ' רש"י ז"ל משום שבאו מאי' אמה' ונלעג"ד דמכאן מוכרח ג"כ דאף דהיכא מלך עלמו ליכא בהו משום אמה' מ"מ שייך לאסור אוהו דבר מטעם יולא מהחי לפ"מ דמוכה בכמה פוסקים בדברני דבישרא יש ב' איסורים חדא משום אי' אמה' ועוד משום אי' שרץ שרבתה הבורה וכן מוכח להדיא באו"ה כלל מ"א סי' ח' דאחר שהביא דיש בהם אי' משום שנחמדלו באי' אמה' ולא

ולא יתירו בשמיטת הבהמה כחב וגם מרבינן אותם בגמרא מואת נבלתם חשקלו לרבות הדרינים שבבהמה ועי"ש בהגהות שכ' דמאחר שגדולן באי' אמ"ה הוי שרן גמור וסילוך הבהמה הוי ריחוש דידהו וכן מוכח עוד בכמה פוסקים [ועי' במג"ח מזה קס"ג]. ולכאורה הרי הוא תרתי דסתרי דאם יש בהם אי' משום שרצים הרי בשרצים ליכא אי' דאמ"ה כמבואר בסנהדרין שם בדף כ"ח וע"כ מוכרח מאן דאף דבשרצים מלד עלמם ליכא בהו משום אמ"ה מ"מ שייך בהו האי' משום יולא מהחי ולכן כחב רש"י ז"ל משום שבאו מאי' אמ"ה דהיינו שבאו מבהמה ששייך ביה אמ"ה וכבר כ' כן גם בשו"ת נחלת יעקב סימן ג' דכוונת רש"י ז"ל רק משום שיואלין מן אמ"ה ואסורין הוא משום הטמאים לרבות יציר ורובטן ודלא כדעת האחרונים דס"ל דיש בהם אי' אמ"ה ממש ואסורין לב"ג ודבריהם נודעים אך לא הביא הכרח לדבריו אך לפי סג"ל ע"כ מוכרח כן דליכא אי' רק מטעם יולא מאמ"ה. ועדיף מוכח מאן דאף דהיכא דמלד עלמן לית ביה משום אמ"ה כמו בשרצים מ"מ שייך בהו יולא מהחי וא"כ שפיר יש ראיה לדברי אא"ז ז"ל דאף דבדס מן החי דליכא משום אמ"ה מ"מ אסור מטעם יולא מהחי וכנ"ל :

אך בנוף הענין י"ל לפ"מ שהוכיח האבן העזר פסחים דכ"ב דלכל מילי חשיב דס כמו בשר דלא כדעת התוס' ועי' גם בגנה רדיוס ויש בזה אריכות ואכ"מ א"כ שפיר יש איסור בדס מן החי כמו בבשר מן החי כיון דלכל מילי חשיב דס כמו בשר עלמו ואעפ"כ אין סתירה מש"ס סנהדרין סג"ל די"ל דמה דס"ל לרחב"ג דקרא אחי לדס מן החי היינו לחייב שמים משום אי' דס ומשום אי' מן החי וכמו בטמאין דס"ל לר"א חולין ק"א דחייב שמים מהך קרא אף דגם לולא הקרא יש בהטמאין אי' אמ"ה מ"מ אחי הקרא לומר דחייב שמים

אף דס"ל דאין אי' חט"א מ"מ כיון דבפירוש רבקה הסורה דבטמאין יש אי' אמ"ה להכי חייב שמים כמבואר כל זה בחולין שם להדיא א"כ גם כן גבי דס דרחב"ג יליף מהך קרא דקאי לאבור דס מן החי היינו לומר דחייב שמים ול"א אלא חט"א כמו בטמאין לר"א אמנם לרבנן דפלגי על רחב"ג וס"ל דחיות לא נזכר כלל בהך קרא ולא אחי לאבור דס מן החי כלל א"כ נהי דא"א לחייב שמים כיון דלא רבקה הסורה להדיא אבל מ"מ אי' בשר מן החי מלד עלמו יש בו דלא גרע משאר בשר מן החי ונהי דאין חייב עליה מטעם אלא חט"א לא חשיב מוסף אי' לב"ג לדעת הרבה פוסקים דבבשר מן החי ליכא אי' לב"ג אבל מ"מ נפ"מ כשנחבשל הדס דאז פקע אי' דס שוב חייל עליה האי' דבשר מן החי וכדברי כ"ק אא"ז ז"ל אך הר"מ דפסק בפ"ט מה' מלכים דלכ"ג ליכא אי' בדס מן החי אף דלדידיה בשר מהחי אסור לב"ג י"ל לפ"מ דמוכח בדברי הר"מ בפ"א מה' אבות הטומאה ה"ד דדס לא חשיב כבשר כדעת התוס' הנ"ל שלא כדעת האבן עזר הנ"ל לכן שפיר ליכא בדס אי' בשמח"ל לא מחמת עלמו ולא מחמת ריבוי הקרא אך לפי דעת האש"ע הנ"ל שפיר יש מקום לדברינו. ועי' עוד במהרש"ל פסחים דכ"ב שכ' ג"כ דבדס יש בו אי' בשר מן החי ואם כי בכל דבריו יש לדבר הרבה ועי' גם בס' למודי ד' לימוד ל"ט אך למען כי עיקר כוונתנו בפה הוא רק להזדיק דברי אא"ז ז"ל לכן אין רצוני לדבר בדבריהם אשר סובל אריכות רב ואם כי בכל דברינו הנ"ל יש לדבר הרבה אשר א"א להעלות הכל על הקינטרס הלו וגם הוא עיין שכבר דברו בו האחרונים אך למען כבודו של כ"ק אא"ז ז"ל באמי להראות מה שיש ללמד בזה לכאן ולכאן :

הק' שמואל יצחק לאנא במהר"י וז' האבד"ק חנ"ל.

סימן יט

בעזחש"י קראשניק .

א) בספר כתר כהונה לא"ז ולללה"ה הקשה על הריטב"א בחולין בהא דקי"ל רוב מזוין אלל שחיטה מומחין הן וס' הריטב"א מאי מהני רוב דהא דבהמה בחי' בחזקת איסור עומדת מדרב הוגא ומיעוט אין יודעים הלכות שחיטה ונימא סמוך מיעוטא לחזקה והוי פלגא ופלגא כראמרינן בפ' האשה שהלכה ומתרחץ דלא חש למיעוט רק אס' ניחוש למיעוט יהי' בודאי איסור אבל גבי שחיטה אף אי אול בחר מיעוט ליכא בודאי איסור דדילמא שחט שפיר לא אמרינן בכה"ג סמוך מיעוטא לחזקה כ"כ הריטב"א וע"ז הקשה לא"ז ו"ל מה יענה הריטב"א בצרייתא דקטני מלא גדי שחוט וברוב ישראל שמוחר בחולין (י"ב) אמאי מהני הרוב ישראל נימא סמל"ח המיעוט דילמא נכרי שחט לחזקה דר"ה דבהמה בחי' וכו' ובהיהא נסתר התירון דדלמא שחט שפיר דהא שחיטת נכרי כבילה ע"ש בדברי לא"ז ו"ל שהאריך כזה. ועי' בשו"ת משיב כהלכה השוכה י"א מה שטרח לישב קושי' זו :

ולפענ"ד נראה דהנה הרא"ה ו"ל בבד"ה ס' ג"כ קושיא זו . בהא דקי"ל רוב מזוין וכו' ואמאי לא נימא סמל"ח ותיכף דרוב לאו דוקא אלא כמו כל וטמאמרת הבית דהא דבריו וכחב לישב וזה לשון אבי אומר דשאני ההוא מיעוטא דהתם בפ' האשה דף (קי"ט) משום דאותו מיעוט מרע הרוב ממש ומן הרוב אחס מסלקו כלומר מאותו חלק המרובה שמתעברות יש מקלות שמפילות שאין שייך למר בכל הרוב מתעברות ויולדת שאם כן בכל מתעברות וסרוב יולדת ומיעוט מפילות והא דדאי ליחא דאיכא עקרות ואילנית אלא הרוב מתעברות ומיעוט אין מתעברות ורוב המתעברות יולדת ומיעוט מפילות

ולפיכך חשיב לעמוד כנגד הרוב כגירוף החזקה אבל הכא המיעוט אינו מנרע כמו של הרוב אלא שהיא מיעוט העומד לנמרי כנגד הרוב ומיעוט כזה אינו חשיב להטריף ומדע לך שא"כ למה לא חשיב שם מיעוט שאין מתעברות לחזקה אלא משום דאותו מיעוט כנגד הרוב ממש לא חשיב להא לרבנן לכלום דמיעוט כמאן דליחא דמי וכמיעוט קטנים סרוסי' ומיעוט קטנות אילניות דלא חשיב להו לרבנן לכלום ואפילו כנגד הרוב דליחא קמן וכו' עכ"ל המשמרת הבית :

והנה לכאורה יש להפליא על חירן טמאמרת הבית מצרייתא דמלא גדי שחוט וברוב ישראל שמוחר דרוב מזוין וכו' בשלמא המיעוט דנכרים לא חשיב למסמך לחזקה דבהמה בחי' בחזקת איסור עומדת מטעם דהמיעוט עומד בפני עצמו אבל הא קשיא דנימא סמוך מיעוט דאין יודעים הלכות שחיטה לחזקה וסבא הוא המיעוט מן הרוב נופא דהרי כל שהיה הוא ברוב ישראל דוקא והוא קוש' עלומה :

אמנם כאן בצרייתא דמלא גדי מוכרחים לבא לס' הריטב"א הכ"ל שלא חשו למיעוט וחזקה אלא למיעוט שהוא בודאי איסור אבל הכא אפילו המיעוט שאי' הלכות שחיטה אינו איסור בודאי. דלמא שחט שפיר לכן גם כאן לא אמרינן סמל"ח. נמלא אנו למדין דחירן המש: דת' הבית לבד אינו מספיק מכה קושיא הכ"ל מן הצרייתא דמלא גדי. וגם חירן הריטב"א לבד אינו מספיק דא"כ קשה נימא סמוך מיעוטא דנכרים לחזקה אבל כהטרפות כאחד שניהם יחד טובים. ודו"ק :

ב) בשע"ת ח"ב סימן כ' אות י"א כ' כ"ג שליט"א דהיכא דסיכא דמאוס לעשות לא מקרי רובא דתליא במעשס ע"ש :

נה דכברים האלס מבוחר במנחת יעקב וככו"פ סימן ק"כ גבי כלי איסור

איסור שנתערב דלא הוי דשיל"מ משום דהיתור ע"י הנפלה בא ע"י מעשה לדעת המהרש"ל וע"ז ה"ק הש"ך ז"ל מנדרים דמקרי דשיל"מ אף דלא בא ממילא רק ע"י הכרעה. וע"ז כ' הנאוויס הגיל משום דנדרים מלוה לאיתסולי הוי כמו ממילא ע"ס:

ג) שם בסימן כ"ד אות ג' מדחה דברי מה שכתבתי בשע"ת סי' י"ט בכוונה המהרי"ט ועי"ש וכו' דא"ל לומר כן משום דאסור לקנות בשבת אלא בשכ"מ הסירו כמ"ס הרא"ש וא"כ אם תקנה שני מקומות האחד בקנין חזקה והשני ע"י שמונה הנט שם א"כ יעברו שני פעמים על איסור קנין ואסור להרבות באיסורין היבא דאפשר למעט. ומכש"כ לפי המבואר במנחות ס"ד דאסור להרבות בשיעורא ע"ס:

ולדעת אין כאן השגה דהנה קנין אגב קרקע אין הפירוש שיקנה באמת את הקרקע קנין גמור להיות שלו. רק שעי"ז יקנה המטלטלין בלי תשיכה כמבואר במסכת פירוזין דף כ"ט ע"ב נבי המוכר שדה בזמן שהיובל נהג דרב חמר מכורה ויולאה ושמאל חמר אינו מכורה כל עיקר וכחזר רש"י ותוס' שם דנ"מ כגון שמכר עמה מטלטלין והחזיק בקרקע ולא משך הלוקח את המטלטלין לרב דאמר מכורה ויולאה שדה הדירה ומטלטלין מיקנו לשמואל דאמר אינו מכורה כל עיקר ומעות מחנה לא מיקני מטלטלין דחזקה לא הוי חזקה ע"ס. והנה המגן אברהם בסימן ס"ו ס"ק ט"ו כק' היאך מקנה אדם לחבירו אחרון במתנה ע"מ להחזיר והא אין קנין קנין ביו"ט וסירן דמתנה ע"מ להחזיר לא הוי קנין גמור ע"ס ובמחלית השקל ובספר המקנה לקדושין דף ו' ע"ב על הסופות ד ה לא החזירו וכו' עי"ש ולפי"ז הקנין חזקה בקרקע בכדי לקנות המטלטלין דהיינו הנט קנין זה מותר

להיות בשבת דדי לקנות הקרקע ע"מ להחזיר וממילא לא יהי' ריבוי באיסורין. והדמיון לאיסור ריבוי בשיעורין בלא זה אינו עולה יפה. משום דזו שייך כי אם במק' ששיא איסור בעלם כמו חולש בשבת. משא"כ לקנות בשבת דאסור משום דדמי למקח וממכר כמבואר ברש"י בעירובין דף ע"א ומקח וממכר גופא דאסור בשבת הוא משום גזירה דשמא יכתוב ואינו רק מדרבנן לא דמי לחולש דאסור מה"ת ועי' בתוספות מנחות ס"ד ע"א ד"ס שחיס דיש לחלק בין דאורייתא לדרבנן:

ד) שם בסימן כ"ז אות ג' מפלפל אם אחד מאכל דבר איסור לגדול. והוא אינו יודע שיש איסור אם עובר המאכל משום לא תאכלים מאחר שא"י לקטן נחשב ע"ס:

הנה בחקירה זו כבר עמד אא"י זללס"ה בחידושי חמדת שלמה למסכת יבמות דף מ"ז והביא ראיה מפ' נדרים דכתיב ואם אחרי שמוע אשה יניא אותה ונשא עונה וכו' רש"י דהמכשיל ופז' נענש עליו כאילו עשאה. וק' הא הוא בכלל לפ"ע וכו' א"ו כיון דהוא א"י חמור מלפ"ע ואפילו בן נח דאינה מלווה על לפ"ע מלווה ע"ז וזה גלי לן במ"ס ונשא עונה ע"ס כי קלרתי:

ה) בשן"ת הרדב"ז סי' תר"ה מקיל בענין שבעה בכתב ומדחה דברי המחמירין משום הטעם דרוב העולם בשעה שכותבין מולאין בשפתם ע"ס ובחלק ה' סימן שני אלפים קמ"ה כתב ח"ל וא"ת הרי לא הוליא נזירות בשפתיו לא קשיא שהרי בשעה שחתם שמו סתמא כך כ' הרני מקבל וכו' ולא גרע מידות נזירות ע"ס וקשה מדידי' אדידי' ונע"ג:

נאום הק' מרדכי אלי' בהרב ר' יקיר ויל אבר"ק חג"ל.

סימן כ

בעזה"י פה ווארשא.

(א) **שארה** אחד מעיר אחרת שגירש את אשתו בשם וזה לכתוב בגט שם אביו לזי המכונה העשל, ואחר הגט נשא אשה אחרת ואחר הנשואין בא לכהן וכניא מכתב מנ"ד דעירו שאביו נקרא להחורס אברהם לזי ובפי כל נקרא העשל, ואמר לי שכתוב עשה כן כדי להוציא הכשיתין מאשתו שגירש ע"ז שהלמדך ממנו גט פעם שנית והאשה אינה ביכלתה להחזיר לו תכשיתין, ונשאלתי ע"ז אם יש לסתיר לה להנשא בלא גט שני או לא: (א) **תשובה** הנה בש"ע אהע"ז סי' קכ"ט סעי' ט' איחא אם לא הוכיר שם אביו האיש בגט כשר, אך אם שינה שם אביו פסול. ולכאורה כנ"ד נמי נקרא שינה שם האב שאביו עולה לחורס בשם אברהם לזי ובגט נכתב לזי לבד. אך י"ל דזה לא נקרא שינה אך שהישר שם אחד, וכן כתב בב"מ סי' קכ"ח למען אם שינה שם מקום עמידה דאם כתב על עיר שנקראה פילמן בנ"ד וכתב פילן בלא סי' לא נקרא שינה אלא חסרון ומכש"כ בשני שמות ודאי לא נקרא שינה במה שכתב רק שם אחד. אך לפי מ"ש הט"ז בליקומי שמות דאם כתב שני שמות אברהם יחזק בשני שיטין לר"ך לכתוב גט אחד, וכתב שם השעם אף שכל אחד הוא שם בט"ע דיש נקראין אברהם ויש נקראין ינחזק מ"מ באיש זה שנסתנו לו שני שמות לקרואם ביחד. הו' כמו שם אחד ופסול אם כתבם בשני שיטין אי"כ י"ל דזה מיקרי שינה במה שלא כתב אלא שם אחד, ולא דמי לפילמן פילן, דהסם לא נחסר אלא אות אחד ולא ניכר כ"כ במבטא אבל כנ"ד דכתב על אברהם לזי רה לזי שפיר ניכר במבטא י"ל דנקרא שינה. אך הט"ז שם פסק דבשעם הדחק אם כתב בשני שיטין כשר בגט והשכין אותם כב' שמות ה"ס כנ"ד

היה שעם הדחק שאין ביכלתה להחזיר הכשיתין נמי השכין אותם כב' שמות ולא נקרא שינה שם האב, וי"ל דלפי מאי שנוסבין דאם אחד נקרא בפ"ב מאיר לזי כותבין דמחקרי מחמת שם הקודם ולא המכונה כמ"ס הנו"ט סובא בט"ז שם סי' ק' ז' ע"כ דחושבים אותם כב' שמות דאי הו' כשם אחד ממילא לא הו' שם הקודם כמו בידידיה בפסחים (ד' קי"ז) דאמר רב ידידיה נחלק לשנים לפיכך ירד חול וכו' משמע דלמ"ד דהוא שם אחד אין כאן כלל קידוש דליכא למימר למ"ד דהוא שם אחד אף ירד הוא קודם דשא איחא בשבועות ד' ל"ב ע"כ דלפניו ד"ה נמחק. אך על פי מאי שכתבו הט"ז וב"ש בס' קכ"ט סעי' ט"ז דעל שט של לעז נמי שייך לכתוב דמחקרי ולכך סיכא דאיכא ספק כותבין דמחקרי. אי"כ י"ל דמספקא לן אם הם ב' שמות או לא ומספיקא כותבים דמחקרי, שוב ראינו בפ"ס שם סי' ק' לז דבביא ראי' כנונה מש"ע סי' ל"ח סעי' ל"ג דאם נקרא יוסף שמעון הם ב' שמות:

(ב) **ועוד** אפילו נימא דזה מיקרי שינה נמי יש להכשיר בגט דשא הפס"ד סובא בב"י שם הבבא בשם חכם אחד שרצה להכשיר בגט בשינה שם האב מטעם כיון שאין לר"ך להסבא אין פוסל בו שינוי כמו במקום הלירה זק"ל בס' קכ"ח סעי' ב' דאין פוסל בו שינוי אך הפ"י דחש דבריו וכתב דשינה שם האב דמי לשינה שם דירס דפסול דהרי שם אביו ידוע לכל וכשיראו בו שינוי יאמרו לא זה הוא שגירש עי"ש. אי"כ י"ל דזה לא שייך אלא אם שינה בשם שנקרא בפי כל אבל אם שינה בשם שנקרא לס"ס וס' אינו ידוע לכל ודמי שפיר למקום לידע וכן כתב החתם שלמה סברא זו סובא בפ"ס סי' ק' ועוד י"ל טעם אחר להכשיר בגט דהנה המהר"ק בשבועות סי' פ"ו כתב באחד שהיה שמו מעריסם על הכרית מילס קלו אליהו ואח"כ נקרא שמו לס"ס וכפי

ובפי כל באלו אעפ"כ יש לכתוב אליהו
דמחקרי באלו וכתב ע"ז הג"פ בס"ק ל"ו
הגם דשם אליהו נשתקע לגמרי וקיי"ל
דאם כתב גס שם נשתקע פסול (עיין
בפ"ט ס"ק כ"ד) היינו משום דשם באלו
אינו שם העלם וידוע דיש לו שם מובהק
ע"כ ביאור הדברים כמו שכתב המהרי"ק
שם דהמנהג ה' ביניהם שלכל איש ואיש
היו נותנים לו שם קודם בשעת ברית
מילה ושם לעז ה' לכינוי בעלמא ולא
לעיקר השם ול"ל הא דפסל הב"י גבי
חיים ביבאנט דאם נשתקע שם חיים וכתב
בגט חיים המכונה ביבאנט היינו משום
דשם במקומו היו נותנין שם לעז לעיקר
השם, א"כ במקומינו דאין נותנים שם
לעז לעיקר השם א"כ י"ל הא דכתב בגט
גבי המכונה העשל אינו משום שעולה
לס"ת בשם גבי דיהא נקרא שניה כיון
שעולה לס"ת בשם אברהם גבי, רק כיון
שכתב שם הנקרא בפי כל העשל והעשל
אינו רק כינוי ע"כ כתב גס עיקר השם
מהעשל היינו גבי דשם אברהם אינו עיקר
השם להעשל הגם דאין נוהגין דעיקר
השם מהעשל הוא יהושע מ"מ כיון
דלהירשל העיקר השם הוא גבי היו סבורין
דהעשל והירשל שם אחד הוא, אבל
אברהם אינו עיקר השם לא להעשל ולא
להירשל לכך לא כתב שם אברהם, ועיין
בט"ג שם ס"ק ל"ג:

(ג) **אך** מה שיש לחוש בג"ד כיון דשם

אביו נכתב ע"פ ליווי המגדש
והוא אומר שכתב כן בכונה להזריכה גט
אחר א"כ יש לדמות להא דאיתא בסי'
קכ"ו סעי' כ"ב על הא דאמר אביו
בגיטין פ"ה: לא לכתוב ודין וכו' וכן שאר
דקדוקים דשם ד"א דבדיעבד כשר אך אם
הבעל כתב הגט או הסופר כותבו מפיו
פסול אם הבעל מערער טעשה כן בכונה
א"כ ה"ה בג"ד נמי יש לפסול הגט כיון
שהסופר כתב שם אביו הבעל והבעל
מערער דכונה טעשה כן וכן הביא הג"ל
סי' פ"ג בשם הרא"ם דבשינה שם אביו

האשה דפסול כתב ע"ז וכו' דהסופר כתב
שם אביו האשה מפי המגדש יש לחוש
שלא כיון לקלקל וכתב שם הג"ל הרי אפי'
לדעת המכשירין בשינה שם האב מ"מ
בנכתב מפי המגדש יש חשש שלא נכתובין
לגדשה א"כ ה"ה בג"ד אך כיון שלא
הובא דעה זו דהרא"ם בש"ע ובב"ש
לענין אם שינה מקום לידה דכשר דאם
נכתב מפי המגדש דפסול משמע דלא
חשו להאי סברא דהרא"ם וכן כתב הגאון
בית מאיר הובא בחשוכת רע"א ט"ו קי"ז
וכתב עוד דהרא"ם משום שה' פשוט
בעיניו דשינה שם האב דפסול כתב זה
בדרך סניף דכ"ש אם נכתב מפי המגדש
אבל לא לעיקרא דמלחא והטעם ג"ל הא
דלא מדמין דין זה להא דסי' קכ"ו היינו
משום דהפסולין דשם הם מטעם דהלשונות
הללו מורין דאין מגדש לגמרי רק בחנאי
עיי"ש אבל אם היו מורין על גירושין
גמורים לא ה' בהגט שום פסול ולכך
ס"ל לה"א דבדיעבד כשר דאמרינן דסתמן
הם לשונות גירושין גמורין אך אם הבעל
כתבו וערער שכונתו היתה לשונות הלשון
משום דלא נכתובין לגירושין גמורין פסול
הגט ולא הוי דברים שכלב דאין דברים
משום דשינוי הלשונות מורין על כך שלא
כיון על גירושין גמורים והוי כמו דאיתא
בגדרים י"ח: סתם נדרים להחמיר ופירושן
להקל וכאן הוא בהיפוך דסתמן להקל
ופירושן להחמיר וטעם אחד להן דהסם
סתמן הוי נדר וכאן נמי סתמן הוי גט
אבל בשינה שם האב לא הוי הפסול משום
שאינו מורה על גירושין גמורים רק שגראה
שכתבו אחר ולא הבעל כמש"כ לעיל
בשם סב"י ולכך אם הדין היא דכשר
דאינו מוסיף שינה או כג"ד דאמרינן דזה
לא נקרא שינוי והבעל אומר שלא כיון
לגדש הוי דברים שכלב דאין דברים דהא
מלשונות הגט נראה שהכותב הגט או מי
שמלוה לכתוב כיון לגדש גירושין גמורים
ואפילו אם נאמין איתו שכיון בכונה
לעשות פסול בגט משום שגראה דהאמת
אחו

ערעור דבעל שהוא נוגע וחסיד לשקר יוחר מערעור דע"א לכך נ"ל דכאשת איש יש שני ענינים הא' האיסור והב' הקטין שהאשה נקנית לבעלה וסוברת הגמרא דלענין איסור אי"א אין חוששין למוזיק רק לענין הקטין שרולת להפקיע עלמה מבטלה חוששין למוזיק וכן כתב הרא"ם הוכח בר"ן פ"ב דכתובות דבאומרת נחקדשתי ססס מהני אמתלא אבל באומרת נחקדשתי לפלוני לאו כל כמינה להפקיע עלמה ממנו אלמא מה שמהני לענין איסור לא מהני לענין קטין הבעל אי"כ ה"ה לענין מוזיק וכיון שכל החשש דמוזיק הוא לענין קטין הבעל לכך מהני ערעור דבעל ולא ערעור דחד כמו שמחלקים בב"ב קל"ה: בין מנה לי בידך למנה לאחר בידך אי"כ ה"ה בדמים ה"ל בסי' קכ"ו לשיטת ה"א דבלי ערעור דבעל כשר הגט ע"כ גמי היא כן דעיקר החשש היא לענין קטין הבעל ע"כ לא מהני ערעור דסופר דהוי ערעור חד וסנה איחא באהע"ז סי' קי"ד בעיקר א' ברמ"א דאם הבעל עבר על חרם שטעבד עלמה גדרס כופין אותו לגרש. ושם בפ"ח מבואר דבטבר על חר"ג ונשא אשה אחרת גמי כופין אותו לגרש אפילו היכא שרולת לגרש השניה ומן הסביר נראה היכא שכופין אותו לגרש שוב אין חוששין חששות לענין קטין הבעל וכן איחא בפ"ק דתגיגס ד' ב' דבחי' עבר וכי למשנה אחרונה דכופין אם רבו לשחררו חייב בראיה דנקרא שאין לו דרון אלא השי"ת אף שעדיין לא שחררו אי"כ ה"ה באשם אי"כ ליכא אלא חשש מחמת איסור אי"א וכבר אמרנו דלענין איסור אי"א אין חוששין אלו חששות:

וראיתי בטורי אבן שם ובר"ס כ"ט שהקשה דאי אמרינן דע"י שכופין אותו לשחרר הוי כמשוחרר, אי"כ אמאי חיי עבדות שבו פטור מהמאות ואמאי לא אמרינן דהוי כמשוחרר ופי' דלא מהני הא דכופין אם רבו רק לענין דלך

אחו דאלי"כ למה לא לזה לכתוב בגט אברהם וכו' דמסתמא ידע שם של אביו שטולה לחורה וגם הוא עלמו עולה לחורה בשם אביו מ"מ לא נאמין לו שלא כיון לגרש דע"ז ליכא הוכחה דהא אפילו כיון לגרש יש חשש פסול מחמת השינוי ממילא אפילו באמת לא כיון לגרש אינו מוזיק דהוי דברים שכלב ובפרט דהבעל בעלמו אינו אומר כן שלא כיון לגרש רק שרולת לעשות פסול בגט ועוד נ"ל בג"ד אפילו להרא"ם אינו נאמן לומר שלא כיון לגרש דהא נחברר לנו שבשעת הגט ה' בדעתו לישא אשה אחרת וכן עשה אי"כ אין אדם משיש עלמו רשע דאי אין כוונתו לגרש אי"כ עובר על חר"ג אע"כ דכוונתו ה' לגרש רק שרולת לעשות איזה חשש פיסול בגט וה' בדעתו דלענין חר"ג דהיא איסור קל ליכא איסור מחמת חשש פיסול זה ולענין איסור אי"א דהוא איסור חמור ילריכו אותה לקבל גט שנים מחמת חשש פיסול זה:

ד' ועוד נ"ל דבגמרא אשה אחרת בזה"ל דאיכא חר"ג אפילו בדמים הגמיר בכו' קכ"ו לא מהני ערעור הבעל אפילו בכתבו הסופר משיו לשיטת ה"א דשם דהגם קשה לשיטת י"א אמאי לא הביאו דערעור הסופר ג"כ מהני דאם הסופר מערער שנתכוון בשעת כתיבה שלא להיות גט גמור דג"כ פסול (ועיין באהע"ז סי' קמ"ז) ולא כו מדרבים שכלב דשינוי שלשונות מדין על כך היכא דלא כותבו מפי הבעל כנ"ל ודוחק למר טון דאין דרך להטיל פגמים בגט אלא הבעל ולא הסופר לכך לא מהני ערעור הסופר דהא מחמת סברא קלושה כזו דאין דרך אין ראוי לבעל ערעורו לכך נ"ל הטעם דהנס איחא במשנה קמא בגיטין המביא גט בא"י אם יש עליו טורדין יתקיים בחותמו ובגמרא שם אי לימא ערעור חד הא אמר ר"י אין ערעור שחזק משנים אלא ערעור דבעל וקשה לסבין אמאי מהני יוחר

לד עבדות לא יעבד על ד' חירות לפטור
מן הראיה אם לד חירות מחמת שלד
עבדות שבו קליש ע"י דין דכפיה אין בו
כח לעבד על ד' חירות דאליס, אבל
מ"מ לד עבדות במקומה עומדת לענין
לפטור מן המלות ואסור בבת חורין עי"ש
א"כ באשם איש לא מהני הדין דכפי'
שלא תהא קרויה קנין של בעל, אבל מ"מ
כ"ל כיון דכתב הטו"א לד עבדות קליש
מחמת הכפיה א"כ בא"א נמי טכ"פ הקנין
של בעל קליש מחמת דין דכפיה א"כ
טכ"פ מהני הא דקליש דאין ראוי לחשוב
לענין קנין הבעל חששות מה שאין חוששין
לענין איסור א"א וכ"ז לסברת הטו"א
הנ"ל אבל לי נראה כפסטה דע"י דין
דכפיה שוב אינו קרוי אדון אפילו על ד'
עבדות לענין מה שיש לאדון זכיה בגופו
של עבד עיין חוס' גיטין מ"ב. ד"ה יוס
דמעשה ידיו לעלמו, וכן כתב הרא"ש שם
אבל קרוי אדון על ד' עבדות לענין
איסורא לד עבדות פטור מן המלות
ואסור בבת חורין עד שיהא לו גט שיחרור
דהנה מצינו במפקיר כל עבדו דאינו עבד
כלל לענין זכיה השתעבדות גופו מ"מ
למ"ד דלדך גט שיחרור הוי עבד לענין
איסור, וחוס' כתבו שם דמותר גם
בשפחה ע"כ אמר אחימר בגיטין (מ').
המפקיר עבדו ומת הבן אינו יכול
לשחררו מטעם דגופו לא קני ליה איסורא
הוא דאיכא גביה ואיסורא לבריה לא
מורית ואין קי"ל דאיסורא מורית לבריה
עי"ש אבל זה הכלל מודים דגופו לא קני
ליה א"כ ה"ה בהלוי עבד ע"י דין דכפיה
שוב לא קני ליה גופו ואינו משתעבד לו
כלל אך קני לו לענין איסורא לד עבדות
פטור מן המלות ואסור בבת חורין עד
שיהא לו גט שיחרור והקנין לענין איסורא
לא מעבד על ד' חירות לפטור אותו
ממלות ראייה כיון שגופו אינו קנוי לאדון
א"כ נקרא שאין לו אדון אלא הש"ת
ואפשר שזהו ג"כ כונת הטו"א א"כ ה"ה
באשם איש ע"י דין דכפיה שוב אינו קרוי

בעל לענין זכיה בגופה אלא לענין איסור
דיש כח בידו להחיר אותה מאיסור א"א
וא"כ שוב אין חוששין חששות מה שאין
חוששין מחמת איסור א"א:

ובשחרצתי דברים אלו לפני רב
גדול אחד הקשה על

סברתי מגמ' גיטין שם דמשמע דהבעל
יכול לערער אפילו אחר שנשאת לאחר
ואמאי והא' אז אסורה עליו ושוב אינה
קנינו והוי כאחר ואמאי מהני ערער שלו,
והשכחי לו ע"פ דברי החוס' בזבחים ב'.
ד"ה סתם דאיכא שזינתה אם לא יראה
הבעל לא יגרשנה אלא שלא חשמהנה,
א"כ כיון דאין כופין אותו לגרש אחתי
נקראת קנינו ולכך מלי הבעל לערער
(ודע דכל מה שכתבתי בזה ד' אינו רק
לסניף בעלמא להיחר הנ"ל אבל לא
למעשה לסמוך ע"ז לבר כי הסברא הנ"ל
אינו עולה יפה על פי שיטת הרמב"ם
שכ' בפ"ז מה' גירושין דע"י ערער דבעל
הולד ממזר ועפ"י סברא הנ"ל א"א להלמו
לענין שיהא הולד ממזר אינו מובן לחלק
בין ערער דבעל לערער לאחר, ובאמת
בש"ע אבשע"ז כי קמ"ב לא הביא סיוס
דברי הרמב"ם דהולד ממזר ול"ע):

ב"ש לעיל ראי' מדברי הרא"ה
בכהובות דמה שמהני לאיסור
א"א לא מהני להפקיע טעמה מבעלה
עיין בשע"ת ח"ב סי' מ"א אות ב' דלפי
מש"כ שם ליכא ראי' מדברי הרא"ה
הנ"ל, אך מנוק הסוגיא דגיטין הנ"ל
איכא ראייה לסברא זו וכן הרבה
סוגיות מיושבים בסברא זו ואין כאן
מקום להאריך. ועיין חוס' ב"מ (כ):
ד"ה איסורא:

(ב) ב"ב (סא). מנין לרבות כל דבר
ח"ל נסך כל דבר אשר יסך,

ובחוס' שם ד"ה אם כתבו לא חשך כלל
כסף אוכל פרט כל דבר כלל כו' אהא דן
בעין הפרט יאלו קרקעות שאין מטלטלין
וכן משמע פרק נערה מ"י. דקהני רבי
יהודה אומר אינו חייב עד שישיכור דאחי

יש ריבית עי' בר"ן ריש קידושין לענין קדשה בקרקע :

ומעתה מיושב שפיר קושי' סהום' די"ל דאזכרתי' שכן בקרקע היינו אי אמרי' דנ"ש שימא שימא אינו מחייבו רק בדבר שהוא מלך עלמו רבית ובקרקע מלך עלמו אין בו רבית או דלמא כיון דבקרקע מלך כסף שבו איכא רבית אי"כ אס' שכן בקרקע חייב מלך כסף שבו כנ"ל :

יצחק ברי"א ז"ל הבחין פייגענבוים הנה פה ווארשא .

סימן כא

ב"ה פה קינצק .

בשע"ת ח"נ קונטרס ג' ס' י"א סבאחי דברי הרא"ש ז"ל דטעם אומר לבחור מטעם שליחות ויטן שהוא לזכותה ולטובתה מהי אף בקטנה ודעת הרשב"א ז"ל וכמה מקדמונים דהטעם הוא שהאב מוסר לה כח, ולכל השיטות תמוס טובא דמה בכך שהאב מוסר לה כח מ"מ מאי עדיפתה מיטומה, דאין לה דעת לקדש את עצמה וכן קשה לשיטת הרא"ש איך מועיל קידושין בלא דעת, וגם לשיטת הרא"ש קשה ביותר דמנא ידעינן שהוא זכותה וטובתה להקדש לזה דילמא כשתגדל לא תרצה באיש זה ומסאי טעמא אסור לקדש בתו קטנה וביותר דבאומר לבחור לאי כו' קי"ל דאף בלא אמר לם לפלוני מהי [דלא כהפני"] ובזו ודאי דל"ה זכות דמה שבוחרת הקטנה הוא בלא דעת וסמיט דמהי מטעם ערבות בכך דחו הסקדמונים דברי מבואר בש"ס דף ט' דאף בקידושי שטרי מהיג' דל"ה ערבות, אשר ע"כ נלפענ"ד דבר חדש דעיקר בוס כהרשב"א ושיטתו דהאב נתן לה כח הזכות שלו ומה דקשה דמ"מ מאי עדיפתה מיטומה בזה נראה דברי' לכא' קשה למה לא נאמר דקידושין וקניינים יועיל לקטן מה"ס מטעם גענ"י, דיש לו דעת ומה דכתבו דכוונה ורלון חרי מילי

שימא שימא מריבית צפי' ר' ירמ' שכרם בקרקע מהו ואי שייך ריבית בקרקע מאי בעי, אלא ודאי פסור ובעי כיון דגמר מריבית מה להלן פסור אף כאן פסור אי"ל לא, ובהוס' כתובות (מ"ה) ד"ה אחיא כתבו דלאו ג"ס גמורה היא מדבעי אי שכן בקרקע מהו אף ע"ג דאין ריבית בקרקע ע"כ דלאו גו"ש היא ע"ש. ובהאמת היא דוחק דמאיכא חוסק אדעתין דלאו גו"ש גמורה :

ור"י נראה לחזק קושי' סהום' בכתובות בפשיטות, דהנה בפני' שם בב"מ הקשה דל"ל קרא לרבות נשך כל דבר הא' בכל דוכתי אמרינן דשום כסף הרי היא ככסף. אך נראה דהא דאמרינן בכל מקום שזה כסף הרי היא ככסף הטעם דבעד שזה כסף יכולין להשיג כסף לכך דמי ככסף, וא"כ לפי' כשילוח סאה בשאטס וסאטס בשעת פרעון אינו שום אלא כסאה בשעת סלואה אי"כ מלך דמי' יכולין להשיג כסף אין כאן רבית כלל לכך אשמעינן הקרא דכל הממלטין מלך עלמס סס רבית ואפילו איכא דמלך שוי' שבו אין כאן רבית כלל. שוב מלאחי להרמב"ן ע"ה ב' תל' פ' כ"ג שם שכתב וז"ל והזכיר נשך כסף נשך אוכל לבאר שהלוא סאה חזין בסאה וחזי יחי' נשך גמור אפילו לא יחי' שום סאה וחזי בעת הפרעון כדמי סאה שהלואו, וביאר עוד כל דבר אשר יפך אפי' באבני הנדן ושאר הכלים אולי יעלה על הדעת שאין סיגך רק בכסף שכל הדברים נקנין בו ובאוכל שהיא חיי האדם, אבל בשאר הדברים נלך אחר שום הכסף לעם סלואה והפרעון עי"ש :

וא"כ י"ל דהא דממעטין קרקע היינו דמלך עלמו אין בהם רבית כנון שהלוא לו שום אחס על שתי שדות והשתי שדות בשעת פרעון אינם שוים יותר מאחס או ליכא רבית בקרקע, אבל כשיש חילוק לענין כסף בודאי גם בקרקע

רש"ם הוכיח דע"כ ה' לו לר' יוסי בר' יהודה קבלה דמועיל הא דאומר אדם לבחו ולכך סובר דהחורה גזרה ביעוד שהי' להבט כח זה ואי לאו שהי' לו הדין דאומר אדם לבחו כו' בקבלה לא הי' סובר דמעט הראשונות לאו לקידושין רק כרבנן רק יען דהי' לו בקבלה דין זה סובר דשוב גזיה"כ ביעוד שיעיל אף בלא אמירה ול"ש חזרה כיון דל"ש לומר אחי דיבור ומבטל דיבור וגם שיעיל אף במת האב ולכך קיי"ל דגם לרבנן מהני כיון דמוכח מריב"ר"י שהי' לו כן בקבלה דאומר אדם כו' וכו' לא מלינו שנחלקו רבנן עליו: **וראייתי למנ"ח** שסובר דגם לרבנן מוכח הדין מהא דיוכל ליעד אף אם קנאה בשטר, או שניהן לאהדון האמה עברי' במתנה דמבואר בתוס' רי"ד דמהני ואיך שייך יעוד לרבנן דסוברין דנקיטת לו למפרע בהכסף של המכירה וכאן ליכא דמים. ולזה הוכיח המנ"ח דבכאן גם רבנן מודו לריב"ר דהיעוד הוא בהעבדה שלבסוף לריד שהיה לעשות שום פרוטה ולכך גם לרבנן מוכח הדין דאומר אדם לבחו כו', אבל לדעתי אין זה נכון דהרי ר' נחמן בר יצחק סובר דאף לריב"ר מעוט ראשונות לקידושין נתנו ולא מלינו כלל דין יעוד בעבדה שלבסוף, וקשי"ה המנ"ח כחומה לזאת ג"ל דהא דקיי"ל דאינה מוכרה לקרובים דבעינן מכירה הראוי' ליעוד הוא דוקא אם האדון או הבת אין ראויין ליעוד אבל מה שאינו ראוי' ליעוד מחמת שלא הי' דמים בשעת מכירה בזה שפיר נמכרת וכו' כהנא בתוס' החוס' יבמות דף כ' דלא לריד רק שהיה ודינמה יהיו ראויין להקמת שם אבל שלא כדרכה והערה שפיר קונה בזה, וכו' סובר ר' נתן בפסחים דאכילה פסחים לא מעבדא מ"מ בעינן גברא דחזי לאכילה רק דשם לא קיי"ל כן וכאן קיי"ל כן להלכה וכן מוכח מש"ס סוטה דלריד קרא מיוחד ראשה אינה יכולה למכור את בתה ופי"ל דלא

הו

מילי מינה וגדול עומד ע"ג לא מהני רק לבוונה ולא לריון וכמ"כ בספרי חלקה יואב קמא בשם ספר הזכות להרמב"ן ז"ל בניטין אבל קשה טובא דהרי חזינן דמחשבתו ניכר מחור מעשיו מועיל מדרבנן להבשר מים אף דשם לריד ניחא ל' וכן גבי שחיטת קדשים כחייב לריונאם ולשיטת הירושלמי מועיל אף מה"ס אף דבזה לריד ריון וכבר נתקשה בזה בחשו' הרי"מ ז"ל ולזאת נלפענ"ד עפ"י דברי הרבינו יונה שהובא ברשב"א חולין דף י"ב דע"ג ל"ס רק במקום דמועיל שליחות דלא חשבינן דהגדול הוא כשליח ולפי"ז שפיר ל"ס גדול ע"ג בקניינים וקידושין שיעיל דקטן וחרש כיון דהם אינם בר שליחות, ואף דהרבינו יונה לא קאמר רק בחליטה דבהמטטה אינו מועיל שליחות אבל בקניינים וקידושין דבהמטטה מועיל שליחות רק דהבעלים אינן בר שליחות מ"מ לדעתי ברור דאין חילוק וכן ראיתי דפשיטא ל' ג"כ להגאון בנודע בשערים בזה' גיטין ה' קכ"ג עיי"ש. ולכך ל"ס בקניינים וקידושין ע"ג אבל באב שאומר לבחו לאי וקבלו קידושך, הרי יס כאן אב שיכול לעשות שליח ושוב מועיל עמידת הבעל או העדים כע"ג דאמירת המקדש הוי כמלמדו ומוהירו, ושפיר מועיל מטעם ע"ג כיון דהאב יכול לעשות שליח ולקדשה דאף שמסר לה כחה אבל מ"מ פשיטא דעדין ביד האב לקדשה ולכך באמת במת האב אחר שאמר לה לאי באמת ל"מ. וכמ"כ הריטב"א שם דף י"ט ואפשר דמטעם זה לא הביא הרי"ף ז"ל הא דאומר לבחו לאי יען דלא פסק בניטין הא דרב הונא דמועיל גע"ג אבל לריון דקיי"ל ברוב פוסקים דמועיל שפיר מהני לאי וקבלו כו', והא דליף הש"ס מיעוד אף דביעוד מועיל אף כשמת האב וגם ביעוד אינו מועיל חזרה האב ומועיל אף בע"כ דאב ולתוס' מועיל אף בע"כ דידה דרק לריד לסודיעה, בזה ל"ל דהפסח בש"ס כך הוא

סימן כב

ב"ה פה סאקאלי.

גרסינן בשבת (מ"ד א') רש"א כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר הדולק בשבת ככתה מותר לטלטלה, אבל כוס וקערה ועשיות לא יזיזו ממקומם, דכי קשרי ר"ש בנר זוטא דרעתי' עילוי' אבל הני דנפיש' לא, והתניא מותר השמן שבנרזשבקערה אסור ור"ש מחיר התם קערה דומיא דנר הכא קערה דומיא דכוס, ופרש"י בזוטא דרעתי' עלי' מבט"י סבר שיכלה השמן מהר ואשתמש בנר לכשיכבה, והקשה הריטב"א מותר השמן מאי ליכא למימר שהרי אין הנר עשוי לכבות בעוד שיש בו שמן וחירץ דמינו דיהיב דעתי' אחר יהיב דעתי' נמי אשמן אבל ברברבי לגמרי מקלה להו מדעתי' עכ"ל, וכ"כ הרשב"א והרמב"ן בחידושיהם ע"ש, אבל דבריהם הק' לריכוס ביאור דבשלמא על הנר שייך לומר דיהיב דעתי' שיכלה השמן ויכבה וישתמש בהנר, אבל השמן הוא נותן בהנר לדעת שתכלה עד תומו וא"כ הלא לגמרי מקלה לי מדעתי', ואם שנכבה ע"י איזה סיבה ושאר מותר שמן בנר זה לא ידע מבט"י וזה יכול להיות בנר גדול ומאי כ"מ בין זוטי לנפיש' לענין מותר השמן, וכיו"ב לריך לטבין הא דלמרי' שם מ"ו ב' ובבילא ל' ב' דלכן מחיר ר"ש מותר השמן דאדם יושב ומלפס אימתי חכמה נרו. ואיך שייך לומר אומות השמן יושב ומלפס הא הוא נתן השמן בנר כדי שתכלה כולו. ורש"י פי' בבילא שידע שסופה לכבות הלכך בהש"מ דעתי' על המותר. והבן לא אוכל הלא הידיעה שסופה לכבות היינו ע"י שיכלה השמן מהר וא"כ איך דעתי' על המותר הלא צעת שיכבה הנר יכלה השמן ואם שנכבה ע"י איזה סיבה בעוד שלא כלה השמן זה לא ידע בהש"מ ואיך נוכל לומר אומות השמן יושב ומלפס מפי חכמה נרו:

והנ"ל

הוי מכירה הראוי' ליעוד דאין הכנס ברשות אס לקדשה וכן מוכח להדיא מהא דסובר ר' מאיר בקידושין דיכול למוכרה ע"מ שלא ליעוד אף דסובר ר' מאיר בקידושין ריש דף כ' דאינה מוכרה לקרובים ואיך מועיל תנאי לר' מאיר והרי אינה ראוי' ליעוד וע"כ כמש"כ כיון דתנאי מילתא אחריתא הוא וכמש"כ הרשב"א ריש יבמות בתנאי דע"מ שלא תכשיל דהיא טלמה לריכה חליטה ולא מיקרי אינה טולה ליכוס כיון דבעלמאות ראויין ע"כ בזה שפיר יכול למוכרה אף דאינה ראוי' ליעוד. ואין זה דומה להא דכתב הריטב"א בקידושין דף כ' דהא דיכול למכור אמה עכרי' לאביו הוא רק ביש לו בן ויכול לישא בת אמו אבל באין לו בן אין המכירה מועיל ולא אמרינן אלו ה' לו בן שאני התם כיון דאין לו בן מלך עצמו אינו ראוי ליעוד. משא"כ כאן דהאדון והבת ראויין ליעוד רק שלא ה' כסף בשעת מכירה ואין במה ליעוד, ואף דבש"ס קידושין דף י"ב קאמר הש"ס דבמכירת אמה עכרי' לריך שתי פרוטות דאל"כ הוי אינה ראוי לגרעון כסף ולא אמרינן דבעלמאות ראויין דהגרעון הוא רק בדמי המכירה וכל שאינו ראוי לגרעון שפיר אינה נמכרת משא"כ ביעוד שפיר אמרינן דקפידת רחמנא לא ה' רק שיהא בעלמאות ראוי ליעוד ואין להקשות דא"כ דבנקיט בעטר אינו ראוי ליעוד ומ"מ מהי מכירה א"כ יהיה יכול למוכרה לקרובים בעטר וכעין חקירות הסו"א בהשמתם לסוף חגיגה בפי' טמא וחיגר פי"ש דמדמה לס' להא דזבחים ז"ט ומנחות כ"ז, אבל ז"א דכאן דמי לשבת וחיגר דפשיטא לי להסו"א שם דאמרינן כל דלא חוי בראשון ושבת מיקרי ראוי ע"כ כאן. וגם כאן דסקורבס ה' מקודם מכירה א"כ מעולם לא חל עלי' שיהי' יכול למוכרה משא"כ בבש"מ ונעשה טמא וכן בחימה וילא, ופשוט, כנ"ל: **יואב ירושע דופ"ק קינצק.**

והנה"ל

בזה עפ"מ שאמרו שם מ"ה א' אין מוקלה לר"ש אלא שגון שבגר בשעה שהוא דולק הואיל והוקלה למלותו, וכחצו החום' ל"ד שבגר דהוא אסור משום מכבה אלא המטפטף מן סגר, וכ"כ החום' שם מ"ב ב' בד"ה ואין כו' ע"ס. והיינו דשמן המטפטף מן הכר בעוד שהוא דולק אסור כ"ז שהגר דולק ולאחר שכבה מותר, וע' בפני"י שם מ"ג א' שכתב ע"ז וז"ל לא ידענא שום טעם לחלק באותו שמן המטפטף בעודו דולק בין קודם שכבה הגר ובין אחר שכבה דממ"נ אם נאמר דלאחר שכבה דלא שייך ב' הוקלה למלותו מש"ס שרי א"כ אהו שמן המטפטף ממנו לחוך הכלי בעודו דולק כבר אולא מלותו ואם נאמר דאפ"ה אסור דכיון שה' מטפטף בעודו דולק כבר נעשה השמן בסיס לאיסור כרמסיק הש"ס לקמן דטעמא דר"ש דגר שמן ופחילה הוי בסיס לדבר אסור שהיא השלהבת. וא"כ אפילו לאחר שכבה הגר יס לאסור מה"ט גופא דמה"ס יחזור להסירא והא דמחיר ר"ש היינו דוקא באותו שמן המטפטף לאחר שכבה. וע' בחי' הרשב"א בזה דאף שדבריו מגומגמים קלה שקילר בלשון מ"מ ג"ל שנחכוין בזה למש"כ ולדעת שיטת החום' בזה ז"ע עכ"ד הפני"י ז"ל. וכל דבריו מופלאים מאד דמה שמדד לומר דשמן המטפטף אסור משום שנעשה בסיס לאיסור וא"כ אסור אפילו לאחר שכבה דמה"ס יחזור להסירא, הוא פלא דהא זה עיקר מילתא דר"ש דגר שמן ופחילה אסורים לטעל כ"ז שדולק הואיל דהוי בסיס לדבר האסור ולאחר שכבה מותרים ולא אמרינן מה"ס יחזיר להסירא, דאין לאסור לר"ש מחמת בסיס לאיסור רק כ"ז שהגר דולק דהאיסור קיים דהשלהבת היא דבר האסור וגר שמן ופחילה הוי בסיס לדבר האסור, אבל לאחר שכבה דנסתלק האיסור לגמרי ואינו בעולם אין לאסור לר"ש מטעם בסיס לר"א רק לר' יהודה אסור משום מוקלה

כיון שה' דולק כס"ס מינו דאיתקאלא לכה"ס איתקאלא לכולי יומא אבל לר"ש דל"ל מוקלה מותר לאחר שכבה אפילו הגר ומותר השמן שבגר, ובפרט בשמן המטפטף דאפילו כ"ז שהגר דולק אין מקום לאסור לר"ש מטעם בסיס לר"א דכיון שמטפטף מהגר לחוך הכלי נהבעל החיבור ונסתלק בסיסו דלא הוי בסיס רק כ"ז שקשור להשלהבת וכמו דאמרינן שם מ"ד ב' דמוכני אין גוררין אותה בשבת בזמן שסמעות עלי' אבל כשיטל הסמעות מותר לר"ש דל"ל מוקלה. ומש"כ דדברי הרשב"א מגומגמים קלה ונחכוין למש"כ הוא ז"ל לא אדע אל מה ירמוזו מילי' הלא שפתי הרשב"א ברור מללו דע"כ הא דקאמר שמן שבגר לאו שבגר ממנו דהא זה אסור משום מכבה ועוד דכ"ז שהוא דולק הרי הוא בסיס לדבר האסור ול"ל לומר משום דהוקלה למלותו וע"כ דקאי אשמן המטפטף עי"ה. וא"כ דברי הרשב"א שלא כדבריו דרק שמן שבגר בשעה שדולק אסור משום בסיס לר"א אבל בשמן המטפטף אין לאסור משום בסיס רק משום דהוקלה למלותו. ומה שדחק הפני"י מה טעם לחלק בשמן המטפטף בין קודם שכבה לאחר שכבה דאפילו בעודו דולק כבר אולא מלותו מהשמן המטפטף ולא שייך ב' הוקלה למלותו, אנא חילק ידענא באר היטב עפ"מ דאמרו שם דמורה ר"ש בסוכה החג בחג שהיא אסורה, היינו שאסור להנות מעלי הסוכה כל שבעת ימי החג משום דהוקלה למלותו ואפילו כשנפלה דאינה ראוי' עוד למלוא מ"מ אסור כל שבעה, ובשמן שבגר ס"ל לר"ש דאינו אסור משום דהוקלה למלותו רק בשעה שדולק ולאחר שכבה מותר, ופירש"י ז"ל דשמן שבגר דהוקלה למלותו דשבת הוקלה לכל זמן דליקתו ולא יוסר דאין מלותו אלא בשעת דליקתו ומשכבה אין בו מלוא אבל בסוכה החג מותרת כל שבעה והקלאתה כמלואה עי"ה. וע' בפני"י ב"ה שם

שם שכתב לא ידענא טעמא דמילחא לחלק בין מלח סוכה לאחר שנפלה ובין מלח שמן שכבר לאחר שככה אבל לענ"ד החילוק מדוקדק הדק היטב בדרש"י ה"ל דכל דבר הנאסר משום דהוקלה למלחא לא אמרינן דאינו אסור רק דוקא בעוד שזה הדבר ראוי וצומד לקיום המלח. אלא כל המשיך זמן המלח אף שזוהי הדבר נחבטל המלח ואינו צומד לקיום המלח מ"מ הסקאלא לא נחבטל עד כלות זמן המלח, וכמו דאמרינן מ"ו ב' אחריו שנפסל אסור לאוכלו כל שבעה דאף שנפסל ואינו ראוי עוד למלח מ"מ הסקאלא במקומה עומדת עד לאחר שבעה דכלה זמן המלח שמהחלה הוקלה לכל השבעה, וה"ל בסוכה החג דמלחא כל שבעה ובשעת העשי' עשה אותה לכל השבעה סרי הוקלה אותה לכל השבעה, ולכן אפילו כשנפלה ונסתלק ממנה שם סוכה ואינה ראוי עוד למלח אבל הסקאלא לא נסתלק דהא עוד לא כלה זמן מלחא שהיא זמן הסקאלא, ולכן מודה ר"ש בסוכה החג בחג שהיא אסורה אפילו כשנפלה, אבל כבר שבת לא אמרינן שהקלה לכל יום השבת רק לכל שעת דליקתו דאינו מוקלה רק לזמן מלחא חזון מלחא לא הוה רק כ"ו שדולק ומשכבה כלתה מלחא ובשעה שמדליק הוא מדליק שי"י דולק כ"ו דליקתו. נמצא דאינו מקלה הנה ופשמן רק לזמן דליקתו ולא יותר, ולכן בשמן המטפף מן הנה לנדר סכלי אסור קודם שככה הנה דכ"ו שהנה דולק מיקרי זמן מלחא כמו סוכה ואחריו כל שבעת ימי החג. ואף דבשמן המטפף נחבטל המלח ואינו צומד עוד לקיום המלח מ"מ הסקאלא לא נסתלק כ"ו דליקתו כמו סוכה שנפלה ואחריו שנפסל שאינם ראויים למלח מ"מ אסורים כל שבעה שזו זמן הסקאלא, וה"ל בשמן המטפף אף דאינו צומד עוד למלח מ"מ אסור קודם שככה דמהחלה הוקלה לכ"ו מלחא והיינו כ"ו שדולק. אבל לאחר

שככה הנה דכלתה מלחא או נסתלק ההקלאה ומוסר אפילו השמן שנשאר בנה וכ"ש שמן המטפף כמו סוכה ואחריו לאחר שבעה דכלה זמן המלח ונסתלק ההקלאה:

אמנם עדיין לריבין אנו לדון בזה דהא בסוכה שם פליגי ר"י ור"ל

דא"ר"י אחריו בשביעי אסור ור"ל אחר מוסר מר סבר למלחא אסורא ומ"מ לכולי יומא אסורא, ומבואר דאם נאמר למלחא אסורא אחריו מוסר בשביעי לאחר שינא ונעשה מלחא. וכן אם נפסל האחריו מוסר דאינו ראוי עוד למלח, ואין קי"ל לסלכא דאחריו אסור כל יום השביעי ואפי' נפסל אחר שבעה בו מלח אסור עש"ע א"ח ס"י תרס"ט משום דאמרינן לכולי יומא אסורא ולא למלחא בלבד. וא"כ ה"ל בשמן שכבר שבת אחריו מוסר לאחר שככה דאמרינן שלא הקלה רק למלחא היינו כ"ו דליקתה ולא יותר דאין מלחא אלא בשעת דליקתו ומשכבה אין בו מלחא כפרש"י ה"ל, ולמה לא נאמר גם בנה שבת לכולי יומא אסורא ולא למלחא בלבד ויהי' אסור כל היום גם אחר שככה כמו אחריו דאסור כל היום אפילו אחר שינא בו ואפילו נפסל דלכולי יומא אסורא ולא למלחא בלבד. ועוד יותר דהא בנה שבת שבת שנתן השמן בנה נתן לרעה זה שיכלה כל השמן עד סומו וא"כ הרי הוקלה למלחא כל השמן שכבר ואמאי פרי לר"ש מוסר השמן הלא כל השמן הוקלה למלחא. ובפרט היכא שמדליק נר גדול שי"י דולק כל יום השבת הרי נראה בעליל שהוקלה לכולי יומא. אולם באמת יש לחלק דלא דמי מוקלה מחמת מלחא דאחריו לנה שבת דבאחריו ליכא משי"מ שום גילוי דעת באופן הסקאלא אם הקלה לכולי יומא או למלחא בלבד וכן פליגי בזה אמוראי ונאמרינן לסלכא דאסורא לכולי יומא כיון שלא ה"ל שום גילוי דעת מקודם. אבל אם גילם דעתו זע"מ שאינו מקלה רק למלחא

למזוזה בלבד מותר להנות לאחר שנעשה
מזוזה דהא אם הסנה מעיקרא מהני
חנאי עשו"ע שם סי' תרס"ד ס"ט. אבל
בגר שבת הרי איכא גילוי דעת מע"ש
ומעשיו מוכיחין עליו דאם נתן שמן הרבה
בגר גדול לרעה שיהי' דולק כל יום השבת
יותר נוטה לומר לכולי יומא אחקלאי
דמתחלה נתן השמן בהגר לרעה זה שידלק
כל היום והקלה לכל יום השבת. אבל אם
לא הדליק רק נר קטן שאין בו שמן
להדלקת כל יום השבת הרי מעשיו מוכיחין
שלא הקלה לכולי יומא דאין דעתו נוחה
שידלק כל יום השבת. וכיון שלא הוקלה
לכולי יומא לא אחקלאי רק למזוזה
בלבד. וא"כ גם זה השמן נתן בהגר לא
אחקלאי רק לכ"ז דליקתו ולא יותר שלא
הקלה רק למזוזה ואין מזוזה אלא בשעת
דליקתו ומשכבה אין בו מזה כפירש"י.
ולכן מותר השמן שבגר לאחר שכבה מותר
כמו אחריו לאחר שיא' בו למ"ד לזוזה
אחקלאי. וה"נ כיון שגילה דעתו שלא
הקלה לכולי יומא ע"כ לא אחקלאי רק
למזוזה בלבד דהיינו כ"ז דליקתו והו' לא.
וא"כ אחי שפיר הא דמחיר ר"ש מותר
השמן שבגר ובקערה דזה רק בגר
וקערה וזמרתו כדאמרינן בגמ'. וזו
שפיר קאמר אין מוקלה לר"ש אלא שמן
שבגר בשעת שהוא דולק הואיל והוקלה
למזוזה. דכיון שהדליק נר קטן שאין בו
שמן לדלוק כל היום גילה דעתו שלא
הוקלה מחמת מזוזה לכולי יומא רק למזוזה
ואין מזוזה רק בשעת דליקתו. ולכן
בשעת שהגר דולק אסור אפילו שמן
המטפסף דכל שעת דליקתה מיקרי זמן
מזוזה ולא נסתלק ההקלאה אפי' מהשמן
המטפסף שאינו עומד עוד למזוזה כמו
סוכה שנפלה בכל שבעת ימי החג דמודה
ר"ש שיהא אסורה. אבל לאחר שכבה
דכלתה מזוזה נסתלק ההקלאה ומותר
אפילו מותר השמן שבגר דלא אחקלאי רק
לזוזה וזו לא. כמו אחריו לאחר שיא'
בו דמותר למ"ד למזוזה אחקלאי. אבל

בגר וקערה רבבני ונתן בהם שמן שיהי'
דולק כל היום כזה אחקלאי לכולי יומא
מודה ר"ש דאסור מותר השמן שבגר
ושבקערה לאחר שכבה דאחקלאי לכולי
יומא כמו אחריו דאסור בשביעי למ"ד
לכולי יומא אחקלאי ואפילו שמן המטפסף
לאחר שכבה נראה ג"כ דאסור לר"ש בגר
וקערה גדולים כיון דאחקלאי לכולי יומא
אסור כל השמן בכל יום השבת אפי' אם
אינו עוד למזוזה כמו סוכה ואחריו דאסור
בכל שבעה אפי' נפסל האחריו ונפלה
הסוכה. והשתא מבואר היטב החילוק בין
נר גדול לנר קטן לענין מותר השמן דבגר
קטן לא הקלה הכר וסשמן לכל היום רק
למזוזה וזו לא ואין מזוזה אלא בשעת
דליקתו, ולכן אינו אסור רק בשעת שהוא
דולק ולאחר שכבה דנעשה מזוזה מותר
כמו אחריו בשביעי למ"ד למזוזה אחקלאי.
אבל בגר גדול שהדליק לכל יום השבת
אחקלאי לכולי יומא ואסור כל השמן בכל
יום השבת אפילו אחר שכבה כמו אחריו
בשביעי למ"ד לכולי יומא אחקלאי. וזה
יש להעמיט בדהג"מ אר"ס יושב ומלפס
מתי שכבה נרו. דכיון שהדליק נר וקערה
קטנים שלא ידלק כל היום הרי הקלה
מדעתו רק למזוזה היינו לזמן דליקתו וזו
לא והשמן הנשאר לאחר שכבה לא הקלה
מדעתו דמשכבה אין בו מזוזה. והיה כה"ס
דעתו מתי שכבה נרו וישתמש במוחר
השמן שלא הקלה רק לשעת דליקתו. והיו
כאלו הסנה בע"ש שלאחר שיכבה סגר
ישתמש מהשמן הנשאר וסנאי ודאי דמהני
לר"ש עי' מג"א סי' רע"ט סק"ו ובמחש"ס
שם. וזו מחיר ר"ש מותר השמן שבגר
ושבקערה. אבל בכוס וקערה ופשיט
שהם גדולים ודעתו מתחלה שיהי' דולק
כל היום ואינו יושב ומלפס מתי שכבה
נרו דהא דעתו ורצונו שידלק כל היום
מודה ר"ש דאסור כל השמן אפי' אחר
שכבה דאחקלאי לכולי יומא:

ועפ"ז יתישב מה שהקשה הפני"י בשבת
(מ"ו) ובבב"א (ל"י) דמייתי

ומלפס שילקטוס אבל בנר יושב ומלפס
מתי יכבה וכן פירות הנשרין יושב ומלפס
מתי יפלו ואי לאו טעמא דשמא יעלה
ויקלעס הוּו שרי עי"ש. והלא פירות
הנושרין אינו יודע מאחמול שיפלו למחר,
ומ"מ כחבו הסוס' דמיקרי יושב ומלפס.
ול"ל לפ"ד הסוס' דיושב ומלפס אינו
מחמם הידיעה שסופס להיות כן. רק
בדבר שצומד לזה ועשוי להיות כן מאליו
כמו נר דעשוי לכבות מאליו. עי' מג"א
סי' רע"ט סק"ו ובפמ"ג סס. וכן פירות
האילן עשויין להשיר מעצמן והיו כסוכה
דעוטה בבילה שס אף דלא ידע מאחמול
בדלוי שעתידה ליפול למחר מ"מ אמרינן
יושב ומלפס כיון שעשוי ליפול. וכ"כ
הסוס' ריש בילה דקורה שנשחברה ביו"ט
מוחר לר"ש דמסחמא היתה רעוטה
מאחמול וסוי כיושב ומלפס מתי קשבר
קורטו עי"ש. אבל עפ"כ אינס עשויס
להלקס מעצמן לא שייך בזה. לומר יושב
ומלפס וסוי מוקלס אפילו לר"ש. אבל
מס נעשה לדברי הסוס' בחולין (י"ד).
ד"ה מחמכין כו' שכתבו דלכן השוחט
בשבת לא הוי מוקלס לר"ש דמיירי ביושב
ומלפס שמה ישחטנו חס"ו ואחרים רואים
אוחס וכן הו' דמחמכין דלושין שחלש
בשבת לפני הכהמה איירי ביושב ומלפס
מתי יתלשו וכ"כ הסוס' בעירובין (מ').
ר"ס הו' כו' עי"ש. ומבואר דשייך לומר
יושב ומלפס אפילו בדברים שלא ידע
מאחמול שסופס להיחס וגס אינס עשויס
להשחוט כן מעצמן כמו שחיטת בהמה
ותלושת דלועין. ונ"ל הביאור יושב ומלפס
היינו שרלונו להיות כן וכלשון הסוס'
דמיירי ביושב ומלפס. וכן יתפרש יושב
ומלפס מתי חכבה נרו שרלונו שחכבה
נרו. והוא עפ"ד הסוס' בשבת (מ"ד).
ד"ס שבנר כו' דנר שנס בא להנאחו
יושב ומלפס שיכבה. וכנס המהרש"ל
ולאחר שכלס הנאחו יושב ומלפס שיכבה
עי"ש. אך לפ"ו גס בעשבים שילקטו
בשבת אס הוא יושב ומלפס היינו שרלונו
שילקטוס

הנמ' דר"ס ל"ל מוקלס מהברייהא דמוחר
השמן שבנר ולמה לא הביאו ממחמכין
דמחר לטלטל הנר שהדליקו בו באוחס
שבת לאחר שכבה. ולפי דברינו א"ס
דמטלטול הנר לאחר שכבה אינו ראי'
כ"כ דל"ל מוקלס דיל ראינו מוקלס הנר
כלל דהוא יודע שהנר ישאר קייס וכיון
דהוא מדליק נר קטן ודאי אינו מוקלס
הנר ודעסו עלי' שיכלה השמן וישחמם
בנר לכשיכבה דלכן לא שרי ר"ס רק בנר
זוטא דרעסו עלי'. אבל במוחר השמן
שבנר סד"א דלא שייך לומר דעסו עלי'
דסא נותן השמן בנר דרעס שיכלה השמן
וא"כ הוא מוקלס אס כל השמן מדעסו.
ובכ"ו מחיר ר"ס מוחר השמן שבנר מוס
מוכח שפיר דל"ל מוקלס. וקדחי הנמ'
דגס על מוחר השמן שייך לומר דעסו
עלי' דאדס יושב ומלפס מתי חכבה נרו,
דעכ"פ כיון שהדליק נר קטן שאין בו שמן
לדלוק כל היום א"כ לא הקלס לכו"י יומא
רק למזוזה דסייט כ"ו דליקטו ומשכבה
אין בו מזוזה וס' בה"ס דעסו מתי חכבה
נרו וישחמם במוחר השמן ובכ"ג ל"ל
מוקלס. אבל בכוס וקערס ועששית שסס
גדולים שדעסו ורלונו שידלק כל היום
וליכא למימר יושב ומלפס מתי חכבה
נרו מודס ר"ס דאסור דאקלואי לכו"י
יומא. ולכן בכבוד ובסוכס בריאס דליכא
למימר יושב ומלפס גס לר"ס אסור משוס
מוקלס:

ועדיין הנני נכון לעמוד על הבידור
בפירושא דיושב ומלפס, דלפי
מס שפירש"י בבילה (ל"ו) אדס יושב ומלפס
אימתי חכבה נרו שידע שסופס לכבות
הלכך בה"ס דעתי על המוחר כהא אדס
יושב ומלפס אימתי תפול סוכתו בתמי'
וכי נביא הוא וידע שעתידה ליפול למחר
עי"ש. משמע דלא שייך לומר יושב ומלפס
רק בדבר שידע מאחמול שסופס להיות
כן למחר. וע' בסוס' שבת (קכב) ד"ה
אימי כו' שכתבו דעשבים שילקטו בשבת
מוקלץ סס אפילו לר"ס לפי שאינו יושב

ואחת יולא בה ואוכלה לאחר דסו כאלו
התנה בפי' שאינו מקלה רק למנוחו בלבד :
הק' אברהם הלוי עפ"שמיין החופ"ק
סאקאלי .

סימן כג

ב"ה מיוואנקוב (פלד קיוב) .

בענין תוך כרי דיבור דאינו מועיל

במקדש ומגרש להיות כריבור ,
פי' הר"ן בנדרים (פ"ו) הטעם משום
דחמירי כולי האי , ואין ארס עושה חוהם
אלא בהסכמה גמורה , ויש להבין אי
הכוונה משום שחמירא לי' האיסור של אי"א
ע"כ גמר בדעתו בעשייתו חיוב בכל
גמירת הדעת , או הטעם הוא כיון דאלו
נחשב דבר כבד מאד לפסוק את אשמו
מביתו או לקדש חת האשם ולהכניסו אל
ביתו וכיון שנמר בדעתו לעשות זאת
אחריו דגמר בדעת גמורה שלא לחזור
עוד . ולכן לא יכול לחזור בו חוכ"ד . ויש
מזה ח"מ הרבה וכמו שיתבאר :

והנה הרשב"א בר"ס השולח הקשה אהא

דמקשה הגמ' מאי רבותא של
המשנה אם הגיע גט לידם אינו יכול
לבעל , לימא דהרבותא של המשנה היא
דאשמעינן דבגט לא שייך חוכ"ד ומשהגיע
הגט לידם אינו יכול לחזור עוד אף חוכ"ד :
ורכאורה מוכח מזה דעם שאין
מועיל כאן חוכ"ד היא

משום חומר האיסור של אשה איש דאי
לטעם שני משום כובד הדבר ועושה
על כן בגמירות דעת למס לא יוכל כאן
לחזור ולבעל חוכ"ד . הלא להשליח אין
שום עסק בזה . ואין לו ע"כ גמירות דעת
ולמס לא יכול לחזור חוכ"ד אף שהוא
במגרש , אלא ע"כ כפי' משום חומרא
של האיסור ואין כפי' אם בעלמו נקן
הגט או השליח מסר אותו . אמנם לאחר
העיון אין מזה ראי' , דהאין יכולים נומר
שיבי' מועיל חזרה כבע"ד חוכ"ד על
עשיית השליח בעצט שהשליח אינו חוזר
על עשייתו אפילו במקום שמועיל חזרה
חוכ"ד

שילקטום לא היו מוקלה לר"ס . וא"כ
לדין להבין מאי דפשיטא להו להחיות'
דשבת (קכ"ב) דעשבים מוקלין הם אפילו
לר"ס לפי שאינו יושב ומלפס שילקטום .
וגם במאי פסיקא לה להגמ' דשבת (מו')
דכבור שאין מומו יכר מעי"ט דאינו
יושב ומלפס הא ודאי רלונו טיפול בו
מוס קבוע ושדוקק לי' חסם להחירו .
וגם סוכה רעוע אמאי לא היו מוקלה
לר"ס הא ודאי אין רלונו בהם שחפול
סוכהו . וע"ע בחי' הרשב"א לביצה ל"א .
ובחולין שם ובמג"א סי' תק"א ס"ק ב'
ובמחש"ס ובפמ"ג ס"ס : ואין שנאמר קשה
לסבין הגמ' דשבת מ"ג בהא דפורסין
מחללת ע"ג בורח דבורים בשבת דמוקי
לאותן שתי חלות ואמרין שם מני אי ר"ס
לי"ל מוקלה ע"ס . והתם מאי שייך לומר
יושב ומלפס . והפסוק הוא שדמונו דוקא
שאותן השתי חלות יהיו שם כל ימות
הגשמים לפרנסת הדבורים :

ובהיותי בזה ק"ל טובא דברי הר"ן

ריש ביצה שהקשה אגמ'
דסוכה מ"ו ב' הפריש ו' אחרונים לו' ימים
כל אחת יולא בה ואוכלה לאחר ואמאי
לא אמרינן מיגו דאחקלאי לבה"ס אחקלאי
לכולי יומא ותיכין בשם הרא"ה דכיון
שהפריש ו' אחרונים לו' ימים הרי הוא
כמתנה בפירוש שאינו מקלה אלא למנוחו
בלבד ע"ס , ותמוס דלפ"ו איך אמרינן
בסוכה שם דרב ורב אמי דפליגי בהפריש
ו' אחרונים לו' ימים פליגי בפלוגתא
דרי' ור"ל דפליגי באפרוג בשביעי וקיימי
רב אמי ור' יוחנן בחדא שיטת , ופירש"י
וכ"כ הרי"ף והר"ן שם דהלכס כרב אמי
דכל אחת ואחת יולא בה ואוכלה למחר
ולא לאחר משום דר' יוחנן קאי בוחס'
לכולי יומא אחקלאי , ולפ"ד הר"ן בשם
הרא"ה לא תליא זה בזה כלל דיל'
דאפילו ר' יוחנן דס"ל אחריו בשביעי
אסור . זה רק באחריו אחד לכל החג
דבכה"ג אחקלאי לכולי יומא אבל כשהפריש
ו' אחרונים לו' ימים ס"ל כרב דכח אחת

נבילה מדרבנן ע"ש. ב', בשימון ז"ח ס"ק ח', דהעלה הש"ך דרין פרש"א במכ"מ ואינו מינו ונשך, דמינו מותר ואינו מינו אסור ע"ש. ונראה לי דאם היינו מפרשין דברי החו"ד מה שכתב דאם נולד ספק בדאורייתא ודרבנן ביוד פ"י בעינן אחד, אזי ה"י מזה סתירה נכונה. אבל לדעתו כוננו מה שכתב ביחד פ"י בנוף אחד, אבל לא בעינן אחד וכו' גופים, כמו למשל בהתרנגולת שהביא, דאם היא הספק דאורייתא בהתרנגולת, והספק דרבנן בהבילה. וכן גם במכ"מ עם אינו מינו המם כשי גופים מתחלקים. דהספק דאורי' הוא במכ"מ עם אינו מינו, והס' דרבנן הוא במין במינו, ובאופן כזו לא עלה על דעתו של חו"ד להחמיר זה מפני זה. דאע"פ אס נחמיר בהנוף אשר יש בו הספק דאורייתא, נחמיר ג"כ בהנוף השני אשר יש בו הספק דרבנן? אבל אם ב' הספיקות בדבר אחד וכו' סברא לומר כן כדי שלא אחי לזלזלי בדרבנן:

ג מה שכתב שם ראה מנייה (ד' ג'): דלאו כסחור', מדפריך הגמ' על מה דמשי סיפא אחיא לספק טריפה. א"פ אימא סיפא נהערכה באלף כולן אסורות, ואי ינא כהדיון דהחור', יש לתרץ קושיה סגמ' דלעולם מיירי בספק טריפה, ובאופן ידעין דהתרנגולת בודאי נטרפה בחלת ליל כריסם יום טוב, ולא ידעין אם טלד הבינה קודם שנטרפה וכו' עוד פרצ"י. או אחר שנטרפה ומחילא היה הבינה טלדה ביו"ט. וא"כ לנבי דאורייתא אולין לחומרא ואמרינן טלדה אחר שנטרפה, משום דבינת טריפה אסורה מדאורייתא, וא"כ מחילא אולין לנבי דרבנן ג"כ לחומרא לפי דברי החו"ד, והוי בינה שטלדה ביו"ט, ואח"י שפיר הסיפא בנטרפה באלף כולן אסורות וכאן הוא לכאורה באמת ב' הספיקות בנוף אחד. אעפ"כ אומר אי דאין מזה שום ספיסה וקושיא על החו"ד, דאי ימא דהכא וספיקא אסורה מיירי בספק טריפה וגם ספק

חוקר, הלא כל עיקר הטעם דמועיל חורס של חוכ"ד הוא דשחור אמרינן דנילה בלא גמר ברעם את גמירת סקין וכדמבמע בר"ן שם (וכמבואר בחת"ס באה"ע א' ז"י ברחבס). אבל הא"ך שייך שיה' מועיל חזרתו על עשיית שלוחו. (וקושיה פרש"א אפסר דאוכר דהטעם שמועיל חוכ"ד היא דלא נגמר הסקין עד אחר שיעור חוכ"ד, אבל לא משמע כן) ובאמת נראה להביא רא' נכונה מגמרא גיטין (דף ה') דהנה למעם משום כוכר הדבר עושה אותו בשוב הדעת גדול, הלא בשליח עלמו להוי מועיל לחזור חו"ד כ"ד, דהרי אין לו שום עסק בזה ואין לו לפ"ו גמירת דעת. ובגמ' שם הכא במאי עסקין שנתנו לה כשקוף פקח ולא הספיק לומר בפ"י ובפ"י עד שנתחרש. והנה אח"י יהא גמ' יחוש דלמא רלס לחזור חוכ"ד מהנתינה כיון דל"ל בפ"י חוכ"ד מהנתינה, וא"כ נחמרס חו"ד שיעור הזה ודלמא רלס לחזור, וכעין זה מלינו בב"ק אם על הטביחה הוזמו יגאלו גם על הגנבה. והסבירו שם כל המפרשים משום דחוכ"ד יכול לחזור אמרינן דיכול להיות שהיא משקר בעדותו ורלס לחזור חוכ"ד, אבל עתה כיון שנפסל אינו חוזר מעדותו קמא. הלא ודאי דגם השליח אינו יכול לחזור חוכ"ד והטעם הוא משום חומר האיסור של אשם איש:

יעקב בלא"א רמ"ד ויל חופ"ק הג"ל.

סימן כד

בענין מה ליידיסמיחה (מגריקא ודודוסיה).
בשע"ת חלק ב' סימן ז', ראיתי קושיא על החו"ד, מהא שכתב בסימן קפ"ו בביאורים ס"ק ב', דאם נולד ספק בדאורייתא ודרבנן ביחד אולין בדרבנן גם כן לחומרא. והקשה שם הלא שיעם הש"ך בפירות כשי מקומות לסיפך: א', בבי' ס"ו ס"ק י"א, דהעלה הש"ך שם בספק אם התרנגולת נבילה או שחטה הבינה ממנה מותרת, משום דבינת

ספק מוקלה, היינו ספק דאורי' ודרבנן ביחד: הנה מלבד דקושים הנמ' במקומה עומדת דאי בספק טריפה אחאי בנתערבה אסורה? הלא דאי היא להבטל משום איסור טריפה, וכיון דראוי להבטל משום איסור טריפה, ומוחרת היא משום הספק איסור דאורייתא. למה נחמיר בהאיסור דרבנן בהספק מוקלה? מאי את אמרת משום הספק דאורי' הלא גם הם דאורי' ראוי להיות מותרים:

וגם לבד זאת נראה לי דאין התחלת קושא על דינו של החו"ד. הלא ממ"נ אם נפרש להבבא וספיקא אסורה מיירי באיסור טריפה ואיסור מוקלה היינו איסור דאורייתא ודרבנן, ועל זה קאי הבבא ואם נחערבה ג"כ אסורה, ויען כי אנו מחמירין גם בדרבנן משום דאורי' וכדברי החו"ד, הלא כיון דנתערבה הרי הוא מעשה ס"ס, וכי גם על ס"ס אמר החו"ד? הוא אומר רק על ספק אחר ולא על ס"ס כמובן. ואם נפרש הבבא ואם נחערבה זו היא בבא בפני עצמה וכפי' ר"ם בתוס', דאין הכרע לומר דזה קאי על וטפיקא אסורה, הלא דקאי על איסור עצמה, ולפ"ז יהא קאי על איסור ודאי טריפה. הנה מלבד דקושים הנמ' במקומה עומדת דלמה לא יסא בטל? גם לא ידעור דינא הנ"ל לתרץ כן, כיון דקמיירי רק מאיסור ודאי טריפה ולא מספק. ואם נאמר באופן כזה דהבבא וספיקא אסורה מיירי ג"כ בספק טריפה, והבבא ואם נחערבה לא קאי על זה. רק זו היא בבא בפני עצמה וכפי' ר"ם על איסור עצמו, רק דמיירי אלוסן כזה בביטא ודאי טריפה וגם ודאי מוקלה, וכגון שגולדה בשבת או ביו"ט מתערבות ודאי טריפה ועל זה אומר ואם נחערבה ג"כ אסורה. ועתה לכאורה אין בזה רק ספק אחד. אבל גם לפי זה עכ"פ קושים הנמרא במקומה עומדת, דלמה לא יסא בטל גם הספק דאורי'? ואין אנו לריכים להחמיר גם בהספק דרבנן משום הספק דאורייתא

אפילו אם הי' הדין כך, ובין כך ובין כך בין אם נפרש כן או כן. אפילו אם דינו של החו"ד אמת לא היה יכולה הגמ' לתרץ כן. ועוד נראה לי דאי אפשר לומר כן דאם נאמר וספיקא אסורה מיירי באיסור טריפה ואיסור מוקלה היינו ס' דאורי' ודרבנן ביחד, ועל זה קאי ואם נחערבה אסורה. ויען דאנו מחמירין הס' דרבנן משום הספק דאורייתא לכן גם אם נחערבה אסורה משום דבר שלי"מ. הנה נראה מזה להגמרא סובר גם עתה דבר שלי"מ אפילו בדרבנן לא בטל, ואם הנמ' ידע מזה, הלא אין אנו לריכים לכל זה ואחי הכל ספיר וכגון וכדמסתין רב אשי לקמן, וממשמעות הסוגיא נראה דעתה סובר הגמרא דבר שלי"מ לא בטיל רק באיסור דאורייתא. ורב אשי מחדש זה הדין דגם באיסור דרבנן אנו אומרים דבר שלי"מ לא בטיל, ע"כ נראה דאי אפשר לפרש כן בדברי הכרייתא אפי' אם הוא דינו של החו"ד כן, ודו"ק כי זה ברור וכגון הוא:

צבי זאב ברא' דירשאוויץ חופ"ק הנ"ל.

סימן בה

בעוה"י סט"ז צנאווא (סלך פלאצק).

(א) **פסחים** (כ"ט.) חוס' ד"ה בדיון הקשו לרש"י שפי' דמוחר אף באכילה, הא אי אפשר שלא יהי' כבר שלו בשעת אכילה. דאם כן לו במתנה הרי הוא שלו, ואם גזל הרי חייב באחריות, ולא גרע מחמת שחייב באחריותו דהוי בשלו וכו' עכ"ל בתוס':

וראיתי בפי' אבני מלואים בהנהגות לתשובות שם סי' ט', לתרץ קושיות התוס' דרש"י ז"ל לשיטתו, שכתב בסנהדרין (ד' כ"ו) שגזל עכו"ם מותר מה"ס, ואינו אסור אלא מדרבנן משום קדוש השם, וס"ל לרש"י ז"ל גמי כדעת סיראים המבואר במג"א סי' תרל"ז, דאף ע"ג דגזל עכו"ם מותר מה"ס, מ"מ לא מקרי

לקח בכה"ג כגון דגול את החמץ מהעכו"ם
ע"מ לשלם לו א"כ עד שעה אכילה אינו
חייב באחריותו ולא חשבו שבו, וק"ל:
(ג) **איברא** ללחנח הזאת יש לכאורה
להקשות א"כ מאי פריך הש"ס
בכתובות ד' ל' ע"כ על הא דאמר' שם זר
שאל תרועה א"כ לאביי פאור ולרצא חייב
וסריך וסא"ח מודה רב"ה בגונב חלבו של
חברו ואכלו שהוא חייב שכבר חייב בגניבה
קודם שכל ליד איסור הלז וכו' ה"כ מדלגנבי
קני' מתחייב בגנפו לא הוי עד דאכיל ל' ודחיק ל' לאוקמא באופנים שונים. ולפי
הסנהא ה"ל קשה אמאי לא משני הש"ס
דר"ח מיירי בגונוי שלא ע"ע לשלם שקונה
הגניבה משעת הסגירה והש"ס אליבא דאביי
מיירי בגונב ע"מ לשלם דלא חייב באחריות
עד דאכיל ל' ומיהא ומשומין באין כאחד,
אך באמת לק"ע דאפי' חס נאמר דמיירי
בגונב ע"מ לשלם מ"ע מדאכלי' ואינו רואה
עתה לשלם א"כ אמרי' דגם מעיקרה בשעת
הגניבה ה"י דעתו חיקף שיאכלנו ולא ישלם
א"כ שוב מעילא כבר נתחייב בגניבה
למפרע בשעת הגניבה קודם שכל ליד
חיוב מיתה ב"ש וק"ל: (סוף יבוא)
יצחק אייזשען במהר"א נ"י חו"פ.

סימן בו *

הערה מכת"י הגאון הצדיק המנוח
בעהמ"ח שערי שבתה וצלה"ה.
ביה שושן פורים תריח לפ"ק קעסמא יע"א.
שו"ר לירדיו וחביבי תלמידי הרב ב'י
מ' יוסף ווישניץ.

הנני להציג לפניו את אשר הי' כ"ל
בביאור פסוקי דמגילה מהול
בדבר הלכה. ויחמר המלך לחכמים
יודעי העתים כו' ויחמר ממוכן לפני
המלך והשרים כו' ולביאור פסוקים
אילו אקדם דבר אחד אשר אמרתי
בדבר הלכה, הנה הרבה פוסקים ס"ל
דגם בגניעת מאון בעי' חלחלו וסופו
בכשרות כמו בכל הפסולים ומקור
הדברים הוא במס' ב"ב מג' נקו' סגמ'
והתמא בני העיר שנגנב ס"ת שלהם אין
דין

מקרי לכה יעו"ש, א"כ ס"ל שפיר דחמץ
של עכו"ם מותר באכילה אף בתוך הפסח
דכיון דגול עכו"ם מותר, א"כ פשיטא דאינו
חייב באחריותו, וגם לכה נמי לא מקרי
כמ"ס היראים. אבל לבתר דחקנו חו"ל
דגול עכו"ם אסור מפני ק"ה. א"כ ממילא
חייב מדרבנן באחריות, שוב מקרי שלו
ואסור באכילה, זה תוכן דבריו:

ורפעינ"ד הוא דבר פלא. דבשלמא
בלובל וסוכה דקיי"ל דגול
פטול משום דכתיב לכה, וגזול לא מקרי
לכה ואף שגולן קנה החפץ לעמין שחייב
עליו באחריות ואילו מנביב או מתאבד,
בעי שלומי וכדיד' דמי מ"מ אמרינן דלא
מקרי לכה, או משום דקיי"ל דהגל"מ
לאו כ"ד, או [אפי' למ"ד דהגל"מ כ"ד]
דבעינן שנוף החפץ יהי' שלו, שפיר כחב
היראים דאפילו למ"ד גול עכו"ם מותר
מה"ס, א"כ גוף החפץ שייך להגולן והי'
לריד לומר דחשיב לכה. מ"מ לא מיקרי
לכה ואין יולאין בהם. אבל בחמץ בפסח
דקיי"ל דאע"ג דגוף החמץ אינו שלו רק
קנאו לעמין שחייב באחריותו אמרי' דחשוב
לך ועובר עליו בבי' וב"י, כמבואר
במכילתין ד' הי' א"כ השתא מה למ"ד גול
עכו"ם אסור כגול ישראל, ולא קנה גוף
החמץ אלא להתחייב באחריותו, אמרינן
דעובר בבי' וב"י ואסור באכילה לראבי"ה,
למ"ד גול עכו"ם מותר מה"ס, וקנה הגולן
את גוף החמץ לא כ"ש שעובר עליו בבי'
וב"י וס"ה דאסור באכילה. ומאי עינן דברי
היראים בלובל וסוכה לחמץ?

(ב) **ורפעינ"ד** נראה לי שב קושי' הסו"ס
לפי מה שרואה לחדש
הקלו"ה בסי' שמ"ח עפ"י דברי השפ"מ
ב"מ פ' המפקיד דהא דנגב וגולן חייבין
באחריות משעת הגביה, היינו דוקא
בגונב וגזול, שלא ע"מ לשלם, אבל בגונב
וגזול ע"מ לשלם פטור הנזילה והגניבה
אינו חייב באחריות משעת הגביה רק חייב
לשלם בשעת ההיזק בפשיעה שפיר משכחם

(*) הגיע לידנו ע"י הרה"צ ר' רפאל זאב נ"י ר"מ בפ"ק, והוא קי"ר בהתקנתו.

דיינים מעיר אחרת דבינתים ילכו העדים למד"ה ויפסידו הס"ם ולפי"ו פריך בש"ס וליסלקו בו ולפי"ו א"ס דכריך רק וליסלקו חרי דהשלישי אסור לסלק כיון דדריעבד סגי בתרי, אמנם כעת קל"ט על הסוברים דגם בגניעת ממון בעי' תחילתו בכשרות, מהמבואר בנדרים דף מ"ה דהא דהפקר בפני ג' כדי שיהיו שנים עדים ואחד זוכה והאיך משכחת עדים על דהפקר הרי העדים הם נוגעים דהא דהפקר בעי' שיהי' הפקר לכל העולם שיוכל לזכות בו מי שירצה א"כ גם העדים היו יכולים לזכות לאחר שהפקירו קודם שזכה בו האחר וא"כ האיך יכולים להעיד אח"כ על דהפקר הרי בשעה שהפקיר היו נוגעים, ולזה נלע"ד הא דפסלה חורה נוגע ולדברי העיר שו"ס סי' ל"ז אין פסולו מחמת דחשיד לשקר רק הוא מגז"כ (דהאי דינא אי' בפסול נוגע בעי' תחילתו בכשרות תלוי בפלוגתא הע"ס והסמ"ע אי' פסול נוגע מגז"כ אי' משום דחשיד לשקר) וזה דוקא היכי דאפשר למזוא עדים אחרים ולא יהיו נוגעים בדבר בזה פסלה התורה נוגע דבעי' דוקא עד כשר שלא יהי' לו שום נגיעה משא"כ בזה דכל העולם נוגעים דהר הדין שהם כשרים להעיד אף שהי' תחלתו בפסול דלא נאמרה בזה הגז"כ, ועתה נבוא לבאר פסוקים הנ"ל להמבואר במגילה י"בז מאן חכמים רבנן אמרו הכי נעביר נימא לי' קטלה ומחר יחסיק לי' חמרא כו' ואפ"ל שגם ממוכן ד' יע' חשש זה וע"כ הי' רוצה שהמלך ידין גמלו אף הא הוא נוגע בדבר וימוסי המדינה כי בדבר שנוגע למלך עצמו לא יתכן שיהי' הוא השופט, אבל בזה שכולם נוגעים בדבר כי לא על המלך לבדו כו' ולכן כולם חשופים נוגעים בדבר הזה וע"כ ילא דבר המלכות מלפניו שהוא בעלמא יגיד משפטה. כ"ד ידירו או"ג המלפה לישועת ד' בקרב יומים:

יעקב שמוחה רעדפי"ש חופ"ק קעמפנא

דין כו' ואין מביאין רא"י כו' ליסלקו בי חרי ולדיינו וסוברין הרבה פוסקים דקו' הגמ' קאי על העדים שילקו חרי ויהיו עדים דאי קו' הגמ' קאי על הדיינים הו"ל למימר ליסלקו תלחא אע"כ דקאי על העדים ומוכח מזה דפסול ממון ל"ב תחילתו בכשרות והרבה פוסקים חולקים דקו' הגמ' קאי על דיינים דוקא מדלא קאמר ויעידו רק ולדיינו וחילוק י"ש דהא הדיינים אינם דנים רק על מה ששמעו מהעדים וכיון שסלקו נפשם קודם הגדת העדות ממילא היו תחילתו וסופו בכשרות משא"כ העדים שהם מעידים על הראי' שלשם שהי' קודם שילקו נפשם ואז היו נוגעין. והנה זה זמן רב אמרתי דבר נכון בשעת חינוך ס"ם ביו"ט של סוכות ליישב קו' השמ"ק כ"ב שם על הפוסקים הנ"ל דקו' הגמ' קאי רק על דייני' והא לריך תלחא עכ"פ לכתחלה, והו"ל לנקוט הכשר לכתחלה וי"ל דהנה זה דבר פשוט כמו דאמר' גבי אחרוב דיוולאין בשותפות והוי לכם כ"כ גבי ס"ם לענין מזוז כתיבת ס"ם יולאין בשותפות וא"כ בשותפין בש"ס כל אחד אסור למכור חלקו או לסלק מן הס"ם שלא לבטל מ"ע כמו בכל מקום דאסור למכור ס"ם ולפי"ו קשה מאי פריך הגמ' וליסלקו בי חרי הא אסורים לסלק שלא לבטל מ"ע [יהי' מדוייק למה נקט הברייתא] ס"ם דוקא משום דאם הי' חפץ אחר הי' יכול להלקח] בעלמא אי קו' הגמ' קאי על העדים א"כ דבט"כ לריכין לסלק למען יסיו עדים בדבר ועי"ז יוכלו להוציא הס"ם מהגנב וכיון דכלא הסילוק לא יוכלו להוציא הס"ם מהגנב א"כ אינם מפסידים כלום ע"י הסילוק דהא אין יכולים להמציא עדים ממק"א שלא יהיו נוגעים בדבר משא"כ אי קו' הגמ' קאי על הדיינים הרי אפשר להמציא דיינים ממק"א ושוכן אין רשאים בני אותו העיר להלק מהס"ם כנ"ל וי"ל דקו' הגמ' מבטיחה משמע דגם אי לא סגי בלא"ה כגון שהעדים רדופין לילך למדסי' וליכא שהות להמציא

סימן כז

בענין זה ווארשא.

(א) **שאלה** בדבר אשה נשתייה זה יוסר משמנה שנים, והרופאים אמרו נואם למחלתה והיא מונחת בבית התעלה עד שתתקרא או עד יום מוסה חלילה ובעלה עדיין לא קיים מצות פו"ר כי אין לו כ"א בה אחת והוא עני מדוכא ונע וכד באין לו מקום מנוח לרגליו והרחמנות גדולה עליו עד מאוד לכן ילאנו להחיר לו לישא אשה אחרת וזה תשובתי :

(ה) **תשובה** הנה ברין נשתייה פשוט להחיר לישא אשה אחרת בהשכחת מאה רבנים ומשלה ארצות כד"ה, אך כתבו הח"מ ובי"ש בשם הב"ה שהבעל לרין להשלים גט וליחד לה בית ולתת לה מזונות ורפואה ולהשלים כתובתה, והנה בנ"ד א"ז ליחד לה בית ולתת מזונות ורפואה יען כי מונחת בבית התעלה הנ"ל, ואם לחשוב לחששה רחוקה פן ואולי תלא משם בעורס נשתייה כי בבית התעלה לא חס' לה מקום, הנה כשיה' כך אז באתם יסא מחויב לטע לה מזונות ורפואה וליחד לה בית, אבל להשלים ע"ז לא מצינו בפוסקים, וכן נשמע בתשובה ל"ז סי' ב"ז בסד"י שאין לרין להשלים ע"ז.

(ב) **שם** לרון בזה בנ"ד הוא צעמן השלשה הכתובה מוזמן יען כי עני הוא ואין לו להשלים כלום מוזמן, אך מבוחר בתשובה כרי"מ סי' כ"ד מחו"ר בסנ"ק מנוח זל"ל, וכתבתי ל"ז סי' מ' מהסנ"ק מלינאוויטץ זל"ל ואמר אחרונים דכל דין שלשם כתובה הוא בים לו אבל באין לו אין לעכב הסיבה בשביל זה, והנה דכתבתי ל"ז סי' ס"ז מבוחר דאפי' באין לו אין לטע היתר בלא השלשה כתובה, מ"מ סלקתא ככתבתי : **ואפי'** באנו להחמיר כדעת ל"ז הנ"ל שאין להחיר אפי' באין לו בלא

השלשה הכתובה, לזה עשינו כמו שכתב הל"ז בעלמו שם שמכרנו ע"ז קרוביה הכתובה להבעל בכתובה הנאה כפי שאמרו לנו קרוביה הסך שיכול להשלים כי הכתובה בטו"ז אינה שוה כ"כ בפרט כי עני הוא, אי"כ כבר סילק הכתובה ואינו לרין להשלים וועקסלין על המותר עבורה כמו דאיתא בנ"ל הנ"ל שלא סי' מחייב להבעל להשלים עבורה אלא הסך שפולס בטו"ז וזה נפטר הכעל מכתובתה. אך לפי שכל"ז לא סקיל למכור הכתובה בטו"ז אלא באופן שכל הרווחים מדמי טו"ז יספיק לה למזונותיה ולפרנסה וע"כ הטעם משום שלא נחשב אגלה זכות למכור כתיבתה בטו"ז ולמעט הרבה מסך כתובתה אלא באופן זה שיספיק לה וכו', ע"כ עשינו ענה לזה שתמכרנו להבעל כתובתה בטו"ז ע"מ שישלים לה גם וועקסלין על המותר דהיינו שיחייב עלמו בדבר האינו חייב זאת תשחטה ותקבל גט יס' מחירי' לשלם כפי המותר, והוועקסל מקמי כמו שער לחייב עלמו בדבר שאינו חייב כמו דאיתא בח"מ סי' מ' אי"כ במכירה זו ליכא חוב אגלה כלל אלא רק זכות כמ"ס בנ"ל שם חרף דלמא בעט שתשחטה יס' עני ולא יס' לו אפילו הסך שפולס בטו"ז והשנים דהסך מטו"ז ירשו היורשים אלה אפילו אם סמום היא קידש כי הבעל חייב יורש הסך מטובה הנאה ט"ז. ודאיתא בס' בים מאיר דהסנ"ז סי' פ"ט שתקפך על מה שכתב הב"ש שם בס"ק ע"ז דלמי טובה הנאה אין הבבא יורש, ואשתמים מניה דברי הל"ז הנ"ל : **ואין** לומר כיון דשחטא קיימין בשתייה הנ"ל דאין להחיר בלא השלשה הכתובה אפי' באין לו אי"כ זה גופא חוב הוא לה במכירה זו דעי"כ חנו מסירין אותו לישא אשה אחרת, ומה שסד"ר הל"ז למטר הוא משום שזכות זה שיספיק לה הרווחים כו' מצרינו גם חוב זה, דא"ז דמ"כ עכ"פ הים להבעל ל"ז להחיר מזה

החוב ולכחוב שהזכות הנ"ל מכריע חוב זה, אע"כ דל"ל אויל לשיטת הר"ן ז"ל כפי השולח על הא דתנן גבי פרוזבול דאם אין לו קרקע מזכה בתוך שדהו דמבאין נראה דמאי דקיי"ל זכין לאדם שלא בפניו כל שהדבר בעלמו זכות אף שנמשך ממנו חוב שהוא יתר על הזכות וזה וקנה, וטיין בטו"ז יור"ד סי' קס"ב ס"ק ח' דכלל מידי שהוא מדרבנן שמכין אחר סבא, ואיסור ב' נשים הוא ג"כ מדרבנן כמו שכתבו הח"מ בסי' ס"ו ס"ק י"ח ובכ"ש שם ס"ק י"א. ונ"ל דכוונת הט"ז הוא דחושש למה שכתב הר"ן שם בסוף דאפשר לדחות ולומר שאף זה מקילי פרוזבול עיי"ש, והא דהקילו בפרוזבול הוא משום דקיי"ל כרבי דשביעית בזה"ל הוא מדרבנן כמו שכתב הר"ן שם בסוף הסוגיא, וכן כתב הסמ"ע בח"מ סי' ס"ו ס"ק מ"ד, א"כ הוא הדין ברבים דרבנן, ובה מיושב קושיה הנקודת הכסף שם:

(ג) **ולרבאורה** יש לפקפק על מה שכתבתי שבעל מחייב

א"ע בדבר שאינו חייב ע"י הוועקסלין הא כיון שהיא שוטה לא חל החיוב עליו דברי אפי' קטן שיש לו קנין כשדעת אחרת מקנה לו כמו דאיתא בח"מ סי' רמ"ג סעי' ט"ו ואפ"ה לא מהני לחייב א"ע לקטן ע"י שטר כמו דאיתא שם בסעיף י"ט כש"כ שוטה דאין לו קנין אפי' בדעת אחרת מקנה לו כמו דאיתא סעי' ט"ז כש"כ דאין יכול לחייב א"ע לשוטה ע"י שטר. אך ו"א דהא מבואר שם סעי' י"ט כשחזקה את השטר לקטן ע"י אחר מהני לחייב את עלמו א"כ ה"ה בשוטה דמהני וכו' ע"י בן דעה כמו דאיתא שם סעי' ט"ז מהני ג"כ לזכות את השטר ע"י אחר לחייב א"ע, ואין לומר כיון דשוטה גרע מקטן כנ"ל א"כ אפשר דגם לענין זה גרע דבקטן מהני ע"י אחר אפי' לענין חיוב ובשוטה לא מהני ע"י אחר אלא צריך שחמת ידו אכל לא לענין חיוב, ד"א כיון שסדנר בלא"ה

אינו בידו של שוטה רק בידו של בן דעה וגבי בן דעה אין חילוק בין דבר שחמת ידו ובין שהוא ביד אחר. ועוד הא דה"ה הביא ראה לדין זה דזכין לשוטה ע"י אחר מיבמות (ק"י) דאיתא שם הפה שנשא שוטה אף שט"פ דין אין לה כתובה מ"מ אם כתב לה אפילו מאה מנה כתובתה קיימת מפני שר"ה לזק בנכסיו, וע"כ מיידי שזכה לה השטר ע"י בן דעה עיי"ש. א"כ יש ראה ברורה דגם לענין חיוב מהני בשוטה בשוטה לא השטר ע"י אחר:

וראיתי בקלוג"ח שם שפקפק על דין זה דזכין לשוטה דהרי לא אחי לכלל שלימות, וכתב עוד דמהא דיבמות ליכא ראה כלל דההם הוא מטעם דהוי כמו שטר שפחה לשמשו כמו דאיתא שם ושטר מלאכה ה"ה לשוטה וזיה אפי' ע"י עלמה כמו שכתב הח"מ בסנהדרין (ס"ח): ד"ה קטן א"כ כנ"ד לא שייך טעם זה, ול"ג דראית דה"מ נכונה דלשיטת הקלוג"ח קשה דאי הוי מטעם שכירות א"כ אמאי נקט א"כ כתב לה הא שכירות באמירה בעלמא בנ, אלא ע"כ דכיון שקלכ לה הרבה יותר מכפי הרגילות גם בשכירות לריך קנין או שטר כמו שכתב הקלוג"ח בעלמו בסי' קכ"ט ס"ק ח' וכיון שלריך שטר לא מהני אלא אי מזכה השטר ע"י אחר, ואין לומר כיון דהא דאם קלכ יותר מכפי הרגילות לא מהני בשכירות בלא שטר הוא מטעם משעם כמו דאיתא ביבמות (ק"י) ואיתא בקלוג"ח סי' פ"א ט"ק ד' דאם יודע בעלמו דלא כוון להשטות מחויב לשלם מה שקלכ א"כ כיון דשטר מסלק השטותה כמו שכתב הקלוג"ח שם ממילא נחתיב בדיבור בעלמא ואין לריך לזכות לה השטר ע"י אחר, אך ו"א דאיתא השטר מסלק השטותה דוקא בידי שנתן השטר לכשנגדו אכל אם כתב השטר ולא נתן לכשנגדו עדיין איכא טענת השטותה ובשוטה כיון דאיהא זוכה השטר אם קבלה בעלמא

בעצמה או אפי' ע"י אחר אם היו הדין
דאין זכין לשוטט בו כמו שלא נתן לה
כלל ועדיין איכא טענה בשטאה אלא ע"כ
דזכין לשוטט ע"י אחר :

ועוד כ"ל דהא דכתבו הכות' דשכר
טרחו של קטן הוא שלו מס"ה
אפי' אם אין לו זכיה מדאורייתא אפילו
כדעת אחרים מקנה אותו, היינו בשכר
טרחו שרגילין לשם דאין לריבין כלל
לאמירם בעס"כ כמו דאיכא בגמרא בפ'
השוכר את האומנין, אבל יוסר מבני
הרגילות לדריך אמירם בעס"כ נדי דמהני
אמירם בעס"כ בשכירות אם לא כוון
להשטוח מ"מ בקטן ושופס דאין להם
זכיה אפילו כדעת אחרים מקנה אותן
לא עדיף אמירם בעס"כ ממכירת דאין
להם זכיה, ובאמת לפי שיטת הכות'
בקידושין (י"ט) ד"ס אומר דמחילת מוטיל
לקטן אפילו אי אמרינן דאין לו קטין
אפילו כדעת אחרים מקנה אותו, וסמטס
נראה לי משום דבמחילת עיקר חלו
במלוס ולא כדעת הלום דבע"כ של לוס
מבני המחילה, עיין במתני' ה' זכיה
הספקר סי' י"א ונכך אפילו לקטן מבני
המחילה וס"ה לשוטט, אי"כ במחייב טלמו
נחבירו בדבר שאיט חייב סיכי דמבני
כדיבור בעלמא נמי אפשר העיקר חלו
כדעת המחייב ולא לדיך כלל דעת
חבירו, וכן משמע פלגון בפ"ע ח"מ
סי' מ' סכתב שם הו' עלי עדים שאני
חייב לפלוני מנה, משמע שאותו פלוני
איט בפניסם ואפ"ס מבני החיוב, ונכר
דבע"כ שג חבירו ודאי לא מבני החיוב
היינו משום דמחילתו מבני בע"כ של
המחייב כנ"ל, אבל כשאני בפניט
מבני החיוב אפילו בלא דעתו אי"כ מבני
החיוב אפי' לשוטט אפילו איכא שהשופס
כפניט ואיט רוחם בהחיוב דהא שופס
לאו כר מחילת הוא אי"כ יש מקום לדברי
הקלוס"ה כנ"ל, אך במתני' סכתב שם
כשם דריבנא דחולק ע"י וסבירא ליה
דבמחילת לדיך דעת הלום אי"כ נראה

דכס"כ במחייב טלמו לחבירו לדיך דעת
חבירו אי"כ לא מבני במחייב טלמו
לשוטט אלא ע"י שטר ומזכר לו אם
השטר ע"י בן דעת, ועוד דאפי' בפועל
סיקת נמי קשה להבין איך מחייב
בעס"כ באמירם בעלמא ביוסר משויו
אפילו אי לא כוון להשטוח, וע"כ כ"ל
הטעם דהו' כמו שאומר לדידי שזה לי
עיין בריבנא' בקידושין כוכא בקלוס"ה
ריש סי' רכ"ז, אי"כ כיון דסמ' ביבמות
לא הזכיר טעם זה רק הטעם מפני
שכלה ליוק בנכסיו אם כן הו' מטעם
שמחייב טלמו בדבר שאינו חייב ולא
מבני בלא שזר אי"כ איכא ראי' ברורה
דזכין לשוטט, ומה שהקשה הקלוס"ה
הא לא אפי' לכלל שליחות, כבר כתב
בנתיבות בשם מחנ"א ראי' מגמרא גיטין
דשופס מקרי אפי' לכלל שליחות ומה
שנימס קלוס"ה שופס לנכרי אף שבידו
לגיייר מ"מ מקרי לא אפי' לכלל שליחות
כ"ל דיש חילוק דגני נכרי מחוסר לו גס
דעת שישגי דעת נכונה שירצה לגיייר
את טלמו ואפי' אם יריס לו דעת איט
יכול לגיייר טלמו בלא כ"ד ונמי יימר
דמודקקי לו כמו דאיכא בקידושין (פ"ב)
אבל בשופס איט מחוסר לו אלא דעת
ואס ישיג דעת מאס החוק דעת יס"י
ישראל גמור, כללו של דבר דאין לזוז
מפסק של ספ"ע דזכין לשוטט, ועוד כ"ל
דבסקתא ונפסקים כנ"ד מודס הקלוס"ה
דמבני לם זכיה ע"י בן דעת כיון דהיה
לם שפס הכוסר לשליחות קודם שנפסקת
מבני כמו סיכא דאפי' להבא לכלל
שליחות, וראי' לזו הסברה מדברי רש"י
ז"ל בחולין (ד' קכ"ט) ד"ס סרי מטמא
שכתב כיון שסופו לטמא קומאס חמורס
לא לדיך סכסר וכל שכן זס שכבר מימא
אלמא דהא דכבר טימא עדיף מן סופו
לטמא, והא דכתב רש"י ז"ל בחולין
(ד' ע"ג) ד"ס קמ"ל דחוקא שופס לטמא
אין לדיך סכסר אבל תחלטו לדיך סכסר
ע"כ מטעם דאמרו בגמרא שם (קכ"ט)

כששמש מטתו טען שישם כדאי בחום
שם ד"ה שלקח מהם דפסחים ע"ס :

(ג) **עוד** אפשר לומר דבאמת אפילו
היכא שהרוחים מטוה"ג אין

מספיק לפרנסה נמי המכירה הוא זכות,
והא דמלך ה"ל שישפיק הרווח לפרנסה

הוא כמו שכתב בשו"ת חמרי אש אהע"ו
סי ב' דא"ל בשיעור רבו הב"ח שכתב

דמקור ס"ל דהמוכר כחובתה אין לה
מוזנות מהבעל א"כ המכירה חוב הוא

לס' דהבעל נפטר גמזנות ולכך מלך
דהרווח מטוה"ג יספיק לפרנסה, הגם

דהרמב"ם ז"ל חולק ע"ו וס"ל דמוכרת
הכחובה י"ל לה מהבעל מוזנות מ"מ כיון

דהרמב"ם ס"ל דבמחלת להבעל הכחובה
נפטר הבעל ממוזנות י"ל דמוכרת

הכחובה לבעלה דינה כמחלת ונפטר
הבעל ממוזנות. הגם דבכחובה (ד' נ"ג)

אמרו בנמרא דמוכרת לבעלה כמוכרת
לאחרים דמי, זה הו"ד דק לענין כחובה

בין דיכרין דכיון דשם במחלת לא היא
הו"ד הטעם כיון דאין לה טכסו כחובה

ממילא פקע גם הכחובה בבין דיכרין
דו"א דהא כל הטעם של כחובה בבין

דיכרין הוא היכא שמחה בחיו ונפטר
הבעל מכחובה אע"ה ביה יורשין את

הכחובה מאניהם, אלא הטעם כיון
שזולתה בכחובה אינה חוששת לענין

כחובה גם לענין יורשים, ולכך כמוכרת
דאמרינן דלא זולתה רק וזי אנסוה אין

חינוק בין מוכרת לאחרים ובין מוכרת
לבעלה, אבל לענין מוזנות דהא דבמחלת

אין לה מוזנות מבעלה הו"ד מטעם כיון
שפקע הכחובה ממילא פקע גם החגלי

כחובה דהיינו מוזנות י"ל דלא מהני בזה
הטעם דחייב אכסוה והא דמוכרת לאחרים

י"ל לה מוזנות הוא משום דהא לא נקרא
דפקע הכחובה כיון דמחויב הבעל

הכחובה לסלוקה מחמתה וגם השיעבוד
הנוק נשאר אלה דהרי יכולה היא למחול

לבעלה הכחובה א"כ במוכרת לבעלה
הכחובה דפקע ממנו כל חיוב הכחובה

דינה שזה למחלת ואין לה מוזנות. א"כ
אין לה מוזנות בין להטור ובין להרמב"ם

ונכך מלך ה"ל שהרווח מטוה"ג יספיק
לפרנסתה, אבל לדין דקיי"ל כהחמ"ח

וכהב"ש בס"י ז"ל דלהטור בין במוכרת
ובין במחלת י"ל לה מוזנות מהבעל א"כ

מכירת הכחובה בטוה"ג הו"ד זכות לה
אפילו היכא דהרוחים אינן מספיקים

לפרנסתה. והא דהב"ש בס"י א' הביא
דברי ה"ל ה"ל היא משום דתסית עליה

ולכך ליתן לה מוזנות ואלא לטורח דלא
כה"ל ה"ל אלא אף שמכרסם הכחובה

והרוחים מספיקים לפרנסתה אפ"ה חייב
הבעל במוזנות משום שהפירות מטוה"ג

הם לאשה ואין להבעל זכות בהן כמו
דאיתא בבב"ק (ד' פ"ט) וכן כתב בחשו'

חמרי אש שם א"כ לשי טעם זה אין
לכך להשלים וועקסלין על המותר מדמי

טוה"ג, אך לענין הלכה נחמשה י"ל
להחמיר כמו שכתבתי בראשונה דלכך

להשלים וועקסלין על המותר ולחייב טעמו
בדבר שאינו חייב כד"ל :

(ב) **הרמב"ם** פ"ד מהלכות זכי' ה"ו
כתב דחין גוי וזכה

בשביל ישראל משום דלא אתא לכלל
שליחות, ופקעה עליה הלח"מ הא ז"ל

הטעם לא אלמך דהא אפילו קטן דחמי
לכלל שליחות אינו זוכה לאחרים לדין

דקיי"ל בשמאל בנימין (ס"ד) :

רב"ל למדן דהא באמת לר"ד לביין
טעם דשמאל אחאי לא אמרינן

כי היכא דזכין לקטן ואית דאמרי דהו"
מדאורייתא וכן הסכים הש"ך בנקה"כ

ה"י ש"ה משום דאית לכלל שליחות, כן
הא קטן יכול לזכות לאחרים מטעם

דאית לכלל שליחות. וז"ל טעם הדבר
דסהה ה"ס' בב"מ (ע"א) ד"ס בשלמא

נחנו דנכרי המוכר לישראל ע"י ישראל
לא מהני משום דהו"ד לאחרים סתם גם

שליח שג' סטקן ואין שליחות לנכרי, וזה
מוכן משלמו דלשטון לא מדי לטות

בחילת זכי' דהא אדריב' מהפדו דק
במורה.

בחורט שליחות, ולכך אחי שפיר גדול
זוכה לקטן משום דלקטן הוי בחורט זכר
ולגותן הוי שליח דהא גדול הוא, אבל
קטן אינו זוכה לאחרים דנהי דמלי לזכות
לאחרים בחורט זכר מ"מ אינו יכול
להיות שליחו של מותן דהא אין שליחות
לקטן. אך הטור ביו"ד סי' קס"ח חולק על
סברות הסו' הג"ל שכ' שם ומיהו אפי' לר"ח
אם ישראל השני אומר שבשליחות וכו' עיי"ש
משמע שאין לריך להיות שליחו של מותן
א"כ לשיטת הסור קשה טעמא דשמואל:
אכן יש לישב דהא הב"י שם הביא
שיטת תלמידי הרשב"א שהיה
ג"כ כשיטת הסור וכחצו הטעם שכיון
שהני רוע לזכות לו מעות כרי הוא
מסתלק מהם והרי הוא כזוכה מן ההפקר
וכונסם לשלול סברת הסו' הג"ל שכתבו
דנהי אם היה הנכרי מפקיר מעותיו
היה יכול לזכות לחבירו השמא מיהא
שהנכרי אינו מפקירן וכו' עיי"ש. ע"ז
כתבו דנהי דאינו מפקירן מ"מ בשעת
זכר הנכרי מסתלק והרי הוא כזוכה מן
ההפקר ואין לריך להיות שליחו של נכרי
א"כ א"ש אפילו לדעת הסור הא דאין
קטן זוכה לאחרים משום דנקטן אי
אחרין דהמון מסתלק ואי כזוכה מן
ההפקר א"כ ממילא אינו יכול לזכות
לאחרים משום דהוא ליחא בזכר דנפשיה
דהא כיבא דליכא דעת אהרם מקנה
אוטו אינו קונה אלא משום דרכי שלום,
א"כ בקטן לריבין ע"כ לבוא מטעם
דהנותן מקנה אוטו והוי דעת אהרם
מקנה אוטו, א"כ ממילא לריך לפיח גם
שליחו של מותן ואין שליחות לקטן ולכך
אינו זוכה לאחרים. א"כ בגי' לריך
להיות הדין דזוכה לישראל דניי ים לו קאין
אפי' במליאה, א"כ ים לומר כסברת הסור
דהנותן מסתלק וא"ל להיות שליחו של מותן,
ולכך נתן הרמב"ם ז"ל הטעם דאפי' בזכר
ליחא מטעם דלא אחי לכלי שליחות:

(ג) **בסימן** זה אום ח' שבאפי סטיקו
של הר"ן בגיטין כסולח
בהא דמוכח שם דמהני זכר בדבר שסוף
בעלמו זכות אף שלמח מוס חוב שסוף
יתר על הזכות, אם מהני זכר מדינא
או הוא מקילי פרוכול. וכל דספק זה
הוא רק לשיטת הסוכרים דוכים. ללא
מטעם שליחות, עיין בר"ן קידושין בריש
האיש מקדש דשפיר ים ספק לומר דמהני
מדינא כיון דסדבר בעלמו הוא זכור, אבל
לשיטת הסוכרים דוכי' הוא מטעם שליחות,
וע"כ הטעם דכיון דזכור הוא לו בודאי אם
הי' בעלמו יודע מוס הי' עושה אוטו שליח
ע"ז, וכן הוא ברא"ש פ"ק דגיטין סי' י"ג.
א"כ אין כאן ספק כלל לומר דמהני מדינא
ומהטע' דאם הי' יודע מוס כו' כנ"ל, דאדרבא
הוא בעלמו בודאי לא הי' רוע לעשות אוטו
שליח על זה דהוא רועה דמוס סדבר נלמח
לו חוב יתר על הזכות, ומה דמהני סוף
בודאי מקילי פרוכול ולאו מדינא כן כ"ל:
וה"ל דאי הטעם הסוכרים דוכי' הוא
מטעם שליחות הוא כמ"ס לטיל
משום דאם הי' יודע מוס הי' עושה
אוטו שליח ע"ז, ים קלת ראי' מגמרא
ב"מ (כ"ב) דאמרו שם מה אסם לדעתכם
אף שלוחכם לדעתכם, דוכי' לא סוי מטעם
שליחות עיי"ש היטב:

(ד) **איתא** בחו"כ פרש"י בבר ומוכח
ברש"י עה"ס שם מה ענין
שמיטה אלא דר סיני וסלא כל המלות
נאמרו מסיני אלא מה שמיטה נאמרו
כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני אף
כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני,
ות"כ זה משולל הכנה דרכי אפשר לומר
דמסיני שכתבה הסורה בבר סיני אלא מלוא
שמיטה שמתין מוס דכל המלות נאמרו
כללותיהן ודקדוקיהן מסיני אדרבא מלוא
כסבה הסורה ואם אלא אלא שמיטה משמע
דדוקא שמיטה נאמרה כללותיה ודקדוקיה
מסיני ולא כל המלות, ועוד אפי' אי אמרינן
דהקרא אחי להבי שלמור ממנו כל המלות
ג"כ קשה מפני מה כסבה הסורה בפרטים
אלא מליים שמיטה בבר סיני ללמד ממנו כל
סמלות ולא באחד משאר סמלות ללמד
ממנו

ממנה כל המלות, ועיין ברש"י שם :
וְנִלְכָּד לבאר דברי הסו"כ שפ"י דברי
הכרתי ופלאי ברים הלכות שחיטה
שחירן קושית הסו"כ על הכרייהא דחולין
דרדשו וזבחא כאשר לוייתך מלמד שגלגלו
מה על הלכות שחיטה, למה לא דרשו
כדרדשין בעלמא על כאשר לוייתך
במרה, וחירן הסו"כ דלא דרשין כאשר
לוייתך במרה אלא על המלות שגלגלו
שינהגו חיבך במרה אכל בשחיטה דק"ל
כר"ע בחולין (ד' י"ז) דלא גלגלו על
מלות שחיטה אלא משעת ביאת הארץ
אכל במדבר הוחר להם בשר נחירם,
פי' לא דרשין כאשר לוייתך במרה דכיון
דהמלות הוחר לא נהגו בה אלא מומן
ביאת הארץ מה טיבו להקדימו במרה
אלא ודאי דמלות שחיטה נהגו בנתינת
כל הסודר דלא בלא כולם, נהגים חיבך
או לאחר זמן ודרשין שפיר כאשר לוייתך
שגלגלו מה על הלכות שחיטה עיי"ש.
וליהא בקידושין (ד' מ"י) תיבא ר' יוסי
אומר גדול לימוד שקדם לחלל ארבעים
שנה, לתרומות ולמעשרות חמשים וארבעה,
לשמיטת ששים ואחת ליובלות מאה
ושש, שמעין מה הנמרה דשמיטת
ויובלות הם אחרונים בזמן מכל המלות
שנהגו בהן ישראל :

וְלִפְיֵי שפיר מובן דברי הסו"כ הג"ל
דהקשה מה ענין שמיטה אלל
הר סיני והלא כל המלות נאמרו מסיני
ר"ל דברי אלו מקובלים בע"פ שכל המלות
נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני ומפסוק
זו משמע דרך שמיטה נהגה כללותיה
כו' מסיני ולא שאר המלות והוא נגד
קבלתו, פי' מהרץ הסו"כ דאדרבא מזה
הפסוק איבא ראי' לקבלתו דמדכתבם
המורה בשר סיני אלא שמיטה ויובלות שהם
אחרונים מכל המלות כפ"ל ללמד שנאמו
כללותיהן ודקדוקיהן מסיני מכש"כ שאר
המלות הקודמים להם בודאי נהגו כללותיהן
ודקדוקיהן מסיני, דאי שאר המלות לא
נאמו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני איך שייך

למנות על מלות שמיטה ויובל האחרונים
מהם, ושפיר יש מזה הפסוק ראי' דכל
המלות נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני :
(ה) **לְכָבוֹד** הרב וכו', מה שהקשה
כ"מ שפ"י בשפ"י ח"ג
סימן ט' אות ב' דבשיחור לא מהני וכו'
לשחירו בבה חורין דוכיף לא מהני אלא
בממונא או באיסורא דאית ביה ממונא
ותליא ממונא באיסורא, הא הרא"ש
כתב ביהדי בניטין פ' השולח סי' ל"א
דמוחר בבה חורין על ידי זכיות שטר
שיחור. לא ידענא מה קשיא ליה הא
הרא"ש ז"ל לירך מש"ס לחוק הגירסא
ישינה שהיה במשנה גיטין (ד' י"ג) עיין
ברא"ש שם סי' י"ג, ואי כתבתי סברא
זו לא לענין הלכה למעשה (בפרט דהאידנא
אין לו עבדים) רק ליישב הגירסא הישנה
(וכן הוא הגירסא במשנה שבירושלמי) עיין
בשפ"י ח"ג סי' ט"ו אות ב' :

יצחק בריא ו"ל הכהן פייגענבוים

חונה פה ווארשא.

סימן כח

בעה"ז פה שענגא (פלך וארום).

נִשְׁאָלְתִּי בשר שנמלח והודח כדינו
אחר שיצו"מ ואח"כ שכתו
ומלחו אותו עוד הפעם עם בשר שלא
נמלח עדיין ואינו זוכר אם כבר עבר
המעל"ע. משעת מליחה הראשונה או לא
יש הפ"מ בדבר האם יש לו תקנה ע"י
הדומ"ש או לא :

תשובה הנה מה דמשמע מדבריו
דפירשו של מעל"ע הוא
משעת מליחה הראשונה אף שהודח חיבך
אחר שצו"מ ולכן פשיטא לי' דבאם ברור
לו שהוא לאחר מעל"ע ממליחתו שוב אין לו
תקנה הנה באמת אינו כן רק הפ"י האמתיי
הוא כמ"ס בחמו"ד סי' ק"א וכו' וכ"מ ביש"ש
חולין פ"ח סי' ע"ד ולפלא על החמו"ד שבי'
ואת מדעתו ולא זכר שכבר באסדר מפורש
בספרן של זריקים שבאם הי' מונח במלחו
וב"ש

יב"ש באיח"מ או מעל"ע בהפ"מ או
אמרינן ששוב לא יועיל לו הדומ"ש אבל
בשארית אחר שיעו"מ דנשאר ה"ר במוכו
כיון דאינו יולא עוד ל"ר הדבר פשוט
דמהני ל"י הדומ"ש, ואף דבסודא אמרינן
דנשמיס נקבי הפליטה הלא מבואר
בפמ"ג סי' ע' במ"ז סקט"ז דבהפ"מ
פסקינן כג"ל דאין הדחה סוחמת והיינו
שפוסק מלפלוט והוי כבשר חפל לעיני
דל"א אידי דטריד למיפלג ל"ב רק דבלע
שפיר אך עכ"ז ע"י מליחא שניה יולא
ומעשה כג"ד אף שיהי' ברור שהוא אחר
מעל"ע למליחא חס הודא סיכף אחר
שיעו"מ יש לו תקנה בהפ"מ פ"י הדומ"ש:
ורפמ"ש בפמ"ג סי' ל"ז במ"ז סק"ה
דמים שעמדו בדיח דינן
כפושטין דל"א בהו דנשמינן א"כ רף
באיח"מ מהני בזה הדומ"ש, ומ"ש
מש"ס מהרי"א הלוי ח"א סי' ג"א דבריו
שם לריכין עיונא רבה כאשר כבר פמה
עליו במכ"פ על יו"ד שם:
וראיתי לשו"ס מהר"א סי' מ"ז סכ'
שם ירדן שאלמו בעוף שנמלח
ואודח ואח"כ נסלו בספק אס מלחו מבפנים
ומבחוץ או רק מלד א' ובי' ספ"מ בדבר
והסיר ע"י הדומ"ש מבח ממ"ג אי לשיטת
ספ"ז דס"ל דמירא שנסבגל ל"ש ספ"מ
כיון דאפשר בגלי הרי ספ"ז ס"ל דאין
הדחה סוחמת ולש"ך דהדחה סוחת סרי
הש"ך מסיר במקום ספ"מ לבטלו לכחילה
אף כלי מליחא שניה, והנה לפמ"ש לעיל
דספ"י של יב"ש או מעל"ע הוא שהי' מונח
במלחו כל הזמן וא"כ בירדן שאלמו סהודח
סיכף אחר שיעו"מ הדבר פשוט כביעו"מ
בכוחא דמהני ל"י הדומ"ש אף באיח"מ
ואף לאחר כמה ימים וכנראה שלא נחית
לכל מאי דכסידנא, גם לא ביאר שם
שנריך מליחא משני לדידן דוקא כיון
דמיירי בסודח וסרמ"א סכ' יחזיר וימלח
לד השני מיירי בלא סודח כמבואר בש"ך
שם ס"ק כ"ב ובס"ז סקט"ז:
והנה חזית קשה ראיתי ביארע"א שם

שהקשה דמה מהני מליחא ל"ר שמי
הא הלא שכבר נמלח פסק כח המלח
וא"כ הוי כאינו מלוח כו' והיא מקושי
הבנה דאף דאין לו כח להפליט דס אבל
אעפ"כ הוי ל"י מליח לעיני זה דמליחא
מלד סכ' יפעול פעולתו. אמנם יש לומר
דהכי קא קשיא ל"י כיון דבנמלח מל"א
אמרינן דהמקום פנוי ממלח שסאייר שולט
שם קירר כח המלח וא"כ לא פליט כל
דמו וכיון שלא נודע שיעורו עד כמה שולט
להיות שלא הועיל המליחא רק לעובי אלבע
וכדומה וא"כ גם כשמולח מלד השני כיון
דכבר פסק כח המלח הראשון מלפליט
דס א"כ טוב האויר שולט גם שם קלח
לקרר כח המלח ואין לו כח עוד להפליט
לכל דסם שנשאר בחתיכה וא"כ הוי
לריכין למלוח החתיכה משני לרדון אף
בלא הודח והא ודאי קושי אלימאח הוא
וכן הקשה במ"ז שם אשר פ"כ העלה דהא
דלא כ' הרמ"א רק שימליחו מלד סכ'
הוא לאו דוקא ואס"ל דלדידן למלחו מב'
לרדון אבל סחוד' בתי' סק"ב כ' דבלא
סודח א"ל למלוח רק מלד סכ' כשמעו"מ
הרב בהג"ה, ועכ"ל דאף דפסק כח
המלח מלפליט דס מ"מ אין בכח סחוד'
לשלוט שם לקרר כח המלח שמלד סכ'
כיון דהוא עדיין שולט ל"ר לא פסק כח
המלח לגמרי, ויחישב בזה מה שסקסס
בחיירע"א שם דכח המלח נכנס רק משני
בעובי כאלבע וכדומה וא"כ יומא דמליחא
ראשונה הוליא דס מעובי אלבע ועשה
כשמולחים ל"ר סכ' מילא ג"כ כעובי אלבע
והאמלעי נשאר בדמו והיה בג"ע ולפי
הג"ל יש לומר דמליחא הכשר מהני לכל
עובי החתיכה דק פ"כ אמרינן שסמליחא
מועיל לכל טובי החתיכה סייע לפיממי
שכחתיכה אבל אס יש מקום ספנוי ממלח
סאייר שולט שם ומקרה כח המלח שכלד
סכ' שלא יעשה פעולתו אף בחלק ספנימי
עודו משל"כ כשכבר נמלח ל"ר א' אף
שכבר פסק כח המלח אפס"כ אין סאייר
שולט שם לגמרי שיקרר כח המלח שכלד
ספני

השני, וגם מה שהקשה בחומ"ד סי' ל"א על הפמ"ג שחקר אם נדריך מליחה משני נדריין ולא זכר דשמא לא מהני המליחה שבדל הנמלח משום שאינו פועל גם כלום לכך אין פסולתו הולכת למקום רחוק נמי ג"כ לקמ"ל לפ"ז ודו"ק. והדברים נכונים וברורים בס"ד:

יצחק טרדכי פארוואה בלאאמ"ר שליט"א האבד"ק שענגא והגליל יצ"ו.

סימן כט

ב"ה גלאוואשאווע יע"א.

מעשה בא לפני בראובן ששלח את

שמעון לקנות לו שיפין ולא מלא שיפין וקנה שכולה שועל ובחזירתו עם הס"ס נפלו עליו שוללים ושללו ממנו את הס"ס וטען ראובן כיון שלא שלחו אחריי ש"ס אין האחריות הס"ס עליו ואין עליו להפסיד באונסי ש"ס, ושמעון משיב כיון שלא קנה רק לזורך ראובן שסבר שמיחא ליה בכל סחורה הקרובה לשכר טיקנה בעדו ובכן על ראובן גם להפסיד האונסי הס"ס. וטען הרב הנבחר מלך ראובן לחייב את שמעון בכל ההפסד ולפסונו את ראובן מכלום עפ"י דברי הס"ע הינו קס"ג סעיף ה' שכח נהן מעות לפסולת לקנות לו חטים והלך וקנה לו סעורים או בסיפור את ה' בהם הפסד הוא לשליח ואף שה"ך ז"ל כתב שם בשם המבי"ט דיוקא פחה יוקרא וולא אכל את אירע לו אונס והאונס לא בא לו מהמת הסיני פטור השליח והיית' ה"ך ז"ל דטוא פשוט הא הנה"מ שם הקשה על זה דכיון דעבר השליח פי המשלח וקנה דבר אחר ממה שלוח המשלח טוב אינו שלוחו כלל והמעוט בידו הלוואה למס לא יתחייב השניח טוב באונסין ומסוך כך לחלק ילא דזה מיירי דוקא בשכבר הודיע השליח להמשלח מהעסק וקיבל המשלח העסק לשכר או פטור השליח מאונסין אבל אם באדם קודם שהודיע להמשלח מהעסק יכול

המשלח לומר אין רלווי כלל בקניית הסחורה ונעשים המעות הלוואה ביד השליח וחייב השליח באונסין וא"כ בדיון הג"ל שנאנס השליח עוד קודם שחזר אל המשלח חייב השליח בכל האונסין משום שיאמר המשלח אין רלווי כלל בכל העסק הזה: **ואמנם** כאשר עיינתי היטב במקורן של הדברים מלאחי כי חילוקו

של בעל נה"מ במחלוקת הוא בין הראשונים ז"ל דז"ל הנמרא ב"ק (ד' ק"ב) ח"ד הנותן מעות לשלוחו לקנות לו חטים וקנה לו סעורים תמא חדא אם פחתו פחתו לו ואם הוסיפו הוסיפו לו ואם הוסיפו הוסיפו להמלע אמר ר"י ל"ק הא ר"מ והא ר"י הא ר' מאיר דאמר סיני קונה והא ר' יהודה דאמר סיני אינו קונה וכתבו התוס' ז"ל שם וז"ל מכאן יש להביא רא"י אם אדם נותן מעות לחבירו למחלות שכר ואמר ע"מ שלא תלוס אלא על משכונות של כסף וזהב ושעמרים בקרקע ואם תשנה יהיו ברשותך לחייב בכל דבר ואם פחתו פחתו לך שאין זה רבית דהא הכא אם שינה מדעתו אמר את פחתו פחתו לו ואפ"ס אם הוסיפו הוסיפו להמלע ולא הוו רבית כיון דאם לא ה' משנה דעתו לא היו כולן ברשותו אלא השכר וההפסד להמלע כדיון פלגא מלוה ופלגא פקדון עכ"ל התוס' ורבינו נסים ז"ל בתשובה פ"ג כתב על זה ז"ל וזו הרא"י אינו רואה אותה מכרעת לפי פירוש המפרשים ז"ל דפחתו דקמי דברייתא דתרייתא אינו כפחתו דברייתא דקמייתא, דפחתו דברייתא דקמייתא כיון דלאוקימתא דר' יוחנן מתוקנא כר' מאיר וקנה לכו בשניי א"כ אפילו פחתו באונס פחתו לו דברשותי אפנינו ופחתו דברייתא דתרייתא דאוקימתא כר' יודה דלא קנו לכו בהאי סיני הו' ליה האי סיני כשיני דנכס דאם פחתו באונס לא פחתו לו ואין מעילין עליו אלא דידו על ההחזקה וכו', ומעשה לפי"ז אין כאן רא"י למי שמקבל אחריות כל הקרן שיאמר מותר לחם

ז"ל והמבי"ט והס"ך ז"ל וסוד שופקים
המבוארים במ"ל בפ"א משלוחין וטמאמ"ס
ולואת שהדלתי בלבוש ביהמ"ס :
באיר חופ"ק חז"ל .

סימן ל

ב"ה רינא (פלד בסריא) .

ראיתי לחקור בדבר המנסג ששמעתי
במוס' לא' ל"ט אב או אס דאין
קורטין גם הכתוב העליון (אבטרהטעד)
כי הגם בבדיהא מו"ק דף כ"ב ע"ב איתא
על כל המהים כ' על אביו ועל אמו קורט
אם כולן ואפקדומו אינה מעכבם ורוב
הפוסקים קיימי בשעת הרמב"ן ז"ל דהיינו
אף לכתחלה א"ל לקרוע אפקדומו והכי
מוכח במס' שמחות פרק ט' ובש"ע י"ד
סימן ט"מ סעיף י' אכן בפירוש אפקדומו
יש מחלוקת דלרש"י ז"ל הוא סודר פעל
הראש והשעם כחב. הסמ"ג בזה מפני
שחינו אלא ללעיטות ולסירוס הערוך הוא
לבוש הסתחון שקינו אלא לקבל את הויטה
וסביח ראים מהם דנרסין בפ"ט דמס'
ד"א סכננס לבית המרחץ כ' וישט אס
חוקו ואח"כ מחיר את אפקדומו
החחוננס כ' וסבמ"ק כחב של לקרוע
לא סמודר ולא הכתנת פעל הכבד וכן
פסק הרמ"א ביו"ד פס :

ומעתה יש לעיין ע"ד כנסת העליון
הכ"ל אס יש לומר המעט
דלפעמים לובשין חותם על הכבד ומס"ס
נחשב גם הוא לבגד הויטה דלפענ"ד הא
ליהא כי מלבד דרוב בני אדם הלוכשים
כנסת עליון מקפידים עליו שלא ימוקף
ולובשים כנסת החתון סמוך לבגד לקבל
הויטה הלא יש מי שהוכיח מהרמב"ם ז"ל
דבגד הויטה אינו החלוק שחט קוראין
קאמיו"ס ולרד"ה החלוק שחט לובשין
אינו בכלל אפקדומו וא"ר קריעס
יעוין מקרי דר"ס ליו"ד רש סימן ל"ו
וא"כ די בוס שחט מקילת בכנסת סתחוק
ממס שהוט על בגדו סמוך ואח"כ דק"ל
הלכס

למה למפקיד מן הריוח כלום אלא שהוא
ז"ל (ר"ל סר"י בעל הסוס) נקט ברייתא
כפשטא דאס פחתו פחתו לו לנמרי דמשום
טעמא דלחקוי שדרתוך ולא לעווחי חייב
לנמרי באחריות הקרן ולפי"ז יפה דן טכ"ל
הר"ן ז"ל פס . וינא לנו מה דפליגי הר"י
בעל הסוס' עם המפרשים ז"ל דלמפרשי'
אס פחתו באונס לא פחתו לשליח ולכרי'
אפילו פחתו באונס פחתו לשליח ופלוגתא
ע"כ מיירי בלא הודיע עוד השליח להמשלח
מהמסחר דאס כבר הודיעו וקבל המשלח
העסק לשכר איך יאמר סר"י ז"ל בכס"ג
דמשום טעמא דלחקוי שדרתוך ולא
לעווחי חייב לנמרי באחריות הקרן הא
כבר קבל העסק לשכר ונמלה במסחר
ועוד דאס פלוגתא הוא דווקא בהודיעו
דאז קאמרו המפרשים דפטור השליח
באונסין אבל קודם שהודיעו מודו הנופרשים
דחייב השליח באונסין א"כ גם לדידכו
קמה וגם נלזה ראיית הר"י בעל הסוס'
מקודם שהודיעו דאז הוא לנמרי באחריות
השליח אפילו לאונסין ואפ"ס אס הותרו
הותרו לאחלע ומוכח דאפילו מי שקבל
עליו אחריות כל הקרן שמוטר לתת מן
הריוח למפקיד, אלא ודאי שפלוגתא
הוא בקודם שהודיעו להמשלח מהמסחר
וקאמרי המפרשים דכיון דהותרו הותרו
לאחלע ע"כ לא נעשו בידו המעוה פלוגתא
דאס נעשו בידו פלוגתא איך יקנס המשלח
בהריוח כיון שאינם מפותין ואינו בעל
המעוה ואלא ע"כ כיון ששיניי אינו קונס
המעוה לעולם ברשות המשלח וסא דקאמו
פחתו לו משום קנסא דשינא כמו בלבע
אבל באונס לא שייך למקנסי' אבנ סר"י
בעה"מ ס"ל דמשום טעמא דניקרי'
שדרתוך ולא לעווחי חייב אפילו באונסין
וזה ברור להמעיין סימב בר"ן ז"ל פס
וכרענ"א ב"ק פס וא"כ לדברי המפרשים
ז"ל אפילו בלא הודיעו להמשלח מהעסק
פטור השליח מאונסין ולכרי' ז"ל בעה"מ
חייב הכני' וכו' שפיקא ודינא ויכול
המחזק טמר קיס לי כסרענ"א וסר"י

הלכה כדברי המיקל באכל כבר כתבו
הסוס' כחובות דף ר' ע"א ד"ה אכל דזהו
דוקא בפלוגתא דתנאים אבל לא באמוראים
וכתב רי"ט להלן דכ"ט בפוסקים אחרונים
דלא אמרינן הלכה כדברי המיקל באכל
ובלתי' אכילת לחוד קריעה לחוד (מו"ק)
דף כ"ו ע"ב) ובפרט כי רק לעצמם רחוקות
יש שנוכחים אותו סמוך לבשר :

ואילוי יש לומר דכינוי בזה מטעם
סרבול העליון ולא מיבעיא לשטת
סמ"ד ביו"ד סימן ש"מ בענין "הראק"
דס"ל דא"ל קריעה ואף דלפעמים לובשו
גם בביתו בטלס דעתו נגד שאר בני אדם
דס"ג רוב בני אדם לובשים כתנת העליון
רק בלכתם לשוק אלא אפילו לשטת
המשאם בנימין וסמ"ך שם אפשר דנחשב
זה רק לכבוד ואין שום גנאי גם כשהולך
בשוק או לבית חבירו בלי לבוש כתנת זה
העליון ולא דמי להאי מין חלוק המוזכר
במו"ק דף כ"ו י"ב ובאכל רבתי פרק ט'
דשולחן א' לילך לבקר את אביו
כ' וכ"כ בבב"א דף ל"ו ע"ב שנים ששאלו
חלוק א' בשותפות וכ' דבכל הני מיירי
באופן שיהיה גנאי אם לא יהיה מלוכס זה
החלוק בלכתו שמה . ובהיות פי מורעא
דאהרן כהנא קאסינא ולא ראיתי איך
נוהגין אנשי מעשה אך מפי השמועה נודע
לי המנהג שאין קורעין כתנת העליון אי
לואם אהלם פי חכמי הזמן באי שערי
תורה לברר וללכנן בטעם מספיק יסוד
המנהג ולקבוע בזה הלכה למעשה :
שלום הברוך שייך החופ"ק הג"ל .

סימן לא

ב"ה דרושקופאליע (פ"ק וואהלין) .
א) בנה דף נ"ה ע"א אהא דאמר
עולא דבר תורה עור אדם
טמור ומאי טעמא אמרו טמא בזירה טמא
יעשה אדם פורוס אביו ואמו שיקיין .
ע"ז הקשה בתוס' ד"ה טמא והלא מה
אסור בהנאה דגזרינן שם שם מעגלה

ערופה וי"ל דטומאת חמורה וכו' ועוד
נראה דעור אינו בכלל בשר דהא עגלה
ערופה נמי לא נפקא אלא מדכתיב בה
כפרה כקדשים ועור קדשים מותרים
בהנאה לאחר זריקה , ועי' בהנחות מהר"ב
דנשבורג וז"ל ועי' בתוס' ע"ז כ"ט ע"ב
תוס' ד"ה כפרה וז"ע ע"ב כונתו דהנה
בתוס' שם מקשה אהא דאמרין בגמ' ומת
גופא מנלן דאסור בהנאה . ומשק' אחי'
שם שם מעגלה ערופה מה עגלה ערופה
אסור בהנאה אף כאן נמי אסור בהנאה
והתם מנלן . אמרי דבי ר' ינאי כפרה
כתיב בה כקדשים . וע"ז הקשה בתוס'
דבפ' קמא דכריתות דרשין מוטרפו שם
שם חסי' קבורתה . וחירו' דאילטריך
הרווייהו דאי משום דכתיב בה כפרה
אמרין לאחר עריפתה מותרת וכו' . ואי
מוטרפו שם ס"א אינה אסורה רק לאחר
מיסה לכך אילטריך כפרה כתיב בה
כקדשי' וא"כ קשה לתוס' דנהג' הנ"ל
דהרי מהלימוד דמוטרפ' שם שם חסי'
קבורתה גם העור אסור בהנאה . וא"כ
מת דילפינן משם שם מעגלה ערופה נמי
יחי' העור אסור בהנאה ורק להטעם
דכפרה כתיב בה כקדשים שפיר כתבו
התוס' דהעור מותר משום דעור קדשים
נמי מותר לאחר זריקה . אבל משם חסי'
קבורתה גם העור בכלל איסור הנאה .
[וכן הערה אותי רב אחד בזה] :

והנראה לי לישב בס"ד דהנהג'
לכאורה יש להקשות בע"ז
שם דמשי כפרה כתיב בה כקדשים למה
שכן קרא דמוטרפ' שם דרשין שם חסי'
קבורתה . ע"כ נראה לי דהנהג' בכריתות
ו' ע"א בהא דאמרין אין לך דבר שנעשים
מצותם ומועלין בה ופריך אלמה לא והרי
תרומת הדשן וכו' ומשי משום דהוי תרומת
הדשן ועגלה ערופה ב' כתובים הבאים
כאחד ואין מלמדן וכו' . ופריך עגלה
ערופה מאי היא דתנא וטרפו שם שם
חסי' קבורתה ולמ"ד ב' כתובים הבאים
כאחד מלמדן הכא ודאי אין מלמדן

לדברי הח"ס בחי"ד תשובה ל"ס וז"ל ומה דקשיא לי' ארמ"א סי' ק"ד בעבר דנפל לשומן וימא אוקמת' אחזקת חיים והשתא נפל הנה סרתי קאמר מעלותי חזקת חיים ועוד השתא נפל ואני לא אדע מס בכך שהי' בחיים אי' שהם במוכו זמן הראוי לפליטה וכליטה מחיים או במוט לעולם השרץ אוסר וכו'. ומה שהקשה ימא השתא נפל לק"מ דמחזקינן איסור זומן לזמן וכו'. ועוד דבלא"ס אין דאיה מנ"ד דהס איכא סרתי חזקת חזקת חי דשרץ וחזקת סהרס דקופא אבל סכא חזקת כשרות וסיחא איכא וחזקת חי ליכא דגם בחיזמו אוסר ע"כ חוכן דבריו:

ולדעתי אפשר דשאל חזא קאמר נוקמא אחזקת חי והשתא נפל ר"ל דאס גס האמר דגם בחיים אוסר אבל זה אי' אפשר שישהה בע"ח במשקה כ"ד שעות וא"כ אס סאמר שזכר נפל על כרחך מס קודם. [דאי אפשר להיות בחיים רק שעה קלה יעוין באהע"ו סי' י"ז סעי' ל"ב ובתשובת חת"ס בר"ב ובפת"ש שם ס"ק קל"ד ובדואי בשאר משקס נמי כן] וא"כ נוקמא בחזקת חיים ועי"ז נאמר שרק השתא נפל וא"כ באמת איכא כאן תרי חזקות חזקת כשרות וסיחא וחזקת חי לומר שרק השתא נפל ומה וז"ע וכבר דברתי עם חיוו רבנים ורלו לישב דברי החת"ס ולא נתקבל לי:

(ג) **בספר** א"ח החדש בהגות הרב מבערוזאן בס' ס"ג סעתיק דברי המש"ו סליד דכספק דרבנן ונעשה אח"כ דאורייתא יש להקל וכסב ע"ו הנאון סג"ל דלריך עיון מדברי אור"ה ומש"ו יו"ד סי' ק"ז גבי ספק כבוד וסב' משמ"ט לס' פ"ז הביא תשובה מהר" הנאון סג"ל ושם האריך ג"כ בדברי הפלמ"ג סג"ל וסיים לסמוח על הפלמ"ג סג"ל משום שאין כח ביד חו"ל להקל על דברי מורס וכעת ראיתי גם בשו"ת מהרש"ס ח"ב סי' ר"ס האריך ג"כ הנאון סג"ל בדברי הפלמ"ג סג"ל מהא דספק כבוד ועוד יעו"ט

משום דכתיבי מעוט' בתרומת סדען כתיב ושמו וכו' גבי עגלה ערופה כתיב הערופה ערופה אין מידי אחרינא לא:

ורפ"ז לכאורה איך ילפינן מה מעגלה ערופה סא כתיב בי' מיטוטא הערופה אין וכו' אבל י"ל דלא נוכל למילף מעגלה ערופה רק מקרא דאית בי' חידוש דאף לאחר שנעשה מלוחה מועלין בה והיינו מוערפו שם אבל מהא דכפרס כתיב בה כקדשים דליכא למימר בה הערופה אין מידי אחרינא לא דלדבריה זה נכלל בכלל כל הקדשים דאסור בהנאה שפיר נוכל למילף מה מינה דאסור בהנאה וא"כ שפיר דבע"ז לא קאמר בגמ' מהא דפריך והסם מגלן מוערפו שם דאי מוערפו שם לא נוכל למילף מה מינה: **ויתישב** שפיר דברי הסוס' בנדה סג"ל דעוד מה יסי' מותר

בהנאה דברי מה יליף מעגלה ערופה ועגלה ערופה נמי לא נפקא [ר"ל שם בגמ' ע"ו] אלא מדכתיב בה כפרה כקדשים ועוד קדשים מותר בהנאה לאחר זריקה. ואי דבעגלה ערופה אסור נמי עור מוערפו שם אבל כזה הלימוד יש חידוש ועי"ז נאמר ערופה אין מידי אחרינא לא. וא"כ לא נוכל למילף מה מעגלה ערופה רק מה דילפינן מכפרה כתיב בה כקדשים. שעל זה לא קאי מיטוטא דסערופה ועור קדשים מותרים בהנאה לאחר זריקה:

ועתה אא ולמד בפסקי הסוס' שם בנדה וז"ל עור אדם וכן עור קדשים מותרים בהנאה אחר זריקה ע"כ ולמה שזקן עור עגלה ערופה. דלכאורה משמע מדברי הסוס' דגם עור עגלה ערופה מותר בהנאה ולפי דברינו אפי' שפיר דנאמת עור עגלה ערופה אסור בהנאה מוערפו שם דאית בה חידוש ועי"ז הלימוד יש מיטוטא ולא טכל למילף מה מינה חס נכון בס"ד.

(ב) **אגב** איע לפני כח שיערי מורס ד"ה שום ככר לריך עיון

חורה לולא איסור דרבנן. וכיון שהקילו בדבריהם להקל בספק ממילא אין כאן איסור חורה. ודברי הפרמ"ג פשוטים וברורים בעז"י:
פנחס בהרמ"י וויינער אבר"ק הג"ל.

סימן לב *

חשובה כ"י מאת הרב הגאון החסיד המנוח מוהר"ר משה יואל וצ"ל אבר"ק זשארנאווע. שהשיב להרב הגאון צ' מפליץ וצלה"ה (תשובת הרב מסילן דפסה נח"ל סי' ס"ד):

בגור ידירי וחביבי ה"ה הרב. הגאון חרף ובקי פ"ה עה"י בוי"ק חסידא ופרישא בק"ש מו"ה ר' פנחס אל"י שליט"א האבר"ק פילץ יע"א:

שלום רב לאוהבי הורחק -- הנה זה ימים קבלתי גיה"ק וכו' ועיינתי בדבריו הקדושים וטעילתי בהם כפי כחי בעז"י -- וזה החלי:

בענין אחד שנשא חרשת ואביה קיבל על עצמו להחזיקו עולמית ובעלה כהב לה כתובה כשאר הנשים ועכשיו זה חמשה שנים נשתנית ממנו ר"ל ובעלה מוכרה להשיג היתר לישא אשה אחרת בק"ר כמנהג אולם אין לו לשלם הכתובה וליחד לה דירה ומזונות, רק על דירה ומזונות היא וילדי' אביה נחלתה להחזיקם במקדס:

א) בענין השלמת כתובה שמביא בב"ח שהקשה הח"מ ממ"כ אם יתן לה מזונות ל"ל כתובה י"ל כי ידוע עיקר כתובה ניתקן שלא מהי' קלה בעיניו לסולואה או בזמן הנמ' שפי' מגרשין בע"כ ור"ג מלוס"ג גור יותר לתקנת ב"י שלא יוכל לגרשה בע"כ רק כמורדת וכיוצא גם גור ר"ג שלא לישא אשה על אשתו וכו' נח"מ אה"ע סי' א' בא"ד שהב' תקנות תלו זב"א שמפני שלא יוכל

יעו"ס. ואני לא אדע מה כל הרעש הזה להפרמ"ג שס' מדבר לענין אם רואה פאה נכרית בעת קריאת שמע אם חוזר וקורא כיון דפאה נכרית ספק אם הוא כשער או לא וא"כ הוא ספק דרבנן ואף לדברי החוס' נכרות י"א דכל דלא ילא מדרכנן אף מן החורה לא ילא מ"מ י"ל כיון דעיקר הספק בדרכנן לקולא ה"ה אם יולא ממנו ספק חורה נמי להקל עכמ"ד ור"ל כיון דלולא גזירת חז"ל בקריאת שמע כנגד שער לא הי' כאן שום מקום לאיסור חורה ורק ע"י האיסור דרבנן לא ילא ג"כ מן הסורה. אבל בפאה נכרית שאין כאן איסור דרבנן משום דסד"ר לקולא אי' איהם יחי' כאן איסור חורה. [ויש להעביר יותר דברי הפרמ"ג לפי מה דסובר הרמב"ם דכל דרבנן הוא מן החורה משום לאו דלא חסור והא דסד"ר לקולא אסברא לן בעל וזה הרקיע משום דכך התמי מחקני התקנות שבמקום ספק לא גזרו כלל א"כ הרי כל ספק דרבנן הוא ספק חורה. ורק משום דבמקום ספק לא גזרו כלל אין כאן לאו דלא חסור וכן הוא סברת הפרמ"ג כיון דסא דלא ילא מן הסורה בקורא כנגד השער לדברי החוס' הוא רק משום שעבר על גזירת חז"ל אבל בספק דאין כאן גזירת חז"ל אין כאן איסור חורה] וא"כ מה ענין להא דספק כבוש דסובר האו"ה דאם בשלוהו אח"כ נעשה סד"א ואיסור דהרי שם גם אי גזרו חז"ל על כבוש בבשר וח"ב נמי הי' איסור אח"כ מן הסורה משום דנבלע קודם ע"י כבוש ואח"כ ע"י ביטול וא"כ גם בספק כבוש אף דאין כאן איסור דרבנן משום כבוש משום שלא אסרו בספקן אבל בעת ששלוהו נעשה ספק דאורייתא ולפי"ו לא קשה כלל מה שספקס הרב הגאון הכ"ל על הפרמ"ג משום שאין כח ביד חז"ל להקל על דברי חורה איו קולא הקילו על דברי חורה. דהרי לא הי' מקום לאיסור

וְכָל לַגְדָּה בַּעֲכָב וְגַם לְדֹר עַמָּה יִהְיֶה
כְּנֶחֱם בְּכַפִּיפָה וְעֵיכָ יֵשֶׁא אַחֲרָה וְיִהְיֶה
קַטְמוֹת רִי"ל ע"כ תִּיקֹן חֲקֵנָה שְׁנִיָּה שֶׁלֹּא
יֵשֶׁא אַחֲרָה וְהִי הַחֲקֵנָה בְּנִשְׁחָטִית לְהַשְׁלִישׁ
נֵט כִּשְׁחָשְׁפָה חֲקֵבֶל הַגֵּט מִן הַשְׁלִיחַ
וּמִמִּילָא אִישׁ לְדַרְיָךְ לְהַשְׁלִישׁ כְּחוֹבָה דְּשׁוֹרֶשׁ
הַחֲקֵנָה שֶׁלֹּא לִישֶׁא בָּיִת מִבֵּית מִגֵּט בַּעֲכָב
וְגַם בַּעֲכָב תִּיקֹן שֶׁלֹּא יִגְרַשׁ שְׂעוֹד יוֹחֵר
תִּיקֹן שֶׁלֹּא חֶה"י קֶלֶס בְּעִינֵי לְהוֹלִיֵּא אֶ"כ
הַכְּחוֹבָה וְדֹא"י מִחוּיֵב לְהַשְׁלִישׁ שֶׁהִיא נִתְקַן
מִפְּנֵי שֶׁלֹּא חֶה"י קֶלֶס בְּעִינֵי וְסִ"ג בַּעֲכָב
שֶׁחֲשָׁחָה כִּכְ"ל וּלְפִי"ו מִחוּיֵב רַק הַכְּחוֹבָה
לֹא חֶ"כ כִּמוֹ שֶׁלְּחֻכְמֵי הַיָּד לִתְקַן עֵיקָר
כְּחוֹבָה מִפְּנֵי שֶׁלֹּא חֶה"י קֶלֶס בְּעִינֵי סִ"ג
בְּחֹדֶר"ג וְעִי' לִמַּח לֹדֶק סִי' ס"ו :
וְהַגְדָּה רֹכֵס כְּכֹלֶס הָאֲחֵרוֹנִים הַסְכִּימוּ
דְּבֵאֵם אֵין לוֹ כְּחוֹבָה דִּי בְּוֹעֲקִסִּיל
אוֹלֵם ע"ו יֵשׁ לְדֹן דְּהִרֵי שֶׁט"ח יֵשׁ לֵה גַם
עַמָּה הַכְּחוֹבָה וְעַמָּה יוֹעִיל שֶׁט"ח הַחֹדֶשׁ
וְלִדְעָתִי ע"ו יֵשׁ עֲלֵה שֶׁאֲחֵר יִתֵּן שֶׁט"ח ע"ס
יֹסֵף דְּהוּ מִלִּי דְּמִיֻּדְבְּנִי בְּדִינִי כִּמְ"ס
בְּגַמ' בָּיִת פִּ"ס ע"א וְהֵא הוּא סִילֵק הַכְּחוֹבָה
וְיִלְאֵנו לְכָל הַדְּעוֹשׁ וְאַחֲרֵי בִּטּוֹן יִתֵּן וְעֻקְסִיל
כִּיֵּן שִׁיבִי רַק מוֹשֶׁלֶם בִּיד בִּיד אוֹלֵם בֵּאֵם
לֹא יִשְׁיֵב אַחֲרֵי שִׁתּוֹן וְעֻקְסִיל גְּדוֹל טַכְל
לְסֻמוֹךְ עַל כָּל הָאֲחֵרוֹנִים שֶׁמִּתִּירִין בֵּלֹא
כְּחוֹבָה כָּלֵל דֶּשְׁכְּחוֹבָה אֵין לְעִיבּוֹב :
ב) בְּעִינֵי דִירָה לִיחָד לֵה מוֹזוֹנוֹת
שֶׁלִּרְיָךְ לְהַחֲזִיקָה ע"ס הַחֲקֵנָה
אוֹ ע"ס דִּין מִינֵה לֵה מוֹזוֹנוֹת כְּדַעַם הַרְמָ"ה
בִּהֶ"ע סִי' קי"ט וְהִי"ל כ' בְּשִׁשְׁבֹּס סִי'
דָּכָר הִי' הַחֲקֵנָה רַק בִּאֻפֵּן זֶה לְהַתִּיר
שִׁתּוֹן לֵה כְּחוֹבָה [אוֹלֵם הוּא כ' גַם חֶ"כ
וְלִמְשָׁל י"ל בְּחֶ"כ לְהַקֵּן] וְלִדְרִין י"ל גַם
לְעִיֵּן מוֹזוֹנוֹת כִּךְ הִי' הַחֲקֵנָה וְכִמוֹ שֶׁחֲשָׁשׁוּ
חִזְ"ל שֶׁלֹּא לִגְרַשׁ בִּאֵין יוֹדְעָה לְשֻׁמוֹר כִּי
שֶׁלֹּא יִנְהֵגוּ בֵּה מִנְהַג הַפֶּקֶד סִי' יִבְמוֹס
דָּךְ קי"ג ע"כ כֵּן בְּחֻקֹּת רִ"ג בּוֹדֵאִי שֶׁשֶׁשׁוּ
לֹה שֶׁאֵם לֹא יִסֵּה לֵה דִירָה וּמוֹזוֹנוֹת
וְהַתְּכַךְ לְשׁוֹט בְּרֻחוֹבוֹת עַלִי אוֹכֵל וְהִרִי
הִיא שׁוֹמֶה אֶ"כ בּוֹדֵאִי יִנְהֵגוּ בֵּה מִנְהַג
הַפֶּקֶד עִי'ו הַסּוֹשְׁמִים הַגֵּט שֶׁהִיא אִישׁ ע"כ

סִי' הַחֲקֵנָה שֶׁלֹּא נִתִּיר חֹדֶר"ג רַק בִּאֻפֵּן זֶה :
וְהַגְדָּה בְּבִי"ח בְּסִי' קי"ט הַלְשׁוֹן כֵּן חִיִּיב
לִיחָד לֵה בִּיט בַּעֲכָב וְיִשְׁמֶרָה
מִמְנַהַג הַפֶּקֶד וְלִיֵּת לֵה מוֹזוֹנוֹת וְחִיִּיב בְּחֶ"כ
כְּדִבְרֵי רַמְ"ם עַכְ"ל וְי"ל דְּעַעַם מִנְהַג
הַפֶּקֶד קִאִי רַק עַל יִחָד בִּיט אֲבֵל מוֹזוֹנוֹת
חִיִּיב מִן הַדִּין כְּדִבְרֵי רַמְ"ם . אֶךְ אֶ"כ גַם
דִירָה כָּלֵל מוֹזוֹנוֹת וְלִי"ל מִנְהַג הַפֶּקֶד .
וְיֹסֵף מִסְתַּכֵּד דֶּשְׁבִּי"ח שֶׁכֶּתֵב כְּדִבְרֵי רַמְ"ם
קִאִי עַל חֶ"כ שֶׁט"ו לִי"ס מִנְהַג הַפֶּקֶד אֲבֵל
עַל דִירָה וּמוֹזוֹנוֹת נִשְׁאָר טַעַם הַפֶּקֶד וְי"ל
ב' טַעַמִּים שִׁינִי כִכְ"ל אוֹלֵם בְּבִי"ח סִי' א'
הַלְשׁוֹן וְחִיִּיב לִיחָד לֵה בִּיט בַּעֲכָב וְיִשְׁמֶרָה
אוֹסֶה מִמְנַהַג הַפֶּקֶד וְחִיִּיב לִיֵּת לֵה מוֹזוֹנוֹת
מִשְׁמַע דְּמוֹזוֹנוֹת מִן הַדִּין וְכִי"ל גִּי"כ מִן
הַדִּין כְּמוֹזוֹנוֹת רַק טַעַם לֹה לְרִיךְ שִׁשְׁמֹר
אוֹסֶה מִמְנַהַג הַפֶּקֶד לְמוֹסֶרֶה בִיד שׁוֹמֵר .
וְהֵנֶה אִישׁ מוֹזוֹנוֹת רַק מִסִּדֵּד י"ל ע"ס
קו' רַמְ"א מִסְתַּכֵּד מִמְנַהַג דֶּשְׁבִּי"ח ע'
פֶּסֶק דְּחִיִּיב לְזוֹנֶה וְכִי"ס קי"ט הִיא
כְּרַמְבִּי"ם דְּפִטּוֹר וְהִי' הִבִּי"ס דֶּשְׁבִּי"ח ע'
מִיִּירִי בְּנִשְׁחָטִית שֶׁאִי לְשֻׁמוֹר גִּיטָה דְּמִדְּאוֹ
אִינֶה מִגִּירָשָׁה וְכִי"ס קי"ט מִיִּירִי בְּרַק אִי
לְשֻׁמוֹר אִי"ע דוֹה רַק דְּרַבֵּן וְהוּא אֲנוֹס
מִכָּה חֲקֵנָה דְּרַבֵּן ע"כ פִּטּוֹר מִמוֹזוֹנוֹת
וְסֻקְסוֹ דְּמִי"ס אֲנוֹס דְּאוֹ מִלֻּבֵּן דְּרַבֵּן
וְי"ל לִיִּשְׁבַּע עַכְ"ל דְּבִירֵי מִהֶרְשֶׁ"ל כְּחוֹבָה
(ד' ב') דְּכַסֵּב דְּאוֹ מִלֵּד שְׁקָדוֹ עַל חֶבֶ"י
דְּהוּ חֲקֵנָה דִירָה ע"כ בְּהִיגֵעַ זְמַן וְאֲנוֹס
הוּא מִכָּה פִּטּוֹר מִמוֹזוֹנוֹת אֲבֵל אִי מִלֵּד
טַעַם בְּחֻלִּים אֵין זֶה חֲקֵנָה שֶׁלֹּא וְחִיִּיב
בְּמוֹזוֹנוֹת . וְלִפִּי"ו אִישׁ ד' בִּי"ס דְּאוֹ בִּהִי
לְשֻׁמוֹר גִּיטָה לֹא הוּא תִיקֹן דִירָה חִיִּיב
בְּמוֹזוֹנוֹת אֲבֵל בִּהִיגֵעַ יוֹכֵלֶה לְשֻׁמוֹר אִי"ע
דְּסֻקְסוֹ כִי"ס שֶׁלֹּא יִתְנַהֵגוּ בֵּה מִנְהַג הַפֶּקֶד
הוּא תִיקֹן דִירָה דֶּשְׁאוֹנֶם בֵּה מִכָּה שְׁפִיר
פִּטּוֹר מִמוֹזוֹנוֹת וְדִ"ל . וְהֵנֶה דֶּשְׁבִּי"ח ע"ו
סִי"ג דְּהֵא הַרְמָ"ה בְּבִרָא עַן לְאוֹנֶם סִי"ב
דְּכִבֵּר נִתְחַיִּיב וְכֵן הִבִּי"ס , אוֹלֵם הִבִּי"ס
בְּעִלְמוֹ סִי' קי"י סִי"ק בִּי"ג כִּסֵּב דִיכָּל
לְמַעַן (וְיִי"ט בְּסִי"ק כִי"ו וְיִי"ט) , וְכִי"ס
בְּהַשְׁמָחֻת סִי' קִלְ"ח מִחֲרָן קו' מִהֶרְשֶׁ"ל
דֶּהֲרֹנֶה

דהרולה לגרשה שאני עיי"ס. ולפ"ז
בחדר"ג דנתקן לטובת האשה אי משום
קטטה אי משום דיהי' יכול למיקם
בסיפוקה א"כ הטיבוב ממנה ש"י לנהוג
מנהג אישות, והנה שזה עם אשה אחרת
המשגיחות עלי' הלא בס' ע"ז שרואה
לגרשה ג"כ פטור ממוזנות ויש עדיין
לפקפק בזה. עכ"פ נראה עיקר חיוב
מוזנות נוכל להפקיע או מזד קיס לי
כרמב"ם או כנ"ל ורק מזד תקנה שלא
ינהוג בה מנהג הפקר לפ"ז למ"ש בט"ז
סי' קי"ט בס"ק י"ב דאין אנו משגיחין
על הפקר שלה משום הרהור עבירה
שלו ר"ל ה"ם במוזנות באין לו ליתן לה
ועי"ז לא יוכל לישא אחרת ויהיה בהרהור
עבירה ר"ל לא משגיחין על הפקר שלה
ובפרט באבי' מקבל ע"ע להחזיקה שוב ל"ם
מנהג הפקר. ומח"ס ח"ב סו"ס ג' משמע
ג"כ דדי שאני' יקבל ע"ע זה. גם בספר
ראשית בכורים מר' בלאל מוילנא ג"כ
בענין יחוד בית שדי באבי' והסכים עמו
המחבר ערוך לגר. ומש"ל בחדר"ג נתקן
לטובתה הנם בתשו' הר"ן מסופק בזה אולם
בט"ז שס' כ' בפירוש דנתקן לטובתה עיי"ס:
(ג) ב"ז באשה הגונה שנשחטת אבל
בנ"ר שיהיה חרשה כשנשאה
והנה כ"ח כ' עפ"ד הנו"ב מהד"ק סי'
פ"ד דמסופק לענין גט בע"כ אי יש חדר"ג
בחרשת וכחב כ"ח דנהי דמסופק לענין
גט בע"כ היינו מטעם שיש פוסקים שלא
גזר ר"ג רק עד אלק החמישי וזה רק
לענין ב"ג לא לענין גט בע"כ. ולפ"ז
לענין ב"ג יש להקל, הנה יש לפקפק
דהנו"ב שס' כחב רק מזד כמו שלא הקנו
כחובה בחרשת מזד ממנעי ולא כסבי
כן לא גזר ר"ג מאה"ג שלא יוכל לגרש
דא"כ ממנעי ולא כסבי לה מכחובה
דרך שלא חסי' קלה בעיניו לסולא
וחדר"ג לא יוכל כלל לסולא אבל שנימא
שימנעו ולא כסבי בשביל שלא יוכל ליקח
אחרת כשיראה לא חסיק ארעתי' שישא
אחרת ויקום בסיפוק שניהם מוזנות. אף

עפ"כ אפשר לומר כן, אולם מ"ש כ"ח
דבקידושי דרבנן של חרשות לא תיקן ר"ג.
בזה לדקו דברי כ"ח ומלאתי בספר חדש
אוריין תליתאי כחב כן והביא רא' מפ"ח
סי' קי"ט ס"ק ט' בגמלא פסול בגט
שמיידי בפסול דרבנן ובדברי תשו' חכס
לבי סי' קט"ז בזיקה דרבנן הוי תקנתא
לתקנתא לא גזר ר"ג עיי"ס:

(ד) **עוד** שס' מזד דטעם דתקנת ר"ג
מאיה"ג משום דלא מלי למיקם
בסיפוקיהו ולפ"ז חרשות שאין לה מוזנות
לא ה' התקנה ע"כ דבריו. והנה
הפוסקים לא הניאו טעם זה רק משום
קטטה עיי' ד"מ וט"ז וב"ש. אולם אנכי
מלאתי טעם זה במהר"ם פארווא סי' י"ד
וכחב שס' מש"ס בארוסה דאין לה מוזנות
ל"ג ר"ג וכן בח"ס סי' י"א העתיק ב'
הטעמים וכן בליקוטים סי' כ"ב ולכאורה
בנשחטות למחבר דפסק כרמב"ם דאין
לה מוזנות א"כ לא שייך ב' הטעמים
דהרי מוזנות אין לה וקצתה לא שייך כלל
בנשחטות ולמה כחב הרמ"א הטעם
משום שאינה בת גירושין מחזיקין הרי
מהחילה ל"ם כלל הגזירה. אך זה טעם
דחיישין שחתרפא ויהי' שייך או ב'
הטעמים וז"ל בנשחטות דחולל להתרפאות
אבל חרשות דלא תוכל להתרפאות שוב י"ל
דלא שייך ב' הטעמים כנ"ל דמשום דלא מלי
למיקם בסיפוקיהו הרי אין לה מוזנות ובפרט
בנ"ר שאבי' קבל ע"ע מיד בעת הנשואין
לזוגם כל ימי חייו וגם קטטה ל"ם כיון
שאינה שומעת ואינה מדברת ול"ם קצתה
וי"ל ל"ג ר"ג כלל, ובאמה על טעם
המהר"ם פארווא שכתב משום ל"מ
למיקם, י"ל א"כ יועיל מחילה דידה
כמ"ש בח"מ סי' א' ס"ק י"ג וב"ש שס'
ובחדר"ג לא מהני מחילה דידה כמ"ש
הב"ש ושאר הפוסקים שו"ר במהר"ם
פארווא שמדייק בלישנא וכחב משום דל"מ
למיקם בסיפוק הבנים אשר יוליד ופשוט
דעל הבנים ל"מ מחילה דידה:

(ה) **גהדר** לעיל כחב כ"ח עוד בשס'
סנוכ"י

הנוב"י והחשש במרשם דהוי קדושי חורה
 דשמא היתה קטנה ועוד כחב כ"ח דכפ"ח
 חו"מ סי' ל"ה הרבה חולקין על הנוב"י
 דסמכין על וזקה דרבא בזה יש לדבר קצת
 מ"ש הנוב"י דשמא לא הביאה ב' שערות
 ומהני קידושין אבי' דל"ב עכ"פ בני שיקבל
 בה אבי' קידושין וכאן היא קבלה הקידושין
 וז"ל כוונתו כמ"ש רמ"א סי' ל"ז בזה"ע
 דכשמינה לחופה וגלוי לכל הוי כאומר
 נא וקבל קידושין בפני עדים, וזה י"ל
 שיך רק דבעולם ידעו שהיא קטנה הוי
 גילוי לכל אבל בגדולה בשנים דהעולם לא
 אסיק אדעתיה שהיא קטנה בודאי דהכנה
 לחופה ל"ה גילוי לכל כאומר לאו וקבלו
 קידושין. וגם אבי' ג"כ לא אסיק אדעתיה
 בזה שהי' כוונתו כאומר לאו וקבלו
 קידושין גם דיעות בב"ש הק"י דגילוי
 דעת ל"מ והגם דברמ"א יש חולקין עכ"פ
 הוי כמ"ס וז"ל בדברי הנוב"י שהיתה
 קטנה בשנים כמו י"ג וי"ב שנים שיש מקום
 לספק שהיא קטנה וכמו שהיה מנהג
 בדורות הקדמונים והי' בגדר הפק בפני
 העולם אבל בג"ד ל"ש זה כנ"ל א"כ
 פשוט דרק דרבנן דממ"ז אס היתה קטנה
 ל"מ קידושין ורק כשגדלה גדלי קידושין
 בהיה חשבו רק דרבנן, גם אין מבזר
 אללי לדעה הרא"ש בסי' ל"ז שם דטעם
 לאו הגם שבקטנה ל"מ שליחות בדבר
 שהיא לטובתו נעשה שליח עיי"ש יש לספק
 אי בחרשת ג"כ דינו כן די"ל רק קטן
 דאחי לכלל שליחות משא"כ חרשית וכה"ג
 בב"מ דע"ב לענין זכי' בקטן עיי"ש ובתו'
 גיטין כ"ב ע"ב ד"ה והוא לענין בני
 כריתות עיי"ש:

(ו) **עוד** מרמז ר"ח דהוי מילתא דלא
 שכיח נישואי חרשת. ומלאמי
 סעד לדבריו בחשו' מרשד"ס סי' ק"ב
 בנשחטיות ונכפות ר"ל דל"ש ל"ג רגמ"ה
 וה"ג בג"ד היא חרשת ונשחטיות ואי
 דחרשית שכיח להשקות בנכפה ר"ל יוסר
 שכיח שנשחטה ר"ל כידוע.

(ז) **עוד** יש ללמד פס"ד כנס"ג סי' א'

אות כ"ט דטעם ארוסה דל"ג רגמ"ס
 דאין שם אשה עלי' וחלוי בגירסת גמ'
 נשים בקידושין וכחובה ופילגשים בקידושין
 בלא כחובה א"כ באירוסין שם פילגש
 עלי' עכ"ד כנס"ג וה"ל בחרשת דל"ל
 כחובה שם פילגש עלי' אך ראיתי ברדב"ו
 סי' רכ"ה דאפי' קודם שתיקנו כחובה
 הי' חילוק בין פילגש דהי' רק קידושין
 וביאה, ונשואה הי' חופה וסעודה א"כ
 בחרשת שיש חופה וסעודה שם אשה עלי'
 וז"ע ברדב"ו שם א"ז ברור בעיניו או
 רק כמספק עיי"ש. עוד יש להרהר כיון
 דנשואי חרשת רק תיקנה לה רבנן הגם
 דאיהי נאמנת באיסורין וגשים פקחות
 בודקת לה וקובעין לה ווסת כמ"ש בסי'
 קל"ו ביו"ד וגמ' עכ"פ בזה הוא ירא
 לנפשו שמא תכשיל אותו באיסורין וכמ"ס
 בח"ס ח"ב סי' ג' האם ע"ז יגזור רגמ"ה
 ועיין סי' קט"ו עכ"פ מכל הלוי טעמי נרא'
 דבחרשת ו"ל דליכא חדר"ג מעיקר הדין
 רק ו"ל לא פליג עכ"פ יש להקל בג"ד:

(ח) **כתב** כ"ס בג"ד דעכ"פ לענין
 כחובה הרי חרשת אין לה
 כחובה רק בג"ד כחב לה ואינה רק חוב
 בעלמא ומ"ל שפ"ז יעכב מלגרסה וכי
 נימא בחייב לה חוב לא יוכל לגרסה עד
 שישלם לה ולא יהי' יתיר בקי"ר עכ"פ
 והנה דבריו מהסבירים מאד, אהנס ע"פ
 ד"ק של מר"ן זוק"ל בחשו' הרי"ס דטעם
 השלשם כחובה דהוי במפסיד נכסי מזהם
 דגם בתוך הזמן הוי הגעת הזמן מכח
 מפסיד נכסי. וי"ל למ"ש בחשו' הרי"מ שם
 מסימן ק"ב בזה"ע דב"ח קודם לכתובה
 א"כ היא חקדים לשני'. אולם בנזק הדבר
 אי זה שכתב לה כחובה הוי כתוב בעלמא
 או שם כתוב עלי' י"ל מב"ש סי' ע'
 ספי' ב' בכתב כחובה לטובה חייב ממילא
 בכל סגלי כחובה הרי דשם כתובה עליו
 ובאמס דהבית מאיר שם השינו, ומלאמי
 במל"מ פ' י"א מה' אישוע מש"ש באריכות
 בד"ה אחר שכתבתי וד"ה הני יולא לידון
 בדבר החדש שכתב דיעות בחרשת שכתב
 לה

לה כתובה אי טענת בחולים עלי' כמו כל כתובה אי הוי מחנה לה ואין לה ט"ב עיי"ש הטעם, ומ"ש כ"ח בכוונת גמ' יבמות ק"ג מפני שרלה להזיק בנכסיו דיל' דקאי ע"ז ודחי דרך כוונת גמ' הוא דהנס שהיא חרשת דאין לה כח לקנות עכ"ד לא הנתיא הרי חרש בר קנין הוא עיין גיטין כ"ט חרש רומז ונרמז וח"מ ר"ל"ה ורמ"ז, ואדרבה מנח' סלו דרלה להזיק בנכסיו למד מה"מ דאפי' שוטה יש לו קנין מ"י אחר עיי"ש דבגמ' נקט שוטה ג"כ דכתב לה כתובה ופירוש להזיק בנכסיו י"ל בפשיטות דכ"מ אמרינן ארס יודע וכו' ונתן לשם מחנה ורולה שיחזיק לו טובה עבור המחנה אבל חו"מ אין לו חובלת מן המחנה שנותן והוי רק כמזיק וד"ל:

(ב) **כתב** כ"ח יחי' דעה שכתב הכתובה הוי בעשות שלא ידעו הדיון דאין לה כתובה, ולכאורה יש למצוא ראיה לזה בגמרא ז"ק ר"פ הגזל קמא ד' ל"ה מאי לאו בע"ה דלא ידע דקרקע אינה נגזלת הרי דמליק שלא ידע, אולם בזה"ע סי' ס"ו סעי' י"ג וסעי' ס"ו מ"ה סעי' ג', וס"א סעי' י"ג וסעי' ס"ו דנהניב אפי' לא ידע עיי"ש, אולם לעומת זה מחו' סנהדרין ד' ע"ה ע"א ד"ה לא קבלינהו וכתומים סי' כ"ח ס"ק ד' שהי' סבורים פחיתים מן הדיון ע"כ עמם כנידון דיון וכלן כולם עניו הש"ך והבעל והעדים ומלמתי כה"ג שניתא לחוס אפי' לב"ד מועים בדבר שמינים ששענו עיי', מחו' הראשכ"א סי' אלף קמ"ט ע"ס ועיין ישועת ישראל מהרש"ג מקוטנא ז"ל סי' מ"ה שם וי"ל ג"כ שכתבו שלא לבזים וכמו שכתב בגמ' כתובות ר"פ אע"פ ופוסקים, וע"ע סימן פ"א סעי' י"ג כ"ג וחומים שם ומ"ש לו אחיו וידידיו ארס יחי' מה"ס חש"ע קכ"ה לא חרש סתירה לזה דאדרבה שם היא זינחה עמו ויודע בפלמו שהיא בעילה ובכוונה הסתיר הדבר מפני הכוונה ונמלצה לכתוב לה כתובה ככתולה בשעת החופה, וגם בח"ס מסיק דראוי לכחולה לכתוב לה מאתים רק שאין כופין אבל עכ"פ ל"ה טעות:

(ג) **כתב** כ"ח יחי' עכ"ד חו' כתובות מ"ז ד"ה שלא כתב אלא ע"מ לכוונה דמקצו הלוקח פרה ונמסרה ניתא אדעתא דהכי לא קאה ופירשו דהתם תלוי בדעת שניהם וחזירו לא ירלה לכוונם בספק זס והא

בסו"ס הגזל ביבמה שנפלה לפני מוכה שחן דמקשה בגמ' ניתא אדעתא דהכי לא קדשה נפשה שם אין הבעל מקפיד מה שיהי' אחר מיתתו ולכך לא מקשה מח"מ שנגעסה בעלה בע"מ עיי"ש, ולפי"ז בג"ד אדעתא דהכי שחשמה לא החזיב א"ע הכתובה שאין לו לע"ע ולא יוכל ליקח אחרת ול"ד לשאר נשואות דשם תלוי בדעת שניהם דהיא לא חרלה אבל בג"ד אפי' לא הוי מקפיד על כתובת בתי כי הוא באמת רוצה לפתול הכתובה והיא בעצמה לא יחי' לה דיעה כי היא חרשת ובודלי הסכימה בלא כתובה גם בשאר נשים בנשואות יחי' בעילה זכות בלא כתובה משא"כ בחרשת ובפרט שאפי' עשה כל התפעלות שיקח אותה לנשוא בלא נדוני' ג"כ בודלי שייך זה אדעתא דהכי ע"כ ד"ק, והנה מ"ש אפי' לא הוי מקפיד לא אדע פירוש דעה נ"מ מאפי' הלא לה נחזיב לא לאפי' כי הכתובה נכתב לאשתו החרשת כ"כ בגמ' חרש רומז ונרמז מקחו מקח ועי' בחו' חולין י"ב: דגם כוונת מלוא יש לו בגדול עומד ע"ג, אולם מלד הסברה הוי מקום לומר עפי' דברי הגוב"י מהד"ק ח' יו"ד סי' ס"ס דתלוי באומד הדעת אם הוי מקפיד, אולם עי' הנתיבות חו"מ סי' ר"ל דמוכח מחוס' סוף פ' הגזל דהיינו דנהניב מן הדבר שוב לא שייך אדעתא דהכי, וע"כ כ' בתוס' שם דמקשה רק מחזירוסין בנפלה לפני פו"ס אבל מן הגשוואין ל"ש אדעתא דהכי שכבר נהנית ומלמתי בש"מ כתובות שם כתב מסתרא דנהניב ומידע על הנה"מ שלא הביאו עוד בנתיבות שם אפי' בעידין לא נהנה רק ראוי להנות כמו נכנסה לחופה ומת חייב חוס' כתובה ול"ש שלא כתב אלא ע"מ לכוונה דהרי כנסה וראוי לו להיות נהנה עכ"ד נה"מ שם להלכה, א"כ כ"ס בג"ד שדר עשה כ"כ שנים והי' לו כנים ממנה ל"ש אדעתא דהכי ולא גרע כחובתה מחו' כתובה שחייב כה"ג ולש"ל אדעתא דהכי, וגם אפי' אין תלוי בדעת שניהם שהרי שם בתוס' מירי ביבמה שנפלה לפני פו"ס דכתבו חוס' שהבעל אין מקפיד מה שיהי' ח"מ ואע"כ מן הגשוואין ל"ש אדעתא כנ"ל וס"ג בג"ד לגבי דירי' שכבר נהנה כנ"ל, ואמת כי רש"י ז"ק שם סי' קב למיתב מן דו שנתרנית על ספק זה ח"כ י"ל רק לגבי דירה דשייך קב למיתב, וחפשי ומלמתי בח"ס אפי' ח"כ סי' ע"ד שכתב שם דרש"י וחוס' פליגי ואע"כ כ' שם מקורם דגם מהר"ם מר"ב רק במומר כי דשייך עיי"ש ועי' ח"ס חו"מ סי' ע' כתב ג"כ בהחיל לעסוק ל"ש אדעתא עיי"ש:

(א) כתב כ"ח עפ"י סברה סג"ל אוח
ט' דהוי בטעות כחיבה
הכחובס שסבר שנהחייבו רק כ' ש"ל
אילו ה' מודיעים אותו שאין חייב עפ"י
דין ליחייב א"ע ה' ג"כ מהחייב א"ע
וע"ז יחול חיוב הכחיבה ול"ה חיוב בטעות
אבל זה כראש שלא מדעת ולא אמריק
סברה זו. ומכ גס ככאן אי ימא אילו
הוס ידע ה' מיחייב א"ע ימא ג"כ אילו
הוס שגבחהית ויכ' עיכוב כגשוואין לא
ה' מיחייב א"ע בוודאי וסברה זו איחא
כש"ך ס' שג"ח ס"ק א' עכ"ד כ"ח יח'
הנס הדמיון מהש"ך שס לא אבין דשס
כ' כש"ך ספיר דממ"י דבאמא כרי לא
ה' מיאש רק אמריק אילו הוס יודע ה'
מיאש שוב ימא איפכא אילו הוס ידע
היכן הוא ה' לוקחו דאמאי ימא אילו
ידע במקאס ימא על כל הידוע אילו הוי
ידע לגמרי כל הענין, וכמו אילו הוי
ידע שפסל כ"כ אילו הוס ידע היכן הוא
ושס שני ידיעות כס בטעה אחד שאפשר
לידע שיהס כב"א, אבל כב"ד וכי"ז
בשביל אילו הוס ידע שיטערך לחייב א"ע
חיוב חדש ה' מחייב א"ע כ"כ ימא אילו
הוס ידע העמידות מה שעתיד לבוא לא
ה' מחייב א"ע וכי בשביל שידע מה
שעשה ידע העמידות ואין שייכות ידיעות
זל"ז. ועי' חוס' מנחות דף ס"ד ע"א
ד"ס ואפי' דמחלק בין לשעבר שיין אילו
יבוא אל' ויאמר משא"כ על להבא לא
שיין שיבוא אל' ויאמר מה סיפ' להבא,
וכן ביבמות דל"ה ע"א ד"ס תגלי וכו'
עיי"ש ג"כ חילוק זה, אולם לדעתי לא
נלך כלל לדברי הש"ך מלבד דהא כלכה
דל"ס יאוש אמנס אפי'. אי"ז סלכה
דיאוש שגא מדעת מהי כאן ל"ס אילו
הוס ידע ה' מהחייב א"ע בשביל זה
יהי חייב דאילו הוס ידע שיין רק לנפל
חזקה וממון שלו לא ליחייב אוסו במה
שאינו חייב מלד אילו הוס ידע ה' מחייב
א"ע כי מה שנכח עשה כסובס לא
ה' מחייב א"ע רק כחכ מס שח"ל חייבו

אוחו ליתן כתובה וכיון שזה שקר שאינו
מחויב מהיכן יתחייב משום אילו הוס ידע
היה מחייב א"ע, (וע' מ"ש בשם רא"ש
דאומדנא דמוכח יכול רק לנפל מקא לא
לעשות מקא ואין לי פנאי כעס לחפש
בזה) ובשלמא אי אמריק שסכתובס נכחב
בתורת שביא רוצה ליחייב א"ע רק שהי'
דבר א' שהי' מבטל אז אמריק אילו הוס
ידע ג"כ ל"ס מקפיד וכמו במומין אבל
כתובה הוא מה שממילא הוא מחויב
וכיון שזה בסל מהיכן יתחייב מלד אילו
הוס ידע. ובגמ' ב"מ שס בתרומה כלך
אלל יפות שס א"ז קנין רק הפרשה
בעלמא ועי' עירובין (ד' ע"א) ועשה
כאומר כלך אלל יפות ושס למסקנא לג"ס
אסחלוקי רשות בלכד עיי"ש כ':

(ב) ב"ש כ"ס דדי עיקר כתובה זה
נכון וראיתי מכבר באיזס
תשובה שדי בב' זסוביס כפחות שבכתובות:
(ג) ע"ד מונות שאבי' יקבל, כ"כ
לעיל שגראס נכון לדינא
מכמס פוסקים ויכחוב כתב בח"ח
ובשבוטה ונוסף לזס בטוחות וועקסיל,
וגס יפליש וועקסיל לאחר מאס שנים של
אביס יחזיק הוא. וסנס מה שאביס יקבל
א"ע בח"ח ע"י גרמס סיחר של כבעל הוי
כאילו כבעל הכטיה על מונות וסשליש
כי ככטיה ע"י אחר, ומ"ש כ"ח דעל
מונות ל"ז כלל שמלד כדין הוי ססיקא
דדינא ושיין לוטר וודאי אדעחא דכדי
לא ססחייב עכד"ק כ"כ שבככר נכנס
ל"ס אדעחא דכדי, ומלד שנכחב
כטעות ג"כ י"ל על מונות וודאי קיבל
א"ע באמס דלוי שנשחטיה ע"כ ה' זן
אומס ואס ילדיס אחר מאס שנים של
אביס מיכו י"ל עכ"ס כיון שנכחב בטעות
כי חכז"ל לא חיקו כתובס ולא מונות
מהיכן יסחייב מלד שבאמס ה' ברלונו
כמש"ל, רק י"ל כמש"ל דמונות ככלל
מנכס כפקר וזס ככלל כחיקון ימוד דירה
ושמירה כמש"ל ע"כ הכון שאביס יקבל
א"ע כי בוודאי מוטל על כב"ד ג"כ שלא
יתנכסו

יחנהגו בה מנהג הפקר ובכחובה יתנהגו כג"ל מלך מדות חסידות כי זה דבר נקל להשלים וועקסיל ולהשלים ביד כ"ח יחי' את זה אכתוב להעולם באהבים את כ"ח ול"ז לדידי ואת אשר יבחר יקרב וכו' :

עוד

ראיתי בכנה"ג סימן קי"ט דאפי' להרמב"ם דאינו חייב במזונות והוא יפרנסנה משלה ועכ"פ לריך הסגחחו שחפפרנס, גם שם באים אין לה משלה הבעל מחויב לפרנס משלו יעיי"ש בשם מבי"ט דאפי' להרמב"ם כן וא"כ וודאי מחויב הבעל להשלים וועקסיל על מזונות לאחר מאה שנים של אביה אפי' באביה מפרנסה ולא נשאר לנו רק מלך שהיא חרשה ואין עליו הויב מזונות וע"ז לבד שוב יש כנגד מלך שעל הכ"ד מוטל כג"ל ואו"ש למר ולחורחו באהבה רבה עזה לא ישוער ואהבת עולם :

הק' משה יואל בסורי"ש זלה"ה החופ"ק הג"ל .

ובענין

הג"ל של גמ' הג"ל דאדעתא דהכי לא קדשה נפשה י"ל פלפול קצת על קו' גמ' קידושין דף י"ג ע"ב דמג"ל דמיתח הבעל מחיר עיי"ש וקשה דאי"ג שמיחת הבעל אינו מחיר א"כ וודאי אדעתא דהכי לא קדשה נפשה שחשאר עגונה כל ימיה ושוב מותרת . וכנס דבכ"ק שם דף קי"א מסיק טב למיתב טו דו היינו שחחררה עם מוכה שחין ר"ל ג"כ אבל כשלא תוכל לדור עם שום אים וודאי לא תחררה [עו' בח"ס אה"ע ח"ב סי' ע"ד הג"ל שכתב ממחר"ם מר"ב פי' הג"ל דלא כרש"י שחחררה על הספק וטוב לה לדור עתה על הספק] ואי כחו' כחובות מ"ו דחלוי בדעת שניהם ג"כ לא יקפיד הבעל על מה שיארע אחר מיתחו וקשה כג"ל . וי"ל לחו' ג"כ לק"מ דחוס' שוב ס"ל בב"ק שם דרק על אירוסין קאי אבל בנשואין וודאי מקדשה נפשה כדי שחבי' נשואה לבעלס א"כ קו' גמ' על נשואה אך ז"א דא"כ ל"ס הוכחה גמ' מאלמנה

לכה"ג דקאי בין על ארוסה בין על נשואה ול"ל דקו' הגמ' כ"כ רק על אלמנה מן הנשואין . אך לפ"ז קשה בהספד דאמאי חסרה חורה אלמנה מן האירוסין לכה"ג אי"ג מן האירוסין עכ"פ אדעתא דהכי לא קדשה א"כ אין שם אלמנה עליו' דהקידושין בטלן וחסו' מותרת אלמנה מן האירוסין לכה"ג אך י"ל לס"ד האמת כן די"ל דקרא דאוסר אלמנה לכה"ג מיירי רק בנשואין ואירוסין באמת מותר דאינה אלמנה כלל כג"ל . ול"ק דא"כ בלא"ה בעולה היא ואסורה לכה"ג די"ל בעולה רק עשה דבחולס מעמיו יקח ואלמנה מן הנשואין איכא לאו ועשה אבל מן אירוסין באמת שרי כג"ל והא דאלמנה מן אירוסין אסורה היינו ע"פ אמת דיליף מקרא דמיתח הבעל מחיר מן הנשואין שוב מן אירוסין ג"כ מחיר וזיון שמחיר ל"ס אדעתא דהכי דהא תהיה מותרת . עוי"ל לס"ד חלמנה מן אירוסין אפי' נימא סברא זו אדעתא דהכי לא קדשה ג"כ אסורה לכה"ג כמו גרושה לכהן הדיוט אפי' נחבבר שהי' קידושי טעום אסורה לכהן הדיוט משום ריח הגט דפסלה לכהונה כן י"ל בכה"ג שאסור באלמנה ריח חלמנה פוסל לכה"ג . אך ז"א מכמה טעמים חדא דבריה הגט שנחבבר שהיה גט בטעום ג"כ מדאורייתא מותרת כמ"ס ביבמות דל"ב במשנה ואשה גרושה מאישה ולא מאיש שאינו אישה . ורק דרבנן ונ"ד קאי על הפסוק ועוד דאפי' נימא בטעום אסורה שם י"ל עכ"פ זה רק שהי' מקרה שנחגרשה בטעום ושייך ריח הגט דיש קול שנחגרשה אבל באלמנה אי"ג כל אלמנה מן אירוסין אין שם אלמנה עליו' כג"ל דאדעתא דהכי וכו' א"כ ל"ס אפי' ריח חלמנה דהרי הכל יודעין דאלמנה מן אירוסין דזה בכל עת לא במקרה [ודוחק דטעום חטו אלמנה מן הנשואין] ג' י"ל דרק ריח הגט פוסל מקרא דאשה גרושה מאישה אפילו לא נחגרשה אלא מאישה אבל ריח חלמנה מ"ל

מנ"ל שפסול לכה"ג כיון דאין לנו לימוד
ע"ז. א"כ נדחה זה סחי' דריח אלמנה
ולא נשאר רק ח' כנ"ל דנימא לס"ד
באמת קרא דאוסר אלמנה לכה"ג רק
בנשואה מיירי. ולעבור עליו בלאו ועסס.
אך י"ל עוד מגמ' קידושין שם דיליף
מקרא פן ימוס במלחמה יסס בקרא אשר
אירס אשה ולא לקחה ושוב הוי ע"ז,
אולם י"ל אדרבה לפ"ד רש"י כנ"ל דדבר
של עג"ז הוא זה א"כ שוב פייך סברה
החוס' בכחוכות מ"ז דחלוי בדעת שניהם
והבעל לא ירצק מה האמר הסברה של
החוס' שם דאין הבעל מקפיד מה שיהי'
אחר מיחתו בלא הכחוכ מפורש דמקפיד
ע"ז שהוא דבר של עג"ז שחקק אחר
וד"ל ע"כ: חנ"ל

סימן רג

בערה, מה ווארשא.

(א) **יבמות** (פ"ז) כנמ' אלמא דע"א
נאמן מנ"ל כו' אלא
סברה הוא מידי דבוס אחיכה ספק
של חלב ספק של שומן כו' ומקשה הגמ'
מי דמי הכס לא איתחזק איסורא הכא
איתחזק איסורא כו' וסירלו מידי דבוס
אטבל וסקדש וקונמח ושם בחו' בר"ס
מידי סקשו וא"ס כיכי ילפינן אשה מסנל
ויקדש וקונמח וכו' אין דבר שבערוס
פחות משנים, ומתחילים דכ"א דכאי דאין
דבר שבערוס פחות משנים כ"מ לאוסרס
על בעל דאין אחד נאמן לאסור דלענין
איסור כחייב כי מלא כס ערוס דבר
אבל להחירס חד נמי נאמן ע"ס. וסירוז
החוס' קשה מאוד דאזס סברה הוא
לומר להחירס יכא נאמן יוחר מלאוסרס
על בעלס, אדרבה ססברה נוהגה דאי
אינו נאמן לאוסרס על בעלס מכ"ס
דלכחירס דכוא לסקל בודאי אינו נאמן
ועוד קשה סא ברש גיטין לענין גט
מביא גס כן כנמ' דכוס דבר שבערוס
ובחוס' שם ד"ס הוי כחכו דכא דנקט

דבר שבערוס משום דנשאר איסורין
אפילו איתחזק איסורא מספקא לן דיכא
ע"א נאמן, אלמא דפשיטא ליה לסגמ'
דאפי' אי באיתחזק איסורא ע"א נאמן
מ"מ בדבר שבערוס אינו נאמן אפילו
להחירס:

רנ"ל לחרץ קושית החוס', דסנה סא
דאמרינן אין דבר שבערוס פחות
משנים נ"ל דיל' ספעס בזה עפ"י מ"ס
בשע"ט ח"ג סי' כ' אות א' סק"ד דנאשה
איש יש שני עניינס א' באיסור וסכ'
הקנין שסאשה נקנית לבעלס ולפעמים
מה שמכני להחיר לענין איסור לא מכני
לענין קנין הבעל ע"ס, ומש"ס אין ע"א
נאמן בדבר שבערוס דכאי דלענין איסורין
ע"א מכימן אבל אין ע"א יכול להוציא
קנין כגוף של בעל מחזקתו וילפינן דבר
דבר מממון דגס זס נקרא ממון, וגס
לענין קידושין אינו נאמן ע"א דאינו יכול
להוציא את גופה מרשות עצמה לרשות
הבעל:

רלפ"ז י"ל דיש חילוק בין גט וקידושין
למיחס דגבי גט אמרינן שפיר
דאין ע"א יכול להוציא קנין כגוף של
האשה מרשות בעלס וכן גבי קידושין
אינו יכול להוציא מרשות עצמה, אבל
גבי מיחס דאי כדברי סעד דמח הבעל
א"כ לא נמצא בעלס בעלס כלל לסקרס
דע"א בא להוציא מרשותו ולא הוי רק
איסור גרידא ואי אמרינן דבאיסורא
איסורא ע"א נאמן ממילא גס במיחס
נאמן עד אחד. ודומה לסברה זו איסא
ברשב"א ז"ל בסוף פ"ק דכוכות גבי אי
רוב עכו"ס עכו"ס ואוקי בגמ' למקין
וסקשה ברשב"א ז"ל סא אין סולכין בממון
אחר הרוב להוציא ממון וסירין דעכו"ס
ליח ליח חוקס ממון א"כ אי כדברי הרוב
לא נקרא להוציא כלל ע"ס אלמא דסא
דאמרינן דאין סולכין בממון אחר הרוב
כוא דוקא באופן דאפי' אס נלך בסר
הרוב ג"כ מוציאין ממון מחזקתו אז
אמרינן דאין ככה הרוב להוציא ממון
מחזקתו

מה שכתבתי בשע"ה שם בד"כ וכשפיראחי
דיש ראי' מגמ' גיעין לסברה החוס'
בזבחים דסיכא דנאסרה על בעלה ע"י
שינחה בראון אין כופין אותו לגרשה
א"כ קוב לא נפקע קנין הבעל ממנה
כמ"ש שם, ואמאי ע"א אינו נאמן וא"כ
איכא ראי' דהא דעד אחד אינו נאמן
להעיד בדבר שבערוה אינו מטעם שבה
להוליא מרשות הבעל, אלא משום שגילתה
הסורה דלענין איסור דבר שבערוה בעין
שני עדים כמו גבי ממון בין לאסור ובין
להתיר וכנ"ל:

וְנִלְ עוד להביא ראיה לזה דהא דאין
דבר שבערוה פחות משנים אינו
מטעם דבה להוליא מרשות הבעל, דכנה
איכא בגמ' ב"ב (ד' קל"ד:) בעל שאמר
גרשתי את אשתי ולהבא נאמן מטעם
שכידו לגרשה ולמפרע אינו נאמן, וכתב
הש"ס (שמעטא ו' פ"א) אף דבנטימא
פסדוהיך מבוחר בגיעין דכל שהיה בידו
פעם אחת אף שעתה אינו בידו נאמן
להעיד נגד חזקה מ"מ הבה בגרשתי את
אשתי דהא דבר שבערוה דינו כממון
דלא אמרינן מנו למפרע ואינו נאמן אלא
אם הוא עכשיו בידו ולכך אינו נאמן
לומר גרשתי את אשתי למפרע, ואי
אמרינן דכל כעטם בדבר שבערוה אין
פחות משנים הוא משום שבה להוליא
מרשות הבעל, וא"כ הבעל בעלמו אמאי
אינו נאמן לומר גרשתי את אשתי למפרע
דלענין להוליא מרשות הבעל אמרי' סודאח
בע"ד כמאח עדים דמי אלא ע"כ דכעטם
הנ"ל אינו לפי האמת אלא לפי הס"ד:

(ב) **באות** הקדום ככתבתי סברה דאי
הטעם דע"א אינו נאמן
בדבר שבערוה משום שבה להוליא מרשות
הבעל אז הוי דרין דעדות מיתח הבעל
לא מקרי דבר שבערוה דאי כדברי העד
דמה הבעל א"כ לא נמצא בעלם בעולם
כלל להקרא דע"א בא להוליא מרשותו
ולא הוי רק איסור גרידא ע"כ. וסנה
סברה זו עדיין אינה ברורה דאי אמרינן
סברה

מחזקתו ואין הולכין אחר הרוב, אבל
סיכא דאם נלך אחר הרוב אז אין מויליין
כלל ממון מחזקתו כמו גבי רוב עכו"ם
דאם הולכין אחר הרוב ועכו"ם הוא אז
אין מויליין כלל ממון מחזקתו דעכו"ם
לית ליה חזקה ממון כלל אז שפיר הולכין
אחר הרוב, א"כ גם בע"א נמי אפשר
לומר כנ"ל דהא דאמרינן דאין ע"א נאמן
להוליא ממון הוא דוקא בלאופן דאפי' לפי
אמירת העד הוא מויליא ממון מחזקתו
אז אמרינן דאין בכה העד להוליא ממון
מחזקתו, אבל סיכא דלפי אמירת העד
אינו מויליא ממון כלל מחזקתו כמו בכה
גבי מיתח דלפי אמירת העד אין כאן
בעלים כלל שפיר אמרינן דנאמן ע"ה:

שוב מלאחי סברה זו כחשוכה הרי"ם
ממו"ר הנאון הקדוש מגור
זללס"ם בסופו בחידושי' למסכת יבמות
ומביא זאת מסברה דנפשיה ואינו מביא
כלל דברי הרשב"א הנ"ל. וסנה יש לעיין
בזה אי הטעם הנ"ל הוא אליבא דאמת
דעיקר הטעם שאין ע"א נאמן להחזיר
בדבר שבערוה הוא מחמת שבה להוליא
קנין הבעל מחזקתו, או הטעם הוא רק
לפי הס"ד, אבל אליבא דאמת אמרינן
הטעם דאין ע"א נאמן בדבר שבערוה
מפני שהסורה גילתה להעיד בדבר
שבערוה אין ע"א נאמן ודינו כממון
ולריך שני עדים, וסנה בחידושי' הרי"ם
שם מבוחר דכעטם הוא רק לפי הס"ד
אבל אליבא דאמת אינו כן אף הוא ז"ל
לא ביאר שום ראי' לזה. ונ"ל להביא
ראי' לזה דכעטם הוא רק לפי הס"ד דאי
אמרינן טעם זה אליבא דאמת דאינו
נאמן רק משום דבה להוליא קנין הבעל
מחזקתו, א"כ סיכא דבה רק לאוסרה
על בעלה אמאי אינו נאמן ע"א הא בזה
אינו מויליא מרשות הבעל אע"כ לריך
לומר כמ"ס בחידושי' הרי"ם שם דאם
היא אסורה על בעלה אזי כופין אותו
לגרשה וממילא נפקע קנין הבעל ממנה
ומש"ס אינו נאמן, אך זה לא א"ס לפי

כנ"ל טוב ליכא ראי' מהא דרשב"א ז"ל :
(ג) בשע"ת ח"ג סי' ק' אות ג'
 שבאחי דברי הקלו"ח
 שכתב הא דנט שיחורר פסול שלא לשמה
 היינו להחירו בבת חורין דילפינן מנט
 דכעי לשמה אבל ילא לחירות מטעם שטר
 קנין . ולכאורה קשם ע"ז מהא דגיטין
 (ד' ט') דקאמר שם בגמ' דלכך סוכר
 ר' מאיר דלא ילא הסבד בן חורין משום
 דלאו כרות גיטא הוא ופרש"י וטוס' ז"ל
 משום דלא הוי כריתות וילפינן מנט
 דכעי כריתות, ומלשון דלא ילא הסבד
 בן חורין משמע דלא ילא לחירות כלל,
 ולפי דברי הקלו"ח הנ"ל זריך להיות
 הדין דלא לחירות מטעם שטר קנין דלא
 בעינן לכיות דומיא דנט. אך באמת לא
 ק"ע דהקלו"ח לא כחב זה אלא בשטר ע"י
 אחרים אבל בשטר שיחורר ע"י עצמו לא
 מהני בחורח שטר קנין דע"ז לא אמרינן
 גיטו וידו באין כאחד, ושם בגיטין י"ל
 דמיירי ע"י עצמו דלא מהני בחורח שטר
 קנין אלא בחורח שטר שיחורר ולכך בעינן
 להיות כריתות דומיא דנט :

(ד) הנה בחסות רע"א סי' קכ"ד
 לענין שהעיד ע"א על אשה
 אחר שנשאת שמה בעלה מכבד מקודם
 שנשאת, חקר שם דאי הוי הדין דאינו
 נאמן למפרע. אם נאמן עכ"פ על להבא
 למ"ד דלא פלגין דיבורא גבי בעל שאמר
 גרשתי אשתי למפרע כב"ב (קל"ד). ולי
 נראה דיש סברה לומר דכאן כ"ע מודים
 דפלגין דיבורא, פ"ס מה ששמעתי מהכס
 אחד על קופת הכ"מ וב"ש באהע"ז סי'
 י"ז ספי' ט' על הא דאיתא שם בש"ע
 דעד לומר מה ועד לומר כהנא אע"פ
 שפס מחישים זא"ז כואל חכ חס מודים
 שאינו קיים הרי זו חנשא, והקשו לשיטת
 הרמב"ם ז"ל דס"ל דהכחש בגוף טעין
 חשיב טעין הכחש בחקירות איכא אמאי
 מהני עדותן ככאן עיי"ש, וסירן הכחש
 הנ"ל דכש"ע סבירא ליה דהכחש דמה
 או נסגר לא חשיב הכחש בגוף טעין
 דבשלמא

סברה הנ"ל הוי הדין דיורשים יורדין
 לגולה על פי ע"א שמעיד שמה המורים
 וכן הוא בחידושי רי"ם הנ"ל ובאמת
 הוא במחלוקת בין הפוסקים דרמ"א בחו"מ
 סי' רפ"ד הסכים לדעת הריב"ש דאין
 מורידין קרוב לירושק ע"פ ע"א, ובנו"ב
 מהד"ק באהע"ז סי' ל"ג הסכים לדעת
 השואל בריב"ש דמורידין לגולה ע"פ ע"א
 הגם דבאחי ראי' לסברה זו מדברי
 הרשב"א בכתובות הנ"ל מ"מ כעת נ"ל
 דיש לחלק בין רוב לע"א משום דהא דאין
 הולכין בממון אחר הרוב היינו דוקא
 להוציא אבל להחזיק הולכין אחר הרוב
 שפיר כתב הרשב"א ז"ל שם דבעינן טיהא
 ודאי להוציא או אין הולכין אחר הרוב
 אבל היכא דאי אזלינן אחר הרוב לא
 מקרי להוציא כמו גבי רוב עכו"ם דינו
 כמו להחזיק ומהני הרוב, אבל בע"א
 דאין מוטיל עדותו בממון אפילו במסייע
 להמוחק כמו דאיתא בש"ך חו"מ סי'
 ע"ז ס"ק ט"ז א"כ אפשר דלא מהני עדותו
 אפי' ככה"ג דאי כדברי העד אין כאן
 בעלים כלל. הגם דבע"א בממון נמי י"ל
 סברה הנ"ל דאיתא אין ע"א נאמן אפילו
 לסטור את המוחזק דוקא היכא דמודע
 העד שבעדותו מפסיד ממון לחובט
 שלולא עדותו כיב חייב הנסבט לשלם
 להחובט אלא שאומר שמפסידו כדין,
 אבל היכא שמעיד שמה המורים הרי
 אומר העד שאינו מפסיד לשום אדם כיון
 שאומר דאין כאן שום בעלים כלל אפשר
 דע"א נאמן ע"ז, ואפילו בבאי גוונא
 דאיתא בב"מ (כ"ה). סימנין וסימנין ועד
 אחד ע"א כמאן דאיתא דמי ויניח (עיין
 בש"ס שם פ"ג) הגם דשם אפילו בלא
 עדותו לא היב נוחין סמליהם לכבנגדו
 ובעד אינו מפסידו בודאי לכבנגדו, מכ"פ
 איכא ספק הפסד דשמא יכיר אחר זה
 בעדים שפמליהם היא שלו ויכא קשה
 להוציא ממנו, משא"כ בפעיד דמה המורים
 יפי דבריו בודאי אינו מפסיד לשום אדם.
 מ"מ נ"ל כיון דעכ"פ יס לילק בין רוב לע"א

דבש למא לאי אמרין דמעשה מיחא הבעל
מחרת האשה להנשא ספיר חשיב מעשה
המיחא נוף הענין, אבל בהמת המעשה
דמיחא אינה מחרת אלא הא דמוחרת
הוא מהמת שבעלה טוב לא נמצא בעולם,
וא"כ לא הוי מעשה דמיחא נוף הענין
ולכך מהני עדותן:

ורפ"ז שפיר יש חילוק בין גירשתי את
אשתי למפרע ובין מה בעלה
למפרע דבגירושין עיקר הסיחור שמתירה
הוא מעשה הגירושין, ולכך ס"ל להאי
מ"ד דלא פלגין דיבורא ואינו נאמן גם
על להבא דכיון שאינו נאמן על מעשה
הגירושין דלמפרע ממילא אסורה גם להבא
כיון שהבעל גופים אינו אומר שהיה מעשה
הגירושין מחדש, אבל במיחא דעיקר
הסיחור הוא מה שהבעל לא נמצא בעולם,
וכיון שעד מעיד שמת מכבר ולא נמצא
בעולם מאז הרי מעיד שאחר זמן זה בודאי
לא נמצא בעולם שפיר הכל מודים דפלגין
דיבורא דהוי כשעיד על בני דברים:

שוב ראיתי נפור יור"ד סי' רפ"ו
שהביא דעת הרמ"ה גבי עבדים
מגר שמיחתו מחרת עבדיו לישא בת
חורין מטעם דעבדו דגר כאשהו כמו
דאיחא בניטין (ד' ל"ט), דעתו ז"ל
שעבדיו שהיו קטנים בשעת מיחא הגר
שמיחת הגר אינו מחרת אוחס לישא בת
חורין משום דלכחי עבדים הם דקיי"ל
כאבא שאלו בניטין הם דקטנים כל
כל המחזיק בהן זכה בהן, שאם לא
זכה בהן שום אדם בעולם קטנים,
כשהגדילו אח"כ אף שזכו בעלמם ונטשין
בני חורין מ"מ אסורין לישא בת חורין
מטעם דמיחא הגר אינו מחרת אוחס
דכיון שלא החר אוחס מיד בשעת מיחא
שהיו אז אחי עבדים טוב אינה מחרת
אוחס אף כשהגדילו, אלמא דס"ל דמעשה
המיחא מחרת ולא מה שאינו בעולם דהא
בשעה שהגדילו ג"כ אינו בעולם ואמאי
אינו מחרת אוחס ומסתמא גבי אשתו
נמי הכי ס"ל כמו דאמרו בגמרא דגיטין

כ"ל דעבדו דגר כי אשתו ורמ"א שם
בסעיף ס"ה פסק כרמ"כ ודלא כמו
שכתבתי לעיל דמה שאינו בעולם מחרת
גבי אשתו. ובאמת לשון המשנה דיבמות
(ק"ז:) משמע כמ"ש לעיל דאמרו שם
הואיל וזו וזו מודות שאין קיים ינשאו
נראה מלשון זה דמה שאינו קיים מחרת.
ואפשר חילוק דרמ"ה ז"ל הוא מלשון
המשנה בקידושין (ב'). דאמרו שם וקונה
אם עלמה בוגט ובמיחא הבעל משמע
מלשון זה דמיחא הבעל דומה לגט דמה
גם המעשה דגט מחרת ה"ה מיחא הבעל
המעשה דמיחא מחרת. אך מדברי הגמ'
בקידושין (י"ג:) משמע כמ"ש לעיל דאמרו
שם מיחא הבעל סברא הוא, ועל מעשה
המיחא ליכא סברא, וכן כתב רש"י ז"ל
שם בד"ה וכו' שרי לה, כשאינו בעולם
נפטרה כימנו שהרי בו היחא קשורה,
אלמא דמה שאינו בעולם מחרת, ומאז
גדולה לחרך דברי הרמ"ה וברמ"א ז"ל שלא
יהיו סחורה לסברא הנ"ל:

(ה) **לכבוד** הרב וכו' כהנא כ"ח הביא
קושיא בשם הרב הגאון
הקדוש מליבאוויטש ז"ל בספרו על המשניות
שהקשה על המרדכי הובא ברמ"א או"ה
סי' רנ"ג סעיף א' בשם יש אומרים
דאפילו אם הקדירה עומדת ע"ג אש
ממש כ"ז שהיא מגולה למעלה לא מקרי
העמנה ושרי וכן הסנג, מהא דירושלמי
במוליאר בגרוף דשאינו גרוף אסור משום
דסגחלים נוגעים בגוף הכלי שהמים בו
ס"ל כהעמנה, א"כ יש סחירה על דברי
הרמ"א ז"ל מהא דירושלמי הנ"ל, וחורן
כ"ח דרמ"א מייירי כשהקדירה מגולה
למעלה כמו דאיחא שם דשליט בה אוירא
והירושלמי במוליאר שאינו גרוף מייירי
שהמים מכוסים למעלה ולא שליט בה
אוירא, הנה נראה מדברי כ"ח שהבין
דברי הרמ"א ז"ל שכח שהקדירה מגולה
למעלה כייון שהקדירה פתוחה למעלה
בלא כיסוי כלל. הנה כ"ח לא ראה
דברי הסמ"א בסו' רנ"ז ס"ק י"ח שכחב
שם

שם על דברי הרמ"א הנ"ל דכא דמגולה למעלה היינו שאינו טמון בגדים אבל לא שיהא פתוחה למעלה וכן כתב בהדיא בא"ר בס' רנ"ג בדברי הרמ"א הנ"ל. וכן משמע בחוס' ריש במה טומנין דשאינו טמון קרוי מגולה :

אך באמת גוף הקושיא של הגאון הקדוש הנ"ל לא הבנתי לפע"ד די"ל בפשיטות דהנה בירושלמי שם איכא פלוגתא בטעם דמוליאר שאינו גרוף דאסור וחר מ"ד אינו סובר כלל דהיי כהטמנה אלא ס"ל דהטעם הוא משום דעשוי פרקים פרקים וירא שגא יחאכל דבוקו וכו' מוסיף מוי, כמו שהביא שם הגאון הקדוש הנ"ל בעלמו, א"כ מאי קושיא הא י"ל דבזה פליגי המחבר והרמ"א ז"ל דהמחבר ס"ל כאותו מ"ד בירושלמי דהטעם במוליאר הוא משום דס"ל כהטמנה ולכך אוסר המחבר כשהקדירה מוגעת בגחלים משום דהוי כהטמנה, והרמ"א ז"ל סובר כאידך מ"ד בירושלמי דהטעם הוא משום דעשוי פרקים פרקים כו' אבל אינו משום דהוי כהטמנה ולכך מחיר אפי' כשהקדירה מוגעת בגחלים :

עוד נ"ל די"ל דדברי הרמ"א ז"ל הנ"ל א"ש אפי' למ"ד בירושלמי הטעם משום דהוי כהטמנה, דיש לחלק בין נגיעה המוזכר ברמ"א ז"ל ובין נגיעה המוזכר בירושלמי הנ"ל דשם במוליאר שהגחלים והמים הם בכלי אחד וכיון שאסור להפריד הגחלים מהכלי בשבת מטעם מבטיר ומטעם מוקצה הוה ליה כמחזירים להכלי כמו שכ' רש"י ז"ל בשבת (מב:) במשנה לפני לבטל כלי מדיכנו, וכיון שהגחלים מחזירים להכלי הוי כאלו כלי גופה מוסיף הכל ושפיר הוי הטמנה בדבר המוסיף הכל ואסור, אבל כשהקדירה מוגעת על גבי גחלים לאפשר להפריד זה מזה לא חשיב גוף הקדירה המוסיף הכל ושפיר לא הוי הטמנה ושרי לשיטת הרמ"א ז"ל :

ולכבוד הרב וכו' מה שהקשה כ"ה על מה שחזקתי בשע"ת

(סי' ט' א"ח א') מה שמידשתי בח"ב (סי' נ"ח אות ב') בדברי הגמ' בגדרים דאמרו בקדשם לזמן דלאחר זמן נמי לריבא גט מטעם דקדוקת הגוף לא פקעם בכדי, דהא דלאחר זמן לריבא גט הוא משום דאיסור א"א לא נפקע בכדי, אבל קנין הבעל בהאשם נפקע לאחר זמן. והקשה כ"ה הא הא רמ"א בזה"ע סי' מ' הביא דין זה דהמקדש אשה על ל' יום מקודשת לעולם ומדכחג כחמא משמע דהיא ככל מקודשת דעלמא דאפילו קנין הבעל לא פקע ע"כ. הנה גם אנכי ראינו דברי הרמ"א הנ"ל מדכחגתי בש קושיא הטיב קידושין וקושיא הטי"ג הוא על דברי הרמ"א הנ"ל ודברתי בזה עם רב גדול אחד והסכמנו שאין לחזור מהסברא שמידשתי בחלק ג' לפי שהסברא טובה מאד וגם לשון הגמרא נדרים משמע כן דלא קאמרו רק מי לא נפקא בלא גט, ובפרט שלא כדכחגי לענין הלכה למעשה רק ליישב שני סוגיות דניטין וכחובות בטוב טעם ודעת כמו דאיחא שם בח"ב ומחורץ בזה קושיא הטיב קידושין וקושיא האבני מלאים על הפ"י כמו דאיחא שם בח"ג, ע"כ כדכחגי סברא זו. ומה שהקשה כ"ה על סברתי שכתבתי שם בח"ג דהיכא דפקע קנין הבעל מחיים ליכא עליה מלוא ייבוס משום דמלוא ייבוס לא חל עליה, הא ממילא חל עליה מלוא ייבוס משום איסור אשה איש דלא פקע ממנה. נ"ל כיון דגבי מלוא ייבוס כתיב לא הויה אשה כמח החולה, ואשח סמא אינה נקראת אלא היכא דהיחא אשחו ממח עד שעה מוהו דהיינו שהיחא נקנית לו עד שעה מוהו אלא היכא דהקנין של בעל כבר פקע ממנה רק דאיסור אשה איש לא פקע ממנה בכדי זו אינן נקראת אשה כמח, ועיין מ"ש שם בס' פ"ז אות א' די"ל דאיכא עליה מלוא ייבוס אפילו היכא דפקע קנין הבעל :

יצחק ברי"א ז"ל הכהן פיינענבוים
חונה פה ווארשא.

סימן לד

ב"ה פה ברעואן .

שלוש וכו' לכבוד ידירי הרב המאה"ג
הח"ב מו"ה יהונתן הלוי אייבעשימין
ג"י מו"צ דק"ק קאלשין .

עיד שאלנו במילוי דגים שנחנו בחור
המילוי חלמון בילס ונסערב סיטב
המילוי עם החלמון ע"י שנחחק דק דק
בכלי העשוי לכך שקורין האק-מעסער
וקודם שגמלו הדגים נמלא טיפת דם
במותר הביילס והוא לכבוד שבת, כבר
כתבתי בגליון בשם שו"ת ספר יהושע
נפסקים וכחצים סי' תל"ז להחיר להוסיף
על הביילס ולבטל ברוב כיון דהוה ספק
איסור וטעירותי מדברי השפתי דעת סי'
ז"פ שטביא ר"מ אבל כיון שדעת הבית
נחם יסודם דגם הקמח והביילס מיקרי
מין במינו ובטל ברוב ואף שהפרמ"ג השיג
עליו הסב בלחם הפנים הביילס בשם מותגו
המג"א ובשם פ"י שפסקו כהבית לחם
יהודה וראייתו מהמ"ח כלל פ"ס דין כ'
ואף שהפרמ"ג סי' ז"ח ס"ק כ"ו חולק על
המ"ח מ"מ עכ"פ חוי לאילטרופי להחיר
להוסיף, ובגדרוף שאר ספיקות שבי' ר"מ
בדאי יש להקל, ומה שכתבתי ר"מ דין
ריקוס הביילס אם הוא מן הטורס או רק
דרבנן ועיין ביד אפרים לסי' ז"ב שהאריך
בזה מתמה מקומות, ומ"ש בהא דאין
עושין מדאורייתא שיבי' רק ספק דרבנן
בספק בדן, ועיין בפרמ"ג או"ח סי' פ"ג
בא"א סק"ג דסליי לה בפלוגתא רמב"ם
וראב"ד, ומ"ש מדברי הטור סי' תמ"ב
דיבטל ויסי' ספק דרבנן לק"מ דהתם כרי
קודם זמן איסורו לא חל עדיין האיסור
של חורס ועיין מג"א סי' תל"ט שכתב
כהאי גוונא לענין נודעו הספיקות דקודם
זמן איסורו הוי כלא נודע, ועיין בב"י
סי' תל"ח צאורך בפלוגתא רמב"ם וראב"ד
בזה, ובמקו"א הבאתי מדברי הרב המגיד
פ"ו מעירובין ותשובת הבית אברהם חלק
אכע"ז סי' נ"ח ובסנה"ס שם צאורך וע'

במג"א סי' ו' ס"ק י"א וסא"ר שם ומ"ש
מדברי הפרמ"ג אם בעוף איכא עשר
דשאל"י עיין מה שכתבתי בפתיחת דעת
חורס לה' שחיטה מכמה מקומות בזה,
ומ"ש ר"מ דחלוא אם יש שחיטה לעוף
מה"ח עיין במלוא הדועים אוח ר' רוב
מזיין וכו' אוח ו' בסנה"ס מהא דעכ"פ
נחירי מהא בעי וזולת זה אין פנאי להאריך:
והגני ידירו חק' שלום מרדכי הכהן
אבר"ק הג"ל:

סימן לה

ב"ה פה קוטב גאליציא .

(א) **בשעת** ח"ג סי' ד' מש"כ כ"ג
כ"י לתרח קושיות המג"ח
מהא דפריך הש"ס בפסחים וסרי דם וכו'
וע"ז כתב וז"ל כבר כתבתי במק"א דכל
טעם דדם שכתבו ח"ע עליו משום דאינו
ראוי עתה להקרבה כמ"ש האו"ס שם
לכדיא וסרי מנזאר ברש"י ע"ז דמ"ו
דבאיסורי הנאה לא מהני שגיטוי וא"כ לפי
הס"ד דדם אסור בהנאה גם בנשתנה
אסור וכו' עכ"ל במח"כ כי אין לדברים
אלו שחר וכבר הסביל הרמב"ם בפס"מ פ"ג
דכרייתות לענין איסור בפ"ח דכל דאיסור
הנאה משום דכתיב לא תאכל נמשך
איסור הנאה מפני שאסורו הכתוב
באכילס ואם לית בי' איסור אכילס ממילא
גם איסור הנאה ליכא ועייש"ך ולפ"ו גבי
דם דקוי ס"ד דדם אסור בהנאה משום
דכתיב לא תאכל אי"כ בדם מזבול או
מזורב במים דס"ל להאו"ס דפקע מה"ח
איסור דם מיני' משום דאינו ראוי
להקרבה אי"כ ממילא דלא שייך בו עוד
איסור הנאה כלל ואינו ענין כלל לדרש"י
בע"ז סל"ל דדם כתב רש"י בדבר שכתב
יש עליו איסור הנאה לא מהני מה
שנשתנה דגם כל הנעשה ממנו נאסור
דהא הנאה היא עיי"ש ובאמת גם באיסורי
אכילס היא כן דכל שאסור בעתם באכילס
לא מהני מה ששתנה כגון חמין ועשאל
קמח

קמח, וטעמו וממנו לכ"ע דלורייחא, וכה דלמדין בש"ס כריתות דף כ' רע"א לענין איסור חדש מה לכרמל שלא נשתנה מבריותו ע"ש כבר בארתי על נכון נחוצה שהשכחי אישחקר למדינות הנר [ודלא בהגאון במקור חיים ששנה בזה וכאשר השיג עליו גם בכו"ח חסם סופר חיו"ד סי' קי"ז] ואכמ"ל, אלא דנבי דם ס"ל להא"ס דבחינו ראוי להקריב פקע ממנו איסור דם וממילא אי פקע איסור דם פקע איסור הנאה וז"ל וקושיות הרב בעל מנח בחוקש :

(ב) **בסי'** ו' שם מה שסניח רז"מ בל"ע לשון הרמב"ם פ"י מהל' ברכות כמ"ס, לשדוח או לגמול. יעין בכו"ח הלכות קטנות למכר"י חאגיז ח"ב סימן כ"ח שכתב דכוונה הרמב"ם בזה לאשמועין דדוקא על ריבוי חילנות דמלבלי הוא דמברכין ע"ש, ועיקר החקירה שחקר רז"מ בשם בנו ז"ל אי מברכין ברכה זו על חילוי ערלה דלא חשיב ליכנות בו בני אדם כיון דערלה אסור בהנאה, פשוט לדעתי דגם על חילוי ערלה מברכין כי הברכה נחקקה לכודות להקב"ה שברא חילוי מאכל ליכנות כסן בני אדם ולא הקטו ליכנות בהם, ישראל"י אלא ניהנות כסן בני אדם דכולל גם עכו"ם עש"ס גיטין דף מ"ז ע"ב ופירות חילוי ערלה כרי מחר לעכו"ם בשלכס ולא גרע מאס רואה עכו"ם נאכ דמברך וגם שיש בזה גם חופלה לישראל כדאמרו בירושלמי ובמדרש בב"ר סדר לך דגם ספיקות יין נסך נסברו דאף דאסור לישראל מ"מ במקום שין נסך מלוי איז יין ישראל נמכר בצל עיי"ש, ואף אם ראה החילוי דמלבלי חילוי ערלה שגדל בשדכו מ"מ אין בברכה על חילוי זה ביוחד כי הברכה היא אשר עשה חילוי מאכל מלבלי בעולם שהפריח סקב"ס עץ יבש כמ"ס בשיטה מקובצת ברכות שם אלא שנתקן לברך בשעת ראי' וכל שראה מה נ"מ אם ראה חילוי ערלה

או לא עכ"ל האילנות בכלל ויוליאו פירות סראויין ליכנות כסן כמ"ל וז"ל :
(ג) **בסי'** ז' שם בדבר השאלה דשם ראיתי מ"ס הרב השואל וז"ל וסא דמבאר בס"י קכ"א במלכות ששלח שלח לקבל מעומו והלכות אמר נחמיו לשליחך ושלח אומר לא נתן דכליה פטור דפז"ל במלכות טוען שמה והלכות כרי סה"ד אס גם הלכות טוען שמה סי' פטור כיון דשניסם טוענין שמה, ועי' כתב הרב סמשיב פגאבד"ק קופנה ז"ל וז"ל ולא כן חכמי עמדי דלא מיבעי' בלש הלכות גופי' טוען שמה פרעמיו לשליחך דחייב דריע טעמיו' למא אינו יודע וכו' עכ"ל, ואי חמה עליהם דלא ידעי רבנן שדכ"ז מפורש בכו"מ סי' ע"ב בש"ך שם ס"ק ס"ה שהביא בשם הסמ"ק שסמ"ק פטור כיון שגם הכותב טוען ספק ע"ש והמשנה למך רפ"ד מהלכות שאלה כתב כדעת הגאבד"ק קופנה דטענות הלוח איז אס פרעמין כוי טעם גרוע למא אינו יודע ומדלא ידע ודאי דלא פרע ובסגסות מל"מ שם כתב בשם הסמ"א כסמ"ק שד"ס דעל המלכות רמ"י פפי אס נפרע או לא, ואמנם דעמו שם דהיכא דלא כו"ל להכותב למידע אס פרע סתבע חייב הלוח לשלם ע"ש ולפ"י בהאי דינא דסי' קכ"א הג"ל דלא כו"ל להמלוך למידע אס פרע הלוח להשלח יפס כתב הרב מקופנה דהלוח חייב אמנם בס' שער משפט סי' ע"ה השיג על המשנה למך ודעמו דאף דלא כוי לי' להמלוך למידע מ"מ הלוח פטור ע"ש ואמא איז על הרבנים כנ"ל שכתבו בזה כמאנבאים ולא כעירו מכל מ"ס שדכ"ז תליא בחשלי רבדני :

(ד) **בסי'** ח' שם בדבר השאלה דשם כ"ל פשוט דודאי כל שיש לחוש שימכור הסלג או כבילים לישראל סה"ד דאסור למכור לו גם בשריפות היכר, ומה שכתב יסוד עפ"י דברי המקור חיים רסי' חס"ז שכתב דשש סקלס

סימן ב' ושם בחזונו לק' האלברשטאט הארבעי :

(ה) **בסי' ב'** מה שהמה ר"מ והניה בל"ע מה דפסק הרמב"ם דמשקי בי מעבתיים דכן ממז כרז ח"כ מדוע פסק דטומאת משקין לטומאת עלמו היא דאורייתא וברי מבורר בש"ס דלרב דס"ל דכן ממז ס"ל דטומאת משקין גם לטומאת עלמו היא רק מדרבנן, ועל ממו שכתב קדמו בזה הלחץ משנה פ"א מהלכות פסולי המוקדשין סל"ו וע"ש שחידך קושיה זו על כוון : יעקב שור אבר"ק קושב והגליל .

סימן לו

ב"ח פח אלפאליא (פ' פאר) .

אתן במדבר אר"ש שיטה והדס, לחקריב בשערי תורה אומר הבא מן החדש, ישובים שונים ברמב"ם הלכות בלי המקדש, המריחים כמור ואהלות מפרנס, ואבוא במגילת ספר הנדרש, פשט ורמו סור קרושים הקונטרס בלי הקדש .

(א) **בפרשה** תצוה ועשית ציון וכו' פתוחי חתם קדש להשם הכה בשבת ס"ג וסוכה ס' אמרו דהיה כחוב קדש ל למטה השם למעלה וכן הוא בירושלמי מגילה פ"א ס"ט דלפיכך הנוטף מלפני השם חול שכן מצינו בלין שהוא מובדל ממנו [מ"ס הרמב"ם שאינו מובדל ממנו ולכ"ז פסק דהנוטף מלפניו חול י"ל דהוא ס"ל דגם הנוטף לאחריו קדוש רק מדרבנן ועיין פת"ס יו"ד רע"ו סק"ז ובספרי האזנה גרש דף ל"ח ואכמ"ל] ולמשמעות חוס' הוא כליור א ולמשמעות

א	ב	ג
השם	קדש ל	השם
קדש ל	השם	קדש

כרעב"א בחי' לשבת הוא כליור ב כדי שיכיר נקרא כסלכתו ע"ש ועיין ס"ק יומא פ"ד והרמב"ם בזה' כלי המקדש רפ"ט גורם

חלקה שאסרו למכור לעכו"ם שמה ימכרו לישראל חף דהישראל לא יעשה איסור דסמך על הכוב מ"מ חסור מוסס אין מובטלין איסור לכתחלה וע"ז ילא לו לחדש לז' היום בג"ד . הכס בחמת דברי המקור חיים בזה חנים נכונים אללי במח"כ דברי מפורש בש"ס חילין ובש"ס יומא לעינין ליפורי מזורע ואברי שער המשחלה דמוחרין ללא חמרה חורס שלה לחקלה ח"כ מבורר דחשש חקלה בזה היא מכ"ס וברי גם להסוברין דמס"ס אין מובטלין איסור לכתחלה מ"מ הרי באלו לא נחזיון לבטל וכבר העיר בזה גם בפלתי סימן ק' ס"ק א' יעו"ש, ואני חמה על גאון עוזיו המהנה למלך סוף פ"ז מהל' מעילה שכתב דהא דאמרינן לא חמרה חורס שלה לחקלה היא מוסס אין מובטלין איסור לכתחלה עיי"ש, אבל ביורדין של דברים לדעתי דבכל הני שאסרו מוסס חשש חקלה היא מולד איסור חורס דלפני עור לא חתן מוכסול שאסרה חורס שלא להכשיל לחבירו להאכילו דבר האסור חף שחבירו חינו יודע שהוא אסור ומותר לו לאכול אלל חבירו דסמך על סרוב שרוב מאכלי ישראל כברים סס מ"מ זה שהוא יודע שהוא אסור מזהר שלא להאכילו לחבירו שאינו יודע, ומזהרין בלאו זה שלא ילא מחמת ידו דבר שאס יפגע בו חבירו יסיו נכשל בו חף כי אפשר שלא יגע בו חבירו מ"מ האזהרה בזה גם על לז' הספק שלא ילא דבר מוכסול מידיו כמו שאמרה חורס פן יפול הנופל ועיין רמב"ם פ"א מהל' רולח ס"ד וחף דשם היא בענין סכנות הסוף מ"מ גדול המחמיר אה חבירו יוסר מן הסורנו כמו גוף לאו דלפני עור חף דפסטי' דקרא במכסול הסוף נכלול בלאו זה גם שלא להכשיל אה חבירו שאינו יודע באכילות איסור ועיין בש"ס ע"ז דף ע"ו ע"כ ובחוס' ס"ד ל"ה לנכרי והארבעי כסוגיא דשם בחזונו אחרת חס ל"ל ישר ונכון ועיין שו"ת מהרי"ט בשמיות חיו"ד

השרטוט ועיין ירושלמי מגילה שם שזריך
לכחוב ה למטה מארכובתו של ל בקרא
הל' חגמלו זאח ועיין ש"ק שם ומד"ר
בשלח פכ"ד ומפרשיו ושאלת יעבץ ח"ב
סי' קנ"ד ובמנחת שי' פ' האינו שם
ואבמ"ל :

והנה הרמב"ם שם כתב ואם כהבו
בשיטה אחת כשר ופצמים
כתובו בשיטה אחת עי' כ"מ שם דפסק
בעדותו של ר"א בר"י וז"ל ממ"ס הרמב"ם
בהל' קט"ח פ"ד סי"ב דלא כעדות חנניה
אך י"ל דמחמת שחלק לשני חיבות טיף ג"כ
הלשון פסוהי חתם [ומה שלא כתבו להשם
למטה החת קדש עי' סוף מס' ידים י"ל
דאינו דרך כתיבה חיבה חתם חיבה
כמ"ס הרמב"ם בפס"מ סוטה פ"ב ע"ט]
וראיתי לחלק ע"פ מ"ס חוב' סוכה ה'
דמכ"ס חין לזיף שיעור רק מדרבנן לזיף
ב' אלבעות ח"כ ה"ץ הראשון מן הסורה
היה בשיטה אחת ואח"כ מדרבנן עשו ב'
שורות :

אמנם לעיקר נלפע"ד כי ממה דחמרינן
ביומא ח' דקרא קמ"ל בנשבר
ה"ץ דלא מרל"ס ע"כ הקרא רמז לנו מפורש
שיעשו ל' אחר עוד בודאי נוסף על מ"ס
וכן חשבו לדורות שהפירוש אם יאבד אחד
מהכלים והיו על ז' בודאי כי אולי לא
יטעו כלל לעשות שנית משא"כ ה"ץ
מוכרח היו לעשות ל' ב' (א) והנה בה"ץ
הראשון

נורם להשם למעלה [כמו שמשמע
מירושלמי יומא פ"ד אך שם משמע דגם
בגורלות היה כתוב גם חיבת אחד למטה
והרמב"ם בהל' עיו"כ לא הביאו] ועי'
כ"מ שם שכן היה גירסתם בש"ס דילן
וע"פ פשוטו כן נראה שלא לחלק הכיבה
וכן שיטתו בהלכה ז' לעיין החשן בשמות
האבות שלא היו מחולקים האותיות כדי
שיהיה נקרא כהלכתו אבל לפי גירסתו
טעמא בעי במה שחלקו אות ל' מהשם
ולא מלחתי מי שהעיר בזה וכלפ"ד כי
ממה דחמרי קרא פסוהי חתם לשון רבים
כמו בחשן ואפוד נסתפקו בחלקים אותם
לשני שורות [ואולי גם בשני אופנים למ"ס
לקמן שכחושף האותיות מאחריו ח"כ
האותיות קדש ל מימין לשמאל כזה ל
שדק אבל השם שזריך לכתבו כסדרו
חופר על כרחך משמאל לימין] אם לחלקם
לשני חיבות והיו להשם למעלה או לחלקם
במספרי אותיות שהם שמה וזהו גם
אות ל למטה אבל למ"ד בירושלמי יומא
שם כמלך שהוא על קהדרון נראה יומא
לפע"ד שללחם ידי שני לזדי הספק עשו
לואר הלמ"ד ארוך עד שורה העליונה
בשום אל השם כלומר ג ואף דבשי
בירושלמי מגילה שם אי שרי לחלוק
הנעפל מלפניו י"ל דלכתוב רובו למטה
מהשורה עדיף וכמ"ס האחרונים להזכר
באותיות כגט הגדולים שיכתובם אחת

(א) מלשון הרמב"ם בהל' כה"פ פ"ז ה"ט וכל הכלים שהיה במקדש היה להם שמים נראה קצת
דכלי בגדי כה"ן לא היה להם שמים רק באהבה קלו עשו אחרים דאל"כ הול"ל זה בהלכה כ' ע"ט
ועיין חוב' סוכה ח"ב שם סוסטא ד"א דכלי נקדש אלו בגדי כהונה. וטעם ט"ק בדגדי כהונה
לא מקרי בלי רק כהנים פיין סוכה ז' וז"ל מחוב' תצוה י"ז בפר דל"ן כ"ג מתלבש בכלי ע"ט
ועיין ערכין י' פ"ב ה"א ר"ז אומר שמים ה' ועיין מנחות דף פ"ז שני עשרונים היו ומלאה דדוקא
זימי מרעה"ש שגזרו הכלים למשיכה דוקא [אלא בגדי כהונה לא נמשחו עיין רש"י סוטה ע"ט
ומשחא אותה] לא יכלו לעשות שמים כי אולי לא יטענו להשיים וימעלו במשחם בנחם משא"כ אח"כ
דרך עבודתם מקדשם פיין שצרכו ס"ו ומל"ח ה' בה"מ ע"ל ה"ב היו עושים שמים :
פלא ראינו בשו"ט מה"ק ח"ג סי' מ"ב בשם חכמה מאבנה שהקשה בזה"י ע"ז כ"ז ד"ה
וכקדשטם פחזרו ומשחם בשמן המשחה דהרי אח"כ רק עבודתם מהנכס והשו"ט הוסיף להקשות
היכן מלאו שמן המשחה שכבר נמא יאשיהו ע"ט ובמחכ"מ שכת דחוקיה קדם הרבה יאשיהו ולקצ"ה
המ"מ י"ל דכלים הראשונים של משח רעה"ג שחלחל קדושתם במשיכה פ"ד דלריכוס לקדשם טעם
שנית רק במשיכה דוקא ועיין רפכ"ן ומגילה אסתר ומרגיפה טבא על סס"מ שורם עליש [וכ'
נעלם מהמ"ט בקונטרסו חומר נקדש פ"ד סימן כ"ז ועיין בפירושו בטקלים פ"ח מ"ה בקר
דשנים

הראשון דכתיב ב' פקודי ויעשו ויכתבו
עליו בלשון רבים נראה יותר שבללאל
ואהליאל (כחבורה בשופות) ומסתמא
כל אחד זכה לכתוב חזיתות והנה
האוחיות קדש ל שאין לריבין כסדרן
כתבם אהליאל כסחם כתיבה אשורית
מימין משמאל מאחריו א"כ היה לריבין
לחפור אותם כסדר הזה ל שרק זהו
בפדרניס קדש ל למטה אבל השם פלרין
לכתבו כסדרן א"כ מוכרח היה בללאל
לחפור מאחריו האוחיות משמאל לימין
וזהו במדרניס השם למעלה בסוד יודע
היה בללאל ללרף אוחיות שבהם נבראו
שמים וארץ דעינו להפוך כחומר חוסם
כמו שגאו האוחיות בהחלת הכריאה
בדרך חסרק שהוא משמאל לימין ע"י ס'
שיר בנימין השני שבה פ"ב שכן הראה
הקב"ה למשה חבית המשכן בהיפוך
ובללאל הודיעו זאת ע"ם אבל הלין השני
שראה ברומי נעשה אח"כ על ידי אחד
כגון משמאל לימין ונכתב קדש להשם
בשיטה א' דכיון דאשחתי אשחתי [אף
שלא"ק מחוס' חולין ל"ב ע"ם] ואולי לין
השני נפל בידי כ"ג שנהנו בפה הללם
למ"ם בשכ"ס רבס מ"פ אמרתי אעלה
בחמר ועיין ג' סב"ח רש"י מגילה י"ב
שלבש בגדי כ"ג אבל לין הא' נשבר ונגנז:

ויין נראה כמ"ס בם' עני ברושים
למסר"ש הכסן מוויילגה ס' ב"ט
דכל עיקר לוי ועשים של בגדי כהונה
שנפדשה חלום פקודי היו רק על בגדי
חינוך לעבודה של ימי המלוואים [שמכונים
להלבישם גם לעתיד לבוא כס"ד ביומא
כ' אבל עיקר בגדי כהונה נעשו בשנה
השנייה כשסוקס משכן ונחרתה כלשכה
וממילא אז עשו לין אחר ג"כ על ידי
אחד ונכתב בו קדש להשם בשיטה א'
אבל הלין הראשון נגנז בשלימות ע"י שס"ס
רבס ע"פ ושכולה לין כסס . [ועיין מס'
כלים משנה א' שחושב לין הזכב ונזר
הקדש לאהרן בין הכלים שנגנזו בחורבן
ביהמ"ק ולמ"ס חוס' ע"ז ל"ד דבארבעים
שנה ששימש מרע"ה ככ"ג בשמנה בגדים
ע"כ מוכרח לומר באלו הבגדים כי לא
מלינו שנעשה לו בגדי כ"ג ועיין רש"י
זבחים י"ט ואכמ"ל] ובדרך הסוד מ"ס
השם למעלה נלפטר מ"ד ביומא ח' ג'
דקרא קאי אנשבר הלין שאינו ראוי למלא
ומדוע לא אמרו כשנעמא הלין בעלמו
[שלאחורכ ל' יכודס דחמיר שלא יסוח
דשחו גמנו חס הכסה י"ל דאינו מרצה
דסוי כאינו על מלכו ולמ"ד פסחים ל"ד
דהיסח הדעת פסול עומאס מרצה בעלמו]
ע"י שבת ס"ג חכשים כ"ס טמא מלין
ואינו

דפחים עמים ככל שנה ואולי דאחא הימה מונחה כלשכת הפריכה כפדות ס"ח מ"א ללמוד ממנה
חומר אריגתה] ואכמ"ל.

(ב) מזה ספק להחיר כתיבה גם על ידי שני סופרים אף בחורף עיין באחרונים אה"ע ס' ק"כ
ובהללם נרש דף כ"ב ע"י חולין ל' דפנים שוחסין זכא א' ורמב"ם ס' סח"מ פ"א ה"ס חקוי"ט
והפסחה ישראל חולין ס"ב מ"ב דחוקי דכיסא שנים אוחין מידי בחולין ועיין שפ"ד ס' כ"ד פק"ב וז"ל
וע"י ס' האכזול ה' שוחסין חולין סס"י י"א וי"ל דר"כ גוסא דאמר שם הזכחה כתיב רק סעמא
דכרימא קספר אבל הוא גוסא ס"ל זכחים ק"ו דים אס למקרא ואכמ"ל והבאחי זה רק כדי לישב
דברי רש"י ויקרא ז' ד"ה ישחטו הסחוסין שרא"מ מחקו וגם שלא מלינו אשם בלכור ולפטר"ל בפשיטות
ע"ם מ"ס נח"כ ישחטו ריבה בלן שוחסין הרבה ולטרש"י הן שהרבה שוחסין זכא א' והן לרבות גרים
ונשים ועבד ס וטרש"י לבי [אלא מלינו כנ"ל] אשם בלכור ואי אמינא דדוקא בקרבן בלכור או בלכור
שיסלים ב' להכיל בשוחסות מותר הסחוסים ע"י שנים סח"כ בלשם קח"ל ישחטו רבים וע"י חולין דף
מ"א ובמסנה לשם אשם חזי בחוק בשנים אוחין כהקין פסול שחטע דכסנים כשר כה"ג אף דנשם אשם
חלוי א"א בשופות ע"י כריחות ס"ה מ"ה ודוק.

(ג) ז' דפ"ג נחלי בסוכתא אי מלצה נראה דאשחית (ישנא הוא מ"ב ס"ס ומנחת מ"א
וברמב"ם ס' כה"מ פ"ח ה"י דכ"ג פניה בגדי זכב בלשכה שלו וי"ל דאשור לתלום ורש"י הלין ס"ס
בו אחרת י"ל דלוי אשור לתלום כמו חלילין ע"ם ואם נאמר כרש"י במנחות. [ל"ד דעגידא כסיכה
סחולה פ"י בשכינה א"כ מוכרח היה לפלוהו בסוכתא כשעמידו שלא יפול ודוק.]

חינו ראוי למלך כשהכנס עהור וע"כ
דלא אחרמי כלל שיטמא לין טהור :

והנה בליקוט שמעוני פ' מסות בשם
מדרש ילמדנו כתב דבלעס פרח

עד כסא הכבוד ופנחס אחריו ונתן עליו
לין של הקב"ה וחפשו וסורידו, ואף אם
נימא שחולק על יסר המדרשים דרק
הראש לו הלין ועי' יבמות ס' מ"מ לא
נטמא הלין הטורח דנגיעתו דבלעס
הטמא, אף אם נימא שכבר גזר פנחס
עליהם שיסיו בזבים עי' מ"ט במור
ואסלות במנורה הטורח חות. ח' ואף
אם לפעמים גם במקדש גזרו טומאה
דרנקן ע"ש אבל לא לפני כסא הכבוד
שאין שם גזירה טומאה רק בלעס שכבר
נטמא למטה לא נפקע ממנו הטומאה
(למעלה) עי' ב"ק דף ס"ז במ"ד הורה
כלי עליו בחלוש ואכמ"ל, ונראה דזה
הלין הקדוש והטהור נשאר שם כגופו כל
חליבו הנביא וע"כ קראו לין כל הקב"ה
כתפילין דמרי דעלמא וזהו הסוד להשם
למעלה, אבל הלין ששני שגפול בידו נ"ל
אף שלא נחלל בו שם שמים דבשיקת
דניאל והוליא בלעו מפיו כמ"ש בשם"ש
רבה שם אבל ילא לחולין כמ"ד בע"ז נ"ב
מקרא וכלו כה פריזים וחללו וכל
לבשו אורו הכ"ג בבית שני ונשאר ברומי
ועשו לין שלישי, וביותר ביאור י"ל ע"פ
מה שגילה הרמ"ק מהר"ש מאוסטרופאלי
ז"ע סוד מדרש הנעלם ח"ל כד ישראל
חייבין אחקיים בהון וכפשיעכם שגחה
אמכם ואשחאך אמתך וכו' וכד יחסדרו
ישראל אחסדר אמכם לאתראש בשעתא
דא אשתלימו ח' בנדים דלגיש בהנא רבה
דהפירוש אמכם ר"ח אבנע מלנפת בחוזה
מכנסים בנדי כה"ד, אמתך ר"ח אשור
סעיל חסן ציץ בנדי כ"ג, עי' בליקוטי

שושנים שבסוף ס' קרינים ובאדרם חליבו
לבנו של מדרש חליבו פ' חנוה ע"פ בנדי
אשרן לקדשו להסנו לי וסודנים עתיקין
שבדומיותם יחלש הקב"ה כביכול בעלמו
כבסן גדול [ובדרוש המתקני בזה דברי
הפייטן בסליחות תתאור בחימותך חתלשם
בלקויתך חתלשם ברחמך וחטטק
בחסידותך שמרנו לארבע בנדי כהונה
זה הסוד שרמזו נ"כ קדש ליוסע כשישראל
מקדשים עלמא למטה חז' להסם למעלה
ע"ד הכתוב חנו עוז לאלהים, ואכמ"ל]
כי מ"ד בחגיגה פ"ב וסוף מנחות דמיכאל
שר הגדול מקריב קרבנות בכל יום הוא
דונמח כה"ד ורואים מירושלמי יומא פ"ז
ולמס בנדי לכן כשירות של מעלה איש
ח' בחוכם לבוש הכדים מפני מה כ"ג בח'
בנדים ע"ש ברייתו היתה חנו ועי' ס' עיר
ביתין הכי שם ותמלא נחם :

(ב) [ב"ר] ח"ד עליו ברמב"ם ה' כה"מ
פ"ט הלכה ב' והאחרונה

בולטות בפניו כילד חופר את האותיות
מאחריו וזהו מדובק על השערה עד
שבולט, ועי' ראב"ד שחולק עליו וס"ל
דמכה בדפוס מאחריו ומדובק בשערה
שאמר חינו כלום, ועי' כ"מ לישב דברי
הרמב"ם מחמת דהתיב בעשוייה ויכחשו
עליו מכחב וכשמכס בדפוס חינו יכול
לכוין שיבוא הפתוח כנגד האותיות
הכתובות, והרזו יוסר קשה כמ"ס הפר"ח
אה"ע ס' קכ"ה דנגיעתן כ' משמע דזה
גופא מקרי כחיבה כמה שדחק מאחריו
האותיות עד שבלעו ולא היה לין לכוין
עליו ולמעלה בדיו וגם אם כתב למעלה
בדיו והיה על השערה וחופר מאחריו
לין יוכל לכוין שיבוא הפתוח כנגד
האותיות וזהו חס רשע בדיו מאחריו.
ולפעד"ג שדבר גדול אשמעיק הרמב"ם

דזה

(ד) עוד לפעד"ג פ' המדרש כמ"ס הגמ"י ה' יס"ה סכ"ד דענין ד' שנקטו לפרשם לא עלו
למרום רק בחדרי לבם החללו חסלה פהורה ושמשו כנחך וזו בהיכלית הקדושות ע"ש וגם בלעס
לפי מ"ש במג"א נעשה חז' בעל השוכה גדול שגנעת עד כסא הכבוד ונחזי ליהם רוח שגנעת, אבל
סנחם לא היתה בדין לקבלו שנתן עליו בעשיו דיו של לין דקמ"ל בזכירה מ"ה דקדש עי"מ חינו
מרגה דא"ק לרען להם ועי"מ לאו בני הדלוא ניהו וע"כ הורידו מנדלמו ע"ש ד"ס .

שנחקרו אותיות השם ע"י חפירתו גם
בהשעור לא חששו בקליפתו אח"כ משום
קלה מחיקה דממילא אינו כחב המחקיים
ועוד שבאו ממילא בחקיקת השעור אותיות
השם למפרע לגמרי משמאל לימין וגם
גולמי האותיות מכופפות כמונן [ע"י ס'
ארתות חיים ס' קל"ד לענין מכירת
אותיות הדפוס לעכו"ס להחזיק שגדר
מה"ט שהם מהופכין] שבכח"ל לכ"ע אין
בהשעור אורת כחב שיחול בו קדושת
השם וי"ד למ"ס העור או"ח תקמ"ה
שריב"א אוסר בחו"מ אף לכתוב האותיות
מהופכות דשם מלך השני נראה האותיות
בחקוקן כמו בכתב"ל משא"כ בזה שבהשעור
אינו עובר מפולש השעור ודוק:

ג' ע"ל פתיל הבלה דעה רש"י ז"ל
בחומש שבי' שלשה פתילים
בהשלשה נקבים וכל פתיל הנכנס להניקב
על כרחק הוא כפול בכתליית זיית [וע"י
יומא ע"ב וקל"ז פתילים פתיל פתילים
הרי כאן ארבעה וגיורס חוס' מנחות
ל"ח פתיל שנים פתילים ד' אבל רש"י
בעלמו ביומא שם מדויק פתילים שנים
ובשקולין בוי ד'] ואז קישר כל הששה
קיום ביחד מאחורי העורף וע"י הוא
כבוע, וע"י רמב"ן מה שהשינו וע"י
קצור מזרחי מה שיכבו קלה ולפעד"נ
קלה ראיה לפי' רש"י ממ"א בחולין קל"ח
כיפה של אמר נתון בראש כה"ג [פרש"י
כובע קטן] ועליה הניח לקיים מה שנאמר
ושמח אותו על פתיל הכלה והנה א"א
לפרש דהיה לבוש עוד בכיפה דהרי הוי
יתר בגד שחייב מיתה ע"י זכור י"ח
י"ט וע"י כפרש"י דמאותן פתילים היה
פוסקן כאחד שנעשו ככיפה כובע קטן
כדי לקיים מ"ש ושמח אותו וזהו שמדויק
רש"י בסוכה ס' ד"ה חכשיט מלבוש
לאדם. ויחא נ"כ במה שטעם רב דימי
בשבת

דזה שהלריך ע"י חפירה מאחוריו מלבד
ש"ל שמגונה להכות בלוחות השם,
עוד י"ל משיקר הדין כיון דכתיב ויכתבו
עליו מכתב לריק דוקא בדרך כתיבה
במשיכה ידו כמ"ס בשופטים ה' מושכים
בשבת סופר וע"י רש"י שבת ל"ד ד"ה
משום כותבה כאלה המוליך קולמוס
[וע"י רש"י חולין ל' אין ושחט אלא ומשך
וכרש"י שם כ"ז] וכמ"ס בתשובתי בקול
חורה ח"א בוי' נ"ז לפסול גט שנלבע על
אותיות חלולות וע"כ בדפוס אינו דרך
כתיבה, ומש' שכתב מדובק על השעור
[מלבד מה שרמזו למ"ס בחקוני זכר
בהקדמה ודיוקנה דמלכה רשימא על
שעור וע"י ס' בני יששכר מאמר ר"ח א'
ט"ז, ואכמ"ל] עוד י"ל בפשיטות דאם
יניחו על דבר קשה יעמוד כנגד החפירה
שלא יניחו לדחוק למוך ולא יסיו בולטות
כמונן. ועוד י"ל דהנה בש"ע או"ח ס'
תקמ"ה ס"ו מפורש ובלוחות של שעור
מוהר לכתוב בחו"מ לפי שאינו כחב
המחקיים וע"ס בביאור הגר"א דאף
בשבת פטור [הגם שמחללים כ"ב ס"ח
ל"ז ומיכה א' כהמס דוגן אין ראיה
דבא"י ע"י חוס ואש וע"י חולין מ"ג] ורק
מקרי כלי פנקס שיש בו בית קבול שעור
ע"י כלים פ"ז אבל הכחב אינו מחקיים"ה
ומ"ס הרמב"ם ה' שבת פ"א ה"ט נפלה
שעור על פנקס י"ל דהפנקס בעלמו אינו
של שעור ומה שפי' רש"י שבת דף ק"ד
במשנה כעין אותן של סוחרים ועוהין
בשעור י"י כעין אותן אבל המנהג מיידי
כשאינו עוח בשעור וע"י פמ"ג ומחש"ס
ס' ש"מ סק"ד ואכמ"ל, וע"כ כדי שלא
יבוא לידי מחיקה השם ע"י חפירתו בזכב
שחוס משוך ורך ע"י חולין דף ל' ע"כ
הדביקו אותו האומנים בתכמים על חתיכה
שעור מקודם חפירתו שלא יתגרד ואף

(ה) ונ"ע דמ"ס מדס או חלב קדוש דבחוסימא שנה פ"ב חושבם מחקיים וי"ל מדמשכח
בקר דמקדש על העור משכחא גם כזה ומחולק ריש דף כ"ח משמט דמס לא חוי לכתובה ואין ראיה
מכתיבה של מעלה עיין ירושלמי שקלים פ"ו וב"א ס' שע"ב ונ"ע משנה ל"ה חוי כל דס ומד"ר אחר
חוסם של דס.

בשבת ס"ג לחשוב לליץ שהוא חרוג ודו"ק⁽¹⁾, אבל לדעת הרמב"ם כרמב"ן דפחיל ח' היה דוח לשונו ופחיל חכלת למטה ממנו זכנס מתיקב לתיקב כדי שיכיה נקשר בפחיל כנגד העורף והך למטה ממנו ע"כ פירשו שהפחיל הלך מאחורי הליץ מתיקב לתיקב ולא הוי תליה בין ליץ לתליה דכן הוא מלוח החורה לקיים ובמת אוחו על פ"ח וע"כ השמיט סך דחולין מטיפס של אמר שהוא למחרת והיא נגד ש"ס דזבחים י"ח ולא קשה מידי ממ"ש בפי' פקודי ויחנו עליו פחיל שמ' בד שמהנקבים עד סוף קלוח הליץ ע"כ מטע הפחיל על הליץ כמובן, עוד י"ל דהרי גם בהך ויכחנו עליו הפי' מאחריו ח"כ הך עליו נמי מאחריו ודעת הראב"ד לפע"ד ממוצע בין רש"י לרמב"ם [דלא כפי' הכ"מ] שלא הזכיר ג' פחילים ודוק. ולפע"ד דמחשש פחיל ח' אחר דחמנא כמו כופר ח' בכ"ק ד' מ' טוב יוסר היה ליקח פחיל ח' גדול ואחר שיקשור כדעת הרמב"ם יחזור הפחיל לתיקב האמלעי ויחכמו ויחזירו לערפו לקשרו שס וסכן: עוד יבוא

חק' אדירו פוסק חוש"ק הג"ל.

סימן לו

ב"ה וויניצא.

כבוד הרב הסופלג וטופלג חריף ובקי יריו רב לו בהוראה חו"ג כו' סו"ה מרדכי ג' מוצד"ק שרה לבן יע"א, לכאש"ש וברכת חיים עה"ע.

(א) ע"ד אשר נסחשק בסכין של בחיטה שחיבה בו עלמה לדעת הנוסחתם של הסו"ב אם מותר לשחוט בו וכדרך המכורא בלח"פ ובאש"ט סי' ח' סק"ב, ובש"ח בשם השאלות יעב"ן. הגם השאלות יעב"ן השיג על החל"פ

בחוקף וכחז עליו שחקר בדברי הגל כי מה איכפת לנו בטומאה וטהרה האידנא אם לא לענין טומאת כהן, צוה בלנו למחלוקתו של ר"ס ורמ"ב וסיינו לענין חרב עלמו ואין זה שייך לבשר שנטמא ממנו פשיטא דכהן שרי למיכל מיני' וכל יומא כהני דידן אכלי מבשר שנטמא אפילו כמת עלמו, ואי איתא דאיתא לקפידא דטומאה בכני מאי איריא חרב אפילו כלי שטף נמי, עכ"ל. והאר"י בדברי סחירס כדרכו בקודש, ואני בעיני לא ידעתי מה קול הרעש הזה בלא המרדכי הביא בשם הלכות ח' דשו"ב לריך ליזכר בטבילה ב"ק, ועשו"ח דבר משם קמא סי' ס"ד ובספר מנחת יוסף בקו"א סי' ח' אוח ב', איב חזקן דכל מה דמזינן לחוק סהרה מחזקין, ואלא אבות הטומאה שלשה ברפ"ק דכלים, ואם חרב כרי הוא חלל לשיטת ר"ה בחוס' מיר דף נד ב' הרי הוא כמת עלמו שהוא אבי אבות הטומאה, ח"כ מוטב דניחות חד דרנא דלא ליהוי רק אב הטומאה ואף דטבילה לא מהני בזה"ל לטומאה מת דבעינן הוי' ג' וו', אשכ"ח מהני מעט, דכרי אפי' בכל בעל חסוכה על שארי עבירות כחנו הראשונים דכטי טבילה ובאבות דרי' פ"ח בטביל שחלה דברים האסורים, ובש"ט סי' נ"א בטומאה מת, ובח"ז סי' קי"ב, ורקאנטי סי' ס"ז באריכות, ובד"מ חו"ה סי' חר"ו בשם מהר"ל, איב דכרי הלח"פ יש לו פנים בכלכה לחוש עכ"פ לחומרא, ואדרבה טעם השאלות יעב"ן לא ידענא בזה שחשש בבשר זה משום איסורי הנאה שכן בשרוגי ב"ד שני חכמים סייף שהרג בו נקבר עמו, ביחוד אם דן בו ישראל (מה גם דודאי שלא כדן הרגו) ששיטא דיש לחוש, וגרסה לי שדינו כדן סכין של מבכחי חלילים דאסור לשחוט בו

מסוכנת

(1) טוב ראיתי ברי"ף שבת ס"ו וערוך ערך כהה דכל ח' מהסחלים היה רוחב כפני אצבעות ועי' תפארת ישראל בכללי כגרי קדש שהזכיר דע"ז הפחיל האשכנזי לא היה בלחשט ממש שאז לא יכול להיות חס"ן ולפע"ד דאולי ס"ל כרמב"ם ורמב"ן שלא היה כלל פחיל אמלעי.

מסוכנת עכ"ל, ולע"ד אדרבה בשלמא
סייף של הרוני ב"ד בזמן שבהמ"ק קיים
שנהרג מדינה, אי"כ יפה אמרו הנקבר
עמו שלא יבא לו זכרון רע (הרמב"ם
פ"ט מסנהדרין ה"ט, והחיות מזה
תקל"ה) דאין לך בזיון גדול מזה שהוא
מסרוני ב"ד שהרי אפילו בית הקברות
אחר ה"ל להם לפי שאין קוברין רשע
אלל לדיק (סנהדרין מ"ז א') ורמב"ם בס'
פ"ד ה"ט) אבל בלדון כנהרג ע"י הליון
שהסורג עשה שלא כדין אי"כ מה לו
להנהיג להחייב אדרבה הכין יבא
לזכרון טוב לפניו ויעורר דין למעלה כי
ד' ינקוס דמו, ומס דמות יערוך לסקין
של משמשי עו"ם, שם נעבד בו עבירה
שנאסר בסכין עי"ז בהנאה, ע"כ גם
השחיטת הנאסר מקרי, אבל סכין של
ההליון, כהליון עשה עבירה, אבל לא
הסכין וכמו במלוא נקרא אומל של מילס
מכשירי מלוא דאין מחללין עניו את השבת
ולא מלוא גופי' כדעת ר"ע בר"פ ר"א
דמילס, ה"ל לענין עבירה לא נקרא
הסכין רק מכשירי עבירה ולא עבירה
גופא כמשמשי עכו"ם דחשיבי עבירה
גופי' ודומיא דכלים שזרקו על המה
אפילו אם נגעו בו לא נאסרו רק על
דעת שיקברו עמו, אבל אם לא להקבר
עם המה מותרין בס"ם שמ"ט, כרי
החילוק ברור גם בנד"ד, דכסיוף של
הרוני ב"ד דנקבר עם המה מקבוצ
תקברו יתירם כב"ם ופירש"י כנהדרין
מ"ה ב' ד"ס כולס, ע"כ נאסרין בהנאה
אבל סיוף כהליון לא נקבר עמו, כרי
מותר בהנאה, אך עכ"פ נד"ד בלא"כ
פשיטא דליה ב"י איסורא מטעם דאין
אדם אוסר דבר שאינו שלו וכב"ם חולין
ד"מ ושו"ע יו"ד סי' ד' וש"ך יו"ד סי'
שמ"ט סק"ז ועפר"ח סי' ד' ודרך חיים
בס' ובאחרונים לכולכו טעמא מותר
כאן, גם מאיך טעמי ברורא שכתב
כח"ר מותר הסכין של שחיטת שאיבדה
טעמא לדעת לשמוע בו בלי גמגום,

ולאחר כך עוד בזה חכמ"ל. לא כחמי פס'
אלא להרים דגל כח"ר בפני כבש"ב
ולעוררם לכבדו ביהר שאל ויתר עז
כי ראייתו לולל במים אדירים ומכון
להלכה, בכל דרכיו ישר בשכל זך וראוי
לכוראה, לגדל נחלתי קלרחי ואו"ם
מאדכ"ם כנפס ידירו מוקירו ומכברו
באכבה רבה הבהה הכורה:
הצעיר משה נתן הרו' רובינשטיין
אבר"ק וויניצא.

סימן לח

בעזה"י פטריענאווא (פלך פלאצק).
המשך סקונטרס ד' סימן כח.

(ד) **ואדרבא** בזה אפשר ליישב קושי'
החוס' בס' ד"ה ולאבין,
שהקבו אחמי לא הקשו כש"ם אותה הקושי'
גופה על הא דאוקי לה בפסחים כמחיתין
דקחני האוכל תרומת חמץ בפסח במזיד
פטור כרנב"כ (ועי' פכ"ז ובש"ח פמ"ו),
אכן לפמ"ם מיושב דבשלמא בכהובות פריך
הפיר דאין לתרץ דאיירי בגונב ע"מ לשלם,
ז"ל דכא חזין דאינו רואה עתה לשלם,
אי"כ אמרי' דגם למפרע ה"ל דעתו מיד
שלא לשלם ושפיר חייב. אבל בפסחים לא
ה"ל יכול להקשות כן דהוי מליין להרוני
דמהניסין מיירי בגונב ע"מ לשלם ולא
נחייב באחריות משעת כגבהה, ואין
לומר דאינו רואה עתה פסח נאמר דגם
למפרע ה"ל דעתו שלא לשלם, זה אינו
דהדרנא דמתחילת כ"י דעתו באמת לשלם
כדי שלא יתחייב באחריות ולא יעבור
בב"י וב"י משעה שהגבהה וחילך, ועתה
משעת חבילה או אחר האכילה נמלך ואינו
רואה לשלם ושפיר פטור דמיחה וחשלומין
באין כאחד, לפי מ"ם המפורשים [לבד
מרש"י ז"ל] דמזיד דכחם חיינו שהיה
מזיד אף על כהנא, אי"כ מסתמא לא
ה"ל מחא ליה אז לעבור בכל יראה וכל
יחל ודו"ק:

יצחק אייזשע במוהר"א נ"י חופ"ק.

סימן לט

בעזרה, פת והארשא.

(א) **כתובות** (סג): רבותינו חזרו ונמנו שיהיו מכריזין עליה ארבע שבתות זו אחר זו ושולחין לה ב"ד הוי יודעת שאפילו כתובתין מאה מנה הפסדת כו' ושם אומר רבא אחר רב ששת הלכה נמלין בה רב הונא בר יהודה אמר רב ששת הלכה אין נמלין בה, והרב פירושם נאמרו בזה הענין דנמלין בה:

ולולא דמסתפינא הוי ג"ל לפרש הענין הא דנמלין בה היינו לפי שהכרזת דברים כזה כוונת גדולה אללה וסובר רבא הא דמכריזין עליה הוא כדי להפסיד כתובתה אם חכ' מורדת גם אחר ההכרזה ולכך נמלין בה דאפשר שהיא רוצה בעצמם להפסיד כתובתה אפי' בלא הכרזה ואז אין מכריזין עליה, ורב הונא בר יהודה פליג וסובר דאין נמלין בה היינו דאפילו היא רוצה להפסיד בעצמם כתובתה בלא הכרזה אעפ"כ מכריזין עליה כדי לבייש על שהיא מורדת אפי' רוצה להפסיד כתובתה, ועפ"י יוכן הא דאסיק שם בגמרא סיבי דמיא מורדת אמר ר'אמימר דאמרר בעינא ליה ומאערנא ליה אבל אמרר מאים עלי לא כפיין לה דאין מוכן דהיכן אשכחן בגמרא לעיל דכופין למורדת דאמרר בעינא ליה ומאערנא ליה, וכזה מיושב דהגמ' אולא אליבא דרב הונא בר יהודה דאמר אין נמלין בה דהיינו דאפי' רוצה להפסיד כתובתה אעפ"כ מכריזין עליה והכרזה נקרא דכפיין לה שעל ידי שמביישין אותה לא תהא מורדת ומאיו כפיה בדברים בכתובות (עו.), וע"ז אמר ר'אמימר דבמאים עלי לא כפיין לה דהיינו דנמלין בה אם רוצה להפסיד כתובתה בלא הכרזה אין מכריזין עליה, והגמרא פוסקת דרב הונא בר יהודה נגד רבא משום דנראה מהגמרא שם

דברים חולקים על רבא עיי"ש. הגם דבש"ע אהע"ז סי' ע"ז סעי' ב' פוסק דרבא דנמלין בה היינו לפי מה שפרשו בהא דנמלין בה לויא הוכחה מהגמרא דהלכה דרב הונא בר יהודה לפיכך פוסק דהלכה כרבא משום דהוא מרא דכולה חלמודא אבל לפי פירוש הג"ל איכא הוכחה מאמימר דהלכה דרב הונא בר יהודה:

ולפי פירוש זה יש ראייה מפורשת מהגמרא לדיו של רמ"א ז"ל שפוסק בזה דמאים עלי דדוקא שמבקשת גט בלא כתובה אבל אם אמרה יתן לי גט וכתובתי כו' יש לה דין מורדת דבעינא ומאערנא ליה שהביא זה הדין בשם רש"י ובר"ן ז"ל ולפי הג"ל מפורש כן בגמרא דאמר במאים עלי לא כפיין לה היינו דנמלין בה ואם רוצה הכתובה מכריזין עליה כדן מורדת דבעינא ומאערנא ליה:

(ב) **שם** (סד). בגמרא ומאיהין לה תריסר ירחי שחא אגיטא, וכחו הפוסקים דקאי אמורדת דבעינא ליה ומאערנא ליה, וקשה הא מדינא דגמרא אפילו באשם שאינה מורדת יכול לגרש בעל כרחו בכל עם שירצה ואמאי סתמירו עליו במורדת שלא לגרש עד י"ב חודש ועיין בב"ש שם סק"ג מש"ש:

ונ"ל דמוז סגמרא ראייה למש"כ במק"א דאף דמדינא דגמרא יכול לגרש אשתו בע"כ היינו שסוף מותר לזרזק לה גט בע"כ, אבל היא אינה מחויבת לקבל ממנו גט אם יכולה להשמיט ממנו שלא לקבל. שוב מלאחי לנזכ"י אהע"ז מס"ת סי' ק"י שכתב כן, ונ"ל דאפי' הוא טוען כ"ז שהיא אגידא בי לא יכנס לי אחריכא כדאיתא בגמרא לקמן מ"מ אינה מחויבת לקבל ממנו גט כי יכולה לומר להם לך לגרשני וכיון שהיא אינה מחויבת לקבל גט. אבל במורדת שהיא אינה רוצה לדור עמו. בחזק י"ב חודש אפילו

הנ"ל שכח שם בס"ק ה' לענין לפסוקה
ע"י ב"ד ונע"ג :

(ג) איתא בש"ע אהע"ו סי' קנ"ד
סעי' ט' אם הדבר ידוע
שאינו רשאי לעמוד במקום שנשאל
מפני סכנה נפשות (כגון מיראח לסטים
וגזלנים) כופין אותו לגרשה. והנה לא
נחבאר בש"ע אם הוא רוצה לגרשה כדי
שיוכל לישא אשה אחרת במקום שיבוא
לשם והוא אינו רוצה לקבל גט וגם
אינו רוצה ללכת עמו אם כופין אותו
לקבל גט או לא :

והנה מן הסברה נראה דכופין אותו
מטעם שכח הרמ"א בס' קי"ז סעי' י"ח בשם הרא"ש ז"ל דלא
תקן ר"ג שסבא אשה עדיפא מאיש וכל
היכא דבאיש כופין גם באשה כופין,
והא דכתבתי באותו הקדום דלענין לפסוקה
לקבל גט לא לריבין לתקנת ר"ג דגם
מדינא דגמרא אין לפסוקה לקבל גט
ז"ל דבכהאי גוונא דמיירי הרא"ש ז"ל
דבאיש כופין לגרש, מדינא דגמרא ודאי
יש ללמוד דגם באשה כופין אלא שהרא"ש
ז"ל חידש דאפילו לאחר תקנת ר"ג נמי
כופין לאשה דלא עדיפא מאיש. הנה
דין לחלק בין הא דהרא"ש ז"ל לנידון
דין דהסם מיירי לענין מומין דאם
נולד מום באשה שאם נולד מום בזה באיש
היו כופין אותו לגרשה כופין גם האשה
לקבל גט, אבל כאן הריעוהא שאינו
רשאי לעמוד במקום שנשאל ממלאכה זו
ולא באשה יכול לסיות דלוחו כופין
לגרש אבל לא להאשה דמליח אמרס ליה
אנא הא קאימנא כמו דליחא בכחוכות
(ב'). והבעל לא מלי אמר נסתחפה
שדך, כמו שכחו החוס' שם ע"ב ד"ה
מליא שהבעל אינו שדס של האשה. מ"מ
נ"ל לדחות החילוק הנ"ל דל"כ קשה
על דברי הרא"ש הנ"ל איך יליף מהא
דכופין לאיש אם נולדו בו מומין שכופין
גם לאשה שנולדו בה מומין הא יש
לחלק חילוק הנ"ל דהאיש אינו יכול
לומר

אפילו במורדת אין הב"ד כופין אותה
לקבל גט, אך לאחר י"ב חודש הב"ד
כופין אותה לקבל גט. וזה פירוש הנמ'
ומשקינן לה חריסר ירחי שחא אגיעא
דהיינו כל י"ב חודש אין ב"ד כופין
אותה לקבל גט. וכן י"ל בדברי הש"ע
שם שכח ואין נוחים לה גט עד י"ב
חודש, היינו שהב"ד אין כופין אותה
לקבל גט עד י"ב חודש. ואפשר דבמורדת
היא עומה מחויבת לקבל גט בחור י"ב
חודש אלא שאין כופין אותה לקבל גט
בחור י"ב חודש דאולי בחור כך החזיר
ממורדת וחלש לדור עמו ועיין לקמן :
ובזה מדוקק כיצד לשון הפוסקים
ז"ל דבמורדת בחור י"ב חודש
כחב הב"ש שם בס"ק י"ט דמתירין לו
לגרשה בע"כ, ולאחר י"ב חודש כחב
הרמ"א דלריבא לקבל ממנו גט בע"כ,
היינו דזה החילוק יש בין חור י"ב חודש
ובין לאחר י"ב חודש דבחור י"ב חודש
מוחר להבעל לגרשה בע"כ היינו לזרז
לה גט וליכא בזה שום חר"ג, אבל עליה
אפשר דליכא שום חיוב לקבל ממנו גט,
ומהחמ"ה שם בסקט"ז משמע דמחויבת
לקבל גט חור י"ב חודש, אך עכ"פ לא
הזכיר דכופין אותה, ואחר י"ב חודש
כחב הרמ"א דלריבא לקבל ממנו גט
בע"כ היינו דליכא חיוב עליה לקבל
ממנו גט ואם אינו רוצה יכול לפסוקה
ע"י ב"ד לקבל בע"כ. וראיה לזה הפירוש
בדברי הב"ש הנ"ל דהא דכחב דמתירין
לו לגרשה בע"כ אין הפי' שיכול לפסוקה
ע"י ב"ד לקבל גט רק דיכול לזרז לה
גט בע"כ. מהא דכחב הב"ש שם
בסדיו בס"ק ה' דלדעת רמ"א אין כופין
אותה לקבל גט חור י"ב חודש וכלן כחב
דאפילו לדעת הרמ"א מתירין לו לגרשה
בע"כ אלא ע"כ הפירוש הוא כנ"ל דיכול
לזרז לה גט בע"כ. אך לפ"ז קשה לי
על הב"ש שם בס"ק י"ט דלמה לריך שם
לחילוק שחילק בין חור י"ב חודש לאחר
י"ב חודש לענין כחובה הא דיו בחילוק

שהוא מן הדין לגרשה ואינה רואה ליקח גט ממנו יש להקל להחיר לו לישא אחרת. והנה ראיתי בנוב"י מה"ח סי' ו' שכתב בשם כנה"ג שזהו בשם רש"י אם נשבע הכעל ואינו יכול לחזור למקום שנשאת יכול שם לישא אחרת אלמא דליכא חר"ג אפי' היכא דהריעוהא נמלאת בו כנ"ד:

מכר מקום ל"ד דיש להחמיר בזה להצריך להסכמת מאה רבנים אפילו לדעת הד"מ הובא בבית שמואל סי' א' ס"ק כ"ג כיון דאינו מפורש בש"ע ובת"א ז"ל, ובפרט שהמנהג פשוט במדינותינו בנשחטות שהריעוהא נמלאת בגופה שאין מחירין לישא אחרת אלא ע"י היחר מאה רבנים כמבואר בח"מ וב"ש בסי' א' ובכו"ק ק"ט א"כ כנ"ד ודאי צריך היחר מאה רבנים:

והנה בנשחטות מבואר דצריך להשלים גם ובתובה עבודה, ואפשר דכנ"ד אין צריך להשלים גט עבודה כיון שהוא רואה ליתן לה גט והיא אינה רואה, ודוקא בנשחטות שהיא אינה יכולה לקבל גט בשעת שהיא שומע לכך צריך להשלים גט עבודה שהקבלו בשעת השתתפות אבל לא כנ"ד, אך כיון שיכול להשלים גט אין לנו להקל להחיר אותו לישא אחרת בלא ספולשת גט. אך לעיין בחונס אם נראהו הדברים שאין ביכולת הכעל להשלים הכתובה אין לנו לעכב הדין בשביל הכתובה דהא מבואר בחמ"ח סי' קי"ט ס"ק י"ב דכל עיקר השלשת כתובה הוא מכח השלשת גט וכאן שיש ספק אם חייב כלל בהשלשת גט אין לנו לעכב הדין בשביל השלשת כתובה, ועוד דגם בנשחטות יש הרבה טעמים דס"ל דבאין לו להשלים הכתובה אין לעכב הדין בשביל כך:

ד' לכבוד הרבנים וכו', על דבר הגט שהכעל לא ראה ליתן גט לאשתו עד ששלשם היא או קרובה בעדי קודם הגט כיד שלש המדולת

לומר נסתחפה שך כנ"ל ולכך כופין אותו לגרש, אבל בטולדו מומין באשה דמליית אמה נסתחפה שך כמו דחזיקין דלא הפסידה כתובתה אם נולדו בה מומין מטעם זה כמ"ש הב"ש בסי' קי"ז ס"ק כ"א, יכול להיות דגם אין כופין אותה לקבל גט ועכ"ל דהר"ש ז"ל סובר דיש חילוק בין ענין להפסיד כתובתה ובין ענין לכפוחה לקבל גט דטענת נסתחפה שדכו לא מהני אלא בלא לעקור חיובו שחל עליו למפרע כגון חיוב כתובה שחל עליו משעת נשואין ועשה כשנולדו בה מומין הוא רואה לפטור את עצמו מטעם מקח טעוה ע"ז אמרינן נסתחפה שך דהא בשעת נישואין לא היו בה מומים, אבל לענין לכפוחה לקבל גט הנה דנסתחפה שדכו ואמרינן מו"ז גרם כמו שכתבו החוס' בכתובות שם, מכל מקום כיון שאינו יכול לדור עמה עוד אם כן מה לה לעגנו בחנם ושפיר כופין אותה לקבל גט. א"כ ממילא בידין דין ג"כ אף דהריעוהא נמלאת בו מ"מ כיון דאינו יכול לדור עמה עוד במקום הזה אם כן מה לה לעגנו בחנם ושפיר כופין אותה לקבל גט:

והנה לא נחבאר בש"ע שם גבי נולדו בה מומין שאי אפשר לו לדור עמה והכ"ד אין להס כח לכפוחה לקבל גט, אם מחירין לו חר"ג לישא אשה אחרת על אשתו, ומן הסברא נראה דמחירין לו כיון דחזיקין דכנ"ד כופין אותה לקבל גט כמ"ש סנוב"י הובא בפ"ח שם סק"ה, שלולא טעם זה שאינו יכול לדור עמה, לא היו כופין אותה לקבל גט מדינא דגמרא כנ"ל, אעפ"כ מטעם זה כופין אותה, מכש"כ דמחירין לו חר"ג לישא אחרת מטעם זה שמדינא דגמרא בלא טעם זה מותר לו לישא אחרת. ונ"ל הא דלא כתב הרמ"א דמחירין לו חר"ג לישא אחרת לפי דמקח עצמו עמ"ש בסי' א' סעי' ו' היכא

סימן ב'

בעוה"שית פ"ק סאכטשאב .

(א) **דנה** בעת שוטטני בהשט"ח במה שנוגע לדברי כ"ק אה"י מאור הגולה האבד"ק טשעכנאווי זללה"ה ראיתי בחלק א' בקונטרס ד' סי' מ"ט שהביא דבריו בטעמא דמילתא דלהכי החיוב בשוטה דם ללול הוא בכזית ולא ברביעית כמו במשקין של כל איסורין משום דאפקה רחמנא בלישנא דאכילה לא יאכל דם ולכן שיעורו בכזית כמו באוכלין וכבר כתבו כן האחרונים ועי' גם בשו"ת בית אפרים או"ח י"ד, ועל זה הביא בקונטרס הג"ל דברי הש"ס יבמות דקיד דקאמר דאי אשמעינן בשקלים להזהיר גדולים על הקטנים ל"ה ילפינן מיניה דם משום דשאי שקלים דאיסורין במשכו אבל דם דעד דאיכא רביעית אימא לא, ומבואר מזה דגם בדם בעי רביעית עי"ש והנה קוש' זאת בלא"ה יקשה כמובן וכבר הובו בו נמושות בדברי האחרונים בסתירת דברי הש"ס יבמות הג"ל לדברי הש"ס כדמות דכ"ב דמבואר להדיא בדדם ששיעור חיוב הוא בכזית :

אולם נלענ"ד להעיר ולחזק סברה אה"י זל"ל ואדרבא ע"פ סברתו ממילא דלא יקשה סתירת דברי הש"ס הג"ל [ואגם כי בפשיטות יש ליישב גם כן דרך בכל המקומות דכתבנו החורב אכילה נבי דם כיון דהקרא כולל בין דם קרום בין דם ללול ועי' בירושלמי הובא קצת בחוס' שבוטות דכ"ג ד"ה גמר דר"ה לומר דרך בדם ללול איירי הקרא כיון דדם שקרש אינו לא אוכל ולא משקש, ושוב דחש זאת דברי דם שהקפס חייב והוא רק לענין עומאכ אימאמר וכיון דהקרא קאי גם לדם קרום דהוא אוכל וכוונת הקרא ע"כ לשיעור כזית לכן גם דם ללול דלגמל מאוחו קרא שיעורו בכזית אך בש"ס יבמות הג"ל דקאי הקרא אזכרם שלא להאכיל לקטנים וא"כ הרי א"ה

המרוצה לו סך מעות כך וכך, ואכ"ה כן עשה והשלים ביד שליש המרוצה להבעל מעות כ"ה שר"ה הבעל ואח"כ יתן הבעל גט לאשתו כד"ה, ואחר נתינת הגט כשר"ה השליש יתן המעות להבעל קמו אנשי בליעל שסיו שם מקודם וחטפו המעות מיד השליש ולקחו המעות לעצמם. איני בעלמי איני רואה שום מקום ספק לפסול הגט הזה, כי בודאי אם היה קדין שאין יכול לגרש את אשתו אם לא תתן לו מעות שפיר היה מקום ספק לפסול הגט מטעם דאיחא בב"ק (דף קפ"ו ע"ב) דרי"הא מי שבה בדרך ומעות בידו ואגם כנגדו לא יאמר הרי פירות שיש לי בחוך ביתי מחוללים על מעות הללו, ואיחא שם בגמרא שבאין יכול להכיל אפילו על ידי הדחק אפילו אם אמר אין דבריו קיימין, אלמא דחשיב המעות כאלו הם ביד אדם ולכך לא מצי לחלל בהם פירות של מעשר גוי. ה"כ בנ"ד יש מקום ספק דנתינת שנתנה ליד שליש עבור הבעל אינו קרוי נתינת כלל כיון שאנשי בליעל עמדו נגד השלוש לחטוף ממנו המעות אחר הגט. אבל באמת קדין אינו כן ואיש יכול לגרש את אשתו בלא שום נתינת מעות, אך בכלל לא ר"ה לגרש עד שחשלים עבדו מעות ביד שליש המרוצה לו והבעל ראה זאת שאנשי בליעל עומדים שם ואעפ"כ נחרס ליתן גם את השליש עבדו מעות ביד שליש זה א"כ עשו רצונו, ודמי למ"ש החו"ע פ"י דב"ק משנה ו' דאם החזיר חוב במדבר אף שאינו מקום שימור כיון שקבלו פסור, א"כ ה"כ כיון שנחרס ליתן גם את השליש מעות ביד שליש אף שאינו מקום שימור הרי נחרס וגייטו גם, כן נ"ל. אך אם סרביים העוסקים בענין הגט הזה רואים מקום ספק לפסול הגט ימחלו לכתוב דעתם באר היטב מקום ספיקה :

יצחק ברי"א ז"ל הכהן פיינענבוים
חונה פה ווארשא

דמקרא ל"ח דס ח"א ללמוד רק מה דדמי ליה שאסור כס"י בגדול גם בלא מחשבה משא"כ שבת ע"ש, ולפי דבריו הכ"ל אס נימא דהקרא מיירי בדס קרוש הרי ע"כ החיוב גדול הוא גם כן רק מטעם אחשבי' ויש להאריך בזה הרבה והגני בזה רק כמעיר בעלמא כמא שיש לדבר ואכ"מ] ובזה יחייב גם קוש' החיס' שס כיבמות על דברי רש"י ז"ל שפירש כוונת הש"ס להכי יש חומר בשקלים משום דאיסורן במסור דהיינו כעבדס ותמהו דהרי להדיא מובאר במעילע דע"ז דשרליס לוקין עליהס בזכות משום דאכילה כתיב בכו עיי"ש:

אך נראה דהנה גוף הסברא הלו משום דאפקא רחמנא בלישנא דאכילה לכן השיעור בזכות אף בלול י"ל לפ"מ שאמרתי במק"א לענין חקירת האחרונים בה"ס דנפ"ל מלא חאכל בכמה הוא שיעורו אס בשנאה פרוטה או כיון דנפ"ל מל"ח השיעור הוא בזכות כמו באכילה, וכן כמה שנסתפקו הא דמובאר בחולין דק"כ דהמחהו וגמטו חייב משום דכתיב נפש לרבות השוהה אס השיעור דרביעית כיון דהיא מיד דשחי' או דשיעורו בזכות כיון דכתיבא גבי' לשון אכילה וכו"ל כמו אובל עי' בשו"ט בית אפרים הכ"ל ובחמדת שלמה או"ח סי' וזמנ"ח מלוא קמ"ח, ואמרתי די"ל דתליא במחלוקת הפוסקים המודעת דאס סחם אכילה האמורה בתורה הוא בזכות א"כ הו"ל כמפורש בחורב' השיעור כזית וכיון דאיסור הנאה בכלל באכילה המוזכר בהקרא וכן הא דמרבין השוהה איסורו הוא משום הלוא דלא יאכל הכתובה גבי' שפיר שיעורס בזכות כיון דכתובה החורה מפורש גבי' דהוא בזכות, אך לפי דעת הרא"ס הובא במש"מ פ"א מה' חו"מ דסחם אכילה הכתובה בחורה הוא בכ"ס ושיעור כזית הוא רק מטעם דשיעורן של עונשין הכס הלמ"ס ולא מלד סקרא ח"כ שפיר י"ל דסלמ"ס דלעונשין בט, כזית

ח"א לומר כלל דאוחו קרא קאי על דס שקרש דהרי הטעם לחייב על דס שקרש מובאר בחולין דק"כ דהוא מטעם אחשבי' ועי"ש בחדושי הרשב"א והר"ן דלולי טעמא דאחשבי' ל"ח מחויב על דס קרוש משום שבוט שלא כדרך דדס דרכו לאכול רק דרך שחי' עי"ש, וא"כ קטן דאין לו מחשבה ול"ש אחשבי' הרי ליכא גבי' איסור כלל בדס שקרש וכיון דהקרא קאי על דס ללול גרידא דהיא משקה ורק משום דשחי' בכלל אכילה לכן שפיר שיעורו דרביעית ואף דאס נימא דכ"ד דאמר' דשחי' בכלל אכילה הביעור שחי' הוא ג"כ בזכות כמו באכילה היינו היכא דכתיב אכילה כולל שיהס אכילה ושחי' ובג"ל, אבל היכא דכתיב אכילה קאי רק על שחי' והו"ל כמו שכתוב לא ישחה שפיר השיעור דרביעית, ובזה יש ליישב קצת דהחוס' שבועות הכ"ל שה"ר דשחי' בכלל אכילה מהקרא דל"ח דס, ותמהו האחרונים דהרי בירושלמי נופ' דחה זה הרא" ומוקי הקרא לדס קרוש ועי"ש גם בהגהות הגר"א זצ"ל ולפי האמור י"ל דהרא" הוא לר"י מהקרא הכ"ל דקאי אזהרה שלא להאכיל לקטנים דמיירי ע"כ רק בדס ללול ובג"ל, אך הירוש' לשיטת' לסמבאר שס בשבועות בירושלמי דרבי יונה מוקי לה כר"ע דס"ל בבס"ט כר"ס דס"ל כ"ס למכות וסוף שלא כש"ס דידן שס בשבועות אליבא דר"ע עי"ש, וכיון דמאן דס"ל כ"ס למכות ס"ל דחייב אף שלכד"א כמבאר בספרי האחרונים וא"כ בדס קרוש אף לולי טעמא דאחשבי' אף שבוט שלכד"א ג"כ חייב לדידי' לכן שפיר דחה בירושלמי דלשיטת' אין רא' דשחי' בכלל אכילה משום דיש לאוקמי בדס שקרש ובג"ל משא"כ לדידן ולר' יכודה שפיר יש רא' הכ"ל, אך בכל דבריו האלו יש לדבר הרבה וגם בדברי שו"ט הרי"מ זצ"ל המפורסמים באו"ח סי' ג' שהקשה דמנ"ל דמלאכה שבת דבעינן מלאכה מחשבת דיהי' כ"ד מאין להפרישו

כזית הוא רק לענין אכילה אבל מחמת הנאה בעי פרוסה, וכן מה שהוא משקה שיעורו ברביעית כל חד כדניו כיון דליכא הכרע מחיבת אכילה דקרא וכו"כ בקבלת יעקב הוא חזי שיעור לענין אם שיעור הנאה הוא בכ"ש או דבעי כזית כמו באכילה כיון דאחי מחמת הלוא דל"ס דחליא ג"כ במחלוקת הפוסקים הנ"ל וז"ב, ודחיתי בזה כמה ראיות האחרונים וגם הרא"ה שהביאו מקו' הסו' חולין דק"כ ממה שסקשו דלמא לן קרא דנפש לרבות השוחה ס"ל דבלא"ה חמץ אב"ה ואם איתא דבא"ה בעינן שו"פ מאי קושיא דהרי שפיר יש נפ"מ בשוחה כזית חמץ בפסחא משו"פ ועי' בקס"י שם ובחשוב' רעק"ה סי' קל"ז, ולפי דברינו אין רא' משם להמבואר במש"מ שם דלדעת הרא"ה ס"ל מחולק בזה ר"י ור"ל ולדעת ריש לקיש ע"כ דסחם אכילה הוא בכזית א"כ בש"ס חולין ס"ל דקאמר ר"ל נפש לרבות השוחה וכיון דלשיטת' דסחם אכילה הוא בכזית ממילא גם א"ה שיעורו בכזית וכו"ל ולא חליא כלל בהנאה שו"פ ושפיר בקס' החוס', ובזה סרה ממילא גם קוש' המניה במש"מ פ"ג משנגות הידוע על קו' החוס' פסחים דכ"ב דלר' אבהו יח' נהנה מחמץ בפסח בשרת ואין אפשר לומר דעל הנאה חמץ יח' כרת דא"כ שוב יקשה קוש' הסו' חולין ס"ל דל"ל קרא דנפש לרבות השוחה, ולפי האמור לק"מ דלר"ה דס"ל כר"י דח"ס חסור מה"ת ועי"ש בלג"ח, וכיון דלדודי ס"ל דסחם אכילה הוא בכ"ש א"כ ממילא בא"ה שיעורו בפרוסה וכו"ל וא"כ שפיר אליעזרין קרא דנפש בשוחה כזית חמץ פסחא משו"פ וכו"ל, וכן דחינו מה שס"ר דבהמחכו וגמטו שיעורו בכזית מש"ס חולין דק"כ ס"ל דקאמר לסדיא מה הסם עד דליכא כזית וכו' דהרי כיון דהש"ס שם חזיל אליבא דר"ל דס"ל סחם אכילה הוא בכזית לכן שפיר גם בשוחה שיעורו בכזית, וישנתי בזה דברי רש"י

בהוריות ד"ז ע"ב שפירשו דהורו בחלב שט"ג הקרב בין כזית לפסחא מכזית וכו' לא כתיב בסדיא וכו' דבר שאין הלדוקין מודין בה, והוא חמוס מאוד דהרי כיון דכזית לא כתיב בסדיא וא"כ הרי הלדוקין אוסרין אף בכ"ש וא"כ הא"ך משכחת שטעו בבוראה שפירו לסיח, וכבר חמה כן בחשו' טוב"י מהד"ת סי' ל"ב, אך לפי ס"ל הדבר נכון דכיון דכזית הוי דבר שאין מפורש להדיא ואין הלדוקין מודין בה ולאוסרין אפי' בכ"ש משום דסחם אכילה הוא בכ"ש וא"כ ממילא בממחה חלב ושוחה סורו דהשיעור הוא רק ברביעית ולא בכזית [ובאצח מסקו האחרונים שלא כדעת הרא"ה] ושפיר משכחת דטעו עי"ז בסוראחס להיחזר השיעור כזית, ובזה ח"ס ג"כ מה דקשה להמבואר במש"מ פ"ב משנגות דכל שסב"ד מודים דליכא אי' בדבר מחמת ח"ס אלא שטעו באיסור כרת לא מיקרי חולה א"ע בבוראה ב"ד וא"כ כאן דטעו בין כזית לפסחא מכזית אבל עכ"פ מודים ריש ח"ס ואיסור מה"ת הרי לא מיקרי כלל חולה בכ"ד והטוב"י שם כתב דקאי לר"ל דס"ל ח"ס מותר מה"ת, אך לפמ"ש דמיירי בהמחה חלב א"ל לאוקמי כר"ל ד"ל דאף ח"ס חסור מה"ת מרבייה דכל חלב אבל עכ"פ בממחה חלב ליכא איסור דח"ס כיון דהוי רק מכה ריבוי דנפש וכו"ל ריבוי אריבוי וכבר נודע דברי הירושלמי גיעין פ' התקבל טובא בשטע"מ פ"ו מה' גרושין אם קאי ריבוי אריבוי וסאחרונים מביאין ראיה מסוגיא דחולין ס"ל דקאמר מה' לחלב שכן כרת וסרי יש ללמוד מהלב שט"ג הדקין דליכא כרת כמבואר במש"מ פ"ג משנגות וע"כ דכיון דחלב שט"ג הדקין הוא רק מריבוי דכל כמבואר בחולין דמ"ט ולכן ליכא כרת ואיסור דשוחה הוא ג"כ רק מריבוי ולכן לא קאי ריבוי אריבוי ועוד כמה ראיות וא"כ שפיר ליכא איסור דח"ס בממחה כנ"ל ובזה ח"ס גם דברי הש"ס דיומא דף פ' האוכל

האכל חלב בזה"ז לריך שיכחוב השיעור וכו' וגני מיהייב והרי לא הו"ל שב מידיעהו והקשו דהרי עכ"פ הו"ל שב מידיעהו מחמת האיסור דח"ס דאסור מה"ט וגם קוש' המשל"מ פ"ג משגנות ע"ש ולפי מש"כ משכחם לה בזממא חלב בין שיעור כזית לרביעית וליכא גביה איסור דח"ס מה"ט, ולמען כי אין ענינו מזה אין להאריך והרבה יש לדבר בענינים האלו ואכ"מ:

בזעתה נס בל"ד לעין שברא ה"ל משום דכתיב בלישנא דאכילה ל"ת דם לכן שיעורו בכזית אף בדם ללול י"ל דתליא ג"כ במחלוקת הפוסקים ה"ל דחס אכילה הוא בכזית או שפיר י"ל כיון דגם דם ללול נלמד מלוחו קרא שיעורו בכזית. ואמנם לפי דעת הרא"ם דחס אכילה הכתובה בתורה הוא בכ"ס א"כ אין ראוי מציבת אכילה דקרא דיהי' השיעור בכזית גם בדם ללול ורק מלך הסילכתא שפיר י"ל דהסילכתא ה' רק האלל לזכרון בעי כזית אבל דם ללול דהוא משקל השיעור ברביעית כל חד בדינו וכו' וז"ב. אך בגוף דעת הרא"ם דחס אכילה הוא בכ"ס בקה"י ה"ל הכריח שלא כדעתו מדברי ס"ם מעילה דט"ז דס"ל לרב להכי בשרצים בעי כזית משום דאכילה כתיב בכו וחסא אכילה אינה פחותה מכזית ואם איחא לסדרת הרא"ם מאי מייחי רב מפעם דאכילה כתיב בכו הו' אדרבא סהם אכילה הוא בכ"ס אל"ף דאחי סילכתא ואפקחי' לקרא ממשמעותי' לעונשין וא"כ י"ל טבא דיש לנו סיקס דקוקס אכילה לעוממא שפיר י"ל דקוקס אפילו בכעדשה וע"כ מוכח מזה שלא כדעת הרא"ם עכ"ד. אולם אף שמדברי ס"ם ה"ל מוכרח שלא כדעת הרא"ם ה"ל רק דחסא אכילה דקרא הוא בכזית. אך לכאורה יש להבין על ס"ם גופי' מ"ל דלרבנן דר"ם דחסא אכילה דקרא אינה פחותה מכזית דהרי בלישנא דבני אדם גם כ"ס מיקרי אכילה

כדמוכח בשבועות דכ"ב וכמו שהוכיח במשל"מ פ"ד מה' שבועות וא"כ מ"ל להש"ס דהללמ"ס ה' לרבנן דחסא אכילה דקרא הוא בכזית היפוך מלישנא דבני אדם אימא דגם בלשון תורה סהם אכילה הוא בכ"ס ושיעורו כזית הוא רק מחמת דשיעורן של העונשין המכ הלכה למ"ס וכדעת הרא"ם [וכמו ברביעית דמשקין איסורין דליתו מטטם ללשון שחי' הוא ברביעית כמש"כ בחשו' דק"א סי' קנ"ד ועי' ברש"ב פסחים דק"א דשיעור שחי' שהוא ברביעית נפ"ל מוכל משקל אשר ישמה והם כי קשה להבין זה סלימוד אבל עכ"פ מבוחר דלריך לימוד ע"ז דשיעור שחי' הוא ברביעית. ואלא מחמת הללמ"ס דחסא שחי' הוא ברביעית, ועי' בחשו' הרשב"א ח"א סי' שס"ג ודו"ק, ואכ"מ להאריך בזה]. אך י"ל לפי דעת הר"מ בפ"א מה' חמץ דח"ס בחצץ ילפינן מלא יאכל חמץ וכ' מוסרלנ"ח הובא במשל"מ שם דהלימוד הוא משום דכתיב לא יאכל בלוי לומר דקאי אאכילה דהוא הנאכל ולא האוכל, ולהכי ח"ס אסור ושלל כדעת הרא"ם ה"ל דס"ל משום דחסא אכילה הוא בכ"ס וא"כ י"ל דמזה גופי' נשנוע דע"כ סהם אכילה דקרא הוא בכזית דאל"כ למה הולכרס התורה לשנות ולחשוב לא יאכל בלוי לומר דקאי אהאכל ולהורות דחיי שיעור אסור הרי כיון דבכל המקומות סהם אכילה הוא בכ"ס והללמ"ס דבעינן כזית הוא רק לעונשין א"כ הרי ממילא ידעינן דח"ס אסור וכמו שהוא באמת דעת הרא"ם אלא ע"כ נלמד מזה דהלכה למ"ס הו' דכ"ד דכתיב אכילה בסתמא הוא בכזית בלשון התורה ולהכי הולכרס התייר לשנות ולכתוב בחמץ לא יאכל בלוי לומר דקאי אהאכל ולכן ח"ס אסור וזה ברור:

אילם בגוף סלימוד מלא יאכל חמץ דאחי להורות על ח"ס בירושלמי פ"ג דערלה סביא לחד מ"ד להקרא דל"י אחי להסיר על המאכל באוכל ע"ש, וא"כ לאותו

כחובין כמבואר ביבמות דק"ד סג"ל, וליכא למימר דלריכי משום דשאי שרצים דאיסורין במשטו כמבואר ביבמות שם דהרי לר"ש כל איסורין שנחורס בכ"ש וא"כ הרי שוב בעי הקרא דל"י חמץ לרבות המאכיל באוכל וא"כ שוב א"ח למילף מיני' א"ס וא"ס הלשון דקאמר חמס על עלאך ויש לדבר בזה הרבה לכל עד אף כגני רק כמעורר בעלמא]:

מעשה ממילא מיושב סהירה דברי הש"ס יבמות סג"ל דקאמר

דשאי דס דבעי רביעית דהרי כבר כחבנו דסברה א"ז ז"ל דמשום דאפקה בלישנא דאכילה לכן סגי בכזית אף בדם ללול משום דלמד מלישנא דאכילה דחליא אס סחס אכילה הוא בכזית וכג"ל וא"כ כיון דבהכ"א שם ביבמות דלא ילפינן בכה"ס מאכיל באוכל משרצים וא"כ הקרא דל"י חמץ הרי בעי לרבות המאכיל באוכל בחמץ ולא על ח"ש וכג"ל וא"כ הרי לא נשמע כלל דסחס אכילה הוא בכזית ושוב אמרינן דסחס אכילה הוא בכ"ש ורק השיעור כזית הוא מחמת הללמ"ס וא"כ בדם ללול ששיעור ברביעית ושפיר קאמר הש"ס דשאי דס דבעי רביעית וא"ס:

ודע דלולי דברי רש"י וחס' ביבמות סג"ל כו"א דמה דקאמר הש"ס החילוק בין שרצים לדם משום דשרצים שיעורן בכ"ש דל"ל דכוונת הש"ס על כזית ורק נגד רביעית קרי הש"ס לכזית כ"ש כאשר כבר הוכיח בחשו' הרשב"א סי' שס"ג מש"ס כריחות י"ג ממה דקאמר יכול אפי' כ"ש ועוד מכ"ד עיי"ש, ובזה נדחו מה שדביאו איזה אחרונים מקור לדברי הר"מ סג"ל דמקרא דלא יאכל חמץ ילפינן ח"ש מדברי הסו"כ פ' זו דמבואר שם מלות תאכל מהס"ל לפי שנאמר יאכלו אין לי אלא כולו מנין אף מקאסה ח"ל תאכל אפילו כל שהוא והיינו כדעת מוסרלג"ה סג"ל משום דקאי אנאכל אולם כפי המבואר בשו"ח הרשב"א סג"ל דגם כזית מיקרי כ"ש לענין שיעור סנדול ממנו

לאחר מ"ד הרי לא אחי כך קרא כלל להורות על ח"ש וא"כ הרי שוב לא נשמע כלל מזה דסחס אכילה דקרא משמע כזית, אף בירושלמי סג"ל דהה הילפותה סג"ל דלא לריך קרא גבי חמץ לרבות המאכיל באוכל דבלא"ה איכא למילף מק"ו משרצים דעשה בהם מאכיל באוכל עיי"ש וא"כ הרי שוב הקרא אחי רק להורות על ח"ש ושוב מוכרח מזה דסחס אכילה הוא בכזית ואס כי בירושל' מלריך הקרא להורות דחמץ אב"ס זהו רק לחזקיה אבל כפי דפסק הר"מ כר"א ממילא דמיוחר הקרא דל"י רק להורות על ח"ש וכג"ל, מעשה ממילא מיושב קוש' החוס' ביבמות סג"ל שסקשו דהרי גם בשרצים בעינן כזית מטעם דאכילה כחוב כהו, דרק לפ"מ דקיימ"ל כהשח' דשרצים ודס וטומאה לא הו"ל ג' כחובין משום דלריכי לכולהו כמבואר בש"ס יבמות סג"ל וא"כ שפיר לא אחי הקרא דל"י חמץ לרבות המאכיל באוכל כיון דאפשר למילף זאת משרצים כדברי בירושלמי וע"כ דהקרא אחי רק להורות על ח"ש וא"כ שפיר נשמע מזה הלימוד דסחס אכילה הוא בכזית וכג"ל ולהכי שפיר קאמר הש"ס מעילה סג"ל דבאכילה שרצים בעי כזית משום דאכילה כחוב כהו. אולם לפי הסו"א ביבמות שם דרונה הש"ס לומר דבכס"ס א"א למילף דמאכיל באוכל משרצים וא"כ הרי שוב אחי הקרא דל"י חמץ לרבות המאכיל באוכל ולא על ח"ש וא"כ הרי לא נשמע כלל דסחס אכילה הוא בכזית וא"כ שפיר לוקין בשרצים גם במשכו כיון דסחס אכילה הוא בכ"ש ומטעם דבזה לטומאה ובקוש' הקה"י סג"ל וא"כ שפיר קאמר הש"ס ביבמות משום דאיכא למימר דשאי שרצים דאיסורין במשטו וזה נכון [ובזה יש לפרש הלשון דפסחים דף כ"ח חמה על עלאך האריך חמץ אב"ס כל שבעה דו"ל דקאי על ר"ש דר"ש לשיטתו דס"ל כ"ש למכות וא"כ הרי א"א למילף בחמץ דמאכיל באוכל משרצים משום דהו"ל שני

ממנו, וכן מובאר בשבת ריש פ' המלניע מהו דמיא כל שהוא לאשקי מגרונות ולעולם עד דאיכא כוית ועי' עוד בש"ס בילא דט"ז: מאי כ"ס לאו אט"ז דליכא כוית לא בליא ב' כוית וכן מובאר עוד בש"ד ובחוס' ובפוסקים דגם כ"ס יש לו שיעור וא"כ אין ראוי מהסתי"כ הנ"ל דשפיר י"ל דכוונתו על כוית רק משום דהי' הסו"א על כולם לכן על כוית קרי כ"ס וז"ב, וא"כ גם ביבמות י"ל דנגד רביעית בדם קרי לכוית דשריט כ"ס ומדלא פירשו רש"י וחוס' כן נראה דשיעור רביעית דנקט הש"ס בדם לאו דוקא אך בדברי המהרש"א שם מוכח דשיעור רביעית בדם הוא דוקא עי"ש. אך עפ"י סברת הא"י ז"ל הדברים נכונים וכלל, וגם בדברי רש"י וחוס' י"ל משום דבכ"ד בש"ס דקמי' החומרא דשריט איכסורן במשכו אף דל"ס נגד שיעור רביעית וא"ש:

חק' שמואל יצחק לאנדא בסוהר"י ו"ל אברפ"ק הג"ל.

סימן מא

ב"ח מוורקאח (פלך קמליש).

א) בחורין (דף יא') בחוס' ד"ס אבל כו' מקשין אמאי לא יליף מכל קרבנות דרמי שבת ולא חיישין שמה ימלא קרבן עריפה ונמלא שחלל שבת, וז"ל דאין יכול להוכיח משם דאיכא גמימר דמספק נמי אמר רחמנא דלדמי שבת מלא קרבן כמו שניפיקות נפש אמרינן בסוף פ"ק דכסובות (דף טו) ללא בלבו בו אמר הרוב עכ"ל יע"ש, ויש לי להעיר בדברי החוס' דאין מדמה קרבן דספק לדמי שבת לספק פקוח נפש דדוחה שבת דיש לדמות דשאני החס דגלי קרא דכתיב והי בהם דפקוח נפש דוחה שבת כיומא (דף פה:) אמר רבא לכולו אימ' לכו פירכא בר מדשמואל כו' ואשכחן ודאי ספק מנא לן כו' ודשמואל ודאי לית לי' פירכא, וכ'

רש"י ד"ס דשמואל לית לי' פירכא, אשר יעשה האדם המלות שחי' בהם ודאי, ולא שיבא בעשייתה לדי' ספק מיחה אלמא מחללין על הספק יע"ש, אבל מנא לן דמשום ספק מחללין את השבת, הלא שבת שקולם כנגד כל המלות כדאמרין בירושלמי ברכות, ויעיין שו"ת יד אליהו (סי' פ"ג) אם שבת חמורה או עי' ועיין ביבמות (דף ו') יכול יסא בזין ביהמ"ק דוחה שבת ח"ל כו' יע"ש, וא"כ מהי חיותי יימא דספק חמדין יכיס דוחה שבת. אט"כ נילף מזה דכיון דרוב בסימות בשבת אזלינן בחד רוב ומי' דוחה שבת:

ונדפעי' ד' לחן דברי החוס' עפ"י מה שהעלה נס' הכוזרי (מאמר שני סי' כ"ה) וז"ל אמר הכוזרי יספיק לי זה בענין הזו וארכה עת שתקרב לי [פי' בתקרב לי אל השכל] מה שקראתיו בקרבנות ממס שיקשה על השכל לקבלו ממס שאמר את קרבי לחמי לאשי ריח ניחוחי, ואמר על הקרבנות כי הם קרבן ד' ולחמו וריחו אמר הכוזרי מה שאמר לאשי מישר כל קשה. הוא אומר כי הקרבן שהוא וכלהם וריח הניחות אשר הם מיוחדים אלי, אמנם הם לאשי ר"ל האש הנפעלת לדברו יתברך [האש הזה מקבל פעולה אכילה הקרבנות בדבר ה'. ראוני ברטנו יתברך ובסנחתי על עדתו העושים ראונו, אומר נחמד]. אשר מאכלם הקרבנות כו'. [פי' שאין בקרבן לחם ד' רק לחם האש של הש"ת אשר יורד מן השמים לאכול את הקרבנות, אומר נחמד]. והכוזרי האריך להסביר זה ובאור נחמד כחב כס ח"ל וכללו של דבר כלל המאכל שבאדם הוא סיבה וחוקין שיקבל האדם גשמתו אשר היא עלם נפרד וכו' אע"פ שיהא לורס קדוש רוחניית כו' והדין נותן שלא תתחבר נפש הזאת אל חומר האדם שהם הפכים כו' ועז"ז אנו רואים מפליאות חכמת יוצרתו איך ע"י המאכל והמשחה שאדם אוכל ושוחה ילך סעיין מסיבה אל סיבה אשר בעבורם גם כנפש

הנפש מלאה בית בלב והנשמה קן לה כמות, אף אחת אל תתנה על ענין הקרבנות אף יכ' בעבורם ואורוחם משכן לשפע אלהי לאומתו כו' יע"ש וימלא נחז. הו"א לנו מזה שעי' החמידין יש השראה השכינה על כלל ישראל כמו שעי' המאכל לאדם יש קשר להנשמה עם הגוף. לפי זה מתורץ קושייתי על דברי החוס' וא"ש הדמיון מחמדין לפקוד נפש בשבת בספק כיון דחיון דבפקוד נפש של הסיחור הסיחור הסיחור לחלל את השבת אפילו בספק מדכחיב וחי בהם, א"כ כש"כ בפקוד נפש של כלל ישראל דחיון שיהי' השראה השכינה עליהם דמהללין את השבת מספק, וא"כ לא מוכח כלל דהוא מלך רוב דהא אפילו בספק כדון נוח דמהללין שבת בפקוד נפש של כלל ישראל. וא"ש חירץ של חוס' :

ב) שם חוס' ד"ה אחיה מפרס אדומה וא"כ כיון דפרס בה שתי שנים א"כ דילמא היינו משום דאוקמה אחזקא שאינה טריפה כו', ומיהו כאן י"ל דאיכא חזקה אחרת כנגדה דהעמד עמא על חזקתו אבל לקמן דיליף מעדים זוממין קשה עכ"ל יע"ש, וקשה לי לפי מה שהעלה בל"ח פסחים (בהשמעת אחר פ"א לדף י"ד) וז"ל כי כידון חזק חזקה כשרות שלו יש לו עוד חזקה שלא נתחייב מיחה ששכרי עד עכשיו אינו חייב מיחה עכ"ל, וא"כ הוי דומיא דפרס אדומה : **אמנם** באמת אינו קושיא על הל"ח, דבלא"ה הקשה בשו"ת שו"ב ליון דלפי דברי אביו הל"ח יקשה בקידושין (דף פ') מה נשתנה שריפת תרומה מד"ג ולמה סוקלין על החזקה שלא יש להנדויות חזקה שלא נתחייבה מיחה עד עתה יע"ש, ובספרי בכורי שלמה (בכשמועות או"ח סי' כ' אות ב') שבאחי מה שחירץ על זה בשו"ת תפארת יוסף (חיו"ד סי' ג') שמהר"ך קושיית השו"ב ליון על הל"ח, דכברת הל"ח היא דוקא היכא שלא עשה מעשה שנתחייב על ידה מיחה, אבל

היכא שעשה מעשה שנתחייב מיחה על ידה פקע חזקו, ולפי"ז דוקא בתרומה דסי' לה חזקה עברה ורין החינוך שיהי' בחזקה טעם מזה החזקה דחינוך מעטחין נגע בהתרומה ע"כ אמרין דהחינוך בחזקתו לא יכול להוציא התרומה מחזקה עברה שסי' לה קודם נגיעת החינוך יע"ש, לפ"ז א"ש דעדים זוממין עשו מעשה שהעידו בשקר שפלוגי ר"ח נפש א"כ הניאו על עולם חיוב מיחה, ושוב פקע חזקתם שסי' להם מקודם שלא נתחייבו מיחה ושפיר כ' החוס' דמעדים זוממין קשה, וז"ל מתוך החוס' שפיר וז"ל דכל חזקה שלא נתבררה ולא נודעה אפילו ששם אחת לא אזלין בתרם עכ"ל, א"כ שפיר מוכח דמהני מעשה רוב : **אולם** לכאורה קשה לי על חירץ החוס' דנהי דחידשו דחזקה שלא נתבררה בשעתא לא הוי חזקה, אבל מלך הסברה גרסא דעכ"פ נשאר מחזקו זו כמו מיעוט דאין לומר דחוס' ס"ל דלא נשאר שום רובם מחזקו זו ולא הוי אפילו כמיעוט, ז"א דהא ברשב"א חולק וס"ל דחזקה שלא נתבררה בשעתא הוי חזקה מעליא וא"כ יפלו בו בסברות הפוכות, וזה לא יתכן כמו שהבאתי בספרי בכורי שלמה (חיו"ד סי' כ' ד"ה הנה) ב' החוס' ברכות לט' ד"ה מברך יע"ש. אע"כ דהחוס' מודים דעכ"פ נשאר מהחזקה כמו מיעוט, ולפי"ז קשה אף נוכח להוכיח מה דאזלין בחר רובא, דילמא שאני הכס דהוי רובא, וגם חזקה שלא נתבררה בשעתא דהוי עכ"פ כמו מיעוט אז אזלין בחר רובא, אבל רובא לחוד אפשר לומר דלא מהני :

אמנם לפי מה שהעלה לעיל גלפ"ד לתרץ, דיל דאף לפי מה שהעלה בשו"ת תפארת יוסף דכיון דעשה מעשה שסביא עליו חיוב מיחה פקע ממנו החזקה דלא נתחייב מיחה, עכ"פ נשאר ממנו מיעוט דלא נתחייב מיחה כיון דעי' המעשה לא נתחייב מיחה בודאי

אסיפא איתמר מנה ובשלוחה וא"כ.
[וחי'ן זה א"כ דיקא לר' יוחנן דס"ל לקמן
(דף מג') דקיי"ל כוותי', אבל לר"ל דס"ל
כשתלקוחם בנט כן פליגו לגמין קידושין
משום דמקשינן הוי' ליתא לא סיך חירן
זה, ויש לתרץ עפ"י דברי האלי' דבא
בהי' בסוגיין ד"ה כשהיא כו' וכ"ש קטנה
כו' יע"ש]:

שלמה אברהם רוזנבאט טח"ס שו"ת
בכורי שלמה.

סימן מב

בעוה"י לאקאשש (פלך וואהלין).

א) נסתפקתי אם קבע עכו"ם
מזוה כשרה בליווי

בישראל על מזוה בית ישראל, הי כשרה
היא או פאולה עד שיקבעה ישראל
דוקא. דבליית שתלאן עכו"ם כחי' בני
ישראל ועשו, ע"י מנחות מ"ב ובא"ח
ר"ס י"ד. אבל מזוה שכר נכחה
בכשרות רק דמישראל קביעה ולא כחוב
בקביעה בני ישראל דוקא, אפ"ל דכשרה
בקבעה עכו"ם מידי דהוי' אמשקס וכמ"ס
במח"א ה' שילוחין והוצא בשעה"מ פ"א
מחרומות. ובנה"מ סי' קפ"ח יעו"ש
ובטבילת כלים כמ"ס הרשב"א ובב"י
סו"ס ק"כ ובשו"ע שם סעי' ג', ול"ד
לחיקוני תפלין דבסי' ל"ט סעי' ב':

והנה הרשב"א כתב דא"ל שליחות
לסבילת כלים, ואפשר לומר

דדוקא טבילת כלים, וכן עשיית מעקה
דליקן אלא חיקון איסור ובשמיטה ש"ה
שמ"ע הוא אינה אלא חיקון איסור
אמ"ס ונבל. וס"ל מעקה הוא חיקון
לא חשים דמים בביתך, וטבילת כלים
שיכנסו לקדושת ישראל, אבל אין בנוף
הטבילה מזה, ולכן לא איכפה לן אם
נעשה החיקון ע"י מי באינו בר מזה,
דלא גרע מנפלו ככלים מאלוהים למי, ומהיל
ומהיל הביא הרוח סליים ועפר בחופן
שלא נשאר מן הגג ועד הקרקע גובה
שים

בדלי רק עפ"י רוב דילמא הך דאסכידו
בי' טריפה הוה, וא"כ נשאר עכ"פ מיטוט
דלא נחתיב מיחה. וא"כ שוב י"ל דחוקי
המיטוט שנשאר מחזקם שלא נחבררה נגד
המיטוט שנשאר מחזקם שלא נחתיבו
העדים וזממין מיחה, וא"כ לא נשאר רק
רוב נגד מיטוט, ה"כ שפיר מוכה דלולין
בחר רוב אף שאין לו סיוע מהמיטוט,
ומחזק קשיא חדא בירך חברה:

ב) בקידושין (דף מא.) בגמ' ובי
איתמר דרב יוסף

אסיפא איתמר. ובס' אלי' רבה בחי'
לקידושין שם בקשה אמאי לא הוכיח
הכ"ס דין שמיטה בו יותר מבשלוחו מסיפא
דסיפא ששם ודאי הטעם משום מזה,
דבשלמא ברישא הטעם משום דאסור
לקדש אשה עד שיראנה, ובסיפא ג"כ
איכא איסור משום ואסבה, אבל בסיפא
דסיפא ליכא שום איסור והניחו בקושיא
יע"ש:

ונלפע"ד לתרץ קושייתו ע"פ דברי
הרמב"ן בחי' לקידושין לקמן

(דף מד.) בד"ה בו ובשלוחו אין זה
ובשלוחה לא, וז"ל איכא למידק דילמא
בו ובשלוחו אין ובשלוחה לא, אבל זה
אין ה"כ איכא למימר אי הכי לא ליחני בו
דכא מרישא נמי שמעינן דמזה בו יותר
מבשלוחו, מדלא חני הכי ש"מ למעוטי
זה אחא עכ"ל יע"ש, לפ"י מסורץ שפיר
קושיית הא"ר דאילו הי' יליף דינו של ר'
יוסף מסיפא דסיפא דמזה בו יותר
מבשלוחו הדרא קושיית הרמב"ן לדוכחא
דילמא זה אין ה"כ דמקבלת הנערה
קידוש', ואין לתרץ כחירן הרמב"ן דאי
הכי לא ליחני בו דכא מרישא נמי שמעינן
דמזה בו יותר מבשלוחו, ז"ל דכא
הקושיא דמרישא ומסיפא הוי רק מזד
איסור, ורק דינו של רב יוסף יהי' מוכח
מסיפא דסיפא [בקושיית הא"ר] ה"כ
איתרך בו להורות דמזה בו יותר
מבשלוחו, וא"כ י"ל זה אין ה"כ מ"ס
איתרך ששם לומר וכי איתמר דרב יוסף

המלוה בדכתיב ובחבתם]. בעיני שיעשה
בעלמו או ע"י שליחו בן בריה דועשה
מעקס לניך כתיב אחת או שליח בן
בריה, או דס"ל דעכ"פ בעיני שליחות
וכי דמהני ע"י פועל עכו"ם דידו כיד
בע"כ וכללו עבה בעלמו ולזה מהני גם
שליחות עכו"ם וכמ"ס במח"א, מכל מקום
בשליחות ממש איכא איסורא מה"ט
באמירה לנכרי בשבת וכסדרת בעל אגודה
אזוב שהביא ה"ד"ח בחלק הכללים מ"ע
א' אות קס"ד יעו"ש, אבל מזוהר דוכתב
כתיב ולא וקבעתם לא בעיני בקביעה
אפילו שליחות, הלא הוי בטבילת כלים
ודוק, ואפקס מחכמי שערי חורב לברר
דין זה:

(ב) אירע פה בעיר סמוכה לקהלנו
שהולכנו לחפור ב' קברים
לב' מחים בזמן אחד, וכלו הקברנים
ושאלו להרב הג' דשם אם רשאים לחפור
ב' קברים ב' קברים בב"א, וכשחשב
כשעה חדא מה זו שאלה, עלה בדעתו
שישנה לשאלה מלך חין עושין מלוא
חבילות, והשיב אחר העיון במ"א סו"ס
קמ"ו דמחנ"פ שרי לחסו' דההבאה
לבהכ"נ למול אסור ג"כ בחבילות וכסעמדת
סועות בעזרה, וס"ס חפירה בקברים
הא לדידכו בב' כהנים שרי, וס"ס בב'
קברנים. ולהרמב"ם ז"ל דבב' כהנים
נמי אסור הא לדידכו העמדת בעזרה
והבאה לביהכ"נ למול שרי, וס"ס חפירה
קברנים, עכ"ד הרב יצ"ו שהר"ס לפני:
ורענ"ד בלא"ס שרי, דבשמחות פ"א
מוכח דאי לאו משום דאין
כבוד להוציא ב' מחים כא' הוי שרי אפי'
במטא אחת, וכשכבודם וקילוסם שיה
ס"נ דשרי יעו"ש, ואמאי הא המלוים
עושים מלוא חבילות דכל אחד מהמלוים
חייב בהלויות זה ובהלויות זה, ובשלמא
בניחוס אכלים ובספדום דאיחא נמי
החם ועי"ש, י"ל דאינם כחובב דאי
בעי מימנע ולא אחי לחומי ולאספורי,
וכבר כתב המ"א שם דבמלות שאין
חובב

שיש בו סכנה, וליכא משום כי יפול
הנופל. ודוקא בזביחה גלי קרא דממה
שאלה זבחה דוקא אחת אוכל, אבל
היכא דלא גלי ליה לן בה, משא"כ
קביעת מזוזה נמי דלא כשאר מלוא שחייב
לחזור אחריהם היא, וכמ"ס הרמב"ם
בפי"א מברכות בדין הב' מ"מ כשקנה
בית דמיא עליה, ומלוא מלך עממה היא
ולא רק חיקון והכשר איסור, ועיקר המלוא
היא הקביעות לא הכתיבה, כמו שכתב
הרמב"ם בהשובה לחכמי לוניל, והובא
בב"י יו"ד סי' רפ"ה, לכן לריך דוקא
ע"י ישראל בן בריה. ועי' בב"ח או"ח
סי' תרע"ו וביד אפרים שם סי' תל"ב
ע"ד מג"א שם סק"ו. ובדיקה חמ"ד
וביעורו, נראה מדברי מג"א סי' המ"ו
דשפיר דמי ע"י עכו"ם עי"ש סק"ג ועי'
בשד"ח מ"ע חומ"ל סי' ה' אות"ס וי"ל
דכתס נמי הוי רק חיקון לאיסור ב"י
ולא מלוא מלך עממה, אבל קביעת מזוזה
נראה לפסול ע"י עכו"ם ול"ע:

ומהרי"ט בחידושו לקידושין ד' כ"ס
הקטע אמאי לא הוי מילה
מ"ע שה"ג דהא אסור למול בשבת שלא
בזמנה, עי"ש בחוס' ד"ה אותה וכן
הקטע ממעקה, ועי' שעה"מ פרק י"ט
נופסוסמ"ק ה"ה, ועי' בעלמות יוסף
בקידושין שם, ועי' שו"ת שם אר"ס חיו"ד
סי' י"ד, וכולם לא הקשו ממזוזה דא"א
לקובעה בשבת במסמרות כדבעי ואפ"ה
אמרינן בקידושין ל"ד דהוי מ"ע שאין
נז"ג. ואפשר משום דפשיטא לכו דשרי
לקובעה מס"ת גם בשבת על ידי
עכו"ם וא"ל שליחות ואין כאלא שבות
בעלמא, ולכן הוי מה"מ מ"ע שאין כז"ג
דשייך גם בשבת לקבוע מזוזה על ידי
עז"ז, ומס' שהקטע מהרי"ט ממעקה
אפשר ס"ל דלדרבנא מעקה דכל המלוא
היא פשייתה וליכא לישראל עשיה אחרת
[במזוזה דעכ"פ ובחבתם על מזוזה ביהך
כחוב וכי דעיקר המלוא היא הקביעה
מכל מקום הא ודאי דגם בכתיבה מקיים

חובה, ובקרבנות נדבה שרי ול"ש שלח יכיו עליו כמשא עממל"ש שם, אבל הלוי המה דהרואה ואינו מלוא עובר משום לועג לרש ובר ידוי הוא כצמ"ק כ"ז: קשה. ולכן נרלע"ד דכיון דאמרין צמ"ק (כב.) דכל הממס המדחה מטחם הר"ז משובת, א"כ אדרבא הכשר מלוחו ככך שיכיה עליו כמשא למחר להלווה ולקדרו, וסברא פשיטא היא לפענ"ד:

ונרע"ד ראיה צרורה לחילוק המג"א שם דאפי' לחוס' במלוח שאינן חובה שרי לעשות חבילות, מחולין כ"ט דחולין שוחט אפי' לכתחלה ב' ראשים בלחה, וכה זביחה מלוח עשה להרמז"ס וכן נראה מהחוס' שבועות כ"ד ד"ס האוכל, לבד לסברת הריב"א שם. אלא משום דאינה מלוח שבחובה ואי בעי מימנע ולא שחיט שרי בחבילות:

ועוד נרלע"ד דנחפירת קברים ליכא אעמל"ח (וה"ס בעשיית ב' ארונות וחפירת ב' הכריכות), דנהי דמכשירי המלוח ניכחו מ"מ כיון דאינן מכשירין הסמוכים להמלוח ממש, אינן כמלוח ממש כהבאה לביכ"כ למול, וכטעמא דעזרה להשקות, ובר"פ ר"א דמילא חס לא הביא כלי מע"ש יביא בשבת, ועוד אמר ר"א כורחין עלים לפחמין לעשות איזמל. ומאי ועוד אלא דסד"א דמכשיר סמוך הכירס תורה, לא לא מכשירי רחוק ובפרט צולכס והבאה הסמיכה לעשיית המלוח י"ל קלה דהוי כמלוח ממש, וכהא דהנן בזבחים י"ג. דבזבח נפסל גם בחילוך אע"פ שאפשר לבטלו בשוחט ב"ד המזבח (ועי' בנמק"י כפ' אלו מליחות (דף עז: בדפוס זיטאמיר), דהמלוח דהשבת אבדס מסחלת משעה ראייחה להר"ב ז"ל, ואין משם ראיה כ"כ דהחם הייב בשמירתה מיד, מה שא"כ הכא אף דעוסק במלוח בהליכה אינו רק כמכשירי מלוח). אבל בחפירת קבר ודאי דל"ש אעמל"ח, כן נלפיע"ד. אך באמת נ"ל דאפי' לקבור ב' מהים

בקרקע כא' בנ' קברים או אפי' בקברין א' ל"ש אעמל"ח וכסברא הכ"ל דהדרבא הכשר המלוח לעשות בחפצון וכמשא: (ג) **נסתפקתי** ביסולין עכ"ל בחפצו עבדיא מאי. ולא מולאחי בדיברו בזה לא הראשונים ולא האחרונים. ולכאורה מבואר בזה"ל והובא בב"י יו"ד סי' קי"ג דלא נזרו רק על חולדות האש, ולאפוקי מלוח וס"ס מבושל בהמ"ט דחולדות חמס ניכחו ולא חולדות האור, כבשבת (לט.) ופסחים (מא.) ועי' אורח סי' תכ"ב סעי' ה' ובי"ד סי' ת"ח במ"א סק"י וביו"ד סי' פ"ז לענין ב"ה. אמנם בירושלמי ריש פרק הנזדר מן הירק (מקור זה) לא נזכר חמ"ט לענין ביב"ט יעו"ש, וכן הרמב"ם בפ"ע מהמ"א ה"ז כ' כמשו"ן והמבושל בח"ט ואילו בפ"ז הי"ז לגבי ביב"ט ע השמיט המבושל בח"ט:

ונראה לענ"ד דהליא דבבבואה דלפי' רש"י בע"ז (דף לח.) דפניני חזקיה ובר קפרא עס ר' יוחנן בדג מלוח דלר' יוחנן אסור מבושם שבלחו עכו"ס וכ"ל דגזרו גס על מלוח, וכדאי' בירוש' פ"א דשבת דגזרו על כיבושיהון ושלוקהון ומליחיהון ועי' ברין בע"ז (דף שמה:) ד"ה דג מליח, ובפ"ה בסו' קי"ג. אלא דאין קי"ל כחזקיה ובר"ק נגד ר' יוחנן והיינו משום דמלוח אינו מבושל לענין זה, דל"ג עליו משום דליכא קירוב דעה וחשש חמנות רק במבושל — אבל דל"ג רק בחולדות האור לא שמענו — ולהר"ב"ד והרמב"ן והרשב"א שכתבו דל"פ בדג מלוח אלא שבישלו עכו"ס אחר מליחה, נראה דס"ל בזה פשוט דל"ג לחלמודא דידן אלא במבושל בחולדות האש, וכמ"ס הרשב"א. וא"כ למח דקו"ל בסו' קי"ג סעי' י"ב כדעה א' שביא דעת רש"י ורמב"ם ולא כיש מחירין שביא דעת ראב"ד ורמב"ן ורשב"א, נראה דגס בח"ט איכא משום ביב"ט כנלפנ"ד, ודוק:

(ד) **בירוש'** ברכות פרק כ"ד מבדקין ה"א ר' חני ור' ירמיה סלקין

זרע ותאלה וגפן, ארץ חטט ושעורה חללה וגפן, כי מגפן סדוס גפנס :

וראה זה פלא לפלד דליכא מידי דלא רמיחא באורייתא. ורמזו בפסוק אסרי לגפן עיר"ה איסור י"ג. והלל ברכת יהודה, כי דניאל שהיה מבני יהודה נזר עליו חלה כדכתיב בדניאל ח', והיינו שלא יסתווה במסכה עכו"ם כמ"ס הכ"י ר"ס קכ"ג, ושוב נזר עליו שמאי והלל שהיה מבני דוד מיהודה (מזרז אס כדאיתא בבב"ר פל"ג, ובירושלמי דת"א ועי' חוס' מו"ק כ"ה. ד"ה ור"ה ועי' הלק"ט ח"ב סי' רפ"ח), כדאיתא בשבת ל"ו. ובפסוק ס"ב: גבי רבי מבני בניו של הלל, ועיקר הנזרה נחיימה ונחקלה פ"י דניאל והלל מבני יהודה, דאילו משינחם שגזר עליו החלה כדאיתא בפס"א והובא בבב"י שם, לא קיבלו הנזרה. ופלא דניחמריא של אסרי לגפן עיר"ה הוא חשי"ט כניחמריא של פינחס דניאל שח"י הל"ל (פינחס מלא כדכתיב בהורג בריש פרשה פינחס), וממש ליכא מידי דלא רמיחא באורייתא, יתברך ויטעל האין סוף ב"ה שגזן חורב בנתי בעלם חללים לעמו ישראל :

הק' שדרום יוסף הדוי פייגענבוים
החופ"ק הג"ל.

סימן כג

ב"ה קראשניק (פלך לובלין).

מחירושי אחי הרב הגדול וכו'

מו"ה יעקב דוד ו"ל ראבד"ק ליברטוב.

(א) **היות** כי אני גבאי לזקס בפה לזכר טוב ממעו ארץ ישראל וצא לפני אחד אשר חלה ילד שלו ל"ע, ונדר ח"י רוי"כ לשלוח לא"י ומסר לי המעו באופן שאשלח חיבף להרב כג' ר' מאטל הורוויץ גבאי הכולל בעיר פיעטקוב. ויען כי באותו יום סי' הפאסט סגור נשאר לשלוח לפיעטקוב ביום מחר ובין כך נפטר הילד ל"ע ורואה אבי הילד המעו חזרה והוא איש עני ורואה לשאול על נדורו :

ולכאורה אין שום היסור להז כי מלבד דדרי לזקס אין נשאלין עליהם חלא מדחוק ובשו"ת הרדב"ז מבואר כי החכם המחיר בר נידוי הוא, מלבד

סלקין לבי חנוותא קפן ר"ח ובירך עליהן אל" ר"י יאות עבדיה כל המלות טעויות ברכה עכ"ל, ופי' הפ"מ איננו נכון יעו"ש. ועל פי' בעל חרדים וכעין פי' הר"א פולדא הובא בחת"ס חלו"ה סי' נ"ד שבירך על עשיית דין או חיקון משקלות ומדוה החנוטים. קשה כח"ס בחת"ס שם מחשו' המיוחסות דאין מבדכין על עשיית דין יעו"ש, וכן מבואר באבודרהם בדיני ברכות המלות בחשו' הרי"ן פלג דאין מבדכין על דין וכוכה חוכים יעו"ש. ומשם מבואר דאין מבדכין גם על חיקון משקלות ומדוה : **ופלא** שנעלמו מעיני כולם דברי הרוקח ריש סי' ס"ז וז"ל, כל המלות שכן חוקות וגזרה לר"ך לברך, שילוח הקן וראשית הכז ושאר מחמות כהונה, ירושג' בפ' כילד מבדכין גבי קידוש ואפר חטאת ולחכות, כל המלות טעוין ברכה, עכ"ל. ואין בכל הפרק זכר לאפר חטאת ומי חטאת וקידוש והזאה, והרי זה כמבואר שהיתה גירסתו בירוש' כאן. לבי חטוא" במקום לבי חנוותא ובדפוס נפל טעוה שנפסק עקב הטי"ח האשורית ונעשו ממנו :י' אשוריות, והכונה שנכנסו למקום שמקדשין מי חטאת ומזין ובירך ר"ח, וכו' אפר פרס גם בימי האמוראים כמ"ס המל"מ בפ"ג מה' אבל דין ח' מהא דחגיגה (כה). ונדר ו' חבריי מדכן בנגלולא עי"ש. [ומש"ס הראש בליוס מקום שהוליו עמיהם אשר פרס גם לבצל, הוא בחוספת' דפרס והביאם הר"ם פ"ג מ"ג עי"ש] :

(ה) **בב"ה** יו"ד סו"ס קכ"ג בשם הר"ם ממורפורק יתענה ס' ימים כנגד ס' פעמים גפן שפ' שר המשקים עכ"ל, וכן סעתיק בהסכות בטור שם ריש הסימן. והוא טעוה דמוכח דלא כח"ב שם רק ב' פעמים, והנה גפן לפני ובגפן שלש פריגים, וכדור דחסד בדפוס מלח "חוד". ונל"ל כנגד ס"פ גפן חוץ שבפרשת שהמש"ק [והרמ"א בסוף הכי' כחב חוץ ממשה חורב]. והם אסרי לגפן עירס, מכל אשר יעשה מגפן היין, לא מקום

לוי שיש לו פתח ומרעס ח"כ קשה על
הרשב"א ז"ל ממ"ש בעלמו בנדרים שם
דאפי' לאחר זכייסם בעלמם נפקע זכייסם
ע"י שאלה וחידוש בעיניו על הגז"י
שפלפל בדברי הר"ן בנדרים הג"ל ולא
העיר בזה דקשה להרשב"א מדיו' אדיו':
(ב) **בשור"ת** רע"א סי' ל"ד מביא שו"ס
שכ יעקב בי"א לדון בדבר
חדש דבקדושי כסף בעדות קרובי אס'
אין לחוש מטעם ממ"כ אי קרובי אס'
פסולי דאורייתא בודאי אין לחוש ואי
הוי כפסולי דרבנן מטעם דכל הכלמד
בי"ג מדות הוי ממש דרבנן ח"כ גס
ק"כ דנלמד מגז"ס דקיסה קיסה הוי
דרבנן והוי כמקדש קדושי דרבנן בפס"ט
דרבנן דל"ח לה כמ"ס הרמ"א באס"ט
סי' מ"ב. וע"ז הקשה הגרעק"א ז"ל
משמיהו ז'. כיון דאסורא דרבנן כדאורי'
דמיא דא"ר המקדש בחיטי קורדייתא
ח"ה לקדושין משמע דאסור דרבנן הוי
כאינו כלל לגבי דאורייתא ואס' ביטל
בשעה ו' עבר מדאורייתא בב"י. ומה
דא"י הא החס' דהוי ק"כ דביא דרבנן
מש"ס לגבי דרבנן אלו דין דאס"ר דרבנן
הוי כאינו שלו מה שח"כ לגבי דאורייתא
אלא ע"כ דק"כ הוי כדאורייתא ממש עכ"ל:
דבר זה ל"ע עליו לפמ"ש למעלה
באורו שזכר בשם הלח"מ
דמש"ס קידושי כסף דינו דין חורס משום
דאין אדם דן גז"ס מעלמו. אכתי קשה
לפמ"ש החוס' דריש קידושין דשוק כסף
ככסף בקידושין ילפינן מע"ע במה מלינו
ח"כ המקדש בחיטי קורדני' לא הוי רק
קידושין דרבנן כמו קרובי אס' לפמ"ש
החוס' בפ' גונג הגז' דנ"א דכל המדות
אדם דן מעלמו חוץ מגז"ס ול"ע:

(ג) **בשור"ת** בית הלוי להגאון מגריסק
ז"ל בסו' מ"ד הקשה על
הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהלכות שבוועות הל'
י"א דנשבע שלא יאכל נז"ט אין בו חיוב
שבוועה כלל לא ש"ב ולא ש"ס ובכלכה
ט"ז כתב דנשבע לעשות סוכה או לולב
לוקט

מלבד זה לאחר הוא חתם ירי וקי"ל
ביו"ד סי' רנ"ח ס"ז בבא ליד גזר אינו
מועיל שאלה ומקורו מדברי הרשב"א בחשו'
דמדמי לה לתרומה ביד כהן. אך מה
שיש לדון בזה לפי שלא רצה הנודר שיטאר
חחתי רק לשלוח לגבאי הכולל ח"כ לא
עשה אחי רק לשלוח לשלוח את המעות,
הגם דמלשון פש"ע אס' בא ליד גבאי
לכאורה י"ל אפילו שלא מסר מדעתו,
רק מלשון הרשב"א בחשובה שכח כיון
שמסר המעות כו' משמע כיון שעשה
מעשה ומסר המעות כמ"ס המהרי"ט
בחשו' סע"ס בזה שאינו מועיל הכרה
דלא אחי דיבר ומבטל מעשה, וא"כ י"ל
שלא עשה אחי רק לשלוח וכל זמן שלא
עשייתו שליחותי עדיין המה ברשותו.
ולכאורה יש להוכיח זה לפענ"ד דלכאורה
ק"ל דהא הרשב"א בעלמו הביאו הר"ן
ז"ל (בדריס פ"ה) סיבר דמי שאוסר פירותיו
ע"ע יכולים אחרים ליקח בע"כ ואס'
אח"כ נשאל על נדרי מחייבים להחזיר,
וכר"ן ז"ל חולק עליי דקנין ממונו של
זה אינו נפקע ע"י שאלה. וא"כ ק"ל
הא חזינן אפילו היכא שבא לידי הוצאה
בעלמו מ"מ כיון דע"י שאלה הותר הנדר
למפרע נפקע זכייסו וא"כ כ"ס היכא
שבא ליד גבאי למה לא יפקע זכייסו
להענייס ע"י שאלה, וע"כ לריך לחלק
היכא דבא ליד גבאי ע"י מסירתו לגבאי
כיון שעשה מעשה לא אחי דיבר ומבטל
מעשה, אבל שם דזכי בע"כ נפקע
זכייסו ע"י שאלה. וא"כ י"ל ג"כ בל"ד
דאינו מועיל זכייסו לענייס במה שחס'
חחתי ידי ואני גבאי מעשות ח"י כפה
כיון שלא בא לידי רק בתורת שליחות
וכ"ז שלא עשייתו שליחותי עדיין המה
ברשותו וזכייסו להענייס שלא מדעתו
נפקע ע"י שאלה כמ"ס הרשב"א ז"ל
בנדרים הג"ל. ובאמה קשה לי לסברה
הגז"י חיינא סי' קר"ד שכח בטעמו של
הרשב"א ז"ל דלכך אינו מועיל שאלה
בבא ליד גזר דאנחנו אינם מאמינים

לוקה משום ש"ס, ומ"ס בין הא להא
אשר ע"כ הוכיח מזכ דנבי מ"ע אע"ג
דלא חלה לענין חיוב מ"מ חלה השבועה
לענין איסור ועונש בידי שמים ומש"ה
ליכא ש"ס עכ"ל ע"ס. ובמחכמ"ס זה
אינו דאך אפשר לומר דלוקה משום ש"ס
בדבר אשר מותר לכתחילה לזרוזי נפשי'
כדאמרין בפ"ק נדרים ד' ח' מנין
שנשבעין לקיים כו' ופי' בן הרמב"ם ז"ל
בפ"ה מה' שבועות ה"ג, ומ"ס ממס"כ
הר"מ ז"ל בהל' ט"ז דלוקה משום ש"ס
ע"כ לא קאי ארישא כי אם אסיפא
אנשבע להרע לאחרים ע"ס. וא"כ נסתר
יסודו דיל' ג"כ דהנשבע שלא יאכל נבילות
ג"כ שרי לזרוזי נפשי', הגם בפסוק נאמר
ואקיימם. הא כתיב ג"כ לשמור וכו'
ל"ה כידוט ופלא על גאון כמותו שלא
העיר בזה:

(ד) בפ"ק דיבמות במחמ' ט"ז נשים
פוטרות וכו' הקס' הרשב"א
ז"ל אמאי לא חשיב א"א כגון המנרס
ט"מ שלא חשבה לפלוני וכו', ותירץ וז"ל
ומסתברא לי דאפילו היא עממה חולצת
ואין אי קורא בה כל שאינו עולה ליבוס
אינה עולה לחלוט דבחנאין לא קמיירי
ואעפ"י שאם עמדה ונישאת כו' מ"מ
אינה אכורס אלא מחמת חנאי וכו' זו
כנודרת הנאה מיבמה בחיי בעלה דחנן
בפ' ב"ס דכופין אותה לחלוץ וכו' זו אינה
עולה ליבוס ד"ה דקאי עלי' בלאו ועשה
ואפ"ס עולה ליבוס כיון דמחמת ד"ה
גרס לס ליהסר עכ"ל:

וקשה לי כהא דכתב הרשב"א ז"ל
דנודרת הנאה מיבמה אינה
עולה ליבוס ד"ה. הא הרשב"א ז"ל סובר
בנדרים כהא דק"ל מצום לא ליהנות
ניחנו, הוא אפילו היכי דליכא הנאה
הגוף כהדי מצום נמי אמרי' מללה"ל א"כ
אמאי אינו עולה ליבוס ד"ה דהא לא
נדרה רק הנאה ומללה"ל ובשלמא בגמ'
לא קסם למא אינו מחייבמות דיל' דהוא
רק מדרבנן כמו ח"ל דעולין ליבוס ד"ה

דעשה דוחס ל"ה ואין מחייבמין דרבנן
משום גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה
שני' כמו כן ה"ל אף דמללה"ל מ"מ ביאה
שני' ליכא מצום ואסורה, אבל הרשב"א
ז"ל דכתב דאינו עולה ליבוס ד"ה קשה.
ומלאתי לא"ז סגאון ז"ל בשו"ת חמדת
שלמה ובחידושים שעמד בזה:

ונראה לי להכריח מזה דהרשב"א
סובר מצום יבוס אין החיוב
עליה אלא עליו. וא"כ גבי דירה ליכא
מצום כלל, וא"כ לא שייך לומר מללה"ל
ועי' בפ"י בפ"ג דכתובות מפורש יולא
מדבריו דמצום יבוס חיוב עליה ג"כ ועי'
בכפות חמרים ובפסעות נראה דמצום
יבוס הוא עליו לבד. וכן משמעות הרמב"ם
ז"ל ובאר מוני מנין המצום ז"ל. ולפי"ז
יחייב ג"כ מה שהקשה המל"מ על
הרמב"ם ז"ל שכתב דמש"ס נודרת הנאה
מיבמה אינו עולה ליבוס ד"ה משום
דקאי עלי' בלאו ועשה, הא נדרים איחא
בשאלה וכל היכא דאיחא בשאלה קי"ל
דעשה דוחס ל"ה ועשה וא"כ אמאי אינו
עולה ליבוס ד"ה עי' בשע"מ לנדרים
שהאריך בזה, ולפמ"ס דהרשב"א סובר
ג"כ דלנבי דירס ליכא כלל מצום יבוס
לק"מ קושי' המל"מ דאפי' לא הו' רק
ל"ה גרידא ג"כ לא הו' דוחס מ"ע שלו
הל"ה שלה דא"א חטא כדי שיזכר חבירו
זה פשוט מאד דאפי' בגוונא דאמרין
חטא כדי שיזכר חבירו היינו דמותר
לעבור על איסור קל שלא יעשה חבירו
איסור חמור ממנו עי' שבת ג' ובחוס'
סס, אבל זה ודאי לא אמרין דהיא
סעבור על ל"ה כדי שיקיים הוא מ"ע
דלענין חומר האיסור ל"ה חמור מהשטה
וא"כ לא שייך כהא לומר דמ"ע שלו ידחה
האיסור שחל עליה וכו' דה' הרשב"א דקאי
עלם בלאו ועשה י"ל דקושטא נקיע ובאמת
אפי' לא הו' בנודרת רק ל"ה גרידא
אסורה ג"כ להחייבם כלי, עכ"ל:

הק' מרדכי אר"י ברב ר' יקיר ז"ל
אבר"ק הנ"ל:

סימן מד

בעזרת פה ווארשא .

(א) בשעת ח"ג סי' ל"ה ילא כ"ג
להשיג על מה שהובא
שם בסי' ח' בשם המקומות להגאון מליסא
ז"ל דהטעם דאסור למכור לעכו"ם דבר
איסור שמה ימכרנו לישראל, אף
דהישראל לא יעשה איסור דממך על
הרוב, מ"מ אסור משום אין מבטלין
איסור לכתחילה, וכ"ג כתב דהטעם
דאסור הוא משום לפני עור לא תתן
מכשול דאף שחזירו אינו עושה שום
איסור דממך עצמו על הרוב מ"מ זה
שידע מהאיסור הוא גורם לו מכשול,
והקשה גם על הגאון בעל המל"מ שכתב
הא דאמרינן לא תמרה תורה שלא
לתקלה הוא משום אין מבטלין איסור
לכתחילה, דז"א רק הטעם הוא משום
לפני עור וגו' :

ו"ג דעל המקומות שפיר הסיג דהא
המקומות קאי על דברי הסו"ם
בחולין דאסור למכור טרפות לעכו"ם
שמה ימכרנו לישראל והא דישאל מותר
לקנות בשר מעכו"ם הוא משום דכל
דפריש מרובא פריש, וע"ז אינו מובן
כלל הטעם של המקומות דאין מבטלין
איסור לכתחילה דמה ענין ביטול הכא
הא אינו מותר רק משום דכל דפריש
וכו' וטעמו של כ"ג מובן שפיר. אך
בענין מה שהקשה על דברי המל"מ ג"ל
דדברי המל"מ מובנים שפיר ע"פ דברי
הפלתי בסי' ק' שהביא כ"ג שהקשה על
הא דאמרינן דלא תמרה תורה שלא
לתקלה דהא סיבה לא ניכר ובטל חד
במרי בכל עופות וחזיר איסור להיות
היתר, א"כ טעמו מובן שפיר דאין
מבטלין איסור לכתחילה, וטעם של כ"ג
אינו מובן דאיזה מכשול נותן לחזירו
דהא חזר האיסור להיות היתר, ובטעם
של כ"ג מיושב הקושיא שהביא כ"ג בשם
הפלתי הא לא נתכוון לבטל דז"א דהא

ע"כ הוא לריך לכוון לבטל דלנ"כ יסח
מכשילו ויהי' עובר על לאו. ולפני עור
וגו'. וטעם של כ"ג לא איש אלא ע"ס
מה שכתב הפלתי שם בכוף דז"ל דאף
דאיסור נכתב בהיתר מ"מ שם איסור
לא זו ועדיין עמון, וא"כ הוי לתקלה
דעכ"פ יאכל איסור :

אך אם נאמר כן דאפי' נכתב ונטעם
היתר מ"מ נקרא דמכשילו ואסור
מדאורייתא אף שחזירו אינו יודע
מהעדרות איסור א"כ מכש"כ היכא
שמבטל איסור עבור עצמו שהוא יודע
מהעדרות ודאי דאסור מדאורייתא
א"כ טעמו של המל"מ נמי א"ש כמובן :
ועוד יש לתרץ דברי כ"ג ע"פ מה
שהעלה במק"א דז"ל בהעדרות
עופות איסור בהיתר לא אמרינן דבטל
ברוב וחזר איסור להיות היתר וטעמי
של דבר הוא ע"פ מה שכתבתי בשע"ח
ח"א סי' ס' דהא דאיסור המועט בטל
ברוב ונטעם היתר הוא כדי שלא יהא
הרוב נגזר אחר המיעוט לאיסור, א"כ
טעם זה לא שייך בעופות דאיחא בסי' א'
מקובל נזיר (י"ב) בשם הרא"ש ז"ל
דעופות המעופפים באויר נקראים
לעולם דניידי ולא משכחא בעופות שיהא
נקראים קבוע א"כ אפילו לא יהא היתר
איסור המועט לא יהא נאסר בהיתר
המרובה דאיכא למימר בהם כל דפריש
מרובא פריש, וכיון דכל ההיתר הוא
מטעם כל דפריש כו' א"ש טעמו של
כ"ג יותר מטעמו של המל"מ :

ובגוף דברי המקומות הכ"ל שהוליא
טעמו מדברי חס' חולין (לס.)
שכתבו דמדינא לא הו"ס ראוי למיחוס
דחולין בהר רובא, כ"ל כיון דבאמת
דברי חס' שם בלא"ס אין לכן ביאור
כלל כמה שכתבו ונראה דתקנתא
בעלמא הוא שטעמו במקום שאין מכריזין
שלא לקנות מן העכו"ם נכתבים אף
קרוב שבחי ישראל כו' כי הו"ס דאמר
בגד שאמר בו כלאים כו', דחיע מובן
סליך

האין מדמו זה לזה ובפרט דהיה דבגד דינא דברייתא הוא ולא תקנהא בעלמא, ולריך ע"כ להיות הגירסא במוס' כמו דאיתא בר' זון וברשב"א ובריטב"א שם עיי"ש ממילא אין רא' כלל מדברי הסוס' דסם :

(ב) שם בסו' מ"ב אות א' נסתפק כ"ג אס קבע עכו"ם מזוזה בלוי ישראל צבית ישראל אי כשירה המזוזה או לא. והנה מה שהביא רא' להכשיר המזוזה מהא דליניא שחלאן עכו"ם לריך קרא לפסלן משמע דאי לאו דאיכא קרא ע"ז היה הדין דכשרות שחלאן עכו"ם כ"ל דליכא ראייה כלל דהא אנן קיי"ל חובת גברא הוא היינו כשלוש עליות בם ד' כנפות חייב בליניא ולא חובת עלית, ושם במנחות איתא דלמ"ד חובת גברא הוא עשייתה לאו גמר מזוזה היא ואין לברך על עשייתה לכך אי לאו קרא היו כשירות שחלאן עכו"ם אפי' בלא לויי ישראל ואין ראייה מזה לענין קביעת מזוזה שזריך לברך עליות כדאית' ביו"ד סי' רפ"ט ובלא לויי ישראל ודאי פסולה הלכך אפי' בלויי ישראל גמי יס לפסול משום דאין שליחות לעכו"ם :

ואין להקשות א"כ אליבא דרב חסדא שם דסובר דרב סובר דחובת עליות היא א"כ עשייתה היא גמר מזוזה א"כ לדידי' למ"ל קרא למעוטי הללן עכו"ם, י"ל דרב חסדא סובר דזה גופי' אשמעינן קרא דחובת עליות היא והוי עשייתה גמר מזוזה ולכך פוסל הקרא שחלאן עכו"ם אבל באמת היכא דעשיית' היא גמר מזוזה לא לריך כלל קרא למעוטי הללן עכו"ם אפילו בלויי ישראל כנ"ל ולא דמי למ"ש הפר"ח בטבילת כלים דאם הטביל עכו"ם כלים בלויי ישראל מלי ישראל לברך הרי דסובר דעכו"ם נעשם שליחו, דהתם שאני דהמזוזה היא על ישראל להכשיר הכלי וכיון דהכשר מהני ע"י טבילת עכו"ם אפילו בלא לויי ישראל לשיטת הרשב"א

ז"ל לכך ע"י לויי ישראל מלי לברך עיין מ"ש בקונטרס זכרון מרדכי (ד' כ"ד) : בשם המחנה אפרים דמהני בזה שליחות אפילו לעכו"ם אבל גבי מזוזה קביעת מזוזה דהמזוזה אינה בטביל להכשיר הבית לדור בחובה או לשמור הבית רק לקיים מזוזה בוראו ית' רק ממילא הוה שמירה להבית כמו"ש הכ"מ בפ"ה מהלכו' תפוז' הלכה ד' בזה ודאי אין מועיל שליחות לעכו"ם :

וגיל דגבי מ"ט של שמיטה דהמזוזה היא רק אס ירנה לאכול מהבהמה להכשיר אותה לאכילה אס היה הדין דשמיטת עכו"ם מוכשרת לאכילה היה יכול לשחוט עכו"ם בלויי ישראל והיה ישראל יכול לברך על השמיטה כמו גבי טבילת כלים דמהני שליחות אפילו לעכו"ם לשיטת הפר"ח כנ"ל, אך באמת מקרא דחובתם ואכלת נפקא דשמיטת עכו"ם אינה מכשרת לאכילה א"כ אפי' בלויי ישראל גמי אינה מכשרת לאכילה דע"ז לא מהני שליחות לעכו"ם כנ"ל : וכן כ"ל גבי מ"ט של נטילת ידים לאכיל' דהוא להכשיר את הידים לאכילה הוי הדין לשיטת הש"ע או"ח סי' קנ"ט סעי' י"א דס"ל נטילת ידים מעכו"ם מכשרת לאכילה יכול ישראל לברך על מזוזה נטילת ידים אס הטביל' נטל את ידיו בלויי ישראל לשיטת הפר"ח הכ"ל :

(ג) לכבוד הרב וכו' מה שהקשה כ"ס עמ"ש בשע"ח ח"ג סי' ל"ו אות א' ליישב קו' הסוס' דהיכא ילפינן אשה מסבל והקדש וקונמות והא אין דבר שבערות פחות משנים, וכתבתי שם די"ל דהגמ' היה סברה דעדות על מיתת הבעל לא הוי בכלל דבר שבערות ע"ש הסעם באריכות. והקשה כ"ת דהא שם בגמרא מקודם זה אמרו בהדיא הלשון דעל מיתת הבעל הוי איחזוק איסורא ואין דבר שבערות פחות משנים אלמא דהגמ' סוברה דעדות מיתת הבעל הוי בכלל דבר שבערות. והנה קושיא

שם דאף שהודאת החובע עדיף מעדים
ה"מ היכא שהודאת החובע היא מפורשת
כמו עדות העדים אבל הכא שהודאת
החובע אינה מבוררת רק מדלא תבעו
שעורים הוי כמו שהודה שאינו חייב לו
שעורים ועדות העדים היא מפורשת
שחייב לו שעורים בזה עדות העדים
עדיפה, וא"כ י"ל ללואותן הפוסקים
דלא ס"ל טעם להודאה לאו משום
דס"ל דאף דלא תבעו שעורים לא ה"ל
כאלו הודה שאינו חייב לו שעורין, רק
ס"ל כיון דבאמת הנחבע הודה שחייב
לו שעורין רק דאנן קיי"ל בחו"מ סי'
ע"ה סעי' י"א להודאת החובע עדיף
מהודאת הנחבע א"כ י"ל סברא הנ"ל
דה"מ היכי דשני ההודאות הם מפורשין
אז הודאת החובע עדיף אבל בכאן
הודאת החובע אינה מפורשת והודאת
הנחבע מפורשת שפיר הודאת הנחבע
עדיפה ולכך לא ס"ל טעם להודאה
והולרכו לומר טעם דמשטה לפטור
אותו מן השעורין, א"כ י"ל כיון דס"ל
טעם דמשטה ולא הוי הודאה כלל
מהנובע ממילא מורים דמהני הודאת
החובע לפטור את הנחבע משבועת
היסת:

יצחק ברי"א ו"ל הכהן פיינענברגים
חונת פה ווארשא .

סימן מה

ב"ח ראשונים . (חאלאנר)

בשעית (ח"ג סי' מ"ב אות ד')
העיר כ"ח בירושלמי
ברכות דבמקום לבי חסותא ל"ל לבי
חסותא . והנה חכם עדיף מנביא כי
בירושלמי ברכות ע"פ רבנו שלמה
בכר סירילי' הנדפס מתוך כת"י במגנלא
בשנת הרל"ה גרס באמת סלקין למי
חסותא ועל זה פי' הגאון מהרש"ם וז"ל
כן מלאתי בס' מדויק וכן מי חסותא והיו
עדיין נמלאים מי חסותא בזמן האמוראים
כדלמרינן

זו קשה נמי על תירוצ' החוס' דש"ע ש'
ואדרבה לפי מ"ש אפשר לומר דלא קשה
כל כך ד"ל כמ"ש החוס' בזכורות (לו.)
בד"ה עמוד דלא גרסינן כאן ובזכורות
ויעידו כך דמה עדות שייך כאן ואגב
פשטא דמנהדרין נכתב כאן ע"ש, הכא
נמי י"ל דאגב פשטא דגמרא דגיטין
נכתב כן גם ביבמות אבל לפי תירוצ'
החוס' גם בגיטין שם קשה למה נכתב
דהוי דבר שבטורה דהא הוי להחירה :
ד' לכבוד הרב וכו' מה ששאל כ"ח
איך הוי הדין בטעמו
חיטין והודה לו בשעורין אם חייב
הנחבע שבועת היסת על השעורין
ללואותן הפוסקים שהובאו בחו"מ סי' פ"ח
סעי' י"ב שאין סוברים טעמים להודאה
ומחילה רק טעם דמשטה א"כ הוי
עכ"פ כופר הכל על השעורין אם חובע
אח"כ גם שעורין :

תשובה לכאורה הדין פשוט דחייב
לישבע היסת על השעורין
כיון דלא ס"ל טעמים להודאה ומחילה
וכהי דס"ל להודאת הנחבע על השעורין
נמי לא הוי הודאה מטעם דמשטה ,
עכ"פ לא גרע מכופר הכל וחייב לישבע
היסת בשלמא ללואותן הפוסקים דס"ל
טעמים להודאה ומחילה ודאי פטור
הנחבע אף מהיסת מטעם הודאת
ומחילת החובע , אבל ללואותן הפוסקים
דלא ס"ל טעמים אלה ודאי חייב בהיסת :
אך י"ל דיש סברא לומר דאפי' ללואותן
הפוסקים נמי פטור משבועת

היסת מטעם הודאת החובע והא דאין
פטורין את הנחבע משעורים מטעם
זה י"ל דהנה איחא בש"ע שם ללואותן
הפוסקים דס"ל הטעם משום הודאת
החובע , אפילו יש עדים שחייב לו
שעורין נמי פטור משעורין מטעם
שהודאת החובע עדיף מעדים והש"ך
שם הביא דעת הרמב"ם ז"ל שחולק ע"ז
וס"ל דאם יש עדים על השעורים חייב
לשלם לו שעורין ושעמו כחב הנה"מ

כדאמרינן בנדה פ"ק מזין בגלילא שהיו מתנהגים בטהרה הקדש כבימי הבית להיות בקיאים בקידוש מי חטאה כדי שיהיו מפרשין תרומה וחלה בטהרה מטעם שהי' להן עדיין מי חטאה להזות עליהן עכ"ל. ושוב עיינתי בירושלמי החדש שמדפיסין כעת בעיה"ק ירושלם חובב"א ושם מביא כמה פירושים על מאמר הירושלמי המדובר ומביא ג"כ גירסת מהרש"ם וכחב שהיא היותר מקובלת גם הוסיף לומר שרק על פי גירסא זו הלשון קצת עולה יפה שזכה בפעם הראשונה במלואה זאת גם הביא דברי הרוקח סי' שס"ו והם מובאים ג"כ בס' פאת השלחן ה' א"י סוף פ"ג ע"ס דברי הירושלמי הנ"ל:

דוב ארי' אבד"ק ראשפרדס

סימן מו

ב"ה אינאווע פלך קאליש .

(א) האור החיים (כפ' כי תשא) בפסוק מחללי'

מות יומת שכ' בחולה שיב"ס שאמדהו לשני גרוגרות וישנו בעוקץ א' וחתך עוקץ שיש בו ג' גרוגרות פטור המחטך ממיתה. ולא הבנתי לשי' הר"ן בפ"ב דביצה דריבוי בשיעורין אסור מדאורייתא אמאי לא יחייב זה שריבב בשאט נפש מיחה כשהתרו אותו. וכתעוררתי דגדולה מזו מבואר בשו"ת הרמ"א סי' ע"ו ובשאג"א סי' נ"ט דאם אמדהו לב"ג וחתך עוקץ א' שיש בו גרוגרות אחת ואח"כ חתך עוקץ עם ב' גרוגרות — דלהרמ"א מותר לכתחילה לעשות כן ולהשג"א אסור לכתחילה אבל חיובה ליכא לא בשוגג חטא ובמזיד מיחה כדנראה מלשון קדשו — הנה מהרמ"א אין ראוי כלל שהוא סובר דוקא לר' ישמעאל דסובר דבשבת הי' העומר בא מג' סאין וחייב לריבוי מלאכה אבל לרבנן בכל ענין שרי, ובאמת השג"א השיג מהר"ן דסובר דגם

לדידן ריבוי בשיעורין דאורייתא, ולשיטת השג"א דריבוי בשיעורין לדידן ג"כ אסור פטור בזה שחתך אח"כ העוקץ עם ב"ג משום דאז הי' לורף-פק"כ והיו אנוס בדבר ופטור, משא"כ בדינו של האור החיים שחתך חתך עוקץ עם ג' גרוגרות והי' לפניו עוקץ עם ב"ג בזה שלא הי' בעת חתכו שום אנוס וצדון לבו עשה אחאי לא יהי' מחויב, ואם כי במשל"מ פ"א מהל' חמץ כ' הנוגה דדוקא בז' ש"פ שחל להיות בשבת דא"א לקיים מ"ע דתשביחו מחמת איסור דאז' לוקה דל"ה אנוס אבל בחול דרק מחמת איסור דרבנן א"א לבערו היו אנוס בדבר (ועי' בחוס' שבת דף ד' ד"ה קודם דאם לא הסירו לו לא מחייב עיי"ש) וכחב מו"ח הגאון ז"ל בק"א להמק"ח דמ"ש לחלק בין איסור דאז' לאיסור דרבנן הוא רק באם הי' הוא המסבב כגון שקנה חמץ בזה שפיר אמרינן כיון דהי' לפניו איסור דאז' שיעמוד נגדו מלקיים העשה ול"ה נזהר לא מיחשבב לאנוס אבל באיסור דרבנן גם בזה הי' אנוס, אבל באם ל"ה הוא הגורם לזה כלל פשיטא דמחמת איכיר תורה יותר הי' אנוס מלגבי איסור דרבנן. — זה דוקא כשיש לו מניעה מלקיים המלוא מחמת איסור דאז' כשהוא הי' המסבב ועשה הדבר בתחילה לא מקרי אח"כ אנוס, כי הי' לו לדעת אחרית הדבר, אבל כשהוא מוכרח אח"כ לקיים ולעשות הדבר מה"ת אף כי הוא הי' המסבב ולהביא את עצמו מכח מעשיו שיהי' אח"כ מוכרח לזה, ויש בזה פיקוח נפש אנוס הוא, ולכאז' נ"ל דתליא בפלוגתא דהרמב"ן והר"ה מובאים בש"ך י"ד סי' רס"ו עיי' ד' דנחפזו הסמנים הגלרכים אחרי המילה קודם שחל אם מותר למו"ל בשבת דלהרמב"ן מותר למו"ל ואח"כ פיקוח נפש הוא דדחי ולא מכשירי מילה, ולדעת הר"ה והרשב"א אין מלין דאסור למו"ל עתה דאח"כ יהי' הכרח לחלל

השבת במכשירי מילה — דלהרמב"ן אף שהוא הביא א"ע אח"כ לפק"ג מותר ולהר"ז והרשב"א אסור, אבל ליתא דהם אסורים לכתחילה למול אבל מודים שאל מל מחלל אח"כ השבת ופטור ג"כ — וה"ג דכוותי' דלכתחילה אסור לחסוך זה העוקץ שיש בו גרונרות אחת מ"מ אם חסך מותר לו אח"כ לחסוך העוקץ שיש בו ב"ג, ולכא' ג"ל מהירושלמי מובא בכ"מ פ"ה מהל' שבוטות הל' כ' שבוטא שלא אוכל ג' ימים ממתינים אותו עד שיאכל ומלקין אותו — ואמאי ילקה כלל דלא יכול לעמוד א"ע עד שיסחכן ואח"כ יהי' פ"ג ואנוס הוא לאכול ואמאי ילקה, ואפ"ל דהירושלמי מיירי כשאוכל כשהוא קרוב להסחכן ועוד לא הגיע לסכנה וכמ"ש הר"ן בזה לוקה אבל אם כבר בא לסכנה באמת פטור הוא, ואף דאיתא ביומא (פ"ד ע"ב) אמדוהו לב' שבתות ובשבת זה לא ימות מחללין ג"כ השבת זה הוא דוקא כשכבר הסכנה התחילה ותמשיך לחרי שבתא אבל כשהוא קרוב להיות מסוכן ועוד איננו מסוכן אינו פק"ג עוד ול"ע אללי בזה, ונתעוררתי עוד דדינו של האו"מ דומה להא דפרש מלודה להעלות דגים והעלה דגים ותינוק דפטור לרבה במנחות (בד.) וביותר אם פרש להעלות תינוק ודגים גם לרבא פטור דגם מחשבתו לטובה, ובירושלמי מובא בהר"ן בפ"פ שמונה שרלים דמוחר לכתחילה לפרוש המלודה להעלות התינוק ודגים וגם בזה שקולץ העוקץ של ג"ג דכוותי' — לכא' י"ל דכשיש לפנינו עוקץ עם ב"ג דחזיין להחולה אסור לקוץ העוקץ שיש בו ג"ג — והרי מעשיו זו שקולץ העוקץ עם ג"ג אסורה ואי אזלינן בחר מעשיו מהראוי שיחייב — משא"כ שם שמוכרח הוא לעשות מעשה זו לפרוש מלודה ואין אופן הללה בפעולה אחרת בזה יש הכשר במעשיו — אבל כאן שיש קליה עם ב"ג בעוקץ

אחר :

(ב) וראיתי במונ"ח במוסך השבת אוח ל"ט ובאמרי בינה חאו"ח סי' י"ז שהקשו לשיטת הר"ן דריבוי בשיעורא הוא איסור תורה אמאי השוחט לחולה בשבת מותר לצרוא דליכא למיגזר שמא ירבה בשבילו נגזור דילמא ירבה בשבילו וישחט בהמה גדולה שיהי' גם לצרוא והוי ריבוי בשיעורא יעיי"ש ובמנ"ח שם הקשה בשוחט בשבת ובזו"כ אמאי שחיטתו כשירה נימא כ"מ דא"ר ל"ס אע"ל"מ ואי דלא יתקן האיסור דהרי איסורא דנטיילת נשמה עשה — ומקלקל ל"ה דחיקון לגבי ב"ג — מ"מ דאם נימא דאסורה באכילה לישראל א"כ הב"מ יהי' אסורין לב"ג משום דא"מ נכרי על ב"מ רק היכי דלישראל שרי משום מי איכא מידי דלישראל שרי ולב"ג אסור, ובזה שיהי' אסורה לישראל יתקן האיסור לגבי הב"מ דליחסרי לב"ג, ולהר"ן דריבוי בשיעורא אסור מה"ס היכי דמעט בשיעורא מתקן איסור הוא יעיי"ש ולכא' י"ל דאם אמרינן דאע"ל"מ הוי כנעשה ממילא כמ"ש החסו' בתמורה (ד':) ד"ה רבא ובמסא מאל' גם הב"מ מותרים לנכרי, ז"א דמלקינן מעשיו בזה שעשה ועבר אחימרא דרחמנא ואמרינן דהפעולה שעשה היא נחשבת כאלו נעשתה מעלמה אבל ג"כ באופן שעשה הוא וחסך הב"מ ונחשב כאילו בלי כח גברא ומעלמס נחשבו הסימנים וג"כ הב"מ כמאן דמנחי בדיקולא דמי' ונאסרו לב"ג — אך בגוף הדבר דהמנ"ח והאמרי בינה כמעט החליטו דאם די להחולה בעוף קטן ושוחט גדול או בהמה להר"ן עושה איסור תורה דמרבה בשיעורין — ולענ"ד דוקא בהני מלאכות שבת דאיה להו שיעור כגון הלישה וקליה ובישול וכדומה בזה שיין דאם מרבה בשיעורין הוי דא' אבל בנטיילת נשמה דליכא שום שיעור בזה דגם בחובל בשמונה שרלים שיש להן עור חייב ג"כ משום נטנ"ש דמה לי קטלס כולי'

כולי' או קטלא פלגא—ולכא שום רובא ומיעוטא כי הכל אחת אחד המרבה ואחד הממעיט הוא שש נטילת נשמה, ליכא שום מליאות בחבלה אחת שיהי' שום ריבוי בשיעורא דנטי'לת נשמה, וממילא מיושב קושי' המג'ח דגם אס הב'מיאסרו לא יקמטע האיסור והשיעור—וגם לרב דהובר דשוחט מחייב גם משום לובע ליכא שיעורא רק כי יכוי דלינבע ביה"ש, ולהרמב"ם דיש גם משום מפרק הוא דוקא כשנריך לרם ובשוחט לחולה ולריך לבשר ליכא למיגזר שירבה בשיעור גדול כנלענ"ד לכא' :

וראיתי בנשמת אדם כלל ל"ב שהקש' על קושי' הראשוני' במשל"מ פי"א מהל' שבת על הא דתמלח אפילו בשבת דא"ע באוכלין והקשה הנ"א דיש הבערה בהקטרת המלח שע"ג הבשר בשרפס ע"ג המזבח ולאשר המקשה הזה הוא הרשב"א במנחות והוא לשטחו בחולין י"ד וכן הביא הר"ן בבי'ה בשמו דריבוי בשיעורא מותר מה"ח א"כ ליכא למיסר משום הבערת המלח עם הבשר דליכא איסור דא' וגם א"ע באוכלין ושפיר הקשה הרשב"א ודו"ק :

בשעית (ג) (ח"ג סי' ל"ה אות ב') כתב בתר"ה ש' דלשון הרמב"ם פי"ה י"ג מברכות במ"ש "לשדות או לגנות, כוונתו כמ"ש בשו"ת הלכות קטנות ח"ב סי' כ"ח לאשמועינן דדוקא על ריבוי אילנות דמלבבי היא דמברכין, לענ"ד לא כיון ההלק"ט מהא דנקיט הרמב"ם שזה וגיגס להוכיח דבעי ריבוי אילנות כי אין מזה שמפרש מקום עמידת האילנות שום הוכחה, וזלמ מדנקיט שדות או גנות בלשון רבים, ובאמת יש להוכיח מדכתב אילנות ול"כ אילן יש להוכיח דבעי ריבוי אילנות ונקיט ריש דברי הרמב"ם שפתח בלשון שדות או לגנות, ומ"מ שפיר דייק בני ז"ל למה שינה הרמב"ם מלשון הגמ' שלא גפרט מקום עמידת האילנות, ואס כי בעינן רבים

כאשר דקדקו בלשון קדשם "וחזי אילני דמלבבי, וראיתי בהלק"ט שכ' זה דאיתא בגמ' האי מאן דנפיק ביומא דניסן דדיין מזה דעל פרה השקדים דפרחי קודם ניסן אינו מברך — ופשוט דאס פרחי בניסן בודאי מברך וגם אס לא חזי אוחס עד יומא דניסן אע"ג דהפרח ילא באדר אס עדיין לא נגמר הפרי. ויעיי' בחיו"א כלל ס"ג שכ' ואס לא ראה עד שכבר יש בהם פירות אבל א"ר לא כילה עדיין מ"מ יברך ויעיי' ש' והראו לי שכ"כ הברכ"י. ומידוע בעיני לכא' בברכ"י שהביא בשם הגדה לדרך וכן אס ראה אילנות פורחות בחדש אדר, וכחב ואין זה סותר למ"ש הלק"ט דדוקא שקדים שממהרים הדיר קודם ניסן כ' שלא יברך, והל"ד איירי בשאר אילנות שבמקרה לבלבו באדר ול"ע הא ההלק"ט הוכיח ודייק מדקאמר הגמ' ביומא דניסן משמע דוקא דמלבבין בניסן היא מברך ולא פורחות שבחדש אדר, וליכא לאפלוגי בין שקדים לשאר פורחות דהכל תלוי אס מלבבין בניסן, וזלמ מש"כ הברכ"י אח"כ, ואפשר דהלק"ט כוונתו דה"ה לפרחי אילנות אחרים וגם הרב אזול ומודס דבימי ניסן ברכי מברכין על פרחי שקדים נמי — והכוונה בהגמ' האי מאן דנפיק ביומא דניסן וחזו דאז הוא הזמן לברוכי אף על מה שפרח מקודם ולא מקודם — ומעשה הא שכתב הבאה"ע ה"ה רואה פורחת בחדש אדר ומשמע לכא' כוונתו דמברך הוא דוקא ביומא ניסן או מאז והלאה לדעת הסוברים דניסן ל"ד רק מניסן ואילך. אבל אס יברך באדר אפילו בשאר אילנות ל"ע. נחשורתי אס מברך על פורחות מעלין שא"כ, לדעתי דנקרא עץ שהרי חייב בערלה כדאיתא ביו"ד סי' רל"ד סעי' כ"ז והוא בכלל האילנות וממנחות פ"ד ע"ב דבעלין שאינו נקוב מביא ואינו קורא מדמביא ע"כ מוכח דנקרא פרי ויעיי' בנשמת אדם בדיני ד' מינים כלל

סימן מז

ב"ה פה ווילנא (פלך קאליש).

שאלה השו"צ שחט בהמה לזלעה ולא בדק אותה לאחר שחיטה כב"ד ובאו עדים והעידו צאליו"ע שהמוכר א"י בקס אחס בעודנה חסם ידו שיקנו את הבהמה במחיר נמוך מאד יען כי נחלה בצבוס ושוכבת זה איזה שבועות והרופא אחר שבדקה היטב אמר לו שאין רפואה לה יען כי הבוכנא נפלה לחוץ מאסותא והניבים נפסקו ועוד העידו שהם שאלו להרופא בעלמו ג"כ והגיד להם כדברים האלה, ויש לעי' כדת אס המוכר מהימן ואולי גם הרופא א"י צבירור שהניבים נפסקו רק ע"פ האומדן אומר כן כיון שבכל עת שהחזיר הבוכנא למקומה נפלה לחוץ חושב הוא שנפסקו הניבים :

תשובה אף שדיון זה צרור שהגוי נאמן לאסור כמבואר בש"ע אך יען שקשה לי להבין באיזה מקומן של שפחים בהלכה זו אמרתי לעי' בחקר הלכה גרסי' בחוספסח פ"ד דדמאי נכרי שהי' לווח צאו וקחו לכם פירות עזק הן וכו' א"ג מפני שהוא כמשבח מקחו אבל אס אמר לו מאיס פלוגי כותי לקחתם וכו' נאמן להחמיר דברי רבי רשב"ג אומר א"ג שדברי נכרי לא מעלין ולא מורדין ע"כ והובא בקלרה ביבמות פ"ב ובש"ע יו"ד (סי' רלד) [ופלא בעיני מדוע השמים הש"ע הסיפא דחוספסח וגם הרמב"ם לא הביא הלכה זו] בעיני לא מלאתי מבואר פירוש החוס' מאי חילוק יש בין רישא לסיפא מדוע ברישא הכ"מ ובסיפא יש פלוגתא אולם אחר העיון נראה שיש בזה מבוכה רבה הנה לכאורה נראה דמש"ה ברישא א"ג משום לווח צאו וקחו לכם ומוכח דכל כוונתו להשביח מקחו ולזה לווח אבל בסיפא מבואר הלשון אמר לו נראה דמייירי ששאלו הקונה מאין הם ואמר לו מאיס

כלל קני"א שכ' ואע"ג דקיי"ל כהנא דא"מ כלל רמב"ם פ"ב מבכורים עכ"פ אין סבירא לעשות מחלוקת בזה ובודאי גם ר"י מודה דנקרא פרי אלא דומעט מארנך יעיי"ש מ"מ לענין ברכה דינו כאילן המוליד פירות :

ד' ומה שפשוט לדעת כח"ה שי' דגם על אילן של ערלה מבכרין כי הצרכה נחקקה להודות להקב"ה שצרא אילני מאכל ליהנות בהן צ"א ולא חקנו ליהנות בהם ישראל דוקא ושם צ"א כולל גם עכו"ם גיטין מ"ז דיש קנין לעכו"ם צ"א להפקיע ויליף מהארץ נתן לבני האדם — יעיי' בחוס' יבמות ס"א סוד"ה היינו בני אדם הראשון ובחוס' צ"ב ג"ח סוד"ה מליין דאברהם נקרא אדם דכתיב האדם הגדול וכן אדה"ר ולהכי אין למעט מקרא דאדם אבל בכ"מ אחס קרואין אדם ולא עכו"ם ואפילו אס נימא דדוקא במקרא ממעטינן אבל במטבע של ברכה ובלשון חכמים נכללו — בערלה דמלותו בשריפה ויעיי' בחוס' סוכה ל"ה ד"ה לפי ונוהג גם בשל נכרי ורלון הש"י שישרפו ולא ליהנות מהם . ואס כי נכרי א"מ לשרפו ועושה מעלמו ונהנה מהם מ"מ לא נבראו לזה שיעשו בהם נגד רלונן ית"ו שיהי' נשרפין ובכפופ"ה סוכה שם מביא דעת הרי"א דערלת חו"ל אינה בשריפה מ"מ טעין גניזה ומביא ראי' מקידושין ל"ט הכריז על פירותיהן דעפונין גניזה ולא נבראו להנות בהן — ובס' לשון זהב דף כ"ח מטריח למלא טעם מנהג העולם שאינם שורפין ולא גונזין בחו"ל פירות ערלה יעיי"ש ואין לי כעת פנאי לעיין בזה ביותר — מ"מ צרור דבאכילה אינו מקיים המלצה ורלון הבורא ית"ו שיהי' נשרפין וכנזין וכמ"ש החוס' פסחים כ"ח ד"ה ר"ש דבאכילה א"מ מלות תשביחו : אפרים שרנא הלוי באאמו"ר תרה"ג המנוח מו"ה חיים משה וצ"ל האברפ"ק .

מאז פלוני לקחתים ונודע דפירות של פלוני של ערלה הם וע"ז אמר רבי דנאמן להחמיר אף שהי' ע"י שאלה כיוון דאין מוכח דכוונתו להשביח והפירות עודם בידו מש"ה נאמן להחמיר ונראה שהראב"ה פירש כן ומש"ה פסק דאפי' במחביון להעיד נאמן הובא דבריו במרדכי מ"ק פ' ח"מ לטנין אבילות עיי"ש בה' אונן וכן מבואר בהגמ"י פ"ז ה' אבל דהושפחא מיירי באינו מסל"ת ומחביון להעיד עיי"ש וכן משמע שגם מהרש"ל פירש כן ומש"ה פסק דאף ע"י שאלה נאמן עי' ביו"ד סי' קכ"ב בט"ז שם לטנין כלי עכו"ם אב"י וקשה לי על הס"ז שם שלא העיר בזה ואפשר לומר שגם הס"ך סובר כן ובזה סרה חלונת חשו' החות יאיר סי' קמ"ח שמחפלא על הס"ך מה שמשמע מדבריו שגוי נאמן אף באין מסל"ת עי' בש"ך סי' קכ"ז ס"ק כ' אולם דא יס' להקשות על הס"ך מה שהחפלא שם על הסמ"ג הלא הלכה כרבי מחבירו ואמאי פסק דא"נ הלא ברישא היכא דמוכח דמחביון להשביח מקחו הכל מודים דא"נ ורבי פליג רק בסיפא עוד אפשר לומר החילוק בין רישא לסיפא כדאמרן אף לא משום דלווח מוכח דכוונתו להשביח מקחו כדרך החגרים רק משום דלומר דהפירות הם שלו מוכח דכוונתו להשביח וכן נראה שיטת הרא"ש בסוגיא דחדש נקידושין דהחילוק הוא כן דברישא אמר[ולא גרס לווח] דהפירות הם שלו מוכח דכוונתו להשביח אבל בסיפא אמר של פלוני הם אין כוונתו להשביח עיי"ש אולם מודברי הפוסקים נראה שרק במסל"ת נאמן הגוי עי' ביו"ד (סי' ט"ז) ובהרבה מקומות ונראה שהם סוברים דהסיפא דחוספתא מיירי במסל"ת ומש"ה סובר רבי דנאמן ואנן קיי"ל הלכה כרבי מחבירו אפילו לגבי אביו עי' ברא"ש פ' אלו מגלחין ולא כשיטת הגאון המובא ברא"ש גיטין (כ"ב) ופלא בעיני על הס"ך שלא העיר

משיטת הגאון עי' בדבריו בסי' קכ"ז ביו"ד [עי' בק"ג נקידושין] ואחכ"ז קשה לי דברי ח"ח הובא בש"ך יו"ד סי' קי"ח שגוי א"נ שיש במאכל חלב משום דדבריו לא מעלין ולא מורידין מאי זה ראה משם הא קיי"ל הלכה כרבי מחבירו ונאמן להחמיר ואי משום דאינו חס"י אף רבי מודה א"כ לא הי' לריך להביא דברי רשב"ג ואין לומר כיון דמחביון לקלקל את המאכל דמי להשביח מקחו מחביון וגם רבי מודה ברישא דא"כ דז"א דהא בחוס' מוכח דבעי נראה וגלוי שכוונתו להשביח כמו ברישא דלווח דא"כ הא גם בסיפא יש לומר דכוונתו להשביח כגון דפירות של פלוני הם משוברים אלא ודאי דבעי מוכח וניכר כוונתו דרק להשביח אמר כן עי' באהע"ז (סי' י"ז) דגוי מסל"ת אין לחוש דלמא לקלקל מחביון או שייטיבו לו [עי' בחק יעקב סי' חס"ז ס"ק ה' דמסתפק שם אם יש לחוש דמחביון להשביח ולהנ"ל אין לחוש רק אם נראה וניכר שכוונתו לכך] גם לא אוכל להבין דברי החות יאיר שם שמקשה מאי ראי' מיייתי הגמ' ביבמות דגוי א"נ בעדות אשה מערלה הלא באיסורין אף היכא דל"ש להשביח מחביון ג"כ א"נ וקשה לי הא הגמ' מיייתי ראי' מהרישא היכא דניכר דכוונתו להשביח אפי' רבי מודה דא"כ. היולא לנו מדבריו דרק היכא דניכר ונראה דכוונתו להשביח א"כ לרבי דקיי"ל כוונתו' א"כ הכא בנ"ד אף שיש לפקפק ולומר דכוונת המוכר הי' בזה שאמר שאין רפואה לבהמה זו משום דעי"ז יחשבו הקונים שבדאי יקנו אותה בזול מ"מ לא הי' ניכר ונרא' שכוונתו לכך ועוד בנ"ד באמת מכר את הבהמה בזול מאוד ומלבד זה נראה דבכה"ג אף רשב"ג מודה דנאמן ואפי' באינו חס"י כיון דהי' אומדנות גדולות דהבהמה היתה לולעת ושוכבת איזה שבועות ומכר אותה במחיר נמוך מאד וגם הרופא אמר כן ובכה"ג נאמן לד"ה עי' ביו"ד (סי' שי"ג)

יש חלב אסור לאכול וכן הוריתי להלכה ולמעשה עי' ביו"ד (קפ"ז) ובגו"כ אהע"ז מהד"ק סי' (ל"א) אף שדבריו ז"ט בכ"ז לענין איסור נראין דבריו דכל אדם לריך לחוש לנפשו היואל לנו מדבריו לענין כי"ד דבודאי ס"ט ואפשר דודאי טרפה כיון דגוי נאמן והוא אמר דבכל עת שהחזיר הבכנא נפלה לחוץ ובודאי נפסקו הניבים והשכל יעיד ע"ז וברמב"ם ה' שחיטה מבואר דבהמה שנשמת הירך וילא מן הכף לריך לדדוק אם נחאכלו עיי"ש מבואר דבודאי נפסק עי' בלג"ש ובטעו"ד ומלבד זה הוא הג' מהרש"ק מפרקי' בנשמת לבד ומביא כן בשם בל"י וכן הוא נוהג וגם הא לא בדק וס"ט עי' בט"ז סי' (ל"א) ועי' בחשו' חוט יאיר בכ"ז בהפ"מ כמו בני"ד אמרתי שכ"מ יגעילו וכ"ח מותרים אחר מל"ע ויען שהי' מפקקים שאלתי את פי הגאון ר' יואב יחושע מקינלכ"י והסכים עמדי: אשר גרונים האבד"ק ווילנשיין .

סימן מח

בענין הג"ל

ב"ה קינצק .

כבוד הרב המאוה"ג החריף ובקי החסיד אבד"ק ווילנשיין שליט"א .

מכתב כ"השגתי וכו' ועיינתי בשאלתו בבהמה שזולעת ולא בדקו בבוקא דאטמא ואח"כ באו עדים שהמוכר אמר קודם המכירה שהבהמה נחלקה באכזם טלה ושוכנת ואינה יכולה לסלך והרופא אמר שנשמת ירכה והבכנא נפלה לחוץ מאסוחא והניבים נפסקו מה דין הנשר והכלים הנה לא ביאר כבודו במכתבו אם נפלה הבהמה בטח שנחלקה כי יעי' חכ"ס סי' ל"ב שיש לחוש להחוט השדרה אפי' בנפלה פחות מ' יעיי"ש בסו' הסו' ויט"ו בנזכ"ת סי' י"ז מחולק עליו ע"כ אף אם ידוע שנפלה ית' למקל בלא

בשם ת"ה דנאמן הגוי לומר שישראל לזה לו להטיל מוס בדבור מטעם אומדנא עיי"ש וכדומה לזה איתא במהר"ם לובלין הובא ביו"ד (סי' מ"ח) עי' ביו"ד סי' קכב בט"ז בשם מהרש"ל ובס"י קכט בכופו ובט"ז (סי' שט"ז) ויש לעי' לכא' מדוע ביי"ג א"כ אף בדאיכא רגלים לדבר כמבואר בס"י ק"ל ס"ק ח' ברמ"א בשם ת"ה ועוד בהרבה מקומות . ונראה לי דהכל סובב והולך אל מקום אחד דכל מה דאמרי' בדאיכא רגלי' נאמן, הוא מטעמא דכחב הרשב"א ז"ל דגוי אפילו באמסל"ת היכא דמהימן ליה אסור הובא דבריו ביו"ד סי' ט"ז א"כ היכא דאיכא רגלי' ואומדנא דאומר אמת בודאי כה"ג מהימן ליה ולבו נוקפו פשיטא דלריך לחוש לדבריו ולא יתגאל במ"א וכדומה לזה איתא ביו"ד סי' קכ"ז דבשאר איסורים אם מאמין לע"א אין יכול לומר דאינו מאמינו ועי' נאמר ויראם וזודע דברי נמקי' סוף יבמות דמה דנכרי נאמן במסל"ת אינו מטעם עדות דלאו בר הכי הוא רק דבודאי קושטא קאמר א"כ כיון דיש רגלי' ממילא מהימן ליה ונאמן לאסור אף דבאהע"ז (קט"ו) מבואר דלריך להיות מהימן ליה בכל מילי עי' בחשו' רעק"א (סי' נט) אפשר דהתם שאני דבאי לאפקועי שיעבודא ועוד דהכא יש רגלי' בלא עדותו וע"כ לריך אהה לחלק בכך דהא לא הובא ביו"ד ובא"ח דלריך להיות מהימן ליה בכל מילי עי' במ"ל ה' אישות פ' כ"ד ה' י"ז בשם הרשב"א עי' בד"מ סי' (ר"א) בשם מהרי"ק לענין מקום ואין להכחיש דבר שכלי כיון דיש אומדנות ממילא מהימן ליה ולבו נוקפו היחכן שיאכל עוד דבר זה אבל ביי"ג מבואר בס"י קכ"ז דאף במהימן לי' יכול לומר דאינו מאמין משה"ה יש לסקל לומר דגוי א"כ אפי' בדאיכא רגלי' כמבואר בס"י (ק"ל) ס"ק ח' לפי"ז בדיון הת"ח הכ"ל היכא דיש רגלי' שגוי אומר אמת דבמאכל

סימן מט

שיל"ח קושב (נאליציא) .

על (א) החקירה שחקר כבוד גאון נ"י . בשעת (ח"ג סי' מ"ב א') בקבע מזוזה ע"י עכו"ם אם כשירה , הנה חקר בזה גם בהפר דעת קדושים ה' מזוזה וחקר שם גם בגפלה בשבת אם לקובעה ע"י עכו"ם ע"ש , והן ר"מ כח כדמות ראי' מקושיות האחרונים אמאי לא הוי מילה מ"ע שהז"ג דאסור למו"ל בשבת שלא בזמנה ושם אחד לא הקשה ממזוזה דחשבוהו בקידושין בין מ"ע שאין הזמ"ג והא אינו נוהגת בשבת דא"ל לקובעה במסמרות כדבעי א"ו משום דס"ל דמוחר לקובעה ע"י עכו"ם עכ"ה , אבל לא ראה ר"מ דבשו"ס שאלת יע"ץ ח"א ססי' ל"ו הקשה באמת כן ממזוזה [ומ"ש להר"ן נעלם ממנו שקדמו בזה המהרי"ט בחי' קידושין דף כ"ט וגם הרב שער המלך פט"ו מהלכות פסולי המוקדשין ה"ה נעלם ממנו שקדמו המהרי"ט בזה] , וראיתי בירושלמי סוף מגילה דאמרינן דמזוזה קודמת להפילין דמזוזה נוהגת בשבת ויו"ט משא"כ הפילין ומפרש בקרבן העדה שם שאם אין המזוזה בביתו בשבת אסור לדור שם ואין זה נכון דע"ז לא שייך לומר דמזוזה נוהגת בשבת ובפרט לפמ"ש הב"י באו"ח סוף סי' י"ד בשם המרדכי לענין לילית ה"ג כאן אין איסור בשבת לדור אם א"ל לקובעה , אבל לפמ"ש י"ל הכוונה דגם בשבת ויו"ט יכול לקובעה ע"י עכו"ם , אבל באמת אין זה מוכרח וכוונת הירושלמי יבואר בסמוך , ואולם הדבר מפורש יולא בשו"ס הרשב"א חלק שלישי סוף סי' רנ"ט אחר שהאריך קצת להביא מקלט מלוח שלמדו שפסולין ע"י עכו"ם סיים וז"ל ולא מלאתי מקום מלוח שפסול בה מעשה עכו"ם אלא באותן מקומות המיוחדין שגזר בהם הכתוב [כמו שחיתא ולישת מלוח פסח] וכן

בלא נבדק מטעם ס"ס שמא לא שף ושמא לא אטיכל ניבי , וחומרת החכמה אדם בשער הקבוע סי' י"ג דאוסר החלב מטעם שמא יתוודע למפרע שטעה איסור דבזה אין מועיל רוב חוץ דל"ש בג"ד אך גוף דבריו אינם דבכמה דוכתא בש"ס מבואר להיפוך ע"י יבמות ס"ו דעבדים מותרים לאכול בתרומה מטעם מחלה זכרים וכו' גם הרא"ש בע"ז קאמר דלכך אמרי' סתם כלי עכו"ם אב"י דהוא מטעם ס"ס ובס"ס לא התייחדו רז"ל להטעימו לכפילא אף דהדבר יבא לידי בירור כשיאכל המאכל ויטעם טעם איסור אף דלכאורה קשה ע"ז מדברי רש"י יבמות פ"ג ע"ב ד"ה ליפסל כבר כחבתי במק"א דלק"מ אך דא עקא מה שהמוכר אומר קודם המכירה שגפלה והרופא אמר דהבוקא שף מדוכתא והבוכנא נפלה והגיבס נפסקו והנה דבין נאמנות עכו"ם שאמר בעת שהי' בידו המעיין בירושלמי פ"ו דמאי יראה דגורם במקום רשב"ג וחכמים אומרים דחמיר אינו נאמן אבל מה לנו אחר הכרעת הש"ך דנאמן להחמיר כל שאינו שייך להשביח מקחו ובדין מסל"ח כבר הארכנו בספרי חיו"ד סי' ג' אך בגוב"י ה"ג מבואר דגם בזה שייך להשביח מקחו מטעם שלא יאמרו דהוא מחמת חולה ולא ירצו לקנות ע"כ אמר שהוא מחמת נפילה אך בג"ד שהוסיף דברים שהבוכנא נפלה והבוקא שף מדוכתא וגם מסתמא השואלים מאמינים לעכו"ם ע"כ יש לאסור הבשר אך בודאי כעת אין השאלה רק על הכלים נראה לי דמה דאפשר להגעיל יגעילו וכלי פארללאן יש לשמוך להחיר יען הרבה סובבין דלריך שיהא נאמן לו גם בשאר דברים ע"י צרמ"א אהע"ז סי' קט"ו ספי' ז' ובתשו' רע"א סי' פ"ח ובס"י ק"א לזאה על הכלים שאב"י וא"א להגעילן יש לשמוך להחירן ואמירת הרופא הוא רק אומדנא בעלמא :

וסנני ידידו יואב יהושע חי"פ קינצק.

וכן נמי מלות שלריכין כוונה לשמה[כמו
כחיכות גט וסת"מ ועשיות לילית] וכן
מלות שלריכין שלחות [כמו הפרשות
תרומה] ובלילית ומילה פלוגתא דתנאי
אם פסולין בעכו"ם עכו"ד. הרי כתב
בהחלט שלא מלא מקום מילה שפסול
בה מעשה עכו"ם זולת אלו אשר הביאם
והתחא כפירוש דקביעות מוזה אינו
פסול ע"י עכו"ם, ול"ל דאף דזה ודאי
שלין קיום מילה ע"י מעשה עכו"ם
ובפרט אם נאמר דמלות לריכות כוונה
מ"מ המלות תמידיות שיש שיהי' מוזה
קבועה בביתו שפיר נקיים שהרי עכ"פ
מוזה קבועה וכמילה ע"י עכו"ם עיין
שו"ת חתם סופר חיו"ד סי' שכ"א. ולבאר
הדברים בשום שכל אומר. דהנה בש"ס
ונגזרות דף מ"ג ע"ב אמרינן חביבין
ישראל שהיבבן הקב"ה במלות תפילין
ולילית ומוזה וכשראה דוד עלמו ערום
בבית המרחץ אמר אוי לי שאני ערום
בלא מלה וכשנזכר ממילה שבבשרו
שמה, והנהבאר מזה דמלות אלו המה
מלות תמידיות שבכל רגע ורגע שהוא
נימול או יושב בביתו שקבוע בו מוזה
או מלוכש בבגדים עם לילית וכן בהפילין
מקיים מ"ע דאל"כ מה חביבות יש במלות
אלו מכל המלות שאדם מקיים ומה שמה
דוד כשנזכר ממילה שבבשרו ע"י מה
שקיים מכבר וכ"כ בשו"ת ר"ח אור זרוע
רס"י י"א, ובזה מובן כוונה הירושלמי
הוף מנילה הנ"ל דמוזה הוי תדיר נגד
תפילין דמוזה נהגת גם בשבת ויו"ט
והיינו דבכל רגע שיושב בביתו שיש שם
מוזה קבוע מקיים מ"ע דמוזה, ומובן
מעשה כי יש במלות אלו שני ענינים,
ענין א' היא הכשר הדבר לקיום המלה
בו להטיל לילית בהבגד להיות מוכשר
בהיותו מלוכש בה לקיים מ"ע דלילית
וכן להניח ד' פרשיות בבתי תפילין שיהי'
מוכשרים בהיותו מלוכש בהן לקיים מ"ע
דתפילין, וענין ב' קיום גוף המלה כס'
דבהטלת לילית בהבגד ובהנחת הפרשיות

בהתפילין עוד לא קיים עיקר המלה
וקיום המלה היא בהיותו מלוכש בבגד
לילית ובהתפילין, וכן הדבר גם במלות
מילה ומלות מוזה דכריתות בשר הערלה
וקביעות פרשיות מוזה המה מעשים
המכשירים לקיום גוף המלה דכריתות
הערלה היא להכשיר האדם שמקיים מלות
שמירות ברית בכל עת שהערלה נכרתה
מבשרו [וכשימושך ערלתו הפיר אז קיום
מ"ע דשמירות ברית] אלא דבזו ההכשר
והתמדות קיום גוף המלה באין כאחד
שבגמר מעשה כריתות הערלה החל בו
מיד קיום המלה, וכן בקביעות מוזה
שבקביעות הוכשר הבית שיקיים האדם
בשבתו בה מ"ע דמוזה אבל עדיין לא
קיים המלה בנוף הקביעות וקיום המלה
היא בכל עת שבתו בהבית שנקבע בה
המוזה וכמ"ע דסוכה שבהנחת סכך
על החדר הוכשר החדר לקיים בשיבה
בה מ"ע דסוכה ועדיין לא קיים המלה
אלא אח"כ בשבתו בה וכן ה"ל בקביעות
מוזה, ומה שתקנו בה הברכה בשעת
הקביעה לפי שהדרך לקבועה בשעה
שיושב בה וכמ"ס לתרץ המג"א ברס"י
י"ט ובאמת כשקבע קודם שדר בחוכה
מדרך אח"כ כשנכנס לדור ע"ש ועיין
בשו"ת ר"ע איגר סוף סי' ט' שדעתו
דבכל פעם שחזור מהשוק ונכנס לביתו
חייב לברך על מ"ע דמוזה ע"ש, והנה
הכוונה למלה לכיון בשני ענינים הנ"ל
המה שתי כוונות שונות במהותן כי
בענין הא' ענין הכוונה שמכשירו לשם
קיום מלה וזה הנקרא לשמה שמכשירו
לשם קיום מלה שיתקיים בו בענין כוונה
לשמה בכחיכות גט וסת"מ ולשיות מלות
ועשיות לילית, ובענין הב' ענין הכוונה
בשעת עשיות המלה לקיים המלה,
ואמנם אם באמת לריכין לכיון בעשיתן
בין בענין הא' בין בענין הב' יש בזה
הבדל כי בענין הב' תלי' במחלוקת אם
מלות ל"כ או אין ל"כ, אבל בענין הא'
אין חיוב כוונה לשמה תלי' במחלוקת

זה כלל אלא בגז"כ והיכא דלא גילה
לן קרא להלריך כוונה לשמה א"ל בזה שום
כוונה לכ"ע והיינו דהשיב ר' יוסי לר"י
בש"ס ע"ז כ"ז ע"א וזי הכין מלינו מה"ה
מילה לשמה אף דר' יוסי ס"ל בעלמא
מלות לריכות כוונה עש"ס פסחים דף
קי"ד ע"ב ולחנם נהקשו האחרונים בזה
ומעשה יחבאר לנו דשפיר מהני קצועות
מוזוה גם אם קבעה ע"י עכו"ם כי אין
בהקצועות שהיא הכשר לקיום המלוא
לא ענין חיוב כוונה מלוא ולא ענין חיוב
לשמה להיות נפסל ע"י עכו"ם ואין הכדל
בינה להוכיח שסיככה עכו"ם דכשירה
מדינא וזלזל למלוא מן המובחר כמבוא'
בגמ' ובש"ע דסוכות גכ"ך כשירה כנ"ל
נכון וישר למחבובין ויש לפלפל עפ"ז
לעשות לז"ס ופרחים ורווחא שביקנא
לאחרניא אבל הדין אמת כמ"ס :

(ב) ע"ד השאלה שם בס"מ מ"ג אות
א' מ"ס להוכיח מדברי
הרשב"א נדרים דף פ"ה סלחב דמהני
שאלה בנדר גם אם זכה בו אחר דלפ"ז
ז"ל דהא דס"ל דלא מהני שאלה בלדקה
והקדש כשבא ליד הגבאי והעני היינו
כשנמסר מיד הנודר בעלמא אבל כשזכה
אחר שלא ע"י מעשה הנודר מהני שאלה
להפקיע זכותו, הנה כבר הרגיש כן
בשו"ת נו"ב מהדו"ת חיו"ד סי' קמ"ט
ד"ה ומה וכן בשו"ת ספר יהושע סי'
נ"ט להוכיח כן עפ"י דהרשב"א הללו ,
ובגוף הדבר מ"ס להסתפק בנידן ידי'
שנמסר לו המעות רק בחזרת שליחות
לשלו לגבאי הכולל ועדיין לא שלח אם
גם בכה"ג אמרי' דנחשוב מעשה דלא
מהני שאלה כמו בבא ליד גזבר הנה
דעת הסמ"ע בחו"מ סי' קכ"ה ס"ק כ"ה
וש"ך שם ס"ק כ"ז מוכח דס"ל דאפילו
במסר לשליח ג"כ לא מהני שאלה כמו
בבא ליד גזבר ובאמת החומים בס"ק
ח' השיג שם ע"ז דכיון דיד השליח כיד
המשלח עדיין לא ילא מרשוח המשלח
ויכול לשאול עליו והלריך בזה גם כן

הנו"ב בחגיגה חחו"מ סימן ג' ומלאחי
כן מפורש בשו"ת מהר"י טראני ראשונה
סוף סי' ס"ג ומ"ס בקלה"ח חו"מ שם
ליישוב דעת הה"מ ע"י והש"ך דגבי לדקה
הוי הולך בזכי ומדמה לוי לשחרור ע"ס
קדמו בזה המחנה אפרים ה' לדקה סי'
ג' ובמח"א שם דמה זה ומה על הטור
דזכי' לעניים שלא מדעת המשלח לא
מהני לומר שלא יהי' נפקע ע"י שאלה,
ובאמת בכל מה שפלל בן הנו"ב בנו"ב
הנ"ל ס"י ג' להשיג ע"ד השואל דאף
דמסר הממון ליד השליח להוליך לפלוני
לא נחשוב זה מעשה לענין שנאמר לא
אחי דיבור ומבטל מעשה חמסתי שלא
הרגיש מחוס' מפורש בגיטין דף ל"ב
ע"ב ד"ה החס שהעלו דמסר גט ליד
שליח להולכה יכול לבטל גם גוף הגט
דאף דלא אחי דיבור ומבטל מעשה
מ"מ כל זמן שלא הגיע הגט ליד האשה
דזה עיקר גמר המעשה לא חשיבה
הנתינה לשליח מעשה ע"ס ומפורש
כדבריו, ואולם מה שהבינו בטעם דלא
מהני שאלה בתרומה ביד כהן וכן בלדק'
ביד הגזבר או העני משום דלא אחי
דיבור ומבטל מעשה והא דמהני קודם
נתינה לידם משום דהוי דיבור ודיבור
ואני מחפלא דהא תרומה גם קודם
שמסר ליד כהן הרי פשיטא דהפרשה
בדיבור או במחשבת תרומה הוי מעשה
גמורה כמ"ס הרשב"א גיטין דף נ"ה
והובא גם בש"ך חו"מ סי' כ"ה סוף
סק"ה גבי מחשבת פגול וכן מפורש
בחוס' גיטין דף ל"ב ע"ב דבכתב ס"ח
לשמה אינו יכול לחזור ולבטל כיון
דנעשה מעשה כתיבה בשעת דיבור או
מחשבה דלשמה לא אחי דיבור ומבטל
מעשה , וגדולה מזו מפורש בחוס'
קידושין דף נ"ט רע"ב דלעולם מחשבת
הפרשות תרומה הוי מעשה דאפי' מעשה
אח"כ אינו מולאו וכש"כ דיבור ע"ס
ומלאחי בירושלמי פ"ז דרמאי ה"ז דאמרי'
החס אדם נשאל על הקדישו ואין אדם
נשאל

סימן נ

ב"ח ראובן

(א) **בשעת** ח"א סי' כ"ח כתבתי דבשע' דרבנן לא אמרי' ס' דרבנן לקולא, ובח"ב סי' ע"ח כתבתי לתמוה בזה על המג"א סי' תמ"ג והנהגות רעק"א שם וכעת ראיתי בפתיחה כוללה מהפמ"ג בסדר הנהגת הנשאל עם השואל אות י"ב שכתב לסבירא פשוטה דבשע' דרבנן אמרי' ספיקא דרבנן לקולא לכ"ד ע"ש, ושלשה המה נפלאו ממני המג"א והפמ"ג והנאון רע"א ז"ל מדברי השאלות ורש"י ז"ל דמבואר בדבריהם דלא אמרי' בזה ס' ד לקולא, וע' ברשב"א ברכות ד"ל בסופו שכתב בזה"ל, והנה דבדיקת חמץ דילמא חומר הוא בחמץ כמו שהחמירו בו לבדוק יותר משאר איסורין ונהגו בו בספק של הורה עכ"ל ועי' במשמרת הבית בדיני מליחה בשר דע"ה שכתב בזה"ל, וא"צ דם שנשלו דרבנן פעמים חוששין אפי' בספיקותיו כשל חורה לפי שהוא קרוב לאיסור של חורה אם אחת מחיר ומיקל בזה יבא להחיר גם דם שלא נחבשל וכל שהוא קרוב כל כך כשל חורה סולכין בו להחמיר כשל חורה עכ"ל, וכ"כ הר"ן רפ"ג דשבת גבי חורה ע"ג כירה ע"ש, וכעת ראיתי עוד בספר הפרד"ס לרש"י ז"ל ה"פ סי' קמ"א שכתב בזה"ל ולא מיבעי הא דמחבשלה מפי אלא אפי' חוטי קורדנייתא דשרירין ויבשן טפי כי שדי עלייהו מיא חסירי, דאר"ג כו' המקדש משש שעות ולמעלה אפי' בחוטי קורדנייתא כו', [והא שכתב רש"י ז"ל בלשון כי שדי עלייהו מיא וכן פירש"י בש"ס, אפ"ל דס"ל פשיטת רבינו אפרים דבמינה נייחא א"ל ביקוע] ואבקש מאד מהרבנים הנאים בשעתם להעמידני על האמת בזה:

(ב) **שם** ח"ב סי' פ"ו כתב רומ"מ כי משראוי סי' שלא להשיב על דברי

נשאל על תרומתו, והדבר קשה דמה הברל בין תרומה להקדש ובפ"מ שם כתב לשבש ולפמ"ש י"ל דגבי תרומה דהוי מעשה לא מהני שאלה משא"ב בהקדש דלא הוי רק דיבור גרידא ועי' שו"ת מהר"י טראני בראשונות סי' קכ"ז ד"ה וחו', אבל עכ"פ להש"ס דילן בגדרים דף כ"ט דס"ל דמהני שאלה בתרומה א"כ הא דאמרו דתרומה ביד כהן ליחא בשאלה בע"כ אי אפשר לומר מטעם דלא אחי דיבור ומבטל מעשה דא"כ מה"ט לא יהי' מהני גם בטורה ביד הבצלים וכמ"ש וגם אין ענין כלל לחלות ענין ההפרשה במעשה הנתינה לכהן דההפרשה היא מלוא מיוחדת לעלמה לחקן הכרי להחירו באכילה אלא דהפרשה זו שמפריש יש בה ענף מלוא לעלמה לחת אותה לכהן ואין ההפרש' מקושר בהנתי' ועשו"ת נו"ב תנינא חיו"ד סי' ר"א והדבר מפורש בספר המלות שורש י"ב ברמב"ן שם ועי' מג"א שם, ובאמת הש"ך כתב בחו"מ סי' רכ"ה דהא דלא מהני שאלה במוסרו ליד גזבר או העני משום דקנהו במשיכה דבהדיא נמי אין לאחר משיכה כלום ע"ש, אך בנידון השאלה שלנו כיון שהרב דק' לזכרונות הוא הי' ג"כ גבאי דקדק ממעות א"י אלא שהוא הי' רגיל לשלוח לגבאי הכולל דק' פיעטקוב הרי הוא שליח דגבאי הכולל ובמסירה ליד קנהו שפיר במשיכה כמסירה ליד גבאי הכולל כמו במסר לברזילי' דרועה דהוי כמוסרו לרועה ובמסר לו המעות ואמר לו שישלחהו במוקדם ליד גבאי הכולל לא נעשה הוא שליח הנודר ולא חליף אינש למשוי' לסרב אב"ד לשליח אבל היא מסירה ליד גבאי כמו לגבאי הכולל דידו כיד עניים ולזרזו הוא דאמר לו אבל מ"מ משמסר לו המעות ילא מרשותו של הנודר וזכה בהם עניים במשיכות הרב הממלא שם מקומו דגבאי הכולל דפיעטקוב וזה ברור:

יעקב שור אבר"ק קומב וזליל:

דברי, אך שלא יהי' שתיקה כהודאה הוכרח להראות שאין ממש בדברי עכ"ד ויען שהדבר נוגע לד"ת הדורש משפט אחת הנני מוכרח להשיב לו כי אין שום ממש בדבריו דמש"כ דהנמוק"י אזיל לשיטתו דשואפין יש להם דין פועל דיכולים לחזור בהם, מש"ה מפרש דברי הרי"ף אפילו בקבעו זמן, ז"א דהא לשיטה זו אפילו באיכא רווחא יכולים לחזור בהם כדן פועל, והסוגיא מיירי לשיטה זו בשנים שקבלו עשקא מבעה"ב כמש"כ חוש"ב ב"מ שם, גם לא ראינו מפורש שום מחלוקת הפוסקים בזה לאמור דישיחילוק בין קבעו זמן בפירוש בין יש זמן למכירת הסחורה, דגם זה הוי כהשחתפו בפירוש עד אחרו הזמן, גם מש"כ בשם הנה"מ ביש זמן למכירת הסחורה ואיכא למויחש לפסידא דימכרו הסחורה, וכן כהשחתפו לזמן קבוע במסחר ידוע, לא יכולתי להלוס דבריו בזה כלל, דאם לא נשתתפו רק למסחר ידוע מהיכא חיתי יוכל לכופו לסחור אחרו מסחר אחר דהא הוי כמו מפינה זו ויין זה דפרק האומנין ובית זה דכיון דנפל אזדא, ואם כוונתו שימכרו סחורה זו ויקחו סחורה אחרת כזו במקומה אפוכי מטרותא למה לי, ולענ"ד האמת הפשוט והברור לדינא כמש"כ הרי"ף דבמקום דאיכא למויחש לפסידא לא אמר רבא אפי' בקבעו זמן בפירוש, ומהטוש"ע והרמב"ם אין שום סתירה לזה כמש"כ בשע"ח סי' ע"ו ע"ש :

ומש"כ בלוח ח' מדכתב הרשב"א דבמילאה ונכסי הגר ולקט שו"פ אע"ג דזכות גמור הוא יכולין למחות, ע"כ דכוונתו במיתה לבסוף לא ידעתי דא"כ מה מיייתי הרשב"א ראי', דלמא בלוח בהנך דזכות גמור הוא א"י למחות בסוף, וע"כ דכוונת הרשב"א כמש"כ בלוח מעיקרא, ובוודאי דגם בהנך אין זוכין להם בע"כ, וכמו בהגדילו יכולין למחות דהוי ג"כ כלוח מעיקרא כמש"כ :

ומש"כ בלוח ט' כי לא הבנתי דבריו האמת כן הוא, דהרי"ז כאלו אומר דהשכירות הוא רק חוכה וערמה בעלמא מש"ה לא איכפת לי' אבל אם תובעים אותו לדינא וודאי דיכול לומר אין רלוני בשוכרים אחרים, וא"כ השכירות בטל מעיקרו :

ומש"כ בלוח יו"ד כי טמנתי דברי ברמז כי חירוני לא הועיל כלום לשיטת הרמב"ם, א"י מה קאמר דהא גם שיטת הרמב"ם שם היא דלמלקות בעי שם ומש"כ דגם לשיטת הראב"ד שם מ"מ בשה"ד וודאי דבעי שם וטט"ג בפקדון הוי שה"ד כמש"כ הרמב"ם פ"א משבועות ה"ד הנה ברמב"ם שלפני לא נמלאו הדברים, אבל הדבר אמר דשה"ד הוא בשם וטט"ג בפקדון הוא רק ע"י שבועה בב"ד כמבואר בב"ק דק"ו אבל מ"מ כיון דחיובה הוא רק במושבט מפ"ע, כמש"כ בשם המנ"ח מנ"ד, וא"כ הא שפיר משכחת דגשבע מפ"ע בב"ד שלא בשם דלז חייב כפל, ומה שכתבתי לעי' בירושלמי רפ"ג דכתובות כוונתי פשוטה, דלהסודרים דאיכא מלקות בשבועת ביטוי גס בלא שם יתורלו כמו שחירץ הירושלמי שם, ומה שלא הקשה כן בירושלמי שם כמו דמקשה מתרומה, משום דאפ"ל דס"ל דבעי שם, ולזאת כתבתי הדברים ברמז באשר ידעתי כי די בזה למבין :

ובמה שהקשה שם בלוח י"א ע"ד הטע"ז כבר עמדו בזה האחרונים ותורלו בפירושים שונים ע' בלוח החדש ובספר שר"ח :

ג) להסיר מבשול, הנה זה רבות בשנים מדפיסים וחוזרים במקומות רבות בוורשא לובלין בארדיטשוב ובמ"א מחוזרים מכל השנים ובמוסף יו"ט ראשון של חג הסוכות נדפס שלשה פרים במקום של"ל שלשה עשר פרים ובמחזור לחג הסוכות דפוס פיעטקאוו נדפס ושני

ושני שעירים לכפר במקום שליל ושעיר
לכפר וע' מנחות דמ"ד דפרים ואילים
דחג מעכבים זא"ז, ונהי דאנן קיי"ל
כשיטה רש"י ז"ל סוף ר"ה דאם אחר
נעשה ונקריב כחש"כ בחורחיד ילא אף
שלא הזכיר כלל פסוקי המוספים מ"מ
בזה נראה דאף בדיעבד לא ילא דמחוי
כשיקרא, וע' ב"ח סי' תקנ"ח ובהנהגות
הגאון מברעזאן באו"ח סי' רס"ח,
וע' ברי"ף פ"ג דברכות דהמקריב שני
חמדין עובר בכל חוסף ע"ש, ומכש"כ
בהקריב שני שעירים, וכן מחסר ממספר
הפרים דעובר בכל חגרע וביטול המזוה
ועכ"פ ננאי הדבר מאד להכשיל רבנות
אלפי ישראל שלא יתפללו כראוי, והחיוב
על הרבנים די בכל אחר לתקן המעוות
ולהסיר מכשול מאחז"י:

מנחת מענדיל וויינגארט מו"צ
דפ"ק הנ"ל.

סימן נא

ב"ח בעלינפש (פלך מאהליו).

א) **נשא ארתי** אם מברכין איזה ברכה
על מפשה שעושה
להסיר מכשול וסכנה, מאחר שקיים בזה
מ"ע דהשמר לך ושמור נפשך: ונ"ל דאין
מברכין כלל מהא דאיחא בחוס' חולין
(ק"ה) ד"ה מים ובשבת (כ"ה): ד"ה חובה
דלהכי אין מברכין על מים אחרונים
משום דלא הוי רק להלל להסיר הסכנה
דמלח סדומית, א"כ גם בשאר דברים
הנעשים להסיר הסכנה אין מברכין
וא"ל הלא על מעקה מברכין אף שהיא
ג"כ להלל מסכנה אבל יל דשאני מעקה
דעלם החיקון נכתב באורייתא מפורש
ועשים מעקה לגיך, לא כן שאר דברים
הנעשים להסיר המכשול והסכנה לא
נכתבו באורייתא אופן חיקונם רק הם
נכלל בהעשה דהשמר לך ובהל"ת דלא
חשים דמים בביתך, לכן לא תקנו ברכה.
וחילוק זה למדסי מדברי הסוס' בחולין

הנ"ל בסוף דבריהם שכתבו דעל דבר
שאין בא כ"א להכשר ותיקון אכילה כמו
ניקור הגיד והחלב לא תקנו ברכה, וקשה
לי מדוע תקנו ברכה על השחיטה הלא
השחיטה ג"כ היא באה להכשר ותיקון
לאכילה, וע"כ מוכרחים לומר דמאחר
דעלם החיקון דשחיטה נכתב באורייתא
מפורש וזבחא לא אכפת לן מאי דלא בא
רק להכשר ותיקון לא כן ניקור הגיד
והחלב לא נכתב לנקר הגיד והחלב רק
באורייתא הזהירו על אכילת הגיד והחלב
אבל הניקור לא נכתב באורייתא להכי
לא שייך ברכה ע"ז אבל בשחיטה לבד
מה שהזהירו ל"ת נבילה גם עיקר החיקון
איך להוציא מידי נבילה ואבמה"ח ג"כ
נכתב באורייתא היינו וזבחא לכן שייך
לתקן ברכה ודו"ק, ואפשר להעמיס זאת
בכוונת מהר"ם שף שס ע"ש:

ובזה אמרתי ג"כ לתקן קושיה הב"ח
ביו"ד סי' י"ט שהקשה מאי קמ"ל
הטור בזה שכתב דהשוחט לריך שיברך
הלא על כל מ"ע לריכים לברך ומה
שחייב בזה הב"ח קשה לי דאם נימא
כדברי הב"ח דהחידוש הוא בזה דל"ת
שיברך אח"כ שחא חתנבל השחיטה דא"כ
עיקר חסר מן הספר וכן ה' לי' להטור
לומר השוחט לריך שיברך קודם השחיטה
אלא ע"כ דעיקר סברתו הוא חידוש, גם
הפרמ"ג במשכנות ס"ק א' רוצה לתקן
אבל גם עליו נראה לי להקשות דממ"נ
אי לפי שיטת הריב"ז א' הובא בחוס'
שבועות (כ"ד) ד"ה הואיל שס"ל דוזבחא
לא הוי רק חיקון סלאו ולא מ"ע א"כ
באמת אמאי מברכין הלא על כל מזוה
ל"ת אין מברכין ויטוין ברא"ש פ"ק
דכתובות מדוע תקנו ברכה על האירוסין
ואי לפי שיטת השני' דוזבחא הוי מ"ע
כשאר מ"ע א"כ אין שום חידוש דמברכין
דהלא על כל מ"ע מברכין, אמנם
לפי מה שכתבתי לעיל יחא דאף
אם נימא דוזבחא לא הוי רק חיקון
הל"ת מ"מ ספיר מברכין מאחר דהחיקון
איך

אֵיךְ לְהוֹלִיחַ מִיַּד הַלֵּ"ת ג"כ נִכְתָּב בְּאוֹ' לַהֲכִי חֲקֹנוּ בִּרְכָה עַל הַשְּׁחִיטָה , וְזֶה שְׁחִידָה הַטּוֹר דָּלָא דְמִי לְנִיּוֹקֹר הַגִּיד וְהַחֲבֵל דָּשָׁם לֹא נִכְתָּב בְּאוֹרֵייתָא מִפּוֹרָשׁ לְנִקְר וְהִבֵּן, א"כ גַּם בִּגְדֵי לֹא דְמִי לְמַעֲקָה דְּבַמַּעֲקָה אָף דָּלָא הוּי רַק לְהַלְלָה מִן סַכְנָה אֲבָל אֹפֶן הַלְלָתוֹ נִכְתָּב בְּאוֹרֵייתָא מִפּוֹרָשׁ וְעִשִּׂיתָ מַעֲקָה לֹא כֵן בְּשֹׂאֵר דְּבָרִים נִכְלָלוּ רַק בְּהַעֲשֶׂה דִּהְשָׁמַר לָךְ אֲבָל אֹפֶן הַחִיקוּנִים לֹא נִכְתָּב בְּאוֹרֵייתָא מִפּוֹרָשׁ לַהֲכִי לֹא שִׁיךְ בִּרְכָה, וּמֵאֲלָפִי בִּסְ' קִגְלָח סוֹפְרִים לְהַגָּאוֹן מִהֲרַסְ"ק ז'ל' בִּסְ' מ"ב אוֹת ב' שֶׁהִקְשָׁה לוֹ ח"א לְמַה מְבָרְכִין עַל מַעֲקָה הִלָּא הֲרַמְבַּ"ם כֵּתֵב דְּמַשּׁוֹס סַכְנָה אֵין לְבָרֵךְ וְהֶאֱרִיךְ בּוֹה וְחו"ד דִּהֲרַמְבַּ"ם מֵיִירִי בָּאֵלוֹ דִּחְקוֹן מַשּׁוֹס סַכְנָה עַלֹס הָאֵדָם הַעוֹשֶׂה כֵן וְהוּא מַחְוִיב לְשַׁמּוֹר נַפְשׁוֹ וּנְלִמּוּד זֶה מִן הַקֶּרָא דּוֹנְשָׁמְרָחָם לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם וְכָל הַשְּׁמֵר פֶּן וְאֵל אֵינוֹ אֵלָּא לֵ"ת וְעַל לֵ"ת אֵין מְבָרְכִין, אֲבָל בְּמַעֲקָה אֵין הַעֲשֶׂם שְׁלֹא יִפּוֹל מִמֶּנּוּ הַבַּעַ"ב בְּעֲלֵמוֹ רַק שְׁלֹא יִפּוֹל מִמֶּנּוּ אִישׁ אֲחֵר וְלִהְיֵל אֵת אַחֲרִים מִן הַסַּכְנָה זֶה נִלְמַד מִדִּין הַשְּׁבָת אֲבִידָה דָּאֵם עַל הַשְּׁבָת מִמוֹנוֹ הַקִּפְיָדָה תּוֹרָה מִפִּ"שׁ עַל הַשְּׁבָת גּוֹפֹה וְהַשְּׁבָת אֲבִידָה הוּי מ"ע לִכְךָ שִׁיךְ בִּרְכָה בּוֹה עֲכ"ל, וְלִפְעַמְדִּי נִרְאֶה לְהַעֲיִר רִאשִׁית סָלָא עֵיקַר חֲלוקוֹ הוּא בֵּין מַה שְּׁנִלְמּוּד מִן מ"ע וּבֵין מַה שְּׁנִלְמּוּד מִן לֵ"ת א"כ הֵ"ל בְּקִלְרָה דְּבַמַּעֲקָה גּוֹפֵא אִיתָא מ"ע וְעִשִּׂיתָ מַעֲקָה וְלִמָּה לִי לְמִימַר דְּמִדִּין הַשְּׁבָת אֲבִידָה הִיא יִלְפִין וְעוֹד הִלָּא בְּשֹׂאֵר דְּבָרִים דִּילְפִין מִן הַקֶּרָא דּוֹנְשָׁמְרָחָם הוּא ג"כ מֵאוֹת עֲשֶׂה וְלֹא לֵ"ת כְּמַבּוֹאֵר בְּרַמְבַּ"ם הוֹבֵא גַם בְּשׁו"ע חו"מ ס' חֲכ"ז ס' ח' וז'ל' וְכֵן כָּל מַכְשׁוֹל שֵׁשׁ בּוֹ סַכְ"נ מ"ע לְהַסִּירוֹ וְלִהְשָׁמַר מִמֶּנּוּ שְׁנֵאֲמַר הַשְּׁמֵר לָךְ וְשַׁמּוֹר נַפְשְׁךָ, הִלָּא בְּכָל הַמַּכְשׁוֹלִים אֵיכָא מ"ע ג"כ דָּלָא כְּהִקְנָחָתָם סוֹפְרִים הַג"ל, וְזֶה שְׁתַּמָּה דְּסָלָא כָּל הַשְּׁמֵר פֶּן וְאֵל אֵינוֹ אֵלָּא לֵ"ת ע"י בִּסְ' מַנְ"ח מֵאוֹת תִּקְמ"ו שְׁעִיִּיר עַל הַרְמַבַּ"ם בּוֹה מְדַבְרִי רַמְבַּ"ם

גּוֹפֵא בִּפ"ד מִהֵ"ל תְּפִילִין שֶׁכִּי דִּהְשָׁמַר הוּי לֵ"ת וְכ"כ בִּפ"ח מִהֵ"ל בֵּית הַבְּחִירָה וְהֶאֱרִיךְ הַמ"ח לְמַלּוֹא מִקּוֹר לִזְה דְּלִהְסִיר מִן סַכְ"נ הוּי דּוּוֹקָא מ"ע דָּלָא כְּהִקְ"ס הַג"ל וְהֶדְרָא קוֹשִׁיא לְדוּכְתִּים מְדוּעַ חֲקֵנוּ בִּרְכָה עַל מֵאוֹת מַעֲקָה אַע"כ כְּמַשְׁ"כ , **וְאֵבֶר** אֲוִידֵעַ מַה שֵׁשׁ לְכַאוֹרָה לְהַעֲיִר אֵיךְ יִלְפִין מִן הַפִּסּוֹק דִּהְשָׁמַר לָךְ דְּמַחְוִיבִין לְהַסִּיר מִן הַסַּכְנָה הִלָּא הַקֶּרָא קֹאִי עַל מַעֲמַד הָרַסְי וּמַנְ"ל שְׁמִירַת הַגּוֹף , וְאָף דְּבִבְרִכּוֹת דָּף ל"ב גְּבִי חֲסִיד אֲחֵר דְּמַבּוֹאֵר מַחְשׁוֹבַת הַהִגְמוֹן דִּהְקִרָא קֹאִי עַל שְׁמִירַת הַגּוֹף אֲבָל בּוֹה יִפְהַ כְּתֵב הַמ"ח הַג"ל דְּמַהֲהִגְמוֹן אֵין רֹאִי דְמִי יוֹדֵעַ אִיזוֹה פִּירֵשׁ פִּירֵשׁ פִּירֵשׁ בּוֹה הַמִּינִים , אֲמַנְסָם בְּהַגְהוֹת קוֹמָן הַמְנַחָה מֵלֹא מִקּוֹר מְדַבְרִי הַגְמָרָא שְׁבוּעוֹת (ל"ו) דִּילְפִין מִקְלָל עֲלֵמוֹ דְּעוֹבֵר בִּלֵּ"ת מִפְּסוֹק זֶה דִּהְשָׁמַר לָךְ אֵלָּא דִּישׁ לְהַעֲיִר דֹּא"כ יֵשׁ רֹאִי דֵהֵא דִּילְפִין מִן הַשְּׁמֵר הוּי רַק לֵ"ת וְלֹא מ"ע וְזֶה מַחְכְּמִי שְׁע"ה לְעִיין בּוֹה , דְּבִאֲמַת לְע"ג מֵהֵא דְּשְׁבוּעוֹת הַג"ל דְּמַשְׁמַע דֵּהוּי לֵ"ת וּבְרַמְבַּ"ם וּבְשׁו"ע חו"מ לְגַבִּי לְהַסִּיר מִן הַסַּכְנָה אִיתָא דֵּהוּי מ"ע :

ב) אֲצִיעַ מַה שְּׁאֲמַרְתִּי בְּשִׁיעוֹרָא דִּיוֹמָא לְסִיִּים פ"ק דְּפִסְחִים דִּאִיתָא שֶׁם חֲבִית שְׁנַעֲבָרָה בְּנֵת הַעֲלִיוֹנָה וּמַחְתִּיהָ מֵהֵא חוֹלִין מוֹדֵה ר"א לר"י שֶׁאֵם יִכּוֹל לְהֵיֵל מוֹמֵנָה רְבִיעִית בְּטַהֲרָה יֵלֵל וְאֵם לֹא חֲרַד וְהַטְמָא וְאָף יִסְמַאֲנָה בִּיד וּפְרִיךְ הַגַּמ' דֹּאֲפִכָא הוּי לֵ"ל וּמַחְרָךְ ר"ה בְּרִדְר"י דִּהְבַּמ"ע בְּכָלִי שְׁתּוֹכוֹ סְהוֹר וְגַבּוֹ שִׁמָּא מ"ד גְּזוֹר דִּילְמָא נִגַּע גְּבוֹ בְּחִרּוּמָה קַמְ"ל דָּלָא חִיִּישִׁין וּפְרַשְׁי' ז'ל' דָּלָא חִיִּישִׁין דִּילְמָא נִגַּע גְּבוֹ בְּחִרּוּמָה וּמַטְמָא לֵה בִידִים , וּבְכָלִי שְׁנַעֲמָא זִמְשָׁקִין דְּטוֹמַאחָן דְּרַבֵּן הִיא וְכו' עֵיִישׁ וְאֲמַרְתִּי לְכַאוֹרָה יֵשׁ לְהִבִּין סְבָרָתָהּ הַמָּהוּ דִּהִימָא דְּנִגְזוֹר דִּילְמָא נִגַּע גְּבוֹ הִלָּא אִפִּי' אֵם יֵנַע גְּבוֹ לֹא הוּי אֵלָּא טוֹמַאֲחָה דְּרַבֵּן, וּבְטוֹמַאֲחָה דְּרַבֵּן אֵיךְ ס"ד לְיַחוּשׁ דִּילְמָא יֵנַע הִלָּא סְפִיקָא

טובא לומר כן , דהנה בשו"ע יו"ד סי' קי"א ס'ז' איתא בשתי קדרות של היחר שגפא איסור לחוד אחת מהן זא"ל לאיזה נפל ויש בשתייהן כדי לבטלו שתייהן מלטרפות לבטלו , ומקורס ממשה דליטרא קליעות פ"ד דחרומות וכחב הרמ"א שם משם או"ה דמ"מ אין לאכלו אלא לאחר שיערבנו יחד דלא כבר נחבטל האיסור, וחמה עליו הט"ז בס"ק י' ומסיק דנראה פשוט שאף אם לא נחערבנו ג"כ מותר כיון דעתידיהם להחערב חשבינן כאלו כבר נחערבו הרי דאפילו לקולא אמרינן דכל שעתיד להחערב ה"ה כמערב וחל עליו שם היחר דמותר אף באכילה, אף דלהחערב עוד לריכס מועשה ע"י אדם לערב דממילא ומעלמו לא יהי' מעורבין כ"ש בג"ד דמאליו ומעלמו יחערבו היין הטהורין עם הטמאין ולחומרם בודאי ז"ל דהרי היא כמערב וחל על היין שם טומאה ולכן מקרי חזקת איסור בהיהא דגם העליונה ובאחזקת איסורא אמרינן סד"ר לחומרם ולכן חיישינן שמא יגע גבו בחרומה כן נראה לנכון סברת מהמה דחומרם נראה מסיק הגמרא דלא חיישינן דבאחמה נראה כדברי הרמ"א הנ"ל דאין מחירין לאכילה רק לאחר שיערבנו יחד ודלא כהס"ז , דבאחמה כל העומד איני ממשיך עליו את העתיד בפועל ממש דל"כ נימא דאשתרי הקרבן אף בלא זריקה ודבר זה אי אפשר , ויש להסביר בזה דברי רש"י בפסחים (יג:) ד"ה כזרוק שפירשו היינו לענין לחול עליו כל שם פסול ק"ק אבל לאשחורי לא משתרי עד דזריק וכוונתו ברור דמאחר דאין אנו ממשיכין משום סברת כל העומד לזרוק כזרוק דמי את העתיד בפ"מ ממילא אנו יכולין לאשחוריו בלא זריקה אף לפסול אנו יכולין דאם שם הפסול חל עליה :

וְרֵאִיתִי ב"ש שאילת שלום בקו' שושנים לדוד הנדמ"ח שסביר כן דברי החוס' ב"ק ע"ז ד"ה פרס בסא שחידלו

ספיקא דטומאה דרבנן הולכין להקל כמו שמלינן בדף ט"ז ספק משקין ליטמא טמא ליטמא אחרים טהור משום דס"ל דמשקין לטמא אחרים הוי דרבנן וסד"ר לקולא עיי"ש. א"כ גם כאן הא"ך ס"ד דניחוש בטומאה דרבנן , ואמרת להרץ דהנה ידוע דהיכא דאחזקת איסורא יש כמה הסוברים דאזלינן לחומרם אף באיסור דרבנן כמבואר בש"ך בכללי ס"ס אות כ' ויעיין בנקה"כ ס' ס"ט ובס' ש"ס, וכבר האריכו בזה האחרוני' ז"ל , עוד נקדים דברי המלא הרועים ערך כל העומד שחקר בהא דאמר' כל העומד לזרוק כזרוק דמי או כל העומד לפדות כפדוי דמי, אם נימא דכל העומד מסלק להחזקה דמעיקרא מאחר דאמר' כזרוק דמי ממילא מסולק חזקה איני זרוק ואיני עומד עוד בחזקת איסור ע"ש אות ט', וכשאני לעלמי כהבתי במק"א להביא ראיות להיפוך אף כמדומה לי שגשע"ת כתב ח"א דאינו עומד עוד בחזקת איסור ושכחתי מקומו א"כ בג"ד דחבית שנשברה בגם העליונה כיון דטומאת היין להטמא בהיין דחולין טמאה שנמלא תחתיה וכל העומד ליטמא הוי כאלו נטמא וליכא עוד חזקת טהרה וכדברי מלא הרועים הנ"ל , ואין לחלק בין כל העומד לזרוק או לפדות דשם ע"כ איירי במלוה לזרוק או לפדות כמבואר במנחות ק"א ובתוס' ב"ק ע"ז וזה לא שייך כאן דאדרבה בג"ד עדיפא יותר דהתם בכל העומד לזרוק וכו' אף דמלוה לזרוק אבל עוד מחוסר מעשה הזריקה אבל כאן אינו מחוסר שום מעשה וממילא הם נשפכים ויהי' טמאים בגם התחתונה בלא שום מעשה א"כ לא מבעיא דאין לה חזקת טהרה אלא דיש עוד סברא אחת לומר דנופל על היין חזקת טומאה מאחר דעומד היין של הגם העליונה להחערב ביין של התחתונה הרי הוא כמערב וחל עליה חזקת איסור ואף כי יש לפקפק בזה מ"מ אסביר דיש מקום

מטעם דפיקא דרבנן לקולא, ועוד
הטעם דהלכה כדברי המיקל באבל אין
כאן שום שייכות כלל לומר כן אליבא
דר"ע :

וג"ל לפרש דברי הגמ' דהגמ' לריכה
לבוא להטעם דהלכה כדברי
המיקל באבל דאי לאו טעם זה היה
סברא לחייבו באבילות מטעם ס"ס
לחומרא, דשמא יום שלשים כלאחריו
ואח"ל כלפניו שמא היה כלו לו חדשיו
והיכי דאיכא ס"ס להחמיר פוסק המל"מ
הובא בפח"ש ביור"ד סי' ק"י דאפילו
במלתא דרבנן אזלינן לחומרא, ואף
דהוי ס"ס משם אחד וקו"ל דכה"ג לא
הוי ס"ס עי' יור"ד סי' ק"י דיני ס"ס
י"ל דזה לא מקרי משם אחד משום
דקו"ל דכל היכי שספק אחד מחיר
יותר מחבירו לא הוי משם אחד עי'
בש"ך יור"ד שם בשם בהה"ד וא"כ ה"כ
יש נפקותא באלו הפיקות לענין פדיון
הבן דאם נאמר יום ל' כלאחריו חייב
בפדיון ומטעם דכלו לו חדשיו לא מחייב
בפדיון וי"ל דזה הפי' הכל מודים לענין
אבילות דיום ל' כלפניו היינו בכוור
שמה ביום ל' עיין היטב בהה"ד שם :
לכך קאמר הגמ' הטעם משום דהלכה
כדברי המיקל באבל וכל היכי דאמרינן
הלכה כדברי המיקל הפירוש הוא דודאי
הוא כדברי המיקל ולא מטעם דמקילין
בספיקא דרבנן כידוע ממה מקומות
וסובר רב אשי דלאו דוקא היכי דפליגי
חרי חנאים בענין אבילות דהלכה כדברי
המיקל אלא אפי' בחד חנא היכי
דמספקא ליה הלכה בענין אבילות נמי
הוי הלכה כאותו ד' ספק המיקל, וכיוון
שכן אפי' לר"ע דמספקא ליה אי יום
שלשים כלפניו דמי או כלאחריו, לענין
אבילות הוי הלכה לקולא דהיינו דיום
שלשים כלפניו דמי ולא נחשב שוב זאת
כספק ולא נשאר רק חדא ספיקא אי
כלו לו חדשיו או לא ועי' שפיר אמרינן
דספד"ר לקולא. והא דפסק הרמב"ן

י"ל

שחירו דכל העומד להעשות לא אמרי'
דכעשו דמי עיי"ש, א"כ אי יומא כדברי
הט"ז דמרינן בהא דשתי קדירות הנ"ל
לאבילה אף קודם שנעטר, א"כ ע"כ
מוכרחים לומר דהרי הוא כמעורב
בפועל ממש וזה לא אמרינן וכהנ"ל רק
לענין זה אמרינן הרי הוא כמעורב
דמוחר לערב לכתחילה ואינו בכלל אין
מבטלין איסור לכתחילה אבל עכ"פ
ההערוכות בעינן א"כ גם כנ"ד נמי דאי
נימא דלהיין איכא חזקת טומאה ע"כ
דממשיך עליו את העמיד בפו"מ דאל"כ
מי ימא את היין דגם העליונה קודם
שנפל לגח התחכונה, אע"כ דאין שום
סברא לומר דאיכא חזקת טומאה להיין
דגם העליונה קודם שנפלה למטה אף
דחזקת היתר בודאי אחרע לה אבל
חזקת איסור אין לה משו"ה לא חיישינן
דילמא נגע גבו בתרומה מאחר דטומאתן
מדרבנן היא :

שלמה זלמן יהושע פאלק קרומער
חופ"ק .

סימן נב

ב"ה מה ווארשא .

(א) בכורות (מס.) בפלוגתא דרבנן
ור"ע לענין פדיון הבן
אי יום ל' כיום שלפניו או כלאחריו
דרבנן סברי כלפניו דמי ור"ע מספקא
ליה אי כלפניו אי כלאחריו דמי וקאמר
שם רב אשי הכל מודים לענין אבילות
יום ל' כיום שלפניו, ואמר שמואל הלכה
כדברי המיקל באבל. ולריבין להבין
פירוש הגמרא דהא הכל מודים קאי רק
על ר"ע דמספקא ליה וא"כ למאי נריך
לאסוקי מטעמא דשמואל דהלכה כדברי
המיקל ה"ל בלא"ה משום דספיקא דרבנן
לקולא ועי' להרמב"ן בהה"א הובא בב"י
יור"ד סי' ש"מ שכתב כן דאפי' לענין
קריעה דלא אמרינן הלכה כדברי המיקל
מ"מ אי מה ביום שלשים פטור מקריעה

ז"ל דאפי' לענין קריעה פטור במת
ביום ל' ולא אמרינן דהוי ס"ס להחמיר
כנ"ל, הוא כיון דאנן קיי"ל כרבנן
דאפי' לענין פדיון הבן אמרינן דיוס
ל' כלפניו דמי וא"כ בקריעה נמי אין
כאן רק ספק אחד דשאכלו לו חדשיו
וע"ז שפיר אמרינן דספיקא דרבנן לקולא:
(ב) **לכבוד** הרב וכו' מה ששאל כ"ח
לבאר לו חידוש ה"ח

בשבעות (מ.) ד"ה והודה על מה שהקשו
שם על רבה בר רבן כב"ק דאמר דלרבנן
דאמרו דטענו חטין והודה לו בשעורין
פטור היינו דפטור אף מדמי שעורין
הא לר"ג דמחייב שבועת מודה במקלע
בטענו חטין והודה לו בשעורין ע"כ
דבזכר דחייב בדמי שעורין דאי לא"ה
אין כאן הודאה כלל וא"כ מנ"ל דלרבנן
פטור ופליגי אף בדמי שעורין דילמא
ל"פ אלא אם חייב שבועה על החטין
כו' וכחבו החוס' שם בתירוצו ה"ב א"כ
אע"ג דמיפטור מדמי שעורין אף לר"ג
אפ"ה חשיב ליה הודאה ע"כ. ומאוד
קשה להבין חידוש החוס' דאמאי הוי
הודאה לר"ג כיון דפטור מדמי שעורין
כקושיא החוס' דאין כאן הודאה כלל:

ונ"ל להסביר חידושו של החוס' דהנה
איחא בחי"מ סי' פ"ח ג' טעמים
בהא דפטור אף מדמי שעורין, א) משום
הודאה דמשום דחבטו רק חטין הוי
כאלו הודה לו דשעורין אינו מגיע לו
ממנו, ב) משום מחילה דמשום דחבטו
רק חטין הוי כאלו מחל לו על השעורין
ג) דיכול לומר לו משטה הייתי כך,
והקשו על הטעמים דהודאה ומחילה
דאיזה ראייה הוא דמשום דחבטו רק
חטין דהודה לו או מחל לו על
השעורים הא יכול להיות דמגיע ממנו
מיניס הרבה ועשה אינו חובטו רק
מין אחד ולא מחל לו ג"כ על השאר:

אך י"ל דזהו דוקא היכא דמה שחובטו
עשה היא תביעה אמיתית דמגיע
לו ממנו חטין או שפיר אין ראייה דהודה

לו או מחל לו על השעורין דיכול להיות
דעשה חובטו חטין ולשטה אחרת יחבט
לו שעורים, אבל אם התביעה שחבטו
עשה היא אינה אמיתית ואינו מגיע לו
ממנו חטין אז הוי שפיר ראייה דהודה
לו או מחל לו על השעורין דאי לא"ה ה'י'
חובטו מה שמגיע ממנו בחמת ולא ה'י'
לריך לחבטו מה שאינו מגיע ממנו א"י'
דהודה לו או מחל לו, ולפעם דמשטה
ודאי הוא כן דפענת משטה הוא דוקא
היכי דהתביעה שחבטו היא אינה אמיתית
דיכול לומר לו דכי היכי דהשטית בי
וחבטת מה שאינו מגיע ממני כ"כ
משטה הייתי כך, אבל אם התביעה
היא אמיתית אז אין שייך לומר משטה
הייתי כך:

נמצא לפ"ז דאם מגיע לו בחמת
חטין מחויב לשלם לו גם
עבור שעורין, אך אם בחמת אינו מגיע
לו חטין אז פטור אפי' מן דמי שעורין
כנ"ל אך ח"ק סובר דהנחבט נאמן דאינו
מגיע לו חטין אפי' בלא שבועה ממילא
פטור מדמי שעורין, ולר"ג אינו נאמן
לפטור עלמנו מן החטין בלא שבועה
ולכך גם על השעורין אינו פטור אלא
אחר שנשבע על החטין שאינו מגיע
לו, ובזו הסברא פליגי ח"ק איזל בחר
כפירת הנחבט דלפי דבריו הוי כופר הכל
ואינו מודה כלל ולכך פטור מן שבועת
מודה במקלע, ור"ג איזל בחר טענת
החובט ולפי דבריו שמגיע לו גם חטין
הרי הודה לו הנחבט על השעורין א"כ
חייב שבועת מודה במקלע על החטין
ולאחר שנשבע על החטין וחזיק דכפירת
החטין הוא אמת א"כ ממילא פטור אף
לר"ג מדמי שעורין:

(ג) **בשעירת** ח"ג סי' מ"ד אות ב'
כתבתי שדעתי לפסול
מזוזה שקבעה עכו"ם בבית ישראל בזיווי
ישראל מטעם דעשייתה הוי גמר מלוה
מדמכרינן עליה לקבוע מזוזה וגמר מלוה
אינה כשירה אלא ע"י ישראל או שליחו
ואין

ואין שליחות לעכו"ם, שוב ראיתי במג"א סי' י"ט שדעתו דלימתי מברך לקבוע מזוזה כשקובע מזוזה אחר שדר בהבית אבל כשקובע קודם שדר בו גראה מדבריו שאין מברך שום ברכה בשעת קביעתה אלא בשעת שנכנס לדור אומר אקב"ו לדור בבית שיש בו מזוזה, א"כ לפי דבריו ז"ל אפשר להכשיר המזוזה שקבעה עכו"ם קודם שנכנס לדור בהבית ואם קבע עכו"ם לאחר שדר בהבית נמי ל"ע ועיין בדרכי יוסף שם :

הק' יצחק ברי"א ז"ל הבהן פייגענבריים חונה פה ווארשא .

סימן נג

ב"ה פח אלמאליא (פלך מאר') .

(המשך מקונטרס בלי הקודש אשר בקונטרס ו' סימן ל"ו) .

(ד) ועשית חשן וכו' על שמות בני ישראל ברמב"ם

ה' כה"מ פ"ט ה"ז כהב דלמעלה מראובן ה' כחוב אברהם ילחק ויעקב דלא כחזקוני ובחיי שחלקו אותיותיהם ע"ש ומקורו ממד"ר ועי' ג"כ מד"ר קהלת סדרא ב' אר"ב אלו היו חסידים אות אחת לא היו משמים תני רב אושעיה אפי' נקודה אחת [מזה ראי' למ"ש ר"מ הנקדן בראש ס' הנקוד והגניות ובאמרי בינה פנ"ט חלק ע"ז ורדב"ז כחב דהנקודות ניתן למשה מסיני בע"פ ורק בחורה לא ינקדו] ואם היו השמות מנוקדים שהיו נקראין כחקון כ"ש שלא חלקו אותיותיהם ולשיטת חזקוני ובחיי המחלקים אותיותיה' אולי מפרשים דרך נקודה אחת באותיות ש ה' לחלק מימנית לשמאלית למ"ד אותיות מלטרפות ודו"ק או דהפירוש לקולו של יו"ד שמעבד בהן כמו בחפילין, ונלפע"ד דס"ל לרמב"ם דהיה כחוב

בהחשן ויעקב בוי"ו החיבור כמ"ד בבבלי ומד"ר ולא כמ"ש בירושלמי כדי שאח"כ בכתיבת השבטים יהא כמחיל דעליהם יהי הסוף שהיה כחוב למטה מזנימין שבטי יה"י משא"כ אם יקדימו למעלה מראובן שבטי יה ולמטה אברהם ילחק ויעקב יהא במשמע דגם הם בכלל שבטים ורק בשם הויה מחמיר הגמ"י שלא יכתבו בסוף ולא בשם יש"עי' כה"ג בחומ' סוכה ה' לענין הוגה את השם באותיותיו [ומזה נסתר דברי המחא דירושלים יומא פ"ז דהוכיח ממה דבעי ב"פ ע"פ מרחביה א' הוא א"ז ב' ולא בעי בשבטי יה והכריח דכזה לכ"ע א' הוא ומאוד שגה דכזה לכ"ע ב' הם ויה קודש הוא דהא כתובי בשני יודין ורק דבשם יה שרי לכחבו בסוף כמו שסיים בו ס' תהלים] ומש"ס דילן יש ראייה ג"כ להמד"ר דלמעלה ה' כחוב אברהם ילחק ויעקב ממה דמקדים הש"ס ביומא ע"ג הקושיא והא לא כתיב ל' והרי אות ט' מוקדם להקשות עי' ס' מפלגי ראובן שנדחק בישובו ולמ"ש פשוט משום דאגב רלה הש"ס לאשמעינן מהמוקדם למעלה, ועלה בלבי שמכפל לשון המוקדא על שמות ב"י שחיס עשרה על שמותם הוי"ס ד"ד דש"ס דשמות האבנים בעלמם הוי"ג כ"כ כחוב בהן שיש בהם אותיות ח ט ק וע"כ מקשה רק מאות ל' ואחר שמסרן דשמותם של האבות כחוב ולא של האבנים מקשה מאות ט' ושו"ר במאיר נתיבים ח"ב הרגיש בזה ע"ש ואכמ"ל :

(ה) אך מה שהרמב"ם ז"ל בחר לו אחר בנימין שבטי יה ושינה ממ"ד בבבלי ומד"ר שבטי ישורון וממ"ד בירושלמי שבטי ישראל נלפע"ד דרוח ה' דבר בו וכיון לתרגום יונתן פ' תלזה שהוא השם החקוק באבן שחיס עי' מהרש"א סוכה נ"ג שהוא שם יה וגם רמז

י' והי' בס"ה ע' אותיות וכמה קדושות במספר הזה פוד ה' ליראיו ומה"ט השמים הרמב"ם מ"ש בירושלמי שהי' כחוב גם תיבות כל אלה שלא יעשו דקאי גם על האבות ועי' מ"ש לקמן עוד טעם לוי"ו החיבור של ויעקב :

רמז למ"ט בזה פקודי דף רכ"ט דקרא
שכתי י' עדות לישראל קאי על חסן
ואפור"י וכן י"ל דאחר שמקשה הש"ס
ביומא ע"ג מיחבי כל כהן שאינו מדבר
ברוה"ק וכו' ומחרץ סיועי הוי מסייע
בהדיהו דר' ב' הש"ס ג"כ ממ"ד החילה
שכתי ישרון [ובזה ניחא מה שלא אמר
הש"ס מיחבי קודם הך והא לא כתיב ל'
ודו"ק] ורמז לנו דהי' כחוב בו שכתי
יה דהש"ס הזה מסוגל לרוה"ק [עי' ס'
ישעי' ל"ח י"א ועי' שער היחודים להאר"י
ו"ל ונדפס במחזורים בתפילת מוסף
דר"ה כשאומרים בקדושה היה מקום
כבודו] כמפורש יולא מסוכה דף מ"ה
נ"א ודרי אז שואבין רוה"ק כמשכ"ש
בחוס' דף נ' בשם ירושלמי, וכן הפירוש
בברכות מ"ג מ"ג מ"ג שמדברין על הריח
שנאמר כל הנשמה תהלל יה וכו' עהדין
בחורי ישראל [פי' אף ששם יה עיקור
לשרות השכינה בזיוג איש ואשה] שיחנו
ריח שנאמר וריח לו כלבנון עי' מהרש"א
שזה למעלה רוח אפינו משיח'ה' שנאמר
בו והריחו ביראח'ה' וזהו הסוד בעירובין
י"ח מיום שחרב ביהמ"ק פי' וניטל
הנבואה דיו לעולם שישתמש בשני אותיו'
שנאמר כה"ה פי' שישתמשו רק ברוה"ק
באותו דרגא שלא יפסוק כמ"ש בשערי
קדושה ש"ז ח"ג ועי' בית שלמה ח"ה קי"ב:
(ו) את האורים ואה החומים ברמב"ם
שם פרק י' ה"י שלא שאלו
באז"ח בבית שני מפני שחסר בו רוה"ק
לע"ג מנ"ל זה דבסופה דף מ"ח לאו
מטעם רוה"ק אמרו דהרי מחילה תירץ
הש"ס דזכריה המבין בראות אלקים

בנביאים ואפ"ה לא באז"ח ולתירץ ב'
ממעט חגי זכריה ומלאכי אף שנביאים
הי' וגם הי' אז רוה"ק בישראל כמ"ד
בש"ס שם וגם ביומא ספ"ק מבואר
דרוה"ק ואז"ח שני דברים הם וכן הרי
עשו שמחת בית השואבה ששואבין רוה"ק
גם בבית שני ואיה שמעון הלדיק וביח
חשמונאים וארבעה שנכנסו לפרדס
וכדומה שהכל ברוה"ק ואם נאמר מטעם
שנחמטע רוה"ק הלא למ"ש בחוספתא
הוטה פ"ב גס מווס שנגזו אליהו נחמטע
רוה"ק ואף אם נימא דכונת הרמב"ם
בכיומו ואין שכינה שורה שזה מחמשה
דברים שחסרו הרי יש אגדה אחרת
דפליג עי' ב"י או"ח סי' קי"ב דברכת
המחזיר שכינתו לליין תקנו בבית שני
ואם נדחק למש"ש הרמב"ם בהלכה י"א
דאחר שלובש רוה"ק מביט בחסן ורואה
במראה הנבואה [ורק נביא כיהושע
ב"נ לא נלך לאז"ח עי' חוס' הנהדרין
ט"ז] וא"כ כונתו מחסרון נבואה ג"כ
קשה מהג"ל מחגי זכריה ומלאכי ועי'
ב"ב י"ב דמן החכמים לא נטלה נבואה
גם עתה. ועי' צרמב"ם דכהן הנשאל
פניו כנגד הארון עי' כ"מ שם והרי
מוכרח לומר דאין הארון מעכב כשאינו
לפניו דאל"כ למה הולך לומר דלא
שאלו באז"ח בבית שני מחסרון רוה"ק
וקרי חסר ג"כ הארון וכן ראה מירוש'
שקלים פ"ו דלרבנן דס"ל דארון א' היה
ע"כ הקרא הגישה ארון האלקים קאי אלץ
ע"כ דהרי הליץ היה גם בבית שני:

וער כן נלפע"ד להכרח המקרא ^ס
מורה דעיקר אורים ותומים
לשאל

^א ומה"ט פסק ג"כ הרמב"ם שיכתוב על אבני האפור יהוסף שחמהו עליו
שנדחה בש"ס דילן עי' באור החיים וס' שמת שלמה וג"פ סי' קכ"ט ומאיר נחביים
שם שישבו לתמ"ק לא נדחה רק לרחב"ג ובזה פסק כח"ק ע"ש ובפשוט י"ל כיון
דלהירושלמי לא נדחה עדיף לו הילפותא מקרא עדות ביהוסף דמי לקרא עדות
לישראל וכל עדות הלכה הוא כמ"ד בקדושין נ"ד ולע"ק ממ"ש בה' קה"ח פ"ד הי"ב
דלא כעדות חנניה כנ"ל באות א':

^ב בפ' פנחס ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים לפני ס'
ע"פ

לשאלו בו הוא ללורך המלך ואגב משיב ג"כ לסנהדרין ולמי שהלכו לריכין לו אבל בבית שני שלא היה מלך בישראל והחשמונאים שלא כדא מלכו שהיו כהנים ע"כ לא שאלו באו"ת אז [ואולי מה"ע נמי לא נענו בפלגש בגבעה בתחילה כי בימים ההם אין מלך בישראל רק בסוף שהרבו בתשובה ובקשת רחמים נחרלה להם הקב"ה גם בזה כמו שנחרלה הקב"ה לרוד המע"ה להשיבו שלש ע"י ירושלמי יומא פ"א אף שהיו בעלי רוח"ק [ומה"ע לא שאלו באו"ת בימי עלי ג"כ אולי מחמת שהי' מלך ג"כ למ"ש בתנחומא שמיני] והפ"י בסוטה מ"ח עד עמוד הכהן לאו"ת כשיבוא מלך משיח [משיח גמטריא חסן ע"י ס' קרינים] אז דוקא כשתשוב המלוכה ישאלו באו"ת ולקבלת חז"ל [דפנתם ממעשה דיפתח נסתלק ממנו רוח"ק ולכ"ז מבוחר בשופטים כ' דשאל באו"ת באחרונה בפלגש בגבעה ונענה י"ל דס"ל כמ"ש בסדר עולם פי"ב וחננאל"ר פי"א דמעשה פלגש בגבעה קדמה או דשאני פנחס ע"י רש"י שופטים ב' וס"י ו' שלפעמים נעלם כמלאך ולקבלת הארז"ל בקנאותו על נביאי הבעל הוחזר לו נשמה גו"א שנסתלקו במעשה דיפתח ואכמ"ל] במ"ש בשמואל ב' ט"ז ויעל אביהר שלא נענה באו"ת ונכנס לרוך תחתיו היטב פי' המלכ"מ הסכת הכתובים שם ע"ש אך מש"ש שנסתפק רוד במה שלא נענה אביהר שמה מחמת ששולח הארון חוץ למקומו לפי"ד נראה בדרך אחר ע"פ מ"ש בירושלמי רה"ש

פ"א והוריות פ"ג ר"ה אמר כל אוחן ששה חדשים שהי' דוד בורח מאבשלום בשעירה הי' מחסר כהדיוט וע"י פרשת דרכים בדרך המלך מ"ש בזה וע"כ נסתפק דוד שמה כעת אין מלך בישראל משום הכי לא נענה האו"ת או אולי נסתלק אביהר מרוה"ק וע"כ בתן לשאלו עוד ע"י לרוך וכשנענה הבין שאל נעלה ממנו המלוכה עדיין ורק אביהר נסתלק מרוה"ק וע"כ נראה לעיקר דתחתי בעינן לאו"ת מלך וכהן בעל רוח"ק ואכתי קשה בלשון המשנה דתלי לה משתחו נביאים הראשונים ולא אמרה משתחב ביהמ"ק ראשון ונראה דמסקנת הש"ס למירון רכ"ז דגם בימי זכריה המבין הוא באו"ת רק אח"כ עוד בימי ביהמ"ק פסקו או"ת לשאל בהם וטעמא בעי ונראה למ"ש לקמן דחומים הוא שם האבות ונראה דעיקר פעולתם להשיב הוא בזכות האבות ולמ"ד בשבת כ"ה דלר"י חמה זכות אבות מימי חזק"י וע"כ מאז לא שאלו עוד באו"ת ולשיטת ר"ה שפירש נביאים הראשונים שמואל דוד ושלמה י"ל הטעם דאחר מיתת שלמה ונסתלק המלוכה לא שאלו באו"ת מפני שאינו מחקיים כמקרא שכתב וכל בני ישראל אחו וע"י חוס' סנהדרין כ' ע"ב ד"ה מלך ודו"ק ומ"ש בטה"ד בשם ש"ס פ' טרף בקלפי דמשמת שמעון הלדיק פסק או"ת הוא פטום במחכ"ת: **עוד** יזכר לנו אהבת איתן הרמב"ם ז"ל הנ"ל באות ה' דה"י כתוב בו שבתי ים דס"ל כשיטת חוס' ע"ז כ"ד ד"ה

ע"פ ילאו וע"פ יבאו הוא וכל בני ישראל אחו והפסיק הענין בתיבות ע"פ ילאו וע"פ יבאו שלא נכתבו בסוף המקרא [ע"י חוס' ישנים יומא ע"ג דמורה שלא ירהר בלבד ודואג סבור שהוא דוחק] הכריח לדואג להיות זקן ממרא שאין נשאלין רק למלך כמ"ש בילקוט שמואל א' כ"ב ופירש על פיו של יהושע וא"ל קרא לרבווי דנשאלין למלך דמ"ש מיהושע וזהו החניף לשאל להשוותו ליהושע ממש ולפרושו של דואג חיבה הוא דילפינן דנשאלין למלך מיותר אחר דסוף הקרא אינו מדבר כלל מאו"ת וע"כ כתוב בשמואל שם ויפגע הוא בכהנים ובילקוט שם מה הוא וכו' ואמר לו הקב"ה מתורתי אתה מורד עלי והפירוש שמתוכה הוא הנפוצר בתורה אתה מורד ומיתרו לפרושך כדי להיות ממרא פי ב"ד ודו"ק:

ד"ה ואבני דשל חושן חמור מאפור לענין ליקח מן עכו"ם רק ע"י חגרי ישראל ע"ש וכן מרכבה המשנה קונטרס ברכות בחשבון מ"ש בזה ולמ"ש בשיטת הרמב"ם נהפוך הוא דעיקר קדושה החמורה מחמת שם יה שכתוב למטה מבנימן באבן ישפה וע"כ אמרו בירושלמי פאה פ"א דאבן שלקחו מדמה ב"כ ה' ישפה פי' שהוא של בנימן דוקא שהוא אושפיוזון לשכי' כמ"ד ביומא י"ב מקרא ידיר ה' וע"כ הולרכו לקנותו ממונו ע"י חגרי ישראל דוקא :

ובזה נראה ג"כ מ"ד בסוטה ל"ו שאמר לו עתידין אחיך שיכבדו על אבני האפור שקס' מדוע לא הזכיר לו החשן ג"כ לר"א כנדרים רפ"ט דפוחין לו בכבוד אביו וה"נ שלא יכתוב שמו עם אבותיו אך כיון דבחשן נכתב גם שם המקום בחיבות שבמי יה ובכבוד המקום לכ"ע אין פוחין וה"נ שלא יחבטל בחירתו לגמרי ותחשב לו לזכות שקידש שם ה' בסתר והבן, עוד י"ל כמ"ש בס' חורח יוסף פ' הלוה מרש"י שם כ"ח י"ב בומחוס' דה"ש כ"ו דבחשן זכרון א' רק לשמות השבטים ובאפור ב' זכרונות כי גם האבנים אבני זכרון כמ"ש בקרא וה"נ הוכיח לעלי בשמואל א' ב' כ"ח לשאת אפור לפני וע"כ אמר לו שאבד שני זכרונות משא"כ בחשן, ובדרך הסוד י"ל ע"פ מ"ד בזבחים פ"ח דאפור מכפר על עכו"ם כמ"ש אין אפור וחרפים ולמ"ש בזה בראשית קל"א דבועל ארמית עובר על לא השתחוה לאל אחר ודין הוא שימחק מהאפור אבל החשן מכפר על הדינים שנהג גם בב"ב דו"ק ובפשוט י"ל

כי גם במקראי קודש חפסו האפור לעיקר אף שהכוונה גם על החשן כמו בשמואל א' כ"ג אפור ירד בידו, הנישה האפור, וכן בס' ל' וכ"כ בזה פקודי דף ר"ל ואכמ"ל :

חאגב ראיתי בילקוט שמעוני שופטים ח' על פסוק ויעש אותו גדעון לאפור וכו' ולמה עשה אפור לפי שמנשה לא ה' באבני אפור כי אם אפרים ולא ה' לו מזל [ע"י] בני יששכר חודש אדר מאמר א' י"ב דאין הכשפין שולטין במי שנולד בחודש אדר שני שאין בו מזל ואולי החדש הזה מכיון על מנשה לפיכך עשאו ואע"פ שעשאו לשם שמים ה' למכשול וכו' והוא פלא גורא מאוד שלא הפגישו בו היכן ה' אפרים באבני אפור ולולי דמסתפינא אמינא ע"פ מ"ש בירושלמי סוף העניות ובראשית רבה פ' פ"ב ופתיחהא דאיהי לענין פלגש בגבעה מקרא קראו ורחקוהו אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי מקרא קראו וקרבוהו גוי וקהל גוים יהיו ממך ע"ש וע"י הוריות ו' ורמב"ם ה' שגנות פי"ג הי"ב ואכמ"ל והשערה קרובה היא שבמעשה פלגש בגבעה כשרלו למחות שבט בנימן העמידו באבני חשן ואפור שם אפרים במקום בנימן ולא העמידו שם מנשה הבכור כי מלבד שיחסר אות מן כ"ה אוחיות עי' מ"ש לקמן. עוד י"ל שמונשה ה' מקורב עם בנימן וע"כ בני יבש גלעד ממנשה לא עלו על בנימן למלחמה עי' בפ' המיוחס לרש"י דברי הימים א' י' ובבבאור הרד"ל על פסוקי דר"א פי"ז מ"ש בזה ואכמ"ל (י) ואולי אז ה'

י ואף דשם כל אחד על אבן לבדו הוא בזיון כשיפקד מקומו עי' ירושלמי סוכה בסוף לענין בלגה שמקשה ויעקרו אותה ממקומה וכו' ויעשו אותן של עשירים ושלש ובחפארת ישראל שם במשנה הקשה מדוע לא עקרו טבעה לגמרי ומתקן שלא תחביש ביותר גם שלא יתגנה סדרן ואכמ"ל וכן אף שיחסרו ע"כ אוחיות ס' ה' ישחמשו בחמורחן בשין שמאלית ובאות פ' שנס אח"כ נחסר ד' ז' וחמורחן ע"כ ב' ז' כמ"ש לקמן :

(י) ועל פי זה י"ל אגדה המטה במס' ב"ב ע"ה ע"פ ושמתי כדכד שמשותף פליגי תרי

ה' המעשה שקבלו חז"ל שנחסר להם גם אבן ישפה דוקא כמ"ס בירושלמי פ"א וקנו מדמה ב"נ ומה שלא חשבו במשנה הפרה אדומה שטשו י"ל כמ"ס בספרי מור ואהל דף ג"ט לישב קושיה החוס' בהוכחתם דע"כ בבית שני ה' דהרי שני' עשה עזרא ד"ל דה' בבית ראשון [ואולי עוד בימי שלמה המלך ויחידב קושיה חוס' גיטין ס"ח דאמאי לא שאל בא"מ דה' חסר אבן] רק שהפרה נפסלה ה"נ י"ל והיתה קודם בית ראשון בימי פלגש בגבעה דנפישו טמאי מח שזריכים טהרה ורצו לעשות פרה אדומה עוד [וכמו רמז לזה בחגיגה כ"ב שנאמנים ע"ה בטעמה יין ושמן לקדש שלא יהי' כל אחד בונה במה לעלמו ושורף פרה אדומה לעלמו שנדחק בחויו"ט פרה פ"ה במה דעיל בגאמנות יין ושמן הך דשריפת פרה אדומה ע"ס וי"ל כיון דעיקר גאמנות ע"ה כרגל לתרומה יליף שם בדרך פ"ו מקרא דפלגש בגבעה כאיש אחד חברים הכתוב עשאו כולם

חרי מלאכי ברקיע גבריאל ומיכאל ואמרי לה חרי אמוראי במערכה יהודה וחזקיה בני ר"ח ח"א שוהם וח"א ישפה ח"ל הקב"ה להיו כדין וכדין והוא דלעתיד שיזכו רבנן שיאמר עליהם כלאת השמש בגבורתו כמ"ד במס' ב"ב י"ב פ"י שכולם יהיו לדיקים כיוסף וא"ל להוספת גבריאל אות ה' ליוסף והי' על אבני שוהם רק ד' אותיות במ"ה כ"ד אותיות ומיכאל מימין מהלל שכולם יהיו ראויין להשגראת שכינה אצלם כמו בנימין שאבנו ישפה אף מנשה שיהיו ג"כ עפ"י במ"ה רק כ"ד אותיות [ואולי זהו ג"כ כונת ירושלמי שקלים פ"ו ה"ד שבטא דכדכדא ביניהון פי' דר' עפים אמר כדברי שחיהו כמו כדכד של השבטים] וכן יהודה וחזקיה שאמרו חז"ל במס' ב"מ דף פ"ה שהמה דוגמת האבות ולמ"ס המקובלים שזה שנחלק טפה א' לשניהם ע"י יבמות ס"ה יהודה וחזקיה עם הכולל דוגמת יהוסף שנחלק לאפרים ומנשה ח"א דוגמת יוסף וח"א דוגמת בנימין כנ"ל והדברים עתיקים :

ה' שמקרא קראו וקרבוסו שהכונה על מרדכי ואסתר שהנם יהי' מבנימין דוקא באופן כזה וילחלח המיאוס של פלגש בגבעה שקנאו על זנות מכבוד בשר ודם ולא קנאו על פסל מיכה וכאן בתקונו נהפוך הוא ומרדכי לא יכרע אבל הותרה אסתר לאחשורוש ע"פ נביא בפרהסיא וזהו כונת הפייטן בקרובץ לפורים גלף מיספה חכנית הגואל גש כחח ללרה ללחלח הגאל ודו"ק וזוה י"ל ג"כ מ"ס חוס' מענית ל' ד"ה יום שהוחרו השבטים פי' דהיינו יו"ט שחממו לכל מה קמ"ל ולפעד"נ דהגיון של חוס' ל"ל בד"ה יום שהוחר שבט בנימין וקשה לו דהרי אינו יו"ט לכל ישראל רק לשבט בנימין ותרץ דהיינו יו"ט פי' שמה כולל הגואל מרדכי שקבטו פורים שנקרא יו"ט ואכמ"ל :

חברים בעת אסופתם שמטהרים עלמן ה"נ מלאו חז"ל להאמינם על כל השנה לקדש שמטהרים עלמן ומאיתו קרא בלמוד שהיו חברים וטהורים אף לפרה אדומה] רק שנפסלה והיתה למוחר כמו האבן ישפה שקנו למוחר כי אחר י"ב חשובתם ונחמחם שלא יגדע שבט מישראל חזרו שם בנימין למקומו עם אבנו הראשון וי"ל דזהו שרמז המקרא אבן מאסו הבונים וכו' למ"ס במדרש תהלים שם דקאי על יעקב שבניו השבטים כולם לדיקים ע"ס פ"י דאף שמאסו לפי שעה בבנימין ואבנו לשם שמים החזירנו לראש פינה ולמ"ס במ"ע פ"ב ותנא ד"ר פי"א דמעשה פלגש בגבעה היה עוד בימי עתניאל בן קנז ע"כ לפי שמונה לא זכה מעולם באבני אפוד אף לפי שעה [רק בשם הנשיא שלו חניאל בן אפוד בפי' מסעי ודייק בשמא] רק אפרים וגדעון היה ממנשה לפיכך עשאו ג"כ לשם שמים ואולי גם לרמז מ"ס פדר"א פי"ז שבקיבוצ גליות מנשה

מנשה בראש כמ"ס לי גלעד לי מנשה ועי' ספרי פ' ברכה ומכילתא בשלח הגלעד זה ביהמ"ק שנאמר גלעד אחת לי ראש הלבנון וכו' ע"ס ואם שגיית בהשערותי' הטוב יכפר בעד: עוד יבוא הק' אליהו פוסק החופ"ק .

סימן נד

ב"ח קשורו .

בשעת (ח"א סי' מ"ו) ישבתי את דברי התוס' (קידושין ל"ח.) ד"ה אקריב . (ובסי' ס"ג אות א') ובסי' ע"א אות ח') דחזאת דבריי, האמנם שעל מה שהשיג עלי' (בסי' ס"ג) השבתינו (סי' פ"ג) אבל על השגת הרב (בסי' ע"א) עדיין לא השבתי עתה באתי לבאר דבריי :

הנה על שיטות התוס' ה"ל, שפירשו והביאו מירושלמי, דאין עשה דמלה דוחה לל"ת דחדש, משום דאין עשה דקודם הדיבור דוחה לל"ת דאחר הדיבור . וזה הוא פירוש השני שבר"ס (פ"ב דחלה) על דברי הירושלמי דשם דעתי' דר' יוסה דאמר אין מלות עשה דוחה לל"ת אלא אי"כ כתובה בלידה יעו"ס, כמו שהובא בירושלמי (בחס' ר"ה יג.) ד"ה דאקריבו . ורבו הקושיות עד שהחליטו גדולי האחרונים, שאין לשיטה זו מקום לא בירושלמי ומכ"ס בבבלי א' הקשו (מיבמות ה') מה לכולם שכן ישנן לפני הדיבור, ומשו"ה דחי לל"ת שי"ב כרת, הרי מה דיחנו לפני הדיבור היא מעלה . יעוין מהרי"ט ושאג"א סי' ל"ו, אף שהשאג"א שם ראה מתחילה לחלק דהיכא שנשנית אח"כ בסיני חמור . אך חזר והקשה דגם מלה נשנית אח"כ יעו"ס, (ב) קשה מירושלמי (דפ"ג דנדרים) שהקשה ממילה דדוחה לרעת לר' יוסי [לפלא כי הר"ס (פ"ב דחלה) שם הקשה קושיא הירושלמי

ודוחק בישובה] ומשני, דכיון דפסחי ימול בשר ערלתו, ככתובה בלידה הוא יעו"ס וזה נוחא אי נוחא דלר' יוסי סמוכים בעינן, אבל אי הקפידה שלא תהא העשה קודם הדיבור מאי איכא למימר. ועיי' שירי קרבן שהניח ד' החס' בל"ע, שא"א לומר משום דנשנית, דהרי גם מלה נשנית (ג) בירושלמי פ"א דבילה ה"ג דלר' יוסי אין עשה דכיסוי דוחה לל"ת דמלאכת יו"ט, משום דלא כתובה בלידה, וכחכ שם במראה הפנים דשיטות התוס' דקידושין נדחיות, ולית נגר בר נגר דיפרקוני', דהא העשה דכיסוי הוא לאחר הדבור, ואי משום דהל"ת דמלאכת יו"ט היא (בפ' נא) קודם מ"ת, הרי אדרבא אי"כ לר' יוסה בזה קילה הל"ת ונדחיות שפיר מפני עשה דכיסוי במק"ס משאר עשה דדוחה אפי' ל"ת דאחר הדבור, וכן מחליט בשאג"א שם שלא כפירוש התוס', ועיי' בלל"ח (פסחים ל"ו) חס' ד"ה אבל אחת, ויעוין בשעה"מ (פ"ג דנדרים) ובהגהות טעמ' שהניחו בל"ע. ד) קשה (יחגיגה וי"ו) דמפורש שם אליבא דרב"ה שמעלת חגיגה, מפני שיטתה לפני הדיבור, (ה) (בחולין ל: ק: ק"ב.) אמרו גידר הכשה חל על סמאה, משום דנוהג בב"ב, והפירוש בחס' (חולין ל:) ד"ה קדשים, לב"נ היינו לבני יעקב לבד, וא"כ מפורש שזה הוא חומרא מה שגלטיו קודם הדיבור :

והנלע"ד ליישב כל חמירה, דהנה בח"ס (יו"ד סי' רמ"ט) הקשה על דברי הש"ס (יבמות ה.) שכן ישנן לפני הדיבור, הרי קודם מהן תורה לא ה' רק חיוב וא"כ מלות פריעה היאך דוחה דכית מלות שלאחר מהן תורה ואינה חמורה לדחות ל"ת שיש בה כרת, ואפי"ה דחי', ש"מ שמ"ע דוחה לל"ת שי"ב כרת, וזה לע"ג לכא' דמה שחי' שם דמפני שכבר דחתה את השבת בחיובן כדמלינו בהרבה מקומות בגמ' (בב"ב קל"ג

קל"ג . קל"ז : ומנחות ס"פ ר"י) וכעין זה מצינו ג"כ (בפסחים ס"ט .) ויש ג"כ להביא סמוכין לסברת הח"ס מירושלמי פ"א דר"ה , שכן אומרים לו מרק וכן כהאי ליטנא בפ"א דבינה ה"ג מתוך שם כן על כסוי דרחי יו"ט היינו משום דשמיטה דחמה , או בעומר שם בר"ה , משום דקלירה דחמה ניחנה ג"כ לדחות אח"כ , ויעוין שם במפרשי הירושלמי שנדחקו בזה מ"מ החירוק של הח"ס לע"ג דבשלמא החס דהשבת נדחה כבר י"ל דידחי ל' ג"כ דבר קל וכדומה, אבל הלא במילה ליכא חילול שבת כ"ז שלא מתקן ל' משום דמקלקל פסוק ורק משום מה לי תיקון גברא מה לי תיקון מנא, כמבוא' (בשבת ק"ו) וכיון דמל ולא פרע כאלו לא מל, א"כ עדיין לא ניחנה שבת לדחות רק באם יפרע אז גמר למלאכתו, ואיך רשאי לעשות הפריעה דהרי אין עשה דאהר הדיבור דומה לל"ת שי"ב כרה , ויש לדחוק ול"ע :

אבל הנראה בזה לדקדק בשינוי לשון, שבתוס' קראו למלצה עשה דקודם הדיבור, וביבמות וחגיגה שם נאמר בזה שכן ישנן לפני הדיבור ובחולין בכל הני מקומות אמרו, שכן נוהג בב"נ אף שלפי' החס' ה"ל הכוונה אחת היא, אך מ"ט לא נאמר ג"כ בלשון הזה, שכן ישנן לפני הדיבור או דקודם הדיבור י"ל דג' דברים המה, והוא דעשה דקודם הדיבור לעולם מבח שלא נאמרה לישראל בקדושתן קדושם ה"ס , ובמעמד הקדוש שירד ד' על ההר לעיני כל ישראל, קלה היא בערך שמאר מלות , שנאמרו בענין כזה , וזה נקרא עשה דקודם הדיבור, שכולה כללות ופרטות נאמרה קודם מעמד ה"ס, אבל הלשון ישנן לפני הדיבור, היינו שמקלקל חלו עוד קודם ה"ס, ומ"מ נשתנו לורתן לגמרי , כמו מילה שאינה כלל באותה אורה הקודמת דכיון דמל ולא פרע לדין ערל הוא לכל דינו , וכן עשיית פסח ספי' במלכים על מקום טומאה והוא

דמיו והקטרת אימרינו שלא במקום קדוש כמבואר (בפסחים ל"ה.) כמו שביארת (בסי' מ"ז) שלפיכך יש בהן שתי מלות , עשה דקודם הדיבור , וגם עשה קדושה אורה חדשה שירד מה"ס לישראל זה הוא דחמורה כל כך עד שדוחה אפי' ל"ת שי"ב כרה , וכן בחמיר וכן בחגיגה שהעבודה בבכורים ואינה טעונה ככל קרבנות שעל מזבח ואיננו בהפסע ונחת וד"ל לפיכך מדויק בש"ס בכל מלה לקראן ישנו לפני הדיבור , ושפיר מיושב קוש' הח"ס , דאדרבה הפריעה שהוא מלד קדושת ישראל היא הדוחה לל"ת שי"ב כרה , ורק מלות חיווך מסייע שנעשה עי"ז כמו שתי מלות ביחד ברגע אחד וד"ל :

והנה מה שצא לנו בענין עשה דקודם הדיבור בלבד יש בה גריעותא י"ל דבענין ל"ת היא בהיפוך, דכל שבאה הליוה להשמך גם קודם מ"ח זה הוא החמור והסבירא בזה כמו שביאר המהר"ל זלל"ה (בשפארט פ"כ) דהעשה ניחנה לאדם מלד מעלותו . אבל הל"ת היא לשמרו מהפסד והפחיתות . יעו"ש . ובזה ניחא דבב"נ לא קחשיב קו"ט כמבואר (בסנהדרין נ"ח :) משום דב"נ לא נחשב הלווי למעלתו רק לשמרו שלא יפסיד ויוזק . והביאור בזה , כמבואר ברמב"ן (פ' יחור כ' ח') דעשה היא מאהבה יעו"ש היינו דזוכה לשימוש עליון לעשות נח"ר , וכל מה שהמלה הוא פנימיית ביותר ומעלתה רמה מאוד נבדלו ממנה ביותר השפלים ושאינם ראויים , וע"כ בכל עבודות בהמ"ק זר הקרב יומת חוץ מכהנים , וביוה"כ שהיא יותר פנימית גם כהן הדיוט פסול וא"כ מה שישראל נלעווי על ה"ס ולא קודם הוא לגבהות ורוממות המלות , שלא ה' באפשרי לקבל מהם הנח"ר בשימוש גבוה כמו למשל במלך בוד"ד ששימוש הפנימי בחדרו , מיוחד לו רק ע"י שריו הגבוהים , משא"כ שמירת מבגרים

קו' הירושלמי דלר' יוסה, דהוא מחלק בין חמור לקל שבשנאמרה לפני הדיבור הוא קלה, א"כ בהכרח בל"ת שנאמרה קודם מ"ת חמורה היא ביותר, וא"כ איך מ"ע דוחה לל"ת החמורה כזו, וע"ז משני דאומרים לו מרק, כלומר גמור משום דיתר יו"ט בשחיטה נדחית גם הל"ת דכיוסר ודו"ק. ודברי החסד' בעוה"י ברורין ומבוררין. ומיושב (קושיא ה') דשפיר אמרו בגי'נ' שכן נוהג לב"ש"מ דגיה"נ חמור ופגום מאד ונקט לב"ש שפיר' הרחוקים עדיון מיל"מ נזהרו בה ודו"ק:

ובמאי שבארנו בעוה"י, עלתה בידינו ליישב דבר שלא מובן בהענין דעשה דוחה לל"ת, דמבואר (ביבמות ה': ובמס' נזיר כ"ח) דעשה דוחה לל"ת ועשה שאינו שוה בכל, כמבואר (בתוס' שם ה') ד"ה ואכתי והקשו ע"ז, דהרי (בב"מ ל') מקשה בש"ס למה לי והתעלמח למילף דאין כהן מתעמל בבית הקברות להשבת אבירה, סיפ"ל דהוה עשה ול"ת, ולסוגיא דירן דל"ת ועשה שאין שוה בכל נדחין א"כ מאי קושיא. עוד הקשו (ביבמות כ.) דאמרינן דאין אלמנה לב"ג מתיבמת משום דאין עשה דיבוס דוחה לל"ת ועשה וקשה דהרי אינו שוה בכל הוא. ואור"י דלא דמי, דללו ועשה דגילות אינו ש"ב דנשים ליחנייהו בהו, אבל גבי אלמנה לב"ג האשה עושה איסורא כמו כהן הבא עלי', דקרי ב' לא יקחו יעו"ש, והדבר מתמ' מאוד מ"ש במקום שאין אנשים מלויים לא מקרי אינו שוה בכל. והנה בספרו של אדמו"ר הגה"ק שליט"א מסאכטשוב הוא ניהו ס' הבהיר, אנלי מל' בהקדמה כתב טעם נכון, משום דהאנשים שיטנם בחיוב לימוד גס בתורת כהנים, שוב מקרי ש"ב שהם שייכים בחלק מהמלוה ודפח"ח, ובענין זכיתי להוסיף טעם לשבח והוא דכל המלות אפי' במלות כהנים ישראלים עליהם

בעדנות

מבזרים רחוקים, כמו כן קודם ה"ס לא יכלו לגשת לדברים האלה. וע"כ דייקא בבהמ"ק עונש מיתה על עומאה וזרות, וקודם מ"ת לא היו ראויים לכל מ"ע. כמו דעכו"ס ששבת ח"מ וד"ל וא"כ המלוה שהיא קודם הדיבור, בהכרח שאין לה מעלה ומקום פנימי ביותר עד שיכלו לגשת אלי' עוד קודם קדושת ה"ס. וכ"ז בעשה, אבל ה"ת שהיא לשמור מפגם וזק, וידוע דכל דבר יקר ערך כמו בגדי משי וכדומה יפגמו בפגם כ"ד, וא"כ בהכרח שהדבר שאיננו פגם רק ליחירי סגולה, הוא פגם קצן מאוד. וקרא כתיב וסביביו נשערה מאוד, שהקב"ה מדקדק עם האדיקים כחוט השערה. והוא לגבוהותן וליקרותן גם שמוץ כל שהיא נראה בהו כפגם. משא"כ בלבוש שק שלא יפסד רק בקרע גדול ועינוף גמור, וא"כ בלא מעשה כל שנאמרה רק בה"ס, סימן הוא שהפגם קטן, אבל מה שנאמר גם לב"ג, מוכרח שהוא עבירה חמורה מאוד, ובוז יובן מה שנאמר (ויקרא י"א ז"ד) כי אני ד"א והתקדשתי והייתם קדושים כי קדוש אני וגו', היינו לאחר שנאמר לישראל אזהרות מלעמאות ובאכילתם, ביאר להם הטעם שב"ג לא נלטווי, משום דכיון שנתעלו לקדושה שאו פגם כזה שלא היוזק לב"ג יזיקם וד"ל ואכמ"ל, וא"כ בלא מעשה איפכא שכל ל"ת שמוהרין עלי' בעודן לפני הדבור מוכרח שחמורה מאוד ומאוד, וא"כ שפיר מיושבים כל הקוסיות (קושיא א') מיבמה וחגיגה נחבאר (קושיא ב') מנדרים מירושלמי, אדרבא זה הוא דברי הירושל' דמקשה ממיל' לר' יוסה, כמו שהי' קשה לכל האחרונים הנ"ל, והח"י של הירושל' הוא התירון שדברנו, מדכתיב ימול בשר ערלתו, ולדידן מילה ופריעה נחחדשה דווקא, א"כ חמורה כמו שהוא בלידה דמי (ומיושב קושיא ג') שאמרו עלה דליה נגר וב"ג דיפרקיני', ולא קשה מידי דזה הוא

בערבות ונקראים בכלל כמחויבים, אבל נשים לדעת הרא"ש (פ"ג דברכות סוף סי' י"ג) אינם בכלל ערבות, וא"כ מה שהם אינן מחויבות ולית בהו ערבות שפיר מקרי אינו ש"כ, וזה י"ל הטעם דנשים באמת אסורות בלימוד בשאר מלות, אבל ישראלים במלות של כהנים מחויבים, וא"כ טעם אחד הוא, ויש לשיין בזה דהלוא אי מחויבות בלימוד עכ"פ במלות דידהו, ואין כאן מקום להאריך. ומ"מ עדיין אין מיושב קושיות החוס' מכהנים גבי טומאה דשם נשים ג"כ פטורות :

ויעוד קשיא לי מובא לפי שיטות החוס' (חולין פ"ח.). ד"ה מניין דעשה ש"כ כרת אין בכוחה לרחות ל"ה ועשה שאין בה כרת. מ"ט לא ילף מעשה דדוחה ללאו ועשה שאינה שוה בכל הרי חזינן דהריעוהא זאת מה שאינה שוה בכל גדולה כל כך שגם העשה שיטנה עמה אין מועלת להשלים חסרונה ואע"פ כ"כ בל"ה גרידא נדחית מפני העשה, אף שהעשה ישנה בפחיתות שאינה שוה בכל דהרי זליית אינה שוה בכל, ודוחה לכלאים הש"כ, שנוהג אף בנשים, וא"כ לפי דקיי"ל דעשה גרידא אינה דוחה לל"ה ש"כ כרת, הרי חזינן דמעלת כרת יותר חשיבה ממעלת ש"כ, שהעשה דאין בה כרת איננה דוחה לל"ה דכרת, ועשה שאינה שוה בכל דוחה לל"ה השוה בכל, וא"כ באם הפחות שבמעלה שהיא השוה בכל מהני לל"ה ועשה, מכ"ש שמעלת כרת תהא מהני לל"ה ועשה ומדוע כתבו החוס' איפכא איברא דיש להשיב דהנה החוס' (זבחים לג.): ד"ה לענין כחבו באמת להיפוך דעשה ש"כ כרת דוחה לל"ה ועשה. וי"ל מטעם זה מכת ק"ו, והחוס' בחולין דס"ל לפשיטות דאין דוחה לל"ה ועשה י"ל דבברי כשיטות הר"ש מקינון בס' הכריתות (שער ג' מלשון למודים כלל קס"ג). שםסיק כללא דמילתא כל עשה

דוחה לל"ה, אף ל"ה שיש בו כרת, כדליתא ריש יבמות (ויעוין שאג"א סי' ל"ו) שלא זכר הש"ר את דברי בעל הכריתות וכתב הלכה פשיטא שאין עשה דוחה לל"ה ש"כ כרת, וא"כ לריד' ליבא ק"ו, דכמו דעשה שאינה ש"כ דוחה לל"ה השוה בכל כמו"כ ג"כ במעלת כרת ושוב אין למידין, ודוחק דמ"מ ילף זה מזה במה מלינו :

אבר לפי מה שבארנו לעיל י"ל, דהא באמת היא פלא, מה שלא נזכר בש"ס שום רמז רמזא מענין עשה דיהא בה חילוק בין שוה בכל לאינה שוה בכל ואי דהטעם הוא משום דהלימוד הוא מזליית דאינה שוה בכל וכן במילה, א"כ כשרלה הש"ס ללמוד מגילות דמלורע וקשה מכלן דעשה שאינה שוה בכל ג"כ דוחה דילמא מלורע וזיז דעשה ש"כ משא"כ זליית וזכומה לא דחי כלל, ולדידי ניהא, דכל שהעשה מיוחד ביותר ואין בה זיוי רק לאנשים חשובים, או העשה יותר חשוב ויתרון עלי', משאר עשין, וא"כ רק בל"ה, שאדרבא כל שהל"ה חמורה ביותר גם השפל במעלה מוזהר בה, ומדחזינן בל"ה שהנשים אין מוזהרין בה, אף שחמדי המה שוין בל"ה כאנשים, ש"מ ללד מיעוט הפגם שבל"ה זו אין פוגם בנשים, אבל כשבאחה ללד העשה אדרבא לא תוכל לומר שמלד שהעשה איננה ש"כ לא תרחם ל"ה הש"כ, דז"א דעשה מלד חומרתה ומעלתה הגבוה מאד, כמו מ"ע שה"ג, שהיא מלד קדושת הזמן, אין השימוש ראוי לנשים שפלים במדרגה, כמו שביארנו לעיל דעשה הקודם למ"ה מלד שגטווי אז סימן. שגם השפלים ראויים לשימוש כזה וד"ל :

ואי"ל לפי"ו, איך ללמוד מזליית דמ"ע דוחה לל"ה, דשאיני עשה דליזית דגשים פטורין, וא"כ המלה חמורה דרק אנשים שקדושים ביותר הם מזוין, ומכלן לכל עשה דדוחה ל"ה

ידעתינן מזקנו דרוחא לית ועשה מ"מ
בהני לאוין, שמיחדין בכהנים עס העשה
ביחד, כגון בטומאה או אלמנה לכה"ג
איך נחשב זה לרעותא, מנה שלא נלשווי
כלס, דהרי אדרבא זה לקדושתן הוא,
ומיושב הכל, אפי' בטומאת כהנים,
שהקשו החסום' בריש דבריהם וראי'
מוכרחת לדבריו דבזבחים ל': אמרינן
דאין עשה דוחה לל"מ שבמקדש, ולכאן
איפכא הוא, דהרי הל"מ דמקדש אינה
נוהגת בכ"מ, כגון פיסול פיגול נותר
ועמא, וא"כ מלך זה מלינו בכלן קולא,
ומקרי אינו שוה בכל, ונימא דל"מ דאינה
נוהגת בכל מקום ג"כ קולא כמו שאינו
בכל אנשים, אלא היינו טעמא משום
דבאמת כל דבר שבא העשה ול"מ מלך
קדושה גס צבקהים נקרא שוה בכל,
ומכ"ס במקום בקדושת המקדש:

ואל תשיבנו (מיבמות קיד.) בלריכותא
למה כתוב בטומאה ושקלים ודס
להזהיר גזילים על הקטנים וכו' ואי
אשמועינן הני תרתי, נשא דליכורן ש"ב,
י"ל דה"ה דמלריך הש"ס שס איפכא,
ואי אשמועינן טומאת כהנים משום דריבה
מלות יחירות, והיינו טעמא משום דעל
מה הלך פרכינן כ"ד:

וירתיישוב ג"כ קושיות החסום' (יבמות
פ"ד:) משום דאשמועינן
לאו שאינו ש"ב וקמשמע לן לאו הש"ב.
והקשה בחסום' ד"ס וקמשמע, דאיפכא
מסתברא שלא תתייבס, מכיון שתנא
במשנה חלל שנשא כשירה, דאסורא
לייבס, למה חזר ותנא שוה בכל יעו"ס,
ולמה שתבטנו ניחא דבכהנים באמת
השאינו ש"ב מכא כהונה חמור. והא
דאמרינן שס דלא יקחו אלטריך להזהיר
נשים ע"י האיש, שמדהשווה אשה לאיש
לא ילפינן דה"ה דווקא הש"ב אבל לאו
דכהנים אינו ש"ב, י"ל משום דלגבי
נשים שאין בהן למא דכהונה ה"ה דלא
יחנן שיהיו מוזהרין ככהן, אבל
לגבי כהן עלמו חמור הלוא, מכא

סעשס

ז"א, דנתי דמלך זה אליה חמורה,
דחזינן שעשה זו גבוהה במעלה, מ"מ
כל מלוא שכולל יותר רבוי אנשים חמורה
מלך הכלל שיש בה, ומלך זה עשה
השוה בכל, שיש בה חומר ההלטרפות
העשיי' של הכלל ישראל, ועשה שאינה
ש"ב, אף שחסרה זה המין של קדושת
הכלל, יש לה שוב מעלת פנימית העשה
שגדולה מערך חברות', ושוב שוין לא
ראי זה כראי זה מה להלך השוה דשניהם
עשה ודוחה, אבל בל"מ, באס אינו
שוה בכל, או יש בה ריעותא, דהרי
אינה חמורה כלל, וגם הכלל של כל
המין ישראל ג"כ אין בה, א"כ יש בה
ענין קיל משני הלכדים, שוב באמת יש
במקום העשה בין ש"ב או אין ש"ב
איוו שתהי' כח לדחות הל"מ, ואפי' יש
עמה עשה בשוא"ת, כמו בזקנו ובהקפה
שהלאו אינה שוה בנשים:

ומעתה אומר דכל בכהנים, שנלשווי
במלות יחירות לקדושתן,

א"א לומר בהו ענין אין שוה בכל,
דהרי מלך פנימית המלוא לא ניתנה
לישראל רק לכהנים. וממילא גם הל"מ
שבכהנים שבאה לשמירה לקדושת כהנים
אינה פחותה מעשה עלמה ודוגמת העשה
הוא שמירה לעשה, וזה מה דאמרינן
בזקנו דהוה לאו שאינו ש"ב, היינו
בזקנו, דאין בעשה דקדושים יסיו
שייכות עם הל"מ דגילות, דהרי גם
ישראלים מזוים ע"ז, ובהכרח דרק
בזה נשים אינן מזויות בגילות והקפה,
מלך קלות של הל"מ ובוש שייך שפיר
אינו שוה בכל, ואעפ"כ אמרינן (שס
יבמות ה) ואכתי אלטריך סד"א, שאני
כהנים הואיל וריבה בהן הסתוב מלות
יחירות אפי' לאו שאינו ש"ב לא דמי
קמ"ל דדמי, הרי משום דכתיבי בכהנים,
הוה סד"א ללאו דזקנו שאף שאין חלוי
דייקא בכהנים, שהרי כל ישראל מזוים
על גילות, מ"מ הו"ה משום מעלתן
הגדולה הלאו ג"כ במעלה, וא"כ נתי

העשה דיש בהן מלות יתירות והם קדושים:
אורם בדין ז"ע (מכתובות ל.) איכא
 ביניהם בעולה לכ"ג, ומ"ש
 דהוה לוי גשה שאינו שוה בכל, ולדברינו
 הרי מכח זה חומר זה שבהנים, אך
 יענין חידושי רעק"א שם, שהקשה דלפי
 שיטות החסם גרסה וחליצה מקרי שוה
 בכל, א"כ ג"כ בעולה לכה"ג מ"ש, ותי'
 דלא יקחו לא קאי עלה דבעילה, ואולי
 דלדין י"ל כיון דהיא אינה ממהרת על
 עשה זו וממורות והפיכת קידושין לריך
 להיות המניעה והאזהרה בשניהם, לפיכך
 משום שאיננה ג"כ בדידה, ניהו דמלידי'
 העשה חמורה, מ"מ ענין ממורות תליא
 רק בשניהם:

וראי' לכל מה שכתבתי דמכח קדושת
 כהנים דאחרבו במלות יתירות
 אמרינן דכל ל"ת וששה המיוחדין דייקא
 בהו י"ש בהן חומר מכח זה ואף שמכח
 שאינו ש"ב ולא נכללו להיות מלות דרבים
 אשר מכח זה י"ש קדושה כמב' (בברכות
 מז:) מלות דרבים שאני (ומו"ק י"ד:) דיו"ט
 עשה דרבים ודחי לאבלות עשה דיחיד מ"מ
 מכח זה י"ש בהן דין שוה לשאר עשין משום
 דגאמרו מכח קדושת כהנים או קדוש'הזמן
 שנוהג בישראל הזכרים שהן מקודש' יוחר
 מנשים יענין בפי' המשניות להרמב"ם פ"ג
 דהוריות וז"ל כבר ידעת שהמלות כולם
 חייבין בהן הזכרים והנקבות בקצתן
 כמשנת בקידושין והוא מקודש ממנה
 ולפיכך קודם להחיות יעו"ש וע"כ כל מ"מ
 בלי הפרס כלל בין דכהני' ובין שהז"ג ובין
 הנוהגים חמדי נלמדן שפיר מעשה דלילית
 משום דחומר שיש בלילי' מלד הז"ג מקדוש'
 ישראל נגרע בזה עשה דרבים ורק
 בל"ת בלבד שאינו ש"ב ולא מכח קדושת
 כהני' דאז י"ש בזה שני ריעווח ביחד ככ"ל
 הוא דלכו"ע קיל מאוד, ויענין (קידושין
 עז:) מהו דתימא איסור כהונה שאני קמ"ל
 פירש"י ז"ל איסור כהונה שאני שריבה בהן
 הכתוב מלות יתירות ה"כך אפי' קל על
 חומר דעלמא ליחול קמ"ל עכ"ל והחם

בעי לאוקמי כר"ש דאית לוי' אין אחע"א
 אפי' בחמור דחייבי כריתו' על ל"ת דמלקו'
 ואפי"ה ה' ס"ד דאיסור כהונה דלאו
 בעלמא ליחול אפי' על איסור כרת, ויען
 שמאוד נכוד אנכי לחדש דבר אשר מבוא'
 היפוכו בכל הראשונים ז"ל יענין חוס'
 (יבמות ה:) ד"ה טעמא ורשב"א בחידושי
 שכתבו במפורש ההיפוך הנה עתה מלאתי
 און לי בעוה"י בשיטה מקובלת (ב"מ ל.)
 ד"ה קרא בשם חוס' שאנ"ך. אף שלא נשאר
 בסברא זו מכח קו' אשר בעוה"י נתיישבה
 בזה מ"מ מתייח שלא שגיית חלילה וז"ל ואין
 לומר דעשה דבחולה חמור טפי מעשה
 דהשחחה משום דבכה"ג ריבה בו הכתוב
 קדושה ומלות יתירות. דא"כ לאו דאלמנה
 גמי לא ידחה ולא נלמדנו מלאו דכלאים
 שנדחה מפני לילית עכ"ל ובאמת לפי מה
 שנבאר לעיל שוב לא קשיא כלל קושייתו
 דלעולם מכח קדושת כהנים נשלם החסרון
 של אינו ש"ב שלא הוי עי"ז כח רבים בו
 ושם ממש להש"ב דעשה דרבים בו ואין בו
 הוספת קדושה ולפיכך שפיר ניחא הכל
 וכנ"ל וברוך השם כי מלאתי עזר:

הק' משה נתן בהנא שפירא חוס' ק.

סימן נה

ב"ח שדה לבן (פלך קיוב).

שאלה באחד שהחזיק להחפול שחרי'
 בימים נוראים בבית מדרש
 אחד יותר מכ' שנה בשכר בעד כל חפלת
 ימ"כ ואף כי בשנים האחרונות נתקבל
 בבית מדרש זה סגן להש"ן הראשי להחפול
 בימי החול ושחרית בשבת ויו"ט כל השנה
 בכ"ז כשהגיע ימים נוראים ה' מוכרח
 הסגן (הש"ן השני) לנסוע לו למקום
 אחר או לבקש לו בימ"ד אחר להחפול
 שם שחריתים בימים נוראים ובבימ"ד
 זה החפול חמדי הבעל שחרית שהחזיק
 מכבר, ושכך הבעל שחרית חל"ח ונשאר
 ממנו בן יחיד שנותניו כ"ט וראוי למלא
 מקום אביו ז"ל כי ממלא הוא מקום
 אביו

אביו בשארי ענינים, והנה בהגיע בשנה
העברה ימי נוראים התחיל בן הבעל
שחרית לחבט חזקתו מאביו להחפץ
שחריהם לקבל השכר כי לא בין עשירים
חלקו אך הש"ץ הסגן עמד לנגדו ולא
הניח לו באמרו כי לאביו רצה לעזוב
מקומו לבקש לו מקום אחר, ולהבין
אין חפץ לעזוב מקומו ולגדוד למקום
אחר ולירד לו לדלים להיות בעזרו
לרחות את בן הבעל שחריהם אך
אנשי ביהמ"ד אמרו שלא לעשות
שום דבר עד שיסאלו עפ"י ד"ה עם
מי הלך וכאשר ילא משפטם עפ"י
ד"ה כן יקיימו בלי מפריע וכאשר הגיעו
ימי נוראים ולא הספיקו לשאול נגמר
שכן הבעל שחריהם ימן התראה להש"ץ
לפני בעב"ב והמו"ל שאין מוסכם לזה כלל
ואי"ה אחר ימי נוראים ישאלו עפ"י דת
הדין עם מי וכן נגמר ביניהם ובאו לפני
להגיד להם דבר חוק ומשפט :

תשובה הנה אחרי רואי במקומות המדברים מזה ראיתי דש"ץ

בכלל כל המנוין דבנו יורש חזקתו
אחריו עיין ברמב"ם בפ"א מהלכות
מלכים ה"ז ומקורו מהספרי ומג' פ'
הנושא ע"י בכ"מ ובתנחומא פרשת תרומ'
ע"פ ואתה מרום לעולם וכו', ועי' ברמ"א
ומג"א סי' נ"ג, ובמב"ש ח"ג סי' כ',
ואף כי מהרחיד"א בספרו ברית עולם
על ס' חסידים סי' תשנ"ז כתב כמרדכי
סוף מגילה דש"ץ לא חשיב שררה אלא
מלוה ואין ירושה במלוה ומקשה שם על
דברי הרב דבר שמואל סי' מ"ז שכתב
דש"ץ הוי מינוי ושררה דבנו יורשו. ויש
לחלק ולומר דחילוק גדול יש בין אם עושה
בחנם דחשובה מלוה לעושה בשכר דחשיב
שררה ומינוי והד"ש בסח מיירי במקבל
שכר דבזה לבו"ע חשיב מינוי ושררה,
ואף אם נאמר דהוה מלוה ולא שררה
ג"כ רבו הפוסקים שסוברים דאף במלוה
יש ירושה לבן במלוה שהחזיק אביו, עי'
ברכי יוסף למרן חיד"א או"ח סי' קכ"ג

אות י"ב בשם הרב כנסה"ג בחשונה
בח"כ סימן כ"ז ועי' שדה חמד שמציא
להקת הפוסקים המדברים בנידון כזה.
ובפרט בניד"ד שאביו קיבל שכר בזה
לכו"ע הוי מינוי ושררה והחורה זכתה
להבין החזקה ואין רשות לשום אדם לדחותו
ואפי' אם יש ממאנים עליו מ"מ מחויבים
לבעל דעתם נגד הרולים בו ואפי' המה
הרוב ומתניחין היא בפ"ד דפאה מ"א
אפי' ז"ט אומרים לו לחלק ואחד אומר
לבוז לזה שומעין שאומר כהלכה :

ומיהו יש לי לחקור בזה אם מוזמן לזמן הוי חזקה, כי הבעל

שחריהם שגפטר לא הוי ש"ץ קבוע כל
השנה יש לדון בזה אם הוי חזקה ולפעד"כ
דשפיר חשיבה חזקה עי' שדה חמד מערכת
חזקה במלות סי' א' או"ק י"ג י"ד ט"ז
וגם כתב לי הרב הגאון מו"ר הר' משה
נתן אבד"ק ווינא שליט"א ראי' נכונה
לזה מדאמרין גבי משוח מלחמה ביומא
ע"ג דאין בנו קם תחתיו מדכתיב אשר
יבוא אל אוהל מועד, ומשוח מלחמה לא
הי' עובד עבודתו רק מוזמן לזמן ואפשר
הי' נתאחר זמנו יותר משנה ואפי' בעי'
קרא תחתיו מבניו אשר יבוא אל אוהל
מועד מי שראוי לבוא אל אוהל מועד
דבלא קרא הוי אמינא דבנו יורשו כמו
בכל המנויין דלפינן מבקר ב ישראל,
ואף דלא הוי שירותו רק מוזמן לזמן רחוק.
וזה סוכתה ברורס דאף מוזמן לזמן הוי
חזקה. ועי' שו"מ ב"ס ילחך או"ח סימן
ל"ד וחיו"ד ח"ב סי' ס"ט. וגם כתב לי
הרב הגאון מטשענאוויץ בעהמ"ח שו"ח
אבן יקרה דבכל מקום הוי החזקה לפי
מדת הדבר שאנו דנין עליו וכדאמרין
בש"ס ב"ב דף כ"ט ע"א ומודה רב הונא
(דבעי רלופות דוקא) באחרי דמוכרי
באגי דגם זה הוי רלופות עיי"ה מכל
זה עולה לי להלכה ולמעשה כי הדין
עם בן הבעל שחריהם והש"ץ המלמד לו
לדלים לדחותו הרי הוא משיג גבולו
ולא עוד אלא מחמיא את הרבים לסיח

גולגים ובפירוש אסור להש"ך להחפץ ולהשיג בכול רעשו . ונא מחכמי ש"ס לחות דעתם :
מרדכי יארהלין מו"צ דפ"ק הנ"ל .

סימן נו *

ב"ה קאלשין יע"א .

(א) בשע"ת (ח"ג קונט' ה' סי' כ"ח) נידון בשר שנמלח והודח כדינו אחר שיע"מ ואח"כ שכתו ומלחו אותו עוד הפעם עם בשר שלא נמלח עדיין ואינו זוכר אם כבר עבר המעל"ט חשעת מליחה הראשונה או לא ויש הפ"מ בדבר והחיר כ"ח ע"י הדחה ומליחה שנית דהא בהפ"מ אמרינן דאין הדחה סותמת נקבי הפליטה ואפי' אי ה' מעל"ט מכ"מ כיון דהודח קודם א"כ לא ה' פולט מקודם את הליך ויש לה עדיין ליר עכ"ד וחזונו הרב אמר דאפי' בלא הדחה ומליחה שנית נמי מותר דהא כיון דבהפ"מ אמרינן דאין הדחה סותמת נקבי הפליטה א"כ ליכא איסור כלל במה שמלח אותו פעם שנית עם בשר שלא נמלח דהא כיון דלא נסתם אמרינן אידי דטריד למפלט ליר לא בלע ובאמת הנדק אהו דאלת"ה רק שיהי' לריך עוד הפעם הדחה ומליחה שנית יהי' אסור אפי' ע"י הדו"מ שנית משום דהוי חרי קולי בהפס"מ חדא דהא אמרינן דלא נסתם נקבי הפליטה וחדא דלא אמרינן כבולטו כך פולטו בליך רק בהפ"מ כמ"ס רמ"א לקמן סי' ע"א וא"כ הוי חרי קולי בהפ"מ דלא מהני וע"כ דאפי' בלא הדחה ומליחה שנית נמי מותר משום דאמרינן אידי דטריד למפלט ליר לא בלע :

ובמה שהשיג כ"ח אשו"ת מהרא"ש נידון סה"י ספק אם נמלח משני לדיון והסיר . מטעם ממ"ז וע"ז כתב כ"ח דהדבר פשוט כביעחא בכוחא דמותר אפי' בלא הפ"מ כיון שהודח תיכף אחר

שיעו"מ קשה לי דהא המחבר הנ"ל לא מיירי מחמת שהי' אחר יב"ש רק מחמת שהודח דלהש"ך אמרינן דנסתמין נקבי הפליטה וע"כ לריך הפ"מ דלשיטת הש"ך מותר לבשלו לכתחילה או לדיון דבהפ"מ אמרינן דלא נסתמין נקבי הפליטה אך מטעם אחר אפשר להסיר אפי' בלא הפ"מ דזה הוא כלל בידיו דהיכא דהוא מותר בהפ"מ אפי' עוד ס' מותר אפי' בלא הפ"מ וא"כ לענין נמלח מזד אחד מותר בהפ"מ וא"כ הכא כיון דאיכא עוד ס' אי' נמלח משני לדיון ספיר מותר אפי' בלא הפ"מ

(ב) ואגב אכחזי מלתא דתמוה לי טובא בדבר הריטב"א מ"ס' חולין פ' ג"ה ומ"ס' יבמות פרק הערל במה דהקשו שם בתום' אמואי חזיכה של חטאת טמאה שנחשבה במאה חזיכות של חטאות טהורות העלה הא הוי חזיכה הראו' להסכבד ותי' הריטב"א כיון דאין איסורו מחמת עלמו רק מחמת טומאה הוי כמו איסור בלוע דאפילו חסד"ל נמי בטילה והוא תמי' דא"כ מאי מקשה הגמ' מ"ס' יבמות דף פ"א אמ"ד כל שדרכו למנות שנינו דאמאי העלה הא כיון דלא הוי איסור מחמת עלמו ואפי' דבר שבמנין נמי בטל כ"י

הי"ש פ' כ"ה ס"ו פ"ו ובס' באר ש' מ"ס' חולין ובת"ח כלל מ"ב ובמא"י סי' חכ"א ס"ק ל"ז ובפמ"ג סי' ק"א ס"ק ד' במש"ז ובכל האחרונים והעברא ג"כ נוחת כד דאלת"ה אמאי חסד"ל היכא שאין איסור מחמת עלמו בטילה הא ניכר דלא הוי חסד"ל הא עכ"פ הוי דבר שבמנין וע"כ דאף דבר שבמנין נמי בטל היכא דלא הוי איסור מחמת עלמו והיותו תמו' על ראש יוסף מ"ס' חולין דף ה' שהביא דברי הריטב"א הנ"ל ולא חלו ולא מרגיש ולע"ג מאוד :
יחיאל מאיר חהרה"ג סוהר"י ג"י אבר"ק דפ"ק הנ"ל .

(*) פנים לידנו ע"י הס"ג ר' יחזקאל סהן שליט"א אבד"ק קאלשין .

סימן נו

ב"ה סה ווארשע .

א) סוכה (מ"ה): א"ר יהודה אמר שמואל לולב שבטה וסוכה יום אחד כו' ורבה ברב"ח א"ר יוחנן סוכה שבטה ולולב יום אחד כו' כי אמר רבין א"ר יוחנן אחד זה ואחד זה שבטה אמר רב יוסף נקום דרבה ברב"ח בידך דכולסו אמוראי קיימי כוותיה בסוכה ומשמע מפרש"י ז"ל וכן פי' הריטב"א ז"ל שם דהא דאמר רב יוסף נקום דרבה ברב"ח בידך קאי רק אסוכה ולא אלולב דכלולב לא פסק דרבה ברב"ח אלא לולב נמי שבטה וכתב עוד שם הריטב"א ז"ל דאי הוי אמוראי פליגי אליבא דר' יוחנן הי' הלכה כשמואל דלא שבקינן דשמואל דהוי ודאי משום דר' יוחנן דהוי ספק . אך הקשה שם אמאי לא אמר נקום דרבין בידך ונדחק שם בחירונו וגם קשה לי דמקושיה הגמ' שם מיחזיה וכו' משמע כהדיא דרב יוסף גם כלולב פוסק כרבב"ח אף דרבין פליגי עליו :

ע"ב נ"ל דודאי אי הי' ר' יוחנן מסופק בדבר ולשמואל הי' הדבר לודאי או בודאי לא שבקינן דשמואל דהוי ודאי משום דר' יוחנן דהוי ספק , אבל היכא דנהלקו האמוראים הא"ר אמר ר' יוחנן הוי ספיקא דדינא דפלוגתא דאמוראי דלאותו אמורא דאמר דר' יוחנן פליגי אדשמואל בודאי הלכה כר' יוחנן אף כיון דאמורא אחר אמר דר' יוחנן ס"ל כשמואל הוי פלוגתא דאמוראי והוי ספיקא דדינא ולכך כלולב הסכים רב יוסף לרבב"ח דאינו מברך אלא יום אחד אף דרבין פליגי עליו משום דספק ברכות להקל אך בסוכה דסובר רבב"ח דמברך כל שבטה אי הוי רבין פליגי עליו בזה פי' ספיקא דדינא והוי נקטינן דאינו מברך אלא יום אחד מטעם ספק ברכות להקל . אך כיון דכלסו אמוראי קיימי כוותי' בסוכה א"כ בודאי אמר ר' יוחנן

הכי ולכך גם בסוכה נקום דרבב"ח בידך כ"ו כחכתי לפרש דברי ר' יוסף אבל באמת לא קי"ל בהא כר' יוסף אלא כהך ברייתא דאוחיז מינה לר' יוסף דמלוא לולב כל שבטה וכמסקנת הגמ' שם: **ב) שם (מ"ו):** והלכתא מיתב יחבינן ברוכי לא מברכינן . הגה הראשונים כתבו טעם לזה משום דיש היכרא במה שאינו מברך היום כאשר בירך כל שבטה ימים על כן ליכא זילזול ליו"ט של שמיני עלרת אבל לישן בשמיני בסוכה אסור משום דכל שבטה הימים לא בירך על השנייה . א"כ ליכא היכרא שאין היום חג הסוכות וחשיב זילזול לשמיני עלרת אם יש בסוכה דבזה מזלזל חג השמ"ע שמראה שאין היום חג הזה . והנה על זה קשה קושיא בגאון בעל הנוכ"י מדברי הגמ' שם דאמר ר' יוסף נקום דרבי יוחנן בידך דמרא דשמעתא מני ר' יהודה ברי' דרב שמואל בר שילת ובשמיני ספק שביעי לבר מסוכה יחביב . והקשה מג"ל לר' יוסף להביא רא' מדברי ר"י ברי' דרב שמואל בר שילת משום דיתבי לבר מסוכה דהלכה כרבי יוחנן דלמא ר' יהודה ס"ל כמ"ד דאם בירך ביום הראשון שוב אינו מברך כדאמרינן לעיל בגמ' ללישנא קמא וא"כ לדידי' ליכא היכרא במה שאינו מברך ולא הי' לו לעשות היכר אחר ולכך לא ישב בסוכה משום דיהי' זילזול לשמיני עלרת אבל אכן דקי"ל דכלל יומא מברך א"כ איכא היכרא במה שאינו מברך ושפיר נריכין אנו לישב בסוכה בשמיני דלא יהי' זלזול לשמ"ע עיי"ש :

ונראה לי ליישב ד"ל דאפילו אם נאמר דס"ל כמ"ד דאם בירך ביום הראשון שוב אינו מברך מ"מ יהא היכרא במה דאינו מברך היום כמו שאכתוב לקמן וא"כ שפיר מביא ר' יוסף רא' מר' יהודה דאפי' אם הי' היכר בכ"ו יחביב לבר מסוכה א"כ לידן נמי דבכל יום מברך בכ"ו יחבינן לבר מסוכה . וסוף

לענין ברכה נזכר למקן שיברך זמן ביום השני בכדי ללכת מספק של שם אחרמול הי' חול ע"פ מצרכין ביום השני . ג"כ לק"מ קושיות קנוב"י דמ"מ כאן גבי סוכה מודים דאם יברך בליל השני אז לא יהא יכול לישב בסוכה בשמיני דהא לא יהי' היכרא במה שאינו מברך אבל אם לא יברך בליל השני אז יוכל לישב בשמיני בסוכה דשפיר יהי' היכרא כמ"ל וא"כ מוטב לתקן לברך רק בליל הראשון וללכת מהפיקא דיומא דיכול עי"ז לישב בשמיני בסוכה מלברך בליל השני מלחקן רק החששא דספיקא דברכה. ובודאי ר"י לא בירך בליל השני ובכ"ז יתיב לבר מהסוכה נמלא מזה דאף דאיכא היכרא בכ"ז אין יושבין בסוכה בשמיני ושפיר מביא ר' יוסף רא"י מר' יהודה והבן . שוב ראינו בנז"ב או"ח (סי' מ') שמביא הטעם דראבי' ז"ל שגראה כמוסין על מלוא אם לא יהי' היכר בדבר ולטעם דראבי' שפיר הקשה הנו"ב אך לטעם הראשונים ה"ל יש לישב הקושיא כ"ל :

ג) רבנן הרב וכו' מה שהקשה כ"ח עמ"ש בשע"ת (חלק ג' סי' מ"ד אות ב') דהיכא דעשייתו הוא גמר מלוא לא לריך כלל קרא למעוטי עשיית עכו"ם אפי' בציווי ישראל מטעם דאין שליחות לעכו"ם וע"ז הקשה הא מילה היא גמר מלוא כמו דאיתא במגחות (מ"ג ז') ואעפ"כ איכא מ"ד שם דמילת עכו"ם כשירה עכ"ד עיין מ"ש בקונטרס זכרון מרדכי (הנסמך לס' מלבושי יו"ט) ד' כ"ד דהא דמילת עכו"ם כשירה ליכא לפרושי דנחקייס המלוא במילה ע"י עכו"ם דהא עכו"ם אינו מצוה על המילה ועכו"ם לאו בר שליחות הוא דנימא דהוי כישראל עשה המלוא ובפרט במילתא דליחא בדנפשיה אלא ע"כ דלענין זה כשירה דלא נקרא ערל לענין פסח ארומה וקדשים דזה אינו תלוי בקיום המלוא (ובזה מובן היטב מ"ש בשע"ת ח"ג סי' א' אות יו"ד) אך כתבתי שם כיון דמילת עכו"ם

והוא בהקדם דברי הר"י שמביא הרא"ש שאין אומרים זמן על לולב ביו"ט שני וטעמו משום דכיון דנטילה לולב בעינן שבעה ימים ואם נברך זמן מספק ביום השני א"כ אנו חוששין שם יום האחרמול הי' חול ובשמיני ספק שביעי אין אנו נוטלין לולב נמלא דאין הלולב ניטל שבעה ימים רק ששה ימים . והנה כמו כן יש להסתפק למ"ד דאם בירך יום הראשון שוב אינו מברך אם מחויב לברך בליל השני מספק שם אחרמול הי' חול וא"כ עדיין לא ישב בסוכה או לא . אכן כיון דרב יהודה ברי' רב שמואל בר שילת בשמיני ספק שביעי לבר מסוכה יתיב . ואם נאמר דסובר כמ"ד דאם בירך יו"ט הראשון שוב אינו מברך ע"כ בודאי דלא בירך בליל השני לישב בסוכה מספק מטעם הר"י שכתבתי לעיל דהאריך יברך בליל השני דהא יהא סתירה דהא לא ישב בסוכה שבעה ימים רק ששה ימים והשתא הא ה"ל לישב בסוכה בשמיני ואין לומר דלכך לא ישב בסוכה משום דיהא זילול לחג השמיני עלרס , דהא אם נאמר שאין אללו היום שמ"ע רק סוכות וע"כ הטעם דחושש שם חג הסוכות התחיל ביום השני וא"כ מה שצריך ביום הראשון הוי כאילו לא בירך כלל כיון דהי' חול . א"כ ממילא מחויב היום לברך . ובזה שאינו מברך בזה גופא הוי היכר שאין מחשב אותו לחג הסוכות ואעפ"כ לא יתיב בסוכה ע"כ דס"ל כרבי יוחנן ואף דאיכא היכרא במה שאינו מברך בכ"ז אין יושבין בשמיני בסוכה וממילא מיושב קושיות הנו"ב . ועדיפא מיני' נראה לי לומר דאפילו להחולקים על דברי הר"י וסוברים דמברך זמן ביום השני ואף דיהא סתירה דהא נמלא דנוטל הלולב רק ששה ימים משום דסוברים דכל מה דאפשר לן לאחקוני מחקנין . וללכת מהששא דספיקא דיומא שם אין הלולב ניטל שבעה ימים אין לנו ענה לאחקוני . אבל ללכת מספק

דקביעות מזוזה לא נקרא גמר מלוא היכא שקבעה קודם שדר בה גמי יש לדחות הראי' מהא דאליטריך קרא לפסול לזית שהלחן עכו"ם להכשיר מזוזה שקבעה עכו"ם קודם שדר בה הא הרמב"ם ז"ל כתב בפ"א מהל' לזית הובא בב"י או"ח סי' י"ד דישאל שחלה הזלית בלא כוונה כשירות וכתב הב"י שטעמו מדאליטריך קרא לפסול לזית שהלחן עכו"ם מכלל דאם חלה ישראל בלא כוונה כשירות א"כ מכלל למוד מהא דליכא קרא לפסול מזוזה שקבעה עכו"ם להכשיר ע"י קביעות עכו"ם וללמוד דמלות קביעות מזוזה קלה ממלות חלויות לזית דילמא הוה הדין דאפילו קבעה ישראל בלא כוונה גמי פסולה שחמורה קביעות מזוזה ממלות חלויות לזית ולכך לא אליטריך קרא לפסול קבעה עכו"ם וז"ע לענין דינא אם יש להכשיר המזוזה שקבעה עכו"ם אפילו קודם שדר בה ישראל :

חק' יצחק ברי"א ז"ל הכהן פייגענבריים חונה פה ווארשא .

סימן נח

ב"ה קראשניעוויץ .

בשע"ת (ח"א סי' כ"ח אות יו"ד) השיג עלי על מ"ש (בסי' כ"ג) לחמיה על הך דפריך הש"ס שבת (ד' קל"ג ע"א) ואי איכא אחר ליעבד אחר הרי קיי"ל כל מידי דאיהו לא מצי עביד לא מצי משוי שליח . וע"ז כתב להשיג דלא שייך לומר כן רק היכי דאין בידו כלל לעשות הדבר כמו בעלים בקרבן אבל גבי מילה שבידו למול את בנו רק בשביל שאומר שלקח בהרת בנו מכיון אסור למול בודאי בכה"ג מצי משוי שליח שהרי עושה שליח על דבר שהוא בידו . ועוד אפילו על דבר שאסור לעשות בעלמו ג"כ יכול לעשות שליח . הגע עלמך אם ישבע עד"ר שלא ימול בעלמו את בנו האם

עכו"ם מכשירחו לאכול פסח הרומה וקדשים אפילו בלא ליווי ישראל הוה דינו כמו טבילת כלים לדעת הפר"ח דהיכא דהוה בליווי ישראל הוה כאלו ישראל קיים את המלוא ומצי לצדק על המלוא ושם בקונטרס הנ"ל (ד' כ"ז:) הבאתי עוד ראי' דהא דמילת עכו"ם כשירה אינה אלא לענין זה שלא יהא נקרא ערל מהא דע"ז (כ"ו.) דאיתא שם דר' יוסי הקס' על ר' יהודה דאמר דכותי לא ימול מפני שמל לשם הר גריזים דהיכן מלינו מילה מה"ת לשמה דקשה הא ר' יוסי סובר בפסחים (ק"ד:) לענין מרור דמלות לריכות כונה והיינו שיכוון לעשות מלות השי"ת הגם דיש לחלק דגבי מילה סובר ר' יוסי דאינה לריכה כונה משום דסתמא לשמה קאי כמ"ש חוב' שם ד"ה וכו' ועי' טורי אבן ר"ה (כ"ט) שמבאר דבר זה והיינו דלא דמי למרור משום דשם אינה מלוא דוקא לאכול מרור זה א"כ כ"ז שאינו מכיוון לשם מלוא לא יא' דאפשר דאכילה זו היתה לשם רשות ויאכל מרור אחר לשם מלוא אבל גבי מילה דמלוא למול אבר זה הוה בהנא כאלו מכיוון לשם מלוא מ"מ אם אכיוון בפירוש לשם ע"ז בודאי לא קיים המלוא כמו גבי קדשים בריש זבחים דסתמא לשמו קאי מ"מ אם שחט בפירוש שלא לשמו פסול בחטאת וזכרנו לשם ע"ז וע"כ דה"פ דר' יוסי קאמר לר' יהודה כיון דמר מודה דמילת עכו"ם כשירה כמו דאיתא שם וע"י עכו"ם גמי לא נעשית שום קיום מלוא והא דכשירה היינו דלא נקרא שוב ערל א"כ היכן מלינו דלענין זה שלא יהא נקרא ערל דבעי מילה לשמה ע"כ הביא ר' יהודה קרא לד' המול דקאי על מילה זכריו לענין פסח דאם נימלו זכריו שלא לשם השם ית' עדיין נקראו ערלים ומעבדים אביהם לעשות הפסח ועיין מש"ס לשיטת הפר"ח :

וב"ל כעת דאפילו למ"ש בשע"ת (ח"ג סי' ג"ב אות ג') בשם המג"א

האם נאמר שאינו יכול לעשות שליח זה דבר שלא ניתן להאמר כלל. וראוי לזה מהך דקיי"ל דמי שלא מל מעולם לא ימול בשבת שחא יקלקל ונמלא מחלל שבת ובדואי ה"ד ב"ב ג"כ וא"כ בכה"ג איך יכול לעשות שליח נאמר ג"כ כל מידי דאיהו לא מלי עבד לא מלי משוי שליח. אלא ודאי דלא שייך לומר כן רק היכי שאין בידו לעשות הדבר כלל אבל היכי דבידו לעשות רק שאינו יכול לעשות מחמת איסור בדואי מלי משוי שליח עכ"ד :

הנה במסע כל שיה אגיד כי אחז"ר השגתי ש"ס שו"מ וראיתי במהד"ג ח"ב סי' קס"ט שהביא הקושא בהך ד"ס שבת ה"ל בש"ס מנן אבות להגאון ר"מ בנעט"ל והעלה ישוב כמ"ס. וא"כ לא עלי לבד חלונת המשיג כ"א גם על הגאונים ה"ל. והאומנם מ"ס הרב המשיג דיש חילוק בין דבר האסור בעלם לבין דבר שאין אסור בעלם רק אריא דאיסורא רביע "עלי" וזה לכונן לדברי המח"א הלכות שלוחין סי' ט' שבי"ב עיי"ש. אבל מ"ס אח"כ ועוד אפילו על דבר שאסור לעשות בעלמו ג"כ יכול לעשות שליח הגע עמך אס ישבע כו' אינו יכול להלוס דבריו כלל שמלבד שלא יתן ולא יוסיף מאומה בדברות שניות שכתב ועוד אפילו כו' הלא הן הן הדברים שבדברות הראשונות בדואי בנכסע אינו אסור בעלם רק אריא דאיסורא רביע עלי' והוא ממש נדון של המח"א ה"ל עוד נוכח לומר עליו כל המוסיק גורע כי ערבי ערבא זריך דמנ"ל בזה דא"ל הסתרה והרי לזורך מלוא אף נדר שעד"ר יש לו הסתרה עיין ש"ע יו"ד (סי' רכ"ח סעי' כ"א). גם מ"ס ראוי ממי שלא מל מעולם לא ימול בשבת כו' לענ"ד אין הגדון דומה לראוי דהרי הסעם דכל מידי דאיהו לא מלי עבד לא מלי משוי שליח הוא משום דחשוב כדבר שלבלי"ע עיין נזיר (ד' י"ב ע"א) וחוס' שם ועיין חוס' יבמות (ד' י"ב ע"ב) ד"ה

ולאשה דלמ"ד אדם מקנה דשלבלי"ע מהני בכה"ג וא"כ גבי עבירה חילול שבת דאיסורו נשום דיומא קגרים לא חשיב דשלבלי"ע דהרי בפירוש כתבו החוס' חולין (ד' מ' ע"א) דשבת לא חשיב מחוסר זמן עיי"ש ועיין שו"א חגיגה (ד' ס' ע"א) ד"ה כיון ועיין לל"ח פסחים (ד' ל"ז ע"ב) ופלא על הל"ח שלא זכר מדברי חוס' חולין ה"ל. ועיין שו"מ מהר"י אבאד חא"ח סי' קל"ו באחלע התשובה בד"ה ובחידושי. ומש"ה במילת פ"א בשבת יכול האב לעשות שליח כיון דשבת לא חשיב מחוסר זמן הו"ל כדשכל"ע :

ואין לדחות דבריו מדברי החוס' נזיר שם שהעלו אף שכל בידו לעשות לאו כמחוסר מעשה דמי מכ"מ לא מהני לעשות שליח בחלה כיון שבידו ללוס ולגלגל כיון דמחוסר לישה וגלגול עיי"ש וא"כ ה"נ במילה אף דשבת לא חשיב מחוסר זמן מכ"מ לא מלי משוי שליח משום דמחוסר מעשה המילה ולא מקרי בידו לעשות. אמנם ז"א דהנה לכאורה דברי החוס' סתומים וז"ב. והנראה לענ"ד בכוונת החוס' דהנם הרשב"א ז"ל קידושין (ד' י"ו ע"ב) אהך דמתניחין המקדש בערלה אינה מקודשת כהן שם ליישב קושית החוס' וז"ל ומסתברא דלעולם אינה מקודשת אפילו קדשה בסאה של פירות ערלה דהשתא מיהא לית להו דמיס דאסור למוכרן ואי משום אפרן הא אינו בעולם ולכי קלי ל"י הו"ל כגופא אחרינא ולאו זה מה שקדשה בו הלכך אינה מקודשת ואע"ג דאסיקנא בפ' האומר לקמן (ד' ה"ב ע"א) גבי הרי את מקודשת לי לאחר שאחגייר דכל שבידו לאו כמחוסר מעשה החס הוא דאין הגוף משתנה אבל כאן שהגוף משתנה לגמרי לא כו' עכ"ל. וא"כ ה"נ בחלה כיון דנשתנה ע"י לישה וגלגול חשיב פניס. חדשום וכמ"ס החוס' ב"ק (ד' ס"ה ע"ב) גבי שינוי דאחנן. ומש"ה לא חשיב בידו לעשות והו"ל דשלבלי"ע. אבל

אבל גבי מילה שאין הגוף משתנה לגמרי מקרי בידו לעשות ולא הו"ל דשלבל"ע. וכ"כ ה"י יומא (ד' ס"ג ע"א) בפירוש דמילה הו"ל דבר שבידו ולא חשיב מחוסר מעשה וכ"כ מדברי ה"י יומא (ד' נ"ו ע"א) :

אמנם הרי החוס' פכחים (ד' ס"ב ע"א) כחבו בפירוש דמילה חשיב מעשה טפי ולא הוי דבר שבידו לעשות. ובודאי ס"ל להחוס' דמילה ג"כ חשיב פנים חדשות :

והטעם בזה י"ל ע"פ דברי הש"ך יו"ד (ס' ל"ה סק"ט) בעיגונותא דורדא דאם שינתה תוארה הו"ל כמו שחברה עיי"ש וה"ל כל זמן שלא נחקר עור הערלה ונפרע הקרום שלמטה מהעור כמו שזתה תוה"ק אין האבר בתוארו והו"ל כחוסר [ועיין פדר"א פכ"ט וב"ר פנ"ו ורש"י בראשית י"ז א'] א"כ לאחר המילה חשיב שפיר פנים חדשות כיון שפ"י המילה נשלם תואר האבר :

ועפ"ז יש ליתן טעם לשבח לדברי הש"ך יו"ד (ס' רס"ב סק"ב) שדחה דברי הרא"ש בשם הר"ש שהביא רא"י דא"ל להט"ף דם ברית מהך דשבת (ד' קל"ז ע"א) דהיכי דקדם ומל של שבת בע"ש ולא ניתנה שבת לדחות וכחב הש"ך ע"ז דאין רא"י דדוקא מילה ממש דוחה את השבת אבל לא הטפת דם ברית ותמה עליו השאג"א (ס' נ"ד) כיון דהטפת דם ברית מלוחה מה"ת אמאי לא תדחה את השבת עיי"ש. ולפמ"ש נוחא דו"ל דס"ל להש"ך דמה דמילה דוחה את השבת הוא משום לורך תקון האבר שיהי' נשלם תוארו. וכמו דאמרין בשבת (ד' ק"ו ע"א) מה לי לתקן מילה מה לי לתקן כלי. ועיין חס"ד ס' רס"ה. ומש"ה יליף ראב"ע ביומא (ד' פ"ה ע"ב) דפק"נ דוחה את השבת ממילה דמה מילה שהוא אחד מרמ"ה אברים שבאדם דוחה את השבת קו"ח לכל גופו שדוחה את השבת כיון שזתה החורה לדחות את השבת

במילה כדי שלא יהי' מחוסר אבר כש"כ בפק"נ שיחשך לו כל גופו. וכ"כ מדברי רש"י שם וז"ל ומה מילה שהיא תיקון א' מאבריו של אדם כו' ומ"ש רש"י שם אחר"כ לפי שחייבין עליו כרת יש לפלפל בזה הרבה ואכמ"ל. וא"כ הש"ך לשיטתו דוקא מילה ממש דוחה את השבת משום לורך תקון האבר שיהי' נשלם תוארו אבל הטפת דם ברית שהאבר בלעדיו זה בתוארו אינו דוחה את השבת אבל נ"ע ע"ז מהך דזבחים (ד' כ"ב ע"ב) דיליף ר"ח דערל מוזהר על עבודה ומחלל עבודה מקראי דיחזקאל חספוק ל"י מטעם בע"מ. אמנם י"ל דמש"ה מיייתי ר"ח מקראי דיחזקאל לאורוי' בגוגא שהוא ערל אף שאינו בע"מ כגון שנימול בלילה או ע"י א' מהפסולים למול דמחויבים לחזור ולהט"ף ממנו ד"ב עיין רמ"א יו"ד (ס' רס"ב ורס"ד) ובודאי כל זמן שלא הטיפו ממנו ד"ב נקרא ערל לענין חרומה וקדשים עיין מנ"ח מלוא רפ"ב והס"ד בעבודה דמוזהר בעבודה ומחלל עבודה (שוב הוגד לי כי בקונטרס ז"מ שבסו"ס מ"ט קדמוני באיזה דברים והנאני) :

ובזה יש ליישב דברי השט"מ כתובות (ד' ה' ע"ב) שי"א לרן דבבר חדש דבמילה בשבת יש בו משום חולש [עיין מנ"ח במוס"ש במלאכת גוזז] ולכאורה נ"ע דברי השט"מ מהך דכתובות (ד' ק"ו ע"א) דה"ל לר"ש מקלקל בחבורה חייב מודאילטריך קרא למישרי מילה בשבת הא חובל בעלמא חייב דילמא מקלקל בחבורה פטור רק בחולש חייב מקלקל ומש"ה אילטריך קרא. וראיתי בישיע"ק או"ח (ס' שכ"א) ובשו"ת כ"ס חיו"ד (ס' קט"ו) שהרגישו בזה. ולפי דברי הש"ך נוחא דהנה שפיר מוכח דמקב"ח חייב דאי מקב"ח פטור רק בחולש חייב מקלקל א"כ אמאי אין הטפת ד"ב דוחה את השבת הרי בהטפת ד"ב ליכא רק מלאכת חובל ומקב"ח פטור

פטור וע"כ מוכרחין לומר דמקב"ח חייב ומס"ה ס"ל להש"ך דאין הטפת ד"ב דוחה את השבת וא"ש :

והנה בעיקר דאייחו של הרב המשיג ממי שלא מל בעולם לא ימול בשבת אם שבתם דבריו אליבי' דהש"ד אבל באמה ה' יכול להשיג גם אליבי' דה"ה ו"ל. לכן הגני לבאר את דברי ולייטב את הסגנון בין למד ובין למר. הנה דעת הרא"ה הובא בטו"ד (ס' רס"ו) דלעולם לא ימול האב בשבת כשיש אחר דהוי שס"ר לגבי דירי שמכין לחקן את בנו אבל לגבי אחר לא מקרי תקון. ולכאורה יש להבין איזה קולא יש באחר יותר מבאב לגבי שבת דהרי גם אחר כשמל בשליחות האב הו"ל כאילו מל האב בעצמו דשליחו של אדם כמותו ועיין כו"פ סי' ב"ח, וכה"ג מלינו בפירוש בחולין (ד'ו' ע"א) כיון דקאמר לה עסי לי משליכי כמאן דעריב בידים דמי עיי"ש ובר"ן וטור וב"י יו"ד סי' קכ"ב בשם הרשב"א ז"ל, והנה לכאורה י"ל דלק"מ דהרי קיי"ל אשלד"ע א"כ אף שמל האחר בשליחות האב אין על האב עבירה חילול שבת כלל, אבל י"ע כיון דעכ"פ מקיים האב המצוה ע"י האחר כאמר כמו דמועיל השליחות לענין קיום המצוה כמ"כ יועיל גם לענין העבירה. אולם ז"א דו"ל גם סברא להיפך כמו דאין מועיל השליחות לענין העבירה כמ"כ אין מועיל השליחות לענין קיום המצוה. ועי' רמב"ם הל' מעילה פ"ו ה"ב וקלסו. בזה איש ריבו הראב"ד ז"ל, ועיין מל"מ הל' גגבה פ"ז ה"ו שהוכיח מזה שאם עשה שליח ששחוט לו בשבת דפטור מדו"ה משום דאשלד"ע אף דגלי קרא דאית' ע"י שליח מכ"מ כיון דאשלד"ע לגבי איסור שבת ה"ל לענין דו"ה. וא"כ לפ"ז מוכרחין לומר דבשבת נפקע החיוב מצוה מהאב שימול בעצמו את בנו רק שמחויב להשחטל שיהי' בנו נימול. וא"כ אי"ל לדין שליחות שנאמר שליחו כמותו ויחשב כאלו מל

בעצמו, ומס"ה ספיר מלי משוי עליה משום דלאו מדין שליחות גמור איתין עליה, וכה"ג כחצו החוס' ע"ג (ד' כ"ו ע"א) ד"ה אשה וז"ל ולרב דאמר [אשה] אינה כשירה למוול לריך לפרש בפ"ק דקידושין (ד' כ"ט ע"א) דמלריך קרא אותו ולא אותה למדרש שאינה חייבת למוול בנה היינו לבקש למוולו עכ"ל. ולכאורה דברי החוס' ז"ע איך ה' הו"א לומר שהעשה שליח לאחר למוולו כיון שאין אשה כשרה למוול וכמו דקיי"ל כל מידי דאיתו לא מלי עביד לא מלי משוי שליח. אך מוכרחין לומר דאין כוונת החוס' שהלוח לאחר למוול בחורח שליחות רק שהשחטל שיהי' בנה נימול, וכ"כ מדברי הרמב"ן וריטב"א וחוס' רי"ד ז"ל. וכ"כ המקנה שם עיי"ש :

וע"פ דברינו האמורים למעלה יש לעיין בדברי שו"ת בש"ר סי' רכ"ג וז"ל אשר שאלתני אי אמרינן דמילה בעו"ג כשירה מדוע נדחה שבת ונעביד לה ע"י עו"ג, תשובה אין עושין מצוה ע"י עו"ג דסוף סוף לא עשה הישראל המצוה ועו"ג אינו נעשה שליח ואם ה' בו שליחות כש"כ שהרי זה כאלו עשאו הוא והמעשה נחשב לו וה"ל כאלו מלו הוא בשבת כו' עכ"ל ועיין נח"א שעל ס' האשכול הלכות מילה סי' מ' אות יו"ד, ויש לעיין בזה דהנה הרמ"א והש"ך חו"מ סי' קפ"ב מחולקים בענין אשלד"ע דהרמ"א פסק כמ"ד דאם אין השליח בר חיובא ישלד"ע והש"ך חולק ופסק כמ"ד דאף אם אין השליח בר חיובא אשלד"ע, והנה לדעת הרמ"א מוכרחין לומר דהך דאמרינן גבי שבת אמירה לעו"ג שבות ולא אמרינן דהעו"ג נעשה שליחו של ישראל ויהי' כאלו הישראל בעצמו עשה המלאכה אינו רק מטעם דאין שליחות לעו"ג ולא מטעם דאשלד"ע דהרי העו"ג אינו בר חיובא. אי"כ במילה אם נאמר דיש שליחות לעו"ג לענין קיום המצוה דהו"ל כאלו האב בעצמו

איך רשאיין לבטל את האב ממלוח מילה שמוטלת עליו משום חשש שמא יקלף דאינו רק ספק ואין ספק מ'ולא מירי ודאי חיוב מלוח, וכה"ג מלינו בש"ע חו"מ סי' ע"ה גבי היכי דהחיוב ודאי והפטור ספק, והגם שיכול לקיים המלוח ע"י שליח מכ"מ יש בזה משום מלוח בו יותר מבשלוחו כמו בכל המלוח [לפמ"ש בשו"ת ר"ח א"ו סי' קכ"ח דבמילה אין בו משום מלוח בו יותר מבשלוחו נחא אבל לדעת כמה מחכמים דלא ס"ל כן קשה] ובודאי הוי בכלל הידור מלוח, אי"כ י"ל כמו שמילה עומה דוחה את השבת ה"ג משום הידור מלוח מותר לדחות את השבת וכמו דאמרין במנחות (ס"ד.) א"ר היו לפניו ב' חטאות אחת שמינה ואחת כחושה שחט שמינה ואח"כ שחט כחושה חייב כחושה ואח"כ שמינה פטור ולא עוד אלא שאומרים לו הבא שמינה לכתחלה ושחט וכ"כ השאג"א סי' נ', ואף שיש כאן חשש נוסף לגבי שבת ספק סכ"ג וקיי"ל ספק נפשות להקל כמבואר בש"ע או"ח סי' שכ"ט סעי' ג' (*) נ"מא שזכות המלוח חגן עליו, וכ"כ מדברי החסו' מגילה (כ"ד:) בשם ר"ח דיכול להניח חפליין בשעת הגזירה ולסמוך

בעצמו מל ממילא יש שליחות לעו"ג לענין עבירה חילול שבת והו"ל כאלו האב בעצמו חילל השבת, אמנם לדעת הש"ך י"ל הסביר להיפך כמו דאין מועיל השליחות לענין העבירה מטעם דאשלד"ע כמ"כ אין מועיל השליחות לענין קיום המלוח כנ"ל, אמנם הרי כבר כתב המל"מ הל' מו"ל פ"ה הי"ד דאפילו למ"ד דאף אם אין השליח בר חיובא אשלד"ע דוקא בישראל דאינו בר חיובא דמכ"מ יודע שיש איסור להמשלח בדבר הזה ולא ה' לו לעשות אבל עו"ג שאינו יודע כלל שיש איסור להמשלח מודה דישלד"ע עיי"ש ובמה"ר ערך שלד"ע אות י"ד וע"ע שו"ת סיבת ליון סי' נ"ג, ויש לפלפל בזה הרבה ואכמ"ל :

והנה כ"ז לדעת הרא"ה, אבל לדעת התה"ד סי' רס"ה שחולק על הרא"ה וס"ל דדוקא בלא מל מעולם לא ימול בשבת מחשש שמא יקלף וכמו בהך דבילה (ל"ד.) ברעפין חדשים שלריך לבדקן אבל במל פ"א מותר וכ"ה במרדכי חולין סו"פ כסוי הדם וכן מבואר בש"ע או"ח סו"ס של"א ויו"ד סי' רס"ו סעי' ז'. א"כ הדרא ראיית הרב המשיג לדוכתא והנראה לענ"ד בזה דהנה לכאורה ז"ע

(*) אגב אעתיק בזה מה שכתבתי בתשובה לרב אחד בחפוי בקלרה בזה"ל וע"ד שאלתו אם יש לסמוך על רוב בסכנה. הנה בחולין (יו"ד.) ואלו ספק מים מגולין אסורין ש"מ חמירא סכנתא מאיסורא ופירש"י ואע"ג דאיכא למימר אדם נכנס לשם שגילה אותה ושאר שרצים גילו אותה שאין בהן סכנה והו"ל נחשים מיעוטא חליין בנחשים ואסירי עכ"ל, ומוכח בפירוש מדברי רש"י דלא אזלינן בחר רוב בסכנה. וכן מבואר בפירוש בחוס' פסחים (קט"ו:) ד"ה קפא וז"ל ומשום סכנה דקפא חיישינן למיעוטא ולריך חרוסא עכ"ל ובתוס' פ"ג (ל'): ד"ה השחלים וז"ל וי"ל דהכא ודגדרים חד הוא ודאי לפעמים במקרה עוממה נחש כי ההוא עובדא דהתם ולכך נהגו בהן בגיגולה איסור עכ"ל ומוכח בפירוש מדברי החסו' דלא אזלינן בחר רוב בסכנה, וכ"כ בפירוש מדברי הרמב"ם הל' רולח ושמירת הגפש פ"א הי"ד עיי"ש, ועיין שו"ת נב"י מהד"ק חאהע"ז סי' יו"ד לענין קטלנית ביבמה שהוכיח בפשיטות מדברי רש"י חולין הנ"ל דלא אזלינן בחר רוב בסכנה, ופלא שלא הביא דברי החסו' והרמב"ם הנ"ל. ועיין פמ"ג או"ח סי' ד' במש"ו סק"י ובא"א סק"ב וסי' קע"ג במש"ו שם מ"ש לענין ס"ס בסכנה, ועיין שו"ת אבקת רוכל למרן הב"י סי' רי"ג בסוף התשובה בשם הרדב"ז שכתב בפירוש דאחולי

ולסמוך על זכות המלוה שחנן עליו , וכה"ג כתב בשו"ת ח"ס חיו"ד סי' רמ"ה אף שבכל מילה יש סכנה מכ"מ זכות המלוה מגינה ומלמדת עיי"ש"ה ובשו"ת מהר"ס שיק חיו"ד סי' רמ"א :

אמנם י"ל דהנה לכאורה יש לתמוה

על דברי החוס' בשם ר"ת הנ"ל מהך דפסחים (ח' :) דלא אמרינן שלוחי מלוה אינן נזוקין היכא דשכיח היוקא שנאמר ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאל והרגני וגו' מוכח דאסור לסמוך על זכות המלוה בכה"ג, אך הנראה לענ"ד דו"ל שיטת ר"ת דוקא במלוה שיכול לקיימה רק שט"י קיומה יכול לבוא לידי סכנה כגון גבי הנחת חפלין בשעת הגזרה שיכול לקיים המלוה רק שיכול לבוא לידי סכנה עיי"ז שפיר יש לסמוך על זכות המלוה שחנן עליו .

אבל במלוה שיש חשש אם יהי' יכול לקיימה כגון גבי מילת פ"א שיש חשש שמה יקלקל ויכול הטיטוק לבוא לידי סכנה א"כ נמלא שלא עשה בזה מלוה כלל לא אמרינן בזה דיש לסמוך על זכות המלוה . כיון דאגמ"ל שלא הי' בזה מלוה כלל , וכה"ג כתבו החוס' פסחים (ו"ג:) ד"ה כל דהיכי דעקרו מלשמן אגמ"ל דלא הי' עומד לזרוק בשעת קבלה עיי"ש וע"ע כה"ג חוס' חגיגה (ד') ד"ה לא שכתבו כיון דמיא איגליא מלתא דלא הי' עומד לשחרור עיי"ש . ובזה ניחא ג"כ הך דש"ס פסחים שם דגבי בדיקת חמץ יש חשש אם יהי' יכול לקיים המלוה דילמא

יפסיקנו העו"ג ונמלא שלא עשה בזה מלוה כלל , וכן גבי שמואל ג"כ הי' חשש אם יהי' יכול לקיים המלוה דילמא ימלאהו שאל או אנשיו בדרך הילוכו אל דוד למשחו ולא הי' יכול לקיים המלוה :

ועפ"ז י"ל ג"כ בהך דנדרים (ל"א):

אלא כך אמר אמול ואלא סכנה היא כו' וכן ביבמות (ע"א :) ובמדבר מ"ט לא מהול אבע"א משום חולשא דאורחא, ולכאורה ל"ע למא לא סמכו א"ע על זכות המלוה שחנן עליהם , ולפמ"ש ניחא דו"ל כיון שהיו יכולים לבא לידי סכנה ע"י הדרך א"כ שוב לא שייך לומר בזה דיש לסמוך על זכות המלוה כיון דאגמ"ל שלא הי' מלוה כלל למולס וכיון דבמילת פ"א בשבת נפקט החיוב מלוה מהאב שימול בעלמא את בנו א"כ אין עליו רק חיוב השתדלות שיהי' בנו נימול ומש"ה שפיר מלי משוי שליח משום דלאו מדין שליחות גמור אחינן עלה כנ"ל :

ובעיקר חילוקו של המח"א דהיכי

דאריא דאיסורא רביע עלי' לא שייך לומר כל נזירי דאיהו לא מלי עביד לא מלי משוי שליח נחלקו בזה גדולי האחרונים והו"ד בשד"ח קה"כ מערכת כ' כללי פ"ו ופ"ט, ויש לי להאריך עוד ועוד חזון למועד איה"ש :

הק' חיים לערמאן בהגאון הקדוש סוהר"א וצוקלה"ה :

לכבוד

דאפילו ס"ס לא מהני בסכנה וגוף התשובה שם הובאה להלכה בשו"ת ברכה יו"ד סי' כ"א ובהגהות י"ש שם לא ראה דברי השו"ת ברכה וע"ע שו"ת מהרש"ס ח"א סי' כ"ח, ופלא על גודל בקיאותו שלא זכר דברי רש"י וחוס' ע"ג ורמב"ם ונב"י הנ"ל, ועיי' תפ"י חולין פ"ג מ"ה שכ"כ מדעת עלמא בפשיטות דאפילו ס"ס לא מהני בסכנה ולא הביא מכל זה מאומה וגם בח"ס בחידושו לע"ג (ל') כ"כ בפשיטות מדעת עלמא ולא הביא מכל זה מאומה , וכן בשו"ת שו"ת מהד"ק ח"א סי' רל"ח כ"כ בפשיטות מדעת עלמא ולא הביא מכל זה מאומה , ועיין מו"א אהל ב"ה אות ט' וכה"ב סי' רס"ג סק"ו שלא זכר רק דברי הפמ"ג ולא יותר, ויש אתי לפלפל בזה הרבה ואין הו"ג עכ"ל תשובתי :

סימן נט

ב"ה שנת תשנ"א

(א) רבבד הרב וכו' אשר הקשה ע"ד בשעת (סי' כ"ח) שכ' בבשר שהודח אחר שיעור' ונמלח עם בשר שלא נמלח להחיר ע"י הדו"מ ג' וע"ז הקשה דהוי ב' קילות בהפ"מ לומר דאחר יב"ש פולט ליר ואידי דיפלוט ליר כו' וב' קילות בהפ"מ לא אמרינן. הן אחת שכ' בשו"ת מהרי"א הלוי סי' נ"א שנשאל שם על טובדא כזה ודעת השואל ה' להחיר ע"י הדו"מ וע"ז השיב לו דא"ל להחיר בזה משום דהוי ב' קילות בהפ"מ. אבל כבר כ' על הגליון שם דדבריו חמומים בזה דכיון דמיירי בנמלח עמו פ"ב שוב ל"ש לומר אידי דיפלוט רק אידי דטריד וזה לכ"ע אמרינן וא"כ שוב ל"ה ב' קילות [נס שאר דבריו שם ל"ע דמתחילה הביא לז"ל שכ' דאף דאין סוחס מ"מ נדון כחפל לענין זה דל"א ב' אידי דטריד ושפיר בולט רק דמהני הדו"מ. וע"כ דעליר נשאר בחוכו. וא"כ אף כשימלחנו אחר כמה ימים יפליט מה שבלע. ולבסוף כ' דבהודח במים שצמדו בבית דאין סוחמין א"כ כבר פלט כל לירו ואסור אף בהפ"מ] ובלא"ה כיון דכ' בחמו"ד סי' נ"א ונ"ט דאף אם נימא דהדחה סוחמת מ"מ נפחמים נקבי הפליטה כשימלחנו שנית אפי' אחר כמה ימים אי"כ אין נפ"מ אם סוחס או לא כיון דס"ס עכ"פ פסק מלפוט וכמ"ש בל"ל שם ובח"ו ס"ט בקט"ז רק דמהני הדו"מ אף לאחר מעל"ע משום דכיון דהודח חייבך אחר שיעור' אי"כ נשאר הליך בחוכו. ולפ"ז י"ל דרמ"א בס"ו מיירי בהודח לאחר מעל"ע דוקא ואח"כ נגט לבשר שלא נמלח דאז ל"מ הדו"מ ובהודח חוץ יב"ש מהני הדו"מ אף באיהפ"מ. ובהפ"מ מהני הדו"מ עד מעל"ע. ואף שכת"מ כ' דהדחה סוחמת

לענין דל"מ הדו"מ ומשמע אפי' כשהדיחו חייבך ג"כ ל"מ. אמנם מדכ' הרמ"א בהג"ה ידיחנו ע"כ דחזק מזה וס"ל דאף דסוחס היינו דוקא לענין דל"א ב' אידי דטריד אבל אה"כ דהדו"מ שמהני בזה. ואין בחר רמ"א בשו"ע אולינן [דהנהות חיבר באחרונה כמ"ש הפמ"ג בכללי או"ה] וכ"כ בט"ז סקט"ו. והיינו דוקא לענין זה דמהני ב' הדו"מ. ומ"ש הש"ך בסקל"ט לחלק בין הדחה מועטת למרובה כבר הקשה עליו בל"ל שם דכל כהאי הו"ל לרמ"א לפרש דאחר הדחה מועליא שוב ל"מ הדו"מ וגם בכנה"ג בהגב"י אות ע"כ כ' עליו דזה דוחק והסכים לט"ז דבס' המפה חזר מח"מ וס"ל דאין סוחמת. וכיון דבג"ד מיירי שהודח אחר שיעור' אי"כ פשיטא דמהני הדו"מ אף אחר מעל"ע. ובהו יפתחו לנו שערי בינה להבין דברי זקני הלבוש אשר לבושי' כחלב חומר שכ' בס"ו דבהודח ונגט לאחר מעל"ע לבשר שבתוך שיעור' נאסר. והקשה עליו בחגו"ש שם דבהודח מבואר בת"ח דנכחמים ואסור אפי' חוץ יב"ש ואי"ל לשיטתו' בהקב"ח שם שהסכים לש"ך לחלק בין הדחה מועטת למרובה אבל האמת יורה דרכו דהלבוש ס"ל כט"ז דבהג"ה חזר מח"מ אף דהוסיף עוד בס"ה לומר דאם עדיין מונח במלחו ולא הודח כלל אף אם לאחר כמה ימים נמלח עם בשר שלא נמלח שרי כדיעבד משום אידי דטריד והרמ"א לא מיירי מזה ואולי יודה ל' ובס"ו שם בהודח נפרש דמיירי שהודח לאחר מעל"ע ואח"כ נגט לבשר שבתוך שיעור' דאז שפיר נאסר וס"ל כרמ"א. ולחנם השיב עליו החגו"ש כי דבר גדול דיבר האדון ז"ל בזה. ולבושי' כעמר נקי. והא דמלריכין בג"ד הדו"מ אף שגמלח מחדש ולי"א ב' אידי דטריד ולי"כ כלל הוא משום דהודח ואף דלא נסחמין היינו לענין דמהני ב' הדו"מ ג' אבל עכ"פ

עכ"פ נחלש מעט וזמנו כח הפליטה אף שנמלח מחדש נגד שארי חתיכות שלא נמלחו שפולטים דם בשפע ושמא נבלע בו מעט לכן אמרינן שימלחנו אח"כ בפ"ע ואזי יפליט מה שבלע וסמכין בזה אי"מ שבמחבר ס"ו שהוא רבוחיו של הרשב"א שכתוב"ה דף ע"א שהובא בפ"ח ס"ס ס"כ בהדיא דאפי' אם נמלחה אחר הדחה עם בשר שלא נמלח דמולחו אח"כ ושפיר דמי ובלידוף הט"ז סקט"ז דס"ל דאמרינן ככ"פ בליר והגם דהש"ך בסקל"ז פסק כרשב"ל באיהפ"מ דל"א אידי דיפלוט בליר מ"מ יודה כאן דמהני אף באיהפ"מ כיון דלא נבלע בו אלא מעט אבל כשלא נמלחה עמו רק הניחו אללו דאז ל"ה טרוד ובלע הרבה אין להחיר רק בהפ"מ דוקא. ולולא דמסתפינ' וביותר שדרכי החכמה נעלמו ממני הוי אמינא דגם רש"ל מודה כאן דאמרינן אידי דיפלוט כיון דל"ב אלא מעט. שוב ראיה דשפיר אמינא דמסתפינא דלרשב"ל בלא"ה אין להחיר כג"ד כיון שלא מלחו חובק ובבל"ו סק"ו כ' בשם רש"ל דאפי' במקום דמהני הדומ"ש ל"מ אלא חובק לא לאחר זמן. והא דבנמלח מל"א ל"ח שכשימלחנו אח"כ מלד הב' יבליע קלה אף שיהי' נמלח מב' לרדים כיון שבאותו ל"ד שלא נמלח פולט דם בשפע. היא משום דכיון דנמלח מל"א כבר פלט כל דם שבחתיכה זו מלבד אותו ל"ד שלא נמלח וא"כ אין בו רק מעט דם וע"כ שפיר כ' במ"ו סקט"ז ס"ס דאמרינן בזה טרוד ול"ב כלל משא"כ בחתיכה שלא נמלחה כלל דיש בו הרבה דם שפיר חיישין וע"כ לריך הדו"מ ג'. ועוד דהם למאן נימוש לה אי לש"ך הלא הש"ך ס"ל בסק"ב כ"ב שם דמיירי בלא הודח כלל וש"ך ב' אידי דטרוד דל"ב כלל ואי לט"ז הלא לרד"י שרי בהפ"מ אף בנמלח מל"א לבד וכמש"ס בסק"ד. שוב אנהניגוהו לעיינין השו"ה ל"ז ומלאהו לו ז"ל ששאלוהו ה' ג"כ שהבשר שהודח

אחר שיעו"מ נמלח עם בשר שלא נמלח והחיר ע"י הדו"מ ג' ואף שלא ביאר שם הטעם דמלריכין הדו"מ ג' ול"א דמותרת כיון דנמלחה ל"ב כלל משום אידי דטרוד. אעפ"כ פשוט הוא דטעמי' כדכתיבנא וגם הפר"ח כ' עליו שדבריו נכונים וברורים וזהו דעת רבותיו של הרשב"א שכתוב"ה הנ"ל. וכת"ר ב' דלפמ"ש במ"ו ס"ט ס"ק ט"ו שאם ימלחנו אח"כ מב' לרדים ויפליט ליר אמרינן אידי דטרוד ל"ב כלל. וע"כ כג"ד כיון דנמלחה מחדש אמרינן דטרוד ואינו בולע ומותר אף בלא מליחה ג' ולפמ"ש זה ליהא דש"ה כיון דדמו מועט וכנ"ל. ואשר הביא בן בשם החירע"א והפר"ח והל"ל כבד נהבאר דב"ל כ' להחיר ע"י מליחה ג' דוקא וכ"ה בבלי' סק"ג בשם הל"ל וגם הפר"ח קלבי'. איברא שבחי' רע"א כ"כ אבל לפליחה גדולה היא שלא הביא שם לז"ל שב' היפוך מזה (ודוחק לומר דמותרת דקאמר שם היינו ע"י מליחה ג' דוקא דה"ל לפרש). ובחפשי בספרן של לריקים ומלאהי חנאי דמסייע לן ה"ה הרב עיקרי הד"ט ס"ז אות ג' והרב זל"א אות מ' שהביאו בשם נועיל שמואל שהורה בבשר שהודח אחר שיעו"מ ואח"כ מלחוהו עם בשר שלא נמלח להחירו ע"י הדו"מ ג' וכדבריו ונחתי שמחה בלבי שכוונתי לדעת קדושים. אמנם מה שסיימו שם בשמודאם נחבשל קודם מליחה ג' בבשר אחר לריך ס' נגד כל החתיכה זהו לריך תלמוד דכיון דלא נבלע בו אלא מעט א"כ ה' די לכל היותר בשלשים נגדו ובהפ"מ במליחה א"א חגי' כש"ך בל"ב ס"ק ט"ז ול"ל דדוקא אם גם בחטובות הב' אושרת ע"י מליחה אזי אינו אושר בהפ"מ רק כ"ק אבל אם מבשלו אח"כ כ"ג וכ"כ הפמ"ג בפתיחה למליחה ובשפ"ד ל"ו ס"ק כ"ט ובדגו"מ ח' ס' כ"ב ול"ב וס"ל דטעם הר"ן שבש"ך כ"ב סק"י הוא עיקר דמשו"ה ל"א חגי' במליחה משום דל"ה דומי' דבב"ח דלפ"ז אף

שבבים . והלא מ"מ לריבין להפ"מ כיון
דל"א בליר ככ"פ רק בהפ"מ . כ"כ לעיל
דבנמלח עמו יש להחיר ע"י הדומ"ג אף
באיהפ"מ כיון דלא בלע אלא מעט ואולי
גם הש"ך יודה לזה . והשאר הרי הוא
כמבואר :

ב) ע"ד שאלותיו כבר אחז"ל דנוקקין
למעשה תחלה וע"כ מקודם
נדבר מדברים הנוגעים במעשה א' לא'
למלא חשבון והשי"ת יעזרנו ילאסק
שמעאל אליבא דהלכתא . ראשון לזיון
הנה הוא . בלש עיסה עס שני בלש
וקודם שנאפו נמלא טפח דס בקליפת
בילה א' ואין בעיסה ס' נגדה מאי למידן
בי' לפענ"ד נראה להוסיף עוד בילה
א' לתוך העיסה ולישה מחדש כדי
שיחערב היטב הבילה בחוכה . ואמינא
בגווה מילתא בטעמא . דלשיטת הש"ך
בל"ט סק"י דאף דדרבנן אסור להוסיף
הלא הוא ס"ל בסי' ו' סק"י דאף חד
בחד שרי ולט"ז דס"ל בסק"ה שם דלריך
דוקא חד . בתרי הלא הוא פסק בל"ט
סק"י כמחבר דדרבנן שרי להוסיף ואף
דבא"מ לריך ס' כבר הורה הט"ז שם
בגידון דיד' דאמרינן סליק ואפי' הש"ך
דס"ל בל"ט סק"ח דשא"מ נשאר באיסורו
יודה כאן כיון דדס בלש דרבנן ובפרט
דלא נודע אס' הי' במקום האסור וכ"כ
במ"ז שם . ויש לזרז עוד דעת המג"א
שהובא בבלי סק"ד דכל שנוהגין לתקן
זא"ז מקרי מב"מ והגס דבמ"ז שם סק"ה
פליג עליו אמנם עכ"פ יש לזרפו לסיני
כיון דבלח"פ כ' כן גם בשם הפני"ע שם .
איברא דבעל"ל כ' דבנחערב בקמח
ובבליים אפי' עס בילה א' מותר מס"ס
שמא ל"ס במקום האסור ושמא איכא רוב
בבילות היתר נגדו אמנם מסתימת
האחרונים לא משמע כן . והנכון כמ"ש .
וכן יש להורות :

ג) ויעיד שנתנו מקצת בילה לתוך המילוי
של דגים ואח"כ נמלא טפח דס
באותה בילה וספק אס' יש ס' במילוי נגד
אוחו

אף בנבלע מקודם ע"י מליחה מ"מ
בנחבשל אח"כ נ"ג . משא"כ לטעם הש"ך
שבסי' ל"ב דמשו"ה ל"א חנ"ג במליחה
משום דאנו סומכים על הפוסקים דכל
מליחה אינו אסרת רק כ"ק ועכ"פ
בהפ"מ ל"א חנ"ג א"כ ס"ה בנחבשל
אח"כ ג"כ י"ל דלא נ"ג כיון שמתחלה
לא נבלע אלא כ"ק ונגד הקליפה יש ס'
וכמ"ס בשם היד"י . ומדברי הגאונים
הג"ל מבואר היפוך מדברי היד"י שהביא
כת"ר ביד' דבנחבשל בלי מליחה שנית
שרי ואולי כוונתו לשיטת הש"ך בסקל"ז
שכ' דלרמ"א כת"ח שרי בדיעבד אפי'
בנפל לזיר אס נחבשל בלא הדומ"ש [ע'
חז"ד ביאורים סק"ח] אבל הוא מיירי
שם בלא הודא ואמרינן אידי דעריד כו'
משא"כ בנ"ד דמיירי בהודא הוי דינו
כחתיכה חפלה ובלע בודאיו וא"כ הדומ"ש
מעבד אף בדיעבד ובלא"ה הרי הט"ז
שם כ' דחזר מח"מ וס"ל דלריך הדומ"ש
דוקא . ומעשה נבא לעמק יהושפט
ויעברו לפנינו דבריו כבני מרון . באות
א' ב' העתיק לדברי מהרי"א וכבר כ'
שכל דבריו שם סמוכים ולריך בר נגר
לפרקינ' . ובאות ג' כ' דבלא נמלחה
מחדש דלא טריד ובלע ל"מ הדומ"ש
אפי' בהפ"מ כיון דהוי ב' קילות ובנמלחה
מחדש דטריד שרי אף בלי מליחה ג' .
כבר נחבאר דאף בנמלחה אין להחיר
אפי' בדיעבד רק ע"י הדומ"ש ובלא
נמלחה יש להחיר בהפ"מ עכ"פ ע"י
הדומ"ג . ובאות ד' כ' בדדיעבד אס לא
מלאו פסם ג' ונחבשל מותר ושכ"כ ביד"י
כבר נחבאר דכ"ז ליתא רק דאף בדיעבד
אסור בלא מליחה ג' . ובאות ה' כ' דבלא
נמלחה עמו רק הניחה אללו ל"מ הדומ"ש
אפי' בהפ"מ . וכבר נחבאר דזה ליתא
ובאות ו' כ' לסקל בהדיחו במים שעמדו
בביתו דוקא . ולפמ"ש דבלא"ה ס"ל דאין
דחה סותמם א"כ אין נפ"מ באיזה
מים הדיחה . ודקשי' לי עמ"ש שם
לסחיר אף באיהפ"מ אס הדיחו במים

אוחו מקלח אבילה. הנה אם נודע קודם הבישול יש להורות גם כזה להוסיף עוד בינה בחוך המילוי ולערב היטב בחוכה בגלל ואם לא נודע עד לאחר הבישול אם ליה צדגים בלבד ס' נגד הבינה חף שאם הרועבוסא"ד שבקדירה יש ס' כבר הורה גבר בטו"ט קמא ס' קנ"ד דהדגים אסורים רק הרועבב יש להחיר. ומשם מדרשנו :

(ד) **וע"ד** שבשלו שני בינים ונמלא בא' טיפת דם שלידד להחיר ונתן טעם בגוזה כיוון דקיי"ל דאין המדומע מדמע כו' וא"כ נתחלק טעם הבינה האסורה גם במים ושוב הו"ל בהבינה השני' רוב כנגדו. אם כי דבר חכמה אמר אמנם יש לשדות נרגא בזה מהא דאיתא בחולין ק"ח כוית בשר שגפל ליורה חלב בשר אסור וחלב מותר וסקשינן חלב אמאי שרי חלב נבלה הוא ומשני הבי"ע ביורה רוחחת דמבלע בלע מפלט לא פלט ולדידן לא בקיאינן בשיעורין וכמ"ס בריס ס' ז"ב] אסור לעולם. ובמ"ז שם כ' דהפריח הקשה ע"ז דא"כ אפי' ס' לא יהי דניחוס שמה בלע ופלט הרבה פעמים עד שאין ס' נגדה וחרץ כיוון דמ"ה מב"מ ברובא בטל לא דייקנין כולי האי | וע' בחרע"א ס' ז"ח מש"ס על דברת הש"ך סק"ה] וא"כ בג"ד דליכא רובא בלי לירוף המים שפיר מיישינן דבלע ופלט כ"פ עד שאין בבינה כשרה נגדה אפי' רוב משהו לכן מסתפיא להקל בזה. ואף שיש בזה ס"ס שמה ל"ה במקום האוסרו ושמה ה' רוב משהו. עי' בב"ש ס' קכ"ב דלא סמך על ס"ס זו אלא במערובות רוב אכל לא בחד בחד כיוון דהמניי והכנה"ג ס"ל כע"ז סה"ה דחד בחרי דוקא לריך. אך לימים הבאים טוב להודיע לעם שקודם הבישול ישימו אפר כירה [נקיי' מבו"ח] בחוך הקדירה ויבשנס באפר וחזי אף אם ימלא אכ"כ באיזה בינה טפה דם לית לן בה. וחילי ידי לפי שהאפר פוגמחו כמ"ס

המחבר בל"ה ס"ד. ואף שהע"ז והס"ך שם הקשו עליו והעלו בל"ע. עיין בפ"ח שם סק"ו ובערוגות הבושם שם. שכ' דהיינו דוקא שהאפר אינו פועל לעשות טלם האיסור לפגם אבל עכ"פ פועל שאם נחנו קודם שהאיסור פולט שטעם האיסור נפגם ונקלש קודם שבלע טעמו בכשרה וא"כ עכ"פ בודאי יש רוב משהו בבינה הכשרה נגדה ובאיסור דרבנן לכ"ע סגי ברוב משהו כמ"ס הפמ"ג יפ' לתערובות (ע' בפ"ח ק"ט סק"א) ובא"ס יסבחו עד אחר הבישול יזהר להלטננס או לשפוך עליהם מים זוגנים קודם שמערה אותן. ודרך אגב אעיר שמה שעלה ונסתפק הפמ"ג בשעת ח"א ביבש ביבש דבטל ברוב אי סגי ברוב משהו וכתב דממקואות דמי גשמים דמחלה פסול הא משהו יוהר כשר אין רא' דאפשר דשאיבה שהמשיכוהו דרבנן אבל באיסור תורה כפל בעינן ובגליון הפמ"ג שם העירוני ע"ז דממקואות פ"ז מ"ו מוכח דאפילו באיסור תורה סגי ברוב משהו דתנן מלא מי חטאת. עד שירבו המים על מי חטאת וכ' הר"ש עד שירבו משהו והתם מיירי באב הטומאה דאורייתא הרי דאפי' בדאורייתא סגי ברוב משהו ודו"ק :

(ה) **וע"ד** שבישלו הרבה בינים ובעודם רוחחים הוילאם בכף א' או לבדו ואח"כ נמלא דם בא' מהם ומקום הספק הוא דלמא לקח הטריפה בראשונה ונטרק הכף ואסר הכף כל הבינים שהוילאו. בכף זה. הנה דעת מהרש"ק בחכ"ס ובטו"ט ס' קכ"ב לאסור בזה והוסיף עוד לומר דאפי' כשעירה המים בעודם רוחחין נמי אסורין כיוון דיש לחוש שמה נשאר הך בינה שי"ב דם עם מעט מים בסוף העירוי. ונאסר המעט מים ושוב אוסר לשאר הבינים שנגעו במים. אמנם בב"ש הנ"ל כ' דאין לחוש לזה כיוון דהוי ס"ס שמה ל"ה דם במקום האוסרו ושמה ה' חמיד רוב בינים לבטלו ומוחר מה"ת ואכתי אסור מדרבנן מ"מ בדרבנן סגי

בש"ה מש"ד סי' ל"א שכ' ג"כ להסיר
בזה. ומ"ש שיכול להסירו בניקל זה אינו
מעלה ארוכה רק לענין שלא לחשבו
כודאי וכ"כ דב"ק דאפי' להלבוש לרדך
הבמה אם הי' דבוק בחולדה לחלמון
משא"כ כשרק מונח על גבן אולי ממק"א
בא לשם וכיון שהסכימו האחרונים
לדדין בלא"ה ל"ה אלא ספק א"כ אין
נפ"מ אם יכול להסירו או לא :

(ח) **ושוארת** בנתערב מעגלי
טרפה בין הכשרות
לאחר שנתמלאו אם הוא חשוב חר"ל
דל"ב כבר הוכחתי בס"ד בספרי [אילנה
דחיי טגד"מ] ששפיר בטל. לך נא ראה
ומשם תדרשנו :

(ט) **ושוארת** אודות מ"ש בלוח
רי"ח לטנין חתן בחמיו
וכלה בחמותה. שלא יהי' שמויהם שוים
אם יש לא' שני שמות אם אין קפידא
להתחתן. כבר מלתא דא' אמורה עס
הס' אור הנר בשם גדולי אחרונים שבאם
יש לאחד מהם שני שמות אין קפידא
והבאתי שם דבר נחמד ע"ז מהגה"ק
מסאנץ ז"ל ע"ש :

(י) **ואשר** תמה על השו"ע שלא
העתיקו להא' דגדה י"ז
דבילה קליפה שער עליהם הלילה לא
יאלל מפני שר"ר שורה עליו. וכ"מ
איתא ביד' לשו"ת ב"ש סי' קפ"ט דאפי'
בדיעבד אסור ומוזהר תמה על שאין העולם
מוזהרים בזה. דע שנהגמר דבכת ריש
פ' המזלזל כ' דרו"ר של בילה קליפה ל"ש
ביציט וכפי הנראה הי' זאת בהעלם עין
מכמה גאונים בשו"ת ויהיה ע"י עליהם :

(יא) **ושוארת** בנמלח בשר וספק
אם הי' מונח במלחו
שיעור מיל ונתבשל ודעתך להקל מטעם
ספ"ד לקולא. הנה ז"א דבכר כ"ל לן
הש"ך בכללי ס"ס סק"ך דהיבא דאחזק
איסורא ליא ספ"ד להקל ומטעם זה
השיג הש"ך בנקוה"כ בס"מ על הט"ז
סקכ"ד שר"ה להכשיר בספק אם מלחו
ע"ש

סני בספק"א שמה ל"ה הדם במקום
האוסרו וכה"ג מותר כמ"ש הש"ך בכללי
ס"ס סק"י וגם יש לזרף דעת הכו"פ
והפמ"ג דדם ביצים שנתבשלו היו דרבנן
ומטעם זה אף כשעיריה המים מהם בעודם
רוחחים ג"כ יש להקל ואליו תשמעון כי
בדרבנן שומעין להקל :

(ו) **וע"ד** שסכו הקיכלך והחלות בבינה
ונמלא דם בקליפה הנה אם
הוא קודם האפי' יש לו תקנה ע"י שיסוב
עליו עוד הפעם בבינה כשהיה וזו"ג
והמכ"י סובר דבאוכל דבטעמא חליא
מילתא כל דאין טעם חזותא לאו מילתא
הוא והפמ"ג בק"ב הסכים עמו שוב
מלאתי בפמ"ג סי' ק' מ"ז סק"א דאם
ליבן מאכל בבינת נבלה ירבה עוד עד
שיבטל החזותא מס"ס שמה חזותא בדרבנן
לאו מילתא הוא ושמה הלכה כמחבר
בדרבנן מותר להוסיף ויש לזרף עוד
הספק שמה ל"ה הדם במקום האוסרו
ונמלא לאחר האפי' פליגי בה רב רב
הפמ"ג בשעה"ה סובר לזרף ליטול כ"ג
ובה"ג רש"ק שם השיג עליו דדי בקליפה
והביא רא' מפ' כ"ל שאני סיכה דמשהו
בעלמא עבדי לי' [עש"ך ל"ד ס"ק כ"ט]
אמנם בט"ז שם סק"ג כ' דבעינן ס'
וקליפה ובנה"כ הסכים עמו ובש"א סי'
כ"ד כ' דדם ביצים דרבנן סמכין
ארשב"א דפסקין כוותי' בס' ק"ה דאפי'
באיכא ס' לריכים נטילה ובנטילה יש ס'
כנגד הסיכה ולפי' ל"ה לריכים אפילו
גרירה אך יען שהוא ניכר לעין הוי
כאיסור בעין דאינו בטל ע"כ לריכין
לגרור היטב הטיחה שט"פ ושפיר דמי :

(ז) **ושוארת** מאי למידן באותם
ביצים שנמלא עליהם
חתיכות קטנים שיש מהן במראה בשר
ויש שמריתן לבן ויש מהם בלבע אדום
אך שהוכחה ממראותיו ויוכלו להסירם
בניקל דרכי להקל בזה דאינו דם כלל
וכ"ש בלבן שאינו נוטה כלל לאדומות.
פט"ז סי' קפ"ח סק"א. ואח"כ מלאתי

ע"ש איברא דלפענ"ד ג"כ יש לדון להקל
 בזה ע"פ דברי הר"ש במקואות פ"ב מ"ב
 שפי' להחוספחא שכ' שבאס א' ה' טמא
 בטומאה קלה וה' שני מקואות א' כשרה
 וא' שאובין וטבל בא' מהם וא"י באיזה
 טבל ועשה טהרות ה"ז תלויות ואם טבל
 אח"כ במקוה הב' ועשה טהרות ג"כ
 תלויות ובלאס ה' נטמא בטומאה חמורה
 וטבל הראשונות תלויות והשניות טהורות
 וכ' הר"ש דהיינו טעמא שכיון דאיסורא
 דאורייתא אזלי לה מספיקא לא מחתינן
 לה לטומאה קלה משא"כ בטומאה קלה
 אס' במים שאובים טבל בסוף אכתי
 טומאה קלה איח' ביה הלכך גם השני'
 תלויות ולפ"ז כנ"ד כיון דע"י מליחה
 נפק לה מאיסורא דאורייתא מספיקא לא
 מחתינן לה לדרבנן ודו"ק:

(יב) ואשר אית' ביד' קוש' חריפא
 [מש"א קונטרס רוב
 וספק] שהקשה לפ"ד השט"מ כב"מ ו'
 שכ' לחרץ קוש' החוס' שס' גבי קפץ א'
 מהמנויין דלכטלו כרובא ויהי' כולם
 חייבים במעשר וחי' דרוב לאו ודאי רק
 ספק ולכך במעשר דרשין עשירי ודאי
 גם רוב נחמטט ואכ"ק להא דאמרינן
 בשבת קל"ה ערלחו ודאי דחי שבת ולא
 ערלחו ספק א"כ איך מותר למול בשבת
 דלמא נפל הוא ואע"ג דרוב וולד מעליא
 יולדים אכתי לאו ערלחו ודאי הוא דרוב
 ל"ה רק ספק וכן הקשה עמ"ש בגמ'
 להקשות על רשב"ג דאמר כל סלא קשה
 ל' יום הוי נפל א"כ מימהל היכי מהלינן
 דאמאי לא הקשה כן גם לרבנן דס"ל
 דאזלינן בחד רוב מימהל היכי מהלינן
 דערלחו ודאי בעינן אח"ד. לפענ"ד
 לק"מ דכבר כ' הגאון מהר"ב לייפניק
 בהג' לשב שמעתיא דסגרת השט"מ הוא
 דוקא ברוב דתערובות אבל בשערי רובא
 כגון במכה אביו וכדומה הוי רוב כודאי
 והא דא"ה בלחה"ר משום דיש לחבירו
 חזקה ממון אף שרו"ח רובא עדיף הוא
 כיון שהוא עומד ואומר אני מן המועטין

אבל בספק דמליחות אזלינן בחד רובא
 גם בממון שהרי הרב גן המלך אומר כן
 והו"ד ביד מלאכי כ' הדינים אות ק"ב
 ובלא"ה הלא כבר כ' במהרי"ט דחזקה
 דאחי' מסבירא עדיף מרובא. ודקשי' ל'
 לשטת האומרים דגם בעידי ממון לריך
 להיות עשאי"ל עש"ך ל"ג סקט"ז א"כ
 איך יכולים לדון ע"י עדים על הפרטה
 הא קיי"ל משלשין בממון וא"כ לא יגיע
 רק חלי פרוטה לכ"א ופחות מפרטה
 לא מקרי ממון להוליאו בדוינין ושוב
 לא הוי עשאי"ל ויחא ל' דכיון דאס'
 בא ללאת יד"ש לריך להחזיר אף פחות
 מפרטה שוב הו"ל ממון ולא ידעתי
 מה הועיל בזה הלא ס"ס אינו יכולים
 להוליאו בדוינין איברא דלדעת המחבר
 בחו"מ ס"ו דאס' החלת דין ה' על
 פהוטה גומרין הדין אפי' בפחות מש"פ
 וכן פסק הב"ח סס' וצפ"ח כ' שכ"כ
 בחומים ובכר"י בודאי לק"מ כיון דס"ס
 תחלת דין ה' על פרוטה לא משגיחין
 ע"ש סופו אך לדברי הש"ך והסמ"ע
 שס' שחלקו ע"ז שפיר קשה אך לא ידעתי
 מהיכן מלא לומר כן שיכולים לחבטו
 ע"פ עדים על פרוטה הלא מפ"ח שס'
 ובג"ג סק"ד מבואר דלקושטא דמילתא
 אה"נ דלא יכולין להוליאו בדוינין בב'
 שותפין אס' לא יגיע החביעה פרוטה
 לכ"א ע"ש וא"כ גם ע"י עדים אינו
 יכולין לחבטו אס' לא יגיע פרוטה לכ"א:

כ"ד מחבת לרחמי השמים וישועתו .
 יצחק מרדכי פאדוואה בלאאמו"ר
 שליט"א מאפטצנא האב"ד דק"ק הנ"ל :

סימן ס

ב"ה פראנק

חי' ברכת אברהם בח"י הגאון הק' רשכבה"ג
 אמ"ז אברהם הוא אברהם וי"ע האב"ד ק'
 ספר"ם יצ"ו . ח"ל בעזרת אלקי המערכה
 אבאר הלכה מפ' סוכה .

דף ב' ע"א מתני' שאינה גבוהה
 עשרה טפחים כו'
 הא

הא דלא קמני שאם אינה רחבה כהיקונה פסולה. י"ל משום דרבי סבר לקמן (דף ג'). עד שיהא בה ד"א על ד"א ואפשר דסבר נמי כר' זירא דאמר לקמן בסמוך דהטעם דפסול בגובה יותר מכ'. היא משום כל ולכך לא תני רבי האי דינא שיהא רחבה ד' אמות. דממילא ידעינן זה. דאל"כ רק דהוי בגי בראשו ורובו ושולחנו. הו"ל למחני שיעורא בט"ז או ב"ח אמה. לפי ערך ד' רוחב לעשרים גובה דאם היא יותר אפי' מעט דליכא כל סוכה אפי' בפחות מכ' כשאינו רחב ד' ליכא כל. ועיין בתוס' לקמן ע"כ ד"ה יש בה. ולפי התי' השני של התוס' דהתם לא משערינן לפי ערך ול"ל דלא פוסל בסוכה. אם לא דהיא פחות מראשו ורובו ולא בעינן שולחנו ולכך לא לריך למחני סוכה שהיא פחותה מראשו ורובו שהיא פסולה. דזה מלתא דפשיטא דבקטנה יותר מזה א"א ליטב בתוכה. ואע"ג דלקמן (ג.) פסק ר' שמואל בר יוחנן שיהי' ראשו ורובו ושולחנו וגם הפוסקים ס"ל הכי. י"ל דהיא מדרבנן ומדאורייתא לא בעי שולחנו. ומכאן יש סיע לרב אלפסי דהא דבעי' שולחנו היינו כדי שלא ימשך אחר שולחנו גם להראש שפי' דלא ס"ל הכי. הוי רק מדרבנן אלא או שזריך ד' אמות כשאר בית. כדאמר לקמן (ג.) ולפי מה דאמר התם דסוכה דירת עראי לא בעי' ד"א בגי' שיהי' ראוי ליטב בה ובמחזקת ראשו ורובו בלא שולחנו נמי כשירה ואם הי' באפשרי ליטב בסוכה היוחר קטנה מזו נמי הוי כשר. ולכך לא תני לי' במחניתינן דבמלתא דרבנן לא שייך ליטבא דפסולה.

שם ורב יהודה מכשיר. פירש"י בגמ' מפרש לפלוגתייהו. היינו מה דמפרש בגמ' כולו כרבה לא אמרי שהיא ידיעה לדורת. כר' זירא לא אמרי שהיא לימות המשיח. כרבא לא אמרי משום קושי' דאביי. וא"כ ר' יהודה סבר כל הקושיות דמטעם שזריך ידיעה לא פסול דהסיה

ידיעה לדורת. וכן כולו ואין להקשות מאי פריך (בעירובין ג.) לרבה אפלוני בתרתי ל"ל. הא י"ל דבסוכה פסול משום שינויי' אחריו. דהא ודאי על רבא לא קשי'. דהא לריך לאשמעי' הכא דבעי ידיעה. וגם התם לריך לאשמעינן במבוי משום הכירא. ומה מקשה אבל זה אינו קשי' דרבה אפי' ודאי סבר דגם ר' יהודה סבר קרא דלמטען ידעו לא אחי' לדורת אלא סובר דאפי' גבוה הרבה שלטא עינא ולכך פריך התם שפיר כיון דסבר הכא דכשר משום דשלטא בה עינא אפי' גבוה הרבה. ממילא ידעי' דגם במבוי כשר. אבל הגמ' סבר בלחמ דר' יהודה סבא קרא דלמטען ידעו משום דההיא ידיעה לדורת. לכך פירש"י בגמ' מפרש פלוגתייהו:

שם וסאינה גבוהה עשרה פירש"י בגמ' מפרש טעמא. כלו' בהא דסגי בעשרה טפחים דההבדל החלוונה לפסול עד שיהי' גבוהה ד' אמות כנגד גובה דרס. אבל דביבור שאח"ז לעינן דפנות היא להיפוך. דהסבירא החלוונה להכשיר אפי' בב' דפנות ומשהו. כמו בשבת דסגי ב' דפנות ולחי. ולכך כתב רש"י נמי בגמ' יליף לה. היינו דבעינן ג' דפנות: **שם** ושחמחה מרובה מזילתה. פירש"י המיעוט בטל ברוב. כלומר הא אם הי' שזה בשוה הי' כשר לכך נושנה נמי ליטבא דמחני' וקמני ושחמחה מרובה מזילתה. ולא קמני שאין לילתה מרובה מחמחה. כמו שאמר שאין לה שלש דפנות. אלא משום דאי הוי תני הכא הכי. ה"א דאם הוי לילתה כחמחה ג"כ פסולה:

בגמ' חנן התם כו'. יש לדקדק דמחל' הו"ל להקשות מנ"ל שפסול למעלה מכ'. והדר ליקשי קושי' אחריו. ועוד דכיון דעדיין לא ידע המקשן לטעמא דמחני'. דלמא יש במחני' טעמא דלא מהני תקנתא כמו גבי מבוי. ונר' דהא יל"ד עוד דהו"ל להמקשן נמי למידק מהמחנר

מהמחרץ דהבא היא מדאורייתא וההם
היא מדרבנן. א"ו דהמקשן סבר דמה
שפסלינן בסוכה יותר מכ' היא מדרבנן.
והטעם שגזרו הכי כדי שיהי' לו היכר
לדעת שהוא יושב בסוכה. אבל מדאורייתא
לא לריך. א"כ כיון דתרווייהו מדרבנן.
מקשה שפיר מ"ש ואחרי שתירץ לו סוכה
לאורייתא פריך שפיר מנא ה"מ:

שם מ"ש גבי סוכה דתני פסולה לפי'
רש"י יש לפרש באחד מב' ענינים
אי אזלא קו' המקשן דליחני או גס ההם
לישנא דפסולה אי ג"כ הכא לישנא דתקנת'
ולכך מהרץ לו דהם לא יוכל למחני
לישנא דפסולה. אחרי שהיא דרבנן.
והכא לא גזי' למחני לישנא דתקנתא
משום דנפיש מילי' והשני תירוצים כחדא
חשובים. ואי אזיל קושי' המקשן מוכח
דאיזו לישנא דעדיפא חד מחבירי' ליחני
לאותו לישנא בתרווייהו ע"ז מחרץ בחירון
ראשון דפסולה היא לישנא מעליא אלא
דהם כיון שהיא מדרבנן א"א למיחני
פסולה. ובהתירון הבני מחרץ לו דימעט
היא לישנא מעליא אלא דהכא א"א
למיחני הכי כיון דנפיש מילי' :

שם ואיבעית אימא סוכה דנפיש מילת'
פרש"י ולריך לשנות הלשון לכל
תקנה ותקנה כגון בגבזה ימעט. ואם
אינה גבזה יגביה כו'. ואין זה ניחא לפי'
החוס' בד"ה סוכה מ"ש דלא פריך אלא
מסוכה ומבוי שדיגס שום לענין גבזה.
משמע דלא קפדינן שיהיו שוין לענין שאר
הדינים. דא"כ לענין גבזה ליחני ימעט.
ובשאר הדינים ליחני פסול. וז"ל לפי'
החוס' סוכה דנפיש מילתא לענין הגובה
בעלמא נפיש תקנתא דהוי ז"ל ימעט
ח"כ ירמיב הסוכה שחבי' יותר מד"א
וכסר לר' זירא דהטעם משום זל כדאמר
לקמן. ולרבה או ימעט או יגביה הדפנות
סיהיו מגיעות לסכך. ולרבה דמחני'
משום קבע דאין לה תקנה אחרת רק
ימעט. ז"ל לפי' החוס' דהתירון הראשון
אזיל לרבה והשני לרבה ולר' זירא כנ"ל:

שם למעלה מעשרים חמה דאדם
עושה דירתו דירת קבע כי עביר
לי' דירת ארעי גמי לא נפיק. יש לדקדק
דהאיך שייך לומר כי עביר לי' דירת
ארעי הא כיון דהיא למעלה מב' חמה
הרי לא יוכל לעסוקה ארעי. כמ"ש רש"י
שלא תפול. וז"ל דמהכא דייקי הרא"ש
והפוסקים דלרבה פסול בכל ענין כשהיא
למעלה מעשרים חמה משום קבע.
דלכאורה איכא למימר להיפוך מרבה
דכשאין הדפנות מגיעים לסכך כשר כיון
דאין הדפנות גבוהים יותר מעשרים חמה
א"ל לעשותם קבע. אלא דייק מודברי
רבה כנ"ל. והכי קאמר למעלה מעשרים
חמה דאדם עושה דירתו קבע כי עביר
דירת ארעי דהיינו שאין הדפנות מגיעות
לסכך גמי לא נפיק :

תוס' ד"ה לאורייתא כו' ובפ' במה
מדליקין כו'. יש לדקדק אמאי
לא הקשו זה תיכף אפירש"י דלעיל דהחוס'
פירשו פירש אחר ע"ש. וגר' דמה שהקשו
מפ' במה מדליקין היא ראי' לפירשו
דליחני החס' גבי נר חנוכה שהיא מדרבנן
וע"כ היינו משום סוכה דבתרה. בשלמא
אי אמרינן כפי' החוס'. דגבי דרבנן גמי
שייך למיחני לשון פסול. אלא שאינו לשון
מעלי' כמו ימעט. לכך חני' החס' שפיר
פסולה משום סוכה דלא שייך למיחני גבזה
ימעט כמ"ש החוס' דלמא יטעו למימר דזה
לכתחלה. אבל לפירש"י האיך שייך לומר
דתני גבי נ"ח פסולה. דלא שייך כלל
גבי דרבנן לפירש"י משום סוכה. דגבי
סוכה גופא שייך לישנא דימעט. וזוה
מחורץ ג"כ דאמאי לא חני' גבי נ"ח ימעט
משום מבוי דבתרה. ואי משום דתני
סוכה קודם מבוי. הו"ל למחני ימעט
כמבוי וכסוכה. אלא משום דלפי' החוס'
שייך גס גבי מבוי לישנא דפסולה וגבי
סוכה לא שייך כלל לישנא דימעט ודו"ק:
ע"ב גמ' כולה כרבה לא אמרי' כו'.
אין להקשות מנ"ל להמסדר
הש"ס דחר לא ס"ל דאידך דלמא רבה
סבר

סבר הלימוד של ר' זירא דלריך לל סוכה. אלא דסבר רבה דבהא לא פליגי ר"י ורבנן. אלא דכ"ע סברי דלריך. ופלוגתיהו אולי כשהסוכה יתירה רחבה מ' אמות. ואיכא לל סוכה. ופליגי בדרכה אם לריך לדעת שהוא יושב בסוכה אם לאו וה"ה להיפוך דר' זירא סבר דבין ר"י ובין רבנן סברי דלריך שיהא שלטא בה עינא. ופלוגתיהו בדפנות מגיעות לסכך. דשלטא בה עינא. ופליגי אם לריך לל סוכה או לא. אבל נ' דכיון דאלימוד דרבא לא יכילנא למימר כך. א"ו (כיון) דר' זירא ורבה ודאי לא סברי הא דרבא לכך אמרינן ג"כ דלא כחד ודו"ק: **שם** משום קושי' דאב"י. פירש"י ושינוי' לא משמע לכו הו"ל וקרא לאו דוקא ארעי. כלומר דאלו הוי כתיב בפירוש ארעי היינו מוכרחין לומר שינוי' דרבא מבח קושי' דאב"י אבל השתא דלא כתיב בפירוש אין לנו מוכרחין לשינוי' דרבא ואי לאו קושי' דאב"י אף דלא כתב בפירו' ארעי. מ"מ הוי דרש' לה ככל הדרשות. אבל השתא יומר מסתבר דלא למדרש ארעי ולומר שינוי' דהיקא אליב' : **שם** כר' זירא דאמר משום לל פירש"י דאי משום משלט עינא בטפי מד"א פורחא לא שלטא בה עינא. משמע לפירש"י דאי רחבה יותר משלט בה עינא. ולכך גרס רש"י בגמ' בשלמא דר' יאשי' פליגי דאינהו קא יהבי שיעורא במשכי'. ואיהו לא יהיב שיעורא למשכי'. פי' דאף דגם הוא אמר אליבא דרבס מ"מ ה' יכול ליתן שיעורא משך הסוכה. דאז היא רחב הרבה דהיינו עשר אמות או יותר לפי שיעור שיכול להיות גבוה יותר שיה' כשר. אלא דהוא פליג עלי' בזה. משום דגזרינן שמא יעשה אותה בגובה מכ' אף שלא יהי' רחבה כ"כ. ור"ה ור' חנן לא גזרו משום דהם מכשירים ביומא מכ' אם רחבה מעט יותר מד"א. לכך לא גזרו דלמא יעשה סוכה שיהי' פחות מד"א. משום דבלא זה דרך סוכה שלא יהי' רחבה ביותר מד' ג"כ פין דרך לכך גזר ר' יאשי' וכמ"ש הפנ"י. אבל התוס' דפירשו דכ"ה כר' זירא דאפי' רחבה טובא לא שלטא בה עינא נכך גרס לקמן לא פליגי רבנן. דהוא אמר אליבא דרבה להכי לא יכול ליתן שיעורא במשכא והם אמרו אליבא דר' זירא לכך יהבי שיעורא במשכא ויוכל להיות דחד סבר דלריך. אבל נר' דהתוס' דגרס לא פליגי לפי דעת המקשן דסבר דר"ה אמר זה אליבא דר' זירא ואיכא למימר דסבר נמי דר' יאשי'. אך לפי' הראשונים שכתבנו לעיל דר"ה אמר זה לרבה. ודאי פליג ר"ה אדר' יאשי' שהוא לא מכשיר אליבא דרבה כ"א כשהדפנות מגיעות לסכך והוא מכשיר אף כשאין הדפנות מגיעות לסכך אם רחבות יותר מד' דהו"ל ידיעה זו שיושב בלל מהסוכה. אז י"ל אף לפי האמת לא פליגי. דאפשר דר' יאשי' נמי מודה לזה אלא דלא איירי בכ"י ודו"ק:

שם מחלוקת בשאינה מחוקת אלא כד' ראשו ורובו. בפירש"י וא"ת קשי' דרב אדרב אמוראי נינהו אליבא דרס. הא דלא מקשה רש"י לעיל אמה דא"ר יאשי' משמ' דרב ור"ה משמ' דרב וכו' משום דלעיל לא לריכין למימר דאמוראי נינהו אליבא דרב. דו"ל דר' יאשי' סבר להא דר"ה וסא דא"ר יאשי' מחלוקת בשאין הדפנות מגיעות לסכך היינו אם היא רחב מד"א דאז איכא לל סוכה דפליגי אי בעינן דשלטא ב' עינא כמ"ל. וגם ר' הונא סבר הא דר' יאשי' דבעי' שיהא שלטא ב' עינא. אלא דמייירי שהדפנות מגיעות לסכך ושלטא ב' עינא ופליגי ר"י ורבנן אי בעינן לל סוכה דהיינו שיהי' רהב ד"א או לא אף שכתבתי לעיל בגמ' דר' זירא לא סובר כרבה וכן רבה לא סבר כר' זירא מ"מ רב ור' יאשי' ור"ה דאמרי' אליבא דרב י"ל דסברי סברא דרבה ור' זירא לכך לא כתב רש"י לעיל

לעיל אמוראי נינהו ואלויא דרב אכל
הכא על ר' חנן בר רבה שפיר פירש"י
דודאי ר"ה דסבר אליבא דרב דלא פליגי
ר"י ורבנן . כשהיא יותר מראשו ורובו
ושלחנו . אלא כשהיא ד' אמות . וביותר
מד' לא פליגי . ור' חנן דסבר אליבא
דרב (דלא) פליגי אפי' כשהיא יותר
מראשו ורובו ושלחנו . א"כ פליגי אהדדי
לכך ל"ל אמוראי נינהו וק"ל :

תוס' ד"ה עד ארבעים כו' וי"ל דאיכא
לשנויי הכא כי ההיא ליטנא אפי'
טובא . וז"ל דזהו דוקא לחי' השני של
החום' בד"ה יש בה יותר . דלא חשבי'
ביותר מד' אמות לפי ערך . דהא יש
להקשות מאי פריך הגמ' מסוכה דהילני
המלכה שהיתה גבוה כו' הא י"ל דהית'
גבוה יותר משיעורא דלפי ערך ולא הי'
בה לל ופסלו כל כך ביותר . ושפיר ראי'
מההם . ועתה י"ל דר"י לא מכשיר אלא
ארבעים וחמשים דוקא ולא יותר . ולכך
פריך הגמ' שפיר דאף דלפי הערך עדיין
היא קטנה מבי דרכה . ואי אמרי' בפ'
החום' דלא דוקא קשה כג"ל . א"ו דהכא
אזלי לחי' השני של החום' ודו"ק : (עכ"ל)

יורם במהרי"א ז"ל חופ"ק הנ"ל .

סימן סא

ב"ה סאקאלי .

(א) **יומא** (מ"ח .) בעי ר"פ חישב
בחתיית גחלים מהו מכשירי
מלוא כמלוא דמי או לא חיקו . והרמב"ם
פ"ה משו"ה כ"ה פסק דחתיית הגחלים
נפסלם במחשבה שמכשירי קרבן כקרבן
והקשו הכ"מ והלח"מ כיון דזה בעיאל דלא
אפשרטא הו"ל לכתוב שהוא ספק כדכתב
באיך בעי עי"ש . וז"ל לחרץ דמקודם
בעי ר"פ חישב בחפינת קטורת מהו
ופשיט ל' רב שימי ממשה דעדיות
הוסיף ר"ע כו' קס"ד מדפסל טבול יום
פסלה נמי לינה . והקשה רש"י ל"ל לאחויי
בקס"ד מטבוי' לחי' ממשה דמעילה

דקחני בהדיא דנפסל בלינה . וע' בחום'
ובחז"י מש"כ בזה : וגראה לענ"ד בזה
ע"פ מה שפירש"י בהבעיא דחתיית
גחלים וז"ל לינה שמעינן דפסלה בהו
מדפסיל טבוי' כדחנן לעיל מיהו הא
מיבעיא לן אי הוי חתיית עבודה למיפסל
בה מחשבה עכ"ל . ולוא ה"ל לומר בדעת
הרמב"ם דר"פ שאל בבהמ"ד שחי הבעיות
בהדדי חישב בחפינת קטורת מהו חישב
בחתיית גחלים מהו ורב שימי קפשיט
ל' על שחי הבעיות מהמשה דעדיות
דקחני דקטורת וגחלים נפסלין בטבוי'
ומדפסל טבוי' פסלה נמי לינה ומדלינה
פסלה פסלה נמי מחשבה . ולכן לא הביא
מהמשה דמעילה דההם לא קחני גחלים
ובמשה דעדיות קחני גחלים ג"כ .
ואיפשרטא שחי הבעיות דבין בחפינת
קטורת ובין בחתיית גחלים מדפסל טבוי'
פסלה נמי לינה ופסלה נמי מחשבה וס"ל
לר"ש דמכשירי מלוא כמלוא . אכן ר"פ
לא קיבל פשיטות ר"ש רק אקטורת דהוי
גוף הקרבן ועלם מלוא ולכן פסל בה
מחשבה . אבל אחתיית גחלים לא קיבל
פשיטותו דאף דפסל בהו לינה מ"מ פסול
מחשבה הוי ספק כיון דהוי רק מכשירי
מלוא ואינן גוף הקרבן ולכן סידרו
בגמ' מקודם הבעיא בחפינת קטורת
ופשיטותו דר"ש ע"ז ואח"כ הבעיא בחתיית
גחלים אי מכשירי מלוא כמלוא דמי וקאי
בחיקוי כי זה דעת ר"פ בעל הבעיא .
והרמב"ם פוסק כרב שימי דפסל במכוון
ממשה דעדיות על שחי הבעיות דכיון
דפסל טבוי' בקטורת וגחלים פסלה נמי
לינה ומדלינה פסלה מחשבה נמי פסלה
במרווייהו ואין חילוק בין מכשירי מלוא
למלוא ולכן כולל הרמב"ם ג"כ בהדדי
דחפינת הקטורת וחתיית הגחלים נפסלין
במחשבה שמכשירי קרבן כקרבן ומיושב
קושית רש"י ז"ל לפי פסק הרמב"ם ז"ל .
שו"ר בעי' רבינו חננאל שמהפך בלחמ
דהפשיטות קאי על שחי הבעיות ואפשר
שהי' לו הגירסא בגמ' הכי ולפי' א"ש
פסק

פסק הרמב"ם בפשיטות :

(ב) שם (נ"ח) : במשנה ועל כולן הי' נותן מלמטה למטה חוץ מזו שהיתה לפניו שהי' נותן מלמעלה למטה ובתב' החיו"ט דהרמב"ם פ"ד מעיוה"כ ה"ב שכתב להך סיפא לא משום דפסק כר"א אלא דס"ל דאחאן אף לח"ק ובקרבן מורחית לפניה שהיא לפניו ממש נותן מלמעלה למטה עי"ש"ה והיא פלא דהרמב"ם שם כתב חוץ מן האחרונה שהיתה לפניו שהוא נותן מלמעלה למטה ע"ש . ולפ"ד החיו"ט אמאי קרי לה אחרונה הלא הקרבן מורחית לפניה היתה הראשונה שבה הי' מחיל כמ"ס הרמב"ם להדיא והול"ל חוץ מן הראשונה וע"ע בכ"מ פ"ה ממעלה"ק הי"ד מש"כ בשם הר"י קורקוס ולפירושו נראה שצומד סמוך לקרבן דרומית מערבית ומקיף ביד לכל הקרנות ע"ש . וגם זה לע"ק הלא אותה הקרבן דרמ"ע לפניו שלריך ליתן מלמעלה למטה והיא אינה אחרונה ממש דאחרונה היא דרומית מזרחית . אמנם כפי פי' הלח"מ בה' מעה"ק שם דבריו הדק היטב שצומד בקרבן מזרחית דרומית ומקיף ביד לכל הקרנות ובה הוא נותן באחרונה מלמעלה למטה עי"ש"ה :

(ג) סוכה (ח) : א"ר לוי משום ר"מ שחי סוכות של יולרים זו לפניו מזו הפנימית אינה סוכה וחייבת במזוזה והחילוניה סוכה ופטורה מן המזוזה . וכ"פ בטוש"ע א"ח סי' תרל"ו ע"ש . אך הרמב"ם בה' סוכה לא הביא דין זה . רק לענין מזוזה ומעשר הזכיר דין סוכה היוולדים בפ"ו ממזוזה ה"ט ובפ"ד ממעשר ה"ד . והעיר בזה העל"ג למה השמיטו הרמב"ם . ויש להקשות ביותר דלפי הכלל שכתב הרמב"ם פ"ה מסוכה ה"ט סוכה שנעשית כהלכה מ"מ כשרה אע"פ שלא נעשית לשם מלוה כגון סוכה עכו"ם סוכה בהמה וכל כיוצא בהן . משמע דאפילו סוכה הפנימית של סיוולרים כשרה אם רק נעשית כהלכה

וזה דלא כר"מ . ובתי טעמא אמאי פסק דלא כר"מ הא לית מאן דפליג עליו בזה אמנם בירושלמי פ"ק דסוכה ה"ב איסא סוכת הרושים סוכת היוולדים כשרה . ולא מחלק בין פנימית לחילוניה . ומשמע דפליג בזה אר"מ דבבלי . וא"כ י"ל דהרמב"ם פוסק בזה כהירושלמי דדרכו של הרמב"ם בכמה מקומות לכמוך על הירושלמי כמ"ס המשל"מ פ"ב מכלי המקדש ה"ב ובבבלי אור הנר"א ביו"ד סי' ס"ג ס"ק א' וסי' פ' ס"ק ז' וסי' ר"ז ס"ק י"ח וסי' רכ"ז ס"ק ד' וסי' של"א ס"ק ח' ובמשנה אלו' לשקלים פ"ו ה"ג ע"ש (וע"ע מזה בהשגת הראב"ד פ"ג מק"ש ה"ו ובמ"ע שם ובכ"מ פ"ג משבת ה"ט ופ"ד משקלים ה"ח ופ"ו מגדרים ה"ה ופ"ה מביכורים ה"ב ופ"ו מממרים ה"ד ובה"מ פ"ח משבת ה"ב ובמראה הפנים פ"ח דכ"מ ה"ג ובקו"א על השא"ר סי' ל"ח) ובכ"ז לריכין אנו למודעי אחרי שבגמ' דילן לית מאן דפליג בזה למה שבק הרמב"ם פשיטותא דש"ס דילן ופסק כהירושלמי . וכיו"ב הקשה הלח"מ פ"ה מק"פ ה"ט וע"ש במשל"מ ובפ"ח מכלי המקדש ה"ז ובחק יעקב סי' תל"ג ס"ק א' :

ונראה לענ"ד לומר בזה בחתי אנפי באופן א' יש להחזיק הכלל דאפשי פלונתא לא מפשיגין ונוכל לומר דגמ' דידן והירושלמי לא פליגי בזה ושניהם לזקו יחדיו דרש"י פירש הטעם דאר"מ הפנימית אינה סוכה דלא מיכבדא מילתא דלשם סוכה הוא דר בו דהא כל ימות השנה דייר החס והקשה העל"ג מ"ש מסוכת רב"ש דלמרינן החס דכשרה ובוה ג"כ ליכא סיכר דדריס בהם כל ימות"ה . וגם בסוכה פנימית של היוולדים אינו דר בה רק בימות"ה כמבואר פ"ג דמעשרות מ"ז ע"ש . ומה שפירש"י דדר בו כל ימות"ש ע"כ לאו דוקא . ונ"ל בזה דלפירש"י דהטעם משום דלא הוי סיכר אבל הסוכה בעלמא מסוככת

מסוככת כהלכתה וטעו' ללל כמ"ש
המג"א סי' תרל"ט ס"ק א'. אי"כ היא
אינה סוכה רק להיולר בעלמנו שדר בה
עד הנה ורוב פשמישו וסעודתו ושינתו
שם אי"כ לא מינכרא מילתא אס יושב
בה בחג לשם סוכה. אבל איש אחר שלא
דר בה עד היום אס יבוא בחג לדור בה
לשם סוכה נראה דיולא בזה ידי חובתו
דהסוכה בעלמותה כשרה דעשו' כהלכת'
וכ"מ מפירש"י שכתב פנימית אינה סוכה
אס בא לישב בחוכה בחג לשם סוכה
כו' דלא מינכרא מילתא דלשם סוכה
הוא דר בו דהא כל ימוה"ש דיר החס
כו' וביוסר מדברי העור והמחבר בסו'
תרל"ו שכתבו יולר כ"ח ט"ש לו ב' סוכות
א לפנים מזו הפנימית אינו יולא בה ידי
סוכה כיון שהוא דירתו כל השנה אינו
יכר שדר בה לשם מלוה והמילונה יולא
בה שהרי אינו דר בה כל השנה עכ"ל
ונראה בעליל דקאי איוולר בעלמנו שהוא
אינו יולא בה דלדיד' אינו יכר שדר
בה לשם סוכה שהיא דירתו כל השנה .
אבל איש אחר שלא דר בה מקודם
ונכנס בה בחג לשם סוכה יולא בה ידיח
דמינכרא מילתא שדר בה לשם סוכה .
וא"כ לק"מ מסוככת רקב"ש דיל' דהתם
לא קאמר דהבעלים בעלמם שדרו בה
כל ימות החמה יולאים ידי חובתם
כשיושבים בחוכה בחג לשם סוכה דהא
כיוול לה בחדא מחתא נגב"ך ורקב"ש .
ונגב"ך לאו בני חיובא נינהו . וע"כ
דכוונה דסוכתם כשירה לאיש אחר וכן
י"ל ברקב"ש דסוכתם כשירה לאיש אחר
שלא דר בה עד הנה . ליכנס לחוכה בחג
לשם סוכה דאין בהם שום פסול אע"פ
שלא נעשית לשם מלוה כיון שמסוככת
כהלכתה. וגם שפיר מינכרא מילתא
שדר בה לשם סוכה דעד היום לא דר שם
אבל להרקב"ש בעלמם י"ל דאינה סוכה
ואינם יולאים ידי סוכה כשיושבים בחוכה
בחג לשם סוכה . דלא מינכרא מילתא
שכל ימוה"ש ה"י דר בה כמו סוכה

הפנימית של יולרים לבעליהם . ולפי'
שפיר י"ל דהירושלמי לא פליג אגמ' דיון
ומה שאמרו בירושלמי סוכת הרועים
סוכת היולרים כשירה היינו דהסוכה
כשירה לאיש אחר לישב בחוכה בחג לשם
סוכה ויולא בה ידי סוכה דמינכרא
מילתא שדר בה לשם סוכה ואין בה פסול
מחמת שלא נעשית לשם מלוה אבל
הרועים בעלמם והיולרים בסוכתם
הפנימית אה"כ דאינם יולאים ידי סוכה
בחג דלא מינכרא מילתא שכל ימוה"ש
דיירי התם וכדא"ר לוי משום ר"מ וכן
י"ל בדעת הרמב"ם בהללל שכתב לן
סוכה שנעשית כהלכתה מ"מ כשירה
אע"פ שלא נעשית לשם מלוה כגון סוכת
עכו"ם סוכת בהמה וכל כיו"ב . היינו
דהסוכה כשירה לאיש שנכנס בחוכה
בחג לשם סוכה דאין בה שום פסול בזה
שלא נעשית לשם מלוה . וגם מינכרא
מילתא שדר בה לשם סוכה דהא סוכת
עכו"ם וסוכת בהמה אין להם בעלים
בני חיובא. אבל בעלים בני חיובא בסוכ'
כיו"ב כמו סוכת רקב"ש וסוכת הפנימית
של היולרים אס יושבים בה בחג לשם
סוכה אינם יולאים ידי סוכה בזה דאינו
יכר שדר בה לשם מלוה כיון שהיא
דירתו כל השנה ולפרש אח זה חשב
הרמב"ם אך למוסר דזה ודאי דדירתו
של כל השנה לא הוה סוכה לדיד' משום
דלא הוה היכר . וע' במג"א סי' תרכ"ז
ס"ק א' ובפמ"ג ובלב"ש שם :

ובאופן

ב' י"ל דאין סברא לחלק
בין הבעלים לאיש אחר והא
דאר"מ הפנימית אינה סוכה זה אפילו
לאיש אחר דכיון דדר בה היולר כל
ימוה"ש לא מינכרא מילתא לשום ישראל
שדר בה לשם סוכה דהוי בית דירה .
והא דת"ר סוכת רקב"ש כשירה ובירושלמי
סוכת הרועים סוכת היולרים כשירה זה
אפילו להבעלים בעלמם וע"כ דפליגי
אר"מ בזה . וכן הרמב"ם שסמך דסוכה
שנעשית כהלכתה מ"מ כשירה ג"כ אפי'
להבעלים

למעלה מכ"א פסולה דהוי' דירת קבע ולא ס"ל הא דרבה. וכמ"ש הרי"ף והרא"ש שם דקיי"ל כרצא. ולכן סוכה רקב"ש כשירה. והא דא"ר לוי משום ר"מ דסוכה הפנימית של היולרים אינה סוכה דאינו ניכר שיושב בסוכה. דס"ל לר' לוי דלר"מ ע"כ ל"ל הטעם דרבה דמבואר בכ"מ דהם רבנן דר' יהודה הוא ר"מ ע' פסחים י"א א'. וא"כ רבנן דר' יהודה דפסלו סוכה למעלה מכ"א הוא ר"מ וס"ל לר"מ סוכה דירת קבע בעינן כדאיתא בסוכה ז' ב' ע"ש בתולד"ה אחרים כו' ובתו"י יומא י"ב ד"ה ור"י כו' א"כ לדידי' ליכא למימר הטעם דרצא דלמעלה מכ"א ארס עושה דירת קבע דהא ס"ל סוכה ד"ק בעינן. וגם ל"ל הטעם דר"ז דבעינן שיהי' יושב בכל סוכה דלר"ז נמי ע"כ סוכה דירת עראי בעינן כמ"ש המה"פ בירושלמי שם עפ"ד החוס' ריש סוכה שהקשו לר"ז נבעי' סוכה שלא ירדו גשמים לסוכה וחירלו משום דבעינן סככה ארעי ע"ש. וכיון דס"ל לר"מ סוכה ד"ק בעינן ע"כ הא דפוסל למעלה מכ"א משום הטעם דרבה דכתי' למען ידעו ובעינן שיהא אדם יודע שהוא דר בסוכה. ולכן קאמר דסוכה הפנימית של היולרים אינה סוכה דאינו ניכר שיושב בה לשם סוכה ואינו יודע שהוא דר בסוכה דהוי' בית דירה לכל ימוה"ש ולפ"ז א"ש דעת הרמב"ם שלא זכר סוכת היולרים וכייל לן סוכה שנעשית כהלכה מ"מ כשירה ומשמע אפי' סוכה הפנימית של היולרים. דס"ל להרמב"ם לעיקר הטעם דרצא ולא ס"ל הא דרבה דבעינן שיהא יודע שהוא דר בסוכה. וקלט ראי' דס"ל להרמב"ם להלכה דלא כרבה דבעירובין ג' א' מבואר דאף דקורה למעלה מכ"א פסולה מ"מ אם יש לה אמלתרא כשירה דהטעם משום היכר וכיון דיש לה אמלתרא איכא היכרא. וכ"פ הרמב"ם פי"ז משבת הס' ובסו"ט ע' ס' שם"ג ס' כ"ו דאם עשה כיוור ולוור שהכל

לבעמלים בעמלם. ונכלל בזה גם סוכה הפנימית של היולרים ולא כר"מ ויחישב הכל כבי טוב דהטעם שפירש"י דהפנימית אינה סוכה משום דלא מינכרא מילתא מפרש הב"ח בס'י תרל"ה דזה רק מדרבנן ע"ש. אכן לענ"ד יש להעיר בזה דהלשון אינה סוכה משמע מדאורייתא כדאמרין שם י"ב ב' החם דקחני אינה סוכה מדאורייתא נמי אינה סוכה וע"ש בחוס' ובמהר"ם לובלין דלישנא אינה סוכה לא שייך כ"א בדאורייתא. וג"ל לומר דהכא נמי אינה סוכה מדאורייתא עפ"י מה שאמר רבה ריש מכילתין הטעם דפסול סוכה למעלה מכ"א אמה דא"ק למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי עשה סוכה ששיבחה ניכרת לך ולמעלה מכ"א אין אדם יודע שדר בסוכה. וא"כ ס"ל לרבה דמה"ש בעינן שיהא אדם יודע שהוא דר בסוכה ששיבחה הסוכה תהא ניכרת לו. ולכן בסוכה הפנימית של היולרים שדר בה כל ימוה"ש ולא מינכרא מילתא שיושב בה לשם סוכה אינו יולא בה מה"ש דאינו יודע שהוא דר בסוכה דהוה בית דירה בכל ימוה"ש. אולם זה לא שייך רק לרבה. אבל לר' זירא ורבא שם דל"ל הא דרבה דהוא ידיעה לדורות היא. ולא בעינן שיהא אדם יודע שהוא דר בסוכה שפיר הפנימית כשירה אפילו להיולר בעלמו דלא בעינן שיהא מינכרא מילתא שדר בה לשם סוכה רק שיהי' מסוככת כהלכה. ולכן שפיר אמרו בירושלמי סוכת הרועים סוכת היולרים כשירה. דסמחא דירושלמי היא ר' יוחנן עש"ך יו"ד ס' קמ"ה ס"ק א'. ור' יוחנן אמר בירושלמי שם הטעם דר"ז דלמעלה מכ"א אינו יושב בכל סוכה אלא בכל דפנות. א"כ לא ס"ל הא דרבה דבעינן שיהא אדם יודע שהוא דר בסוכה. ולכן סוכת הרועים והיולרים כשירה ולא מיפסלא משום היכר. וכן הבריייתא בגמ' דידן דסוכה רקב"ש כשירה אולא כפי ההלכה כרצא דמפרש הטעם

שהכל מסתכלין בה אע"פ שהקורה למעלה מכ"א כשירה דעל ידי שהכל מסתכלין בה חזו לקורה ע"ש וא"כ לרבה דבסוכה ג"כ הטעם משום היכר ז"ל בסוכה נמי הכי דאם הניח הסכך למעלה מכ"א וחלה על הסכך דברים נאים המושכים עיני האדם להסתכל בהם הסוכה כשירה. ואמרו בסוכה י' ב' נוי סוכה אין ממעטין בסוכה וכ"פ הרמב"ם פ"ה מסוכה ה"ח ובש"ע סו' תרל"ג ס"ג. ואם נימא דהלכה כרבה דהטעם משום היכר א"כ כשעשה נוי סוכה לריך להיות הסוכה כשירה אע"פ שהסכך למעלה מכ"א דאיכא הכירא וע"י שהכל מסתכלין בהנוי חזו להסכך כמו בקורת המבוי וע"כ דקיי"ל להלכה דלא כרבה דהטעם משום היכר ולא בעינן שיהא אדם יודע שהוא דר בסוכה. ולכן ז"ל להרמב"ם דסוכה הפנימית של היולרים כשירה לסוכה אפי' להיולר בעלמו דלא בעינן שיהא ניכר שישב בסוכה לשם סוכה ודלא כר"ל משום ר"מ. וזה נכלל בדבריו שכתב דסוכה שנעשית כהלכתה מ"מ כשירה אע"פ שלא נעשית לשם מלוא : אברהם הלוי עפשטיין חופ"ק הג"ל.

סימן סב

חשו' בתי' סאת הרב הגאון הגדול מו"ה שמואל אבינדרור חוספאה זצ"ל אבד"ק קארלין בעהמ"ח חנא חוספאה.

ב"ה יום א' כ"א אב תתקצ"ח לפ"ק פה סוויסלאץ. כבוד גיסי אדמו"ר יד"ע וידיד נפשי הרב הגאון הגדול המפורסם פאר הדור חכם השלם כקס"ח מו"ה בנימין ז"ל יצ"ו ראב"ד דק"ק הוראדנא. אהנו ת"ל התוס' ש' כה יוסף ד' לחנני לחזות הוד פניו ברכו עוז ונעימות שלום אמן.

אחד"ש הטוב אחריו להשיב לי בנדון אשר נשאלתי באחד

אשר נתקשר באשת נעורים כגשואין כד"ח. ואחר כמה שנים היחה סבה מאת ד' וקצרה רגלה. והבעל נחשבו כי ימלא מזור ותרופה למכתה. הוליא הולאות הרבה עבור רופאים ורפואות. ובעת חליה החנהג עמה כדרך אשות. ואחר כל הפלאה אשר עבר. ורוב טורחו בזה. אנוש שברה ונחלה מכתה ולולעת על רגלה. וגם היא חולה מחמת זה בכאב רגלה. ובראותו כל אלה פירש ממנה ורואה לפוסרה בג"פ כד"ח בסילוק כחוצה ונדוניא. וטענתו בקצרה כי מלבד שהחולי ארוך אף. גם היא בעלת מוס ומאוסה בעיניו. ומי יחייבו לקבל לערא דגופא ולהוליד בני שנואה וכו' חוכן הענין בקצרה. והנה אנכי עיינתי בזה והעלו בזה רעיוני דברים חדשים ורשמתי אותם על ספר להלכה. אהנס מפאת מרדוהי (הנ"ה) הנה מנעוני עד כה לסדר על נכון ולהעתיקם כראוי. על כן כתבתי למעכ"ת בקצרה בוך השאלה. ומה שדעתי מסכמת להלכה. כי באמת כבר נהוג בבתי דינים להורות דיכול הבעל לומר קים לי כמהר"א מזרחי ובהשלשת הכתובה נפטר מש"כ ג"כ אף עתה דאיכא חרגמ"ה כמ"ש בסימן ע"ז וגם בסימן ע"ט בנדון רפואה ובפרט שכן דעת הרמב"ם בסוטה שיודעת לשמור גיטתה דמנעוהו חז"ל מלגרש ופטור משכ"ו. ואף להרמ"א דהכריע דחייב הבעל בזה היינו טעמי' שכתב הרמ"ם בטור דלא גרע ממגורשת ואינה מגורשת. ולכאורה דבריו סתומין מה ענין זה למגורשת ואינה מגורשת. אהנס דברור הוא דעיקר טעמא דמחייבין לו בשכ"ו היינו משום דתליא במחלוקת בירושלמי אי מגורשת דביעבד ואם כן אף שמוכן לגרש מ"מ כיון דאינו יכול להפקיע קנינו בכס"ג לא נפטר ממזונות ואף דספיקא הוא לענין גרושין מ"מ בשכ"ו חייב דמגורשת וא"מ בעלה חייב במזונות. דעדיין אגידא בו. אבל להרמב"ם דמגורשת

דמורשת בדיעבד א"כ יכול להפקיע קנינו בע"כ דאשה בכה"ג אי אפשר להעמיד בחיובו בע"כ ל"ל שמוכן לגרש כדמוכח בסוגיא דגיטין בנחנה בע"כ . והיינו אף שזורק לפני' ולא הגיע לידה ולא חקרנו שם אלא אי הוה קיום התנאי או בטול התנאי באונס אבל מ"מ להעמידו בחיובו אי אפשר רק כיוון דמבטל התנאי באונס נהי דאונס רחמנא פטרי' אבל חיבי' לאידך להחזיר הבית או הנס לא יתכן אבל מ"מ הוא נפטר. א"כ הבעל שמוכן לגרש רוצה להפקיע קנינו הלא הוא נתחייב כ"ז שחמא קנינו ועתה רוצה לחזור מזה והאשה רוצה שחיה קיין לו בע"כ ולחייבו מחמת זה אונס רחמנא פטרי' כיון שאין לריך דעתה להפקעת הקיין ומחמת תקנת חז"ל דלא לגרש לא העמידו אותו בחיובו אבל הרמ"א דמסופק לדינא אם מגורשת בדיעבד שפיר הכריע דחייב בש"כ דהוה מגורשת ואינה מגורשת דעדיין אגידא זו אבל בחרגמ"ה כיון דאף אם נימא דספיקא הוה אם מגורשת בדיעבד כמ"ש הב"ש סי' קי"ט מ"מ אינה אגידה זו וברלונה תלוי עתה להחגרש ולהנשא כל אימא שתרלה אף אחר הנתינה מהגט בזה ודאי דיכול לאחר קים לי דמגורשת ונפטר ממזונות דאונס רחמנא פטריה ואם תטעון האשה הלא אנכי איני מחויבת לאחר רוצה אני אם ברלונך לגרש זרוק גטך לידי שלא ברשותי. ומה איכפת לי בחרגמ"ה אם תרלה עבור על החרס בזה אמרינן שפיר כיון דרוצה להפקיע קנינו ובע"כ יכול להפקיע גם עתה אחר התקנה אלא שהתקנה מעכבתו שפיר אמרינן דהלכה כהרמב"ם דנפטר משכ"ו בהשגת הכתובה והנדוניה. רק דבזה חלוק הוא דין השוטה מכל הנשים דבשוטה מבואר בהרמב"ם דמאכילה ומשקה משלה היינו מהכתובה והנדוניה ואף שאינה מגרש מ"מ נותן לה הכתובה ואלו בשאר כל הנשים מבואר בח"מ וב"ש ס"ס קי"ז דלהר"אם מפטר

מכתובה ליתן לידה ממש קודם הנס דאם נימא דנוחנין לה הכתובה . הלא בנכפה ודאי דפטור מכתובה קודם הנס וכמו שכ' להדיא בחש' מהר"ם לובלין סי' א' בסוף התשובה וכן בחש' מהרי"ק סי' קי"ז . בשארי מומין הביא השואל חש' מהר"ם שם והוכיח דמחויב עכ"פ לתן הנדוניה בשארי מומין . והמהרי"ק השיב דא"א לתפוס החבל בשני ראשין כמו שהביא הח"מ דבריו בסי' קי"ז ומבואר מדברי מהרי"ק דאף היכא דפטור משכ"ו מ"מ אינו נותן הנדוניה עד הגט . דאם הכונה דמחייבין לו בש"כ מלבד עונה דפטור משום לערע דגופא. א"כ האין יתכן להוליך הנדוניה כיון דנותן כל החיובים . וגם הביא שם ראיה ממורדת בטענת מאים עלי דפטור לתן הנדוניה עד הגט והרי שם פטור ממזונות . ואף די"ל דשם היא הגורמת מ"מ הלא אומרת אמתלא מבזררת. ועוד הרי המהרי"ק מדמה להדי ועוד הביא חש' מהר"ם לובלין סס"א רא' מדברי המהרי"ק לנ"ד בנכפה דפטור לתן הנדוניה ואם המהרי"ק מחייב במזונות א"כ הוה דפטור מגדוניה היינו משום חיוב מזונות . משא"כ בבעזרא בנכפה דפטור ממזונות מנין לנו לפטורו מכתובה ונדוניה נימא דהיא לא הקנתה לו הנדוניה רק אדעתא דחיובא דידיה . א"ו ברור הוא דכונת מהרי"ק הוא אף אם פטור ממזונות מ"מ פטור מנתינת הנדוניה קודם הנס . ושפיר הביא רא' מהר"ם סס"א מדבריו לב"ש בנכפה וז"כ למעיין בדבריהם בלי פקפוק . ומעתה כיון דהנדוניה לא תלין במזונות בנכפה א"כ הרבה יש לחלק בין הך דהר"אם ובין הך דחש' הרא"ש (דבבדך) דבעזרא דהר"אם הכתובה והנדוניה יוחזר לה משא"כ הכא בנכפה . ולמה הולך הב"ש לאחר דנ"מ באין לס הכתובה אלא ודאי כמ"ש . אבל בשוטה הרי נותן לה הכתובה . ונראה חלוק ברור

ברור בזה אלו מלוה א' לחבירו לזמן
 שיפרע כשישא פלוני אשה ומה ולא נשא
 חסה א"כ לא יקיים לעולם (התנאי) בזה
 נראה דחייב לשלם דהיינו דאנוס הלוה
 בקביעה זמן ולא נחייב הלוה רק עד
 אורו זמן מ"מ המלוה לא נתן אדגמא
 שלא ישלם לעולם וכן בנדריים כה"ג
 שנסבע שלא יעשה דבר אלא ברשות
 אורו פלוני ומה אורו פלוני הותר בהדבר
 וכמ"ש בחשו' רמב"ן סי' רמ"ט והובא
 בט"ז יו"ד סי' רכ"ח. ובהך דהה"ד
 דנשבע עד שיעשה בני בר מלוה ומה.
 ג"כ אין סברא לאוסרו דאטו יעשה ב"מ
 בקבר משום דאוליגין בתר הכונה והכונה
 הייתה שיגיע לזמן הזה ואף שבתה"ד כתב
 קצת באופן אחר דברי גראיס לכאורה
 לפע"ד. ומעשה כן הוא בקביעת זמן
 אומדין דעת המלוה שלא הלוה רק עד
 אורו זמן שסבור שיגיע הזמן והוא כמו
 ביטול זמן באנוס דלחייב' לאידך לא
 אמרינן. וא"כ בנ"ד זמן הנדוניה
 והסתובה הוא או במיתה או בגרושין
 כמבואר באש"ע וכשהוא רולה לגרש ע"כ
 מחויב להכין הכתובה שהרי רולה בהגעת
 הזמן ומחויב לשלם. ולדעת הרא"ש אינו
 חלוי בגרושין כלל רק הוא אחר הגרושין
 כחוב בעלמא. ולהרשב"א הוא חלוי בהגט
 ויכול לעכב הגט עד שיתן הכתובה דהיינו
 שישלם ויהי' מוכן כמבואר בפוסקים
 סי' קי"ט. והנה היבא דפסוק משכ"ו
 כהי דימא דקודם הגט אינו מחויב
 בנדוניה מ"מ כופין אותו לתן מזונות כ"ז
 שאינו רולה לגרש רק במגרש נפטר.
 ואף בפדיון שני דמבואר בגמ' דאינו פודה
 מ"מ יכולה לומר חן לי גטי וכתובתי
 כמבואר בב"י ע"ח. א"כ בשוטה דהיא
 מוכנה לקבל הגט ונתבטל (התנאי)
 הקביעה זמן מחמת תקנת חז"ל הוה
 אנוס לתרווייהו ואנוס רחמנא חייב' לא
 אמרינן והיא לא נתנה רק ע"מ כן
 שיפסור גט ומה לה באנוסו שכן חייב
 בנדוניה וכתובה אבל כל שהיא מעכבת

הרי הוא רולה להגעת הזמן שחשבל הגט
 ויהי' הזמן והיא מעכבת בזה עדיין לא
 הגיע הזמן ואיך נחייבנו בנדוניה וכתובה
 קודם הגעת הזמן ובמה שנפטר מש"כ
 אינו גורם לחיוב נדוניה כמ"ש לעיל
 מחשו' מהרי"ק ומהר"מ לובלין. ועוד
 רא"י מחו"מ סי' ז"ב דא"י לעכב מעות
 בעלה בעד נדוניה א"כ הנדוניה ת"י
 והרי שם מסדרין ואין לו כרי מזון אשתו
 א"כ אינו מזין את אשתו ויכולה לעכוב
 הנדוניה א"כ יסדרו לה ג"כ לפי ערך
 הכע"ח ואמאי מפקינן ממנה כל זכותה
 ואף שיש לדחוק בזה מ"מ הדברים נראים
 כמ"ש ועיקר הנדוניה גט חלוי וכל שהוא
 מוכן לגרש והיא מעכבת ולביטול הזמן
 היא הגורמת אינו מחויב קודם הגעת
 הזמן היינו הגט ובר מן כל דין בנ"ד
 שהיא בעלת מוס דבכגון דא בכהן הוה
 מוס כמבואר ברמב"ם פ"ז מהל' ניהא
 המקדש הלי"ט וכל שבכהן הוה מוס הוה
 נמי באשה ולרשב"ג בנשברה רגלו כופין
 להנזיל ואף ש"ל דכוונתו כמו נקטעה
 ידו מ"מ אינו נראה א"כ נהי שכו"מ
 דחייב בש"כ כשנבעלה בעלת מוס רק
 עונה פסור דלערא דגופא לא מחל איש
 היינו דוקא במוס אשר ידע כי רפואת
 חעלה אין לו. אבל בנ"ד הרי הוא
 השתדל ברפואתו ומשכ כי יש מזור
 למכתה ובהגלות הדבר אשר אין רפואה
 לחולי ולמכתה נמאסה בעיני בעלה.
 ואיך נחייבנו לקבל עליו כל ימי חייו אשר
 אגידה בו במוס טובה לא יקפיד אבל
 לא במוס קבוע ולערא דשעתא קבל אבל
 לא לער עולם ככה"ג בסה"מ מודה
 דנפטר מכל החיובים והלא מבואר בחשו'
 מהרי"ק דמשפא ל' אי בכה"ג תקן
 הגרמ"ה שלא לגרש בע"כ. וא"כ ל"מ
 למאן דמפרשי בחשו' הרא"ש בנכפה דאין
 סברא לגרש בע"כ רק כופין אותו עד
 שיאמר רולה אני כמ"ש בחשו' נו"ב מ"ט
 ובס' הפלאה במידושו. א"כ בבעל מוס
 דמשפא ל' אי תקן רגמ"ה בזה היינו
 אולי

אולי פוסין לומר רוצה אני א"כ יכול לעכב הנדוניא מספיקא אלא אף לשאר פוסקים דכופין ממש מ"מ כיון דספיקא הוא דבע"מ אי מלי לזרוק לה הגט בכלל הספק הוא אם מחויבת לקבל ואולי מחויבת לקבל א"כ מספיקא יכול לעכב הנדוניא והכחובה עד שתתגרש בלא"ה דברי הח"מ ש"כ בפשיטות דחייב בש"כ רק מעונה פטור. אינו נראה כן בחשו' מהרי"ק למעיין שם דמהחלה אמר כדעת החולק על הרא"מ דלהרמב"ם שם אם שנאה ישלח דמיירי לדינא דש"ס אבל האידנא דאיכא חרגמ"ה אינו נפטר ברולה לגרש וכתב זה דרך אפשר שחייב בש"כ ועונה ולבסוף כתב לפענ"ד נראה דנכי שחייב בכחובתה בלי ספק ושללא יכול להוילא בע"כ מכח תקנת הגאון מ"מ אין בידיו לכופו להיות עמה דאפשר לומר דבכה"ג לא חקן הגאון כיון שהוא בא מחמת טענה וכמאסת בעיניו מחמת אומה ומה יעשה זה שא"י להספיק במומה וגם דודאי אין להקל נגד תקנת הגאון כדי שנחייב בע"כ לגרש מ"מ אין בידיו לכופו ג"כ דאפשר לומר דבכה"ג לא חקן הגאון ואפילו נאמר שמחל בעת בעילה וחזקה בדק לענין כתובה מהני הך סברא דכיון דנחרלה שעה אחת נחייב בכחובתה חוק אומה שעה וכו' עכ"ל. מבואר מדבריו דכתובה דמחייבין על בעילה אחת ואין אדם עוסק בכו' שייך לומר דמחל וחייב בכחובת דאי מת לאחרי מחייבי היורשים לתן לה כתובה כמבואר שם אבל מה ענין המחילה להסחייב אחרו כל ימיו בש"כ רק בחחלה הנשואין כיון דאם נימא דמקח טעות הוא בעילתו ב"ז א"כ ע"כ דמחל והסחייב א"ע בכל החיובים כמו לוקח דידע במוס וקנה אבל כיון שנעשה אחר הנשואין. אם מחל על חד בעילה ולא על להבא מה איכפת לן במחילתו כיון שאינו זנוח למפרע דבעילה הוא אחר הנשואין כד"מ ואין סכעילת אחר הנשואין גורם

המחייבות כלל זה הנ"ל ברור בדברי מהרי"ק כמ"ש לעיל בר"ס דהמהרי"ק פומר אף מש"כ דאל"כ לא ה"ל להאריך בענין הנדוניא מבלי להוילא מידו דפשיטא הוא והוא השיב שם על דברי השואל והשואל כתב כן לשיטתו דפטור מש"כ ומ"מ השיב דבנדויא פטור וז"ב בדבריו כלל דהדיון פסקא לפענ"ד אם הבעל מוכן לגרש ולתת כתובה פטור מש"כ וזמן הכתובה והנדוניא הוא בעת הגט ולא מקודם כפשוטו לשון האחרונים בסו' ע"ז בפס"כ בנ"ד דטוען מאוסה עלי בטענת מוס דיש ספק אולי לא חקן בכה"ג הגאון הרגמ"ה. ועוד דהרי הרמב"ם פוסק בטענת מאוס עלי דכופין אותו להוילא וכן הוא דעת קלח פוסקים ובאתרא דהרמב"ם נהיגי כותי' וגם כל הפוסקים דביעבד סמכו על הרמב"ם דלא הוי גט מעושה א"כ לגבי אשה ודאי דיש לספק ולומר דבכה"ג לא חקן רגמ"ה ומספיקא לא מפיקין ממונא ויכול להחזיק הכחובה והנדוניא מבלי לתן לידה עד הגרושין והרבה יש להאריך בזה. אמנם לפי שאין הפנאי גורם להאריך וגם מקור הדיון לפ"ד בפשיטות כן הוא לזה אקלר. ובחשובה הארכת בזה והוכחתי בראיוש ובסדרות כי דברי הרא"מ מיוסדים להלכה ודחייתו ראיית החולקין עליו דברי גיסו תלמידו דו"ש בלוג"ח ומלפ"ה לחשובא אף בקלרה:

שמאל אביגדור בלא"ה מהר"א נ"י תוספאה.

סימן סג

ב"ה לאקאטש.

נשאלתי מחו"ל באשה א' שנשאת לאיש זה כשבע שנים. וככלום שנה משנישאת באה לב"ד ותבעה להסגרש בטענת ישען על ביוסו וכו'. אכן זה האיש מטרב מאז ועד היום מלבוז לב"ד ובשום אופן א"א לביש בזמנ"י

בזמנ' ש'אין יד ישראל תקיפה . והוא בעל משפחת אלמים . והעטירה יושבת בכבלי העיגון ואין מושיע לה . וזה לא כביר נחיתעלה עם יודעי דת ודין של ערכאות המדינה שם ואמרו לה להגיש מכחז בקשה בערכאות . ועפ"י חקם יכופו אותה לגרש כדת . וכן עשהה . אכן קרוביה יודעי ספר אמרו לה שיש לחוש לנט אשר כזה . ונפשה לשאול הגיעה מאחי העטיר לחו"ד בזה :

והנה שאלתי ממכירי האיש הנ"ל בעל האשה הנ"ל . ואמרו לי שאין לו זקן כלל והוא כבן עשרים ושמונה . ודרשתי אם לא נמלאו לו שאר סימני סרים . והשיבו דבקולו אינו מזכור כ"כ והוא מתעלם מבני אדם במרחץ ושאר סימניו אינם ידועים . וקשה לעמוד על אופיו של איש זה :

והמתבאר מדברי רוב הפוסקים דס"ל כפשטא במסקנא

בסוגיא דהמגרש (פח) : דהא דרב משרשיא בדוחא הוא . וגט מעושה ע"י א"י אינו גט כלל מה"ט משום דלאו בני עישוי נינהו ולפניהם אמר רחמנא ולא לפני עכו"ם . ובעינן שהכפיה חהיה מכח ב"ד של ישראל . ואז אפי' הכופים בשוטים הם א"י לית לן בה . דמעשה מקל בעלמא עבדי כמ"ש הר"ן שם : ודעת הרמ"ם הובא בטור אה"ע סוס"י קל"ד דבעינן דוקא שיאמרו בזה"ל . עשה מה שישאל אומרים לך . והרא"ש חולק וס"ל דאפי' אומרים סתם תן גט שפיר דמי כיון שהכפיה היא בב"ד ש"י :

והנה דברי הרא"ש אלה לא הראה הרב"י ולא א' מנו"כ הסור מקומם . ולא מלאחים לא בפ' המגרש ולא בפרק חז"ה . ואולי הם בחשובותיו . ונראה דהרא"ש לשיטתיה דס"ל דמהני בני טויה לילית ועיבוד עור חפילין ולישת ואפיית הלז מלוא בישראל עומד ע"ג א"י ולא אמרינן דאדעתא דנפשיה עבד . ע"י בטוש"ע א"י ס' י"א

וס' ל"ב וס' ת"ס ובאחרונים סס וס"ג אע"ג דא"י לאו בני עישוי נינהו מ"מ בבדש"י אומרים להם לכפותו שפיר דמי וכשאומרים הא"י להמגרש חן גט ל"א דאדעתא דנפשיהו כופין . אבל הרמ"ה ס"ל כהרמב"ם דא"י אדעתא דנפשיה עבד ולכן לריך דוקא שיאמרו בפירוש עשה מה שישאל א"ל ואע"ג דגבי לילית ותפלין פשיטא דאפילו עומד ולוח טעושה לשמה ל"מ שאני התם דהילית עכ"פ נטוין אחר כונת הלב של המוזה ואע"ג דדיבוריה לאו ככונתו מ"מ ל"מ דסו"ס בלבו עבד אדעתא דנפשיה ואחר כונת הלב היא הטויה והעיבוד משא"כ בכ"ד דהמגרש הוא בן דעת והוא העושה מעשה הגירושין וכל שהכופה אומר בפירוש שכופהו לעשות כמו שישאל אומרים הרי המגרש מגרש עפ"י דיבורו ולא אחר דברים שבלבו שאינן דברים בזה . ודו"ק וזה נ"ב בס"ד :

אכן גם לדעת הרא"ש והסור וכן נרא' שהסכים הב"ש בסו"ס קל"ד ס"ק ט"ו וכפי מ"ש דחליא בפלוגתא הנ"ל . יפה הכריע כי כן הוא גם הכרעת רמ"א ז"ל באו"ח ס' י"א וס' ל"ב וע"ש במ"א סק"י ובש"ך יו"ד רע"א סק"ה דאפי' לא סייע הישראל קלח כשר ורק לרוחא דמילתא כחז שסייע מטט מ"מ בכ"ד פשיטא דגם לפי"ד הרא"ש וסייעתו לא מהני דמה שערכאות של המדינה שם כופה אותו לגרש אינו מלד דת ישראל אלא כשאר נימוסים לעשות משפט המדינה ולהליל עשוק מיד עושקו כח ואפי' יחברר שילא חק לגרש כדת מפני שהדין הוא כן בדת ישראל לא יועיל דבעינן דוקא שהכפיה חהיה מכח ב"ד של ישראל והא"י לא יח' עושים רק מעשה מקל בעלמא כמ"ש הר"ן אבל כל שאין הכפיה מכח ליווי ב"ד ש"י עפ"י דת ישראל . אפי' הא"י אומרים להמגרש עשה מה שישאל מלוא לך בד"ת לא מהני כמבואר להדיא בחשו' ר"ב אשכנזי ז"ל ס' ט"ו ע"ש

עשמיאל'ל נכשר הוא דוקא כשכופין אותו על דעת ישראל וכמו שביארתי בס"ד. אבל אם בדר"מ כופין אותו הכפיה איננה פד' רק אדעתא דרד"מ. ואע"ג דקו"ל בדיני ממונות שאם בע"ד ל"ל ד"י רשאי להביאו בערכאות ע' צ"ק(לכ): חנך קרית ולא עך כו' וברא"ש ובטוש"ט חו"מ ס' כ"ו. היינו דוקא שם בדר"מ. ולענין האיפור ולפניהם ולא לפ"ג החורה חמה להליל ממונו בכל אופן וליכא בזה איסור ולפניהם. כי הלא אז אינו הולך לרון ברגלו רק לאונסו להליל ממונו. אבל בענין עשוי גט דאינו רק משום איסור ולפניהם לבד רק גם בדיעבד לרוה"פ מה"מ אינו גט משום דלאו בני עישוי נינהו. וכלומר שפיהם אינה עושה סיה' כמגרש ברגלון מה יושיענו זה שהוא אינו זייט ד"י ולכן הוכרח לילך לפניו א"י. סו"מ אין עישוי עישוי. וראי' מדברי סה"מ שהביא הרב"י בחו"מ ס' כ"ו שכתב דאם הב"ד ל"ל ד"י. ב"ד כותבין אדרכתא על נכסיו ואז יש לו רשות לילך בערכאות שיכופוהו לקיים מה שכתבו לו הב"ד כמו בעישוי גט עיי"ש. ושוב כתב שאם הוא אלס כ"כ עד שאינו רואה כלל לבא לב"ד. אז מתרעס ממנו כמו שירלה. הרי דלא כתב דהוי כעישוי גט רק בחלוקה זאת שב"ד כותבין אדרכתא והר"ד דין ישראל ורק הא"י כופוהו לקיים ד"י. אבל בחלוקה השנית לא כתב דהוי כעישוי גט. רק מתרעס ממנו ואינו חושש להליל ממונו וכ"ז ברור לעי"ד:

והנלענ"ד ללדד בזה לתקנת העלוב' הוא: באשר באמת נראה שהוא סרים ולדעת חוס' וראב"ד די בזה לבד שאין לו זקן וכמ"ש בב"ש ס' קע"ב סק"ו. וגם בודאי שיתבאר ע"י בדיקה ש"ל גם שאר סימני סרים וכתב בשו"מ חו"מ ס' רכ"א דהא דקו"ל בזה"ע ס' מ"ד דאשת סרים בעיא גט היינו בדיעבד וקיבלה

ע"ש סטו"א כן מדקדוק לשון הרמב"ם ז"ל בפ"ב מה"ג ה"כ וכן בשע"מ שם דקדק כן מסבירא דנפשיה והביא כן גם משם ספר מטעה חייא עיי"ש. וא"כ בנ"ד דאין סהדי שאם לא מלך דר"מ. אילו קלוחינן לערכאות של המדינה שיכופו עפ"י דיבורנו עפ"י החורה לית דמשגח בן הרי הכפיה היא ע"י צ"ד של א"י ולא עפ"י צ"ד ש"י ואינו גט מה"מ. ולפי דעת הרמב"ם ז"ל גמי שפסק כסוגיא דב"ב (מח.) כדרך משרשיא דמדרבנן הוא דפסול גט מעושה ע"י א"י שלא תהא כאר"א חולה עלמה בא"י ומפקעת עלמה מצעלה. ג"כ פשוט דגם בנ"ד שייך לגזור כן. וגזרינן כדן אטו כפ"י לנרש היכי דאין הדין לכופו וכמ"ש חוס' בב"ב שם. וללדד דכפ"י ע"י חוק המדינה ל"ג אין בידנו. וגם הא רוה"פ לא ס"ל כן:

וראית' להרע"ב ז"ל בפיה"מ דהמגרש שכתב על הא דתנן ובעכו"ם חובטין אותו כו'. שאין כח ביד ב"ד לכופו עיי"ש ופשוט שאין ר"ל שאין בהם כח כמשמעו מלך חולשת הגוף דלא אלמן ב"ד ישראל מגבורי כח עושי דברו א"ז ר"ל שאין הרשות נתונה להם ואין ידם תקיפה כבזמה"ז. וא"כ מה יושיענו שחובטים עכו"ם ואומרים עשמיאל'ל. אכן ז"א קשיא כלל דר"ל שאין לבדש"י רשות לרדוהו רק ע"י א"י. ומ"מ הא"י רודים וכופים אותו על דעת בדש"י ולא מדר"מ. אלא שאין רשות לישראל עלמם להכותו ולכפותו. אבל היכי דאין הכפיה מלך בדש"י כלל רק מלך דר"מ ודאי דל"מ ככ"ל. ומבואר בכל הפוסקים דלאו דוקא כפ"י בשוטים הוי אונס אלא ה"ס איום להושיב אותו במאסר וכדומה. ואמרו לה עורכי דין שילא חק שיגרש. ואם לאו עונשו לשבת במאסר איזו זמן:

והכלל לעי"ד. דהא דתנן ובעכו"ם חובטין אותו ואומרים

וקיבלה אכל בלא ידעה ודאי דכיון דאינו
 ראוי לביאה כלל אדעתא דהכי לא קידשה
 נפשה מ"ש אלא סמיים דלהלכה ולא
 למעשה. אמרה וגם כבר סגר עלינו
 הדרך רבנו הרמ"א ז"ל בסי' קע"ב ס"ו
 מלדון בזה"ל דין סרים ודאי שאין אנו
 בקיאים ולכן ודאי דלריכה בט"מ יש
 להחמיר ע"י בט"מ שיקופו אותו בערכאו'
 שם ליתן מה"ס שמה הוא סרים באמת
 וא"ל בט"מ וזה הספק באמת קרוב
 לודאי ורק מחומרא שאל"כ אין דין דין
 סרים ואח"ל לריכה שמה הלכה כהרמב"ם
 זכר"מ דמה"ת גם בט"מ מעושה ע"י
 פכ"ס דין כשר והוי ס"ס בדאורייתא
 ז"ל א' דרובן דלדבר די בספק א'
 שמה הוא סרים וא"ל בט"מ ובפרט
 ש"ל דבמלתא דל"ש כי הא' ל"ג רבנן
 כלל ואפי' היחה אשת סרים לריכה בט"מ
 מדרבנן אפ"ל דתקנתא לתקנתא לא עבדי
 רבנן ואין לומר דא"ל דא"ל בט"מ מן הדין
 מ"מ כיון שאנו מריכין אותו בט"מ
 שאל"כ בסימני סרים א"כ חו' שייך לגזור
 כמו שגזרו שלא תהא כאו"א חולה
 עלמה בא"י ומפקעה עלמה מצעלה
 וגזרה דין אטו שלא כדן. דז"א
 סברא שאם כפו א"י את מי שאינו לריך
 לגרש כלל עפ"י דת ונתן בט"מ היכי דבעינן
 רק לרוחא דמילתא שלא תהא האשה
 רשאה לינשא מלד גזרה הכ"ל וזכר לדבר
 גזרת תקנת רבמ"ה שלא לגרש בט"מ של
 האשה והיא ג"כ שלא יהא כאו"א מגרש
 את אשתו שלא עפ"י הסורה ואפ"ה כחכ
 סכלנו הובא בד"מ ובדמ"א ס' קל"ס
 שאם גירשה מרזונה ונמלא פסול בגט.
 טוב יכול לגרשה בט"מ וכחכ הפרי"ח שם
 סק"ט דהיינו דפסול רק מדרבנן ע"ס.
 וכ"כ החכ"ל ס' ס' קט"ו לענין איסור
 ב"כ דבזיקה דרבנן ל"ג רבמ"ה ע"ס.
 ואף שאין ראיה גמורה מזה כמובן מ"מ
 יש מוס ראיה דלא גזרו כחלוקה דין
 אטו שלא כדן וה"ל מסברא ל"ג רק היכי
 דלריכה בט"מ הדין ותהא מפקעת עלמה

חיי שלום יוסף הלוי פיינענבוים חת"ק הגדול

סימן סד

ב"ח זאפיצאוו (פלך סובאלק)

(א) דב"י כיו"ד קל"ג אחר שהביא
 דעות

דפוח הראשונים דכברי דפא דרב
ושמואל דאמרי חרווייהו הלכה בועל
בעילת מלוא ופורש קאי אפי' אקטנה
שלא פניע זמנה לראות ופניא דברי
הרא"ש שכ' אפי' דרב גופא קאמר
בוגרת נותנין לה כל לילה הראשון אליבא
דמתני' אמר ואיהו סבר כרבוחינו
שהסכימו להחמיר בדורות אחרונים כו'.
והביא סמוכים לזה גם מהירושלמי. כ'
אח"כ וז"ל והרי"ף כתב בפ"ב דשבועות
כל חילוקי דינים הכתובים בפ' חינוקת
במשנה ובגמרא ואח"כ כתב הירושלמי
שכתבתי לעיל ולא הכריע בדבר ודבריו
חמוסין כו' ולכן נ"ל שהוא ז"ל סובר
דהא דאמרי רב ושמואל הלכתא בועל
בעילת מלוא ופורש לא קאי אלא להיכא
דראסה ועודה בבית אביה כו' עכ"ל.
ותמיהני על מרן הב"י שכ' דהרי"ף לא
הכריע והוכרח להעלות מסבירא דנפשי'
בסברת הרי"ף. ובמחכמה נעלם מעיניו
הקדושים לפי שעה דברי הרי"ף בפ"א
דכתובות בסוגיא דפ"פ דשם הכרעחו
מפורשת וכמו שהעלה מרן הב"י מסבירא
דנפשי'. דז"ל הרי"ף והא דרב[דבוגרת
נותנין לה לילה הראשונה]אוקימנא בפ'
חינוקת בבוגרת שעדין לא ראתה דם
אכל בבוגרת שראתה ועודה בבית אביה
אין לה אלא בעילת מלוא ופורש וכן
הלכה עכ"ל. הרי דסיים וכן הלכה א"כ
הכרעחו מפורשת דהא דרב דסובר
דבוגרת שעדין לא ראתה דנותנין לה
לילה הראשונה הלכה היא כך. ודלא
כמ"ש הרא"ש ושאר פוסקים דרב רק
אליב' דמתני' קאמר ולי' לא ס"ל וכיון
שכן על כרחך הא דרב ושמואל דאמרי
הלכה בועל בעילת מלוא ופורש קאי
אראסה בבית אביה וכמו שהעלה הב"י
בדעת הרי"ף מסבירא דנפשי' :

(ב) **הב"י** בחו"מ סי' כ"א סעי' ב' לענין
קנין סיטומתא כ' וז"ל מיסו
נראה דאין המנסג אלא במסלולין אבל
לא בקניית קרקע ושכירת קרקע וסכי

משמע מלשון רבינו שכ' יש עוד דבר
שהמסלולין נקנים בו. וה"ע דמסלולין
ראיבא משא ומתן טובא ואין פנאי להזמין
עדים לקנות לחליפין ואז"ל דאין פנאי
למשוך כל הסחורה לרשותו וע"כ נהגו
בחקיעת כפס זה לזה כו' עכ"ל ותמיהני
במ"ש ואין פנאי. להזמין עדים לקנות
לחליפין דאטו קנין חליפין לריך עדים
הא קי"ל בחו"מ סי' קל"ה דקנין חליפין
אי"ל עדים וכמבואר ב"ב ד' מ' ע"א
הוד"ה קנין. ואי כוננו לסומין עדים לראי'
שלא יכפור א"כ גם בקנין סיטומתא יהא
לריך לזה ומס הועילו חכמים בחקנתן :
(ג) **ביצה** דף י"ג ע"א הכנים שבלין
לעשות מהן עיסה אוכל מהן
עראי. וכ' ע"ז הגאון רע"א בדו"ח ז"ל
אף אחר שכבר נגמרו לאכילת עראי ע"י
דישה מ"מ כיון דהכנים בשבילים שרי
כדאיחא פ"ק דפסחים [ט:] מערים אדם
על תבואתו ומכניסה במוץ ורש"י ז"ל פי'
כל זמן שלא דשן ולא נגמרה מלאכתן.
ואינני מבין עכ"ל. ותמיהני על פס
קדוש שאמר דבר זה דבמחכמה העליט
כונס אחרת בדברי רש"י. דז"ל רש"י
אוכל מהן עראי כל זמן שלא דשן ומרחן
בכרי לא נגמרה מלאכתן להרומם עכ"ל.
וזה פשוט דטאי כל זמן שלא דשן כו'
שכ' רש"י הוא טעם אמאי דמוחר לאכול
עראי היכא דהכנים בשבילין וקמפרש
כיון שלא דש ומרח קודם הכניסה ולא
נחייבה בתרומה ומש"ס מותר לעולם
באכילת עראי אף אחר הדישה וז"פ.
ולא כמו שהבין הגאון רע"א דרש"י לא
פרושי קמפרש רק דיכא אחי לאשמעי' :
(ד) **היטא** ב"י ז' אחר שהביא
שיטת רש"י ותוס'
בגיטין דף מ"ז בהא דישראל ועכו"ם
שלקחו קדם בשותפות עבד וחולין מעורבין
זה בזה דלשיטת רש"י בכל חיסה וחיטס
מעורב עבד וחולין. ולשיטת תוס' סס'
הוא על כל סמלק שבא ליד ישראל אם
הוא שלו או של עכו"ם או חזי שלו וטלי

שֶׁל עֲבוֹרִים. וְכִי אֲחִיכָּ לַעֲנִינוּ דִּהְרַמְבִּים יִסְבּוֹר כִּהְתּוּם וְזֹכֵר הוּא מִיִּשְׁבֵּי דְבָרֵי הֶרְמְבִּים בְּפִי' אֶמְהֵל שְׁמִיטָה וּפִי' דִּמְהֵל בְּכוֹרִים ע"ש. וְלִדְעָתִי לֹא כֵן מִשְׁמַע מִלִּשׁוֹן הֶרְמְבִּים פִּי' אֶמְהֵל הֶרְמוֹת הֵל' כִּי ווֹלֵל שׁוֹתֵפוֹת הַעֲבוֹרִים חִיבָתָם בְּחוֹמָה כִּי לֹא יִשְׁרָאֵל וְעִכּוֹ שֶׁלִּקְחוּ עֲדָה בְּשׁוֹתֵפוֹת אִפִּי חֵלְקוֹ עֲדָה בְּקוֹמָתָהּ וְאֵלֶּל אֶסְחָקוֹ גִּדִּישׁ הָרִי עֵבֶל וְחוֹלִין מַעֲרֻבִים בְּכָל קֶלֶח וְקֶלֶח מִחֵלְקוֹ שֶׁל עֲבוֹרִים כִּי עֵכָל. וְלִישָׁנָא דְטֵבֶל וְחוֹלִין מַעֲרֻבִים בְּכָל קֶלֶח וְקֶלֶח מִשְׁמַע כִּפְרָשִׁי וְכֵן כִּי הִכָּמָה שֶׁ: (ד) רַחֲמֵי דִּקְדָּשׁ עֲלֵי רַחֲמֵי דִּהֵלְשִׁיטִין וְלִיבֻלֹת מִשְׁנֵכְנֵס חֲשָׁרֵי אֲסוּר לַחֲרוֹשׁ וְלִזְרוּעַ מִן הַחֹרֶה עֵכָל. וְכִי עֲלֵי הַסּוּרָא לֹאֵמֵי גִימָה מִסִּיִּס דִּאֲסוּר לַחֲרוֹשׁ וְלִזְרוּעַ מִן הַחֹרֶה דִּאֵי רַחֲמֵי דְמַדְרַבְנָן אֲסוּר לַחֲרוֹשׁ קוֹדֵם לְכֵן מִן הַפֶּסַח כִּי הֵלֵל יוֹם לִפְנֵי רַחֲמֵי אֲסוּר מֵהֵלֵל מֵהֵלֵל מִדְּאֲמָרִי בְּרַפְקִי דְמִקָּ. וְגַם הִפִּי הַקֶּשֶׁה כֵּן. וְנִלְעָד לַחֲרֹץ אֶף דִּלִּי יוֹם קוֹדֵם רַחֲמֵי אֲסוּר מֵהֵלֵל מֵהֵלֵל מִמִּי דִּיִּיק רַחֲמֵי לְהַשְׁמִיעֵנוּ עֵיקַר הָאִיסוּר שֶׁהוּא מֵהֵלֵל בֹּא' בְּחֲשָׁרֵי דְנִפְקוּתָא רַבָּה לַעֲגִין שְׁבוּעָה אֶסְכְּבֵה לַחֲרוֹשׁ בְּשִׁבְעֵיטָה אַחֵר חֲשָׁרִי לֹא חִייל מִשּׁוֹם דְּנִשְׁכַּע לַעֲבוֹר עַל דְּבָרֵי תוֹרָה בְּדָבָר הַמְּפֹרָשׁ מִשְׁאֲכֵל הֵלֵל יוֹם מִקּוֹדֵם שְׁאִינוּ אֲסוּר רַק מֵהֵלֵל מִיחֹל הַשְּׁבוּעָה. עַפְמָשׁ הַתּוֹם בְּשִׁבְעֵיטָה ד' כ"ג ע"ב דִּהֵלְשִׁיטִין דְּמוֹקִי לֵה כְּדִבְרֵי הַכֹּל כִּי. דְּבַחֲלֵי שִׁיעוֹר אִפִּי לִרְיָ יוֹחֲנָן דִּאֲסוּר מֵהֵלֵל כִּיּוֹן דְּלִיכָא אִפִּי עֲשֵׂה וְאִינוּ אֵלֶּל אִיסוּר בְּעֵלְמָא חֵל הַשְּׁבוּעָה. וְאִכָּ כִּי לַעֲנִין הֵלֵל מִמִּי אֶף דְּנִקְרָא אִיסוּר מֵהֵלֵל מִמִּי כִיּוֹן דִּלָּא מְפֹרָשׁ הָאִיסוּר בְּקֶרָא וְאִינוּ אִפִּי עֲשֵׂה יחול הַשְּׁבוּעָה:

(ו) עֲלֵי חֲדוּדֵי מִקִּישׁ מַלְכוּת שְׁלָמָה לִיִּיאֵת מִלְרִישׁ כִּי אֵין לְהוֹכִיחַ דִּאֲלֵמָא מִנִּינָן מִשְׁלָמָה דְקָרִי לִי חֲדָשׁ שְׁנֵי מִשּׁוֹם דְּהִכִּי הוּא מַעֲשֵׂה שְׁמֵלֶךְ בְּנִינָן וְכֵן כְּתוּב הַתּוֹם לְקָמֵן ד' ג' ע"א

חֲדוּדֵי חֲנִיָּא ווֹלֵל וּבְקֶרָא דְרַחֲמֵי לֹא סָגִי דְהוּא דְלִשְׁלָמָה וְדִאֵי הוּא שְׁנֵי לִירַח שְׁמוּנִין לוֹ לְמַלְכוּתוֹ לְפִי שְׁעָמֵד בְּנִינָן כִּי. וְקָלִי דְבַחֲגִינָה דִּקְדָּשׁ ע"א חֲדוּדֵי אֶף עֲלֵמָה הִבִּיאוּ מִירוּשָׁלַיִם דְּדוּד מִסְּעֵלֶרֶת וּבְשִׁבְעַת דִּקְדָּשׁ ע"א אִיחָא דְכִשְׁאֲמֵר הַקְבִּיָּה לְדוּד שִׁימוֹת בְּשִׁבְעַת אֲמֵר אֲמוֹת בִּלְחָד בְּשִׁבְעַת אֲמֵר לוֹ כְּבָר הִגִּיעַ מַלְכוּת שְׁלָמָה בְּכָךְ וְאֵין מַלְכוּת נִוְגַעַת בְּחִבְרָתָהּ אִפִּי כְּמֵלֶךְ נִימָא מִשְׁמַע דְּחִיכָף כְּשִׁמָּה דוּד עֲלֵה שְׁלָמָה לְמַלְכוּתָהּ וְלֹא קוֹדֵם מִיחָת דוּד וְלֹא לֵאחֲרֵי זְמַן וְכִיּוֹן דְּדוּד מִסְּעֵלֶרֶת שֶׁהוּא בְּסִיּוֹן א"כ אֵיךְ אֲפָשָׁר לוֹמַר דְּלִשְׁלָמָה עֲלֵה לְמַלְכוּתָהּ בְּנִינָן:

דֵּן אֲמַת דִּקְדָּשׁ סוּגִיָּא דְשִׁבְעַת לִיַּע הֵא מְבוֹאֵר בְּקֶרָא מַלְכִּים א' קִאֲפִיטֵל א' דְּשְׁלָמָה כְּבָר נִמְשַׁח וּמִלֵּךְ בְּחִי דוּד אֲבִיו. וְאִכָּ מֵאֵי הֵאֵי דְקִאֲמֵר הַשֵּׁם כְּבָר הִגִּיעַ מַלְכוּת שְׁלָמָה בְּכָךְ וְאֵין מַלְכוּת נִוְגַעַת כִּי דְמִשְׁמַע כִּי שִׁחָה חֵי אֵין שְׁלָמָה בְּכָךְ מִלֵּךְ וְזִהוּ דִּלָּא כְּמוֹ דְּמְבוֹאֵר בְּקֶרָא: וְעֵכָל דִּהַשֵּׁם סוּבָר אֶף דְּכְבָר נִמְשַׁח וְהַקֶּרָא מַעֲיֵד וְגַם יִשָּׁב שְׁלָמָה עַל כִּסֵּא הַמַּלְכוּת. מ"מ כֹּל עוֹד הֵי דוּד בְּחִיִּים חִיּוּתוֹ לֹא הֵי שְׁלָמָה מוֹשֵׁל בְּפוֹעֵל. וְעַל הַמַּמְשִׁלָּה בְּפוֹעֵל קִאֲמֵר הַקְבִּיָּה כְּבָר הִגִּיעַ מַלְכוּת שְׁלָמָה בְּכָךְ וְאִכָּ שְׁפִיר יֵלֵל דְּלִשְׁנוֹת הַמֶּלֶךְ מִנִּינָן מַשְׁעָה שְׁנִמְשַׁח וְזִה הֵי בְּנִינָן כְּמָשׁ הַתּוֹם וְא"ש. אֶךְ עֲדִיין חֲקָשִׁי הֵא אֲמָרִי לַעֲלֵי דִאֵי אִימְנוּ עֲלִיו מֵאֲדָר אֲעִיג דְּמִלֵּךְ בֵּן מֶלֶךְ הוּא מ"מ אֵי עֲמֵד בְּנִינָן מוֹנִין לוֹ מִנִּינָן. הָרִי דְהִמְנִין אִינוּ מִתְחִיל רַק מוֹשְׁעָה שְׁמוּכְרִין לוֹ הַמַּמְשִׁלָּה בְּפוֹעֵל וְאִכָּ כִּיּוֹן דְּהַמַּמְשִׁלָּה בְּפוֹעֵל לֹא הֵי בִיד שְׁלָמָה עַד שְׁמַת דוּד דְּמוּכָתָהּ סוּגִיָּא דְשִׁבְעַת וְזִה הֵי בְּעֵלֶרֶת. א"כ אֶף דְּנִמְשַׁח בְּנִינָן אֵין מוֹנִין לוֹ לְכֹאֲוֶרָה אֵלֶּל מִסִּיּוֹן כִּהְוָה דִּאִימְנוּ עֲלֵי מֵאֲדָר. וְאִילוֹי יֵשׁ לְחֵלֶק בֵּין אִימְנוּ שְׁפָרְשִׁי נִמְנוּ וְגַמְרוּ הַשְּׁרִישׁ לְמִנּוּתוֹ. וְכֵן מִשִּׁחָת שְׁלָמָה שְׁהִי עֲפִי לוֹוִי שֶׁל דוּד שֶׁהוּא מֶלֶךְ וְגַם הֵי עֲפִי נִבִּיא וּבְכֵה"ג הוּא מִשִּׁחָה גְּמוּרָה וְכִי"ע יוֹדוּ

יודו דמנין משעה שנמשח אף דלא
משל עדיין בפועל ול"ע :

(ז) בשעת ח"ב סי' ע"ג אות ו'
פלפל כ"ג בספיקו של
הש"ס שמעתיא'ו פכ"ג שנסתפק בספק
טומאה ברה"י אם נאמן ע"א לומר שלא
נעמא דכיון דע"א אינו נאמן נגד חזקה
א"כ חזקין דחזקה עדיפא מע"א וכיון
דבספק טומאה ברה"י טמא אף דאיכא
חזקה הרי דאלימא ס"ס ברה"י מחזקה
כ"ס דאליס מע"א פ"ס . והנ"ל להעיר
מה שאמרתי זה כבר דספיקו של הש"ס
לכאורה מעיקרא ליחא עפמ"ס בחשו'
מיימוני הל' אישות סי' ג' בשם מהר"מ
מרוטנבורג בראובן ששלח את שמעון
לקדש עבורו את לאה ובשעת הקדושין
אמר שמעון ללאה הרי את מקודשת לי
ואמרו לו העדים למה לא אמרת לראובן
ונשבע השלית כסבור הייתי שאמרתי
לראובן ולא נתכונתי כי אם לקדש' לראובן
והשיב מהר"מ דאין לריכב בט מהשלית
משום דקיי"ל הקדש טעות אינו הקדש
והמתכון לומר תרומה ואמר מעשר עולה
ואמר שלמים אינו הקדש והוא חולין
גמורים . ואע"ג דאיתחזיק איסורא כל
זמן שלא אמר דטעה בדיבורי' דהא
העדים ראו מעשה הקדושין וגם שמעו
שאמר הרי את מקודשת לי ולולא דבריו
סאחרונים שהוא אומר שטעות הוליא
מפיו ולכו כל היה עמו היינו מחזיקים
אותה לאשהו א"כ האיד הוא נאמן מעשה
הא אין ע"א נאמן באיסורים היכא
דאיתחזיק איסורא . מ"מ כחב דמאמינים
לו משום דע"א רק אז אינו נאמן נגד
חזקה רק היכא שהוא בעלמו מודה דעד
השתא היתה בחזקת א"א כגון האיד דריש
גיטין גבי צפ"ג ובפ"ג דאיתחזיק איסורא
דא"א אף לדברי העד שהוא השלית רק
טוב בא עשה להוליא מחזקה הראשונה
בזה אינו נאמן . משא"כ בכא דהעד
אומר שטעה בדיבורים ולא הוחזקה
לפי דבריו כלל בא"א א"כ הרי הוא אומר

דאין כאן חזקה כלל ומש"ס לא נקרא
מעיד נגד חזקה ומהימן ע"ס . ודבריו
הובא גם בש"ס שמעתיא'ו ו' פ"ג ע"ס
[ועי' שו"ע אה"ע סי' ל"ה סעי' ט' ברמ"א
ס"ס] . וא"כ ה"ג בספק טומאה ברה"י
היכא דהספק הוא אם נעמא או לא
נעמא והעד מעיד שיועד בבירור שלא
נעמא א"כ הרי העד מעיד שאין כאן
ספק כלל פשיטא שלריך להיות נאמן
דאף דס"ס ברה"י אלימא להוליא גם
מחזקה זה אינו רק היכא דעכ"פ הוחזק
לן ספק אבל בע"א המעיד שלא נעמא
הרי אינו מעיד נגד ספק רק הוא אומר
שלא הוחזק כאן ספק כלל לריכוס
אנו להאמינו כמו שאנו מאמינים להעד
שאומר שלא הוחזק כלל חזקה אשה איש
ומהתימא על הש"ס שהוא בעלמו שס
באותו פרק בד"ה ולכאורה רמז לחשו'
מיימוני זו לדחות ראיותו מסוסה ד' ל"א
שהביא ע"ס . ולא הרגיש דבסדרת החשו'
מיימוני ה"ל אין מקום לספיקו כלל :
אמנם עדיין יש להסתפק ולשאול
ספיקו של הש"ס היכא דגם
לדברי העד סי' דאן ספק כגון הימא
שהוא אומר דעד יעבשו היה המקום
מוחזק בספק טומאה והוא העד הוליא
את הטומאה אם יש להאמינו דהשתא
הוא מודה שהוחזק כאן ספק טומאה והוא
מעיד נגד ס' טומא' ברה"י אבל על חקירה
זו אין ראיותיו של הש"ס מספיקות ודו"ק :
וראיתי להש"ס שר"ה להביא רא'י'
לספיקא דידו' מרפ"ק דחולין
הכל שוחטין אפי' טמא בחולין כו'
ובמוקדשין לא יטחוט ואם שחט ואמר
ברי לי שלא נגעתי שחיטתו כשירה כו'
וכ' הפוס' שם ואע"ג דעזרה ר"ה כו'
ואי איירי בבמה א"ס . ואי נימא דע"א
א"כ בס"ט ברה"י א"כ במה דהו"ל רה"י
היכא בני לי' בב"י . ודחה כיון דהיכא
דבדו נאמן אפי' נגד חזקה וזה דה"ל
בדו ליזהר מליגע מש"ס בב"י לי סגי
ע"ס . ובגליון הש"ס שלי כתבתי מכבר
דלא

ולא רק בזה דהא אכתי יש להביא ראיה
מאז דנאמן העו"ג היכא דליחא קמן
דנישילי' והעו"ג הא אינו בידו ואע"ג
דבמחנה חנן ואחרים רואים מ"מ גם א'
רואה מהימן עי' רמב"ם פ"ד מהל' שחיטה
פ"ל ד'. ועי' פרמ"ג הל' שחיטה סי' א' ס"ק
א' במשכנות. וזלח דנימא דלאוקימחא
דממא במוקדשין אחרים דוקא ועיין:

צבי אריה ל"ב בהגאון הגדול ר' פשה
בצלאל לזריא החופ"ק הג"ל.

סימן סה

ב"ח ירושלים עה"ק חובב"א.

גסתפקתי שלשמעון הי' כלי
אלל ראובן בפקדון
ארחובן הי' ממות אלל שמעון בפקדון
ואח"כ ראה ראובן להלות הממות לשמעון
וכלי יו"י משכון אס לראובן דין ש"ש על
הכלי משו' פרוטה דר"י או לא וטעם הספ'
לפ"ד הרשב"א בסמ"ע ובש"ך סי' ע"ב
סק"ט דהעיקר הוא דברגע הלואה עבד
מלוה ופטור מלמחוב רפחא לעניא וא"כ
י"ל דדוקא כשצ"פ יש איזה עסק בזה
משא"כ דמכבר הכלי אלל ראובן והמעות
אלל שמעון. והנה מהתומים שם סק"ו
שכ' שלדעת הרשב"א אס בשעת הלואה הי'
מומר ואח"כ חזר בחשוכה אז לא הוי ש"ס
כיון דבשעת הלואה לאו מלוה עבד לכאן
כ' דג"כ כאן דבשעת הפקדון לא הי' מלוה
אז"ש ש"ס אך י"ל דש"ס דלא אמר לו אח"כ
כלום משא"כ כאן דל"ל לו דמלוה בהלוא'
א"כ ברגע זו מפטר מעניא והוי ש"ס
ובזו"ת ש"ב סל"ב כ' דלהחוס' סוכה פ"ב
בשעה שטושה ברכה לא מפטר מלחם פרו'
לעני אחרי שיכול לקיים שניהם ולפ"ז אפי'
בשעה שמכתיב לו ג"כ לא מפטר מפדרי'
דהא ג"כ יכול לקיים שניהם (אך עדיין י"ל
דכיון דמדבר עמו אז"ל כבוד להניחו לספל
שם העני או אפשר דחבירו ודאי מוחל כ'
מפני כ' שמס גם בבמה"ז לע"ד עדיין יש
לפקפק ולומר דע"כ ל"ק התום' אלא בענין
שלא חלזל המלו' א"ל כגון שלוחי מלוה אס

ישבו בסוכ' או מי שיש לו חפילין בראשו וכו'
אס הולך לחת פרו' לעני א"ז זילזול להמט'
הא' דהא אין לו שום עסק בהמלוה הא'
עכשיו משא"כ כשמכר הר' עקימת שפתי'
הוי מעשה ואי כעוסק בה א"כ כשהולך
לעני ה"ז כזילזול להברכה אפשר דפטור
ול"ע (ולפ"ז במומר כה"ג אס בשעה שחזר
בחשוכה א"ל שיהי' ההלואה אללו עד זמן
הקביעות נמי מלוה קטביר בזה ופטור
מעני והוי ש"ס דודאי מה שהלוה לו בעם
היומו מומר לאו כלום היא ולפ"ז ל"ע מש"ס
הנה"מ סק"ו דדוקא אס הרחיב לו הזמן
הא אפי' בלא הרחיב לו נמי כיון שמכתיב
לו אלהבא עד הזמן הר"ז החללת ההלואה
והוי ש"ס גם ל"ע מ"ס התומים שם דאס
נחן לו משכון אחר הלואה אז לרשב"א א"ז
ש"ס ולע"ד הרי כיון דבשעת הלואה הרויח
פדרי' א"כ אח"כ כשמקבל המשכון הוי
ש"ס והנה באורים שם סק"י כתב שטוסק
בהלואה וליטול משכון משמע דגם לקיחת
המשכון הוי מלוה משום דע"ז לא יהי'
לריך לחבטו אח"כ א"כ לפ"ז בודאי אפי'
דוקא אח"כ נמי הוי ש"ס ובנתיבו' שם בחי'
סק"ט לא הזכיר רק הלוא' ושתיחת המשכון
ולא הלקיחה ובזו"ת ש"ב חו"ה סמ"ז הק'
עליו שכ' דדוקא היכא שמחויב בשיטות
וניעור עפ"י הכרח מלוה רחמנא אז פטור
מפדרי' כו' והא בתום' ב"מ כ"ה לא משמ'
כן ולע"ד דש"ה דכיון שנטלס הרי א"א עוד
להחזיר מד"ה אז מיקרי עוסק במלו' ופטור
מפדרי' משא"כ הנה"מ מייירי דגם עכשיו
יכול להחזירו כגון בגמרתיו ע"כ לא מפטר
בזה מפדרי' (אך מש"ס הנה"מ וכן במומר
בשעה הלואה כיון שלא הכניס גלמו פפ"י
רחמנא בודאי ל"ע וכמש"ל. ג"ז ל"ע במאי
דמשמע שם דבפקדון אין שום מלוה הלא
עכ"פ עושה בזה גמ"ח לחבירו ואף דעפ"י
המדרש לריך לרחק מהפקדונות היינו כדי
שלא יבא אח"כ לידי דו"ד עמו אבל מ"מ
בודאי דעושה מלוה בזה):

נימן יהודא ל"ב חרל"ם בהרה"ג ר'
ובולין וצ"ל ד"צ דפעה"ק ירושלם תובב"א.

סימן סו

ב"ה פה ווארשא .

(א) **בענין** שמיטת מלוה פליגי בזה הרמב"ם והרא"ש ז"ל .
דהרמב"ם ז"ל סובר דשביעית אינה משמטת אלא בסופה אבל כל השנה יכול לתבוע את חובו אפי' ע"י צ"ד ולא קרינן ב' לא יגוש . ויכולין לכתוב פרוזבול כל השנה עד סוף שנת השמיטה . והרא"ש ז"ל חולק ע"ז וסובר דהלאו דלא יגוש הוא בכל השנה דאין צ"ד נזקקין לגבות שום חוב וגם המלוה בעלמו אין לו ליגוש הלוה מיד שכנסה שנת השמיטה אך אם יפרט לו הלוה בעלמו אין המלוה מחויב לומר משמט אני . וגם אין כותבין פרוזבול כל שנה שביעית . והטור בחומ"ס סי' ס"ז סעי' ל"ב פוסק כדברי הרא"ש ז"ל . ובש"ע שם סעי' ל' פוסק כדברי הרמב"ם ז"ל . והא"ת שם כתב דהיא וחדר יש להחמיר כדברי הרא"ש ז"ל והביא שם רא' מגמ' לדברי הרא"ש ז"ל :

ונ"ר ג"כ להביא רא' מדברי הגמ' מכוס (ג:) לדברי הרא"ש ז"ל . דקאמרי שם בגמ' על המלוה את חברו סתם דאינו רשאי לתבוע פחות מל' יום דהוא קרי נמי שמיטה דאמרו שם יש שמיטה אחרת שהיא כזו וכו' . ולשיטת הרמב"ם ז"ל אינו מובן כלל אמאי נקרא שמיטה דמה ענין ז"ל הא בשמיטה כל השנה יכול לתבוע חובו אך בסוף השנה נפסד כל החוב לגמרי : ובסתם המלוה אינו כן אלא דבכל הל' יום אינו יכול לתבוע חובו ובסוף אינו נפסד כלל ובמאי נקרא שמיטה . אך לשיטת הרא"ש ז"ל איש דסתם המלוה דומה לכל שנת השמיטה לבד מסופה דכי כיכי דבכל שנת השמיטה אינו יכול לתבוע את הלוה רק דאם ירצה הלוה בעלמו יכול לשלם לו כמו כן הדין בסתם המלוה דאינו יכול לתבוע כל הל' יום רק אם ירצה הלוה בעלמו יכול לשלם לו :

ועל דרך זה יובן היטב עפ"י פשט דרש הגמרא דשם שדרשו על הפסוק קרבה שנת השבע שנת השמיטה דקאי על סתם המלוה שהוא שלשים יום . דהכי פירושו דשלשים יום קודם שנת השבע יכול להיות דרעה עיני המלוה ולא ירצה שוב להלוות ללוה דהא כל השלשים יום קודם שנת השבע לא יוכל לתבוע את חובו מטעם סתם המלוה שלשים יום . ומסתמא המלוה הוא כך להלוות על שלשים יום . ואחר זה כשיגיע שנת השבע לא יוכל לתבוע את חובו מטעם שנת השמיטה . ע"כ הזהירה התורה השמר לך וגו' אך נתן נתן לו וגו' :

(ב) **כתב** באו"ס הארוך סי' כ"ז ס"ק ב' דלא מהני ס"ס להחיר היכא דאיכא חזקת איסור כגון ספק בשחיטה . ובס"ק ג' שם כתב אבל אם נמלא בעוף לאחר שחיטה שנשבר הנף שלו אפילו סמוך לגוף ממש ולא הושחר פי המכה ולא ידעין אי קודם שחיטה נשבר או לאחר מאלו שאין שזירחם מהי"ח טריפות אלא שחיישינן צ"ל לנקובת הריאה ולא אסרו חכמים הטוף איסור ודאית מחמת ספק זו אלא יש לו תקנה בדדיקה למי שבקי בה אע"פ שאנו לריכין לאסור עתה מספק כל דבר סלריך בדיקה כדאיתא לקמן מ"מ חסרון ידיעתינו לא חשיב איסור . דרבנן ויש להחירו ואפילו בלי חסרונות מטעם ס"ס שמא לאחר שחיטה נשבר ואח"ל קודם שמה לא ניקבה הריאה וכו' . משמע לכאורה דהס"ק ג' קאי על ס"ק ב' והיינו דאף דנשבר הנף הוי חזקת איסור מ"מ מתירין משום ס"ס . ואינו מובן כלל דאינו חזקת איסור יש בנשבר הנף אדרבה הא אמרינו בחזון (ט.) נשחטה בחזקת היתר עומדת עד שיוצא לך כמה נטרפה . ועי' היטב בד"מ יור"ד סעי' כ"ז ובש"ך כללי ס"ס ס"ק כ"ט :
ו נראה בפשיטות דדברי האו"ה הג"ל אינם קאים כלל על מה שכתב שם בס"ק ב' לענין חזקת איסור רק על מה שכתב

שכתב בס"ק א' וז"ל שם ועוד דאפילו באיסור דרבנן אמרינן לקמן גבי גביות כל דבר שיש בו ספק ואסרו חכמים מחמת אותו ספק חשיב באיסור ודאי ולא כספק ואם נולד בו עוד ספק חשיב כספק אחד ולא כס"ס עכ"ל. ועי' בש"ך בכללי ס"ס ס"ק י"ח. ע"ז קאמר האו"ה דלא תחשוב דנשכר הנק' או נשמת דינו כמו גביות שאסרו חכמים מחמת ספק ויהא חשוב ג"כ באיסור ודאי ולא כספק ולא מהני אם יש בו עוד ספק אחד. דז"א דלא דמי לגביות דהתם מדינא דגמ' לא מהני שום בדיקה ע"כ כשאסרוהו חשוב איסור גמלי. אבל בנשמת הנק' דמדינא דגמ' מהני בדיקה כדאיתא בחולין (נז) אך בדורות האחרונים החמירו שלא לסמוך על בדיקתו במקום שלריך בדיקה ואסרינן מספק. זה לא חשיב באיסור ודאי וספיר מהני אם יש עוד ספק אחד מטעם ס"ס בלא בדיקה כלל. עי' בד"מ הג"ל וברמ"א יור"ד סי' ק"י סעי' ס':

בשעת ח"ג סי' מ"ד אות א' הבאתי דברי הרא"ש ז"ל דעופות המטופפים באויר נקראים לעולם דניידים ולא משכחת בעופות שיהא נקראים קבוע. וקשה לי ע"ז מדברי המשנה בקינין פ"ג מ"ב ואם פרח מבין המיתות לכולם הרי כולן ימותו. וזה הדין נשנה גם בזבחים בריש פרק כל הזבחים. ובגמרא שם הקשו דאמאי ימותו כולם ונכבשינהו דניידים ונימא כל דפרים מרובא פרים וחיירך רבא משום קבוע ופרש"י וחוס' שם דגזירא שמה יקח מן הקבוע. איך קשה בעופות אמאי ימותו כולם הא שם לא משכחת בהו קבוע לעולם וליכא למיגזר כלל וז"ע:

וכן מה שכתבתי שם דבתערובות עופות המטופפים איסור בהיתר לא אמרי' דבעל ברוב דחזר איסור להיות היתר פיי"ש קשה ע"ז מדברי החוס' דזבחים שם בד"ס כל שהקשו כיון דכבר נשנה מחנ' דקינין למה לריך הו' לשנויי מחנ'

דזבחים ומירלו דהו"א דדוקא גבי עופות ימותו כולם דהפסד מוטעם היא אבל גבי זבחים דהפסד מרובה אימא לא נפסדינהו לכולהו. ואי נימא דגבי עופות לא שייך ביטול ברוב. בלאו הכי לריך לשנות מחנ' דזבחים לאשמעינן דבעלי חיים לא בעלי בחירון רב אשי שם (ע"ג) דמטופפות לא הוי ידענא זאת כנ"ל וז"ע:

ד) לכבוד הרב וכו' ע"ד שאלתו בראובן שאמר לשמעון שיש לו דירה להשכיר ואמר לו שמעון אל תשכיר הדירה לאחר כי אני לריך להדירה ואני אקח אותה וכן עשה ראובן שלא השכיר הדירה לאחר על סמך אמירתו של שמעון ואח"כ חזר שמעון ולא רלה ליקח הדירה וגשורה הדירה ריקנית רבע שנה וחבט ראובן את שמעון לד"ת בפני רב אחד ופטר את שמעון וטעמו משום שלא גרע מהנזילו וגעל דירתו שפטור כמבואר בחוס' ב"ק (כ) ד"ה זה אינו הובא בח"מ ס' שם"ג סעי' ו'. וכ"ת רולה לחייב את שמעון מטעם דדמי לאם אוכיר ולא אעביר אשלים במיטבא במשנה ב"מ (קד) ושאל כ"ת את חוות דעתי בזה:

תשובה מה שכתב כ"ת דדמי להא דאם אוכיר בו' ל"ג דלא דמי משום דהתם התנה לשלם לו הפסד מניעת הריוח ואפי' אם לא התנה כמאן דהתנה דמי כמבואר בנימוקי שם משום דהתנהגה היא להתנות אבל הכא לא התנה אלא לשלם לו שכר דירה בשביל שידור בתוכה אבל לא הפסד מניעת הריוח. והכא לא מלינו דיהא הדין דאע"ג דלא התנה הוי באילו התנה דהרי אפילו בפועל הביא בקוה"ח בס"י של"ג ס"ק ב' בשם מהר"מ מרוטנברג דפטור משום דהוי כמבעל כיסו של חבירו. הגם דהתוס' חולקין על זה ופסקו דחייב. כתב הקוה"ח שם דהטעם הוא משום שבת דבאדם חיבא שבת. והנה"מ כתב דגבי פועל גמי ה' חוקן חז"ל על זה. אבל בשכירו' בחים לא מלינו דהוי כאלו התנה:

וְנִיחַ דכאן אפי' התנה שאם יחזור מזה
ישלם לו הפסד הריוח נמי אין להוילת
ממון משמעון. דניחוי דלא הוי אסמכתא
משום דעכ"פ מפסיד לראובן הריוח מ"מ
לריק קנין על זה לדעת הרמ"א בסו'
ר"ז סעי' ע"ז גבי שידוכין דפסק דלריק
קנין אף דאיכא בשט. הגם דהש"ך שם
חולק ע"ז והביא רא' מהא דאם אוביר
ולא אעביר. כבר סחר הקלוה"מ שם
אח הראי' משום דגבי אס אוביר נמי
איכא שטר או משום תנאי ב"ד ולי נראה
דלא לריק לזה דהא הרי"ף והרמב"ם ז"ל
גרסי ומשזכה בה הובירה. וכיון שזכה
בהקרקע לפירות על מחלה שפיר יכול
לחייב את עלמו. אבל באמירה בעלמא
לא. ובאפרוחא דזולשפט בב"מ (עג):
החם כיון שקבל דמים אפשר דבקבלת
מנה יכול לחייב את עלמו במאחיס(ט)
מה שכתבתי בשע"ת ח"ב סי' א' אות א'
(ה) **עוֹד** בענין הג"ל. חזר הרב הג"ל
והשיב על דברי וזה אשר
השכתי לו. מ"ש כ"ת בשמי ששכר דירה
חשיב יותר מניעת הריוח משדה. זה
לא עלה על דעתי מעולם אדרבה גם
אני ידעתי ד"ל דחשיב כקרן משום
דפירותיו מלוים ובהכי ישכתי דעת
הרמ"ה הובא בטור ח"מ סי' ס"ג שפסק
דלא כהרמ"א הג"ל אלא דחייב באם
הוליא מדירתו. אך כיון דאנן קי"ל דלא
כהרמ"ה ואמרינן דפטור משום מזיק
אלוהא דגם שכר דירה בכלל ריוח יחשב:
וְנִיחַ כ"ת בשם הרי"ף דחייב היכא
דקיימא לתגרא. ז"א דהא
הרא"ש פי' דבריו משום שחבל חסרונו.
ומה שהביא שיטת הרמב"ם ז"ל דבבית
הוי ריבית קליה והירושלמי גבי בית
עיר חומה כתב דחידוש הוא אלמא דבכלל
קרנא יחשב. ז"א דהחם הוי העצם כיון
שהמלוה דר בו והי' חייב לשלם לו שכר
דירה אי לא שהלוהו מש"ה הוי ר"ק ומה
שהביא לשון הרי"ף והרמב"ם והמחבר
דחפרי ממנו. לא ידעתי למח הביא

לשון הפוסקים ולא הביא לשון הגמרא
דאיכא דקיימא לתגרא נקרא זה חסר
ואפ"ה פסק הרמ"א דאיכא שלא דר בו
פטור ע"כ הפי' דזה חסר היינו שהפסיד
הריוח:
וְנִיחַ שכת' רזה לחייב אותו משום
דדמי להנה לפני וכו' גבי שומר
ולאם אוביר וכו' הנה על הדמיון דהנה
לפני לא חששתי כלל לדחות במכתבי
הראשון משום דאין זה דמיון כלל דהתם
הפסיד ממון גמור על פיו אבל הכא
בכלל ריוח יחשב. ועל הא דאם אוביר
כתבתי שם דהחם משום דהמנהג הוא
להתנות הוי כאילו התנה אבל גבי שכירות
בתים לא מלינו שיהא המנהג כן. והמנהג
דקבלנות שדה לא מהני על שכירות
בתים כמו שהביא הנמ"י דבעי בירושלמי
אם המנהג דקבלנות שדה מהני על
קבלנות דספינה וחנות ולא אפשרטא
וממילא אזלינן לקולא אי"כ מסתמא הה"ד
בבית. ומ"ש דדוקא גבי חנות בעי משום
דאין פירותיו מלוים כמו גבי שדה.
אישתמיט לי' דדברי הרמב"ם סי' מהל' מלוה
ה"ז שכלל חנות כהדי דברים שפירותיו
מלוים תדיר. אע"כ הגם דחנ' ערף משדה.
מ"מ כיון דגבי חנות לא ה' המנהג להתנות
פטור אי"כ ה"ה גבי בית וחלר. וגם
הרשב"א ז"ל בב"ק (כ) מדמי חלר לחנות
דכתב שם והחם נמי אמרו המבטל חנותו
וכו' וכל סרואם בעין האמת יודה לזה.
שוב ראיתי בדברי הירושלמי הנזכר
וראיתי שכת' נשען על הפירוש הפ"מ.
מ"מ העיקר נראה בעיני כת"ש מכת
הפי' של הנמ"י. ומכת דברי הרמב"ם
והרשב"א הג"ל:
וְנִיחַ באפרוחא דזולשפט שהבאתי
בשובה ראשונה. פירש ר"י
שבש"מ והרא"ש והנמ"י והריטב"א
שבדינו דמייירי שקבל עליו בפירוש שאם
לא יקנה היין ישלם לזו כמה שסיס יכול
להרויח בהיין. אך הריטב"א הובא בש"מ
שם פירש דמייירי אפילו בחסם. הגם
דלשיטתו

דלשיטתו ז"ל קשה מהתוספתא שהובא
בש"ע חו"מ סי' קפ"ג סעי' א' דהנחת
מעות לחבירו ליקח פירות למחלית שכן
ולא לקח אין לו עליו אלא חרעומת כמו
שהקשה הנה"מ שם ס"ק א' ולשיטת
המפרשים הנ"ל ניחא. מ"מ ראיתי
שהנה"מ שם חופס לעיקר דמייירי אפי'
בסתם. אך נראה מדבריו דדוקא בפועל
קבלן דינא הכיוועטעס נ"ל משום דפועל
קבלן הוי בכלל אס' אוכיר א"כ כנ"ד פטור:
ועוד התם באפרותא דזולשפוט כתב
הריטב"א בש"מ שם הטעם דכיון
שהוליא ממנו שהי' יכול להרויח בהם
ומסרה ליד חבירו על סמך פירוט בשבילו
הוי כמו ערב ולכך לריך לשלם אפי' בסתם.
א"כ הבא כנ"ד לא מסר כלל הדירה לידו
והמשכיר ה' יכול אח"כ להשכיר את
הדירה לאחרים ודאי דפטור מהסתמא.
ואפשר דזה הוא הטעם לגירסת הרי"ף
והרמב"ם והריטב"א שגרסו ומשוכה זה
הובירה משום שקודם שזכה בה הקבלן
לא נקרא הוליא ממנו על פיו. ונ"ל דאפי'
לספרים דידן דלא גרסו ומשוכה זה נמי
מייירי שזכה בה משום דלשון המקבל
משמע שכבר קיבל:

וראיתי שכ"מ כתב דהכא כנ"ד הוי
כמו שקיבל עליו משום שאמר
אל תשכיר הדירה ואני אקח אותה. ואני
אומר דעתי דעת חורה היא דמה שאמר
ואני אקח אותה היינו שידור בתוכה וישלם
שכר דירה אבל לא קיבל עליו לשלם אם
לא ידור בתוכה. ועוד כתבתי בהשובה
דאפי' אם קיבל עליו בפירוש נמי אין
להוליא ממנו דהרי בשידוכין פסק הרמ"א
דלריך קנין אף דאיכא בושט דמהני לבטל
אסמכתא משום דכדאי הוא להתחייב
מ"מ כיון דאי לאו שקיבל עליו החיוב
לא ה' מתחייב מדניא ע"כ לריך קנין
כמו בכל מחייב עממו בדבר שאינו חייב.
א"כ ה"ס כנ"ד כיון דמדניא פטור כנ"ל.
וגם בזה לא אמרתי דגרע בית משה
דגם שדה דמי לשידוכין דלריך קנין או

שטר כמו שהזכרתי שם בשם קלוג"ח וכן
התוס' וכן הש"ך מדמין שדה לשידוכין:
וב"ש כ"מ לחלק משום דאין דנין
בושת בזה"ז. ז"א דאם אחת
מחייבו משום שקיבל החיוב עליו לא
נקרא דלנין דיון בושת הגם דהבושת
גורם להחייב הא גם היכא דאיכא קנין
הבושת גורם להחייב דאי לאו בושת ה'
אסמכתא. ועוד כתבתי שם דגבי שדה
אי גרסינן ומשוכה זה אין אנו לריכין
לשטר דכיון שזכה בקרקע לפירות על
מחלה שפיר יכול לחייב את עממו וע"ז
מתמה כ"מ דלדברי למה לריכין לבוא
לדרוש לשון הדיוט אע"כ דלא מהני כיון
שחסר זריעה וכו' והאריך בדברים וכו'
ושפתי ברור מללו דודאי לריכין לבוא
ללשון הדיוט כמו שפירשו רוב הראשונים
ז"ל דאפילו לא התנה נמי דאם אוכיר
ישלם תהא כאילו התנה אלא דלשיטת
הרמ"א קשה דאפי' אם התנה נמי יהא
פטור כיון דלא הוי קנין על חיוב זה.
ע"ז כתבתי כיון שקנה ממנו חלי שדה
לפירות שפיר יכול לחייב א"ע שאפי' אם
אוכיר ישלם לו מה שראוי לעשות מכיבו.
ובלא"ה דבריו תמוהין דהא קי"ל בח"מ
סי' ס' דיכול לחייב א"ע אפי' בדשלב"ל:
הק' יצחק ברי"א ו"ל הבהן פייגענברום
חונה פה ווארשא.

סימן סז

ב"ה פה אלאמאליא (פלך פאראלפס).
(המשך מקונטרס בלי הקדוש אשר בקונטרס
ו' סי' ל"ז וקונטרס ט' סי' ג"ג).
ישנה משמחם על אבן האחת.
העיקר כמו שנדפס בפיה"מ

לרמב"ם יומא ספ"ז
על אבני האפור כזה
אבל ברמב"ם ה' כלי
המקדש שנדפס וזולון
מלא מ"ס ועי' מה"פ
סוטה פ"ז מ"ש על

ראובן	שמעון
לוי	יהודה
יששכר	זבולן
נפתלי	דן
גד	אשר
יהוסף	בנימן

חוס' וט"ג ש"א לענין זבולן דרך פ"א
בעת לידה קראו זבולן וכן בסמ"ג זבולן
ובנימין מלא ט"ס וכן בריטב"א בשם
הרמב"ם בנימין מלא ט"ס ועי' אוה"ח
על התורה וג"פ סי' קכ"ט ס"ק קכ"ז
מ"ש בזה ודלא כס' שמע שלמה דט"ס
נפל ברמב"ם וז"ל דן במקום נפתלי
משום דלא הוי כחולדותא ושנה דא"כ
לא יהיה כ"ה אותיות על כל אבן שזה
עיקר לכ"ע ולפצ"ד טעם לזה ע"פ
מ"ד בירושלמי סוטה פ"ז לר' יוחנן דבנימין
נחלק בנ' [כל"ל ולא בן ועי' ס' אהלי
שם ש"א ב' סק"נ] מכאן ימן מכאן [י"ל
דר' יוחנן לשיטתו ביומא ע"ד דס"ל
הסברא דחזי לאלטרופי ואכמ"ל] כדי
שיהיה בכל אבן כ"ה ואמר לו ר"א יאות
מי כתיב ששה שמוחם אלא משמוחם ולא
כל שמוחם ע"ש א"כ אף לדין דלא ס"ל
הך דר"י לחלק בנימין לשנים מ"מ הראיה
מקרא נשאר דאם היה כתוב ששה שמוחם
על אבן אחת הוי אמינא שיהיה כסדרן
על אבן אחת ראובן ואחתי שמעון ובא
הכתוב משמוחם להוליא מיד משמע איזה
משמוחם שיהיה ופי' כחולדותא כסדר
שנולדו לכל אס' ובא ג"כ משמוחם
להוליא מתיבתא כחולדותא שיש מקלח
שלא נכתבו שמוחם כחולדותא וע"כ
בנפתלי ודן כדי להשלים כ"ה אותיות
בכל אבן [ואין לרן טענה שדחוהו ממקומו
כי י"ל למ"ד בצרכות ס' שיהיה לאה
משוברת עם יוסף ומחפלתה נהפך לנקבה
א"כ מעיקרא דרינא היה לריך לכתוב
דן אחת זבולן, או י"ל שחש כמו קלח
מחמת העתיד ללאת משבטו פסל מיכה
עי' מ"ש בכורת הכרית רס"ס ס"ק כ"ה
ואפוד מכפר על עכו"מ ככ"ל ע"כ נדחה
קלח ממקומו אבל בחשן שמכפר על
דינים באמת דן דינו להקדים לנפתלי
כמו שיסבאל בסמוך] וכן מוליא תיבת
משמוחם מתיבתא כחולדותא דזבולן ויהוסף
ובנימין לא נכתבו כמו שנקראו בחולדותא
דהי מינייהו מפקת ושיטת הרמב"ם בזה

כפתור ופרח והי"ש בסוף הקדמה ב'
שלו לא ירד לסוף דעתו ע"ש שו"ר בשו"ת
מאיר נתיבים ומשיבת נפש ח"א סי' ג'
שפלטו בזה לפי דרכם ואכמ"ל רק מש"ש
במשיבת נפש טעם ששינה הרמב"ם מש"ס
לכתוב שבטי יה כדי שלא יהיה ג' אותיות
חוץ לשיטת דבריו דחיון ממ"ש באו"ח
סי' ל"ב ס"ה דאזכרה מהשם לא יהיה
חוץ לשיטת וא"כ לא פעל בזה וכן בסוף
היה יכולים לכתוב השני תיבות שבטי
ישראל או שבטי ישראל תיבת אחת תיבה
כמו שנודמן לסיים ס"ת באמצע דף עי'
מנחות ל' ולמ"ש ניהא :

(י) **והחור** הרביעי תרשיש ושהם
וישפה למ"ש בתרגום יונתן
היה זבולן יוסף ובנימין שם ואס' שיש לו
קלח סמך ממה שהם לבדם נשתנו משמות
שנקראו בחולדותא כנ"ל אבל לא כן דעת
רש"י בפסוק כ"א שם למ"ש הרא"מ ועי'
ס' מג"ח ואס' כי הרמב"ם סתם קלח
אבל הנלפצ"ד בדעתו דס"ל שהי' סדורים
בחשן כחולדותא ממש המפורשין באפוד
ראובן שמעון לוי וכו' כנ"ל ורק בחשן
הקדימו דן לנפתלי מפני שאין בו הפעמים
הכ"ל באפוד ועפ"ז דן על לשם כמ"ש
ביהושע וכמ"ש הבחי' וחזקוני רק שנראה
יותר שהי' הסורים מסודרים משמאל
הכהן לימין הכהן כזה ראובן שמעון
לוי על אדם פטרה וברקת ואחתי הסור
השני יהודה יששכר זבולן על גופך ספיר
ויהלום כדי שלפני הקורא יהיה כסדר
כתיבה וקריאה בחורה כמ"ש חוס'
ורשב"א בשם ר"ם לענין הליך כנ"ל אות
א' ולא כשאר מפרשים שסדרו הסורים
ממעלה למטה ראובן ואחתי שמעון
ואחתי לוי טור האחד דלרמב"ם בפיה"מ
סוטה פ"ב היה כתוב כן בטבלא של פ'
סוטה תיבה אחת תיבה מחמת שאין
כוחבין מגילה וכזה לאו דרך כתיבה
ע"ש ודמי במקלח בשמוחם באבני אפוד
שאינם זה תחת זה אבל שם ע"כ מחמיל
ראובן על כתף ימין של כה"ג שהוא
בשמאל

בשמאל הקורא נגד פני כה"ג כמ"ט
בירושלמי סוטה וא"כ בקריאה הרי ע"כ
מוקדם הכתוב באבן השני וי"ל דס"ל
לרמב"ם דרגלי האותיות היו לאחורי
הכהן שיהיו ימין הקורא וימין הכהן
שוין וראיה מדלא כתב כאן כמ"ט בהלכות
חפילין פ"ג ה"ה ע"ט ועי' תמיד ריש
פ"ז ג' אוחזין בו ויומא ל"ז דמלמד
אלדרי ומה"ט ס"ל לרמב"ם ג"כ בסוף
ה' כה"מ דהשאל באר"מ מאחרי הנשאל
דלא כרש"י ותמיד הקורא מאחריו אבל
הקב"ה עיניו משוטטות בכל ואינו
קקריאחנו :

(יא) משבצים ברמב"ם ס"ט דהאבנים
כל אחד מרובע ועי'
מל"מ שלא נודע מקורו ולפעד"נ דפירוש
משבצים מרובעים ועי' זהר וראר דף
ז"ד דליון לארבע סטרי עלמא ע"ט
ואולי מרומז ג"כ מכפל לשון החורה
רבע זרת ארכו וזרת רחבו וכן מלשין
מלאה אבן ארבעה וכו' באס אינו ענין
לגופיה כי מלשון מסבות לבד אף שמלינו
בעירובין כ"ז על מרובע דקרנות אף
בזכחים ס"ב אמרינן דאי כתיב סביב
הו"א דעגול כתוב רבוע ואי כתיב רבוע
הו"א דאריך וקטין כתוב סביב וע"ט
בחום' ג"ט ד"ה מה משכן ושם ס"ב
רבוע כתיב ולא מרובע דמשמע הכי
ומשמע הכי ואכמ"ל והנה למ"ש רמב"ן
פ' תרומה שהיו אבנים שלמות שנבראו
כך ע"ט ובירושלמי סוף מעשרות אמר
רשב"ג אין מרובע מששה ימי בראשית
התיב' ברכיה והענין גופה של בהרם
כגרים הקלקי מרובע א"ר ביסגא וכו'
דירבענה הוא ע"ט ומלשון הרמב"ם ה'
ט"ל פ"א ה"ו שהוא מרובע נראה דס"ל
כחמסקת הירושלמי שם לא אמר רשב"ג
אין מרובע אלא בבריות א"כ י"ל דאבנים
נבראו מרובע ברמב"ן ויותר נראה לעיקר
דרמב"ם חולק ארמב"ן ומפרש כרש"י
כפי' המורה במלואותם על מילוי מקום
האבן בשוה ואף שפיה"מ סוטה פ"ט

מוזכר השמיר לאר"מ וכתב שם שהיה
מילוי בזמן מן הזמנים אבל באבות פ"ה
מוזכרו רק לבני המקדש ובהלכותיו
השמיט לגמרי הך דסוטה מ"ח שכותב
בדיו ומראה להן שמיר מבחוץ והך
נבקעות מאלוהין שלפעד"נ הטעם משום
דפסק כר' נחמיה שם שהיה מחקין
מבחוץ ומכנים מבפנים עי' כ"מ ומל"מ
ה' ביהב"ח פ"א ה"ח ולא כרבי המכריז
וס"ל דהך ור"נ שמיר למאי אחא וכו'
כ"ז מדברי רבי ולא פסק כמות' כי אין
רמז בחורה לשמיר דוקא ואף לאבני
מוזהב שמפורש בחורה שלמות [כשר
לפוסלן גזית משאר מחכות כמ"ד
בחוספחא פ"ז דב"ק ובזה י"ל מ"ט
הרמב"ם בהל' ביהב"ח פ"א ה"ג נגד
מקרא מפורש אף בוילקט יוסף הר"ם
כ"י כ"א מ"ז כתב שט"ס ברמב"ם שלנו]
לא הזכיר ע"י שמיר וא"כ מותר להקין
האבני מלואים מבחוץ לטעוהם מרובעים
אף ע"י ברזל כשא"א ע"י שמיר וכ"ס
בשאר מחכות [ומה"ט לא חששו מלקנות
האבן ישפה אלל דמה ב"ג שמה נגע בו
ברזל מיהו לרמב"ן י"ל דהכירו שנברא
כך ולרמב"ם י"ל דהפק מה"ס שרי ורק
בע"ז כ"ד מקשי לר"א דס"ל בכריות
י"ז דהפק דאורייתא אסור מה"ס ולא
בעינן חתיכה א' מב' חתיכות ודו"ק
ועוד י"ל כמ"ס בנפש יונה' פ' תרומה
דאולי נאבד האבן ישפה ומלאו דמה
ב"ג והכירו בהאותיות הפסוקות בו שאין
עכו"מ יודע לפותחו וכן ודאי לא פתחו
ישראל באזמל דאין כותבין שם שלא
בספר עי' יו"ד ס"י רע"ז וע"כ דוקא
דקדק בירושלמי דאבן ישפה היה שפוח
בו שבטי יה ע"כ לא חיישינן שמה פתחו
ישראל באזמל] וראיה לזה מסוטה מ"ח
גופיה דאמרינן ואין מסרטינ עליהם
באזמל משום שנאמר במלואותם הרי
דאין חשש משום לא חניף עליהם ברזל
וכיון דס"ל דבמלואותם פי' על מילוי
מקום האבן בשוה א"כ מותר לפותחם
ע"י

ע"י סריטה באזמל עכ"פ כשא"א בשמיר
וראיה לפע"ד דע"י השמיר שגנקה האות
מעלי"ע הרי המ"ס וסמ"ך לריך גם שלא
יפלו כמו בהלוחות [דהאיות ודאי
בכתב אשורית ה' דלא כמנ"ח ונפש
יונתן] וע"כ המ"ס וסמ"ך דלא אפשר
בשמיר נעשו בסריטה באזמל וא"כ ה"ה
בכל האותיות כשאין שמיר מסרטין
באזמל ועוד י"ל דס"ל לרמב"ם דאסור
לפותחם ע"י שמיר שאינו עושה מעשה
הפחות וכתוב מעשה חרש ובשמיר הוי
כמעשה ולא מן העשוי וכן כתיב ופתחת
עליהם ולא בהם ע"י זהר יתרו דף פ"ד
על מ"ד שהלוחות נקובים היו מי כתיב
חרות בלוחות על הלוחות כתיב ושה
ממש לפחותי חותם בהליך שלריך דוקא
תפירה בהטעם להאיותיות וה"ל מסרטת רק
באזמל וע"כ השמיט הך דשמיר וס"ל
דמ"ד בגיטין ס"ח שמיר לאבני אפוד פי'
לעשותם מרובעים דוקא והגלפס"ד :

(יב) **מה** הוא אורים והומים רש"י
ורמב"ן ז"ל כתבו שהוא כתב
שם המפורש שכתב מרעה"ש או מעשה
שמים ע"ש וידועין דברי האבן עזרא
ע"ש אבל מרמב"ם בהל' כה"מ ובה"ב
פ"ד שלא הזכיר כלל משם המפורש

[ומכל המפרשים באבות פ"ה מ"ו הכתב
והמכתב שלא פרשו על כתב או"ת] נראה
דס"ל שקבלת חז"ל הוא דסמוך לשמות
השבעים היה ג"כ הכתב של או"ת ומלשון
הרמב"ם בפיה"מ סוף סוטה נראה
דהיו נפתחים ע"י שמיר כשמות השבעים
ומלשון הש"ס יומא ורמב"ם שם נראה
דשמות השבעים בפתיחה באזמל כנ"ל
ואו"ת בכתובה ולדברי י"ל שקבלו חז"ל
גם בפשט המקרא ונתח אל חשן המשפט
את האורים על שם הקדוש יה הכתוב
בתיבות שבטי יה שכתבו בו למטה מביטמן
[ונקרא אורים משורש יהי אור עי'
רד"ל פדר"א פ"ו דלוחיות השם הם
אורים וי"ל האורים לפני ה' חליו הראשון
של השם] ואת החומים ע"ש האבות
(י) שכתבו ונתנו בו למעלה מראובן
[עי' אנדרט בראשית פ' ע"ן דל"ב
מנ"ל לחז"ל להוכיח אלו ההיבות ולא
חששו לאיסור כל חסדיה כמוסיף תיבות
במזוזה עי' רמב"ם ה' תפילין פ"ה ה"ד
(י) ואי מחמת שכתבו אותיות ח"ט ק
הלא גם עתה חסרוך ק' ותמורחם
היה כ' צ כנ"ל ודמא ה"ג על ח היה ה
ג"כ עי' ירושלמי מגילה פ"א ועל פ
היה ח עי' אה"ע סו' קכ"ט סל"א ועל
צ היה ז עי' רש"י סוטה ל"ו ע"ב כיון
דיש

(י) ונקראו כן משום שפורש באברהם והיה תמים
עולה תמימה עי' מד"ר חולדות פס"ד יודע ה' ימי תמימים זה יתקן וגם את האורים
מרבד הספל לו חיבת שבטי ואת החומים מרבד ו' החיבור של ויעקב כנ"ל ובזה
יתישב ג"כ מה שלא כתבו שם וישראל דמפורש בקרא ויעקב איש חס ואף דכתיב
עדות לישראל ה"ג בהללים ע"ה עדות ביעקב ונלפס"ד דזהו מ"ש בזה פקודי דף
ר"ל דאף שחסר אות פ' בשבטים מ"מ הוי כהורא בגי' ושמיר וע"ד כתיב לא ימנע
סוב להולכי בתמים וכן הפייסן במוסף יו"כ המתחיל שושן עמק ביטה במההלך
תמים באפס אורים ותמים רמז לזה וע"ד הפשט השואל בחווי כוכבים עובר בעשה
דתמים תהיה ככיו"ד סו' קע"ט א"כ האבות שילאו מתחת המזלות נקראו תמים ואכמ"ל.
(י) ובזה יתישב כל שאלות הקשות שהעיר האבן עזרא בפ' תלוה כ"ח ד' ע"ש דאף
אם נימא דמשה רעה"ש עשה רק אפוד א' אבל כמו שמצינו כשנאבד האבן
ישפה לקחו אחר כנ"ל ה"ג יכלו לעשות עוד חשן ואפוד חוץ משל משה ככל הכלים
כנ"ל אות א' ומ"ש בשמואל א' כ"ג אפוד ירד בידו ולא כתיב האפוד הוריד י"ל
דבאמם היה אפוד אחר ולא בכונה הורידו כי נמלט על נפשו וכידו הפירוש בדרשו
באמהחתו

דיש להם הכרה אחת או שהיו מקובלים
לסימן בארבע נתיני ארוכים שבשמות
השכטים המיוחדין שהיו חליפות למו
וע"כ דקבלת חז"ל היה עד מרעה"ם
בפשט המקרא כן לעיקר שאו"ת הוא
חיבות שבטי יה ושמות האבות הכחוב
לבדם ונחנו על החשן וע"כ מקשה הש"ס
ביומא ע"ג ממ"ד כל כהן שאינו מדבר
ברוה"ק פי' ולמה לריך כלל זה האו"ת
ומחרץ סיועי הוי מסייע בהדייהו פי'
בהרי או"ת היה הכהן מסייע או דלוא"ת
הוי מסייע בהרי שמות השכטים ^מ אבל
עיקר או"ת אלו התיבות הקדושים שבטי
יה — אברהם יצחק ויעקב וזה דלא
כמ"ס ב"מ מנ"ח דאלו התיבות אינם
מעכבין כלל וחז"ל מומר כן . ורק זה
י"ל כמ"ס ב"מ ב"מ עה"ת דאין מוקדם
ומאוחר בתיבת' כסדרן בשמות השכטים
מעכב דיעבד [אף שלפע"ד ל"ע דאולי
מדמדייק בירושלמי דהאבן היה יספה
משמע דמעכב כסדרן] ה"נ י"ל דאין
מעכב דיעבד אס הקדים כתיבת ונתינת
התומים לאורים ועי' חז"ל מנחות ל"ח
ד"ה ואס הקדים תכלת ללבן כמו הקדים
רקיקה לחלילה ועי' במכילתא פ' בא
ע"פ והנעצס אל המסקוף שומע אני
אס הקדים זה לזה לא ילא ת"ל ונחנו
על שתי המזוזות וכן כאן כתיב פ"א
הומיך ואוריך ואכמ"ל והתומים מעכב
אף דכתיב בפ' פנחס ושאל לו במשפט
האורים עי' ס' בחיי שם ומלשון הרמב"ם
משמע ג"כ דקובע תחילה האבים ואח"כ
מפתח עליהם אף דמפורש בקראי בפ'
חלום ופקודי דמפתח קודם ואח"כ קובעם

ול"ע מנושאי כליו שלא העירו בזה כמ"ס
כה"ג המל"מ ה' סוטה פ"ג כמה ששינה
הרמב"ם מסדר הפרשה ול"ע :
(יג) **א** גם על החשן היה כתוב יהוסף
או יוסף עי' מהרש"א יומא
ע"ג שהשיג על הריטב"א בחנם כי משם
הרמב"ם אמרו ועל האפור דיבר אבל
יכול להיות לעיקר שהוא הדין בחשן שלא
לחלק כמ"ס כה"ג בחז"ל חולין ל"ב ועי'
אדרת אליהו להגר"א ס"פ תלום ועי'
רש"י סוטה מ"ח אבים הללו משום
שנאמר במלואותם שפרש"י שבאפור
וחשן וכ"כ הרע"ב אבות פ"ה מ"ו וקשה
טובא דהרי באפור אינו כתוב במלואותם
והרמב"ן בפ' חרומה נדחק באמת לחלק
ביניהם ולדברינו שלא לחלק ביניהם י"ל
ע"כ משום דהבדליהם בסוטה מקדים הך
משום שנאמר פתחי חוסי ואח"כ מפני
שנאמר במלואותם ואס רק על חשן
הו"ל להקדים מה שמוקדם בקרא דחשן
במלואותם ואח"כ פתחי חזס ודו"ק
אך מ"ס הריטב"א דמתחילה הי' האותיות
בולטות ונקרא אורים ואח"כ מולטרפות
ונקרא תומים ור"י ור"ל לא פליגי אף
שכ"מ ברמב"ן ובחיי ובאדרת אליהו
לא מלאחי מקור לזה מש"ס ומדרש .
אך פי' חדש הבנתי מרמזי הריטב"א
שם שאינו מוזכר במפרשים דהך
מיתבי שביומא ע"ג הוא על רבין דאמר
נשאל אחמר וס"ל דמסתמא המשות
מלחמה שאין עיקר משיחתו לאוהל מועד
לא היה בעל רוח"ק ואיך נאמר כי נשאל
אחמר ומחרץ סיועי הוי מסייע בהדייהו
פי' כשהמלך שואל באו"ת אח הכ"ג הי'
המשוח

באמתחתו היה מונח במקרה עמיר וגזוז חשן [עי' זהר פקודי דף ר"ל וכן כל בגדי
כ"ג עי' ירושלמי שקלים פ"ו דלרבנן דארון א' היה הקרא הגישה ארון האלקים
קאי על. הל"ן] ואפור שני בהשגחה' להושיע קטילה ומשלל לקלג על ידו ולא שהי'
לבוש בו חמיר מחשש שעתנו ג"כ ועי' רדב"ז ללשונות הרמב"ם סי' ל"ז על מ"ס
בה' כה"מ פ"ח הי"א ועי' ר"נ ספיק דבילה ואכמ"ל :
^מ ומ"ד למה נקרא שמן אורים מפני שמאירים דבריהם פי' למה נקרא כל
חשובת הכהן אף מאותיות השכטים שבאבני חשן אורים מפני שמאירים וכמש"ד
למה

המשותף מלחמה ג"כ עומד שם לבוש
בשמונה בגדים שהם באו"ת שיסייעו
הכה"ג שתחול גם עליו רוח"ק כהך
דשמואל א' י"ט דאף לילך נגד המלחמה
בבגדי כהונה שרי לחירון ב' של הש"ס
ביומא ס"ט [ועי' מכות כ"ב ע"א ולחשוב
נמי לא יזח החשן ואם כימא דהללו הוא
דוקא בעת לבישה עי' חנוך מלוה ק'
ובריטצ"א שם ומהר"ם שיק אור"ח סי'
רל"ח הרי בשעת זריעה לאו שעת עבודה
הוא מיהו שם יש לדחוק דרך לישנא בעלמ'
חפים כמש"ש מבדי ארון שאינם ג"כ
בשעת זריעה] וכן יש לפרש שהי' עומד
לבוש בשמונה בגדים לסייע לכ"ג בחפלה
ובקשה רחמים [המסונגל אז כהך דשמואל
א' כ"ג הגד נא ל' בדרך ועי' ירושלמי יומא
פ"ז דיליף כן גם בהך דשמואל א' ל' ועי'
יבמות ע"ח ע"ע ועי' תשו' הרא"ש כלל י"ב
דין כ"א דגם סגני כהונה בעת שנתחנכו
למה נקרא שמן כרתי ופלתי מה"ע והדרשה הדרש ועי' פרד"א פליח שכל שבת שעשה
מלוה אבנו מגיהה אורה וכן להיפוך וכמו מפורש בן בשמואל א' י"ד ל"ח ודעו ודאו
וכן ראיה משמואל כ"ח ו' שלא ענה ה' גם באורים ומדוע לא חשש שמא נסתלק
הכהן מרוה"ק בביומא שם וע"כ מפני שראה שכייה אבנו ועי' זהר פקודי שם .
ו"ו ואף להמסקנא דשאל אי מללח שלמ"ש חוס' שם י"ל דלמא המעשה היה בחול
ראיתי ב"ה אמרי גרופה חירון אחר וז"ל דהא קשה דבשאלת דוד והכיתי
אין במשעוה נלוז דאלי"כ כיון דבא התשובה לך והכית וכו' לא היה לר"ך עוד
לומר וכושעת אלא ע"כ בלשון זה אין הכרע עדיין כמו בפלגש בנבעט שלא השלימו
א"כ קשה על דוד מאיזה ענין יהא ידוע לו התשובה שיגלה וז"ל דסמך דאף אם
יבוא לו תשובה רק לך והכית ע"כ שיגלה דאלי"כ לא יאמר לו הקב"ה לחלל שבת
בחנם אבל קשה אף דיגלח מ"מ יש איסור כיון דלא באו רק על עסקי קש ש"מ
דזה היה מקובל משמואל דשרי עכ"ל נמלא לפרשו אף להמסקנא אי מללח פי' דכן
כוננו בשאלתו בשבת היה המעשה ולא קשה לר"ל דס"ל ביומא ע"ג אוחיות מלטרפות
וסרי יש איסור כתיבה בשבת עי' אור"ח סי' ש"מ דיל' בדרך חירוד דלשיטתו אזיל
ביומא ע"ד דלא ס"ל חזי לאלטרופי ובסנהדרין ס"ז ר"ח ור"א כל מעלי שבתא הוי
עסקי כהלי יצירה ומבדי לכו פגלל מלחא ואכלו ליה ופרש"י שהיו מלרפס אוחיות
השם י"ל דגם בשבת אין איסור לעבוק בזה רק משום גולד הוי אסור להו למיכל
אף שנעשה ממילא וס"ה באור"ח אף למ"ד ביומא ע"ג סיועי הוי מסייע ומסייע
כזה יש בו ממש דהוי כזה אינו יכול וזה א"י עי' שבת ל"ג מ"מ במלאכת שבת אין
איסור בדבר הנעשה ממילא ובסנהדרין ק"א אין שואלין בדבר שדים בשבת י"ל
חדתא דאולי אין משיבין כלל בשבת כמו בעל אוב עי' סנהדרין ס"ה אז שמכזבין
אז ומחלל קדושה שבת בחנם ורק בשאומרין שמעטתא בשבת אינן מכזבין כהך
דערובין מ"ג ואכמ"ל .

ה' כה"מ פ"י ה"א דכהן הנשאל עומד ואם הוא דין היה לריק לישב [ורליתי לומר דמקורו מספרי פ' פנחס דגם אלעזר יהיה לריק ליהושע ועי' רמב"ם שם פ"ה ה"ט שמעיד למלך אך הרי לכל שאל באו"מ כבוד דהנשאל עומד וי"ל מפני כבוד השכינה אז ולא גרע מברכה הלבנה עי' סנהדרין מ"ב] וע"כ לא זכיתי להבין מנ"ל לבעל הטורים פ' חלוה דמה משפט ביום אף שאלת או"מ ביום שאין לזה שום מקור ועי' סוטה י"ז ע"ב וסנהדרין י"א ובשבעות ע"ו יליף הש"ס דהקמת המשכן אינו בלילה מקרא וביום הקים ולא ממ"ש בו כמשפטו [ועי' בחוס' דביהמ"ק שלעתיד אס בידו שמים יתבנה גם בלילה וביו"ט ועי' רש"י רה"ש ל' ופ"י ריש מס' מדות] ועי' ירושלמי שבת פ"ב א"ת המשכן כמשפטו וכי יש משפט לעלים אלא קרש שזכה להנחן בלפון ועי' יפ"מ ועיר בנימין השני מ"ש בזה ואכמ"ל : **נפלאתי** מה שהשמיט הרמב"ם בסוף כה"מ מ"ד ביומ' ע"ג ואם הולך הדבר לשנים [פרש"י כנון שהיה הדבר נחזק ואין שהיה להמתין כגון הארדוף האשיגו דלקלג] מחזירין לו שנים [שור' שהרגיש בזה בפר"ד דרוש כ' ע"ש] ונלפע"ד דהרמב"ם מפרש דעיקר האיסור לשאול שני דברים כאחד משום דכתיב ושאל לו משמע שאלה א' כמו ספר א' אמר רחמנא אבל השובת האו"מ יכול להיות שאם שאל אחת והולך הדבר

לשני חסובות משיבים לו שנים כאחד כמו הארדוף אחר הגדוד הזה האשיגנו זה הכל רק שאלה א' וראי' לזה ממכילתא פ' בשלח חמשה דברים היה פרעה מנאץ אמר אויב ארדוף אשיג וע"כ דזה שאלה א' ע"ש [דלא כמ"ש בירושלמי דשאל שנים] ויאמר לו רדוף כי השג חשיב חסובה א' והלל חליל חסובה ב' אבל לשאול שנים אין היתר כלל ויותר נראה מפשטות לשון הש"ס דאף שאלה א' אין לשאול בכפל לשון כמו הארדוף ארדוף או האשיג אשיג ורק החשוב בזה לפעמי' להשלים דבריהם בכפל אס הולך הדבר עי' חוס' פסחים ל"ב במ"ד הוליהא הוליהא ולפע"ד מפורש בחזרה ועל השנות החלום ועי' רש"י סנהדרין י"ז ד"ה עלו שלא עלו שלא לורך שעה היה ואכמ"ל וכן י"ל כמ"ד בב"ק ס"ה לימא קרא המלא המלא מדשני קרא המלא חמלא ש"מ חרתי ואכמ"ל :

מ"ו בפרשת תרומה על פסוק ועשו ארון כעצ בעל הטורים ולא כתיב ועשית כבשאר הכלים שכולם עשה שלמה כיוצא בהן חוץ מהארון ולע"ג דאף שכן הוא בבדייתא דמלאכת המשכן מקרא דמלכים א' א' וישאו הכהנים את הארון אבל מה זה רמז מקרא ועשו שמשמע בהיפוך ^(א) [וכמ"ש בשמות רבה פ"ח דשלמה עשה ארון אחר וע"ש ביפ"ת ויד"מ וכ"כ בתנחומא ויש לדחוק ע"פ מ"ש בת"כ פ' אחרי פ' א' אל פני הכפורת

^(א) ועי' יומא ג' ודף ע"ב ומד"ר פ' תרומה מ"ש בזה ועי' ג"כ בחורתי יוסף פ' שלח סי' ו' שהוכיח דלרבנן במס' שקלים דארון א' היה עשה משה העץ ובללאל הניפוי וזה ולהורות על שניהם כחבה החורה ועשו ואשמעינן דמשה רע"ה"ש כיון לדעת השי"ת בעשותו אותו מעלי שמים ע"ש ואולי רמז ג"כ על מקום מקדש מעט בגליותינו שיעשו ארון קודש לס"ת ככונה דוקא וכמ"ש במזרז ואהלות דף ס' בביאור הרמב"ם ה' ביה"ב פ"א ה"כ דכלים חמורי דאף לביה"ב"ג אסורים כל שנעשו להדיות ורק בסתם כשר ובהר הבית עדיף בחד דרגא לעשותו לכחחילה לשם הקודש וה"ג לס"ת דינו כלהר הבית וכן ועשו ע"י ישראל דוקא ובשו"ת חת"ם ח"ו סי' מ"ג לא הרגיש בזה וכן ועשו כמין ארנז ט"ז ולא בניו בחומה עי' או"ח רס"י קנ"ד וכן וכמו מלוא מן המוצא בארז של שיטה כמ"ש בסמוך בשם התנחומא .

מיוחדת ובה' מגילת אסתר שם הוכיח שאין במגילות שנטשה ארון אחר ע"ש בפרשו בהך דמנחות כ"ח והנה הרמב"ם לא הביא כלל כיצד מטשה הארון לא בהל' כלי המקדש ולא בפס"מ שלו ונראה שדעתו כבעל מג"א כי אם נזכה להגלות הלוחות יתגלה לנו ג"כ הארון בשלימות ובאם לאו למענו לאו ארון כמו שלא עשו ארון בבית שני למ"ם ואף אם נזכה רק להלוחות בלא הארון לא נעשה ארון אחר כמו שלא עשו ארון אחר במות עלי ושאל חטף הלוחות מגילת עד שחזר הארון בשלוש וע"כ לא הזכיר מעשייתו דאין נפ"מ להלכה ובש"ס יומא ע"ב וב"ב י"ד הוא רק כדי לפרוש קראי כמ"ד כה"ג ביומא ה' אבל לע"ג דהרי נפ"מ לאיסור עשייתו אף במקדש מעט בגלותינו בחביתו לאיסור דלא גרע משלחן חבית שלחן וכדומה ע"י מס' ע"ז דף מ"ג ורמב"ם ה' ביה"ב פ"ז וי"ד ס"י קמ"א ופלא שלא הזכירו הארון ג"כ י"י וי"ל כמ"ד ביומא ספ"ק וברש"י חגי' א' דארון וכפורת וכרובים חדא מלתא הוא וכיון דכרובים ממילא אסור לעשות שוב א"ל להזכיר איסור עשיית ארון אבל בלא כפורת וכרובים רק בחביתו מבית וחזן בזהב אין איסור מה"ם ואולי אף רבנן לא גזרו. והנה הרמב"ן ומזרחי הקשו בהך וכן תעשו שפי' לדורות דהרי נשחנו אח"כ ע"פ נביאים וכתובים אר"ם סי' ר"ח חידן דהכי פרושו דכשם שעתה אני מראה לך כנבוא' חבית המשכן וכליו כן תעשו לדורות דוקא ע"פ נביא כפי שאראה לו או לא ע"פ שכל אנושי וממילא משמע לאו הכא מכלל עשה לאיסור עשייתם בחביתם עתה

י"י ודוחק לומר דהארון טפל להלוחות ולמ"ד בע"ז מ"ג לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר לעשות כמותן או כדמות המשמשין בחרום והלוחות שנתנו לארץ ואי אפשר לעשות כמותן כי מכתב אלקים חרות אין איסור מה"ם בעשות ארון ולוחות אבנים חרותים בהם עשרת הדברות דק מדרבנן אסור ע"י מגן אברהם סי' א' סק"ט וכן מ"ד דאין כותבין מגילת מס"ת להחלום בה דלמ"ד בסוטה מ"ג וכלי הקדש זה ארון ולוחות הרי דנחשבו לשנים.

הכפורת אשר ענ הארון מה ח"ל לפי שנאמר כפורת יכול יהי' כסוי לארון ח"ל כפורת כפורת לארון ואין כסוי לארון יכול לא יהיה כסוי לארון אבל יהיה דבר חולץ בין כפורת לעדות ח"ל וכסה ענן הקטורת את הכפורת אשר על העדות סא אין דבר חולץ בין כפורת לעדות וכיון דשלמה לא עשה כפורת אחר רק הניח של משה בחוכו שלא מלינו בזה איסור תצילה הוי כלא עשה ארון אחר או י"ל למ"ם חוס' שבעות י"ד סד"ס וכן תעשו דקרא וכן תעשו לא קאי אכלים ולא בעינן לדורות דומיא דמשה בסנהדרין של ע"א ואו"ם ע"ס וא"כ כונת הבעה"ט שכל הכלים עשה שלמה כיוולא בהן בכף הדמיון פי' אבל לא בע"א סנהדרין ואו"ם משא"כ הארון אולי עשו אז בימי שלמה בכל אלה דעליו לא נכתב וכן תעשו ובעיקר שני קושיות התוס' שם וכי נשאלין באו"ם לעשות משכן וכן והלא קודם שנכתבין אהרן ע"י המלואים נעשה המשכן פי' ולא היה אז בעשיית כהן גדול י"ל דבשעת קידוש לריד להיות מלוכס באו"ם ומשה היה אז כה"ג ע"י תענית י"א אבל לא לשאל באו"ם ובירושלמי סנהדרין פ"א ה"ג אהרן זה או"ם וברמב"ם ה' ביה"ב פ"ו ה"א לא הזכיר כה"ג רק שממילא כשיש או"ם יש כה"ג] ושלכאורה לפי מה דסמך הקרא ועשו ארון לקרא וכן תעשו פי' לדורות משמע דקאי א' על הארון אם הם ושלום לא נזכה להלאו אלא וכמ"ס בתנחומא פ' תרומה ולא תאמר בארון שעתה משה דוקא אלא אפילו כל ארון שיעשו ישראל לריכים ליתן ארו של שיהיה בו ע"ס וכן דעת הרמב"ן בספ"מ מזה ל"ד שהוא מ"ע

עשה לא מקרא לא תעשון אחי ור אחי
שרמב"ם לא הביא זה בהלכות ע"ז רק
בה"ב ביה"ב וס"ל דהדר בו אביי בע"ז
מ"ג ומוקי קרא על דמות המשמשים
במרום ופליג אחוה"ו ור"ג שם ע"ש וממילא
כיון דעל הארון לא נאמר וכן חטשו כי
לא יאבד ולא ישחנה גם ע"פ נביא טוב
אין באיסור עשייתו בחבניחו עשה וע"כ
השמיטו בש"ע ופוסקים מאיסור עשייתו
והנה למה שסד הפייטן בשליחות ליום
ד' קומם ארון ובדיו וכן ממ"ד בסוטה
ל"ה דעוזה בא לעוה"ב מקרא שם ע"ס
ארון אלקים וכן מפסק הרמב"ם בה"ב
ביה"ב פ"ד שיאשיהו גמזו וכן לפי מ"ש
במס' כלים אשר לדיקים ונביאים אחרים
גמזוהו מפורש לעיקר שכתבוא משיח
ב"ד ב"ב יתגלו הלוחות עם הארון
בשלימות כמראה אשר הראה ה' למשה
ואולי זה הפירוש ג"כ ביחזקאל מ"א
כ"א ופני הקדש המראה כמראה והבן
ועי' רש"י ישעיה ג"ב י"א ע"פ הברו
נושאי כלי ה' רמו לחיית המתים ונראה
ברור דאלו הלוים הקדושים בעלמם או
הכהנים לשיטת הרמב"ם בסה"מ ובה"ב
כה"מ סוף פ"ב סתם דבריו] אז ישאוו
בכתף לביהמ"ק שיבנה ב"ב ב"ר :

מ"ז) **ובענין הלוחות** [נדרס
קלחו

בקול תורה ח"א קונט' ב' סי' ל"ב משמין
האזן עזרא פ' השא כתב שלא נוכל
לירע אם היה בהם גליונות כס"מ ועי'
רדב"ז ח"ג סי' הקמ"ט בשם הרב
שם"ס ע"פ לחיו כערגות הכשם שהיו
כתובים על עשר שיטין ומסתברא לו
שכל דיבור היה שיטה בפני עצמה אף
שאחד ארוך ואחד קצר שהרי בירושלמי
שקלים פ"ז למד חננים בן אחי ר"י דבין
כל דיבור ודיבור היה דקדוקים ואותיות
של תורה דכתיב ממולאים בחרשים
כימא רבא [ובמד"ר שם"ס מפורש
בחרשים זה החלמוד שהוא כיום הגדול
הד"א חרשים וכו'] הא למדת דהדברות

היו אותיות גדולות ובין השיטין היו
אותיות קטנות שבהן כל דקדוקי תורה
ולפי מש"ס מה הים הזה בין גל גדול
לגל גדול גלים קטנים וכו' לדיך לומר
שכל דיבור החזיק שיטה שלימה שנקראה
גל גדול ולכל השיטין היטה מדה אחת
דאל"כ י"ל גם על הדברות בעממן שיש
בהם גלים גדולים וגלים קטנים אבל
אינו מובן עדיין איך היה כן שהיה דיבור
אחד ארוך ואחד קצר . ולעד"כ דחלוי
בפלוגתא של התרגום אונקלוס והרמב"ם
שהת"א פי' כחובין באלבטא דהסס
והרמב"ם ז"ל במו"נ ח"א פס"ו לעק ע"י
דחול"ל במימרא דהסס ולא בכלי כי לא
ישיגוהו משיגי הנוף ע"ס [ול"ע מפרש"י
פסחים כ"ד] וי"ל דלפי פי' הת"א אלבע
הוא מדה כמ"ס ושמים בזרת חכן ומכין
למ"ס בפרקי דר"א פמ"ח דבאלבע
השלישית כתב הלוחות שהוא אמה מכין
למדה כדאיתא ברש"י כתובות ה' ובריאח
הכתב והלוחות בע"ס ביה"ס כהרף עין
ברלון גזירתו בבחינה הזמנא בלי פליאה
הטבע כי אם כמעשה ידי אומן מופלא
[עי' רש"י מוע"ק ס"ז] שהשורה המועטת
נבראה באותיות גדולות והשורה המרובה
נבראה באותיות קטנות מהן להחזיק
אורך מדה השיטה בשום ובהר סיני
נכתבו הדברות בהלוחות באופן שחיה
מידה אחת לכל עשר השיטות ולרמב"ם
ז"ל הפירוש אלבע פליאה הטבע שהוא
למעלה מחק הטבעי כמ"ס אלבע אלקים
הוא וכל ה' בחר אותיות היו שוות כגלים
גדולים ואעפ"כ כל דיבור החזיק שיטה
שלימה אף שלשכל אנשי אי אפשר להשיג
שני הפכים בנושא אחד [ובא ג"כ לרמוז
כח המורה שגמדה ורחבה להוגיה כמ"ד
בערובין כ"ד מה סדר הזה וכו' דוגמת ארץ
לבי כמ"ד בגיטין כ"ז וע"כ בירמ' ס' על
מה אברה הארץ ממש פי' הקב"ה בעלמו
על עזבם אם תורתי מדה כנגד מדה
והבן מאור] כי כמו שאין דעתו ית"ש
כדעתנו עי' מ"ס הרמב"ם בה"ב יסוה"ת
פ"ב

למעלה וכמרומו ויחר אף אלוהים ויפרח
א שהיה אלה א מן אנכי הרמוזות לפלא
כח עליון שהוא תחילת הלוהות וכללן
ושב לא יכול משה לשובלן והשליכן
וגשברו ע"ש דברים נוראים ולפע"ד דגם
לוהות השניות שנכתבו ג"כ באלכב
אלקים היה הכח שובלן ואל משה וק"ו
הן מן הארון ע"י סוטה ל"ה וזוה
יחשב מה דקשה איך ירד משה ביו"כ
מן ההר עם הלוהות דקמ"ל שיש עירוב
והולאה ליו"כ וההר הוא רה"י כדון חל
המתלקט עשרה מחוך ארבעה ומחנה
ישראל רה"ר ואף למ"ש בסוף הקדמת
ס' המקנה דהוי כהטעמו חבדו ואפילו
נכנס ויולא כל היום אינו חייב קשה
דמ"מ אסור לכתחילה ולמ"ש יחא
שהכתב סבל אותן ואל משה ועדיף
מחי שנושא את עלמו ואכמ"ל.

ועל פי זה נלע"ד לפרש דהו שרמו
ג"כ במדרש שוח"ט מובא בילקוט
חבקוק ב' ע"פ ואחילבה על מזור אמר
הקב"ה כל מי ששבר קרדומו יבא אללי
התחיל לוח עד אלה ה' שועתי וכו' א"ל
הקב"ה הוי רב את יולדו חרש את חרשי
אדמה הלא בן חורה אחי ולא עם
הארץ לך כתוב אלף בלוח ואח"כ האמר
הודיעני את הקץ ומאמר הנורא הזה
חמוס באלף עזקאין כמ"ש ר' יעב"ד
בספ' שירה וי"ל קלח ברמו שחבקוק
היה לוח על אריכות הגלות והתפלל
להחיש הקץ והקב"ה השיבו שעיין אחישה
חלוי בידו בני חורה [הלומדים לשמה
דוקא ולא קרדוס לחפור בה] כשיכתבו
האלף בלוח פי' שיוחזר האלף של אנכי
להלוח פ"י חורחם לשמה בדו"ר ויחקנו
הלוהות הראשונות אז תיכף יהיה הגאולה
ועי' באגדות מהרש"א ברכות ל"ב ע"פ
גם אלה תשכחנה ומאחר שבעת קץ
ישחלמו בתקונם הלוהות הראשונות
יתקיים אז בשלימות הקרא ב' חרומה
ונחת אל הארון את העדות שנחקשה
האזן עזרא שם שנשכחתן לא נתקיים
וגם

פ"ב וה' חשבה פ"ה כן אין מעשיו ית"ש
כמעשיו וכתוב גדולים מעשי ה' [וזוה
ניחא ג"כ לשון המשנה אבות פ"ב הכח
והמכתב והלוהות שמהופך ממעשי אנושי
פי' סדר גט א' אלה נ"ב להורות כח
מעשיו ית"ש] וזוה נסחר מ"ש הרב
מלב"מ בפ' השא כי מעשה הכח והלוהות
ממולא מנס וטבעי כי מה שיעשה הטבע
בכמה מאות שנה שיחפך האויר למים
ומים לעפר ועפר לאבן פעל הנס כרגע
וגלגלמס האויר כממשי והדברות אש
נקפאו בחוכם ע"ש ולמה שכתבנו בין
לחרגוס אונקלום ובין לרמב"ם משונה
בזה נוטבעי הקפאון כי קטן וגדול שם
הוא לו מועטות כמרוכות רק כונת
הרמב"ם ז"ל במו"נ שקראם טבעי ע"פ
מ"ש במד"ר שה"ש שהלוהות חלובין היו
מגלגל חמה והרלון בזה כמ"ד במס'
ב"ב ע"ז שאבן טובה שהיה בלווארו של
א"א עה"ש וכשמת תללו בגלגל חמה
שהפירוש דהקב"ה הוליוו לא"א למעלה
מטבעי המזלות וכל הולה שהביט עליו
פעל בתפלתו לרפאותו אף אם לפי
טבעי מערכת המזלות אי אפשר שיחיה
או שיהיה לו בנים וכמו שכתבתי בביאור
הפסוק חמסי עליך בספרי כ"י דברי
חכמים ומידתם על רמב"ם ה' סוטה
פ"ב ה"י וכשמת אברהם אבינו תללו
הקב"ה בגלגל חמה פי' להסנהג כפי
טבע המערכת ה"נ הפירוש חלובים
מגלגל חמה מין טבעי כטבע המאגניט
שמושך הברזל אליו עי' זהר שמות דף
כ"א] כמה שמלא מין את מינו הכח
להלוות בהר סיני כמו שגזר רלוגו ית'
ברגע ביה"ש פה בריאת טבעם ודברי
הרב מלב"מ ז"ל במחכ"ת קלוטות מן
האויר ועי' זהר יתרו דף פ"ד ואכמ"ל:
ובפרקי דר"א פמ"ו כחב שבריא'
הלוהות הוא מן השמים

וע"ש פמ"ה ובביאור הרד"ל שם שהעיקר
שהיה הכח שובל אלה ואל משה
וכשראו מעשי העגל פרחו האלוהות

וגם יחשב כפל הקרא ואל הארון חתן
 אח העדות עי' רש"י ורמב"ן שם וב"ה
 שזכיתי למלוא סעד לדברי בסוף מאמר
 שכתוב ה' לרמ"ע ז"ל שכתב בזה"ל
 דאחר סעודת לויטן בנן יבא משה ולוחות
 הראשונות אחר שיחזרו לקדמותן באותה
 שעה על שתי ידין לילך לפני העם מן
 הגן אל הערן אשר שם עץ החיים ויברך
 לכולם בשם ומלכות והשם ככתבו בורא
 עץ החיים ושהחיינו יה"ר שזכה ונחיה
 ונראהו פ"ן בפ"ן בשב"ו אל נוהו :
 הק' אליהו פרסק החופ"ק .

סימן סח

ב"ה ליסודות

(א) **בשעת** (ח"א סי' ג') הק' ע"ד
 רש"י ז"ל פסחים (י"ב):
 עדות מסורה לזרעיוס דיודע שסופו לדרוש
 כדו"ח. א"כ מדוע בד"מ הכחשה בחקירות
 עדותן בטלה כימא דיודע דלא בדקינן ל'
 בדו"ח ולא מדקדק. והניח בל"ע. ולק"מ
 דודאי בחקירות בד"מ אס' א' אומר בניסן
 לזה והשני אומר א"י באיזה חודש הי'
 עדותן קיימת משא"כ בד"כ דעדותן בטלה
 אבל הא דמכחישינן זא"ז בחקירות בד"מ
 עדותן בטלה היינו שמכחישינן זא"ז בטענת
 ברי א' אומר בניסן והב' אומר לא כי אלא
 באייר. א' אומר בירושלים והב' אומר לא
 כי אלא בלוד (כ"ה לשון הרמז"ל פ"ג מעדו'
 ה"ג וכן מועדק בש"ע סי' למ"ד ס"ב)
 ולשון לא כי ברי הוא כמבואר בסו"פ
 המניח. וכן א' אומר חבית של יין הלוהו
 והב' אומר של שמן היתה ג"ב מיירי
 דמכחישו להדיא אותה החביות שאתה
 אומר של יין הייתי עמך יחד באותו העת
 ושל אומר שמו היתה (פ"ל לח"מ פ"א מעדות
 ה"ד) ובכ"ה ג' שמכחישינן זא"ז בטענת ברי
 הרי אומרים שדקדקו יפה מש"ה עדותן
 בטלה וז"פ :

(ב) **שם** (א"ג) הק' להרמב"ן ז"ל ש'
 בהרחה השופר מפיו פסול

משום חליצה א"כ מה בעי בזבחים נכנס
 הרוח בין בגדיו לבשרו אי הוי חליצה למ"ל
 נכנס הרוח הא אף אי ליכא שום דבר
 מפסיק הוי חליצה. והניח בל"ע. במח"כ
 נאן לרוח משקל להבדיל בין רוח לאויר
 ובאמת כוונת הרמב"ן ז"ל דהאויר הוי
 חליצה. ובזבחים אמרו לשון רוח משום
 דלא ימלט שלא יהי' אויר קלס בין בגדיו
 לבשרו ומה שהא דהכרח א"א שיחלוץ אבל
 כשנכנס רוח כל' שנחפרד הבגד מהבשר
 ויש אויר יותר מההכרח הוא דבעי בגמ'
 וכיון דהוא אבעי דלא אפשר' פ' הרמב"ן
 ז"ל לחומרא בשופר כדין ס' דאורייתא
 לחומרא וז"פ :

(ג) **שם** (סי' כ"ו) בדין כשבודקין חפילין
 אס לריך לעשות הקשרים מחד'
 שלא יהי' בזה משום חולמה"ע ע' בנחל
 אשכול ה' חפילין (נ"ד 94). תשובה ב'
 אריכות בזה בדפח"ח :

(ד) **שם** (סי' כ"ד) הק' בפסחים (דקט"ו)
 מ"ל להוכיח דרי' ס"ל מ"כ
 דלמא ס"ל כראב"ז דחרובת מלו'. בפשיטו'
 י"ל דהוכיחו מדלא שנה רבי במשנתו
 ר' יוסי וראב"ז אומרים מלוה גם מדהקדרי'
 ר"י לומר מלוה להביא חזרת וחרוסת
 ול"א חרוסת וחזרת דנסי דבאכיל' חזרת
 עיקר אבל בדבריו דלתי לאשמעינן מלוה
 אס ס"ל מאל"כ והמלוה הוא בחרוסת
 דוקא הי"ל להקדים חרוסת כמובן ותו
 הא רשות בידו לטבול טיבול ראשון
 בחרוסת כמ"ש החוס' א"כ לא הוי פסיק
 לומר מלוה על חרוסת וע"כ דקאי על
 חזרת וש"מ דס"ל מ"כ וכ"ז פשוט :

אמנם רוב פלפולו של כ"ה שם הוא
 שלא בדקדוק כי חלה הוכחה
 זו בדברי ר"י על שם ר"ל ופלפל כי ר"ל
 לשיטתו אויל ובאמת ר"ל סוכיה זאת
 מסתם מחני' וסתמא דתלמודא הוא
 דסוכיה כן מדברי ר' יוסי וסתמא
 דתלמודא הביא סייפתא לריו"ח דחרוסת
 זכר לטיט' (וגסחרו דבריו בד"ה ומזס) וגם
 סתמא דתלמודא כהלכתא דח"ש אסור
 ויקשה

והקשה קו' המר"ל ז"ל על ההוכחה מדברי ר"י (ונסתרו דבריו בד"ה או"ל) כ"ע"ש : (ה) **שם** (סי' ע"ו או"ג) השארתו בל"ע דברי אביו לרבה (בפסחי' מ"ז): דא"ל בלשון והא את הוא דאמר . כעת ראינו לשון כזה עוד בב"ב (דקכ"ה). והרש"ל ז"ל הגי' דל"ל והא מר הוא דאמר ואין ספק כי כוון לסלק הקו' שעמדנו עליו אבל ל"ע מדוע לא הגי' כן בפסחים. וע"ע (מו"ק ד"ב:) א"ל אביו לרבה לדידך קשיא: (ו) **שם** (ח"ב סי' ל' או"ח) דמה דברי מאורן של ישראל הגאון פרמ"ג ז"ל בגי' דחיתתו ותמה עליו איך ר"ה לומר דבעשה ש"ז דלא כתיב ב'י' אכילה גם ר"ל מודה דח"ש אכור והא לא ה' אפשר למכתב לשון אכילה כיון דאין מלוא לאכול בשר ובמח"כ לא חש לקימחי' דודאי ה' אפשר לכתוב לאו מפורש לא האכל בלתי זכות וכדומה ומדכחה חורה בלאו הבא מכ"ע שפיר אסור גם ח"ש . ולפי הבנתו ה' יכול לתמוה יותר הא מקרא מפורש הוא (דברי י"ב כא) וזבחת וגו' ואכלת . ואיך כחבה חורה מלוא לאכול בשר וע"כ כוונת הפרמ"ג ז"ל להיפך כיון דמה דכ' ואכלת ע"כ לא קפיד קרא דמלוא עליו לאכול כזית א"כ גם הלאו הבא מכ"ע זו לא כתי' ב'י' אכילה להתי' בפחות מכזית וז"פ וכן מבוא' בפמ"ג בפתיחה לה' שחיס' ע"ש: (ז) **שם** (סי' מ"ג או"ג) הק' כ"ח בב"ק (כ"א סע"ב) דאמר רבא פעמי' משכח'ל דגם בנפילה חייב בכותל רעוע ולא אמר דמשכח'ל בליל' דאז נפילה שכיח והמעיין ברש"י ז"ל שם שפ"י בכותל רעוע דכותל המעקה רעוע וא"כ אינו דומה כותל עם מעקה לבור ועמק דודאי במעק' חזקה ל"ש שיפלו וסוכרת רבא לאוקמי במעקה רעוע ולק"מ: ונר"ה הראי' שמבי' לסתור הוראת חכמי ירושלים ממחני' דהכלב וגדי שקפלו במחכ"ח ל"ד כלל דאפי' אם ניתא דאורחיי' לקפון גם בלילה אין ראי' לשאר בהמות דודאי שאר בהמות

דלאו אורחיי' לקפון ביום רק דאורחיי' לשמור עומן מן המכשולות שפיר תליין דביום ראו וקפלו משא"כ בלילה דאיכא חרתי לגריעותא דלאו אורחיי' לקפון וגם שמא לא ראו כלל תליין יותר במלוי דנפלי' משא"כ בכלב וגדי דאורחיי' לקפון ואין לנו סברא המנגדת רק משום דהוא לילה לא תקפין סרי יש לנו לומר אם לא תקפון גם לא הוון ממקומה כלל ולא הוי נפילה שכיח יותר מקפילה וז"פ וברור: (ח) **שם** (סי' כ"ח או"ה) העלה כ"ג דהן בע"מ פסול לשחיט' קדשי' ושיבש דברי רש"י ז"ל בחולין (ב') ולא זכר כ"ג כי גם בקדושין (ג.כ.) רש"י ז"ל (בד"ה אפי' בע"מ) כי בע"מ מחליטין ומפשטיין ומנחתין . ושוחטים' אחת כי יש לדקד' בדברי רש"י ז"ל מדוע איחר את השחיטה דהיא קודם הפשטה ונתוח לבסוף וי"ל משום דהפשט ונתוח יותר שכיח בבע"מ משחיטה כמובן עכ"פ מבואר דשחיטה בבע"מ כשרהוק' לשבש הספרים. כי בקדושין נחית רש"י ז"ל לפרש מלאכות הקודם הנעשים בבע"מ . וס' עלי' ברושים אינו חח"י ול"ע: (ט) **שם** (סי' ע' או"ט) הוכיח דהרמז"ל בטה"מ ס"ל דגשים חייבות בזכירות מעשה עמלק כי במ"ע קפ"ט לא כ' שאינה נוהגת בזכירות ובהך שורש י"ד כ' שבמלוא החלוי' במלחמת הרשות א"ל להזכיר שאינה נוהגת בגשים כי ידוע זאת וא"ל להזכיר סרי דוקא במלחמת הרשות אבל במלחמת עמלק שהיא מלחמת מלוא ה' לריך להזכיר אם ה' נוהגת בגשים. ותמה על הגאונים המובאים בשד"ח שלא הרגישו בזה. ולענ"ד אין ראי' כלל כי כוונת הרמז"ל במלחמת הרשות היינו מלחמת חנופה להביט על השונא כמו במלחמת הרשות ואין דרכה של אשה לכבוש ומלחמת עמלק היא בכלל מלחמת הרשות לענין זה וכלל בדברי' שלא ה' הרמז"ל אריך להזכיר משא"כ מלחמת מלוא שהיא מלחמת מגן להגן על הארץ מפני האויב הבא עלי' שאין זה לכבוש רק

רק להגיל שפיר גם האשה מחוייבת וזוה
אמרו ז"ל אפי' כלה יולדת מחופתה
ומלחמת מלואה כזו כוון הרמז"ל למעט
באמרו במלחמות הרשות. וכן מבוא' להדי'
בלשון רבינו ז"ל (פ"ו ה"ד ממלכים) שכ'
בד"א במלחמת הרשות שהוא עם שאר
האומות אבל בבעיה עמומין, ועמלק"ל לא
השלימו וכו' הרי דכולל גם מלחמת עמלק
לכבוש בכלל מלחמת הרשות. וז"ב :
י' שם (כו' ע"ה או"א) חמה על
המהרש"א ז"ל (בח"א לברכות
ד"ה) שכ' דנו"כ אין בהם מלות קריא' כמו
בחורה אי"ב מרוע כ' הב"י (או"ח סוס"י
מ"ו) דכתובים בכלל חורה ומקרא דלריך
לברך עליהם ודחק עלמו דכוונ' המהרש"א
ז"ל דאין בהם מלות קריאה בלבד ודחה
זאת והניח בל"ע. ולפע"ד י"ל דכוונת
המהרש"א ז"ל דאין בנו"כ מלות קריאה
בפה כמו בחורה דכתיב בה חיים הם
למולאיהם ודחו"ל למולאיהם בפה ובנו"כ
ליתא למלואה זו אף דמלואה לעסוק בהם
כנרא' מדבריו ז"ל בב"מ (לג.) שהביא כ"ח
שם כי עסק פירושו עוסק בעיון בלי חולאו'
בפה בקול ובמ"ש הט"ז בביאור הברכה
לעסוק בד"ת וא"ש הכל :

ובקונטרסי כחבתי כעין זה לדון
ע"ד החת"ם שכ' לכתוב

ע"ש החתימה דמחקרי כי הקורא מכתבו
קורא חתימתו והביא רא'י ממה שאנו
קורין למג"ד מקרא וכן כתי' בקרוא המלך
את הספר. ולענ"ד אין רא'י מכ"ז דשאני
הג"ך שהמלו' עלינו לקרוא בקול בפה מלא
כדחו"ל ע"כ כי חיים הם למולאיהם
למולאיהם בפה וכן בכתוב בקרוא המלך את
הספר קרא בפה ובקול. משא"כ הקורא
אגרת ברא'י בעלמא קורא וגם אם מי
קורא האגרת בקול להשמיע לאחרים דברי
האגרת אינו קורא את החתימה וז"ל
במיעוטא דמיעוטא ולדקו דברי הט"ז
שלא לכתוב דמחקרי ע"ש החתימה .
והארכתי בזה עוד ואכת'ל :

יא) שם (כו' ע"ה) ראה לסמוך על

דברי עד אחד בדבר ההרוב הנמלא
הנה מלבד שיש לפקפק מאד כשרות העד
הזה. הלא דבר זה הוא כי נמלא הרוב
וקובא לקבר ישראל ורגילים המשתעסקים
עמו לחפש אחר סימנים ובפרט כי משפחת
הגאבד הודיעו בכל העולם ואיך לא נמלא
שם איש הזוכר כי נמלא הרוב ודבר זה
ודאי יש לו קול וזה שאין לו קול בהדות'
דשקרא הוא כמו שאמרו בכתובות (ט"ז)
ואין חילוק שם כמה שנים שהי' נשואה
ע"ש (האמנם יש לפלפל בזה אם היא
שני עדים כשרים שזוכרים מעשה זו ואם
גם לנגדם נאמר מזה שאין לו קול בהדות'
דשקרא הוא עפ"ד החוס' (שם כ"ב רע"ב)
וחוס' יבמות (פ"ח סע"א) וע' נוב"ק אה"ע
(כו' ס"ה) וקו' הגמ' אי כל הנשאת בחולה
יש לה קול כי אחי עדים מאי הוי הנך
סהדי שקרא נינהו י"ל הכוונה דחרי וסרי
נינהו ואליב' דר"ח בב"ב (ל"א:) בשני כיתי
עדים המכחישים זא"ז. והעירני לזה בני
הילד החרוף כמר פנחס אלי' (הכהן ש')
עכ"פ היכי דליבא רק ע"א ובפרט עד
כזה שיש לפקפק על כשרותו ודאי כהדא
שקרא הוא ואין לסמוך עליו כלל :

יב) שם יאל לדון בדבר חדש לסמוך על
אומדנא של חוקת כשרות שלא

הי' מבטל עונתו. וכבר הורו לנו חז"ל
בכתובות (ס"ב:) שאין לסמוך על אומדנא
זו דהביאו עובדא דיהודא חתנא דר' ינאי
דהי' ברור לר"י שאלמלא יהודא קיים לא
ביטל עונתו ואמר באומדנא זו כפו מטתו
ובאמת הי' מי ולא בא משום דמשכתי'
שמעתא ורק משגגה שילאה מלפני השליט
מת אח"ז הרי דאין לסמוך על אומדנא זו
(וגם הר"א מוירגה ז"ל (הו"ד בס"י לה)
לא סמך ע"ז רק במיעוטא דמיעוטא משום
דרובא דכפינות שטענות למיתה) ומי לנו
גדול מר' ינאי שטעה באומדנא זו ואיך
נסמוך אנו על אומדנא כזו וע' ר"ה (כ"א)
סע"ב) ביקש קהלת לדון דינין שבלב שלא
בעדי' כו' ילא' ב"ק כו' ע"פ ב' עדים והבן.
יג) שם (כו' ז"ג) ראה כ"ג לה"ר
מר'

מר' ינאי דסמכין על אומדנא ונכנס בדמוקים ובאמת דגם מר' נופי' חין ראי' דהרי לא אחר כופו מפותיכם או כפו המסות כדין אכלות דלריך לכוף כל המסות כמבואר במו"ק (כ"ז.) רק אחר כפו מסות אמת דרש"י ז"ל כ' דתם המסות דחייבין בכפיית המסות אבל הרי קיי"ל דאין כופין המסות עד שיסחוס הגולל וא"כ אפי' אם ברור ה' לו שמת ע"פ האומדנא שלא בא עכ"פ מנא ידע שכבר נסחס הגולל וע"כ רק לסיומן בעלמא ללער עליו לזה כן ואדרבה יש לדקדק כן מדברי רש"י ז"ל שלא כ' לנהוג אכלות או להסחב רק כ' דתם המסות ופסח בלשון יחיד והייס בל"ר דחייבין בכפיית המסות העיר אותנו לדייק שלא לזה לכוף רק מסות שלא ה' יכול ללוות לנהוג אכלות וע"כ שבו"י (הכ"ל) שחילק בחילוק נכון:

יד) עו"ד שס' כ"ג. דחות דלא סמכין על אומדנא ממסנה דיבמות דמי שיש לו ב' נשים דהאומרת מה בעלי מותרת להנשא ולרחה מותרת לאכול בתרומה הרי דאף שאנו יודעין האמ' שמת דהרי פוסקין כן עכ"ז לרחה אסורה. לפע"ד אי מהא לא אריא דא"כ גם בממון לא ניזל בחר אומדנא דהרי מלינו כיולא בזה בגיטין (ח:) עבר שהביא גיטו וכחוב בו טמך ונכסיי קנויין לך עלמו קנה נכסים ל"ק ואם נדמה מה דאנו פוסקין הדין לאומדנא נילף מהא דאב"מ אחר אומדנא דהרי אנו פוסקין דהשטר כשר הוא. וע"כ דאין זה דומה לאומדנא והחילוק מובן בפשיטות:

טו) עו"ד חמה כ"ג על המבי"ט מבכורו' (ד"ז:) דפרכין דלמא האי אינוכולי אינוכל והאי אשרולי אשרון ולמה לא נימא ג"כ כמו בקבר שאבד האי שכללם הוא שנמל' לע"ד י"ל דרוק' בדבר הבא מבחון וממק"א הוא דאמרינן סברא זו כגון בקבר דניחוס שמה נקבר כאן עוד אחד בזה שפיר אמרינן זה שאבד זה שנמלא דאין קבר מתסוס מהשדה עלמה ולא מחזיקין לומר

שנאבד ככאן קבר אחר משא"כ בדבר המסותהו מנוף הנמלא בו כגון דג בדג טמא שמשריך דמתייליד מעלמו ולא מבחו' שפיר יש לחוש וכיולא בזה חילק הרש"ל ז"ל (הו"ד בט"ז י"ד סי' פ"ד) לטעין סולעי' ובמג"א (סי' תמ"ז סק"ב) הביאו לפנין שצורים בתבשיל וגם החולקים ע"ד הייח רק היכי דאחזק ג"פ וה"ר משכונת קבור' אבל בדבר שלא נחזק. כ"ע מודי דיש לחלק בהכי וז"ב ופשוט:

אור"ם יש להק' מהא דעירובין (מ"ה סו"ע"ב) בעבים שנחששו מעי"ט ופרכין דלמא הנך אזלי והק' אחריני נינהו ואלטריך לשנויי דאית לי' סימנא בגווי' ואבע"א דהוי ספק בדריהם להקל (מה דל"ט בנידון דמבי"ט כמובן ועסוס' כתובות דכ"ר רע"א והבן) ומדוע לא אלו שנמלאו וכאן נמלאו וכאן היו וע"כ משום דאפ"ל הכי אזלי לא סברא זו. אמנם אם נאמר בשכיח מודה רבי לק"מ דכאן ודאי שכיח דהכי אזלי והכי אחרינא נינהו ועי"ט לקמן:

טז) עו"ד (סי' ל"ה) חמה כ"ח על המבי"ט וש"ס דבנמלא הרגו בהכרח שאיזה איש נודמן שם עמו ומירו נהרג וא"כ אין ספק כלל שהי' שם איש אחר עמו וא"כ י"ל דהנמלא הוא איש אחר אשר בעל האשה הרגו ולא נוזיאו בזה מחזק"כ דאפ"ל דהנמלא רגל להרגו אותו והשכים הוא והרגו. לכא' הוא חמוס בשגבה אבל אחר העיון נראה דלק"מ דהנה הא ודאי דהנמלא הוא בן ברית וניכר שהוא ישראל וא"כ בהכרח אנו מוליחין את הנמלא מחזק"כ דהרי באנו לומר דהוא רגל להרגו את הבעל. וא"כ שוב יותר ניחא לן לומר אמת דזה הנמלא אין לו חזק"כ והרגו עלמו לדעת ובזה שפיר אמרינן אין ספק מומ"ד דהרי הבעל ודאי ה' בזה הדרך או ואיש אחר ספק וח"כ מה"ם נאמר דהנמלא שאבד חזק"כ הוא אחר. ומכ"ס בעובדא דהמבי"ט דשלשה נאבדו ונמלאו הא ודאי יש לנו לומר דסורנו זה דאין אנו מוליחין

שם אחד מהם מחזיק דעל כ"א מהם
נימא דהוא להליל את נפשו הרג את חבריו
ודומא לזה נמלא ברש"י מעילה (ד"א):
ד"ה מפני' כו' ע"ש (אחר כתבי ב"א לירי
קונטרס י"ב וראיתי בסי' ק"ב אור"ש כ'
כעין דבריו באופן אחר קלה ע"ש):
טוב) **שם** הק' על סבר' המבי"ט מגיטין
(דכ"ז) דהמביא נט' ואבד
ממנו דלר"ך סימנים או טכ"ע ול"א זה
שנמלא הוא שאבד וכבר הק' זאת בחוב"ש
ולענין בפשיטות לק"מ דש"א"ס דהשליח
לר"ך להעיר בפ"ג ובפ"ז ועל סמך סברא
זו אי אפשר להעיר (ער"פ שבועו' העדות)
מש"ה לר"ך שיהי' לו בו סימן מובהק או
טכ"ע וז"ל וברור. ובהכי נימא דברירש"י
ז"ל שם בעובדא דרבנ"ח דאירכס ל' גיט'
שכ' שהי' שליח ועמד ע"ז מהר"מ ש"ך
ועפ"ד נימא שפיר ובהכי נימא גס דבריר
רש"י ז"ל ביבמות (דקס"ו): בעובדא דילחק
ר"ג שכ' דהאשה עומדת ותובעתו לפניו
ובתנא' הארכתי ואכמ"ל:
שם (סי' ל"ו) כ' לתרץ הקו' מצבורו'
(ד"ז) שהק' (בסי' ג') דש"א"ס
דשכיח דיתעכל ושכיח דישירין וגס רבו
מודה במח"כ לא דק דלא תבטי' אס הסוגי'
מיירי בלא שיהי' כרי עיכול וקו' הש"ס
הוא משום דלפעמים מתער' להתעכל
קודם כמ"ס חוס' שס הרי ודאי חדא לא
שכיח הוא אלא אפי' אס נימא דמיירי
בשהיה כרי עיכול ג"כ לא שכיח שבשיעור
זה יתעכל כ"כ עד שיהי' ריעי דהרי
לעיכול כזה פרכין שס דניחוש כמי
שפרש"י ז"ל וכו' ע"ש:

מאיר הכהן החזק"ק ליצוטרסק.

סימן סט

ב"ח קאנפיוואליא.

א) בשעית סי' י"ט דהה"כ דבריר
הרב שפסק להחיר
בביטלו ב' בליס ונמלא בלאחד טיפת דם
מטעם דקיי"ל דאין המדומע מדמא אלא

לפי חשבון וא"כ נסתלק טעם הכונה
האסורה גס במים ושוב הו"ל ביטול קני'
רוב כנגדה צ"כ דברי המחיר ודאי ליה
כת"ר עפ"י מה שהקשה הפר"ח הובח
במ"ז ריש סי' ל"ב דניחוש שמנו בלע
ופלט הרבה פעמים עד שאין ס' ומירץ
הפר"ח כיון דמס"ס מב"מ ברובא בעל
לא דייקין כולי האי וא"כ בנ"ד דליכא
רובא בלי לירוף המים שפיר חייטין
דבלע ופלט כ"פ עד שאין בביטול כשירה
אפי' רוב משהו. וע"כ דחה כת"ר דברי
הרב המחיר:

ב) הגם שכת"ר פלפל בחכמה לדחות
דברי הרב המחיר אבל מ"מ
לפעני' כח המחיר עדיף בזה לפי
מש"כ הש"ך בסי' ק"ג סק"ה גסם
הרשב"א ז"ל ח"ל הרשב"א וגראה שאפי'
נפל לתוך היסוד מיעוט והכירו וודקו
והרוב מותר לפי שאין כאן אלא טעמו
ולא ממנו ואע"ג דמשערין בכולו משום
חזי דנפיק מיני' לא ידעין שהתא דאין
בהנחתו בנ"ט אין אוסר בערובתו כלל
וכו' והטעם כו' מפני שבודאי ידענו שאי'
פליטתו בכולו אלא כל שטעמו לשבח
אנו מחמירין בו שאנו מוששין שהא פליטה
עד שיהי' טעם בערובתו לפיכך כל
שטעמו קפילא ואין בו טעם מחירין
אותו. והלכך כשהאיסור פגום אין משערין
בכולו אלא בטעמו וטעמו כמי שאינו
ספרי פגום הוא ע"כ:

ג) והפני' ג במ"ז שס סח"א כתב
ז"ל אבל פליטתו אעמו
לכד' דוד הוא שחין גחלה איסור נפלס
בהיתר אלא דאנו מחמירין לשער כנגד
כולו ומש"ס בגמל"ס כ"פ דייקין ל'י
כאיסור מיעוט להיתר הרובה עכ"ל
הפמ"ג וא"כ בנ"ד בביתו שני ברים
במין במינו כיון שחינו נותן בו טעם
בעל מה"ס ברוב ובחמירות בליס מהוא
איסור ירפנן אפי' מדרבנן די ברוב
כמבואר בה"ט ז"ל וא"כ לפי מ"ס שפמ"ג
הנ"ל דפליטה טעמו נכד' דוד הוא שחין
מחלר

מחלה איסור נפלט ממנו וא"כ נגד פליטת הביצה האסורה הלא בודאי יש רוב בבית הסתור לבד המים ואמאי לא נתיר הביצה ההיתר כיון שיש בחוכו רוב בודאי נגד פליטת טעם הביצה האסורה כנ"ל :

(ו) ואף שכתב החי' רעק"א ס"ק ב' בשם המנחת יעקב והפרי"ח שחולקים על הש"ך ואוסרים חד בחד והוצא המנח"י בשפ"ד סק"י והפרי"ח בכרמי סק"י עכ"ז כיון שהפמ"ג בשפ"ד סק"י מחיר במקום הפסד אפי' באינו מינו אף באין ס' והפליתי מחיר גם באינו מינו אף באין הפ"מ אף אין ס' מטעם דם שבשלו דרבנן וא"כ מכ"ס בני"ד דהוי מין במינו ויש כדרא לומר דבבילה השני' בודאי יש רוב וכדברי הרשב"א והפמ"ג הנ"ל והכא בדם שבשלו דרבנן בודאי שייך לומר הכרת הפרי"ח הנ"ל כיון שכל האיסור מדרבנן הוא לא דייקין כולי האי ובדרבנן להקט' שומעים ע"כ נראה לפענ"ד סיפה הורה הרב המחיר הביצה ההיתר כדת של חורה ודי לנו להחמיר בשני בליס מטורפים שנתערבו בדעת האחרונים שחלקו על הש"ך אבל לא בב' בליס מבושלים שיש לזה כמה בניסים להקל בנ"ף א' דעת הרשב"א ז"ל הנ"ל וסניף הב' דדם שבשלו מדרבנן אשר כמה גדולי אחרונים מקילים מטעם זה אף באינו מינו אף באין ס' וע"כ כדאי הוא הש"ך לסמוך עליו עכ"פ בב' בליס מבושלים להתיר הביצה השני' ודו"ק :

גאון הק' ירושע אלטער ווילדמאן אב"ד דפ"ק הג"ל .

סימן ע

חורין (יג) השוחט בלילה וכן הסומא שחט שחיטתו כשרה ובתשנ"ט שניי' שם השוחט בשבת וביה"כ שחיטתו כשרה ואמר שם רב דאסורה באכיל' ליומא ודייק שם כן מן המשל' מדקמני שבת דמיא דיוס"כ

מחלה איסור נפלט ממנו וא"כ נגד פליטת הביצה האסורה הלא בודאי יש רוב בבית הסתור לבד המים ואמאי לא נתיר הביצה ההיתר כיון שיש בחוכו רוב בודאי נגד פליטת טעם הביצה האסורה כנ"ל :

(ד) וממילא נסתר ראיתו דמר חש"כ ראי' מהפרי"ח

שהקשה דניחוש שמה בלע ופלט הרבה פעמים עד שאין ס' והירץ כיון דמה"ת מב"מ ברובו בטל לא דייקין כולי האי. ומהו הביא כ"ת ראי' לג"ד דליכא רובא בלי לירוף המים שפיר חיישין דבלע ופלט כ"פ עד שאין בהביצה כשרה רוב נגדה . אבל לפמ"ש"כ לעיל בשם הרשב"א דידענו בודאי שאין פליטתו בכולו והפמ"ג הנ"ל כ"ס שאפי' מחלה איסור אין נפלט בהיתר א"כ מדאור' בטל הוא מטעם שבודאי יש רוב בבילה הכשירה כנגד הפליטת של הביצה האסורה וכיון שכל אפי' מדרבנן א"ל ס' מחמת שכל האיסור' עלמו מדרבנן הוא בתערובות בודאי יש לומר סברת הפרי"ח הנ"ל שכיון שכל האיסור מדרבנן הוא לא דייקין כולי האי . וע"כ הנני משכים להרב המחיר הביצה השני' בלי שום חשש לפענ"ד :

(ה) ואין להקשות לפי' למה לריך הש"ך בב' ס"ו סק"י לעשות ס"ס בחד בחד להתיר הביצה השני' ספק יש כאן ביצה איסור או לא ואח"ל יש כאן איסור שמה הביצה היתר הוא הרוב ע"ש ולפמ"ש"כ לעיל הלא יקשה הא בודאי יש רוב בבילה היתר מטעם הרשב"א הנ"ל מטעם דידענו בודאי שאין פליטתו בכולו אבל לק"מ הא הש"ך מכשיר בנתערב חד בחד אפי' בב' בליס טרופים יחד עד שלא יבצר כלל הביצה האסורה ג"כ מחיר הש"ך ובזה ל"ש מו סברת הרשב"א הנ"ל כיון שיש כאן ממשו של איסור וכו' שפיר לריך הס"ס שאפשר יש רוב בבילה הכשירה ואח"ל אין כאן רוב דלמא אין כאן איסור כלל ומחיר

דיה"כ ואמרי' דזה אליבי דר"י דס"ל
דמעשה שבת אסורה באכילה אף בשונג
לאותו יום וק"ל כיון דהך משנה דהשוחט
בשבת אחיא כר"י מסהה גס הך משנה
דשוחט בליל' נמי אחי' כר"י כדדיוק בכמ'
דוכחא מדסיפא ר"י רישא נמי ר"י וק' הא
ר"י סובר בב"ק (פ"ו.) דסומא פסור מן
המז' ויש סוברי' דלאו דוקא מן מ"ע אלא
אף במזות לא תעשה נמי פסור וא"כ מוח'
לו לסומא לאכול נבלות מן הסורה וא"כ
אינו בר זביחה כיון דאינו מזוה על הזביח'
וזה דרשינן וזבחת ואכלת מי שמזוה על
הזביחה מותר לאכול משחיטתו אבל הכא
דאינו מז' על הזביח' אמאי שחיטתו כשיר'
וי"י עי"מ דאיתא שם בחולין דחש'ו
שחטו ואחרים רואין אותן שחיטתן
כשרה ומקשין נמי דאמאי שחיטת קטן
כשרה הא קטן נמי אינו מזו' על הזביחה
דהא ק"ל דקטן אוכל נבלות אין צ"ד מזוין
להפרישו וא"כ אינו בר זביחה ומתירין
משום דאיתא לכלל זביחה כשיגדיל נקרא
בר זביח' כמו דאמרי' בגיטין (פה.) דלכך
קטנה מתגרשת בקידוש אבי' אף דבעינן
וילאה וזיחה אלא משום דאיתא לכלל
הוי' ע"ש וכן ה"ג גבי קטן כיון דאיתא
לכלל בר זביחה שפיר שחיטתו כשרה .
וזכר כיחא נמי קוס' הנ"ל דלא מיבעי
בסומא שיש לו רפואה ודאי שפיר הוה
בר זביחה כיון דאיתא לכלל בר זביחה
והוה כמו קטן הנ"ל אלא אף בסומא דאין
לו רפוא' מ"מ אי לא נולד סומא אלא אחר
כך נסתמא הוה שפיר בר זביח' דכיון דהי'
לו שעת הכושר ולא דמי לעכרס דלא הי' לו
ש"ס הכושר ולא הי' בר זביח' מיד כשנולד:
וב"ד מיושב נמי דעת הא"י מובא בש"ך
יו"ד סי' ע' דמי שלא ראה מאור'
מימיו שחיטתו פסולה ע"ש ואינו מוכן
דמאי חילוק יש בין אי נעשה סומא אח"כ
אי נולד סומא אבל להנ"ל כיחא דהא"י
סובר בדעת רי"ז דחושש לדעת ר"י דסומ'
פסור מה"מ אף ממזות ל"ת ולכך שפיר יש
חילוק דדוקא אי נסתמא אחר שנולד הוה
בר זביחה כואיל דזיחה לו שעה הכושר

אבל אי נסתמא מיד כשנולד דלא הי' לו
שעה הכושר וגם לא אחיא לכלל בר זביחה
שפיר שחיטתו פסולה אלא דשאר פוסקים
דמביא בש"ך שם דלא מחלקין בזה היינו
משום דהם סוברים דהלכ' כרבנן דסומא
חייב במזות ולכך שפיר הוה בר זביח' ולכך
אף אי נולד סומא נמי שחיטתו כשרה .
שם (לו.) בסוגיא דירך שנתבשל בה גיד
הנשה אם יש בה בנותן טעם יריד זה
אסורה ואמר שמואל לא שנו אלא שנתבשל
בה אבל נללה בה קולף ואוכל עד שמגיע
לגיד חיני והאמר ר"ה גדי שללאו בחלבו
אסור לאכול אפי' מראש אונן ומשני שאני
חלב דמפעפע ובתוס' שם בד"ה שאני חלב
וה"ל והא דאמרי' נטף מרוטבו על החרס
וחזר אליו יטול את מקומו והו' לא היינו
משום דרוטב אינו מפעפע כל כך דליר
בעלמא הו' ולא שומן עכ"ל ובגל'ן הש"ס
הק' על דברי תוס' וז"ל מ"מ קש' להמקשין
דפריך והאמר ר"ה ורלה להזביח דכל עלי
מפעפע יקשה ממתיניתן זו דנטף מרוטבו
על החרס עכ"ל ע"ש ויש לחזק דהא ק' על
המקשין דפריך מר"ה וק' ודקארי לה מאי
קארי לה אטו לא ידע המקשין שיש לחלק
בין חלב לגיד . אלא דו"ל עי"מ דהקש'
ההוא שם בד"ה שאני חלב וז"ל וא"כ א"כ
במחנה נמי איכ' שומן הגיד דמפעפע ואפי'
נללה נמי ליחסרי כולה ונ"ל ר"ת דשמונו של
גיד אינו מפעפע ע"ש א"כ י"ל דזה קושי'
המקשן על הא דאמר שמואל לא שנו אלא
שנתבשל בה אבל נללה בה קולף ואוכל אף
דאיכא שומן הגיד א"כ סובר דגם שומן אינו
מפעפע ולכך פריך שפיר מר"ה וע"ז משני
שאני חלב דמפעפע ר"ל אבל שומן הגיד
לא הוה חלב גמור ואינו מפעפע א"כ גם
המקשין הי' סובר דדוק חלב מפעפע אלא
דהי' סובר דגם שומן הגיד נמי חשיב חלב
ומפעפע א"כ שפיר כיחא גבי נטף מרוטבו
על החרס דאינו אסור אלא כדי נטילה
דהקס' ליכא חלב כלל דליר בעלמ' הו' ולא
שומן ולכך שפיר אינו אוס' אלא כדי נטילה:
יעקב בארשטיין סח"ס ישועות יעקב.